

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ewa Domagała-Zyśk, Małgorzata Knopik
Tomasz Knopik, Beata Kucharska

Doświadczam - rozumiem - wiem

E - poradnik metodyczny dla klasy III

Część I

*Scenariusze i karty pracy do innowacyjnego
programu edukacji wczesnoszkolnej*

Ewa Domagała-Zyśk, Małgorzata Knopik

Tomasz Knopik, Beata Kucharska

Doświadczam - rozumiem - wiem

E - poradnik metodyczny dla klasy III

Część I

Scenariusze i karty pracy do innowacyjnego programu edukacji wczesnoszkolnej

CONSULTING

Lechaa Consulting Sp. z o.o.

Lublin 2015

Publikacja opracowana w ramach projektu „Doświadczam – rozumiem – wiem” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Poddziałania 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe” Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013

Człowiek - najlepsza inwestycja

Wydawca:

Lechaa Consulting Sp. z o.o.
ul. Fiołkowa 7
20-834 Lublin

Autorzy

Ewa Domagała-Zyśk, Małgorzata Knopik, Tomasz Knopik, Beata Kucharska

Recenzenci

dr hab. Jolanta Karbowniczek, prof. Ignatianum
dr hab. Urszula Oszwa

Konsultacje obudowy metodycznej

Anna Kosno, Elżbieta Lisiak, Paweł Pytka, Monika Wiczuk

Koordynator projektu

Renata Krupa

Rysunki designed by Freepik.com - tło obu części okładki.

ISBN 978-83-89305-49-7

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Lublin 2015

Człowiek - najlepsza inwestycja

Wstęp

Przekazujemy do Państwa ręk ostatni z serii trzech e-poradników dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej zainteresowanych wdrażaniem innowacyjnego programu nauczania „Doświadczam – rozumiem – wiem”. Niniejszy poradnik zawiera wskazówki do realizacji programu w klasie trzeciej. Aby zapoznać Państwa z możliwościami twórczej i efektywnej realizacji programu, przygotowaliśmy zestaw 100 różnorodnych scenariuszy zajęć wraz z kartami pracy (150 sztuk) oraz zestaw programów komputerowych, z których uczniowie mogą korzystać, używając tablicy interaktywnej lub/i tabletów.

Zaprezentowane scenariusze zajęć zawierają nasze najlepsze pomysły, dzięki którym można kształtować założone w programie kompetencje i realizować cele nauczania i założone efekty kształcenia w klasie trzeciej zgodnie z postulatem zrównoważonego rozwoju uczniów. Scenariusze dotyczą różnorodnych tematów, jednak staraliśmy się przede wszystkim zawrzeć w nich ćwiczenia kształtujące kompetencje matematyczne, rozwijające myślenie naukowe oraz kreatywność dzieci. Każdy scenariusz opatrzony jest metryczką, w której zamieszczono tytuł zajęć (można go wykorzystać jako temat zajęć wpisywany do dziennika) oraz szczegółowe informacje o kształtowanych podczas zajęć kompetencjach i realizowanych celach ogólnych i szczegółowych. W tabeli zamieszczono także informację o metodach i formach pracy oraz wykorzystywanych środkach dydaktycznych. Określono także czas trwania zajęć, z podziałem na poszczególne typy edukacji, co powinno ułatwić nauczycielowi prowadzenie dokumentacji klasowej. Scenariusze zostały podzielone na trzy części: *Wprowadzenie do zajęć*, *Zajęcia właściwe* i *Podsumowanie zajęć*. W każdej z nich przygotowano ćwiczenia opatrzone komentarzami metodycznymi (w zielonych ramkach) oraz komentarzami zawierającymi wskazówki do pracy z uczniem zdolnym (ramki niebieskie). Wskazówki w ramkach fioletowych poszerzają wiedzę przyrodniczą uczniów. Przykłady wskazówek znajdują się poniżej.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA:

Nauczyciel wykonuje przed zajęciami pomniejszone szkice (format A5 dopasowany do miejsca w karcie) wykonanej w poprzednim roku Roślinnej Mapy Szkoły do wklejenia w kartę obserwatora lub drukowana jest karta obserwatora z naniesionym już szkicem.

Podczas wszystkich zajęć terenowych uczniowie będą korzystać z dzienników obserwatora oraz aparatów fotograficznych.

Obserwacje i pomiary powinny być wykonywane naprzemiennie przez uczniów (do weryfikacji służą podpisy pod obserwacjami)

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM:

Uczniowie zdolni lub szczególnie zainteresowani mogą zgromadzić produkty zawierające pochodne roślin łąkowych i zaprezentować je wraz z albumem na kolejnych zajęciach.

Scenariusze przyrodnicze opatrzone są także komentarzem przyrodnika (ramki w kolorze fioletowym), który zawiera dodatkowe informacje dotyczące omawianych zjawisk przyrodniczych lub też wskazuje na możliwości wykorzystania zdobytej na lekcji wiedzy w życiu codziennym.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY:

Kiszenie jest procesem utrwalania żywności, szczególnie warzyw. Kisimy nie tylko ogórki czy kapustę, ale także, paprykę, marchew, cukinię, cebule i czosnek (często z ogórkami), pomidory, a także grzyby (szczególnie opieńki i rydze).

W sklepach można kupić kapustę kiszoną i kwaszoną. Oprócz smaku, jest między nimi zasadnicza różnica dietetyczna: kiszenie jest procesem naturalnym, produkty kwaszone zaś są produktami utrwalanymi octem. Warzywa kiszone zawierają dobroczynne bakterie kwasu mlekowego oraz liczne witaminy, zaś kwaszone octem ich nie mają, a wręcz ocet w nadmiernych ilościach jest szkodliwy dla naszego organizmu. Wybierajmy zatem produkty kiszone!

Ciekawostka: jak przekazuje tradycja kulinarna oraz potwierdza to praktyka, do kiszenia ogórków najlepsza jest woda ze studni, nieuzdatniana i niechlorowana lub woda ze źródła.

Każde ćwiczenie w scenariuszu ma swoją własną metryczkę umieszczoną na lewym marginesie. Pozwala to na szybką kontrolę przebiegu lekcji i celów operacyjnych realizowanych przez nauczyciela w danym ćwiczeniu, a także przygotowanie potrzebnych na danym etapie lekcji środków dydaktycznych.

Zawarte w e-poradniku materiały metodyczne w postaci scenariuszy i kart pracy są uzupełnione komplementarnymi filmami przyrodniczymi (cykl „Żywioty Ziemi”) i matematycznymi (cykl „Wszędobylska matematyka”) oraz aplikacjami komputerowymi („Szeregowanie”, „Budowanie wieży”, „Pamięć doskonała”, „Wartościowe figury”). Szczegółowe informacje dotyczące programu nauczania i obudowy dydaktycznej zawarte są w instrukcji stanowiącej osobną publikację.

Program nauczania oraz obudowę metodyczną wraz z instrukcjami stosowania produktów projektu „Doświadczam – rozumiem – wiem” można znaleźć:

- w zasobach edukacyjnych ORE,
- w zasobach portalu SCHOLARIS,
- na stronie internetowej projektu: www.drw.lechaa.pl.

Poniżej zamieszczono szczegółowy wykaz scenariuszy do klasy III zawartych w niniejszej publikacji wraz z orientacyjnym przyporządkowaniem czasowym (według pór roku):

Jesień

TYTUŁ	Nr
Trzy po trzy... czyli o czym będziemy uczyli się w klasie trzeciej	III/1
Matematyczna pocztówka z wakacji	III/2
Rowerzysta uczestnikiem ruchu drogowego	III/3
Przetwory z ogórków	III/4
Co się dzieje w glebie?	III/5
„Zeszyt obserwatora przyrody”	III/6
Mini album roślin łąkowych	III/7
Ptasie rozmowy	III/8
Sejmik bociani (obraz W. Małeckiego)	III/9
Spotkanie z wrogiem. Happening z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju (21 IX)	III/10
Ziemniak w roli głównej	III/11
Czas wolny od nudy	III/12

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Ogień – energia – światło	III/13
Mrówka Eureka na zakupach	III/14
Jak zmierzyć wartość owoców i warzyw?	III/15
W zdrowym ciele mądry duch	III/16
Skarby Ziemi	III/17
Opisujemy polską jesień kolegom z Afryki	III/18
Portret na zamówienie („Śpiący Staś” S. Wyspiańskiego)	III/19
Językowe potyczki z lingwołamkami	III/20
Ile deszczu pada z chmury?	III/21
Grób Nieznanego Żołnierza	III/22
Pieniądze nie spadają z nieba	III/23
Trening koncentracji uwagi	III/24
„Doskonały” na różne sposoby	III/25
Matematyka jako sztuka kombinowania?	III/26
Lecimy w kosmos	III/27
Co jest trwałe w człowieku, a co przemija?	III/28
Jak Ignaś z Panem Ojcem malował owce (Witkiewiczowie)	III/29
Jak działa termos?	III/30

Zima

TYTUŁ	Nr
Olbrzymy z przeszłości	III/31
Zimowe pejzaże na obrazie i za oknem	III/32
Festiwal polskich miast	III/33
Zabawy z kołami	III/34
Zimno, ciepło, cieplej - pomiary termometrem	III/35
Zimowe wiersze drobinki	III/36
Matematyka wokół nas	III/37
Giełda pomysłów	III/38
Nasze grudniowe świętowanie, czyli od Chanuki do Bożego Narodzenia	III/39

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Krąg słuchania	III/40
Czego uczy nas bajka duńska	III/41
Brat Oli ma autyzm – „Kosmita” R. Jędrzejewskiej-Wróbel	III/42
Scenografia w teatrze, czyli dekoracja i kostium	III/43
O Zosi, która została malarką. Opowiadanie o Zofii Stryjeńskiej	III/44
Twórcze zabawy z gazetami	III/45
Eksperymenty z powietrzem	III/46
Zimno – zimniej – najzimniej	III/47
Tropiciele śladów	III/48
W krainie śniegu i lodu	III/49
Sporty zimowe	III/50
Luka goni lukę	III/51
Pytania gonią pytania	III/52
Matematyczne gry i zabawy	III/53
Dlaczego pączki rosną?	III/54
Czy czujesz do mnie miętę?	III/55
Czym jest reklama?	III/56
Zabawy z cieniem	III/57
Na co naciska ciśnienie?	III/58
Zimowa leśna stołówka	III/59
Matematyczne stacje badawcze	III/60

Wiosna

TYTUŁ	Nr
Nie plotkuję, bo słowa trudno pozbiierać jak piórka na wietrze	III/61
"Polegać jak na Zawiszy" - rycerze dawniej i dziś	III/62
Domowa ekonomia	III/63
Okularnicy	III/64
Prawa dziecka i nie tylko	III/65
Napięta woda	III/66

Odkrywamy wzory na obliczanie obwodu prostokąta	III/67
Tajemnicze ADHD	III/68
Ptasie osiedle	III/69
Psy rasowe i kundle podwórkowe	III/70
Ja tylko żartowałem...	III/71
Dzień Ziemi	III/72
Bajki na nowo	III/73
Ptasie gniazda	III/74
Dyplomacja w matematyce	III/75
Zagadki z figurami w roli głównej	III/76
Historia o dziewczynce, która nie chciała być modelką	III/77
Piramida zdrowia	III/78
Jak powstaje wiatr?	III/79
Co zrobić, gdy spotkasz dręczyciela? Drama STOP-agresji w oparciu o Słup soli E. Zubrzyckiej	III/80
Dzwonki pana Moniuszki, czyli aria z kurantem na strasznym dworze	III/81
Czy jesteś ekouczniem czy ekonieborakiem? Happening ekologiczny	III/82
Dysleksja, czyli trudności w czytaniu i pisaniu	III/83
Odkrywczy roślin	III/84
Śladami Jana Pawła II	III/85
Sąd nad mniszkiem?	III/86
W świecie książek	III/87
Komputer pod kontrolą	III/88
Tajemnicza czwarta klasa	III/89

Lato

TYTUŁ	Nr
Czym podróżujemy	III/90
Fabryka wody	III/91
Igrzyska olimpijskie	III/92

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

Szkółka roślin	III/93
Dlaczego, niektóre ciała unoszą się w wodzie, a inne nie?	III/94
Wakacyjne biuro podróży	III/95
„Zeszyt obserwatora” - podsumowanie	III/96
Pozostaną wspomnienia	III/97
Konkurs Logicznego Myślenia III	III/98
To już potrafimy	III/99
Co już wiemy?	III/100

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/1

Tytuł	Trzy po trzy... czyli o czym będziemy uczyli się w klasie trzeciej
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie uczniów z treściami nauczania przewidzianymi do realizacji w III klasie,– zmotywowanie uczniów do pracy w III klasie. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada z odpowiednim ładunkiem emocjonalnym zdanie dotyczące bycia trzecioklasistą,2) rozwiązuje zagadki dotyczące głównych obszarów tematycznych poruszanych w III klasie,3) ocenia przedstawione zagadnienia, biorąc pod uwagę kryterium trudności i przyjemności,4) opisuje własne propozycje tematów zajęć,5) rozumie zasady zabawy ruchowej i aktywnie w niej uczestniczy,6) tworzy w parach porównania dotyczące III klasy, wykorzystując słowa podane przez nauczyciela,7) wyjaśnia sens utworzonych porównań
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, w parach
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–2
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja społeczna – 15 minut– wychowanie fizyczne – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Pochwała bycia trzecioklasistą

Zadaniem każdego ucznia jest wypowiedzenie zdania według poniższego schematu, w taki sposób, aby oddać emocje związane z faktem bycia trzecioklasistą (na przykład dumy, strachu, niepewności, radości, zachwytu).

Schemat zdania:

Mam na imię... i chodzę do trzeciej klasy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można wzbogacić swobodną ekspresją ruchową: uczniowie oprócz wypowiedzenia zdania mają za zadanie wykonanie zgodnego z własnymi emocjami gestu/ruchu.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Zajęcia właściwe

1. Zagadki mrówki Eureka

Uczniowie zapoznają się z zagadkami mrówki Eureka zamieszczonymi w karcie pracy nr 1, dotyczącymi głównych obszarów tematycznych, które będą poruszane w klasie III.

Po rozwiązaniu zagadek nauczyciel przedstawia najważniejsze zagadnienia/tematy/prace, które będą poruszane/wykonywane w ramach poszczególnych obszarów.

Nauczyciel zapisuje na tablicy nazwy przedmiotów, na przykład tablica, zeszyt.

Jakie mają cechy wspólne? (kształt, przeznaczenie)

Czym się różnią? (wielkością, materiałem, z którego są wykonane, kolorem)

Podczas swobodnych wypowiedzi dzieci na temat wybranych przedmiotów nauczyciel lub dziecko zapisuje na tablicy właściwości przedmiotu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczeń zdolny może podjąć próbę ułożenia zagadek do takich obszarów, jak:

- kultura,
- technika,
- informatyka,
- współpraca.

Przykładowo:

Do niej należą: teatr, kino, muzyka, literatura. Może też być osobista.

Bez niej nie ma zgodnej klasy. Potrzebna jest, gdy należy coś zrobić razem.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

2. Trzy po trzy

Uczniowie uzupełniają tabelę zawartą w karcie pracy nr 2. Ich zadaniem jest wypisanie trzech zagadnień/tematów, które według nich:

- są najtrudniejsze,
- są najprzyjemniejsze,
- nie zostały wymienione, a powinny być przedmiotem zajęć.

Uczniowie przedstawiają swoje propozycje na forum. Nauczyciel stara się zapisać na tablicy elementy łączące poszczególne wypowiedzi.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie to stanowi dobre narzędzie ewaluacji. Nauczyciel powinien wykorzystać je do planowania pracy wychowawczo-dydaktycznej w III klasie. Uwzględnienie potrzeb uczniów (trzecia kolumna w tabeli) zaspokaja ich potrzebę kompetencji i daje poczucie sprawczości.

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 5

3. Zabawa ruchowa

Chętna osoba ustawia się około 10 metrów od grupy i odwraca się do niej. Uczniowie zbliżają się do tej osoby, zadając co kilka sekund pytanie:

Do której klasy chodzisz?

Uczeń odpowiada: do pierwszej, drugiej, piątej, szóstej. Kiedy odpowie do trzeciej, odwraca się i delikatnie uderza w plecy uciekającej osoby. Każda uderzona osoba odchodzi na bok. Po dotarciu grupy do mety, następuje liczenie „uderzonych” osób. Kolejni chętni wcielają się w rolę osoby goniącej. Na zakończenie zabawy następuje podsumowanie i wybór najbardziej skutecznego goniącego.

Podsumowanie zajęć

Trzecia klasa jako...

Uczniowie pracują w parach. Ich zadaniem jest stworzenie zgodnego z własnym poglądem i aktualnymi uczuciami porównania trzeciej klasy do jednego z obiektów:

- wyspa,
- las,
- hipermarket,
- morze,
- Internet.

Uczniowie wyjaśniają sens utworzonego porównania.

Przykładowo:

Trzecia klasa jest jak wyspa. Dookoła niebezpieczne morze, ale my jesteśmy na wyspie zupełnie bezpieczni.

Trzecia klasa jest jak hipermarket. Każdy uczeń znajdzie coś dla siebie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
6, 7

KARTA PRACY NR 1 sc. III/1

Zagadki mrówki Eureka

Mrówka Eureka przygotowała dla Was kilka zagadek dotyczących zagadnień, którym poświęćcie najwięcej czasu w trzeciej klasie. Rozwiążcie je!

A. Nauka stworzona przez Pitagorasa. Dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie to jej główne specjalności.

B. Dzięki ich przeprowadzaniu w laboratorium człowiek poznaje tajemnice przyrody. Podczas ich wykonywania paruje, wybucha, topnieje, a przede wszystkim zachwyca!

C. Język, którym posługują się zarówno Amerykanie, Brytyjczycy, jak i Australijczycy.

D. Każdy wie, że daje on zdrowie. Boks, kolarstwo, pływanie, tenis to przykładowe jego dziedziny.

E. Dziedzina ta między innymi takich artystów jak: rzeźbiarze, malarze, graficy.

F. Język, w którym zostały napisane takie utwory, jak „Zaczarowana zagroda” i „Plastusiowy pamiętnik”.

G. Organizowane są w celu zobaczenia ważnych miejsc. Mogą być autokarowe lub piesze.

H. Dziedzina ta między innymi takich artystów jak: śpiewacy, pianiści, skrzypkowie.

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

A –

B –

C –

D –

E –

F –

G –

H –

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 2 sc. III/1

Wskaż po trzy tematy w każdej z poniższych kolumn.

Najprzyjemniejsze tematy	Najtrudniejsze tematy	Tematy, które nie zostały wskazane podczas zajęć, a powinny zostać omówione w III klasie
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/2

Tytuł	Matematyczna pocztówka z wakacji
Kształtowane kompetencje	matematyczne, językowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych,– usprawnianie koncentracji i uwagi. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podaje wskazówki umożliwiające identyfikację określonego miejsca – atrakcji turystycznej,2) podaje nazwę miejsca/atrakcji turystycznej na podstawie otrzymanych wskazówek,3) korzysta z kalendarza podczas rozwiązywania zadań z treścią,4) ocenia trudność poszczególnych zadań,5) rozwiązuje zagadki matematyczne zawarte w pocztówce,6) współpracuje z innymi podczas wykonywania ćwiczeń,7) koncentruje uwagę na poleceniach nauczyciela,8) właściwie dekoduje polecenia nauczyciela, stosując się do ustalonych symboli,9) wykonuje działania matematyczne służące odszyfrowaniu wiadomości,10) wypowiada się na temat znaczenia myśli przekazanej przez mrówkę Eurekę
Metody pracy	praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–2, załącznik 1 – list od mrówki Eureka, kalendarze kartkowe i/lub elektroniczne
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna – 60 minut– edukacja polonistyczna – 15 minut– edukacja przyrodnicza – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie pracują w parach. Każda para losuje nazwę miejsca, które potencjalnie mogło być punktem podczas wakacyjnych podróży. Uczniowie układają pięć wskazówek (od najbardziej ogólnej do najbardziej szczegółowej), które umożliwią innej parze identyfikację tego miejsca. Odczytują wskazówki pojedynczo, dając za każdym razem minutę na zastanowienie się i ewentualne podanie odpowiedzi przez parę przeciwną.

Przykładowo:

Para wylosowała karteczkę z napisem *Kraków*. Sformułowała następujące wskazówki:

- *Miasto leżące w Polsce. (najbardziej ogólna)*
- *Miasto z wieloma legendami.*
- *Przeptywa przez nie najdłuższa rzeka w Polsce.*
- *Z tego miasta wydobywa się dźwięk najbardziej znanego hejnału.*
- *Miasto to zostało założone przez Kraka.*

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Można poszerzyć katalog miejsc do losowania o znane miasta zagraniczne, na przykład Nowy Jork, Bruksela, Rzym, Paryż lub też znane atrakcje turystyczne, jak na przykład Góry Świętokrzyskie, Mazury, Alpy.

Zajęcia właściwe

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

1. Wakacyjne rozrachunki

Uczniowie rozwiązują zadania i odpowiadają na pytania zamieszczone w karcie pracy nr 1. Wspomagają swoją pracę, korzystając z kalendarza w wersji kartkowej lub elektronicznej.

Po uzupełnieniu karty pracy uczniowie wybierają najłatwiejsze i najtrudniejsze – ich zdaniem – zadanie. Sprawdzają z pomocą nauczyciela poprawność udzielonych odpowiedzi na forum.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna,
- załącznik 1

2. Matematyka z mrówką Eureką

Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej pięć zagadek przygotowanych przez mrówkę Eurekę. Uczniowie rozwiązują je w parach, a następnie sprawdzają na forum.

Polecenia dla uczniów:

Mrówka Eureka spotkała podczas wakacji niezwykłego myśliciela, który komunikował się ze światem jedynie za pomocą zagadek. Pięć z nich Eureka spisała i wystąpiła je Wam w formie pocztówki z wakacji. Zapoznajcie się z nimi i spróbujcie je rozwiązać. Powodzenia!

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
7, 8

3. Uwaga! Uwaga!

Uczniowie wychodzą na korytarz lub salę gimnastyczną. Wspólnie z nauczycielem nazywają cztery kąty sali nazwami polskich miast, na przykład Kraków, Poznań, Warszawa, Toruń. Uczniowie swobodnie biegają po sali. Nauczyciel co kilkanaście sekund wydaje polecenia:

Uwaga! Uwaga! Warszawa/Kraków/Poznań/Toruń wita! (wówczas wszyscy uczniowie zajmują odpowiedni róg sali)

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Zamiast nazw miast można wykorzystać nazwy państw lub kontynentów.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 10
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Podsumowanie zajęć

Wiadomość od mrówki Eureka

Uczniowie odczytują informację od mrówki Eureka umieszczoną w postaci szyfru w karcie pracy nr 2.

Właściwie odczytane hasło brzmi: *Matematyka jest wszędzie.*

Praca domowa

Uczniowie przygotowują krótką wypowiedź pisemną dotyczącą tego, jak rozumieją wiadomość przekazaną przez mrówkę Eurekę.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/2

Przeczytaj uważnie poniższe zadania i rozwiąż je. Następnie wybierz najtrudniejsze i najłatwiejsze zadanie.

Zadanie 1

Ile dni trwały tegoroczne wakacje?

Zadanie 2

Których dni tygodnia (poniedziałek – niedziela) było w te wakacje najwięcej, a których najmniej?

Zadanie 3

Ile dni upłynęło między pierwszym dniem kalendarzowej wiosny a ostatnim dniem wakacji?

Zadanie 4

Ile pełnych tygodni trwały tegoroczne wakacje?

Zadanie 5

W jaki dzień wypadła połowa tegorocznych wakacji?

Zadanie 6

Ile dni trwałyby tegoroczne wakacje, gdyby po każdym ich tygodniu następował dodatkowy dzień?

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/2

Kochani!

Spotkałam podczas wakacji niezwykłego myśliciela, który komunikował się ze światem przez zadawanie zagadek. Kilka z nich zapisałam specjalnie dla Was! Pomyślcie i rozwiążcie je!

Zagadka 1

Dwa miesiące temu wypowiedziałem zdanie: Gdyby cofnąć czas o pięć miesięcy, mielibyśmy początek tego roku. Jaki miesiąc jest aktualnie?

Zagadka 2

Gdyby do liczby tej dodać 40, otrzymalibyśmy sumę dni w drugim kwartale roku. Co to za liczba?

Zagadka 3

Gdyby tę liczbę pomnożyć przez 5, a następnie dodać do tego wynik działania: $89 - 45$, otrzymalibyśmy liczbę 69. Co to za liczba?

Zagadka 4

Od momentu mojej dzisiejszej pobudki minęły 4 godziny i 13 minut. Za równą godzinę będzie południe. O której się dziś obudziłam?

Zagadka 5

Mam tyle lat, ile pełnych trójek mieści się w liczbie 68. Ile mam lat?

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/3

Tytuł	Rowerzysta uczestnikiem ruchu drogowego
Kształtowane kompetencje	techniczne, językowe, myślenie naukowe, intrapersonalne, społeczne, matematyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– poznanie obowiązkowego wyposażenia roweru i jego wpływu na bezpieczeństwo rowerzysty,– zapoznanie z podstawowymi obowiązkami użytkownika roweru. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) zna i stosuje zasady i przepisy ruchu drogowego,2) zna budowę roweru,3) zna zasady bezpiecznego użytkowania roweru,4) zna obowiązkowe i dodatkowe wyposażenie roweru,5) śpiewa znaną piosenkę,6) czyta tekst ze zrozumieniem,7) układa zdania w formie nakazu i zakazu,8) trenuje myślenie przyczynowo-skutkowe,9) widzi potrzebę posiadania karty rowerowej, aby stać się pełnoprawnym uczestnikiem drogi,10) rozwiązuje zadania z treścią,11) zna nazwy części roweru w języku angielskim
Metody pracy	podające (pogadanka, tekst, wyjaśnienie), aktywizujące (piosenka), eksponujące (film, pokaz roweru), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	rower, karty pracy nr 1–4, karta pracy <i>English Ant 61</i>
Czas trwania	3 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 35 minut– zajęcia techniczne – 45 minut– edukacja muzyczna – 10 minut– edukacja matematyczna – 45 minut– język angielski – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
komputer z dostępem
do Internetu

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Przypomnienie zasad poruszania się po drogach w mieście i na wsi

Jak powinien poruszać się pieszy idący po ulicach w mieście?

Jak powinien zachować się pieszy idący po drogach poza miastem?

Przypomnienie przepisów dotyczących noszenia odblasków.

Przypomnienie zasad przechodzenia przez jezdnię.

Przypomnienie znaczenia wybranych znaków drogowych – wykonanie karty pracy nr 1.

2. Przypomnienie piosenki „Jadą rowery”

Uczniowie śpiewają piosenkę. Można skorzystać z bezpłatnych nagrań dostępnych . w Internecie

Zajęcia właściwe

1. Tekst „Wyprawa rowerowa”

Uczniowie otrzymują karty pracy nr 2 z tekstem „Wyprawa rowerowa”. Zadaniem dzieci jest ciche przeczytanie tekstu i udzielenie poprawnych odpowiedzi na zadane w karcie pytania.

Wyprawa rowerowa

Marta i Maciek wybrali się na wycieczkę rowerową. Jechali ścieżką rowerową i podziwiali piękno krajobrazu wyżynnego miejscowości, w której mieszkali.

Po prawej stronie drogi rozciągały się pola i łąki. Wzdłuż lewej strony trasy leniwie płynęła niewielka rzeczka.

Na drodze obok panował wielki ruch. Tatuś Adasia jechał na pole traktorem. Wujek mijał dzieci samochodem. Na przystanku kilka osób wysiadło z autobusu. Nieznajomy pan przewoził mleko cysterną. Młody mężczyzna jechał motocyklem.

Dzieci przed wyjazdem pamiętały o zachowaniu bezpieczeństwa. Przestrzegały zasad ruchu drogowego. Zabrały ze sobą karty rowerowe, kaski i kamizelki odblaskowe.

2. Głośne odczytanie pytań i poprawnych odpowiedzi z karty pracy

3. Bezpieczna droga do szkoły – film „Mądrej głowie dość po... kasku”

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Film do bezpłatnego pobrania ze strony internetowej:

www.wychowaniekomunikacyjne.org/index.php?page=gry

4. Budowa roweru – karta pracy nr 3

zajęcia techniczne

cele operacyjne:

2, 3, 4, 8

środki dydaktyczne:

- komputer z dostępem do Internetu - rower,
- karta pracy nr 3

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeżeli jest to możliwe, dzieci mogą wyjść na plac szkolny i obejrzeć przygotowany wcześniej rower oraz omówić jego budowę.

Omówienie budowy roweru (rama, łańcuch, pedały, kierownica, dwa koła, przynajmniej jeden skutecznie działający hamulec, lampa z oświetleniem, światełka odblaskowe, sygnał dźwiękowy – dzwonek).

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Rozmawiamy o wyposażeniu dodatkowym (na przykład: bagażnik, komplet narzędzi, lusterko, boczne światła odblaskowe itp.). Dzieci wypowiadają się, czy te dodatki są potrzebne oraz do czego służą. Przypominamy również, w co powinien być wyposażony rowerzysta (kask, ochraniacze na kolana i łokcie, elementy odblaskowe na ubraniu).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci poniżej 10. roku życia powinny jeździć na rowerze wyłącznie po specjalnych placach, parkach. Nie wolno jeździć dzieciom po ulicach i po chodnikach; mali rowerzyści stanowią wówczas zagrożenie dla pieszych.

Korzystając z roweru, należy wiedzieć, że:

- na bagażniku nie wolno przewozić innych osób; łatwo wówczas można się przewrócić i wyrzucić krzywdę sobie i koledze,
- siodelko powinno być na takiej wysokości, aby dziecku jadącemu na rowerze łatwo było dosięgnąć stopami do ziemi,
- opony kół muszą być bardzo dobrze napompowane (amortyzują różne nierówności drogi),
- błotniki (jeśli są) powinny być dobrze przymocowane, aby nie dostały się między szprychy koła i nie spowodowały wypadku.

5. Rozmowa o zachowaniu bezpieczeństwa w czasie jazdy

6. Kodeks rowerzysty

Układanie i zapisywanie zasad bezpiecznej jazdy na rowerze:

- przed jazdą należy sprawdzić, czy rower jest sprawny technicznie, (a szczególnie działanie hamulców i oświetlenia),
- po jezdni wolno jeździć dzieciom, które mają kartę rowerową, należy trzymać się blisko prawej krawędzi jezdni, powinno się jeździć jeden za drugim, a nie obok siebie, zamiar skrętu należy sygnalizować odpowiednio wcześniej wystawieniem ręki.

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne:

7, 8

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 10
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 4

język angielski
cele operacyjne: 11
środki dydaktyczne:
karta pracy *English Ant* 61

edukacja społeczna
cele operacyjne:
4, 9

edukacja społeczna
cele operacyjne:
4, 9

7. Rozwiązywanie zadań z treścią z karty pracy nr 4

8. *English Ant* 61

Uczniowie poznają nazwy części roweru w języku angielskim, a następnie wykonują ćwiczenia.

Podsumowanie zajęć

1. Obowiązki rowerzysty

Pod koniec lekcji zwracamy dzieciom uwagę na **obowiązki** użytkownika roweru:

Użytkownik odpowiada za stan techniczny roweru, tak jak każdy kierowca pojazdu. Musi więc zwrócić uwagę na sprawność hamulców, na liniowość kół (koła powinny pozostawiać jeden ślad w postaci linii prostej) oraz na skuteczność działania świateł (światła powinny być widoczne z odległości 150 m w warunkach dobrej widoczności).

Dzieci mają świadomość, że aby stać się pełnoprawnym uczestnikiem drogi, w wieku 10 lat muszą posiadać kartę rowerową.

2. Wyposażenie roweru

Podsumowując lekcję, uczniowie wymieniają podstawowe wyposażenie roweru i mówią, jaki wpływ mają te elementy na bezpieczeństwo na drodze. Dzieci wypisują w zeszycie, czego brakuje im w obowiązkowym wyposażeniu własnego roweru i podkreślają kolorowym długopisem, aby zapamiętać o uzupełnieniu tych braków w swoim rowerze.

3. Lekcję można zakończyć ponownym zaśpiewaniem piosenki „Jadą rowery”

KARTA PRACY NR 1 sc. III/3

Połącz znak drogowy z właściwym tekstem objaśniającym jego znaczenie. Sylaby wpisane do okienek utworzą hasło.

Droga dla rowerów	
Zakaz wjazdu rowerów	
Miejsce przejścia dla pieszych	
Obowiązkowe zatrzymanie	
Rowerzyści	

ZNA

GO

DRO

WE

KI

KARTA PRACY NR 2 sc. III/3

Wyprawa rowerowa

Marta i Maciek wybrali się na wycieczkę rowerową. Jechali ścieżką rowerową i podziwiali piękno krajobrazu wyżynnego miejscowości, w której mieszkali.

Po prawej stronie drogi rozciągały się pola i łąki. Wzdłuż lewej strony trasy leniwie płynęła niewielka rzeczka.

Na drodze obok panował wielki ruch. Tatuś Adasia jechał na pole traktorem. Wujek mijał dzieci samochodem. Na przystanku kilka osób wysiadało z autobusu. Nieznajomy pan przewoził mleko cysterną. Młody mężczyzna jechał motocyklem.

Dzieci przed wyjazdem pamiętały o zachowaniu bezpieczeństwa. Przestrzegaly zasad ruchu drogowego. Zabrały ze sobą karty rowerowe, kaski i kamizelki odblaskowe.

1. Gdzie wybrali się Marta i Maciek?

- do kina
- na plac zabaw
- na wycieczkę rowerową

2. Co było po lewej stronie drogi?

- sad
- rzeka
- łąka

3. Kto jechał samochodem?

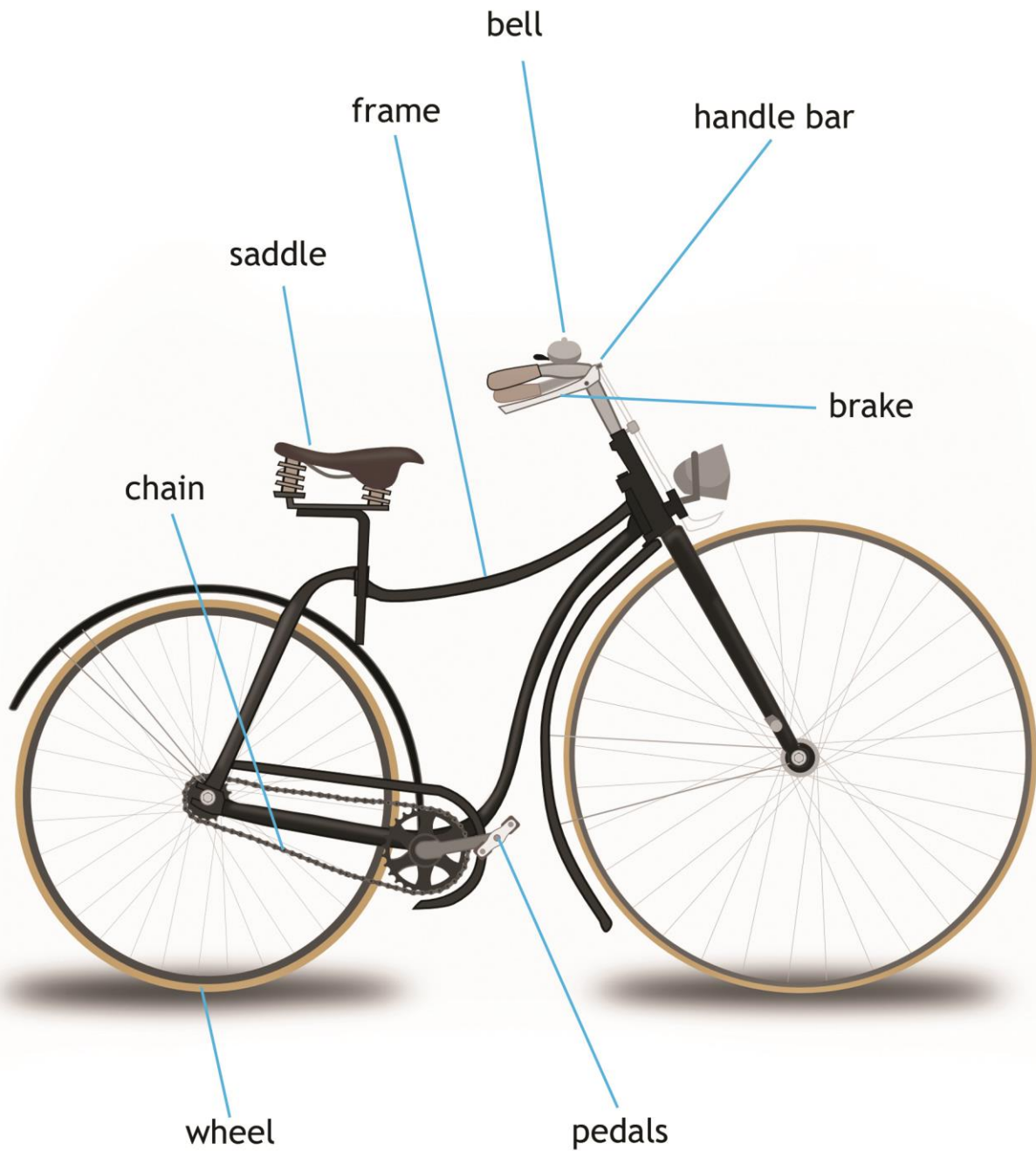
- wujek
- tatuś Adasia
- nieznajomy pan

4. Co zabrały dzieci ze sobą?

- plecaki
- kaski
- bidony

Bicycle

1. Write

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/4

Tytuł	Przetwory z ogórków
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, informatyczne, w zakresie przedsiębiorczości, artystyczne, ruchowe
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie uczniów ze sposobem kiszenia ogórków. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) rozwiązuje zagadkę, rysuje rozwiązanie,2) zna sposoby przetwarzania ogórków,3) wie, w jaki sposób zachodzi proces kiszenia,4) nabiera doświadczenia w przygotowywaniu przetworów,5) wykonuje etykietę na słoik,6) wyszukuje potrzebne informacje, korzysta z dostępnych źródeł,7) układa i zapisuje przepis na wybraną potrawę,8) uczestniczy w zabawie ruchowej, przestrzegając ustalonych zasad
Metody pracy	podające (rozmowa, dyskusja), praktyczne (praca plastyczna, ćwiczenia ruchowe), eksponujące (wystawa)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–2, książki kucharskie, tablet
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 25 minut– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja plastyczna – 10 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza,
plastyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Ogórki, ogóreczki

1. Uczniowie rozwiązują zagadkę, rysują rozwiązanie na karcie pracy nr 1.
2. Rozmowa z uczniami:

Do czego wykorzystujemy ogórki?

Co można zrobić z ogórków?

W jaki sposób przetwarza się te warzywa?

Zajęcia właściwe

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy zapewnić lub polecić przyniesienie przez uczniów ogórków, przypraw, stoików do kiszenia, aby każdy uczeń miał możliwość nauczyć się przygotowywania przetworów, oraz przygotować miejsce (najlepiej ciemne) do ustawienia stoików.

1. „Jak to się dzieje, że ogórki kisną?”

Dyskusja na podstawie doświadczeń dzieci. Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel dopowiada, że kiszenie to jedna z najstarszych metod przedłużania trwałości żywności. Szczególnie popularna jest w Europie Środkowej i Wschodniej. Metoda ta polega na poddaniu produktów fermentacji mlekowej – cukry w nich zawarte rozkładane są przez bakterie mlekowe na kwas mlekowy, który ma działanie konserwujące. Bakterie kwasu mlekowego korzystnie wpływają na florę bakteryjną jelit, zapobiegając namnażaniu się szkodliwych bakterii, a także usuwają toksyny i chronią przed grzybicami. Kwas mlekowy obniża poziom cholesterolu i wspomaga trawienie dzięki zwiększonej produkcji enzymów trawiennych. Odgrywa też znaczącą rolę w syntetyzowaniu witaminy K oraz niektórych witamin z grupy B. Fermentacja mlekowa następuje w określonych warunkach. W początkowej fazie ważna jest odpowiednia temperatura, to jest 15–20 stopni Celsjusza i ograniczenie dostępu powietrza.

Źródło:

http://www.smaczny.pl/arttykul,sekret_udanego_przepisu_na_kiszone_ogorki

pobrano 30.06.2015

2. Kisimy ogórki

Kiszenie ogórków według przygotowanego przepisu – karta pracy nr 2.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Kiszenie jest procesem utrwalania żywności, szczególnie warzyw. Kisimy nie tylko ogórki czy kapustę, lecz także paprykę, marchew, cukinię, cebulę i czosnek (często z ogórkami), pomidory oraz grzyby (szczególnie opieńki i rydze).

W sklepach można kupić kapustę kiszoną i kwaszoną. Oprócz smaku jest między nimi zasadnicza różnica dietetyczna: kiszenie jest procesem naturalnym, produkty kwaszone zaś są produktami utrwalanymi octem. Warzywa kiszone zawierają dobroczynne bakterie kwasu mlekowego oraz liczne witaminy, kwaszone zaś octem ich nie mają, a wręcz ocet w nadmiernych ilościach jest szkodliwy dla naszego organizmu. Wybierajmy zatem produkty kiszone!

Ciekawostka: jak przekazuje tradycja kulinarna oraz potwierdza to praktyka, do kiszenia ogórków najlepsza jest woda ze studni, nieuzdatniana i niechlorowana, lub woda ze źródła.

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja polonistyczna
cele operacyjne: 6, 7
środki dydaktyczne:
- książki kucharskie,
- tablet,
- komputer z dostępem do Internetu

wychowanie fizyczne
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
kartoniki z rysunkami lub napisami warzyw

3. Co kryje się w słoiku?

Uczniowie wykonują etykietę zamieszczoną na karcie pracy nr 2 i umieszczają na słoiku.

4. Nasze przepisy

Uczniowie w parach tworzą przepis na wybraną potrawę czy inny sposób przetworzenia ogórków, wykorzystując przepisy w książkach kucharskich oraz dostępne źródła w Internecie. Następnie prezentują na forum klasy.

Podsumowanie zajęć

Zabawa ruchowa: „Sałatka jarzynowa”

Dzieci siedzą w kole na krzesłach. Nauczyciel rozdaje uczniom karteczki z rysunkami lub napisami warzyw – po kilka takich samych, na przykład 5 buraków, 5 marchewek itd. Zabawę rozpoczyna nauczyciel, który wywołuje wybrane warzywo, na przykład pietruszkę. Dzieci, które mają taki kartonik, szybko zamieniają się miejscami. W tym samym czasie nauczyciel zabiera jedno krzesło. Uczeń, który nie zdąży zająć krzesła, zostaje na środku i wywołuje kolejne warzywo. Na hasło „sałatka jarzynowa” wszystkie dzieci zamieniają się miejscami.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/4

Przeczytaj zagadkę. Napisz i narysuj rozwiązanie.

Czasem krótki, czasem długi, ale zawsze jest zielony.
Moc witamin kryje w sobie, każdy ci to powie.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/4

I. Przeczytaj i postępuj zgodnie z przepisem.

Kiszenie ogórków – kolejne kroki

1. Przygotuj słoik, przyprawy (koper, liść laurowy, czosnek, chrzan).
2. Umyj i osusz ogórki.
3. Do słoika włóż przyprawy, następnie ogórki (pionowo, jaśniejszym końcem do góry).
4. Przygotuj zalewę: 1 litr wody + 1 łyżka soli.
5. Zalej ogórki, zakręć słoik.
6. Wykonaj etykietę, umieść ją na słoiku i odstaw we wskazane miejsce.

II. Wytnij i wykonaj etykietę na słoik. Wpisz nazwę przetworu i ozdób według własnego pomysłu.

Rok: _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/5

Tytuł	Co się dzieje w glebie?
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie twórcze, ruchowe, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozbudzenie ciekawości poznawczej i aktywności dzieci,– rozwijanie wiedzy przyrodniczej. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) porusza się w rytm muzyki,3) wnioskuje na podstawie praktycznego działania,4) uważnie ogląda film popularnonaukowy,5) zapamiętuje i wykorzystuje informacje z filmu,6) wykonuje projekt plastyczny – wizytówkę dżdżownicy,7) śpiewa piosenkę o dżdżownicy,8) wie, jaką rolę w glebie pełnią dżdżownice
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, eksperyment), eksponujące (film)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	tablica interaktywna, aparat fotograficzny, ziemia ogrodowa, piasek, butelka, liść, cienkie obierki z jabłka, 2–3 dżdżownice
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja muzyczna – 10 minut– edukacja plastyczna – 25 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja przyrodnicza, wychowanie fizyczne
cele operacyjne:
1, 2

Wprowadzenie do zajęć

Zabawa ruchowa

Dzieci ustawione w rzędzie idą w rytm muzyki. Gdy muzyka cichnie, pierwsze z dzieci przeczołguje się przez tunel utworzony z nóg i ustawia się na końcu.

Nauczyciel pyta:

Jakie zwierzęta poruszają się w tunelach? (krety, dżdżownice)

Potem dopowiada:

Na dzisiejszych zajęciach będziemy zdobywać informacje o tym, co pod ziemią robią dżdżownice.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można wykorzystać piosenkę „Dżdżownica”.

<https://www.youtube.com/watch?v=06isy7Z4FLA>

pobrano 30.06.2015

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4, 5, 8

Zajęcia właściwe

1. Prezentacja filmu „Gleba podstawą życia”

Przed projekcją filmu nauczyciel zadaje pytanie:

Postarajcie się zapamiętać, jaką rolę w glebie pełnią dżdżownice?

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

Z czego składa się gleba?

Co się dzieje z martwymi roślinami?

Dlaczego powinniśmy dbać o glebę?

Jaka gleba jest najlepsza do rozwoju rośliny?

2. Eksperyment

Do dużej, przezroczystej butelki nauczyciel wysypuje warstwami ziemię, piasek, ziemię, piasek, ziemię. Warstwy ziemi powinny być grubsze niż piasku. Pomiedzy warstwami umieszcza 2–3 liście, cienkie obierki, ziemniaka. Na wierzchu kładzie cienkie obierki jabłka. Całość nawilża wodą i wpuszcza 2–3 dżdżownice. Butelkę odstawia w ciemne miejsce lub osłania ciemnym papierem.

Nauczyciel pyta:

Co robią dżdżownice w glebie?

Czy dżdżownice lubią światło?

Jakie zmiany mogą nastąpić w butelce?

W jaki sposób możemy rejestrować zmiany?

Dżdżownice żywią się resztkami roślinnymi. Podnoszą jakość gleby i wpływają pozytywnie na jej cechy. Będziemy obserwować zmiany pomiędzy usypanymi warstwami gleby i piasku.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 3
środki dydaktyczne:
- ziemia ogrodowa,
- piasek,
- butelka,
- liść,
- cienkie obierki z jabłka,
- 2–3 dżdżownice

Codziennie będziemy robić zdjęcia.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy dbać o stałą wilgotność gleby, w razie potrzeby „dokarmiać” dżdżownice resztkami roślinnymi.

Po zakończonym eksperymencie dżdżownice przenosimy do przyjaznego dla nich otoczenia, na przykład kompostu w ogródku.

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 7

3. Nauka ze słuchu piosenki „Dżdżownica”

<https://www.youtube.com/watch?v=06isy7Z4FLA>

edukacja plastyczna
cele operacyjne:
6, 8

4. Wizytówka dżdżownicy

Uczniowie, wykorzystując swoją wiedzę i dostępne materiały, wykonują na kartkach A4 wizytówkę dżdżownicy. Wizytówka powinna zawierać rysunek (wydzierankę) dżdżownicy, wymyślone imię i krótką informację o tym, czym zajmuje się dżdżownica.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 8

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel zwraca się do uczniów:

Komu potrzebne są dżdżownice?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/6 ZAJĘCIA TERENOWE 1

Tytuł	„Zeszyt obserwatora przyrody”
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	OGÓLNE: – poznawanie i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu. OPERACYJNE: uczeń: 1) wie, które rośliny i które zwierzęta tworzą otaczający ekosystem, 2) samodzielnie poszukuje informacji na temat interesujących go roślin, 3) dokumentuje prowadzone obserwacje, 4) współpracuje w grupie w czasie zajęć w plenerze, 5) rozumie pojęcie <i>botanika</i>
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 1 – według wzoru – karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, Roślinna Mapa Szkoły (przygotowana w poprzednim roku), tablet lub aparat fotograficzny, lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, miarka 5 m lub 7,5 m, termometry cieczowe lub elektroniczne
Czas trwania	1 godzina 15 minut – edukacja przyrodnicza Termin – wrzesień, słoneczny dzień

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
przyrodnicza,
społeczna

cele operacyjne:
1, 4

środki dydaktyczne:
„Zeszyt obserwatora
przyrody” – karta
pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Wspólnie z nauczycielem obchodzą teren szkolny, nauczyciel – wskazując rośliny, które poznali w poprzednim roku – pyta o ich nazwę. Jeśli uczniowie nie pamiętają, mogą sięgnąć do opracowanej rok wcześniej Roślinnej Mapy Szkoły.

Nauczyciel pyta: *Jak myślicie, skąd pochodzą informacje przyrodnicze, na przykład o roślinach, łąkach, oceanach, rzekach itp., zamieszczone w encyklopediach, książkach, Internecie?*

Po zebraniu odpowiedzi dzieci nauczyciel wyjaśnia:

Podstawową metodą zbierania informacji o otaczającym nas świecie przyrody jest stała lub cykliczna obserwacja. I wy przez cały ten rok szkolny będziecie obserwatorami przyrody. Będziecie wykonywać obserwacje i zapisywać je na kartach z „Zeszytu obserwatora przyrody” („ZOP”). Na koniec roku spięte wszystkie karty obserwacji utworzą opracowaną przez was encyklopedię przyszkolnej przyrody.

Nauczyciel dzieli klasę na 4–5-osobowe zespoły obserwatorów.

Uczniowie wybierają kierownika każdego zespołu.

Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 1 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wykonuje przed zajęciami pomniejszone szkice (około A5 dopasowane do miejsca w karcie) wykonanej w poprzednim roku Roślinnej Mapy Szkoły do wklejenia w kartę obserwatora lub drukuje kartę obserwatora z naniesionym już szkicem.

Podczas wszystkich zajęć terenowych uczniowie będą korzystać z dzienników obserwatora oraz aparatów fotograficznych.

Obserwacje i pomiary powinny być wykonywane naprzemiennie przez uczniów (do weryfikacji służą podpisy pod obserwacjami).

Zajęcia właściwe

1. Obserwujemy roślinę

2. Pomiar długości cienia

Uczniowie wykonują pomiar długości cienia wskazanego obiektu i zapisują wynik w karcie „ZOP”.

edukacja:
przyrodnicza,
społeczna

cele operacyjne:
1, 2, 3, 4

środki dydaktyczne:
- „Zeszyt obserwatora
przyrody” – karta
pracy nr 1
- Roślinna Mapa
Szkoły,
- tablety,
- miary,
- termometry

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy wybrać niewielki obiekt w obrębie szkoły (wysokość najlepiej do 3 m): obudowę śmietnika, niższą część szkoły, w ostateczności zwykły słup oświetleniowy lub słupek bramki na boisku. Musi to być taki obiekt, przy którym od strony północnej będzie możliwość swobodnego i bezpiecznego zmierzenia długości cienia na powierzchni prostopadłej do obiektu. Pomiar należy wykonać około godziny 12.

3. Pomiar temperatury

Uczniowie wykonują pomiar temperatury powietrza. Wynik pomiaru zapisują w „ZOP”. Notują dokładnie, w którym miejscu dokonywali pomiarów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Pomiar temperatury powietrza powinien być wykonywany w dowolnie wybranym przez uczniów miejscu, jednak należy zróżnicować te miejsca (tak, żeby nie mierzyli obok siebie). Konieczne jest jednocześnie określenie, czy było to miejsce słoneczne, czy zacienione oraz czy osłonięte od wiatru – te informacje uczniowie zapisują w polu Uwagi.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie odpowiadają na pytania:

Czy wiecie, jak nazywa się nauka zajmująca się roślinami? (botanika)

Czy chcielibyście kiedyś pracować jako botanicy?

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 5

KOMENTARZ PRZYRODNIKA

Botanika to dział biologii zajmujący się światem roślin. Bada i opisuje rośliny pod względem klasyfikacji (nazywanej taksonomią), struktury (wyglądu, części składowych) oraz zasad funkcjonowania. W starożytności, ponad 2000 lat temu, botaniką zajmował się grecki uczyony Teofrast, który między innymi opisał ponad 500 różnych gatunków roślin.

Ciekawostką w botanice jest to, że międzynarodowy system nazewnictwa gatunków posługuje się językiem łacińskim – podawane są łacińskie nazwy roślin, oraz to, że często nowo odkryte rośliny nazywane są od nazwisk swoich odkrywców.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie). Foldery należy zatytułować tak, by w jednoznaczny sposób można było określić skład autorski.

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i umieścić w segregatorze.

Po zajęciach należy wysuszyć zebrane liście i owoce, na przykład układając je na 2 dni na parapecie w sali, następnie wkleić do karty obserwacji.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/6

„Zeszyt obserwatora przyrody” – strona 1. Data obserwacji: Godz.: Kierownik zespołu:

Nazwa rośliny:	Lokalizacja rośliny: <i>Tu należy wkleić szkic terenu szkoły (wykonywany rok wcześniej jako podkład do RMS) i zaznaczyć lokalizację rośliny; format szkicu - oryginał pomniejszony, około A5.</i>	Nazwa obiektu, którego cień jest mierzony: Długość cienia: Pomiar wykonał:	Temperatura: Miejsce pomiaru temperatury zaznacz czerwoną kropką na mapce! UWAGI do pomiaru temperatury Pomiar wykonał:
Opis rośliny: Wykonał:		Zdjęcie/rysunek: Wykonał:	

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/7

Tytuł	Minialbum roślin łąkowych
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: – kształtowanie ciekawości poznawczej i wiedzy przyrodniczej. OPERACYJNE: uczeń: 1) dekoduje informacje zawarte w liście, 2) rozpoznaje rośliny łąkowe, 3) wie, co to jest łąka i jakie znaczenie ma dla człowieka i zwierząt, 4) wykonuje album roślin łąkowych, 5) wyszukuje potrzebne informacje, 6) zna nazwy części roślin, 7) wie, jaką funkcję pełnią korzenie, 8) opowiada o swoich obserwacjach i wrażeniach z wycieczki, 9) relaksuje się przy wybranej muzyce
Metody pracy	podające (pogadanka), praktyczne (prace plastyczne, ćwiczenia ruchowe), eksponujące (wystawa prac, pokaz zdjęć)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	list od mrówki Eureka – załącznik 1, atlasy roślin, tablet, komputer z dostępem do Internetu, odtwarzacz CD, muzyka relaksacyjna, karta pracy nr 1
Czas trwania	3 godziny, w tym: – edukacja przyrodnicza – 2 godz. – edukacja polonistyczna – 20 minut – zajęcia techniczne – 15 minut – edukacja muzyczna – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

- list od mrówki
Eureki,

- załącznik 1

Wycieczka na łąkę

1. Chętny uczeń odczytuje list od mrówki Eureki (załącznik 1)

Kochani!

Zapraszam Was dzisiaj na spacer po łące. To ciekawy i kolorowy świat roślin i zwierząt. Waszym zadaniem będzie zebranie różnych gatunków traw i roślin łąkowych, które posłużą Wam do wykonania albumu. Pamiętajcie jednak, aby bez powodu nie niszczyć roślin i zwierząt, dla których łąka jest domem. Może uda Wam się spotkać jej mieszkańców. Musicie być ostrożni i zachowywać się cicho.

Życzę Wam powodzenia!

Wasza mrówka Eureka

2. Wycieczka na łąkę w celu zebrania różnych gatunków traw i roślin

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli nauczyciel ma niewiele czasu lub łąka jest bardzo daleko, może poprosić uczniów o przyniesienie roślin z otoczenia domu czy zebranych w drodze do szkoły.

Zajęcia właściwe

1. Już w klasie

Nauczyciel odwołuje się do doświadczeń uczniów po wycieczce na łąkę, zadając pytania:

Co to jest łąka, jakie charakterystyczne rośliny i zwierzęta można na niej spotkać?

Jakie znaczenie dla zwierząt i człowieka ma łąka?

2. Minialbum roślin łąkowych

Nauczyciel wyjaśnia, na czym będzie polegała praca uczniów: *Na dzisiejszych zajęciach wykonacie przykładową kartę do albumu, natomiast pozostałe karty w domu, należy je razem połączyć w format albumu.* Na karcie należy umieścić nazwę rośliny, wkleić zebraną, najlepiej ususzoną roślinę oraz napisać kilka zdań na jej temat. Warto zwrócić uwagę na ciekawostki, wartości zdrowotne i lecznicze danej rośliny, jej zastosowanie w produkcję przypraw, leków, kosmetyków czy herbat.

Uczniowie wykonują swoją kartę, wykorzystując atlasy roślin oraz dostęp do Internetu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni lub szczególnie zainteresowani mogą zgromadzić produkty zawierające pochodne roślin łąkowych i zaprezentować je wraz z albumem na kolejnych zajęciach.

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne: 3

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza,
zajęcia techniczne
cele operacyjne:

2, 4, 5

środki dydaktyczne:

- atlasy roślin,
- tablet z dostępem
do Internetu

3. Budowa rośliny

Uczniowie na karcie pracy nr 1 podpisują części rośliny, dorysowują i uzasadniają funkcję korzenia.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
6, 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja muzyczna

cele operacyjne:

8, 9

środki dydaktyczne:

komputer z dostępem

do Internetu lub

odtwarzacz CD

Podsumowanie zajęć

Muzyka motyli

Stuchanie muzyki relaksacyjnej wybranej przez nauczyciela.

Swobodne wypowiedzi uczniów na temat wrażeń z wycieczki na łąkę.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/7

Kochani!

Zapraszam Was dzisiaj na spacer na łąkę. To ciekawy i kolorowy świat roślin i zwierząt. Waszym zadaniem będzie zebranie różnych gatunków traw i roślin łąkowych, które posłużą Wam do wykonania albumu. Pamiętajcie jednak, aby bez powodu nie niszczyć roślin i zwierząt, dla których łąka jest domem. Może uda Wam się spotkać jej mieszkańców. Musicie być ostrożni i zachowywać się cicho.

Życzę Wam powodzenia!

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/8

Tytuł	Ptasie rozmowy
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, przyrodnicze, społeczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z gatunkami ptaków śpiewających w polskich lasach,– kształcenie kompetencji językowych przez ćwiczenia ortofoniczne,– wdrażanie do czytania z podziałem na role oraz recytacji,– kształcenie postawy miłośnika przyrody,– zachęcenie do opieki nad ptakami zimą, zakładania karmników jesienią i budek lęgowych zimą,– zainteresowanie obserwacją online życia codziennego ptaków przez popularyzację wybranych stron internetowych, na przykład www.ptaki24.pl. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) rozpoznaje wybrane gatunki leśnych ptaków śpiewających,2) wypowiada się na temat poznanych ptaków śpiewających, ich zwyczajów, trybu życia itp.3) dokonuje rozróżnienia wśród poznanych ptaków na te, które są tylko przelotem, i te, które pozostają w Polsce przez cały rok,4) bierze udział w improwizacji teatralnej przy nagraniu odgłosów ptaków,5) rozpoznaje poszczególne głosy wydawane przez niektóre z poznanych ptaków,6) dokonuje porównania pomiędzy poznаныmi ptakami śpiewającymi,7) wyjaśnia pojęcia <i>ornitolog</i> i <i>ornitologia</i>,8) słucha ze zrozumieniem czytanego przez nauczyciela tekstu wiersza Juliana Tuwima „Mowa ptaków”,9) czyta z podziałem na role,10) wskazuje wyrazy dźwiękonaśladowcze,11) obserwuje życie ptaków z nagrań z budek i karmników, zamieszczonych w Internecie,12) samodzielnie wyszukuje podane strony internetowe, loguje się jako obserwator przyrody online itp., podejmuje działania według wskazówek na danej stronie internetowej,13) planuje indywidualne obserwacje ptaków w przydomowych karmnikach

Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z tekstem wiersza), aktywizujące (improwizacja teatralna)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–4, komputer z dostępem do Internetu, ścieżka dźwiękowa z odgłosami przyrody (na przykład ze strony internetowej: https://www.youtube.com/watch?v=MNW3OUxp9Hk), strona internetowa www.ptaki24.pl
Czas trwania	3 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja muzyczna – 15 minut– edukacja społeczna – 15 minut– zajęcia informatyczne – 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Dźwięki natury

Uczniowie siedzą w kręgu z zamkniętymi oczami. Nauczyciel włącza muzykę z nagraniem porannego śpiewu ptaków. Po wysłuchaniu nagrania uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami na temat tego, co widzieli oczami wyobraźni, jakie odgłosy słyszeli i co wtedy czuli.

Nauczyciel pyta:

O jakiej porze roku ptaki tak pięknie śpiewają?

Czy możecie powiedzieć, jakie ptaki słyszeliście w tej porannej muzyce lasu?

Czy słyszeliście na nagraniu inne zwierzęta, mieszkające w lesie?

(spodziewane odpowiedzi – wiosną i latem; trudno rozróżnić poszczególne głosy ptaków; śpiewają tak głośno, że nie słychać głosów innych zwierząt)

Zajęcia właściwe

1. Dlaczego ptaki śpiewają?

Nauczyciel pyta uczniów, dlaczego - ich zdaniem - ptaki śpiewają? Dla kogo śpiewają? (czas na swobodne wypowiedzi uczniów)

W razie potrzeby nauczyciel stawia kolejne pytania problemowe, typu:

Czy ptaki w ten sposób ze sobą rozmawiają? Jeśli tak, to o czym rozmawiają? A może w ten sposób się kłócą?

Czy słowik może porozumieć się z wróblem? Czy też ma taki sam problem, jak na przykład my mielibyśmy w rozmowie z mieszkańcem jakiegoś egzotycznego dla nas kraju?

Czy ptaki ze sobą konkurują o to, który z nich śpiewa najpiękniej?

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
- komputer z dostępem do Internetu,
- ścieżka dźwiękowa z odgłosami przyrody

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 6, 7

Czy wszystkie ptaki śpiewają?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto wyjaśnić uczniom, że większość ptaków (zazwyczaj samców) śpiewa tylko w okresie godowym, czyli od końca kwietnia do połowy czerwca. W ten sposób informują swoje samice, gdzie są. Od lipca ptaki wydają tylko głosy ostrzegawcze lub nawołujące się, które już nie przypominają śpiewu. Dlatego nagranie świergotu ptaków, które słuchali na początku zajęć, najprawdopodobniej zrobiono w maju, kiedy ptaki śpiewają najpiękniej. Trudno rozpoznać w chórze ptaków głosy poszczególnych gatunków, ale doświadczony ornitolog nie będzie miał z tym problemu. Jednak nawet ornitolog nie odpowie nam na pytanie, czy różne gatunki ptaków mogą się ze sobą głosowo porozumieć.

2. Wyjaśnienie terminów: *ornitolog* i *ornitologia*

3. Leśne ptaki śpiewające – bogatka, skowronek szary i rdzawy, pierwiosnek i piecuszek, szpak, kos i zięba

Pogadanka nauczyciela o 8 ptakach polskich (załącznik 1):

Bogatka i zięba

Skowronek szary i rdzawy

Pierwiosnek i piecuszek

Szpak i kos

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W trakcie krótkiego opowiadania nauczyciel może posługiwać się wizerunkami prezentowanych ptaków, na przykład korzystając z tablicy interaktywnej lub rzutnika.

4. Rozmowa na temat poznanych ptaków

Nauczyciel pyta:

Które z tych ptaków są wam znane?

Które widzieliście?

Czy łatwo obserwować ptaki w ich naturalnym środowisku?

5. Ptaki online – obserwujemy nagrania ptaków na żywo

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto skorzystać z plików dostępnych w Internecie lub na przykład pooglądać ptaki w ich środowisku naturalnym dzięki zainstalowanym w gniazdach kamerom, na przykład na stronie www.ptaki24.pl (zakładki: kamery w budkach, karmnikach, dziuplach). Można przy okazji zachęcić do założenia własnych karmników dla ptaków i obserwacji goszczących tam ptaków.

6. Wiersz Juliana Tuwima „Mowa ptaków”

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5, 6, 7
środki
dydaktyczne:
- załącznik 1,
- komputer
z dostępem do
Internetu,
- rzutnik lub tablica
interaktywna

edukacja
przyrodnicza,
zajęcia
informatyczne
cele operacyjne:
11, 12, 13
środki
dydaktyczne:
komputer lub tablica
interaktywna
z dostępem do
Internetu

edukacja:
polonistyczna,

przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 6, 8, 9, 10
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 1,2,4

Nauczyciel prosi o uważne słuchanie wiersza i zastanowienie się, kto jest bohaterem utworu.

Kim jest bohater wiersza?

Czym się zajmuje? Co wie o ptakach?

Jakie odgłosy ptaków zawiera ten wiersz?

7. Ptasie lingwołamki. Czytanie z podziałem na role wiersza „Mowa ptaków”

Praca w grupach. Uczniowie mają za zadanie zwrócić uwagę na te partie tekstu, które naśladują głosy ptaków. Nauczyciel przypomina wraz z uczniami znaczenie pojęcia *lingwołamki* („łamacze języka”).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Czytanie tekstu wiersza Juliana Tuwima ze względu na obecność onomatopei stanowi także dobre ćwiczenie ortofoniczne.

8. Ptasia mowa. Wyrazy dźwiękonaśladowcze

Uczniowie wypisują wyrazy dźwiękonaśladowcze i próbują odgadnąć, które ptaki wydają poszczególne dźwięki.

9. Ptaki – nasi sąsiedzi i goście (karta pracy nr 1,2,4)

Podsumowanie zajęć

Ptasi quiz

Uczniowie pracują w trzech grupach. Nauczyciel rozdaje każdej grupie karty pracy nr 3. Zadaniem uczniów będzie wskazanie prawidłowych odpowiedzi na temat poznanych ptaków. Na koniec każda grupa prezentuje swoje wyniki pracy, prosząc o ocenę resztę klasy.

Praca domowa:

Polecenie nauczania się na pamięć pierwszych dwóch strof wiersza Juliana Tuwima „Mowa ptaków”.

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 3, 6, 7, 10, 11
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 3

KARTA PRACY NR 1 sc. III/8

Ćwiczenie polega na wymyślaniu i dopisywaniu wyrazów w poziomie do wyrazu bazowego „skowronek”, wpisanego w pionie, tak jak we wzorze poniżej:

	S	
	K	
	O	
	W	
PIÓ	R	KO
	O	
	N	
	E	
	K	

KARTA PRACY NR 2 sc. III/8

Ptasi diagram

W diagramie ukryto 6 rzeczowników oznaczających nazwy ptaków występujących w Polsce. Znajdź je, odczytując poziomo w rzędach i wykreśl. Pozostałe, nieskreślone litery czytane kolejno rzędami utworzą rozwiązanie, czyli polskie przysłowie na temat jednego z ptaków. Dla ułatwienia podajemy pierwszą i ostatnią literę przysłowia.

Wpisz rozwiązanie pod spodem diagramu i sprawdź w kalendarzu, o jakiej dacie mówi przysłowie.

N	A	B	A	Ż	A	N	T	Ś	W
I	Ę	T	P	U	C	H	A	C	Z
Y	D	R	O	Z	D	W	I	T	S
Ł	O	W	C	Z	A	P	L	A	I
K	C	D	Z	I	Ę	C	I	O	Ł
K	U	K	U	Ł	K	A	Y	T	!

Rozwiązanie:

Jaka to data w kalendarzu?

O czym mówi to przysłowie?

KARTA PRACY NR 3 sc. III/8

Test na ornitologa

Przeczytaj poniższe zdania na temat skowronka i słowika oraz zdecyduj, które z nich są prawdziwe, a które fałszywe.

OPINIE	prawda	fałsz
Skowronek ma brązowe upierzenie, a na głowie mały czubek z piór.	prawda	fałsz
Skowronek ma pomarańczowe upierzenie i brązowy ogonek, a na głowie mały czubek z piór.	prawda	fałsz
Skowronek to ptak wędrowny, który jako jeden z pierwszych przylatuje do Polski (już w połowie lutego) i odlatuje najpóźniej, bo na przełomie września i października.	prawda	fałsz
Skowronek nie lubi wędrować i mieszka cały rok w Polsce.	prawda	fałsz
Skowronek śpiewa w locie, najczęściej na wysokości 10-20 metrów nad ziemią.	prawda	fałsz
Skowronek śpiewa tylko w nocy, siedząc na ziemi.	prawda	fałsz
Skowronek śpiewa tylko w dzień. Jego śpiew to gwizdy i trele melodyjne jak "czyuriut" i "tjurli".	prawda	fałsz
Słowik ma brunatne upierzenie z rdzawym ogonkiem.	prawda	fałsz
Słowik ma rude upierzenie z niebieskim ogonkiem.	prawda	fałsz
Słowik to ptak wędrowny, który przylatuje do Polski w maju, a odlatuje w sierpniu.	prawda	fałsz
Słowik jest jak sójka, też "wybiera się za morze, ale wybrać się nie może" i zostaje cały rok w Polsce.	prawda	fałsz
Słowik śpiewa najpiękniej w maju, głównie po zachodzie słońca.	prawda	fałsz

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/8

Nasi skrzydlaci sąsiedzi

W Polsce możemy spotkać wiele ptasich sąsiadów. Niektóre ptaki przylatują i mieszkają tu przez kilka miesięcy, a niektóre są z nami przez cały rok. Nie zawsze możemy je zobaczyć, ale za to możemy je usłyszeć.

W wierszu Juliana Tuwima pt. "Spóźniony słowik" żona słowika martwi się o męża, że go napadł "skowronek z bandą skowroniątek" z zazdrości o majątek słowika, czyli jego "srebrny głosik". Oczywiście, wiemy, że słowikowi nic się nie stało i do żadnego napadu nie doszło, ale czy rzeczywiście tylko słowik pięknie śpiewa? Przeczytajcie poniższe zestawienie informacji i zdecydujcie sami.

sikorka bogatka	<ul style="list-style-type: none">- ma czarną główkę z białymi policzkami, żółty brzuch z czarnym krawacikiem- to nasza sąsiadka, na zimę zbiera się w stado z innymi sikorkami i przenosi się w okolice osiedli ludzi,- zaczyna śpiewać jako pierwsza, bo już w słoneczne dni w styczniu i w lutym możemy ją usłyszeć- ma bardzo bogaty repertuar śpiewu: czyste, rytmiczne gwizdy "cici-be, cici-be", czasem dwusylabowe "ci-ta, ci-ta" oraz zawołania jak "pik-pik", "ce-tidetit", "ti-tji" z małym refrenem trzeszczącym "czeczecze" i "czrrr".
zięba	<ul style="list-style-type: none">- jest podobna do wróbla, ale bardziej krępa,- to ptak częściowo wędrowny,- jego śpiew składa się z miękkich treli (podobnych do kanarka) jak "jup-ju-jup" i "tjut-tjut-ciup" oraz refrenu zgrzytów "dźjułł".
skowronek szary i rdzawy	<ul style="list-style-type: none">- ma brązowe upierzenie (nieco różni się odcieniem od siebie skowronek szary i rdzawy),- przylatuje do Polski jako jeden z pierwszych, bo już w połowie lutego, a odlatuje na przełomie września i października,- śpiewa najczęściej w locie na wysokości 10-20 m i zawsze w świetle dnia- jego śpiew to gwizdy i trele, jak "czuriut" i "tjurli

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

szpak	<ul style="list-style-type: none">- ma czarny dziób i szare upierzenie z białymi plamkami na całym ciele,- przylatuje do Polski już na początku marca, a odlatuje jesienią; zdarza się, że zostaje na zimę,- jego śpiew to melodyjne, wysokie gwizdy i kłaskania, czasem ostrzegawczo wydaje dźwięki: "szprij", "siurr", "skterr".- znany jest z tego, że naśladuje śpiew innych ptaków (np. wróbla, czajki, kosa, jaskółki)
kos	<ul style="list-style-type: none">-samiec jest czarny i ma żółty dziób, a samica jest ciemnobrązowa,- to nasi sąsiedzi, na przelomie września i listopada odlatują na południe Polski, a wracają w marcu; jednak jeśli o nie zadbasz, to zostaną w okolicach osiedli ludzi,- ma bogaty repertuar - woła "tsiii", ostrzega "cziaak", przestraszony wydaje dźwięki "łacziak-cziak-cziak, grozi "tiks-tiks-tiks"; poza tym śpiewa melodyjne, fletowe gwizdy z refrenem, które trudno opisać słowami.
słowik	<ul style="list-style-type: none">- ma brunatne upierzenie z rdzawym ogonem,- przylatuje do Polski na początku maja (przełom IV/V), a odlatuje w sierpniu,- śpiewa najczęściej w nocy, tylko w maju śpiewa przez całą dobę,- uznawany za najlepszego śpiewaka wśród ptaków, śpiewa kłeskami i gwizdami, z małym refrenem jak terkotliwe "errr". Trudno jego śpiew oddać słowami.

Więcej informacji znajdziesz w:

Dariusz Graszka-Petrykowski, Ptaki. Profesjonalny przewodnik dla początkujących obserwatorów (2004), Warszawa: Bauer-Weltbild Sp.zoo, KDC (Klub dla Ciebie).

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/9

Tytuł	Sejmik bociani (obraz Władysława Małeckiego)
Kształtowane kompetencje	przyrodnicze, artystyczne, wrażliwość estetyczna, kulturowe, językowe, komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– wprowadzenie wiedzy na temat bociana polskiego (białego i czarnego),– percepcja obrazu Władysława Małeckiego „Sejm bociani”,– rozróżnienie otwartej kompozycji obrazu od zamkniętej,– projektowanie i wykonywanie plakatu,– redagowanie ogłoszenia,– poszerzenie zasobu słownikowego wyrazów i związków frazeologicznych,– kształtowanie postawy miłośnika przyrody polskiej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na temat bocianów, ich zwyczajów i trybu życia,2) porównuje wygląd bociana białego i czarnego,3) wymienia przysłowia polskie związane z obecnością bocianów w Polsce,4) porównuje przysłowia polskie z cyklem przyrody polskiej,5) aktywnie słucha dźwięków natury,6) rozumie ogólne znaczenie pojęcia <i>sejm</i> (w odniesieniu do bocianów i ludzi),7) omawia treść obrazu Władysława Małeckiego „Sejm bociani”,8) dba o estetykę wykonywanej pracy plastycznej,9) określa gamę barwną w obrazie i wykonanej przez siebie pracy plastycznej,10) redaguje (indywidualnie i w grupie) ogłoszenie,11) bierze udział w improwizacji teatralnej, na przykład recepcji obrazu „Sejmik bociani”,12) tworzy wyrazy zdrobnięte, takie jak: sejmik, bocianek,13) uważnie słucha opowiadania nauczyciela na temat przygód malarskich Władysława Małeckiego z bocianami

Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z obrazem, ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (improwizacja teatralna, burza mózgów)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1–2 (3), karty pracy nr 1–3, ścieżka dźwiękowa z odgłosami przyrody, nagranie klekotu bocianów, strona internetowa: www.bociany.tv , kalendarz, kartony, kredki
Czas trwania	3 godziny 30 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 75 minut– edukacja plastyczna – 45 minut– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja muzyczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Muzyka natury

Uczniowie siedzą w kręgu z zamkniętymi oczami. Nauczyciel włącza muzykę z nagraniem porannego śpiewu ptaków. Po wysłuchaniu nagrania uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami na temat tego, co widzieli oczami wyobraźni, jakie odgłosy słyszeli i co wtedy czuli.

Nauczyciel pyta:

O jakiej porze roku ptaki tak pięknie śpiewają?

Czy możecie powiedzieć, jakie ptaki słyszeliście w tej porannej muzyce lasu?

Czy słyszeliście na nagraniu inne zwierzęta, mieszkające w lesie?

(spodziewane odpowiedzi – wiosną i latem; trudno rozróżnić poszczególne głosy ptaków; śpiewają tak głośno, że nie słychać głosów innych zwierząt)

Zajęcia właściwe

1. Rozmowa na temat: Czy wszystkie ptaki śpiewają?

Burza mózgów. Nauczyciel pyta, czy wszystkie ptaki śpiewają. Prosi, aby uczniowie podali przykłady tych ptaków, które wydają głosy niepodobne do śpiewu (czas na swobodne wypowiedzi uczniów).

Praca w grupach. Uczniowie otrzymują karty pracy. Zadaniem jest wskazanie ptaków śpiewających i mieszkających w naturalnym środowisku w Polsce.

2. Oglądanie obrazu Władysława Małeckiego „Sejm bociani”

Nauczyciel czyta krótkie opowiadanie o znanym malarzu pejzaży polskich Władysławie Małeckim (załącznik 2), który jesienią zakradał się, aby podglądać bocianie narady. W tym czasie uczniowie oglądają obraz Małeckiego „Sejm bociani” (załącznik 1).

edukacja:
muzyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 5
środki
dydaktyczne:
- nagranie odgłosów przyrody,
- „Nagranie przyrody w lesie”,
- komputer z dostępem do Internetu

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
1, 4, 6, 7, 9, 13
środki
dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- załącznik 1–2,
- tablica interaktywna

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najlepiej zaprezentować obraz W. Małeckiego na tablicy interaktywnej, na której można powiększyć odpowiednie fragmenty, na przykład wizerunki poszczególnych

Na zakończenie uczniowie próbują odpowiedzieć na pytania:

Jak pora roku i dnia została przedstawiona na obrazie? Wyjaśnijcie, dlaczego.

O jakiej porze dnia zazwyczaj obserwował bociany malarz?

Który, z namalowanych przez Małeckiego bocianów, to Jasiek? A który to Maniek? Co o tym świadczy? (spodziewana odpowiedź – pierwsze dwa bociany na pierwszym planie, które spoglądają w kierunku malującego)

Gdzie stoją żony bocianów Jaśka i Mańka? (spodziewana odpowiedź – pomiędzy dwoma drzewami, Jaśkowa podniosła skrzydła, a Mańkowa stoi obok niej)

Ile bocianów namalował Małeki?

Co robią bociany?

Nauczyciel, nawiązując do zajęć z poprzedniego roku (klasy II), prosi o opinię uczniów na temat kompozycji obrazu:

Czy to jest kompozycja zamknięta, czy otwarta?

W jakiej gamie kolorystycznej został namalowany obraz Małeckiego „Sejm bociani”?

Dlaczego taką gamę kolorystyczną wybrał malarz?

O jakiej porze roku odbywa się sejm bociani?

Jak nazywał Małeki bociany? Podajcie te określenia.

Jak rozumiecie tytuł obrazu?

3. Od skojarzeń do wyjaśnienia pojęcia *sejm*

Nauczyciel prosi o swobodne wypowiedzi uczniów na temat ich skojarzeń ze słowem *sejm*.

Na tablicy interaktywnej prezentuje zdjęcie sejmu polskiego i krótko wyjaśnia, co to za miejsce

4. Sejmik i inne wyrazy zdrobniałe

Uczniowie tworzą wyrazy zdrobniałe, takie jak sejmik, bocianek i bociek, a także tworzą wyrazy od zdrobniałych imion bocianów, takie jak: Jasiek i Maniek. Wyjaśniają, dlaczego żony bocianów malarz nazywał Jaśkową i Mańkową.

5. Nad czym mogą obradować bociany na swoim sejmiku? Improwizacja teatralna

Uczniowie, improwizując ciałem i głosem, udają bocianich bohaterów z opowiadania na temat obrazu „Sejm bociani”, ale nie tych, którzy mieli imiona, jak: Jasiek, Maniek, Jaśkowa i Mańkowa. Zadaniem uczniów jest przedstawienie się i wyjaśnienie, gdzie znajdują się na obrazie Małeckiego lub dlaczego się na nim nie znaleźli.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli uczniowie są przyzwyczajeni do tego typu aktywności teatralnej, to powyższa forma improwizacji będzie dla nich za prosta. W takiej sytuacji można tę zabawę teatralną potraktować jako grę, w której każdy uczeń udający bociana wyznacza rolę wskazanemu przez siebie koledze. Przykładowo: w trakcie swojej autoprezentacji mówi: *To jego sąsiad „Franek”, który nie lubi odlatywać do ciepłych krajów, ponieważ...* Wtedy zadaniem wyznaczonego ucznia będzie dokończenie tej kwestii już w roli bociana Franka itp.

edukacja;
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
10, 13

środki
dydaktyczne:
- materiały
papiernicze,
- kredki,
- karta pracy nr 2

6. Co wiemy o bocianach? Uczniowie rozwiązują zadania na karcie pracy nr 2, oznaczając stwierdzenia na temat bocianów jako fałszywe lub prawdziwe.

7. „Bociany mają w głowach najlepszy kalendarz?” Praca z tekstem opowiadania.

Nauczyciel prosi uczniów o przypomnienie, o których przysłowia polskie na temat bocianów mówił malarz Władysław Małnecki.

Czy miał rację malarz Małnecki, mówiąc, że bociany mają najlepszy kalendarz w głowach?

Uczniowie porównują karty z kalendarza z wymienionymi w opowiadaniu przysłowiami. Wyznaczają daty pobytu bocianów w Polsce, to jest kiedy przylatują, kiedy zbierają się w sejmiki i kiedy odlatują.

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Możemy zaproponować tym uczniom czytanie wybiórcze – przekształcające (to jest wybranie tylko tych fragmentów tekstu, które są niezbędne do wykonania zadania) i zaprezentowanie potrzebnych informacji pozostałym uczniom w grupie.

edukacja
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2

środki
dydaktyczne:
załącznik 3

8. Czy wszystkie bociany są białe?

Nauczyciel zwraca uwagę uczniów, że malarz Małnecki oglądał i malował tylko białe bociany, chociaż są też czarne bociany. Uczniowie zastanawiają się, dlaczego nie widzimy czarnych bocianów.

WSKAZÓWKA DO PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dla zainteresowanych rozszerzeniem wiedzy z tego zakresu możemy zaproponować dodatkowe działanie zgodnie z załącznikiem 3 (na temat czarnych bocianów w Polsce).

edukacja;
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
8, 9, 10, 13

środki
dydaktyczne:
- materiały
papiernicze,
- kredki

10. Redagujemy ogłoszenie

Uczniowie w grupach redagują ogłoszenie o mającym się odbyć sejmie bocianów.

11. Plakat ogłaszający „sejm bociani”

Uczniowie w tych samych grupach, w których redagowali ogłoszenie, przygotowują plakat ogłaszający sejm bociani. Na zakończenie prezentują swoje prace.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5

Podsumowanie zajęć

Polskie przysłowia o bocianach a cykl przyrody

Praca w grupach. Uczniowie z rozsypanek wyrazów układają polskie przysłowia o bocianich

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 3

zwyczajach.

Praca domowa:

Karty pracy nr 4-5.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/9

Wskaż wśród poniższych ptaków te, które śpiewają i żyją w naturalnym środowisku w Polsce.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/9

Prawda czy fałsz? Przeczytaj uważnie poniższe zdania na temat bocianów. Zamaluj ramkę z wyrazem obok zdania, które uważasz za prawdziwe. Z pokolorowanych wyrazów powinno powstać polskie przysłowie na temat bocianów.

Bocian jest ssakiem i, tak jak ludzie, tuż po urodzeniu żywi się mlekiem matki.

Bocian jest mięsożerny.

Bocian zostaje w Polsce przez cały rok.

Bocian przynosi ludziom małe dzieci.

Bocian jest ptakiem.

Bocian mieszka w Polsce tylko wiosną i latem.

Bocian pięknie śpiewa.

Bocian klekocze.

Bocian skacze na jednej nodze.

Bocian odpoczywa i śpi, stojąc na jednej nodze.

Bocian spotyka się z innymi bocianami tuż przed odlotem z Polski.

Bocian nie opiekuje się swoim potomstwem, tylko podrzuca je innym ptakom.

Bocian jest ptakiem wędrownym.

Bocian jest roślinożerny.

Bocian zwiastuje wiosnę w Polsce.

Sejmiki bocianie odbywają się w październiku.

Sejmiki bocianie odbywają się pod koniec sierpnia.

Bociany odlatują samotnie, pozostawiając swoje dzieci w Polsce.

Na sejmiki bocianie przylatuje około 50 bocianów.

Dorośle bociany wysyłają swoje dzieci wcześniej w podróż do Afryki.

Myślał
Powiedziały
bociek
aż
jaskółki
że
tu nagle
niedobre
jak coś
są
spółki
spadnie
powiedziały
huk
bociany
straszliwy
że niedobre
bęc i stukot
są
zmiany

Zapisz przysłowie. Pamiętaj o przecinkach (powinny być dwa) i kropce.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 3 sc. III/9

Przysłowia o bocianach

Z rozsypanek wyrazowych ułóż zdania i zapisz prawidłowe odpowiedzi pod spodem każdej rozsypanki.

na	przynosi.	Bocian	jaskółkę	ogonie
----	-----------	--------	----------	--------

zielenią się	zimowiska	łany	Na świętego	wracają	ze swego	bociany.	i	Franciszka (2 IV)
--------------	-----------	------	-------------	---------	----------	----------	---	-------------------

bocian	możecie	przyleci,	na	Jak	dzieci.	wyjąć	dwór
--------	---------	-----------	----	-----	---------	-------	------

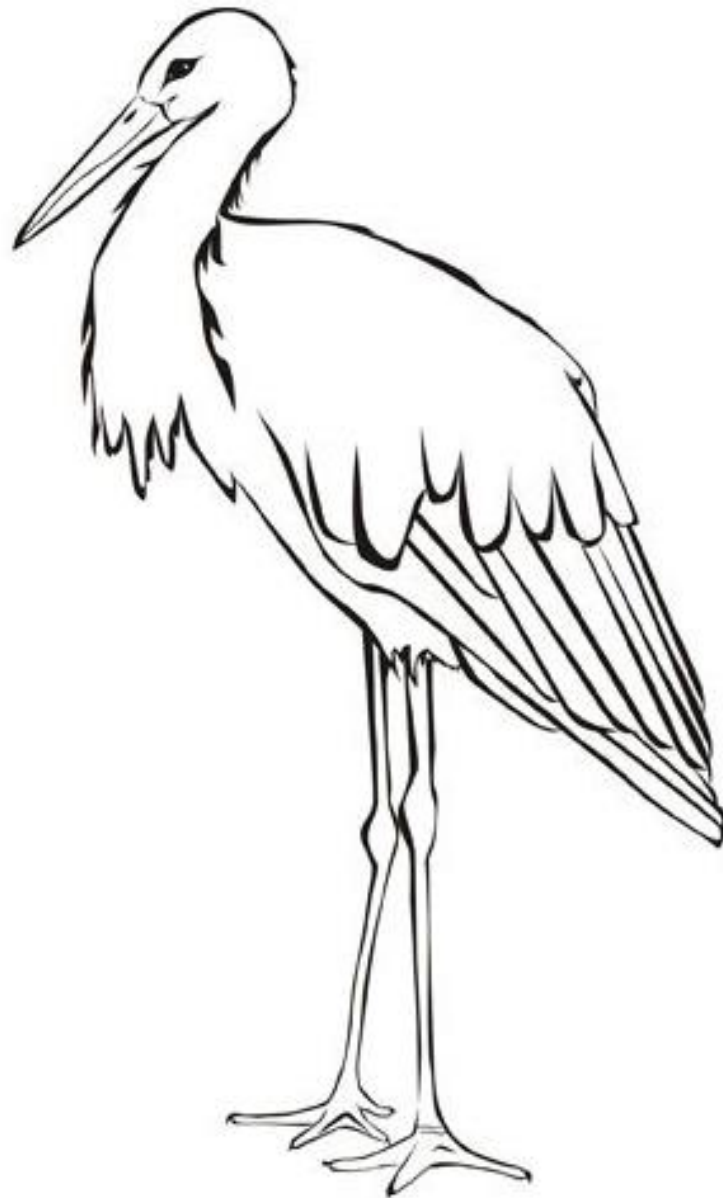
do	Apostoła (24 VIII)	woła.	drogi	Na Bartłomieja	dzieci	bocian
----	--------------------	-------	-------	----------------	--------	--------

Pamiętaj o znakach interpunkcyjnych – przecinkach i kropkach!

KARTA PRACY NR 4 sc. III/9

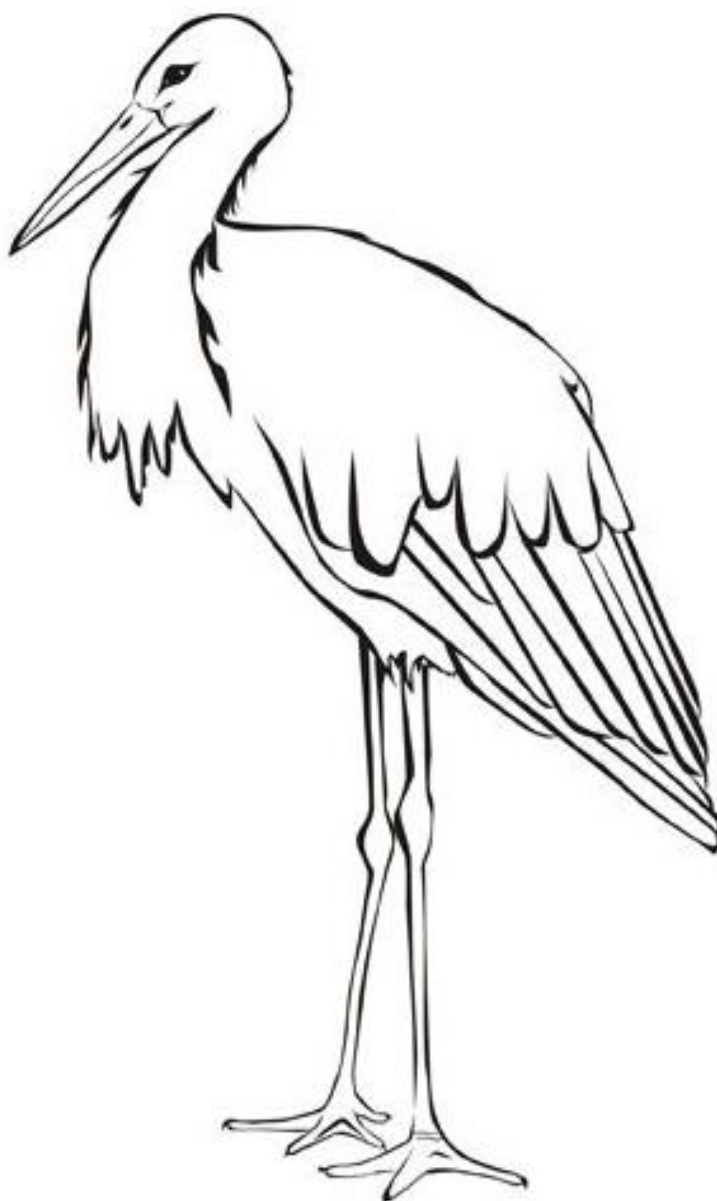
Pokoloruj bociana białego.

KARTA PRACY NR 5 sc. III/9

Pokoloruj bociana czarnego.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/9

Władysław Aleksander Malecki, *„Sejm bociani”*,
ok. 1874, olej na płótnie, 144 x 188 cm, Muzeum Narodowe.

Malecki podarował ten obraz w 1883 roku Muzeum Narodowemu w Warszawie. Możecie zobaczyć *„Sejm bociani”* podczas wycieczki wirtualnej po muzeum. Zobacz: <http://www.imnk.pl/>

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/9

„Bociany mają w głowach najlepszy kalendarz...”

Autorka - Beata Kucharska

Rok 1874

Antoś szedł za panem Włodkiem i uważnie patrzył pod nogi. Ziemia nasiąkła po nocnym deszczu i wszędzie były kałuży, a on obiecał pani matce, że tym razem nie zniszczy trzewików. Nie chciał, by zabroniła mu oglądać z panem Włodkiem bociany. A tak już trzeci raz przemierzają razem błotniste ścieżki, żeby zobaczyć, jak się bociany zbierają na bocianie narady. Antoś bardzo lubił te ptaki - były takie piękne i dostojne, gdy debatowały ze sobą w swoim klekoczącym języku. Pan Włodek mówił, że nie ma mądrzejszych ptaków niż bociany.

- Lecą przez cały świat do nas i się nie zgubią - mawiał zawsze pan Włodek. - Jak to ludzie mawiają: "Na świętego Franciszka zielenią się łąny i wracają bociany", czyż nie jest tak, Antku?

Antoś kiwał wtedy głową, że tak właśnie jest. Miał dopiero osiem lat, ale wiedział, że na początku wiosny w kwietniu zawsze powraca ich Maćkowa rodzina. Tak w ich domu nazwali parę bocianów, Maćka i jego żonę. Ta bociania rodzina co roku zamieszkiwała gniazdo na dachu ich domu, a gdy bociany odlatywały z kolejnymi dziećmi, to pan ojciec zabezpieczał ich gniazdo przed zimą. Każdy przecież wiedział, że dom z bocianim gniazdem to szczęśliwy dom i dlatego trzeba dbać o dobre sąsiedztwo z bocianią rodziną.

Pan Władysław odwrócił się do Antosia i spytał:

- Coś taki dzisiaj cichy, Antoś? Czy coś cię trapi?

- Nie, nic - zaprzeczył Antoś. - A kiedy bociany odlecą? - spytał po chwili chłopiec.

- Nie pamiętasz? Mówiłem ci przecież. Na Bartłomieja Apostoła bocian do drogi dzieci woła - wyjaśnił pan Władysław. - Czyli kiedy to będzie, Antoś? - zapytał.

Antoś zatrzymał się na chwilę i zaczął liczyć w pamięci dni. Kiedy to będzie? Bartłomieja? Kiedy to będzie? Myślał i myślał, ale nie mógł sobie przypomnieć, który to będzie dzień.

- Ej, Antoś, Antoś! - zaśmiał się pan Władysław, który też się zatrzymał i patrzył teraz na chłopca, jak ten tarł ręką po czole, jakby w ten sposób chciał zmusić głowę do wysiłku. - Prawdziwa kurza pamięć, ale na pewno nie bociania - zażartował pan

Władysław. - Ale nie martw się, mało kto jest tak mądry jak bociany - pocieszał ze śmiechem chłopca. - Bociany mają w głowie najlepszy kalendarz. Już za kilka dni

będzie 21 sierpnia, czyli Bartłomieja Apostoła, a nasze bociany szykują swoje dzieci do odlotu.

Obaj ruszyli w dalszą drogę.

- Widzisz, Antoś - zagadnął chłopca pan Władysław. - Bociany to najlepiej zorganizowana społeczność. Żyją sobie przykładowo w rodzinie, dobry mąż i dobra żona. Na waszym dachu Maciek i Maćkowa, na dachu twego stryja Jasiek i Jaśkowa. W każdym gnieździe wykluło się po parze młodych, potem wyrosło i wychowało. Teraz starszyzna będzie wyprawiać swoje młode w pierwszą długą podróż w ciepłe kraje. Dorastające dzieci polecą przodem, a wkrótce po nich polecą rodzice, zabezpieczając tyły. A wszystko zgodnie z ich własnym kalendarzem. I zawsze tak samo. Tak samo było jak ja byłem dzieckiem i tak samo jest teraz, kiedy ty jesteś dzieckiem. Tak też będzie, kiedy sam będziesz miał dzieci.

Antoś znów przystanął i zdziwił się. Pan Włodek też był dzieckiem? Pewnie tak, chociaż trudno to pojąć. Popatrzył na pana Włodka i zapytał:

- A dlaczego one się tam zbierają? - wskazał na miejsce, do którego się zbliżali, czyli zakole łąki otoczonej niewielkim lasem.

- Debatają - odpowiedział pan Włodek. - Przygotowują się do podróży. Pewnie się umawiają, kto i kiedy, co i jak.

- Nie rozumiem. Co to znaczy? - zapytał Antoś.

- Ja, niestety, też nie rozumiem - zaśmiał się cicho pan Włodek - W końcu jestem tylko malarzem, a nie ornitologiem.

- O, to wiem - ucieszył się Antoś - To słowo pamiętam, to taki ktoś, kto wie wszystko o ptakach i ich zwyczajach.

- Wszystko, to może nie - zaprzeczył ze śmiechem pan Władysław - ale na pewno więcej niż prosty malarz pejzażysta.

- Matula i ojciec mówili, że pan jest wielki malarz! - zaprzeczył żarliwie Antoś, który lubił patrzeć, jak pan Władysław maluje. Wszystko wyglądało, jak żywe.

Teraz pan Włodek przygotowuje się do namalowania obrazu bocianiego sejmu, jak nazywał te obrady bocianów. Antoś widział tylko szkice, ale od razu rozpoznał znajome boćki - Mańka i Jaśka oraz ich małżonki. Maniek stał po jednej stronie

rzeczki, a Jasiek po drugiej. Jasiek jak zwykle się trochę boczył, bo był chyba dość obraźliwy. Obie żony stały nieco dalej między drzewami, a Jaśkowa aż podniosła skrzydła, by przerwać te mężowskie dąsy. Bocianica Mańkowa jako dobra matka spoglądała zawsze w stronę młodych bocianów, które jak zwykle rozrabiały na łące. Koto niej zawsze chodziło najmłodsze dziecko. Antoś nie wiedział, czy to dorastające bocianiątko było chłopcem, czy dziewczynką. Na pewno było piękne i łagodne. Tak ładnie chodziło i unosiło głowę. Chyba to jest panna bocian? - rozmyślał Antoś.

Kiedy dotarli na miejsce, pan Władysław usiadł ze szkicownikiem. Obaj byli ukryci, aby nie spłoszyć bocianów. Antoś wiedział, że teraz już nie będą rozmawiać. I tak aż do obiadu. Dzisiaj jeszcze raz tu przyjdą przed wieczorem, bo pan Włodek mawiał, że wtedy jest najładniejsze słońce. Antoś oczywiście się z nim zgadzał.

Rok 2015

Uczniowie klasy II b rozpoczęli swoją wirtualną wycieczkę po muzeum. Wszyscy bardzo chcieli zobaczyć z bliska słynny obraz „Sejm bociani”. Bartek i Mirek szybko wpisali adres <http://www.imnk.pl> i zaczęli szukać właściwego miejsca. Siedzieli w parach przy ekranach komputerów i "chodzili" w ten sposób po muzeum.

- Niesamowite! - zawołała Ola - Każdy obraz można obejrzeć w przybliżeniu.
 - To lepsze niż w prawdziwym muzeum, bo tam nie można dotykać obrazów - zgodził się Mirek.
 - Ale i tak chciałabym zobaczyć ten obraz z bliska - westchnęła Kasia - i zobaczyć muzeum na własne oczy.
 - Pojedziemy, nie marudź - przerwał jej Bartek - Lepiej poszukajmy Jaśka i Mańka na obrazie pana Władysława. Który z tych bocianów to Jasiek, a który Maniek?
- A wy, jak sądzicie? Czy potraficie odnaleźć te bociany na obrazie?

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/9

Czarny bocian

Należy do tej samej rodziny co bocian biały. Jest nieco mniejszy od swego białego kuzyna. Ma pióra o ubarwieniu czarnym z metalicznym połyskiem oraz biały brzuch. Podobnie jak biały bocian - czarny bocian ma czerwone: dziób, skórę wokół oczu oraz nogi. Dlaczego tak rzadko widuje się bociana czarnego? Ponieważ w odróżnieniu od swego krewniaka bocian czarny jest dość skrytym ptakiem leśnym, który unika kontaktów z człowiekiem. Ornitologowie obserwują ostatnio pewną zmianę w zwyczajach bociana czarnego, który zaczyna gnieździć się coraz bliżej osad ludzkich w niewielkich lasach.

Więcej na temat bociana czarnego znajdziesz na stronie:
http://ptaki.info/bocian_czarny (pobrano 20.06.2015)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/10

Tytuł	Spotkanie z wrogiem. Happening z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju (21 IX)
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne, artystyczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z tekstem opowiadania „Wróg”,– kształtowanie postawy szacunku wobec innego człowieka, jego życia i zdrowia,– zapoznanie z problematyką wojny i pokoju w odniesieniu do literatury dziecięcej oraz aktualnych wydarzeń na świecie,– uwrażliwienie na krzywdy i cierpienia związane z działaniami wojennymi. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) uczestniczy w zabawie animacyjnej i improwizacji teatralnej,2) czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu opowiadania,3) wyszukuje informacje w tekście i przedstawia je w dyskusji,4) wypowiada się na temat znaczenia pojęć: <i>przyjaciel, wróg, wojna, pokój, pacyfizm</i>,5) wyraża opinię na temat przeczytanego tekstu i jego improwizowanej adaptacji teatralnej,6) wyjaśnia różnicę pomiędzy spektaklem a happeningiem,7) bierze udział w happeningu, pełniąc różne role,8) wykonuje projekt graficzny,9) rozmawia na temat konieczności pamiętania o Międzynarodowym Dniu Pokoju,10) jest świadomy konsekwencji działań wojennych dla ludzi i świata,11) wyraża przekonanie o konieczności zachowania pokoju na świecie,12) jest gotowy nieść pomoc potrzebującym i włączać się na miarę swoich możliwości w działania humanitarne (na przykład zbiórki rzeczy dla dzieci w krajach objętych wojną),13) wskazuje te miejsca na mapie świata, w których toczą się działania wojenne,14) współredaguje z innymi uczniami w klasie „Antywojenną instrukcję dla żołnierza” (jako odpowiedź na instrukcję z opowiadania „Wróg”),15) wyodrębnia części mowy i poprawnie przekształca zdania
Metody pracy	podające (pogadanka), aktywizujące (improwizacja teatralna, happening, burza mózgów, dyskusja kierowana), praktyczne (praca z tekstem opowiadania, projekt graficzny)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna

Środki dydaktyczne	książka: Davide Cali, <i>Wróg</i> , il. S. Bloch, tł. K. Skalska, Wydawnictwo Zakamarki, Poznań 2014; materiały plastyczne, kotara (lub chusta animacyjna), załącznik 1, bębrenki, gałęzie (lub dekoracja przedstawiająca krzew), zastona z przyklejonymi gwiazdami, mapa świata, graficzny symbol pokoju (biały gołąb), wycinki z gazet na temat wojny, zdjęcia, plakaty, karty pracy nr 1–2
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja społeczna – 30 minut– etyka – 30 minut– edukacja plastyczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozgrzewka „Szukamy przyjaznych dłoni”

Nauczyciel wyjaśnia zasady zabawy: są trzy komendy – na „jeden” trzeba iść bardzo wolno, na „dwa” chodzimy coraz szybciej, na „trzy” rozglądamy się po lewej i prawej stronie, by chwycić się za ręce. Kto nie znajdzie „przyjaznych dłoni”, odpada z zabawy.

2. Rozmowa podsumowująca zabawę

Poza pytaniami odnośnie do odczuć po odbytej zabawie, nauczyciel prosi o to, aby uczniowie zastanowili się, co to znaczy „szukanie przyjaznych dłoni” i kim jest przyjaciel?

Zajęcia właściwe

1. Kim jest przyjaciel? Przymiotniki i przysłówki dla przyjaciela

Uczniowie na białych kartkach papieru (na kartonie) odrysowują swoją dłoń o szeroko rozstawionych palcach. Na każdym z odrysowanych palców mają wpisać po jednym przymiotniku na oznaczenie cech charakteru człowieka, którego mogliby nazwać swoim przyjacielem (tzn. jaki jest lub powinien być). Z kolei na środku dłoni wpisują czasowniki na określenie swoich relacji z przyjacielem (tzn. przysłówków dotyczących sposobu spędzania czasu z przyjacielem – jak? gdzie? kiedy?).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel zwraca uwagę uczniom, że równie ważna jest kolejność wpisywanych cech charakteru jak i to, że muszą dokonać selekcji i wpisać tylko pięć (po jednej na każdym palcu).

edukacja
społeczna
cele operacyjne:
1, 4

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
2, 4, 5
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- bębrenki

2. „Krzesełko przyjaciela” – zabawa teatralna połączona z prezentacją wyników pracy z poprzedniego zadania

Zamiast zwykłej prezentacji wyników swojej pracy zapraszamy uczniów do ustawienia krzesełek w kręgu. Jedno krzesełko zostawiamy wolne. Każdy z uczniów zabiera swoją kartkę z uzupełnionym szablonem dłoni. Uczniowie kolejno odczytują cechy charakteru przyjaciela:

Na kciuku wpisałem, że mój przyjaciel/przyjaciółka jest... (i tu odczytuje dany przymiotnik).

Jeśli w klasie są uczniowie, którzy wpisali tę samą cechę charakteru swojego przyjaciela, wstają i zmieniają miejsce siedzenia.

Zabawa trwa do momentu, aż wszystkie palce (wskazujący, środkowy, serdeczny, mały) zostaną odczytane.

3. Wróg i wróg – praca z tekstem opowiadania (lub tekstem scenariusza – załącznik 1)

Nadal siedząc w tym samym kręgu, uczniowie otrzymują karty z załącznikiem 1 (lub przygotowanym przez nauczyciela tekstem opowiadania „Wróg”).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Książka „Wróg” autorstwa Davide’a Caliego to znakomita lektura dla uczniów w tym wieku. Do tego Wydawnictwo Zakamarki wydało ten tekst w niezwyklej szacie graficznej, która może stanowić podstawę do dalszych działań dydaktycznych.

Nauczyciel dzieli krąg na dwie części i rozwiesza pomiędzy uczniami zasłonę (lub chustę animacyjną), tak aby po obu stronach uczniowie się nie widzieli, a tylko słyszeli. Po obu stronach jest po dwóch narratorów i po jednym żołnierzu. Pozostali uczniowie jako wojenni dobosze otrzymują bębny (a jeśli nie ma dla wszystkich bębnów, to mogą być książki w twardej okładkach, po których będą „bębnić” palcami).

Zadaniem uczniów jest głośne czytanie otrzymanych tekstów z podziałem na role – narratorów i żołnierzy; w przerwie pomiędzy czytaniem dobosze wybijają marszowy rytm.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy pamiętać, że każdą kwestię żołnierza czytają obydwaj uczniowie po obu stronach kotary. W trakcie czytania tekstu jest też moment zamienienia się miejscami obu żołnierzy po obu stronach kotary. Na etapie pierwszego czytania można również zrezygnować z rozpięcia zasłony z gwiazdami (i na przykład wykonać ją wspólnie z uczniami na potrzeby późniejszego happeningu).

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
2, 4, 5, 6, 10
środki dydaktyczne:
załącznik 1

4. „Po obu stronach zastony”. Dyskusja na temat przeczytanego tekstu „Wróg”

Uczniowie dzielą się wrażeniami na temat poznanego tekstu. Zadaniem uczniów z obu grup jest wyszukiwanie właściwych fragmentów w tekście i cytowanie w prowadzonej rozmowie.

Jak się czuliście, słuchając tych samych kwestii odczytywanych po drugiej stronie zastony?

Kim był wróg po jednej i po drugiej stronie?

Dlaczego ze sobą walczyli?

Dlaczego każdy z nich siedział sam? Co – waszym zdaniem – stało się z pozostałymi żołnierzami? Pamiętajcie, że żołnierz często używał liczby mnogiej, gdy mówił o przeszłości wojny. Znajdźcie te fragmenty (na przykład „nikt im nie powiedział”, „dano nam instrukcje”).

Do jakich wniosków doszli obaj żołnierze, patrząc w gwiazdy?

Co o sobie myśleli wzajemnie? Dlaczego?

W jaki nastrój wprowadzało was bębnienie doboszów? Jakie zadanie na wojnie mają dobosze?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel krótko wyjaśnia funkcję doboszów – małych chłopców, którzy szli w pierwszym szeregu i zagrzewali żołnierzy do walki. Nauczyciel podkreśla, że kiedyś dzieci były zmuszane do czynnego uczestniczenia w bitwach wojennych, a i dzisiaj są kraje na świecie, gdzie dzieci walczą z bronią w ręku i giną.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
3, 7, 8, 9, 12, 14
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

5. Jaka jest instrukcja postępowania z wrogiem w opowiadaniu?

Karta pracy nr 1 zawiera kilka części: *Kim jest wróg? Jeśli zobaczysz wroga, to...*

Uczniowie wspólnie redagują definicję wroga, zgodnie z tekstem opowiadania i uzupełniają karty pracy. Na koniec prezentują swoje wyniki pracy.

6. Przygotowanie happeningu „Spotkanie z wrogiem”

Uczniowie dzielą się rolami narratorów i żołnierzy. Opracowują prostą scenografię, która ma być w linii horyzontalnej, a nie tak jak poprzednio. Nie będzie już też doboszów. Pozostali uczniowie wchodzi w rolę widzów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najlepszym rozwiązaniem byłoby przygotowanie tego happeningu dla rówieśników z równoległej klasy, a później wspólne poszukiwanie sposobów pogodzenia się z wrogiem i zakończenia wojny.

Jeśli uczniowie nie znają tej formy artystycznej, to należy im wyjaśnić, że happening tym różni się od inscenizacji, że nie realizuje ściśle scenariusza. Happening to kolaż zdarzeń, tak jak tu mamy historię obu żołnierzy, ale nie wiemy, jak zakończą się ich losy. Wszystko zależy zarówno od osób wcielających się w role, jak i od widowni. Z kolei w inscenizacji zazwyczaj mamy scenariusz, który od początku do końca decyduje o tym, jak zakończy się akcja i co stanie się z bohaterami danej historii.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
4, 9, 11, 12, 13, 15

środki dydaktyczne:
- mapa świata,
- wycinki z gazet,
zdjęcia, plakaty,
- samoprzylepne
czerwone karteczki

Na zakończenie improwizacji teatralnej żołnierze rozdają widowni swoje instrukcje. Pytają:

Jak zakończyć tę wojnę?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zazwyczaj uczniowie proponują „pogodzenie się”. Należy wtedy zwrócić im uwagę, że przecież wrogowie się nie znają, nigdy się nie widzieli. Pogodzenie ma miejsce wtedy, gdy ktoś się pokłócił, a żołnierze nie mieli ze sobą konfliktu. Co wtedy?

7. Nowa instrukcja dla żołnierza. Redagujemy antywojenne zalecenia

Uczniowie współredagują nowe zalecenia dla żołnierza jako odpowiedź na instrukcję z opowiadania „Wróg”.

Praca domowa:

Przepisanie instrukcji, ozdobienie jej symbolem pokoju (białym gołębem) i zebranie pod nią jak najwięcej podpisów swoich bliższych i dalszych znajomych.

Nauczyciel wyjaśnia, że taką instrukcję można nazwać apelem do pokoju.

8. Wyjaśnienie słowa *pacyfizm*. Przypomnienie, co jest symbolem pokoju (biały gołąb)

9. Wojna we współczesnym świecie

Nauczyciel krótko opowiada uczniom, że współcześnie w wielu miejscach na świecie toczą się działania wojenne. W niektórych wojnach, na przykład w kilku krajach w Afryce, czynny udział biorą dzieci. Dzieci te nie robią tego z własnej woli, ale są porywane od swych rodziców i wcielane do armii. Często są tak małe, że nie mogą unieść broni, ale to nie powstrzymuje złych dorosłych. Organizacje takie jak ONZ czy UNICEF bronią praw dzieci i często uwalniają nieletnich żołnierzy porwanych do takich armii.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel, opowiadając, przykleja jednocześnie czerwone kartki w wybranych miejscach na mapie świata.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wojna w sąsiednim kraju – na Ukrainie. Wojna w Syrii

W czasie pisania tego scenariusza wydarzenia na Ukrainie wciąż są niepokojące, podobnie w Syrii. Uczniowie III klasy powinny być gotowi na przyjęcie tej informacji, tym bardziej, że w Polsce jest wiele akcji humanitarnych organizowanych na rzecz ludności Ukrainy i Syrii, a także wiele rodzin z tych krajów na fali uchodźstwa przybywa do Polski. Być może część najmłodszych Polaków będzie miała okazję wykazać się empatią i zrozumieniem dla swoich rówieśników, przybywających do polskich szkół z terenów objętych działaniami wojennymi.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
4, 9, 10, 11, 12
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Podsumowanie zajęć

1. Dzisiaj jest bardzo ważny dzień – Międzynarodowy Dzień Pokoju na świecie

Na koniec zajęć nauczyciel pyta:

Jaki dziś mamy dzień?

Czy obchodzimy dzisiaj jakieś wyjątkowe święto?

Niestety, zazwyczaj uczniowie nie potrafią wskazać 21 IX jako Międzynarodowego Dnia Pokoju na świecie, dlatego warto w podsumowaniu skorzystać z karty pracy nr 2 jako podsumowania zajęć.

2. Apel do dorosłych o pokój na świecie

Nauczyciel przypomina o zadaniu domowym, czyli o przepisaniu i ozdobieniu instrukcji antywojennej oraz o zdobyciu jak największej liczby podpisów wśród dorosłych znajomych.

KARTA PRACY nr 1 sc. III/10

Instrukcja postępowania z wrogiem w tekście opowiadania

Uzupełnij luki w instrukcji postępowania z wrogiem, którą otrzymywali żołnierze w czasie wojny. W trakcie pracy korzystaj z fragmentów tekstu opowiadania umieszczonych w załączniku nr 1.

I	
Instrukcja żołnierza z opowiadania pt. „Wróg”	
Jesteś żołnierzem.	
Jakie jest Twoje zadanie? Twoim zadaniem jest walka z Wrogiem.	
Kim jest Wróg? Twój Wróg to dzika	_____

Twój wróg nie jest	_____

Jak wygląda Twój wróg? Twój wróg	_____ jak Ty!

Twój wróg nie zna	_____ i jest okrutny !

Czy ta instrukcja jest prawdziwa?

Czy Wróg wygląda inaczej niż żołnierz i czy jest bezlitosną bestią?

Co znalazł żołnierz w okopach Wroga?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Zredaguj nową instrukcję dla żołnierza. Uzupełnij instrukcję, wpisując zamiast negatywnych wyrazów określenia o przeciwnym znaczeniu:

Nowa instrukcja dla żołnierza z opowiadania „Wróg”

Jesteś żołnierzem. Jakie jest Twoje zadanie?

Twoim zadaniem jest **zakończenie walki i pojednanie się z Wrogiem.**

Kim jest Twój Wróg?

Jak wygląda Twój Wróg?

Twój wygląda tak

jak Ty!

Twój Wróg wie, co to jest

i nie jest okrutny!

Twój Wróg nie jest już Twoim Wrogiem, tylko

Co jeszcze możesz zrobić, aby zakończyć wojnę pomiędzy bohaterami opowiadania? Porozmawiaj o tym z koleżankami i kolegami w klasie.

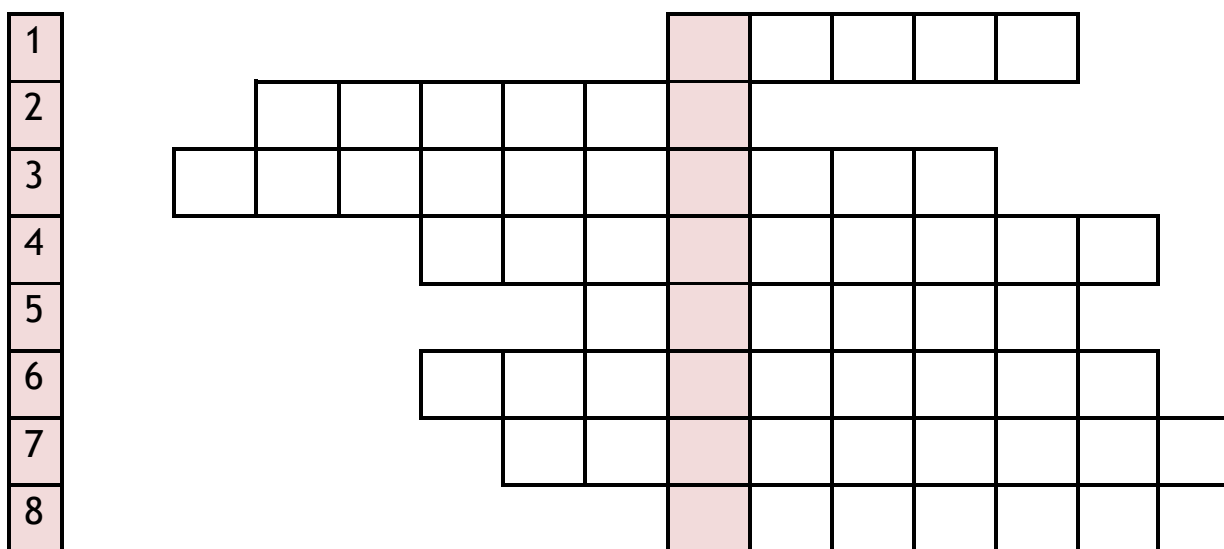

KARTA PRACY nr 2 sc. III/10

Krzyżówka z przesłaniem

Dobierz do podanych wyrazów wyrazy przeciwstawne i wpisz w odpowiednie miejsca w krzyżówce. Następnie wpisz hasło pod spodem krzyżówki i odszukaj jego znaczenie w encyklopedii lub w słowniku języka polskiego.

1.	wojna	2.	atak	3.	nieprzyjaciel	4.	pesymista
5.	nieufność	6.	Pożegnanie	7.	nieuczciwość	8.	nienawiść

Hasło:

Wyjaśnij znaczenie tego terminu:

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/10

Na podstawie: Davide Cali, „Wróg”, il. S. Bloch, tł. K. Skalska, Wyd. Zakamarki, Poznań 2014.

Narratorzy 1, 2, 3, 4:

JEST WOJNA.

Widać jakieś pustkowia.

Na pustkowiu – dwie dziury.

W dziurach – dwaj żołnierze.

Są WROGAMI.

WRÓG – CO TO ZNACZY?

WRÓG – KTO TO JEST?

JAK WYGLĄDA WRÓG?

CZY WIDZIELIŚCIE WROGA?

CZY MACIE WROGA?

Żołnierze 1, 2:

Wróg tam jest, ale go nie widać.

Rano budzę się i oddaję w jego kierunku jeden strzał. On też oddaje w moim kierunku jeden strzał. Resztę dnia pozostaję w ukryciu, czekając, aż ten drugi wychyli głowę.

Ale żaden z nas już więcej się nie pokazuje.

Nawet jeśli jestem głodny, czekam. Czekam, aż wróg rozпали ogień.

Gdybym rozpalil swój, mógłby to wykorzystać – podkraść się i mnie zabić.

Jestem głodny. Strasznie marznę. Jestem tak głodny, że pierwszy rozpalam ogień. Chwilę później mój wróg rozpala swój.

Żołnierz 1:

Jestem sam. Od śmierci Jana nikt się tu nie pojawił. Czy mój wróg też jest sam? Jaki jest mój wróg?

[wyciąga kartkę i czyta]

Mój wróg jest dziką bestią. Nie zna litości. Zabija kobiety i dzieci. Zabija bez powodu.

[przestaje czytać, podnosi oczy znad kartki]

To jego wina, że jest wojna. Wiem to wszystko, bo nie jestem głupi. Przeczytałem o tym w tej instrukcji.

Żołnierz 2:

Instrukcja tak opisuje wroga:

[wyciąga kartkę i czyta]

Mój wróg jest dziką bestią.

Nie zna litości. Zabija kobiety i dzieci. Zabija bez powodu.

Trzeba go zabić, zanim zabije nas, ponieważ jest okrutny i bezlitosny.

Jeśli nas zabije, wymorduje też nasze rodziny. Ale to mu nie wystarczy.

Zabije też psy i inne zwierzęta, spali lasy, zatruje wodę.

Wróg nie jest człowiekiem.

Nie wygląda jak ja. Jest bestią!

Narratorzy 1, 2, 3, 4:

Jest wojna. Wojna wciąż trwa. Czy wojna wciąż trwa? Kto walczy?

Z kim? O co? Dlaczego? Czy ktoś jeszcze walczy? Ale wojna trwa... Jest wojna.

Żołnierze 1, 2:

Jestem tu sam. Czy mój wróg siedzi tam? Od dawna nie słyszałem już strzału. Chyba o mnie zapomniano. A może wojna już się skończyła? A może wszyscy zginęli i zostałem tu sam? Nie mam już prawie nic do jedzenia. Nie mam nic do rozpalenia ogniska.

[narratorzy rozciągają nad „żołnierskimi dziurami” ciemną tkaninę z gwiazdami]

Żołnierze 1, 2:

Niebo gwiazdziste nade mną. Rozmyślam. Chciałbym polecieć do nieba i zobaczyć wszystko w dole. Może zobaczyłbym mojego wroga. Czy on też patrzy w gwiazdy?

Narratorzy 1, 2, 3, 4:

Ten wróg patrzy w niebo. Ogląda gwiazdy. O czym myśli? I ten wróg patrzy w niebo. Ogląda gwiazdy. O czym myśli? Może gdyby obaj patrzyli w gwiazdy i myśleli to samo, to zrozumieliby, że ta wojna niczemu nie służy i że należy ją przerwać.

Żołnierze 1, 2:

Chcę wrócić do domu. Tęsknię za rodziną. Nie mogę pierwszy zakończyć wojny, bo wróg mnie zabije. To on musi zakończyć wojnę, a wówczas ja nie będę strzelał.

Ponieważ ja jestem człowiekiem. Gdyby wróg patrzył w gwiazdy, zrozumiałby.

Można wiele zrozumieć, patrząc w gwiazdy.

Narratorzy 1, 2, 3, 4:

Naprawdę trzeba zakończyć tę wojnę. Ale nie wiem, jak to zrobić? To wiedzą inni, ci, którzy zaczęli tę wojnę. To ci, którzy dowodzą. Kim oni są? Czy to wy? [wskazują na słuchaczy]

Dowódcy nic nie powiedzieli swoim żołnierzom. Gdzie są ci, którzy tu dowodzą?

Żołnierze 1, 2:

Wychodzę. Jestem mądry. Przechytrzę wroga. Mam kamuflaż numer trzy: krzaki. Wychodzę. Będę mógł wrócić do domu.

[żołnierze doczołgują się do wrogich dziur]

Żołnierze 1, 2:

Jestem prawie na miejscu. Ale nie wystrzelę od razu. Chcę zobaczyć jego twarz. Twarz wroga. A potem go zabiję. Nikogo tu nie ma. W dziurze wroga nie ma. Nic nie rozumiem. Wróg musi tu gdzieś być. Zawsze tu jest. Są tylko jego rzeczy.

Narratorzy 1, 2, 3, 4:

Chcieli strzelać! A obaj mówili, że tego nie zrobią. Że są ludźmi. Rozejrzyjcie się dobrze tam, gdzie teraz jesteście!

[interakcja z widownią – opisana w scenariuszu]

Żołnierze 1, 2:

Co tu jest? Zdjęcia? Wydaje się, że to rodzina... Czyżby wróg miał rodzinę? Nie spodziewałem się tego. Nic nam o tym nie powiedziano. Co z niego za bestia?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Narratorzy 1, 2, 3, 4:

Rozejrzyjcie się jeszcze raz.

Żołnierze 1, 2:

A to co takiego? [zwracając się do widowni] Przeczytajcie...

[widzowie otrzymują instrukcje i głośno czytają]

Żołnierze 1, 2:

Ta instrukcja to stek kłamstw! Jestem przecież człowiekiem! To nie ja rozpętałem tę wojnę!

Chcesz poznać tę historię? Przeczytaj koniecznie książkę
Davide Cali, Wróg, tł. K. Skalska, Wyd. Zakamarki, Poznań 2014

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/11

Tytuł	Ziemniak w roli głównej
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, myślenie twórcze, myślenie naukowe, artystyczne, wrażliwość estetyczna, ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie wiedzy przyrodniczej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) rozwija myślenie twórcze, wykorzystując materiał werbalny,2) wykazuje się wiedzą na temat ziemniaków,3) wie, jakie potrawy i produkty otrzymuje się z ziemniaków,4) samodzielnie przeprowadza doświadczenie,5) formułuje wnioski płynące z doświadczenia,6) poznaje regionalne nazwy ziemniaka,7) rozwiązuje rebusy,8) wykonuje ćwiczenia ruchowe i uczestniczy w zabawach z wykorzystaniem nietypowego przyboru – ziemniaka,9) jest pomysłowy, twórczo wykorzystuje ziemniaki do wykonania postaci,10) wie, które potrawy z ziemniaków są zdrowe
Metody pracy	podające (pogadanka), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (eksperyment, praca techniczna, ćwiczenia ruchowe), eksponujące (wystawa prac)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	ziemniaki różnej wielkości – kilka kilogramów, noże, miski, tarki, słoiki – dla każdego ucznia, przybory gimnastyczne (obręcze, chorągiewki), przybory plastyczne, ozdoby (koraliki, guziki), wykataczki, karta pracy nr 1
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 30 minut– edukacja przyrodnicza – 2 godz.– wychowanie fizyczne – 25 minut– zajęcia techniczne – 35 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
ziemniak ukryty
w pudełku

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa „Czym jestem?”

Nauczyciel informuje uczniów, że ma coś ukrytego w pudełku i jeśli chcą się dowiedzieć, co to jest, muszą zadawać mu pytania, na które odpowie „tak” lub „nie”, typu: *Czy jest to przedmiot?, Jest to koloru czarnego?, Służy do pisania?* itp. W pudełku ukryty jest ziemniak.

2. „Co wiemy o ziemniakach?”

Swobodna rozmowa z uczniami na temat ziemniaków, ich popularności wśród warzyw, sposobu uprawy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Krajem pochodzenia ziemniaka jest Ameryka Południowa. Do Europy sprowadzono go prawdopodobnie drogą wodną w XVI wieku. Najpierw do Hiszpanii, a stamtąd do Włoch, Belgii, Austrii, Niemiec i innych krajów. Do Polski ziemniaki sprowadził najprawdopodobniej król Jan III Sobieski, przysyłając je swej żonie, królowej Marysieńce, z wyprawy wiedeńskiej jako ciekawostkę. Traktowano to warzywo wówczas jako zamorskie cudo i roślinę dekoracyjną. Niezbędnym i masowym pożywieniem stał się dopiero na początku XIX wieku, ratując ludzi od klęski głodu. Ziemniaki są pożywieniem średniokalorycznym, bogatym w białko, węglowodany, żelazo, wapń, sole mineralne oraz witaminy z grup B i C.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Cały nadziemny pęd (todyga, liście, kwiaty i owoce) jest trujący. Zawiera trującą solaninę. Powoduje ona poważne zatrucia pokarmowe, wykazuje też działanie rakotwórcze. W celach spożywczych użytkowane są bulwy, które nie zawierają solaniny. Jednakże jeżeli z jakichś powodów (na przykład w wyniku wyptukania gleby przez ulewne deszcze) były one przez dłuższy czas wystawione na działanie słońca, ich skórka zielenieje i również stają się trujące. Duże stężenie solaniny występuje w kielkach i oczkach, z których kielki wyrastają, dlatego powinny być one usuwane przed spożyciem. Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Ziemniak>

Ciekawostka: ziemniak jest cenionym warzywem, dlatego też ma swoje pomniki: w Polsce w Biesiekierzu (postawiony na „cześć” nowej odmiany wyhodowanej w Biesiekierzu), w Poznaniu Pomnik Pyry (pyra – regionalna nazwa ziemniaka), a także w Słowenii, Austrii, Chorwacji i Idaho w USA, gdzie znajduje się muzeum ziemniaka.

Zajęcia właściwe

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- ziemniaki,
- nóż,
- miska,

1. „Jakie produkty i potrawy otrzymujemy z ziemniaków?” – zapisywanie na tablicy propozycji uczniów.

2. Produkuje mąkę ziemniaczaną

Eksperyment

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

- tarka,
- słoik

Etap 1

Nauczyciel zwraca się do uczniów:

Powiedzieliście, że z ziemniaków uzyskuje się między innymi mąkę ziemniaczaną. Czy wiecie w jaki sposób można to zrobić? Czy możemy uzyskać mąkę w klasie?

Uczniowie zastanawiają się nad odpowiedzią, mając przed sobą umyte ziemniaki i inne zgromadzone przedmioty (nóż, miska, tarka, słoik).

Dzieci, odwołując się do wcześniejszych doświadczeń, stwierdzają, że należy zetrzeć ziemniaki i odlać wodę.

Etap 2

Spróbujemy teraz zobaczyć, czy faktycznie każdy ziemniak zawiera mąkę. Obierzcie ziemniaki i zetrzyjcie je na gęstych oczkach tarki. Następnie odlejcie wodę do słoika. Poczekajcie, aż trochę postoi. Możecie teraz odlać wodę tak, aby nie wylać osadu i odstawić na przykład na słoneczny parapet.

Etap 3

Uczniowie formułują wnioski

Na dnie słoika pojawił się biały osad przypominający mąkę. Po wyparowaniu wody pozostanie sam proszek.

Etap 4

Komentarz naukowy:

Mąka ziemniaczana to inaczej skrobia, którą uzyskuje się z bulw ziemniaków. Proces otrzymywania skrobi polega na rozdrobnieniu ziemniaków, wyptukiwaniu i osadzaniu skrobi z wydajnością około 12–20%. Uzyskany proszek poddawany jest czyszczeniu, suszeniu i przesianiu i ostatecznie ma postać sypkiego, matowego proszku o białej barwie.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą przygotować informacje na temat wykorzystania i zastosowania mąki ziemniaczanej w gospodarstwie domowym i różnych gałęziach przemysłu.

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
6, 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

3. Ziemniak czy kartofel?

Uczniowie rozwiązują rebusy, których rozwiązaniem są inne nazwy ziemniaka, używane w różnych częściach Polski – karta pracy nr 1.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą znaleźć i wskazać w atlasach lub na mapie Polski regiony występowania ziemniaka pod różną nazwą.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Regionalne nazwy ziemniaka:

- barabola, bulba – dialekt południowokresowy (Lwów),
- kompera – język łemkowski (południowa Polska – Beskid Niski),
- kartofel (z niem. Kartoffel) – Śląsk, cały kraj,
- pyra – gwara poznańska,
- grula – gwara góralska, Podhale,
- bulwa – język kaszubski,
- perka – w dawnej Polsce, nazwa od Peru – kraju macierzystego,
- rzepa – Orawa, Podhale,
- swapka – Orawa,
- ziymiok – Śląsk Cieszyński

wychowanie
fizyczne

cele operacyjne: 8

środki dydaktyczne:

- ziemniaki,
- kosze,
- przybory
gimnastyczne

zajęcia techniczne

cele operacyjne: 9

środki dydaktyczne:

- ziemniaki,
- wykałaczki,
- guziki,
- bibuła,
- koraliki itp.

zajęcia techniczne

cele operacyjne: 10

środki dydaktyczne:

- ugotowane lub
upieczone ziemniaki
„w mundurkach”

4. Zabawy ruchowe z wykorzystaniem ziemniaków:

- rzut ziemniakiem do celu,
- rzut ziemniakiem na odległość,
- turlanie ziemniaków do wyznaczonego punktu,
- podrzuty, przerzuty z ręki do ręki,
- bieg z ziemniakiem na odwróconej dłoni.

5. „Ziemniaczane stworki”

Uczniowie wykonują różne postacie, figurki z ziemniaków, łącząc je z innymi elementami, na przykład wykałaczkami, bibułą, guzikami, koralikami itp. według własnych pomysłów. Wszystkie prace powinny trafić na wystawę do kąjka przyrodniczego.

Podsumowanie zajęć

Degustacja ugotowanych lub upieczonych ziemniaków „w mundurkach”, które należy wcześniej przygotować. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że ziemniaki nieobrane zachowują więcej wartości odżywczych i witamin.

Nauczyciel zwraca uwagę, że nie należy jeść surowych lub zzieleniałych ziemniaków czy też nadziemnych części rośliny.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/11

Rozwiąż rebusy, a dowiesz się, jakie są inne nazwy ziemniaka.

mnik- s

pa-

ot

– nazwa śląska

t=l ki-

ga

– nazwa kaszubska

szk=l

– nazwa góralska

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

p=r by

ku y=a

– nazwa poznańska

d

we

ień=a

– nazwa zachodniego Podhala (Orawy)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/12

Tytuł	Czas wolny od nudy
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie świadomości uczniów w zakresie aktywnego spędzania wolnego czasu. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wymienia powody nudzenia się,2) porównuje własne propozycje z pomysłami innych osób,3) wykonuje minitest psychologiczny,4) interpretuje wynik testu na podstawie podanego przez nauczyciela klucza,5) podaje sposoby na nudę,6) współpracuje z innymi osobami podczas wykonywania ćwiczenia,7) uzupełnia listę sposobów na nudę tak, aby uniknąć powtórzeń,8) inicjuje działania grupowe,9) aktywnie wykorzystuje czas przeznaczony na swobodną pracę,10) układa zdanie o nudzie, uwzględniając podane przez nauczyciela warunki,11) wyciąga wnioski praktyczne z przeprowadzonego minitestu i zajęć
Metody pracy	praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, w parach
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, papier pakowny
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja społeczna – 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

10 powodów do nudzenia się

Każdy uczeń zapisuje w karcie pracy nr 1 dziesięć powodów do nudzenia się. Nauczyciel podkreśla, że mogą to być powody zarówno bliskie danemu uczniowi, jak i odległe, charakterystyczne dla innych osób.

Uczniowie porównują swoje wypowiedzi, zwracają uwagę na elementy wspólne oraz wyróżniające.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jako efekt porównań wypowiedzi uczniów można przygotować ranking powodów do nudy przez wytypowanie dziesięciu najczęściej pojawiających się wypowiedzi.

Zajęcia właściwe

1. Samoocena

Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej pięć twierdzeń dotyczących form spędzania wolnego czasu i podatności na nudę (załącznik 1). Uczniowie oceniają każde twierdzenie na skali czterostopniowej (odwołując się do częstotliwości wykonywania danej czynności), na której 4 oznacza „bardzo często”, 3 – „dość często”, 2 – „czasami”, 1 – „nigdy”.

Odczuwam nudę.

Nie wiem, co robić w czasie wolnym.

Myszę, że każdy dzień wygląda tak samo.

Czekam na coś naprawdę interesującego.

Czuję, że czas mi się dłuży.

Uczniowie sumują punkty. Nauczyciel odczytuje informacje zwrotne:

Osoby, które zdobyły 15 i więcej punktów często się nudzą i nie wiedzą, w jaki sposób poradzić sobie z tym stanem. Brakuje im pomysłów, jak spędzić wolny czas. Zamiast aktywnie działać, narzekają na swoją sytuację.

Osoby, które zdobyły punkty w przedziale od 10 do 14, wiedzą, czym jest nuda, ale znają sposoby radzenia sobie z nią. Prawdopodobnie brakuje im jeszcze dodatkowych pomysłów na owocne wykorzystanie wolnego czasu. Powtarzają określone czynności i w związku z tym odczuwają znużenie.

Osoby, które zdobyły poniżej 10 punktów, rzadko się nudzą. Mają mnóstwo pomysłów na spędzanie wolnego czasu i zazwyczaj chciałyby, aby trwał on o wiele, wiele dłużej.

Po odczytaniu informacji zwrotnych nauczyciel prosi, aby każdy uczeń przemyślał przez kilka minut, czy otrzymany wynik w teście faktycznie odnosi się do jego rzeczywistego zachowania. Chętne osoby wypowiadają się na ten temat na forum.

2. 50 sposobów na nudę

Uczniowie pracują w pięciu zespołach. Każdy zespół podaje dziesięć sprawdzonych sposobów na nudę i wpisuje je do karty pracy nr 1. Następnie nauczyciel przymocowuje do tablicy za pomocą magnesów papier pakowny. Wpisuje nagłówek: *50 sposobów na nudę*. Przedstawiciel

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
załącznik 1

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
5, 6, 7
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,

- papier pakowny

edukacja:
społeczna,
matematyczna,
plastyczna,
wychowanie
fizyczne, zajęcia
techniczne

cele operacyjne:
8, 9

środki dydaktyczne:
wyposażenie klasy

pierwszego zespołu zapisuje na papierze wypracowane pomysły. Następnie przedstawiciele pozostałych zespołów kolejno dopisują tylko te wypowiedzi, które się nie powtórzyły. Uczniowie sumują zapisane pomysły. Ich zadaniem jest wspólne uzupełnienie tej listy tak, aby otrzymać katalog 50 sposobów na nudę.

3. Swobodne aktywności uczniów

Uczniowie mają do zagospodarowania 30 minut. Mogą wykorzystać jedynie te pomysły, które znalazły się na wspólnej liście. Pracują samodzielnie lub w grupach (w zależności od wybranej aktywności). Jeśli brakuje im wyposażenia niezbędnego do podjęcia jakiejś czynności, starają się w sposób twórczy wykorzystać rekwizyty znajdujące się w naturalnej przestrzeni klasy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie to jest dobrą okazją do zaobserwowania sposobów komunikowania się uczniów między sobą. Wybór aktywności grupowej wymaga od danej osoby pozyskania innych do gry/zabawy, przekonania ich do własnego pomysłu i zorganizowania odpowiednich warunków. Uczniowie, którzy mają z tym problem, prawdopodobnie wybiorą czynności indywidualne.

Podsumowanie zajęć

O nudzie

Zadaniem każdego ucznia jest ułożenie zdania z wyrazem *nuda*. Zdanie to musi jednak spełniać określone wymogi:

- przekazywać to, co uczeń myśli naprawdę,
- składać się z co najmniej 6 wyrazów,
- zawierać wyraz, w którym występuje „rz”.

Przykładowo (wypowiedzi zdolnych trzecioklasistów):

Na nudę zapada ten, kto rzadko spędza czas z innymi.

Nuda jest tam, gdzie rzeczy są ważniejsze od ludzi.

Morze nudy wlatło się do naszej klasy.

Praca domowa:

Zadaniem ucznia jest zapisanie w zeszycie praktycznych wniosków, które może on wyciągnąć z przeprowadzonych zajęć i które może wcielić w życie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 11

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 11

KARTA PRACY NR 1 sc. III/12

1. Podaj dziesięć powodów do nudzenia się.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____
- 7) _____
- 8) _____
- 9) _____
- 10) _____

2. Podaj dziesięć sposobów na nudę.

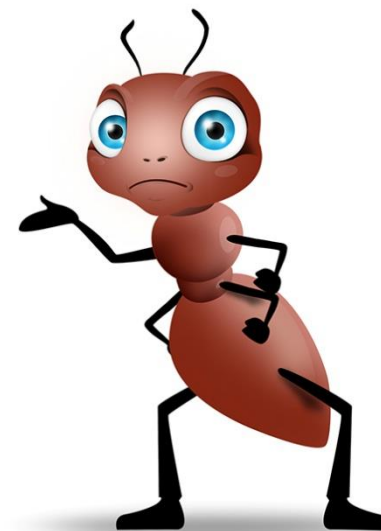
- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____
- 7) _____
- 8) _____
- 9) _____
- 10) _____

Oceń poniższe twierdzenia na skali czterostopniowej (odwołując się do częstotliwości wykonywania danej czynności), na której:

- 4 – „bardzo często”,
- 3 – „dość często”,
- 2 – „czasami”,
- 1 – „nigdy”.

1. Odczuwam nudę.
2. Nie wiem, co robić w czasie wolnym.
3. Myślę, że każdy dzień wygląda tak samo.
4. Czekam na coś naprawdę interesującego.
5. Czuję, że czas mi się dłuży.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/13

Tytuł	Ogień – energia – światło
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, matematyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia naukowego i wiedzy przyrodniczej uczniów,– rozwijanie ciekawości poznawczej uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podaje powody do lubienia i nielubienia burzy,2) skupia uwagę na filmie,3) konstruuje naukowe przypuszczenia na podstawie wskazówek zawartych w filmie,4) odpowiada na pytania dotyczące treści filmu,5) przeprowadza wspólnie z nauczycielem eksperyment, odwzorowując procedurę przedstawioną w filmie,6) układa zdania z wylosowanym wyrażeniem zawierającym wyraz <i>burza</i>,7) dokonuje plastycznej wizualizacji wylosowanego wyrażenia zawierającego wyraz <i>burza</i>,8) tworzy alternatywne tytuły filmu,9) wyjaśnia eksperyment zaprezentowany w filmie,10) pokazuje na mapie Malbork i wyjaśnia, kim byli Krzyżacy,11) rozwiązuje zadania matematyczne odnoszące się do zamku w Malborku,12) opisuje, w jaki sposób „oświetla” swoją klasę
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (filmy edukacyjne)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, filmy edukacyjne: „Ogień 1” i „Ogień 6”, komputer, rzutnik, blaszki metalowe, miernik, cytryna, materiały plastyczne, załącznik 1
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 70 minut– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja matematyczna – 30 minut– edukacja plastyczna – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Pięć powodów do lubienia i nielubienia burzy

Uczniowie generują pięć powodów do lubienia i nielubienia burzy. Następnie sami wypowiadają się na temat własnych doświadczeń i odczuć związanych z burzą.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można zmodyfikować i zaproponować uczniom podanie jak największej liczby powodów do lubienia i nielubienia burzy w określonym czasie (na przykład 5 min.). Wówczas można zdiagnozować na podstawie oceny frekwencji poszczególnych typów wypowiedzi poziom oryginalności i płynności myślenia twórczego uczniów.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
- film,
- rzutnik,
- komputer

Zajęcia właściwe

1. Prezentacja filmu „Ogień 1”

Uczniowie oglądają wspólnie z nauczycielem film. Nauczyciel apeluje o skupienie uwagi na treści filmu, gdyż podczas projekcji w pewnym momencie zada pytanie odnoszące się do niego.

Nauczyciel zatrzymuje na chwilę film (tuż przed pokazem eksperymentu) i zadaje pytanie:

Jak z cytryny wycisnąć prąd?

Uczniowie formułują swoje hipotezy wraz z wyjaśnieniami, a następnie weryfikują je na podstawie dalszej części filmu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe pytania dla uczniów zdolnych:

A czy z pomarańczy też można „wycisnąć” prąd?

Jakie inne owoce mogą być „źródłem” prądu?

edukacja:
przyrodnicza,
społeczna
cele operacyjne: 4

2. Pytania do filmu

Nauczyciel sprawdza stopień zrozumienia i zapamiętania informacji zawartych w filmie, zadając pytania:

Na czym polega podobieństwo między prądem a burzą?

Jaki są różnice między prądem a burzą?

Do czego używane są baterie?

Jakie są rodzaje baterii?

Do czego używane są baterie guzikowe?

Co to jest akumulator?

Czym różni się bateria od akumulatora?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Pytania można zadać w formie krótkiego quizu przeprowadzonego między czterema drużynami. Każda ma 3 min. na udzielenie odpowiedzi na kartkach. Następnie odpowiedzi są weryfikowane na forum i przyznawane są punkty. Wprowadzenie elementu rywalizacji uatrakcyjni proces weryfikacji stopnia zrozumienia i zapamiętania informacji zawartych w filmie.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
- dwie metalowe blaszki,
- miernik,
- cytryna,
- ewentualnie gwoździe

edukacja: polonistyczna, plastyczna
cele operacyjne: 5, 6
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- materiały plastyczne

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
- film,
- rzutnik,
- komputer

edukacja polonistyczna
cele operacyjne: 8

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 9

3. Przeprowadzenie eksperymentu

Uczniowie wspólnie z nauczycielem przeprowadzają eksperyment opisany w filmie. Sprawdzają, czy uzyskane wyniki są zgodne z wynikami doświadczenia Tytusa Szpaka. Następnie wyjaśniają proces „wyciskania” prądu z cytryny oraz poszukują analogicznych zjawisk w życiu codziennym (na przykład działanie baterii).

4. Burza...

Uczniowie losują kartkę z wyrażeniem zawierającym wyraz *burza*. Następnie przygotowują jego plastyczną wizualizację oraz układają dwa zdania, starając się oddać sens wyrażenia.

Przykładowe wyrażenia (całość zamieszczona w załączniku 1):

- burza w szklance wody,
- burza mózgow,
- burza loków,
- burza w klasie
- burza w szkole,
- burza w polityce,
- burza hormonów,
- burza emocji,
- burza myśli,
- burza snów,
- burza atrakcji.

5. Prezentacja filmu „Ogień 6”

Nauczyciel zachęca uczniów do obejrzenia filmu poświęconego różnym rodzajom źródeł światła. Prosi, aby zwrócili szczególną uwagę na wyjaśnienie, dlaczego lampa naftowa była przetłomowym wynalazkiem, oraz na jakie sposoby można oświetlić ulicę.

6. Lista tytułów filmu

Uczniowie w parach tworzą listę dziesięciu alternatywnych tytułów obejrzanego filmu.

7. Co to jest fluorescencja?

Wyjaśnienie eksperymentu zaprezentowanego w filmie. Uczniowie dwukrotnie oglądają fragment filmu demonstrujący doświadczenie. Korzystając z komentarza Tytusa Szpaka, podejmują próbę wyjaśnienia uzyskanego efektu.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 10
środki dydaktyczne:
- tablety,
- przewodniki
turystyczne

8. Malbork i Krzyżacy

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Ich zadaniem jest znalezienie w ciągu 15 minut jak najwięcej informacji na temat zamku w Malborku i Krzyżaków. Uczniowie korzystają z tabletów, przewodników, a zebrane wiadomości prezentują w formie zbiorowej mapy myśli. Każda grupa wskazuje położenie Malborka na mapie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Aby ułatwić pracę grupom, nauczyciel może przygotować pytania pomocnicze ukierunkowujące pracę zespołów:

Kiedy został wybudowany zamek w Malborku?

Kim byli Krzyżacy?

Jak duży był zamek w Malborku?

Czy można dziś zwiedzać ten zamek?

Nad jaką rzeką leży Malbork?

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 11
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

9. Zadania matematyczne z Malborkiem w tle

Uczniowie rozwiązują zadania w treści odnoszące się do zaprezentowanego w filmie zamku w Malborku (karta pracy nr 1).

Podsumowanie zajęć

Zapalam w tej klasie...

Uczniowie siedzą w kręgu i kolejno przekazują sobie światło. Początkowo nauczyciel wstaje i kładąc rękę na ramieniu pierwszego ucznia, mówi:

Zapalam w tej klasie wiedzę.

Kolejna osoba wstaje i kładzie rękę na ramieniu następnego ucznia, mówiąc:

Zapalam w tej klasie... (wskazując na swój „wkład” na rzecz dobra całej klasy, na przykład radość, dobry humor, pracowitość itp.).

edukacja społeczna
cele operacyjne: 12

KARTA PRACY NR 1 sc. III/13

Pomóż mrówce Eurece rozwiązać poniższe zadania.

Zadanie 1

Zamek w Malborku ma 60 pokoi. Ile świec potrzeba, żeby oświetlić połowę pokoi? Wiadomo, że w każdym pokoju trzeba zapalić przynajmniej 3 świece, aby widoczna była jego zawartość.

Zadanie 2

Przez jaki czas będą paliły się równocześnie świece we wszystkich 60 pokojach na zamku w Malborku, jeśli odpałał je ten sam człowiek i potrzebował 30 sekund na zapalenie świec w każdym pokoju? Podaj orientacyjny wynik. UWAGA! Czas palenia się 1 świecy to około 4 godzin.

Zadanie 3

Ile świeczek potrzebnych było do oświetlenia 10 pokoi zamku w Malborku w ciągu 1 doby? Pamiętaj, że w pokojach paliły się po 3 świece, a czas palenia się 1 świecy to 4 godziny.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/13

burza w szklance wody

burza mózgów

burza loków

burza w klasie

burza w szkole

burza w polityce

burza hormonów

burza emocji

burza myśli

burza snów

burza atrakcji

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/14

Tytuł	Mrówka Eureka na zakupach
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych,– dostrzeganie przez uczniów związków matematyki z ich codziennością. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podaje jak najwięcej sposobów zapłacenia wskazanej kwoty za pomocą dziesięciu monet,2) dostrzega analogie między danymi w zadaniu,3) rozwiązuje zadania z treścią,4) identyfikuje błąd w zadaniu,5) rozpoznaje regułę logiczną kierującą doбором produktów na listach zakupów,6) uzupełnia listy zakupów produktami według rozpoznanego klucza,7) wypełnia koszyk dziesięcioma produktami na łączną kwotę do 30 zł
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–2, oferty handlowe sklepów, ulotki
Czas trwania	1 godzina 15 minut – edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Rozgrzewka twórcza

Zadaniem uczniów jest wymyślenie jak największej liczby możliwych sposobów zapłacenia za zakupy dziesięcioma monetami o dowolnych nominatach, przy założeniu, że zakupy kosztują:

- a) 5 złotych 20 groszy,
- b) 9 złotych 90 groszy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zadanie może być wykonywane w zespołach z użyciem prawdziwych monet.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Zajęcia właściwe

1. Zakupy mrówki Eureka

Uczniowie rozwiązują zadania zawarte w karcie pracy nr 1. Jedno z zadań (nr 3) zawiera błąd. Zadaniem uczniów jest dotarcie do niego podczas prób rozwiązywania zadań.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zadania zawarte w karcie pracy nr 1 wymagają bardzo dokładnej analizy treści. Warto, aby nauczyciel podkreślił konieczność kilkukrotnego przeczytania zadań i przygotowania do nich odpowiednich rysunków prezentujących zawarte dane.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

2. Lista zakupów

Uczeń analizuje cztery różne listy zakupów (karta pracy nr 2). Zadaniem uczniów jest odkrycie zasady regulującej obecność produktów na poszczególnych listach i podanie nazw kilku dodatkowych produktów, które mogłyby się na nich znaleźć.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
oferty handlowe
sklepów

Podsumowanie zajęć

Koszyk zakupów

Na zakończenie zajęć uczniowie pracują w czterech zespołach. Każdy zespół otrzymuje ulotkę handlową z różnymi produktami spożywczymi i ich cenami. Zadaniem uczniów jest wypełnienie wirtualnego koszyka zakupami na łączną kwotę 30 złotych, przy czym w koszyku powinno się znaleźć przynajmniej dziesięć różnych produktów spożywczych.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/14

LISTA ZAKUPÓW 1

- mandarynka
- butka
- skarpetka
- gazetka
- szczoteczka

Inne produkty:

LISTA ZAKUPÓW 2

- kalafior
- sekator
- pomidor
- por
- motor

Inne produkty:

LISTA ZAKUPÓW 3

- jogurt jagodowy
- placek pomarańczowy
- burak barwiony
- woda wapienna
- kapusta kwaszona

Inne produkty:

LISTA ZAKUPÓW 4

- róża
- żądło
- żarówka
- żurawina
- jabłka prażone

Inne produkty:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/15

Tytuł	Jak zmierzyć wartość owoców i warzyw?
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne, techniczne matematyczne, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie umiejętności dbania o własne zdrowie,– kształcenie umiejętności poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji zawartych w tabelach. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) aktywnie uczestniczy w zabawach dydaktycznych i ruchowych według określonych zasad,2) układa wyrazy w kolejności alfabetycznej,3) zna wartości odżywcze i niską kaloryczność owoców i warzyw, dostrzega konieczność ich spożywania,4) uzasadnia konieczność spożywania surowych owoców i warzyw, rozumie cel akcji owoce i warzywa w szkole,5) wypowiada się na podany temat,6) posługuje się pojęciami <i>witamina</i>, <i>sole mineralne</i>, <i>wartości odżywcze</i> i <i>kaloryczność</i>,7) zna wpływ wybranych witamin na organizm człowieka,8) potrafi wyszukiwać w tabelach potrzebne informacje, porządkuje i wykorzystuje informacje zawarte w tabelach,9) potrafi wykonać prostą sałatkę owocową, zgodnie z zasadami BHP,10) twórczo i zgodnie pracuje i bawi się w grupie,11) potrafi wyrażać swoje poglądy, dokonać oceny i samooceny,12) zna zasady zdrowego i prawidłowego odżywiania się
Metody pracy	podające (pogadanka, tabele), aktywizujące (zabawy dydaktyczne), eksponujące (piramida żywieniowa), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	chusta animacyjna, plastikowe owoce i warzywa, tabele 1–3, owoce na sałatkę owocową, noże, miseczki, deski, ścierki i inne rzeczy potrzebne do wykonania sałatki, karty pracy nr 1–4

Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 30 minut– edukacja polonistyczna – 10 minut– edukacja społeczna – 15 minut– edukacja zdrowotna – 10 minut– edukacja matematyczna – 25 minut– zajęcia techniczne – 45 minut
--------------	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa integracyjna

Podskoczą ci, którzy lubią owoce.

Usiądą ci, którzy jedzą buraczki.

Trzy razy klasną ci, którzy piją sok jabłkowy. (itp.)

2. Zabawa „Uciekające owoce” – zabawa ruchowa z chustą animacyjną

Nauczyciel dzieli klasę na dwa zespoły. Dzieci stoją w kole. Każde z nich trzyma róg chusty animacyjnej, na której leżą plastikowe owoce i warzywa. Zadaniem uczniów jest poruszanie chustą tak, aby owoce i warzywa spadły po stronie przeciwników. Wygrywa ten zespół, po której stronie będzie mniej przedmiotów.

3. Czy znamy alfabet

Grupy otrzymują duże koperty, w których znajduje się po 16 nazw owoców i warzyw. Zadaniem grup jest jak najszybsze ułożenie wyrazów w kolejności alfabetycznej – karta pracy nr 1. Wyrazy z karty można podzielić dowolnie. Mogą to być oddzielnie owoce i warzywa lub pomieszane.

Zajęcia właściwe

1. Znowu owoce i warzywa

Rozmowa o owocach i warzywach.

Co już wiecie o owocach i warzywach?

Dlaczego wszyscy mówią, że należy jeść owoce i warzywa?

2. Wartość odżywcza, kaloryczna, ekonomiczna

Co to znaczy wartość odżywcza?

Co wchodzi w skład wartości odżywczej?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wartość odżywcza – stopień zawartości poszczególnych składników odżywczych (na przykład białek, węglowodanów, tłuszczów, witamin, minerałów) w produkcie. Określana procentowo lub w liczbach bezwzględnych na jednostkę wagi lub objętości. Informacja o niej powinna znajdować się na opakowaniach produktów spożywczych.

Świadomość wartości odżywczej pożywienia umożliwia racjonalizację diety.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
- chusta animacyjna,
- plastikowe owoce
i warzywa

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 10
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja:
przyrodnicza,
zdrowotna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 11

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Kaloria – jest jednostką określającą ilość energii.

Kalorie w żywieniu oznaczają wartość energetyczną produktów żywnościowych, inaczej ilość energii, którą przeciętnie przyswaja ludzki organizm przy spożyciu danego produktu. Taka żywnościowa energia jest później wykorzystywana do podtrzymania funkcji życiowych i aktywności.

Wartość energetyczna produktów podawana jest nie w **kaloriach**, ale w **kilokaloriach**, czyli tysiącach kalorii.

Czy wiesz, co to jest kaloria i wartość kaloryczna?

Kto potrzebuje wysokokalorycznego pożywienia?

Kiedy tracimy dużo energii?

Czy współczesne dzieci prowadzą taki tryb życia, by musiały spożywać bardzo kaloryczne posiłki?

Co się dzieje, gdy spożywamy kaloryczne posiłki i nie wykorzystamy nagromadzonej energii?

Jak możemy pozbyć się zgromadzonej energii?

A co to takiego wartość ekonomiczna?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wartość ekonomiczna – za przykłady wartości ekonomicznych uchodzą: zysk – ekonomiczna wartość dodana, cena, praca, towary, usługa.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
3, 4, 6, 7, 11

3. Zdrowe, niezdrowe

Jakie posiłki są zdrowe?

Nauczyciel rozdaje uczniom kartki z trzema tabelami. Na pierwszej znajdują się wybrane owoce z zaznaczonymi kaloriami, witaminami i minerałami, które są w danym owocu. W drugiej tabeli znajdują się warzywa i odpowiednie wartości, w trzeciej zaś porównano owoce z produktami bardzo kalorycznymi.

Praca z tabelkami.

Odszukaj w tabelach te produkty lub potrawy, które według ciebie są zdrowe i dlaczego?

Odczytaj z tabeli, co zawiera wybrany przez ciebie produkt.

4. Kaloryczne, niskokaloryczne

Odszukaj w tabeli produkty lub potrawy, które są niskokaloryczne.

Odszukaj w tabeli produkty lub potrawy, które są kaloryczne.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Owoce i warzywa są źródłem witamin. Ale zawierają także:

Cynk – podnosi odporność, wzmacnia kości, włosy i paznokcie.

Flawonoidy – neutralizują wolne rodniki, uszczelniają naczynia, chronią przed miażdżycą i nowotworami.

Fosfor – wzmacnia kości, usprawnia pracę serca i nerek.

Jod – niezbędny dla tarczycy, która wpływa na funkcjonowanie całego organizmu, między innymi reguluje spalanie tłuszczu.

Krzem – uszczelnia naczynia krwionośne, poprawia wygląd skóry i włosów, przyspiesza przemianę materii.

Magnez – poprawia koncentrację, obniża ciśnienie krwi, uspokaja.

Miedź – ułatwia przyswajanie żelaza, dobry dla serca i kości.

Potas – zapobiega nadciśnieniu, łagodzi objawy alergii, oczyszcza.

Wapń – chroni zęby, kości i serce, łagodzi objawy alergii.

Żelazo – niezbędne w procesie rozprowadzania tlenu do wszystkich komórek ciała.

Warzywa i owoce odgrywają ważną rolę w żywieniu człowieka. Wiąże się to z:

- ich niską wartością kaloryczną (wyjątkiem są między innymi winogrona czy daktyle),
- wysoką zawartością wody,
- niską zawartością tłuszczu (wyjątkiem jest awokado oraz orzechy) i białka (wyjątkiem są między innymi zielony groszek i jarmuż),
- są bardzo dobrym źródłem związków mineralnych,
- są bardzo dobrym źródłem witamin,
- charakteryzują się wysoką zawartością błonnika pokarmowego od 0,5–6,0%,
- ze względu na obecność w nich charakterystycznych substancji działają korzystnie na zdrowie człowieka.

5. „Piramida żywieniowa”

Przypomnienie uczniom zasad żywienia na podstawie piramidy żywieniowej omawianej w klasie II.

6. Analiza tabel w celu wykonania zadań z kart pracy nr 2–4

Uczniowie są podzieleni na trzy grupy. Każda grupa ma inne zadania. Uczniowie wykonują kolejne polecenia i zapisują rozwiązania zadań na kartach po to, by je później zaprezentować pozostałym uczniom.

7. Odżywiam się zdrowo

Dyskusja na temat zdrowego odżywiania na podstawie lekcji i własnych doświadczeń uczniów.

Dlaczego musimy się odżywiać?

Co to znaczy: zdrowo się odżywiać?

Jakie są wasze ulubione potrawy?

Ile razy dziennie jecie posiłki?

Czy dla wszystkich zdrowymi i wartościowymi są te same produkty?

edukacja:
społeczna,
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6, 7, 8
środki dydaktyczne:
- wagi,
- produkty zapisane
na kartach pracy nr
2–4

edukacja społeczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- samoprzylepne karteczki,
- duży napis „Owoce i warzywa w szkole”

zajęcia techniczne
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
- deski,
- noże,
- miseczki,
- owoce,
- serwetki,
- talerzyki,
- sztucze

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 10

edukacja:
społeczna,
zdrowotna
cele operacyjne: 11

Czy to znaczy, że w ogóle nie powinniśmy jeść słodczy?

Jak sądzisz, dlaczego nasza szkoła bierze udział w akcji „Owoce i warzywa w szkole”?

8. Owoce i warzywa w szkole

Nauczyciel rozdaje dzieciom samoprzylepne karteczki. Zadaniem uczniów jest zapisanie na nich, z czym kojarzy im się akcja „Owoce i warzywa w szkole”. Jedno chętne dziecko odczytuje swoją wypowiedź i układa kartkę obok wyciętego koła z napisem „Owoce i warzywa w szkole”. Uczniowie, którzy mają takie same lub bliskie wypowiedzi, układają je w promyczek. Pozostałe wypowiedzi uczniowie układają w kolejne promyczki.

9. Sałatka owocowa

Nauczyciel przypomina zasady wykonania posiłku: mycie rąk, mycie owoców, korzystanie z przepisów, bezpieczne posługiwanie się nożami, zgodna współpraca w grupach.

Uczniowie wykonują sałatkę i przygotowują miejsce do wspólnego posiłku: sprzątanie sali, ustawienie stolików, nakrycie stołu: serwetki, talerzyki. Można pamiętać o przyozdobieniu stołu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów uzdolnionych artystycznie, wykazujących się smakiem estetycznym może być nakrycie i udekorowanie stołu.

10. Wspólne drugie śniadanie

Nauczyciel może spróbować wskazać, że w czasie posiłku istotne jest nie tylko to, co jemy, lecz także to, jak jemy, czyli atmosfera i zachowanie przy stole. Można ustalić z uczniami zasady kulturalnego zachowania przy stole.

Podsumowanie zajęć

Zabawa „Sałatka owocowa”

Uczniowie, siedząc w kręgu na krzeselkach, odliczają do trzech. Jedyńki są jabłkami, dwójki pomarańczami, a trójki to kiwi. Jedna osoba nie ma krzeselka. Spaceruje wewnątrz kręgu i wywołuje wybrany owoc. Wywołane dzieci jak najszybciej zamieniają się miejscami. Spacerujące dziecko stara się zająć miejsce. Można wzywać pojedyncze owoce, podwójne lub wszystkie, mówiąc „sałatka owocowa”.

Praca domowa:

Ułóż dzienny jadłospis dla twojej rodziny, tak żeby był smaczny i zdrowy.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/15

Tabela 1.

Lp	warzywo	kalorie	witaminy	minerale
1	kapusta pekińska	12	C, B, K	magnez
2	ogórek	13	nie ma	potas, magnez, miedź mangan
3	rzodkiewka	14	A, C, B	potas, cynk, miedź selen
4	sałata	14	C, B, K	magnez, żelazo
5	pomidor	15	A, B, C, E, PP	magnez, sód, fosfor, chlor, potas
6	szpinak	16	C, A, B, E	sód, potas, magnez, fluor
7	kalafior	22	B, C, A	związki siarki
8	marchew	27	A	potas, wapń, żelazo, fosfor, jod
9	cebula	30	C, B, PP	magnez, fosfor, żelazo
10	burak	38	C	żelazo, wapń, magnez, sód, miedź, chlor
11	ziemniaki	80	C	potasu i fosfor
12	czosnek	146	B, PP, C, A	krzem, potas, wapń
13	groch suche nasiona	293	B	fosfor potas, żelazo, cynk

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/15

Tabela 2.

Lp	owoc	kalorie	witaminy	Minerały
1	truskawki	28	C, A, B	żelazo, wapń, potas
2	maliny	29	A, C, E	wapń, żelazo, potas, miedź
3	porzeczki czerwone	31	C, B	żelazo, potas, wapń, magnez
4	porzeczki czarne	35	C, B, PP, K	żelazo, potas, wapń, fosfor
5	cytryna	36	C, B, E	potas, magnez, sód
6	pomarańcza	44	A, E, C, B, PP	potas, wapń
7	czarne jagody	45	C, B, PP, E, K	cynk, mangan, miedź
8	śliwki	45	B, PP, A	potas, żelazo, magnez, wapń
9	jabłka	46	C, A, B, PP	potas, fosfor, wapń, sód
10	gruszki	54	A, B, C	potas, sód, wapń, jod
11	czereśnie	61	A, C, B	jod, wapń, żelazo
12	winogrona	69	C, A	potas, fosfor, wapń
13	banany	95	C, B	potas, magnez, fosfor
14	awokado	160	A, B	wapń, potas, fosfor

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/15

Tabela 3.

Lp	owoc	kalorie	Składniki odżywcze
1	placki ziemniaczane	82	węglowodany(cukry), tłuszcz
1	szklanka coca- coli	100	węglowodany(cukry)
2	bita śmietana	159	węglowodany(cukry)
3	pierogi ruskie	166	węglowodany(cukry)
4	spaghetti	172	węglowodany, tłuszcze, białko
5	golonka	184	białko, tłuszcz
6	chleb żytni razowy	196	węglowodany(cukry)
7	cheeseburger	198	węglowodany(cukry)
8	frytki	240	węglowodany(cukry), tłuszcz
9	pączek	290	węglowodany(cukry), tłuszcz
10	tort czekoladowy	327	węglowodany, tłuszcz, białko
11	majonez	390	tłuszcz
12	baton mars	451	węglowodany(cukry)
13	czekolada	500	węglowodany, magnez, potas, żelazo
14	chipsy	500	węglowodany(cukry), tłuszcz
15	orzechy	645	tłuszcz, witamina E, magnez, potas

KARTA PRACY NR 1 sc. III/15

AGREST

PORZECZKI

MALINY

WIŚNIE

CZEREŚNIE

TRUSKAWKI

CYTRYNA

BRZOSKWINIA

POMARAŃCZA

ŻURAWINA

KIWI

ŚLIWKI

GRUSZKI

JABŁKA

BANAN

WINOGRONA

MARCHEW

RZEPA

BURAK

SZPINAK

SALATA

BRUKSELKA

POR

KALAFIOR

CHRZAN

BÓB

CZOSNEK

CEBULA

OGÓREK

GROCH

KAPUSTA

RZODKIEWKA

KARTA PRACY NR 4 sc. III/15

Zważ po 100g. poniżej wymienionych produktów. Sprawdź w tabelach i zapisz, po ile kalorii mają te produkty.

– rzodkiewki	
– winogron	
– czekolady	

Policz, o ile kalorii więcej ma 100 g winogron niż 100 g rzodkiewki.

--

Wypisz z tabel cztery produkty najmniej kaloryczne.

Wypisz z tabel cztery produkty najbardziej kaloryczne.

Wyszukaj trzy produkty, które według ciebie są najzdrowsze, i zastanów się, dlaczego wybrałeś te produkty.

Jakie witaminy i sole mineralne zawierają wybrane przez was produkty?

Odszukaj w dostępnych książkach lub Internecie, która witamina jest najważniejsza i dlaczego?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/16

Tytuł	W zdrowym ciele mądry duch
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne, matematyczne, sprawność ruchowa
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie sprawności ruchowej uczniów,– rozwijanie umiejętności współpracy z innymi,– rozwijanie pozytywnej postawy uczniów wobec nauki. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wyjaśnia znaczenie powiedzenia,2) dokonuje transformacji powiedzenia,3) bierze aktywny udział w rozgrzewce ruchowej,4) rozumie zasady <i>fair play</i> i je stosuje,5) aktywnie uczestniczy w rywalizacji między dwoma zespołami,6) rozwiązuje zagadki językowe,7) rozwiązuje zagadki matematyczne,8) czerpie satysfakcję z wykonywania ćwiczeń ruchowych,9) wymyśla nazwy opisujące przeprowadzone zajęcia
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	pachołki, woreczki, 2 piłki do kosza, języki, kręgle, 2 piłki lekarskie, szarfy, 2 ławki, 2 worki
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– wychowanie fizyczne – 30 minut– edukacja polonistyczna – 30 minut– edukacja matematyczna – 15 minut– edukacja społeczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2

Wprowadzenie do zajęć

W zdrowym ciele zdrowy duch

Nauczyciel wyświetla na tablicy powiedzenie:

W zdrowym ciele zdrowy duch.

Zadaniem uczniów jest wyjaśnienie znaczenia tego zdania.

Następnie uczniowie przekształcają powiedzenie w taki sposób, aby wyrazić jak najwięcej zalet bycia zdrowym. Zalecane jest pozostawianie pierwszej części powiedzenia „W zdrowym ciele” i modyfikacja jego drugiej części, na przykład:

W zdrowym ciele zdrowy umysł.

W zdrowym ciele szczęśliwy duch.

W zdrowym ciele mądry człowiek.

Oczywiście uczniowie mogą dokonać transformacji całego powiedzenia, na przykład:

W zdrowym człowieku mądre myśli.

U wysportowanego człowieka uśmiech widać z daleka.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych jest podanie innych powiedzeń lub znanych myśli dotyczących zdrowia. Przykładowo:

Zdrowie jest najważniejsze!

Zdrowie ma się tylko jedno.

Co za dużo, to niezdrowo.

Zajęcia właściwe

wychowanie
fizyczne, edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 3

1. Rozgrzewka ruchowa

Uczniowie swobodnie rozmieszczają się po sali. Nauczyciel wyjaśnia reguły rozgrzewki:

Jeśli wypowiem głośno liczbę, która jest podzielna bez reszty przez 10, to wówczas wykonujecie 2 przysiady. Jeśli wypowiem głośno liczbę podzielną przez 3, to wówczas wykonujecie 2 wyskoki. Jeśli liczba będzie podzielna zarówno przez 3, jak i przez 10, wykonujecie na początku 2 przysiady, a potem 2 wyskoki. W przypadku liczby, która nie jest podzielna przez 3 ani przez 10, nie reagujecie, dalej swobodnie przemieszczacie się po sali.

Liczby wypowiedziane przez nauczyciela: 12, 20, 23, 30, 50, 61, 14, 40, 90.

2. Zawody sportowe

Nauczyciel w sposób losowy tworzy dwa zespoły (wskazane, aby były równoliczne). Wyjaśnia uczniom, iż zawody sportowe będą wymagały od nich zarówno sprawności ruchowej, jak i otwartego umysłu.

Runda 1.

edukacja:
polonistyczna,
matematyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
4, 5, 6, 7, 8

środki dydaktyczne:

- dwie ławki,
- dwie piłki do kosza,
- dwie małe piłki lekarskie,
- pacholki,
- worki

Tor przeszkód

Uczniowie budują z pomocą nauczyciela dwa identyczne tory przeszkód. Wykorzystują do tego dostępne akcesoria (ławki, pacholki, języki itp.). Zawodnicy obu drużyn ustawiają się w rzędach przy swoich torach przeszkód. Nauczyciel wyjaśnia, że na końcu toru znajdują się kartki z działaniami matematycznymi oraz mazaki. Należy odwrócić jedną kartkę, wpisać odpowiedni wynik i przybiec z nią do swojej drużyny. Klepięcie w ramię kolejnego zawodnika pozwala mu rozpocząć pokonywanie toru przeszkód.

Drużyna, która jako pierwsza pokonała tor przeszkód, otrzymuje pięć punktów. Następnie nauczyciel sprawdza wypełnione karty z działaniami. Za każdy poprawny wynik drużyna otrzymuje jeden punkt, za błędny zaś nauczyciel odlicza jeden punkt. Wynikiem rundy jest suma uzyskanych punktów przez każdy zespół.

Przykładowe działania, które nauczyciel może umieścić na kartkach:

$$2 \cdot 12 =$$

$$45 : 9 =$$

$$33 : 3 =$$

$$12 + 67 =$$

$$34 - 19 =$$

$$36 + 25 =$$

$$90 : 10 =$$

$$23 - 19 =$$

$$9 \cdot 7 =$$

Runda 2.

Kręgle

Uczniowie tworzą tor do strącania kręgli. Na końcu ustawiają pięć kręgli. Naprzemiennie zawodnicy obu drużyn pchają piłkę lekarską tak, aby strącić jak najwięcej kręgli (jeden z uczniów ustawia kręgle). Aby jednak mieć możliwość pchnięcia piłką, zawodnik musi rozwiązać zagadkę językową. Brak poprawnego rozwiązania lub rezygnacja powoduje utratę szansy strącania kręgli przez zespół.

Drużyny liczą punkty odpowiadające liczbie strąconych kręgli.

Przykładowe zagadki językowe:

- *Litera ta występuje dwukrotnie w wyrazie firanka, ale tylko raz w wyrazie mowa.*
- *Podaj wyraz rozpoczynający się i kończący literą O.*
- *Podaj wyraz pięciosylabowy.*
- *Podaj wyraz jednosylabowy.*
- *Podaj zdanie zbudowane z pięciu wyrazów.*
- *Podaj wyraz zbudowany z ośmiu liter.*
- *Podaj trzy wyrazy na literę A.*
- *Podaj nazwy dziesięciu miast w Polsce.*

Runda 3.

Wyścigi w workach

Uczniowie stoją w dwóch rzędach. Na komendę nauczyciela START kolejno zawodnicy obu drużyn wchodzi do worka i skacząc, przemierzają odległość do końca sali i z powrotem. Wychodzą z worka i przekazują go kolejnej osobie. Zespół, w którym wszyscy zawodnicy jako

pierwsi poradzili sobie z zadaniem, otrzymuje dziesięć punktów. Druga drużyna zdobywa pięć punktów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Sposób punktowania poszczególnych rund może stać się przedmiotem wspólnych ustaleń między nauczycielem a uczniami.

Runda 4.

Rzuty do kosza

Zawodnicy obu zespołów naprzemiennie rzucają piłką do kosza. Za każdy trafiony rzut zdobywają jeden punkt dla swojej drużyny. Aby jednak mieć w ręku piłkę, uczeń musi odpowiedzieć na pytanie dotyczące szeroko rozumianej przyrody. Brak poprawnej odpowiedzi powoduje utratę szansy na rzut.

Przykładowe pytania:

- *Podaj nazwy wiosennych miesięcy.*
- *Podaj nazwy miesięcy z czwartego kwartału roku.*
- *W którym dniu rozpoczyna się kalendarzowa wiosna/lato/jesień/zima?*
- *W jakiej temperaturze topnieje lód?*
- *Jak zmniejszyć napięcie powierzchniowe wody?*
- *Czy dwutlenek węgla jest palny?*
- *Jakiego gazu jest najwięcej w powietrzu?*
- *Podaj nazwy trzech polskich województw.*
- *Podaj nazwy trzech największych polskich miast.*

Na zakończenie nauczyciel wspólnie z uczniami sumuje punkty zdobyte przez zespoły w czterech rundach. Następuje ogłoszenie zwycięzców i przekazanie wzajemnych gratulacji.

Podsumowanie zajęć

Metafora zajęć

Uczniowie wymyślają oryginalną nazwę, która oddałaby charakter przeprowadzonych zawodów sportowych. Mogą to być nazwy zarówno krótkie, jak i rozbudowane. Nauczyciel podaje kilka przykładów:

- *Walka kogutów.*
- *Walka na wiedzę, nie na noże!*
- *Spotkanie gigantów.*

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/17

Tytuł	Skarby Ziemi
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne, artystyczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) potrafi zdefiniować pojęcie <i>skarby</i>,2) wie, co to są skarby Ziemi,3) wie, jakie zasoby Ziemi należą do bogactw naturalnych,4) rozpoznaje zgromadzone bogactwa naturalne Ziemi i wie, do czego są wykorzystywane niektóre z nich,5) uważnie ogląda film popularnonaukowy,6) wykorzystuje informacje z filmu do odpowiedzi na zadawane pytania,7) wie, czym jest legenda mapy,8) odczytuje wybrane symbole na mapach,9) wyszukuje i zapisuje wybrane informacje z mapy,10) wykonuje pracę plastyczną zgodnie z instrukcją,11) zgodnie i twórczo współpracuje w parach, grupie, realizując wspólne pomysły,12) bierze udział w zabawie ze śpiewem,13) wykazuje się intuicją i spostrzegawczością podczas zabawy
Metody pracy	podające (pogadanka, komentarz, wyjaśnienie), aktywizujące (burza mózgów), eksponujące (film popularnonaukowy), praktyczne (prace plastyczne, ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	arkusz papieru, zgromadzone bogactwa naturalne Ziemi (sól, węgiel, bursztyn, kreda, glina, żwir, piasek itp.), filmy „Minerały i kryształy”, „Paliwo z głębi ziemi”, atlasy Polski, mapy Polski, Internet oraz zasoby multimedialne, karta pracy nr 1, czarne kartki A3, węgiel rysunkowy, piach w pudełku po pralinach, sól, słoik, glina, kreda szkolna, przybory plastyczne, komputer, rzutnik
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 70 minut– edukacja polonistyczna – 25 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja muzyczna – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

duży arkusz papieru

Wprowadzenie do zajęć

Co to jest skarb?

Uczniowie zapisują swoje propozycje na dużym arkuszu papieru. Następnie nauczyciel pyta:

Czy wiecie, co to są skarby Ziemi?

Uczniowie wśród zapisanych propozycji zakreślają te pojęcia, które są skarbami Ziemi, i dopisują nowe. Próbują także odpowiedzieć na pytania:

Skąd wiemy, że Ziemia kryje różne skarby?

Dlaczego o zasobach Ziemi mówimy „skarby”?

Dlaczego są one tak cenne?

Nauczyciel uzupełnia ich wypowiedzi.

Zajęcia właściwe

1. Ekspozycja

Uczniowie oglądają zgromadzone bogactwa, dotykają, określają kolor, stan skupienia, a przy okazji spontanicznie wypowiadają się, do czego i w jaki sposób można wykorzystać minerały, sól, węgiel itd.

2. Prezentacja filmu „Minerały i kryształy”

Film jest dostępny na stronie internetowej: <https://www.youtube.com/watch?v=3Po0YoXPeN4>

Przed projekcją filmu nauczyciel zadaje pytania:

Co to są kryształy?

W jaki sposób powstają kryształy? – dowiedcie się tego, uważnie oglądając film.

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

W jaki sposób powstała sól kamienna?

Dlaczego w dawnych czasach sól była bardzo cenna?

W jaki sposób powstają skały osadowe?

Gdzie na świecie można zobaczyć wapienne tarasy?

Jak nazywają się substancje tworzące kryształy? Podaj kilka przykładów tych substancji.

3. Czytamy mapę

Na mapach: Polska – surowce mineralne, Polska – przemysł. Uczniowie zapoznają się z legendą i odczytują, gdzie w Polsce wydobywa się na przykład siarkę, węgiel, sól, gaz ziemny itd. oraz gdzie występują surowce mineralne. Na karcie pracy nr 1 zapisują zdobyte informacje.

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:

3, 4

środki dydaktyczne:

zgromadzone bogactwa naturalne Ziemi (sól, węgiel, bursztyn, kreda, glina, żwir, piasek itp.)

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:

5, 6

środki dydaktyczne:

- film „Minerały i kryształy”,
- komputer,
- rzutnik

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna

cele operacyjne:

7, 8, 9

środki dydaktyczne:

- atlasy Polski,
- mapy Polski,
- Internet oraz zasoby multimedialne,
- karta pracy nr 1

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy zgromadzić odpowiednie atlasy lub korzystać z map w Internecie.

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

5, 6

środki dydaktyczne:

- film „Paliwo z głębi ziemi”,
- komputer,
- rzutnik

edukacja plastyczna

cele operacyjne:

10, 11

środki dydaktyczne:

- czarne kartki A3,
- węgiel rysunkowy,
- piach w pudełku po pralinach,
- sól,
- słoik,
- glina,
- kreda szkolna,
- przybory plastyczne

edukacja muzyczna

cele operacyjne:

12, 13

środki dydaktyczne:

- bursztyn lub inny kamień

4. Projekcja filmu „Paliwo z głębi ziemi”

Film jest dostępny na stronie internetowej: https://www.youtube.com/watch?v=_CclzUffFCA (pobrano 20.06.2015).

Przed projekcją filmu nauczyciel zadaje pytania:

Jak wam się wydaje, czy można wytworzyć gaz, nie wydobywając go z ziemi?

Co to jest biogazownia? – aby odpowiedzieć na te pytania, oglądajcie uważnie film.

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

Skąd bierze się gaz ziemny?

Jaką nazwę nosi gaz ziemny?

Kim są osoby wydobywające kopaliny z ziemi?

Na jakie substancje przerabia się ropę naftową?

Jakie są ekologiczne sposoby wytwarzania energii?

5. Zamiast kredek

Uczniowie podzieleni na grupy lub w parach wykonują prace plastyczne na dowolny temat:

I grupa – uczniowie wykonują rysunek węglem,

II grupa – rysunek z piasku,

III grupa – barwienie soli i usypywanie w słoiczku mozaiki,

IV grupa – na czarnej kartce malują klejem, a następnie obsypują solą,

V grupa – lepienie z gliny,

VI grupa – rysunek kredą na czarnej kartce.

Podsumowanie zajęć

Zabawa ze śpiewem „Bursztynek”

Jak to miło i wesoło

gdy bursztynek krąży wkoło.

bursztyn tu, bursztyn tam, bursztynek tu i tam.

Gdzie jest bursztyn! – 3x

OPIS ZABAWY:

Stoimy w kole, z prawej dłoni robimy „dziubek”, z lewej dłoni – „łódeczkę”.

Zaczynamy śpiewać, rytmicznie przenosimy prawą dłoń – „dziubek” z własnej dłoni – „łódeczki” do „łódeczki” sąsiada z prawej strony.

W tym czasie osoby podają sobie dyskretnie przez cały czas „bursztynek”, który przenoszony jest z „łódeczki” do „łódeczki”. Na słowa: „Gdzie jest bursztyn?!” – wszyscy wyciągają ręce do środka koła z dłońmi zaciśniętymi w pięści i potrząsają nimi rytmicznie na wyprostowanych rękach. Jedna osoba stojąca w środku musi szukać bursztynek bez podglądania. Jeśli go nie

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

znajdzie, zostaje dalej w kole. Może wykonać trzy próby, wyszukując bursztyn.

Zamiast bursztynu może być inny kamień. Należy wtedy dostosować tekst, wstawiając odpowiednie słowo.

Praca domowa:

Napisz kilka zdań na temat: „Co dla ciebie jest najcenniejszym skarbem i dlaczego?”.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/17

1. Odszukaj na mapie Polski i zapisz, gdzie znajdują się pokłady wybranych bogactw naturalnych Ziemi:

węgla kamiennego:

węgla brunatnego:

siarki:

ropy naftowej:

gazu ziemnego:

piaskowca:

rudy miedzi i srebra:

rudy cynku i ołowiu:

piaskowca:

wapienia (kredy):

gliny:

żwiru:

złota:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/18

Tytuł	Opisujemy polską jesień kolegom z Afryki
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie twórcze, ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– redagowanie opisu na podstawie bezpośredniej obserwacji,– rozwijanie zainteresowań uczniów,– kształcenie umiejętności redagowania listu i stosowania zwrotów grzecznościowych w korespondencji. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) poszukuje informacji w dostępnych źródłach,3) redaguje opis i plan do opisu,4) dostrzega w przyrodzie zmiany związane z nadejściem jesieni,5) dostrzega piękno jesieni różnymi zmysłami,6) zna budowę i zasady pisania listu,7) adresuje kopertę,8) dba o estetykę przy pisaniu listu i adresowaniu koperty,9) zachowuje czujność ortograficzną,10) współdziała w zabawie i podczas wykonywania zadań,11) ilustruje ruchem „wędrówkę” przesyłki pocztowej,12) pisze list do kolegi z Afryki w języku angielskim
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa, w parach
Środki dydaktyczne	globus, tablety, karta pracy nr 1, załącznik 1, papier listowy, koperty, karta pracy <i>English Ant 62</i>
Czas trwania	2 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 70 minut– edukacja przyrodnicza – 10 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut– język angielski – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- tablety,
- globus,
- załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Dzieci znajdują list od mrówki Eureka

Jedno z dzieci głośno czyta list od mrówki Eureka. Dzieci oglądają przesłane zdjęcia.

Nauczyciel rozmawia z dziećmi o tym, skąd przyszedł list, jakie informacje zawiera i o co prosi mrówka Eureka.

Dzieci szukają w Internecie informacji o miejscu pobytu mrówki Eureka na podstawie wiadomości z listu. Następnie odnajdują Zambię na globusie.

Na jakim kontynencie położona jest Zambia?

Dlaczego dzieci z Zambii nigdy nie widziały jesieni?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W scenariuszu zaproponowano adres polskiej misji katolickiej Mukonchii, 50 km od miasta Kabwe: <http://mukonchi.prv.pl/index.html>

Tam właśnie zostały wykonane zdjęcia zamieszczone w załączniku. Można również skorzystać ze strony z prognozą pogody w Kabwe:

<http://www.meteoprog.pl/pl/weather/Kabwe/>

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

1. Redagowanie planu opisu jesieni (burza mózgów)

Uczniowie podają propozycje tematów, o których można pisać w liście, a nauczyciel zapisuje je na tablicy. Następnie ze zgromadzonych tematów uczniowie wspólnie układają i zapisują plan opisu. Na przykład:

- Kiedy rozpoczyna się jesień?
- Jak zmienia się pogoda?
- Co zmienia się w przyrodzie?
- Jakie są dni i noce?
- Jak zachowują się zwierzęta?
- Co robią ludzie?
- Czy ta pora roku nam się podoba?

2. Przypomnienie zasad obowiązujących przy pisaniu listu

O czym należy pamiętać, pisząc list? (zwroty grzecznościowe, akapity, estetyka)

Uczniowie w parach układają puzzle przedstawiające układ listu (nazwa miejscowości, data, nagłówek, treść, pozdrowienia, podpis), przy czym jeden uczeń ma zamknięte oczy i układa pod dyktando drugiego.

3. Ustalenie planu listu

Uczniowie wspólnie ustalają plan listu. Na przykład:

- Przedstawienie się kolegom z Afryki.
- Opisanie polskiej jesieni.
- Pozdrowienia.

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
4, 5, 6, 7, 8, 9

środki dydaktyczne:
papier listowy

edukacja
polonistyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
9, 10

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
5, 7, 8, 9
środki dydaktyczne:
koperta

język angielski
cele operacyjne: 12
środki dydaktyczne:
karta pracy *English Ant 62*

4. Pisanie listów w grupach

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Po napisaniu listów przedstawiciel każdej grupy odczytuje list. Po sprawdzeniu poprawności ortograficznej wszyscy uczniowie przepisują listy na papierze listowym – ćwiczenia kaligraficzne.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą zdecydować, czy wszystkie listy zostaną wysłane, czy tylko jeden. Można skontaktować się drogą mailową z polską placówką w Afryce zaproponowaną w scenariuszu lub inną i nawiązać korespondencję.

5. Zabawa ruchowa „Przesyłki pocztowe”

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Pierwsza grupa to listy polecane, druga grupa to listy zwykłe, trzecia grupa to listy lotnicze, czwarta grupa to paczki pocztowe.

Nauczyciel mówi:

Pomyślcie i zaproponujcie, w jaki sposób może poruszać się dana przesyłka. Na przykład: List polecany to ważny list, może więc kroczyć dostojnie, dość szybko.

Dzieci podają swoje propozycje. Następnie ustawiają się w różnych częściach klasy. Na sygnał nauczyciela określona grupa „przesyłek” przemieszcza się po klasie w zaproponowany wcześniej sposób.

6. Adresowanie kopert

Dzieci wpisują na kopertach adres nadawcy i odbiorcy listu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przy adresowaniu kopert należy zwrócić uwagę na czytelność i estetykę. Można włożyć do środka kartkę z liniaturą, która posłuży jako liniuszek i ułatwi równe rozmieszczenie tekstu.

7. *English Ant 62*

Nauczyciel w rozmowie z dziećmi ustala, że w Afryce dzieci posługują się różnymi językami, a wiele z nich uczy się także języka angielskiego. Aby więc nawiązać z nimi kontakt, konieczne jest przygotowanie listu w tym właśnie języku.

Uczniowie piszą samodzielnie lub uzupełniają wyrazami list do kolegi z Afryki w języku angielskim przygotowany na karcie pracy *English Ant 62*.

Podsumowanie zajęć

Dzieci kończą zdania tak, aby wiązały się z jesienią:

- *Jesień mnie zachwyca... (czym?)*
- *Wpadłem w zachwyt, kiedy zobaczyłem...*
- *Ogarnął mnie zachwyt, kiedy poczułem...*

Praca domowa:

Napisz list do swojej babci.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/18

Razem z kolegą z ławki wytnijcie i ułóżcie puzzle przedstawiające układ listu. Zamknij oczy i układaj puzzle zgodnie ze wskazówkami kolegi.

Podpis

Treść listu

Pozdrowienia

Nagłówek

Nazwa miejscowości, data

1. Fill in:

Dear Friend,

In I started my 3rd grade. In Poland there is autumn now. The leaves are yellow, and brown. It is often rainy and, but sometimes the is shining.

I like autumn very much!

Warm greetings

your friend from Poland

red

windy

September

sun

Moi kochani!

Właśnie przybyłam do Zambii. Tu teraz dojrzewają banany. Jest bardzo gorąco. Dzieci nigdy nie widziały jesieni. Wiecie dlaczego? Załączam kilka zdjęć. Odnajdźcie to miejsce na globusie. Napiszcie, proszę, list do Waszych afrykańskich rówieśników i opiszcie w nim polską jesień. Pozdrawiam Was bardzo serdecznie. Tęsknię za Wami.

Wasza mrówka Eureka

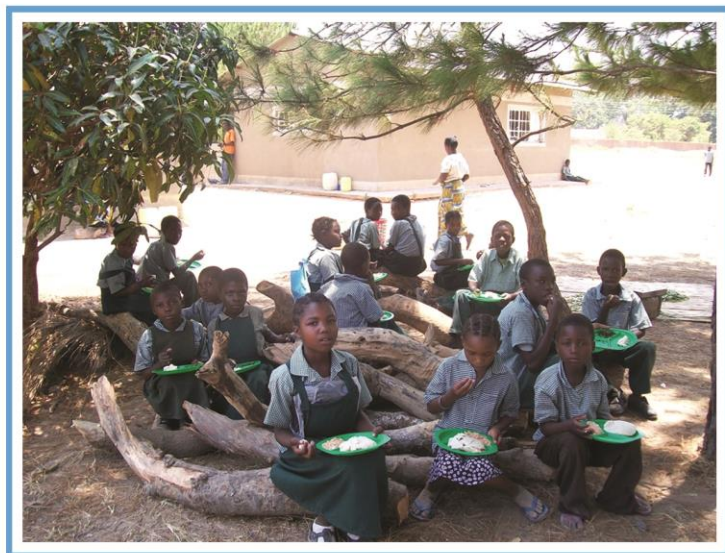
PS

List wyślijcie na adres:

**Mukonchi Mission
P. O. Box 80307 Kabwe
ZAMBIA, AFRICA**

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/18

fot. Anna Kosno

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

fot. Anna Kosno

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/19

Tytuł	Portret na zamówienie („Śpiący Staś” Stanisława Wyspiańskiego)
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, artystyczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z postacią polskiego malarza Stanisława Wyspiańskiego i jego rodziny,– kształtowanie kompetencji artystycznych przez kontakt z obrazem Wyspiańskiego „Śpiący Staś” (na poziomie percepcji i twórczej recepcji),– zainteresowanie kulturą i dziedzictwem polskim. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) ogląda obraz Stanisława Wyspiańskiego i omawia jego barwę, układ postaci, nastrój,2) czyta cicho i głośno opowiadanie Stasia o jego tacie,3) układa plan wydarzeń opowiadania, w którym uwzględni scenę pokazaną na obrazie,4) wyjaśnia, czym się różni portret od martwej natury i pejzażu,5) pisze opowiadanie na temat tego, o czym śnił mały Staś,6) wyjaśnia, kim byli Stanisław i Staś Wyspiańscy,7) bierze udział w działaniach dramowych i zabawach,8) rozróżnia poznane techniki dramy (lustro, kukielka, stop-klatka, żywy obraz),9) interpretuje poznany tekst literacki i obraz przez ruch ciałem i mimikę,10) przygotowuje wybrane scenki pantomimiczne do poznanego tekstu opowiadania,11) wykonuje projekt plastyczny z dbałością o estetykę wykonywanej pracy,12) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,13) posługuje się nowo poznanymi słowami,14) wykonuje plan izby kuchennej, umieszczając wszystkie opisane elementy w planie przestrzennym,15) oblicza, jak dawno temu żył Staś i jego ojciec, zaznacza na linii czasu
Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca plastyczna), aktywizujące (pantomima, techniki dramy – lustro, stop-klatka, żywy obraz)

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1–2, karty pracy nr 1–2
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja plastyczna – 45 minut– edukacja społeczna – 15 minut– edukacja matematyczna – 30 minut– wychowanie fizyczne – 15 minut– język angielski – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna,
społeczna
cele operacyjne:
8,10,12

edukacja plastyczna
cele operacyjne:
11, 12

środki dydaktyczne:
- ołówek,
- kartka

Wprowadzenie do zajęć

1. Technika lustra

Uczniowie w parach stają do siebie twarzami. Jeden jest lustrem, a drugi czesze się, ubiera i wykonuje inne czynności. Potem następuje zmiana. Nauczyciel sprawdza, czy uczniowie zachowują zasadę symetrii.

2. Zabawa w rysowanie portretu

Uczniowie w parach, wchodzą na przemian w rolę portrecisty i portretowanego. Każdy uczeń z kartką i ołówkiem w ręku siedzi naprzeciwko drugiej osoby. Zadają sobie wzajemnie pytania:

Jak ci się dzisiaj spało? Co ci się dzisiaj śniło?

Czy śpisz na lewym, czy na prawym boku, a może na wznak? Pokaż, proszę, jak przykładasz głowę do poduszki i śpisz.

Każdy stara się naszkicować głowę kolegi lub koleżanki na tle poduszki, a nad jego głową w formie chmurki rysuje sny. Na koniec każda para prezentuje swoje rysunki i dodatkowo improwizuje ruchem to, co chciała naszkicować.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zadanie zazwyczaj wydaje się uczniom za trudne, ale zachęcajmy do jego wykonania. Po pierwsze uczniowie będą mieli świadomość, jak trudno naszkicować kogoś w trakcie ruchu (każdy w parze szkicuje oraz mówi o sobie), a po drugie lepiej zrozumieją w trakcie zajęć, że wykonanie to coś więcej niż oddanie podobieństwa fizycznego osoby, ale też pokazanie tego, jakim ten ktoś jest człowiekiem.

Zajęcia właściwe

1. Wspólne czytanie opowiadania „Portret na zamówienie”

Nauczyciel rozdaje załącznik 1. W kubeczku umieszcza kilka karteczek (klipartów) z wyznaczonymi rolami do czytania typu „czytasz kwestie Stasia” (pozostałe: ojciec Stanisław, mama, członkowie rodzeństwa, pan Lucjan, współczesne dzieci – Bartek, Kasia, Ola, Mirek) lub napisem „czytasz cicho i słuchasz”. Ci, którzy wylosowali role do czytania, przyklejają sobie wylosowaną karteczkę, tak aby pozostali uczniowie mogli im w razie potrzeby przypomnieć, że teraz ich kolej.

Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel czyta partie narracyjne, a kolejni uczniowie dołączają w odpowiednich momentach.

2. Rozmowa na temat opowiadania i portretu Stasia

Nauczyciel pyta:

Kim był ojciec Stasia i jak się nazywał?

W pobliżu jakiego polskiego miasta mieszkała rodzina Stasia?

Co zwykle, według Stasia, malował jego ojciec?

Dlaczego Staś chciał zostać namalowany przez ojca?

edukacja:
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
1,2,4,6
środki dydaktyczne:
- załącznik 1–2,
- kubeczek,
- karteczki (kliparty)
z wyznaczonymi
rolami do czytania

edukacja:
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 7, 8, 9
środki dydaktyczne:
załącznik 2

Co to znaczy, że chłopiec to „żywe srebro”?

Jakie kłopoty w malowaniu synka miał malarz?

Dlaczego, zdaniem Stanisława Wyspiańskiego, łatwiej namalować pejzaż niż portret?

Wyobraźcie sobie, jak może wyglądać portret śpiącego Stasia?

3. Portret Stasia – technikami dramy

Uczniowie dobierają się w pary, w których jeden jest kukietką, a drugi ustawia jego ciało przy stoliku tak, jak to zostało opisane w opowiadaniu. Nauczyciel przypomina, że kukietka jest posłuszna i pozwala się ułożyć, za to jej animator powinien pamiętać o delikatności. Na sygnał „stop-klatka” uczniowie zatrzymują się nieruchomo, a animatorzy wszystkich grup oglądają swoje „dzieło”. Następnie zamieniają się rolami i ponawiają działanie tą techniką.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto w trakcie zajęć z dramy robić zdjęcia i później na zakończenie dnia szkolnego pokazać uczniom, jak sobie radzili w trakcie wykonywania poszczególnych zadań. Z jednej strony zaspokajamy ich ciekawość (na przykład kiedy wchodzi w rolę śpiącego chłopca albo współtworzą żywy obraz, nie widzą, jak to wygląda), powodując, że przy następnych zadaniach będą staranniejsi, z drugiej zaś – dla nas nauczycieli jest to rodzaj ewaluacji.

4. Oglądanie reprodukcji obrazu „Śpiący Staś”

Nauczyciel prezentuje reprodukcję obrazu (załącznik 1) i prosi uczniów o dokładne przyjrzenie się śpiącemu chłopcu.

Czy tak wyobrażaliście sobie Jasia? Zwróćcie uwagę na jego ubranie.

Zwróćcie uwagę na kolory. W jakiej tonacji jest ten obraz?

Jaki ma nastrój? Gdybyście mogli dodać w tle muzykę, to jaka to byłaby muzyka?

Czy rację miała mama Stasia, złościąc się na męża, że pozwolił chłopcu tak zasnąć? Czy było wam wygodnie w trakcie odgrywania tej scenki?

Gdzie mógł się znajdować tata Stasia?

Pamiętacie układ izby kuchennej? Gdzie stał stół? Gdzie było okno? A gdzie piec? Gdzie były drzwi do sypialni rodziców, a gdzie dzieci? Narysujcie plan kuchni Wyspiańskich, zaznaczając wszystkie opisane elementy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Niejasnością, która zazwyczaj się pojawia, jest to samo imię ojca i syna – kiedyś zgodnie z polską tradycją pierwszy syn w rodzinie nosił to samo imię co jego ojciec. Podobną sytuację będziemy mieli w czasie zajęć na temat Stanisława i Stasia Ignasia Witkiewiczów (*Jak Ignasz z panem ojcem malował*).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wymienione wyżej słowa i inne archaizmy wykorzystane w tekście opowiadania mają na celu nie tylko wzbogacenie słownictwa ucznia, lecz także są przede wszystkim formą sprawdzenia rozumienia kontekstowego wyrazów podczas czytania tekstu.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2, 3, 7, 13

środki dydaktyczne:
- załącznik 1,2
- karta pracy nr 2

6. Jak dawno temu żył Staś i jego rodzina? Zaznacz ten okres na linii czasu

Uczniowie obliczają (karta pracy nr 1), jak dawno temu żył Staś i jego tata. Zaznaczają ten okres na linii czasu.

7. Plan wydarzeń opowiadania z uwzględnieniem sceny z obrazu

Uczniowie uwzględniają w swoim planie wydarzeń też punkt kulminacyjny (jako scenę z obrazu „Śpiący Staś”).

8. Sny Jasia – improwizacja pantomimiczna

Uczniowie w grupach wymyślają scenkę pantomimiczną, przedstawiającą to, co się może Jasiowi śnić. Po kilku minutach kolejne grupy prezentują sobie wzajemnie, a reszta zgaduje.

9. „Stasiowe sny nie mogą być leniwe”

Nauczyciel prosi, aby uczniowie spróbowali wspólnie zredagować opowiadanie na temat tego, co się mogło Jasiowi śnić:

Pamiętajcie o tym, że chłopiec to „żywe srebro”, więc jak powiedział jego tata „Stasiowe sny nie mogą być leniwe, bo by się na pewno od razu zbudził. On lubi być wciąż zajęty”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zadanie to będzie też pracą domową uczniów i punktem wyjścia do kolejnych zajęć.

Podsumowanie zajęć

Czym różni się portret od pejzażu?

Na zakończenie zajęć uczniowie wyjaśniają, czym różni się portret od pejzażu, przypominając, co zazwyczaj rysował Stanisław Wyspiański, patrząc przez okno w swojej pracowni.

edukacja:
plastyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 4, 11

KARTA PRACY nr 2 sc. III/19

Ewaluacja dramy

Poprzez działania dramowe próbowaliście wejść w rolę śpiącego Stasia, syna Stanisława Wyspiańskiego, a potem odgrywaliście poprzez pantomimę sny chłopca. Porozmawiajcie o tym z koleżankami i kolegami w grupie, wykorzystując do tego pytania z tej karty pracy. Następnie zaznaczcie właściwe odpowiedzi.

Lp.	Pytanie	Tak	Czasami	Nie
1.	Czy wejście w rolę śpiącej osoby sprawiało ci trudność?			
2.	Czy pamiętasz w jakiej pozycji zwykle śpisz?			
3.	Czy namalowanie portretu śpiącej osoby sprawiało ci trudność? Jeśli tak, odpowiedz na kolejne pytanie. Jeśli nie, przejdź do pytania nr 5.			
4.	Z czego wynikały trudności? Wybierz odpowiedzi – nie umiem malować, – nie umiem skupić się na malowaniu, jeśli osoba portretowana wciąż się porusza, – nie rozumiałem/nie rozumiałam poleceń, – nie podobało mi się to zadanie			
5.	Czy łatwiej ci wejść w rolę, kiedy ćwiczysz w grupie? Jeśli tak, odpowiedz na kolejne pytanie, jeśli nie – przejdź do pytania 7.			
6.	Czy nie lubisz grać głównej (samodzielnej) roli i być w centrum wydarzeń, dlatego wolisz zadania grupowe?			
7.	Kiedy odgrywałeś „Stasiowe sny”, to: – wymyślałeś swoją rolę na bieżąco?			

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

	<ul style="list-style-type: none">– grałeś według pomysłu kogoś z twojej grupy?– inne/jakie? <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>			
8.	Czy lubisz brać udział w zajęciach z dramą?			
9.	Jeśli tak, wyjaśnij, dlaczego?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>		

Dziękuję za wypełnienie ankiety ewaluacyjnej!
Przełącz ją swojemu nauczycielowi!

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/19

„Portret na zamówienie”

Autorka - Beata Kucharska

Kraków, ul. Krowoderska 157, 1904 rok

Staś czuł, że bołą go nóżki, ale dreptał dalej przez wszystkie pomieszczenia w domu aż pod drzwi błękitnego pokoju pana Ojca. Miał dużo szczęścia, że drzwi nie były zamknięte, bo nie zawsze potrafił je sam otworzyć. Mietek, jego starszy brat, mówił, że ich mieszkanie ma aż siedem izb. Staś wiedział tylko, że to więcej niż palców u ręki i że od izby kuchennej trzeba było przejść wszystkie pokoje, aby dojść do pracowni tatki. A teraz była najlepsza pora.

Jego siostra Helenka miała lekcje i siedziała z nauczycielem pod oknem w izbie kuchennej. Helenka robiła jakieś rachunki i chyba nie szło jej najlepiej, bo pochyliła głowę tak nisko nad kajetem na stole, że nie widziała skradającego się brata. Staś skrył się za dzieżą, która stała pod piecem koło drzwi i szybko przebiegł na prawo do sypialni rodziców. Potem przez pokój gościnny i dalej prosto. Całe mieszkanie było tak zbudowane, że z jednego pomieszczenia wchodziło się do kolejnego i tak dalej.

Chłopiec dotarł do sieni, a tu była matula i rozmawiała z Hanką, ich pomocą kuchenną, która właśnie wróciła z targu.

– Niedobrze. – Zafrasował się Staś. – Pani Matce i Hance trudno będzie umknąć.

Obie bardzo głośno rozprawiwały, ale Staś wiedział, że jak tylko się poruszy, to zaraz go „capną” spod drzwi, a wtedy cała wyprawa na nic. Nieraz tak było. Koza Mećka najwidoczniej chciała pomóc Stasiowi, bo nagle wyszła ze swego kąta z kawałkiem miotły w pysku i tym sposobem odwróciła uwagę obu kobiet.

– A to ci ladaco! – zawołała pani Teodora, mama Stasia. – Mało ci marchewki? Jeszcze zjadasz nasze sprzęty?

Hanka próbowała Mećce wyrwać resztę miotły, ale koza jak już zaczęła coś jeść, to nie dała sobie tego odebrać. Wiedzieli o tym wszyscy, a Hanka najbardziej, bo nie dalej jak wczoraj koza zjadła bukiet, który Hanka dostała od Ignasia, swego konkurenta.

– Bestia nienajedzona! Nigdy nie nada się do miasta! – podsumowała wciąż zła na kozę dziewczyna. – Trzeba z powrotem odestać ją na wieś do Konar, skąd ją przywiozłyśmy – zaproponowała pani Wyspiańskiej.

Staś już chciał się włączyć do rozmowy i zaprotestować, bo bardzo lubił Mećkę i to nie tylko dlatego, że dawała im wszystkim takie pyszne mleko i sery, ale wtedy skrzypnęły drzwi od pracowni i pojawił się pan Ojciec.

– Ejże, moje panie, co to za rwetes? – spytał ze śmiechem pan Stanisław. – Chyba nie szykujecie jakiegoś zamachu na naszą Mećkę? Jeśli tak, to odstąpcie od tego pomysłu, bo koza jest nasza i w pełni domowa. Pasuje do Krakowa jak ulał!

Staś odetchnął z ulgą. Lubiał Mećkę, a i ona go wyróżniała spośród rodzeństwa, przychodząc do jego ręki jak piesek.

– Mam cię! – ktoś nagle z tyłu chwycił Stasia za koszulę. – Patrzcie, kto znowu się wałęsa po domu, zamiast grzecznie spać w izbie! – zawołał Mietek, bo to on znalazł Stasia ukrytego za komodą.

Staś wiedział, co teraz będzie – matula popatrzy surowo i złaje, i Hanka zacznie narzekać, a może nawet przyjdzie pan nauczyciel z Helenką. Wszyscy będą patrzeć i dziwić się, jak może być taki niegrzeczny. Staś postanowił, że nie podniesie głowy, tylko będzie patrzył uporczywie w podłogę. Po chwili oczy zaczęły go szczypać i czuł, że zaraz zacznie płakać, a tak bardzo nie chciał, by znów Mietek nazwał go beksą.

– O i jak się kawaler wystroił – żartował sobie dalej Mietek. – Tylko buty do kompletu zgubił.

Staś z żalu już słowa nie mógł wydusić, tylko przecząco pokręcił głową i zza pleców pokazał czerwone trzewiczki, te, co mu pan Ojciec kupił na rynku. W tym momencie otworzyły się drzwi do szmaragdowej pracowni i w drzwiach pojawił się pan Stanisław.

– Już wystarczy, Mieciu! – przerwał pan Stanisław. – Nie dworuj sobie z brata, bo to i nieładnie, i nie wypada, by kpić sobie z młodszego i słabszego od siebie. A ty, Stasiu, dlaczego jesteś boso? Nie podobają ci się już buciki, a może je stańcowałeś do reszty? – zażartował ojciec, chcąc rozweselić chłopca. Niewiele to jednak pomogło, bo Staś zaczął cicho chlipać z żalu, że zaraz matula się zezłości za nałożenie najnowszej, niedzielnej koszuli.

– Ale jak on znalazł tę koszulkę? – zdziwiła się Hanka. – Czy mam go przebrać? – spytała pani Wyspiańskiej.

– Nie, niech tak zostanie – odparła łagodnie pani Teodora. – A to ci zuch! Sam się tak pięknie uszykowałeś? – spytała, nachylając się nad synkiem. – No, już spokojnie, nikt nie będzie się na ciebie gniewał – zapewniała matka, tuląc i całując Stasia.

– Ale powiedz nam, gdzie się wybierateś? Chyba nie chciałeś wyjść z domu? – pytał ojciec.

Staś pokręcił głową i już bardziej ośmielony, pewniejszym głosem zaczął wyjaśniać:

– Ja do pana Ojca chciałem. Do niebieskiego pokoju. Po portret.

Mietek zachichotał, bo Staś wciąż seplenił, wymawiając niektóre słowa, ale po srogim spojrzeniu ojca szybko ucichł.

– Po portret? Czyj portret? – zdziwił się pan Stanisław.

– Mój – odpowiedział poważnie Staś i wyprostował się na całą wysokość swego czteroletniego ciała. – Ja u pana Ojca obraz chciałem. Bo ten co mam, to jestem malutki. Ale ulostem!

Rodzice uśmiechnęli się do siebie. Hanka spojrzała pytająco, bo nie wiedziała, o jaki portret chodzi chłopcu.

– Ach, tak. Teraz rozumiem. Mówisz zapewne o tym obrazie, na którym masz roczek – zauważył pan Stanisław. – Taki duży teraz z ciebie chłopiec w takim pięknym stroju, to i portret się należy. Zapraszam do środka! – powiedział malarz i wprowadził chłopca do pracowni.

Staś aż westchnął z zachwytu. To był taki piękny pokój! Ile razy tu wchodził, to zawsze zapierało mu dech w piersiach. Wszystko było takie niebieskie, ściany i nawet sufit, jakby niebo wchodziło do środka przez trzy

olbrzymie okna. To była pracownia pana Ojca, który tu malował różne, cudne obrazy. Wszyscy mówili, że to „szafirowa pracownia”. Dla Stasia to było wciąż trudne słowo, ale wiedział, że to taki rodzaj koloru niebieskiego i że tutaj się maluje.

Cały ich dom był bardzo ładny, a wszystkie izby pomalowane na kolorowo. Jednak pokój tatki był najładniejszy. Nawet ich żółty pokój dziecięcy z różnymi obrazkami na ścianie nie był tak ładny jak pracownia malarska. Pan Stanisław podprowadził synka do dużego stołu, nakrytego czerwonym obrusem i posadził go na krzeselku. Chłopiec rozejrzał się z ciekawością. Na stole leżały szkice i rysunki, a na wszystkich to samo, czyli widok z okna na kopiec polskiego bohatera, o którym opowiadał im pan Ojciec.

– Chcesz obejrzeć? – zapytał syna pan Stanisław. – To teraz maluję. Widok na Kopiec Tadeusza Kościuszki. Obejrzyj się. – I wskazał chłopcu widok za oknem pracowni. – Jak będziesz starszy, to opowiem ci więcej o Kościuszcze, naszym polskim naczelniku powstania.

Staś słuchał uważnie i delikatnie przesuwając paluszkami po liniach na rysunkach. Wszystkie wydawały mu się takie same, ale nie śmiał powiedzieć tego głośno. Był jeszcze mały, ale wiedział, że jego ojciec jest bardzo mądry i bardzo sławny. Tylu ważnych ludzi tu wciąż przychodziło z Krakowa, że czasem pan Ojciec wywieszał kartkę na drzwiach i wszyscy w domu żartowali, że na jakiś czas będą mieli spokój. Staś nie umiał czytać, ale Helenka mówiła, że pan Ojciec pisał: „Tu mieszka Stanisław Wyspiański z rodziną i prosi, aby go nie odwiedzać”. Hanka czasem widziała, jak jacyś eleganccy panowie wspinali się na ich ostatnie piętro w kamienicy, a kiedy zobaczyli kartkę, to chcąc nie chcąc schodzili na dół.

– Czy wiesz, Stasiu, że do portretu trzeba siedzieć w jednym miejscu? – spytał tato z uśmiechem. – Takie żywe srebro z ciebie! Trudno mi uwierzyć, że usiedzisz dłużej niż chwilę.

Staś zapewnił jednak, że już jest duży i potrafi posiedzieć w miejscu tyle, ile trzeba. Pan Stanisław zaczął przygotowywać papier i przybory, otworzył szerzej okiennice, aby doświetlić pokój. W powietrzu zapachniało świeżym powietrzem. Stasiowi zrobiło się dziwnie błogo, powieki zaczęły mu ciążyć i

ani się spostrzegł, jak zasnął. Pan Stanisław zaśmiał się cicho i szybko zaczął szkicować portret synka. Wiedział, że zbyt długo w takiej pozycji nie pośpi. Tym bardziej, że Staś wiercił się nawet przez sen. W tej właśnie chwili weszła pani Teodora:

– Ej, co wyprawiasz, Stachu? – powiedziała z przyganą do męża. – Pozwolisz mu zasnąć przy stole? Koniec tego malowania, zabieram malca – zarządziła srogo.

– Zamówiony portret trzeba było wykonać – odparł ze śmiechem pan Stanisław. – Ale najchętniej bym namalował, co się też Stasiowi śni. Jego sny nie mogą być leniwe, przecież on lubi być wciąż zajęty.

Kraków, ul. Krowoderska 79, 2015 rok

Ta sama kamienica rodziny Wyspiańskich co 111 lat temu, ale teraz jest inna numeracja domów i zamiast numeru 157 jest 79. Kiedy mieszkał tu Staś, ich kondygnacja było najwyższym II piętrem, później dobudowano jeszcze jedno. Uczniowie klasy III wraz z nauczycielem panem Leonem przyszli odwiedzić dawną pracownię mistrza Wyspiańskiego.

– Ciekawe, czy ta pracownia jest nadal taka niebieska? – zastanawiał się Bartek.

– Szafirowa – poprawiła go Kasia.

– A czy to nie wszystko jedno, niebieska i tyle – wstawił się za kolegą Mirek.

– Chłopaki! – podsumowała Ola. – Wy po prostu nie znacie się na kolorach!

– A Wyspiański to nie był chłopak? – zaperzył się Bartek.

– Pan Wyspiański to był wielki malarz – odparły dziewczyny.

– Ale chłopakiem też kiedyś był – bronili swego chłopcy.

– Dzieci, chodźcie tędy i nie zostawajcie w tyle – zawołał pan Leon. – Przejdziemy teraz przez kolejne pomieszczenia mieszkania rodziny Stanisława Wyspiańskiego. Tutaj była izba kuchenna. Tu stał piec, tam zapewne sprzęty domowe. Tam była jadalnia. W każdym pomieszczeniu mieszkania był piec...

– Ciekawe, gdzie mieszkała Mećka? – zainteresował się Mirek.

- Podobno jej portret był w pokoju dziecięcym – dodał Bartek.
- Ej, głupstwa pleciesz, koza nie może mieć portretu – powiedziała Kasia.
- Znalazła się, Mądralińska! – podsumowali zgodnie chłopcy.
- Pracownia Stanisława Wyspiańskiego była ostatnim, narożnym pomieszczeniem, o tam – kontynuował pan Leon. – I znajdowała się obok dziecięcego pokoju.

Kasia zapytała pana Leona:

– Proszę pana, a czy to prawda, że pan Stanisław często malował swoje dzieci?

– Tak, masz rację, Kasiu! – zgodził się nauczyciel. – Mistrz Wyspiański bardzo kochał swoją rodzinę. Chętnie malował swoją żonę i dzieci w różnych sytuacjach. Można powiedzieć, że tworzył prywatną, rodzinną galerię. Współcześnie wasi rodzice robią wam zdjęcia na pamiątkę. W tamtych czasach, kiedy jeszcze nie było aparatów fotograficznych, pan Stanisław malował swoich bliskich. Mawiał też, że takie portrety trudniej wykonać niż namalować widok za oknem. Jak myślicie, dlaczego?

Czy znasz odpowiedź na pytanie pana Leona?

Czy są jakieś pytania, które chciałbyś/chciałabyś zadać panu Leonowi?

Zredaguj opowiadanie na temat tego, co się mogło śnić małemu Stasiowi.

Pan Stanisław zauważył, że sny chłopca „nie mogą być leniwe”. Jak myślisz, co to może znaczyć?

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/19

Rodzinna galeria portretów autorstwa Stanisława Wyspiańskiego

Obraz 1 – „Śpiący Staś” (1904)

źródło: http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Wyspianski/Wysp_Dzieci_2.htm

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Staś na innych obrazach ojca

Obraz 2 – „Śpiący Staś” (1902)

Obraz 3 – „Staś z matką” (1904)

źródło: http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Wyspianski/Wysp_Dzieci_2.htm

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/20

Tytuł	Językowe potyczki z lingwołamkami
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, artystyczne, wrażliwość estetyczna, matematyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształcenie językowe dzięki ćwiczeniom z tekstami (tradycyjnymi i nowymi) folkloru dziecięcego (lingwołamkami),– usprawnianie aparatu mowy przez ćwiczenia ortofoniczne. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) recytuje fragmenty tekstów folkloru dziecięcego,2) prawidłowo wypowiada wyrazy ze zbitkami spółgłoskowymi i innymi trudnościami artykulacyjnymi,3) prawidłowo akcentuje i intonuje wyrazy w zabawach ortofonicznych,4) twórczo przetwarza fragmenty tekstów folkloru dziecięcego,5) ilustruje teatralnie fragmenty utworów folkloru dziecięcego,6) uczestniczy w improwizacji teatralnej i dramie,7) odtwarza z pamięci teksty dla dzieci, na przykład wiersze, piosenki, fragmenty prozy
Metody pracy	aktywizujące (gra dydaktyczna – improwizacja teatralna, drama, trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, ortofoniczne i dykcyjne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–3, załącznik 1–4, instrumenty muzyczne (bębenki, trąbki, tamburyny i inne), płyta CD z muzyką Jana Sebastiana Bacha, odtwarzacz CD
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja społeczna – 45 minut– edukacja muzyczna – 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
2, 3, 5, 8
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

„Nasz język to tancerz jest nad tancerze”

Nauczyciel zaprasza uczniów do uważnego wysłuchania czytanego wiersza oraz zawartych w nim poleceń typu: „język wywija się i kręci”, „sprząta policzki”, „klaska jak kopyta konika” itp.

*Język to tancerz jest nad tancerze,
Tańczy łamańce w każdej literze.
Wiotki jak trzcina płata figielki,
Czasem uktuje żądłem igielki,
Prycha, wiruje, pruje i warczy,
Długi, wypukły, wklęsły, rozwarty.
To w górę skacze, z powrotem spada,
Jak zręczny szermierz, co szpadą włada,
Jak sztukmistrz biegły, linoskok śmiały.
Tak ten języczek koniuszkiem matym
Wywija, cofa, skręca, zawraca,
Zadaje cięcie, drga i kotata,
Rzeźbi, maluje ten szczegół boski,
Co nosi nazwę mątej spółgłoski.*

B. Toczyska, „Łamańce z dedykacją, czyli makaka ma Kama”, Gdańsk 2003, s. 8.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

To dobry tekst do ćwiczeń ortofonicznych, kształtujących prawidłowe nawyki oddechowe i usprawniających aparat mowy.

Zajęcia właściwe

1. „Przypominajka”

Nauczyciel pyta uczniów, jakie znają „trudne wierszyki” z folkloru dziecięcego (między innymi z zajęć w klasie II).

Potem rozdaje kartę pracy nr 1 (z ćwiczeniami mającymi na celu przypomnienie uczniom dotychczas poznanych zabaw językowych, na przykład niedokończone zdania, uzupełnienie brakujących wyrazów w limerykach).

- *Nie marszcz*
- *..... Czechów milczy mil*
- *Włóż w deszcz.*
- *Trzech szło ze Szczebrzeszyna do*

Po zakończonej pracy uczniowie wymieniają się uzupełnionymi kartami pracy i sprawdzają wzajemnie swoje wyniki.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4, 7
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 1–2,
- instrumenty,
- muzyczne,
- załącznik 1

2. Lingwołamki z żuczkiem

Zadaniem uczniów będzie współtworzenie historii o przygodach żuczka z użyciem jak największej liczby trudnych wyrazów i bez naruszenia układu rymowego (karta pracy nr 2).

Przykładowo:

„Żuczek” Ludwik Jerzy Kern (fragment)

*Chociaż żuczek rzecz maluczka,
Mnie urzeka życie żuczka.
Czy w Przysusze czy też w Pszczynie,
Życie żuczka rześko płynie.
Byczo mu jest i przytulnie,
W przedwiosenny czas szczególnie.
Szepce w żytku lub pszenicze,
Śliczne rzeczy swej księżniczce.
Staszca jej na przykład z dali
Maku wór na sznur koralu.*

Źródło: M. Walczak-Deleżyńska, „Aby język giętki... Wybór ćwiczeń artykulacyjnych od J. Tennera do B. Toczyńskiej”, wyd. 2 popr., Wrocław 2004, s. 196–197.

3. Emisja głosu – co to takiego?

Nauczyciel wyjaśnia, że emisja głosu to wydobywanie, prowadzenie i rozwijanie głosu. Zaprasza uczniów do ćwiczeń oddechowych, podczas których omawia kolejne czynności podczas emisji głosu: wydobywanie, prowadzenie, rozwijanie.

4. Prowadzenie głosu jest jak granie na instrumentach

Uczniowie w grupach otrzymują jeden typ instrumentu i do melodii z musicalu „Dźwięki muzyki” (załącznik 3) – „do-re-mi” odpowiednio akompaniują.

5. Czy głos ma „przód”?

Nauczyciel włącza muzykę Jana Sebastiana Bacha i zaprasza uczniów do naśladowania początkowej frazy muzycznej poprzez nucenie „la la”.

Po tej zabawie ortofonicznej nauczyciel pyta, które miejsce w buzi pracowało najczęściej i gdzie znajdował się w takiej chwili język? Prezentacja w załączniku 2.

Wyjaśnienie:

„Przód” języka to określenie, które stworzyli śpiewacy we Włoszech. Chodzi o to, że nasze fale głosowe koncentrują się w pierwszej części podniebienia twardego. W tym miejscu język wibruje na skutek pracy więzadeł głosowych.

6. Przód i tył wyrazu, czyli nagłos i wygłos w wyrazie

Nauczyciel pyta, czy wyrazy też mają przód i tył, na przykład w wyrazie „trzecioklasista”. Zadaniem uczniów jest podział na sylaby tego wyrazu i podkreślenie przodu i tyłu wyrazu.

pierw-szo-klan-si-sta

Nauczyciel wyjaśnia, co określamy mianem nagłosu i wygłosu wyrazu. Przypomina też o prawidłowym (najczęściej występującym w języku polskim) akcencie, padającym na drugą sylabę od końca. Tłumaczy, że to właśnie przód i tył wyrazu bywa najtrudniejszy do wypowiedzenia, jeśli są tam zbitki spółgłoskowe, szczególnie w krótkich słowach, jak

edukacja:
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- karty pracy 3
- instrumenty
muzyczne
- załącznik 3-4
- płyta CD z muzyką
Jana Sebastiana
Bacha,
- odtwarzacz CD

w wyrazie „chrząszcz”.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dla uczniów sprawnie wykonujących wskazane ćwiczenia możemy zaproponować trudniejsze fonologiczne wyrazy, jak w karcie pracy nr 3.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 4

Podsumowanie zajęć

Teatralne lingwołamki

Tekst wierszyka zostaje podzielony na małe części i przydzielony każdemu uczniowi, który ma wyrecytować go z pamięci (zerkając w tekst wiersza i czekając na swoją kolej) i dodatkowo zilustrować swoje słowa teatralnie. Pozostali uczniowie naśladują prezentowane gesty i miny.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/20

„Przypominajka”

Uzupełnij zdania z lingwołamkami, czyli „skrętaczami” języka. Większość tych wierszy folkloru dziecięcego poznaliście na poprzednich zajęciach w klasie I i II. Które z tych wyrazów to nazwy własne i należy je zapisać wielką literą?

Wstaw zbitki spółgłoskowe **-szcz**, **-czcz**, **-chrz**, **-trz**, **-prz** :

.....a..... mi wcinie we.....eszynie,

Wękacha.....aeszczy miąższ,

.....aypawka czka wecinie,

.....a.....audłeme.....cił wąż,

S.....ąsa skrzydła z dżdżu,

Amiel w pu.....y, tuż przy P.....ynie,

Straszny w.....yna szum...

W ga.....uawiu we Wrze.....u

kła.....ą kle.....e na de.....u,

szepczeygiel welinie,

.....ekaeniak wuczynie,

pi.....y p.....oła pod P.....yną,

świ.....e świer..... pod le.....yną,

a trzy pliszki i liszka

ta.....ą pła.....e w Szypliszkach.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/20

Lingwołamki z żuczkiem

Uzupełnij luki w wierszu i wstaw rzeczownik „żuczek” w odpowiedniej formie:

Chociaż [.....] rzecz maluczka,
Mnie urzeka życie [.....].
Czy w Przysusze, czy też w Pszczynie,
Życie [.....] szybko płynie.
[.....] tu i [.....] tam,
Wszędzie [.....] sobie idą,
Miło jest im i przyjemnie,
I wędrują [.....] dzielnie,
[.....] nóżki mają małe,
ale drepczą tu wytrwale.
Jakąś kulkę toczą z piasku,
albo z glinki wtaszczą sobie.
Takie to zajęcie [.....]
[.....], [.....], słysz mnie?
Co Ty [.....] myślisz sobie,
Kiedy tak tu drepcesz w błocie?
Po co ci te kulki dwie?
Z tego wielka jest nauczka,
Choć sam [.....] rzecz maluczka!

Źródło: M. Walczak-Deleżyńska, „Aby język giętki... Wybór ćwiczeń artykulacyjnych od J. Tennera do B. Toczyskiej”, wyd. 2 popr., Wrocław 2004, s. 196–197.

KARTA PRACY NR 3 sc. III/20

Z rozsypki wyrazowej ułóż zdania z lingwołamkami.

gzężółki	Mąż	drzemie	w krzakach	
a w Trzemesznie		oczu	w chaszczach	strzyg.
trzeszczy,	wytrzeszcz	kszyk,	straszy jeszcze	

pchły	pchła	koło wody,		pchła
pchłę pchła		i ta pchła		Szły
plakała,	że ją tamta		do wody	popchała.

Karolinie	Król	królowej	koloru	Karol
podarował	koralowego		.	korale

KARTA PRACY NR 4 sc. III/20

Teatralne lingwołamki

Pracujcie w parach. Wybierzcie jeden z podanych wierszy z lingwołamkami i opracujcie go teatralnie. To znaczy: nauczcie się recytować z pamięci wybrane fragmenty (z możliwością sporadycznego zerkania w tekst wiersza) i zilustrujcie swoje słowa odpowiednio ruchem ciała, mimiką, naśladowaniem dźwięków itp. Zadaniem pozostałych uczniów będzie naśladowanie was.

Lubię się stroić
w ciuchy markowe,
obrandowaną mieć
rękę i głowę.
Postrzępić włosy
też sobie mogę,
postawić grzywę
innym na trwogę.
Rapuję chętnie,
z wielką lubością.
Potrząsam głowę
czasem ze złością.

Bzyczy Bzyk znad Bzury
zbzikowane bzdury!
Bzzz, bzzz, bzzz,
Bzyczy Bzyk wzburzony!
Bzzz, Bzzz, bzzz,
bzyczy, bzuczy, bzdurzy
i nad Bzurą w bzach bajdurzy!
Bzzz, bzuczy Bzykowa,
Bzyk ma bzika?
Bzyczy bzdury?
Bez Bzykowej tak zbzikował?
I Bzykowa, i Bzykówny
Zbzyczwały się bez Bzyka,
bo ten zbzikował,
I ma bzika!

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/20

**B. Toczyska „Łamańce z dedykacją, czyli makaka ma Kama”,
Gdańsk 2003, s. 8.**

Język to tancerz jest nad tancerze,
Tańczy łamańce w każdej literze.
Wiotki jak trzcina płata figielki,
Czasem ukłuje żądłem igielki,
Prycha, wiruje, pruje i warczy,
Długi, wypukły, wklęsły, rozwarty.
To w górę skacze, powrotem spada,
Jak zręczny szermierz, co szpadą włada,
Jak sztukmistrz biegły, linoskok śmiały.
Tak ten języczek koniuszczkiem małym
Wywija, cofa, skręca, zawraca,
Zadaje cięcie, drga i kołata,
Rzeźbi, maluje ten szczegół boski,
Co nosi nazwę małej spółgłoski.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/20

Jest taka bardzo znana piosenka z musicalu „Dźwięki muzyki” „DO-RE-MI”
W języku angielskim słowa tej piosenki brzmią tak:

Piosenka „DO-RE-MI” w języku angielskim:

When you sing you begin with

Do Re Mi

Do Re Mi

Do Re Mi

The first three notes just happen to be

Do Re Mi

Do Re Mi

Do Re Mi Fa Sol La Ti

Do - a deer a female deer

Re - a drop of golden sun

Mi - a name I call myself

Fa - a long long way to run

Sol - a needle pulling thread

La - a note to follow so

Ti - a drink with jam and bread

That will bring us back to Do

I tak dalej...

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/20

Piosenka „DO-RE-MI” w języku polskim:

Kiedy śpiewasz, to zaczynasz od

DO RE MI

DO RE MI

DO RE MI

Takie te pierwsze gamy są

DO RE MI

DO RE MI

DO jak dom, rodzinny dom,

RE jak rejs w daleki świat,

MI jak miłość z naszych stron,

FA jak fal błękitnych szum

SOL jak sól z Wieliczki skał

LA jak śpiewasz tra la la,

SI ostatni gamy ton

i wracamy znów do Do o o o

DO jak dom, rodzinny dom...

I tak dalej...

ZAŁĄCZNIK 4 sc. III/20

O GŁOSIE

Głos barometrem emocji

Jest takie powiedzenie, że jeżeli oczy są lustrem duszy, to głos jest barometrem emocji.

Co to znaczy? W głosie słyszymy śmiech, ale też smutek, płacz i gniew. Głos może drzeć z emocji, ale może też się „załamywać”.

Czy głos ma „przód”?

„Przód języka” to określenie, które stworzyli śpiewacy we Włoszech. Chodzi o to, że nasze fale głosowe koncentrują się w pierwszej części podniebienia twardego. W tym miejscu język wibruje na skutek pracy więzadeł głosowych.

Dykcja to inaczej wymowa

Polega na łączeniu poszczególnych głosek w słowa czy zdania. Zadbajmy, by wymowa była poprawna. Nie mówmy niedbale, niechlujnie, monotonna, nie zaciskajmy szczęk, nie spieszmy się w mowie, nie pozbawiajmy mowy pauz i odpowiednich akcentów.

Cyt. za: B. Tarasiewicz, *Mówię i śpiewam świadomie. Podręcznik do nauki emisji głosu*,
Kraków 2006, s. 196.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/21 ZAJĘCIA TERENOWE 2

Tytuł	Ile deszczu pada z chmury?
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– prowadzenie prostych obserwacji przyrodniczych w najbliższym otoczeniu. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze,2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze,3) nazywa różnie rodzaje chmur,4) wykonuje pracę plastyczną – przedstawia chmury dowolną techniką,5) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania,6) współpracuje z rówieśnikami w czasie gier ruchowych
Metody pracy	obserwacja bezpośrednia, zajęcia przedmiotowe
Formy pracy	grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 2 – według wzoru – karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny, lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, puszka po kukurydzy lub ananasach, linijka bez marginesu (0 na początku linijki) – może być całówka budowlana, butelka lub kolba z miarką, zdjęcia różnych chmur lub atlas chmur, farby, pierze, wata bawełniana, kartony A3
Czas trwania	1 godzina 25 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 50 minut– edukacja plastyczna – 20 minut Termin: listopad, pochmurny dzień, po nocnych opadach deszczu lub opadach w dniu poprzedzającym

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel dzień wcześniej wystawia puszkę po kukurydzy lub ananasach w miejscu odłoniętym, tak by deszcz swobodnie mógł do niej napadać.

Nauczyciel przygotowuje zdjęcia chmur - wykonuje własne lub korzysta z atlasu chmur. Nauczyciel przed lekcją w miejscu zajęć rysuje kwadrat o boku 1 m (na przykład kredą).

Nauczyciel przed lekcją sprawdza ilość wody w „deszczomierzu” i w zależności od warstwy wody przygotowuje pojemnik z wodą: 1 cm – 10 l, 0,5 cm – 5 l itd.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
„Zeszyt obserwatora przyrody” strona 2

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
„Zeszyt obserwatora przyrody” strona 2

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5
środki dydaktyczne:
„Zeszyt obserwatora przyrody” strona 2

edukacja społeczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- zdjęcia chmur,

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 2 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

Zajęcia właściwe

1. Obserwacja i pomiary roślin

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny, zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę.

2. Obserwacja chmur

Nauczyciel prowadzi z uczniami rozmowę, zadaje pytania i udziela wyjaśnień.

Skąd pada deszcz?

Czy z każdej chmury pada deszcz?

Jak wyglądają chmury, z których pada deszcz?

Chmury zostały sklasyfikowane pod względem swojego wyglądu i wysokości występowania na: chmury pierzaste (wyglądają jak pierze, są najwyższymi chmurami), kłębiaste (jak kłęby dymu) i warstwowe (wyglądają jak jedna warstwa pokrywająca całe niebo).

Jakie chmury najczęściej można zaobserwować latem, jakie zimą, a jakie jesienią?

Nauczyciel pokazuje chmury. W zależności od pory roku mogą to być:

- wiosną i latem – chmury warstwowe, kłębiaste burzowe i pierzaste,
- jesienią – chmury kłębiaste,
- zimą – chmury warstwowe, w mroźne dni zaś – chmury pierzaste.

A jakie teraz są nad nami chmury?

Odpowiedź dzieci notują w karcie z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

3. Chmurne strzałki

Pobawimy się teraz w Chmurne strzałki: ja pokazuję zdjęcie chmury, a wy spróbujcie rozpoznać, jaki to rodzaj chmury. Będziemy liczyć wasze trafienia.

- atlas chmur

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

- „Zeszyt obserwatora
przyrody” strona 2,

- puszka,

- menzurka, miarka

Nauczyciel wybiera jedną osobę do zliczania trafień „w dziesiątkę”. Nauczyciel pokazuje zdjęcia, uczniowie próbują rozpoznać, jaka to chmura, po czym odwraca zdjęcie, na którym jest opisany rodzaj chmury. Wybrana osoba zlicza trafienia.

4. Pomiar poziomego opadów

Czy wczoraj padał deszcz? Czy pamiętacie, jakie chmury były na niebie?

Jak możemy określić, ile spadło deszczu?

Nauczyciel wyjaśnia:

Urządzeniem do pomiaru ilości opadu deszczu jest deszczomierz. Najczęściej jest to pojemnik z miarką na ściance do odczytu. Czasem też stosuje się pojemniki bez miarki, a zebrany opad przelewa się do wyskalowanej menzurki i odczytuje ilość. Właśnie tak zrobimy my.

Nauczyciel przelewa zebrany opad do menzurki, uczniowie odczytują ilość wody, następnie z powrotem wlewa do deszczomierza.

Ilość opadu określa się jako grubość warstwy wody, która powstanie po opadzie na powierzchni 1 m². Nasz deszczomierz jest tak wyskalowany, że możemy zmierzyć warstwę wody i każdy milimetr odpowiada 1 l wody.

Uczniowie wspólnie z nauczycielem mierzą warstwę wody i wpisują wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” w formie notatki:

W dniu wczorajszym na 1 m² (czyli narysowany tutaj kwadrat) spadło (zmierzona wartość) litrów deszczu.

Jest to ilość taka, jak w tym pojemniku / tych pojemnikach. (wskazuje na pojemniki wypełnione wodą)

Podsumowanie zajęć

Jak myślicie, czy patrząc na chmury, możemy próbować prognozować tylko opady?

Obserwacja chmur daje nam nie tylko informacje na temat tego, czy i jaki będzie opad. Z chmur możemy „odczytać”, jaka będzie pogoda w najbliższych kilkunastu godzinach, czy będzie ciepło, czy zimno, czy nastąpi zmiana pogody.

Jak myślicie, po co się mierzy ilość spadającego deszczu?

W pracowni szkolnej

Korzystając z pierza, waty oraz farb, wykonajcie obraz „Moje chmury”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie).

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i umieścić w segregatorze.

Zabrane prace „Moje chmury” należy wywiesić w zwyczajowym miejscu.

edukacja:
przyrodnicza,
plastyczna

cele operacyjne:

4, 5

środki dydaktyczne:

- karton,

- materiały do zajęć
plastycznych

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/22 dla klasy III

Tytuł	Grób Nieznanego Żołnierza
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne i emocjonalne, matematyczne, myślenie naukowe, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– budzenie szacunku dla miejsc związanych z historią Polski,– kształtowanie poczucia dumy z przynależności narodowej,– poznanie terminów: proza, wiersz. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) zna fakty z przeszłości Polski,2) zna historię Grobu Nieznanego Żołnierza,3) wie, jak wygląda uroczysta odprawa wart przy Grobie Nieznanego Żołnierza,4) wie, jak się pisze nazwy pomników,5) czyta prozę i wiersz wzorowo i z właściwą intonacją,6) umie powiedzieć, jakie są różnice między wierszem a prozą,7) trafnie dobiera słownictwo,8) rozumie, że bycie Polakiem zobowiązuje do godnego reprezentowania swojego narodu,9) wie, co oznacza określenie „musztra wojskowa”,10) mnoży i dzieli w zakresie 30,11) rozwiązuje zadania z treścią,12) zna program PowerPoint i wie, jak wykonać prezentację
Metody pracy	podające (pogadanka, wiersz, opis), aktywizujące (zabawa dydaktyczna), eksponujące (film, zdjęcia, prezentacja), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	tablica interaktywna lub zdjęcia pomników, karty pracy nr 1–3, załącznik 1
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja społeczna – 45 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut– edukacja matematyczna – 35 minut– zajęcia komputerowe – 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:

1, 7

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Rozmowa na temat pomników. Oglądanie zdjęć pomników w Internecie, ewentualnie na karcie pracy nr 1.

Komu ludzie stawiają pomniki?

Dlaczego to robią?

Kto decyduje o tym, że danej osobie stawia się pomnik?

Jak powstaje pomnik?

Kto go wykonuje?

Informacja o sposobie zapisu nazw pomników. Wielka litera w pisowni nazw pomników.

Zajęcia właściwe

1. Grób Nieznanego Żołnierza

Pokaz zdjęcia grobu. Krótka historia tego miejsca z pokazem zdjęć Pałacu Saskiego i ruin z ocalałym fragmentem.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W dwudziestoleciu międzywojennym w pałacu znajdował się Sztab Generalny Wojska Polskiego. W 1925 roku w kolumnadzie pałacu, pod arkadami, urządzono Grób Nieznanego Żołnierza. Podczas II wojny światowej pałac był siedzibą sztabu hitlerowskiego. Został zniszczony przez Niemców po upadku powstania warszawskiego, w grudniu 1944 roku.

Po zakończeniu II wojny światowej komunistyczne władze nie zdecydowały się na odbudowę pałacu, odnowiono jedynie pozostałą po zniszczeniach środkową część, w której urządzono ponownie Grób Nieznanego Żołnierza.

Warta przed grobem jest pełniona całodobowo i całorocznie.

W dni świąt państwowych: 3 maja, 15 sierpnia i 11 listopada przy Grobie Nieznanego Żołnierza odbywa się uroczysta zmiana warty honorowej z udziałem wojsk wszystkich rodzajów. W święta 3 maja i 11 listopada w zmianie warty biorą udział także pododdziały Straży Granicznej i Policji. Na uroczystościach są obecni: prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, marszałek Sejmu, marszałek Senatu, prezes Rady Ministrów oraz zaproszeni goście.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 2

środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- Internet

2. Tekst o Grobie Nieznanego Żołnierza

Uczniowie otrzymują kartę pracy 2. Karta zawiera tekst zapisany prozą. Po przeczytaniu tekstu, można na mapie pokazać dzieciom miejsca walk polskich żołnierzy.

Następnie nauczyciel prezentuje wiersz Tadeusza Kubiaka pt.: "Grób Nieznanego Żołnierza" z książki lub strony: <https://jarmila09.wordpress.com/2011/01/17/warszawa-zburzona-i-odbudowana/>.

- Następnie uczniowie odpowiadają na pytania znajdujące na karcie pracy 2 zad. 2.
- Jaki jest temat obydwu tekstów?

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:

1, 5, 6, 7, 8

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

- Który tekst zawiera więcej informacji o Grobie Nieznanego Żołnierza?
- Który z tekstów bardziej oddziałuje na twoje uczucia i wyobraźnię?
- Jak zapisane są te teksty?

3. Zwrócenie uwagi na formy zapisu obu tekstów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Proza – mowa niewiązana, potoczna, o funkcjach głównie poznawczo-komunikatywnych. Występuje we wszystkich rodzajach literackich (na przykład: podania, legendy, opowiadania, nowele, powieści).

Wiersz – utwór literacki, w którym zastosowano mowę w szczególny sposób zorganizowaną. Cechy charakterystyczne wierszy to: podział na wersy, powtarzalność wersów, która jest źródłem rytmu, częste występowanie rytmów. Tematykę wierszy najczęściej stanowią wewnętrzne przeżycia, doznania, emocje.

4. obejrzenie filmu z uroczystej odprawy wart przy Grobie Nieznanego Żołnierza

Filmy są dostępne na stronach internetowych:

www.youtube.com/watch?v=B-Pz9-xYVio

http://www.tvn24.pl/wideo/z-anteny/zmiana-warty-przed-grobem-nieznanego-zolnierza,1305280.html?playlist_id=18879

5. uzupełnienie podpisów nazw pomników. Utrwalenie pisowni (karta pracy nr 1)

Uczniowie wpisują brakujące litery w nazwach pomników.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być przygotowanie informacji o tym, kiedy odbywają się uroczyste odprawy wart. Z okazji jakich świąt lub wizyt?

6. Musztra wojskowa

Ćwiczenia gimnastyczne kształtujące poprawną postawę ciała.

a) „Wojskowa musztra”. Jedno z dzieci zostają dowódcą. Staje naprzeciwko szeregu dzieci-żołnierzy i prowadzi wojskową musztrę. Dowódca wydaje polecenia: marsz, wymachy ramion, podskoki, przysiady, pajacyki.

b) „Żołnierze na defiladzie”. Dowódca wydaje żołnierzom rozkazy: Żołnierze! Bacność! Żołnierze! Spocznij! Żołnierze! W lewo zwrot! Żołnierze! Prawą nogą marsz!

7. Krótka rozgrzewka matematyczna

Dzieci siedzą w kręgu. Otrzymują kartoniki, na których zapisane są liczby będące wynikami mnożenia lub dzielenia. Dwoje lub troje dzieci otrzymuje taką samą liczbę. Nauczyciel mówi działanie, na przykład 24:6, Wstają dzieci, które mają wynik tego działania, obiegają siedzące w kręgu dzieci i jak najszybciej siadają na swoje miejsce. Nauczyciel mówi następne działanie. Zabawa toczy się, aż wszystkie dzieci wezmą w niej udział, jeśli jest to możliwe nawet po dwa lub trzy razy.

edukacja społeczna

cele operacyjne:

1, 3, 4, 8

środki dydaktyczne:

karta pracy 1

zajęcia ruchowe

cele operacyjne: 9

edukacja matematyczna

cele operacyjne:

10, 11

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 3

zajęcia
komputerowe
cele operacyjne:
1, 12

8. Rozwiązywanie zadań z treścią na mnożenie i dzielenie w zakresie 30 (karta pracy nr 3)

9. Prezentacja w programie PowerPoint

Nauczyciel przypomina uczniom program PowerPoint i jego możliwości: w jaki sposób korzystać z zasobów i przygotować kartki prezentacji. Ustalenie tła kolejnych kart i ich treści. Uczniowie samodzielnie wykonują jedną stronę prezentacji „Ważne święta narodowe”.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Nauczyciel powinien zwrócić szczególną uwagę na realizację zadania przez dzieci, które pracują wolniej, należy udzielać im wskazówek oraz dać tyle czasu, ile potrzebują.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być przygotowanie całej prezentacji. Uczniowie mogą przynieść przygotowaną prezentację w dowolnym terminie. Nauczyciel ocenia prezentację. Może wykorzystać prezentację na okoliczność święta majowego. Pamiętając o prawach autorskich, należy wcześniej zapytać o zgodę jej autora.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 7

Podsumowanie zajęć

1. Dokończ zdanie

Uczniowie losują karteczkę z początkiem zdania i czytają je cicho. Następnie kolejno odczytują je głośno i kończą.

Polska...

Nasze symbole narodowe...

Jestem dumny...

Patriotyzm to...

KARTA PRACY NR 1 sc. III/22

1. Wpisz brakujące litery w nazwach pomników.

Pomnik ...yrenki

Pomnik ...atego ...owstańca

Pomnik ...ryderyka ...opina

Kolumna ...ygmunta

KARTA PRACY NR 2 sc. III/22

1. Przeczytaj.

W Warszawie uroczystości związane z obchodami Święta Niepodległości odbywają się przed Grobem Nieznanego Żołnierza.

To symboliczny grób-pomnik ku czci bezimiennych żołnierzy poległych w obronie Ojczyzny. Złożono w nim urny z prochami żołnierzy i ziemią z miejsc walk polskiego wojska od początku istnienia państwa polskiego. Na grobie umieszczono 18 tablic z nazwami miejsc i datami walk.

Przed Grobem Nieznanego Żołnierza pełniona jest warta honorowa, oddawane są honory wojskowe, a w dni świąt narodowych odbywają się apele poległych i defilady wojskowe.

2. Odpowiedz na pytania:

- Jaki jest temat obydwu tekstów?
- Który tekst zawiera więcej informacji o Grobie Nieznanego Żołnierza?
- Który z tekstów bardziej oddziałuje na twoje uczucia i wyobraźnię?
- Jak zapisane są te teksty?

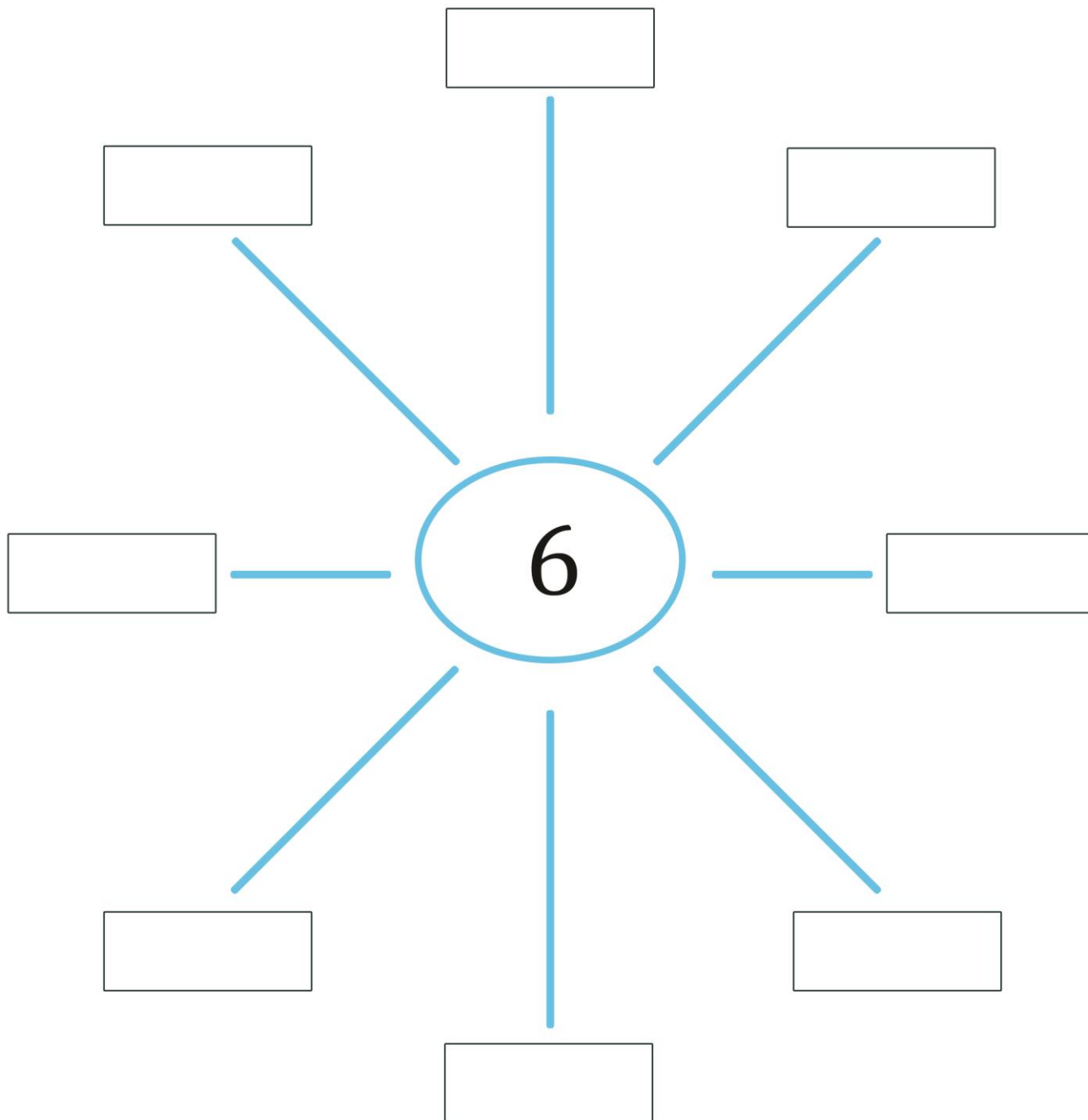
Tekst w ćwiczeniu 1. zapisany jest prozą.

Tekst Tadeusza Kubiaka zapisany jest wierszem.

Zadanie 3

Przedstaw liczbę 6 jako wynik dzielenia lub mnożenia.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/22

Zdjęcie Grobu Nieznanego Żołnierza

Zdjęcie Pałacu Saskiego sprzed II wojny światowej. Z budowli zburzonej podczas wojny ocalały tylko trzy arkady. Po ich wyremontowaniu urządzono tam Grób Nieznanego Żołnierza

Ruiny pałacu. Widoczny fragment ocalałych arkad

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/23

Tytuł	Pieniądże nie spadają z nieba
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– nabywanie umiejętności planowania zakupów oraz ich wartościowania,– rozwijanie myślenia twórczego,– doskonalenie sprawności rachunkowej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na określony temat,2) zna reguły transakcji wymiennej,3) wie, czym można zapłacić za zakupy,4) przelicza wartość kupionych towarów, wie, że ilość pieniędzy jest ograniczona,5) dokonuje wymiany różnych przedmiotów o tej samej wartości,6) wie, w jaki sposób można gromadzić pieniądze,7) wymienia zalety oszczędzania,8) ma świadomość, że pożyczając pieniądze, trzeba oddać więcej niż się pożyczyło,9) wykonuje skarbonkę według wzoru lub własnego pomysłu,10) aktywnie uczestniczy w grach i zabawach
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (gry dydaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	moneta, muszelki (40), guziki (42), zakrętki (54), butelka po ketchupie, włóczka, papier kolorowy, klej, karty pracy nr 1–2, załącznik 1–3
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja matematyczna – 35 minut– wychowanie techniczne – 45 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
moneta

Wprowadzenie do zajęć

Zabawa „Talarek”

Stojąc lub siedząc w kole, dzieci obie dłonie wysuwają do przodu (prawa – złożona do chwytu, a lewa w „tódceczkę”) i rytmicznie śpiewają tekst:

Jak to miło i wesolo, gdy talarek krąży wkolo.

Talar tu, talar tam, talar krąży tu i tam.

Jedna osoba stoi w środku. Podczas śpiewu rytmicznie przenoszą dłoń prawą z własnej lewej dłoni – „tódceczki” do „tódceczki” sąsiada z prawej strony. W tym czasie osoby podają sobie dyskretnie przez cały czas monetę. Osoba stojąca w środku bez podglądania musi znaleźć talarka. Jeśli wskaże kogoś, to dziecko natychmiast pokazuje przed sobą otwarte dłonie. Jeśli szukający znajdzie talarek – do środka wchodzi osoba, u której talarek został znaleziony.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli dzieci nie wiedzą, nauczyciel wyjaśnia znaczenie słowa **talarek** – dawna moneta srebrna o znacznej wartości. Więcej informacji: <http://zlotystok.salwach.pl/mennica>

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3

Zajęcia właściwe

1. Rozmowa o pieniądzu

Skąd ludzie mają pieniądze? (zarabiają)

Czy wszyscy ludzie pracują? (nie i dlaczego?)

Kto nie może pracować? (ludzie starsi, chorzy, dzieci)

A jeśli ktoś nie pracuje? (zasiłki, renty, emerytury, stypendia)

Skąd jeszcze można mieć pieniądze? (spadek, wygrana)

Skąd dzieci biorą pieniądze? (kieszonkowe)

Jak dawniej płacono za towary (często był to handel wymienny – na przykład za skóry płacono cukrem lub zapawkami)

Czym teraz płacimy? (gotówka, karty płatnicze, przelewy)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

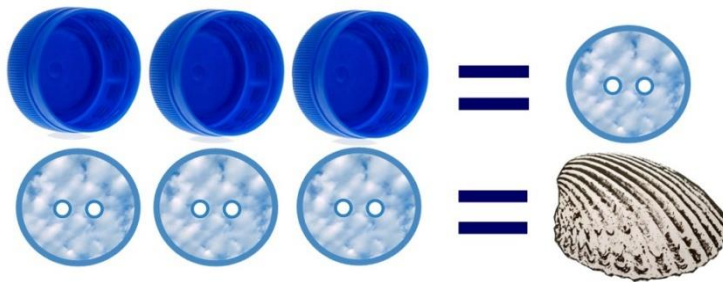
Można wykorzystać pierwszą część filmu „Śladami złotego”. Film dostępny jest na stronie internetowej: <https://www.youtube.com/watch?v=EHukyAGd-mw>
(pobrano 15.06.2015)

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 4, 5, 9
środki dydaktyczne:
- załącznik 1 i 3,
- zakrętki,
- muszelki,
- guziki

2. Gra „Handel wymienny”

Nauczyciel rozdaje dzieciom muszelki, zakrętki i guziki. Przykładowo: dziesięcioro dzieci dostaje po dwie muszelki; siedmioro dzieci otrzymuje po sześć guzików; troje dzieci otrzymuje po osiemnaście zakrętek.

Przedstawia dzieciom tabelę wartości przedmiotów.

Zadaniem dzieci jest wymiana przedmiotów. Wygrywa dziecko, które pierwsze uzyska przynajmniej po jednym z przedmiotów, przy czym nie zmieni wartości początkowej.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przedstawiono liczbę przedmiotów dla 20 dzieci. Nauczyciel może zmienić przedmioty i ich liczbę, dostosowując do swojej grupy uczniów. W załączniku zamieszczono dodatkową tabelę wartości przedmiotów ułatwiającą ich wymianę oraz propozycję wymiany większej liczby przedmiotów (wersja trudniejsza).

edukacja
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne:
1, 3, 4, 6, 7
środki dydaktyczne:
załącznik 2

3. Kieszonkowe

Nauczyciel rozmawia z dziećmi na temat kieszonkowego:

Kto z was otrzymuje kieszonkowe?

Po co oszczędzamy pieniądze?

Dlaczego warto oszczędzać pieniądze?

W jaki sposób można gromadzić pieniądze?

Wystarczają wam te pieniądze?

Na co je wydajecie?

Sprawdźmy, czy umiecie rozważnie wydawać pieniądze. Załóżmy, że macie po 20 zł kieszonkowego. W grupach po kolei będziecie losować kartoniki z przedmiotami i ich ceną. Jeśli uznacie, że produkt jest za drogi lub z innych powodów nie chcecie go kupić, odkładacie kartonik na ławkę obrazkiem do dołu. Wygrywa osoba, która zbiera kartoniki z produktami o wartości 20 zł.

3. Gdy pieniędzy brakuje

Co zrobić, gdy pieniędzy nie ma, a są potrzebne?

Gdzie można pożyczyć pieniądze?

Czy każdy może pożyczyć pieniądze?

Kiedy nie powinniśmy pożyczać?

Czy zawsze oddaje się tyle, ile się pożycza?

Można wziąć pożyczkę z banku. Oddaje się więcej, niż się pożycza. Na kredyt składa się kwota pożyczki, oprocentowanie i prowizja banku za udzielenie kredytu.

Na przykład: jeśli pożyczamy 1000 zł od banku na rok, gdzie oprocentowanie roczne równa się 10%, a prowizja banku równa się 2%, to musimy po roku oddać 1120 zł, ponieważ 100 zł to odsetki z oprocentowania, a 20 zł to 2% prowizji.

edukacja
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne
1, 8

wychowanie
techniczne

cele operacyjne: 9

środki dydaktyczne:

karty pracy nr 1–2

edukacja

polonistyczna

cele operacyjne: 1

3. Pan Skarbonka

Dzieci wykonują skarbonkę z pojemnika po ketchupie. Odwrócony pojemnik ozdabiają według własnego uznania papierem kolorowym, kawałkami włóczki. Otwór na monety rysują pisakiem, a następnie nakłuwają szpilką, robiąc perforację i odrywają zbędny fragment.

4. Układanka

Dzieci wycinają elementy i układają całość.

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel zwraca się do uczniów:

Co byście zrobili, gdyby pieniądze spadały z nieba?

KARTA PRACY NR 1 sc. III/23

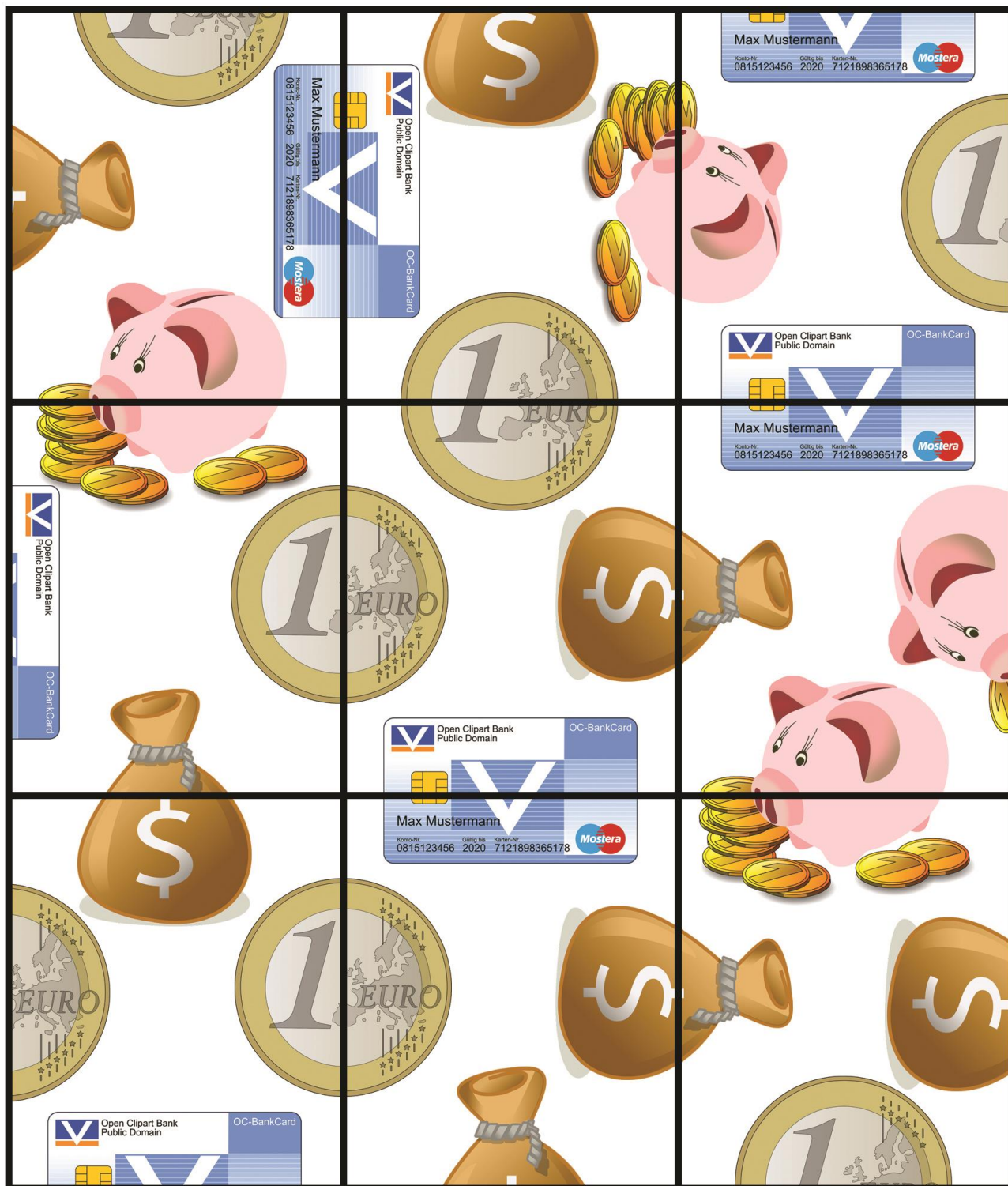
1. Wykonaj skarbonkę. Potrzebne będą: butelka po ketchupie, pisak, szpilka, kawałki włóczki, klej, papier kolorowy.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/23

1. Wytnij elementy układanki i ułóż ją.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/23

 = = 	 = =
 = = 	 = =
 = = 	 = =
$9 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $2 \text{ blue shells with 2 eyes} + 3 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $1 \text{ blue shell with 2 eyes} + 6 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$	$9 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $2 \text{ blue shells with 2 eyes} + 3 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $1 \text{ blue shell with 2 eyes} + 6 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$
$9 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $2 \text{ blue shells with 2 eyes} + 3 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $1 \text{ blue shell with 2 eyes} + 6 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$	$9 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $2 \text{ blue shells with 2 eyes} + 3 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$ $1 \text{ blue shell with 2 eyes} + 6 \text{ blue shells} = 1 \text{ brown shell}$

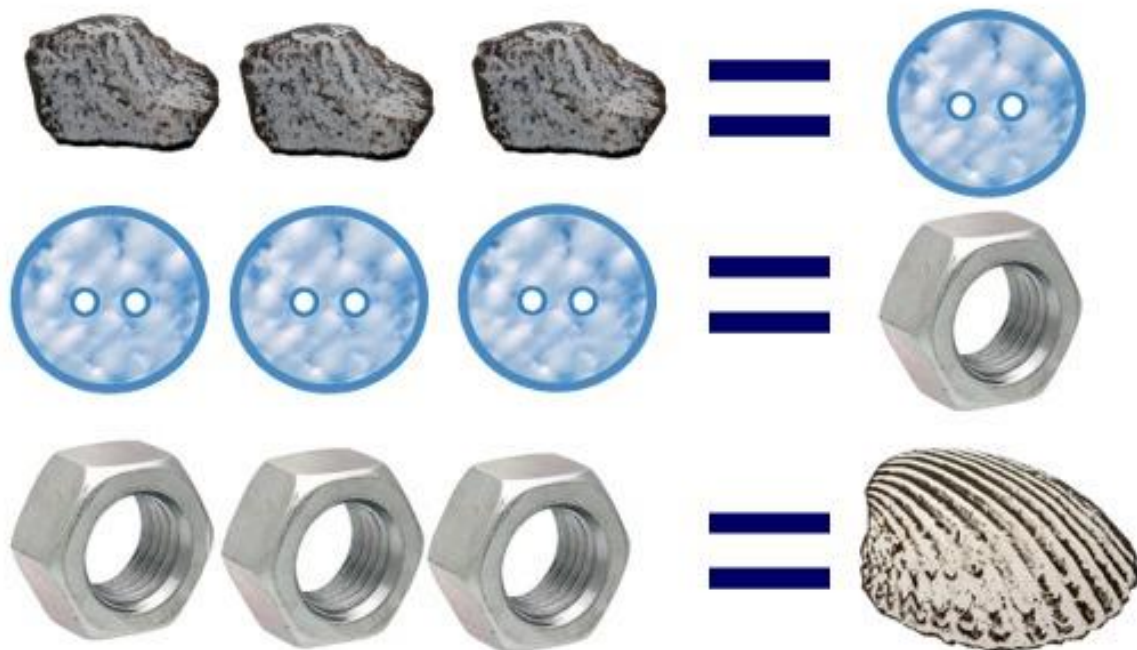

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/23

czekolada 2 zł	czekolada 2 zł	czekolada 5 zł	czekolada 3zł
sok 3 zł	sok 2 zł	guma do żucia 2 zł	sok 3 zł
długopis 2 zł	zeszyt 2 zł	książka 10 zł	komiks 8 zł
kredki 4 zł	ołówek 1 zł	wafelek 1 zł	książka 10zł
skakanka 4zł	skakanka 10 zł	skarbonka 2 zł	piłka 5 zł
piłka 3 zł	miś 5 zł	naklejki 5 zł	skarbonka 5 zł

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/23

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/24

Tytuł	Trening koncentracji uwagi
Kształtowane kompetencje	matematyczne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi,– rozwijanie umiejętności współpracy z innymi. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) łączy obiekty w pary,2) zapamiętuje kolejność ułożenia przedmiotów w seriach,3) odtwarza kolejność ułożenia obiektów w seriach,4) wykonuje ćwiczenia wspomagające koncentrację uwagi,5) współpracuje z innymi osobami podczas wykonywania ćwiczeń,6) zapamiętuje i odtwarza rysunek,7) ocenia prawdziwość twierdzeń podawanych przez nauczyciela
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, dowolne przedmioty codziennego użytku
Czas trwania	1 godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna – 35 minut– edukacja społeczna – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
matematyczna,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
tablety

Wprowadzenie do zajęć

MEMO

Uczniowie w parach wykonują ćwiczenia typu MEMO na tabletach (do wykorzystania aplikacja MEMO przygotowana w ramach obudowy metodycznej programu).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku trudności związanych z brakiem możliwości wykorzystania sprzętu multimedialnego, uczniowie wykonują karty MEMO samodzielnie, na przykład przez tworzenie par: rysunek – nazwa przedstawionego obiektu.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
dowolne przedmioty
codziennego użytku

Zajęcia właściwe

1. Co się zmieniło?

Nauczyciel prezentuje na stoliku serię przedmiotów, przykładowo: szklanka, butelka z wodą, doniczka z kwiatkiem, książka, torebka, kalkulator (maksymalnie 6–7 obiektów). Uczniowie zapamiętują w ciągu minuty kolejność ułożenia przedmiotów. Następnie odwracają się, a nauczyciel w tym czasie dokonuje drobnej modyfikacji ułożenia obiektów w serii. Zadaniem uczniów jest wskazanie wprowadzonej zmiany.

Po 3–4 drobnych modyfikacjach (między dwoma elementami) można poszerzyć ich zakres (między czterema elementami).

2. Ćwiczenia usprawniające umiejętność koncentracji uwagi

Uczniowie wykonują ćwiczenia i zadania zamieszczone w karcie pracy nr 1. Na początku sprawdzają rozwiązania w parach, a następnie na forum.

3. Portret pamięciowy

Chętna osoba otrzymuje od nauczyciela rysunek (załącznik 1). W ciągu 2 minut przygląda się rysunkowi i stara się zapamiętać jak najwięcej szczegółów, nie pokazując go innym uczniom. Oddaje rysunek nauczycielowi i udziela instrukcji, na podstawie której pozostali mają odtworzyć to, co ta osoba zobaczyła na rysunku.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja:
matematyczna,
plastyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Podsumowanie zajęć

Głos na tak, głos na nie!

Uczniowie oceniają poprawność twierdzeń formułowanych przez nauczyciela. Jeśli uważają, że wypowiedziane zdanie jest prawdziwe, wstają; jeśli zaś uznają je za fałszywe, odwracają głowę.

Zdania do oceny:

Wynik mnożenia to iloraz.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 7

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Jeśli każdego dnia w tygodniu człowiek pracuje po 8 godzin, to przez cały tydzień przepracuje 56 godzin.

Literą, która najczęściej występuje w wyrazie „buteleczka”, jest litera A.

Różnica między 56 a 28 wynosi 28.

Wyrazem przeciwstawnym do dobra jest szczęście.

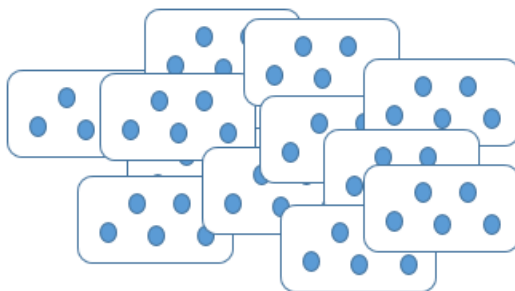
Godzina liczy tyle minut, ile miesięcy jest w 5 latach.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/24

Ćwiczenie 1

Ile niebieskich kropek widzisz na obrazku? Pamiętaj, że płytki z kropkami są identyczne.

Odpowiedź:

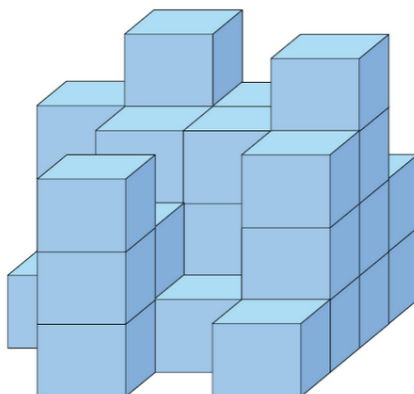
Ćwiczenie 2

Książka z wierszami dla dzieci liczy 29 stron. Ile cyfr potrzeba do ponumerowania wszystkich jej stron?

Odpowiedź:

Ćwiczenie 3

Z ilu klocków zbudowana jest poniższa budowla?

Odpowiedź:

Ćwiczenie 4

Wstaw brakujące wyrazy.

a) kot, krawat, kotlet,

b) agawa, awaria, aktorka,

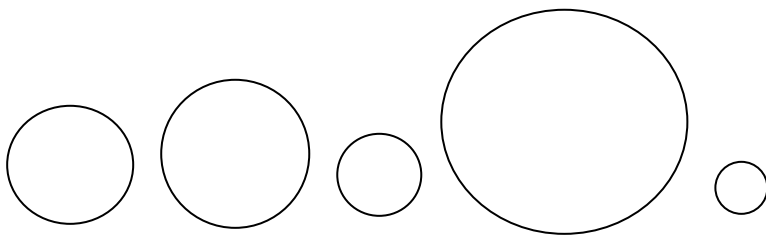
c) barka, buźka, bieda,

d) piosenka, palma, panna,

kilogram
broszka
kwiat
puszka
anakonda

Ćwiczenie 5

Pięć piłek różnej wielkości ustawiono w rzędzie w następujący sposób:

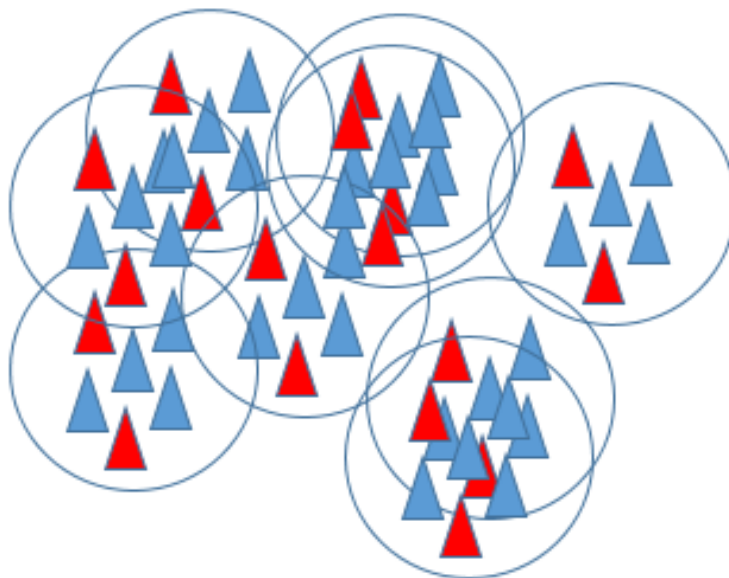
Pokoloruj piłki (każda jest w innym kolorze: czerwonym, żółtym, zielonym, niebieskim, pomarańczowym), wiedząc, że:

- piłka zielona sąsiaduje jedynie z największą piłką,
- największa piłka nie jest żółta ani czerwona,
- największa piłka sąsiaduje z piłką pomarańczową,
- piłka pierwsza w rzędzie nie jest żółta.

Ćwiczenie 6

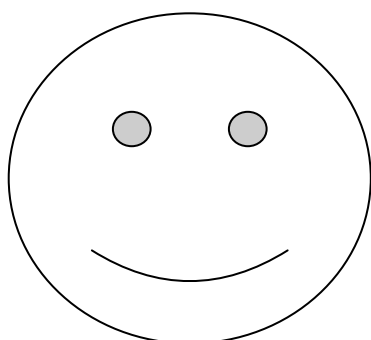
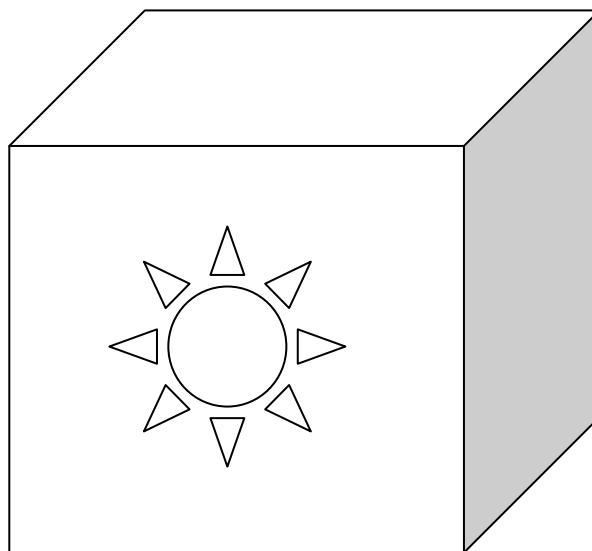
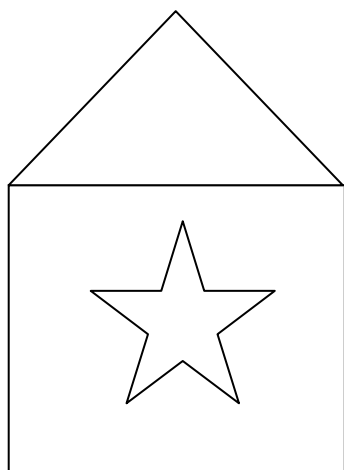
Ile trójkątów niebieskich, a ile czerwonych znajduje się na poniższej ilustracji? Pamiętaj, że w każdym okręgu mieści się taka sama liczba trójkątów niebieskich i czerwonych.

Odpowiedź:

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/24

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/25

Tytuł	„Doskonały” na różne sposoby
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne, matematyczne, muzyczne, metapoznawcze, język angielski
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie świadomości językowej uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podaje obiekty, które mogą być doskonałe,2) identyfikuje liczbę ziaren kaszy zgromadzonych w pojemnikach na podstawie dźwięków,3) zna właściwości liczb doskonałych,4) identyfikuje w podanym zbiorze liczby doskonałe,5) intensywnie koncentruje uwagę,6) identyfikuje nazwy miast ukryte w imionach i nazwiskach ich mieszkańców,7) zapamiętuje układy cyfr i liter,8) poprawnie wypowiada wybrane wyrazy w języku angielskim,9) tworzy porównania z wykorzystaniem słowa „doskonały”
Metody pracy	praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, w parach
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, sześć opakowań po kliszy lub jajku niespodziance, kasza lub ryż
Czas trwania	2 godziny 10 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 30 minut– edukacja matematyczna – 30 minut– edukacja muzyczna – 20 minut– język angielski – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Co może być doskonałe?

Uczniowie siedzą w kręgu. Kolejno odpowiadają na pytanie nauczyciela:

Co może być doskonałe?

Prowadzący zaznacza, że należy unikać powtórzeń oraz szanować wypowiedzi kolegów i koleżanek.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można przeprowadzić również w formie pisemnej. Zadaniem uczniów jest udzielenia w ciągu na przykład 5 min. jak największej liczby odpowiedzi na zadane pytanie.

Zajęcia właściwe

1. Słuch doskonały

Nauczyciel wspólnie z uczniami przygotowuje pomoce do przeprowadzenia ćwiczenia. Do sześciu opakowań po kłiszach lub jajku niespodziance należy włożyć kolejno: 1, 2, 3, 4, 5, 6 ziaren kaszy gryczanej. Na spodniej stronie pojemnika należy zaznaczyć kropkami liczbę wkładanych ziaren. Wskazane, aby w klasie przygotowane zostały przynajmniej trzy takie zestawy pomocy. Następnie nauczyciel prosi o ciszę (może użyć wyrażenia „cisza doskonała”). Uczniowie kolejno próbują ustawić pojemniki według liczby ziaren kaszy znajdujących się w środku (od 1 do 6). Przykładają pojemniki do ucha, ruszają nimi, badają i porównują dźwięki. Po ustawieniu pojemników samodzielnie weryfikują poprawność wykonania zadania przez sprawdzenie liczby kropek na ich spodniej stronie. Następny uczeń zmienia kolejność ustawienia pojemników i próbuje przywrócić właściwy układ. Uczniowie, którzy prawidłowo wykonają zadanie, otrzymują etykietę „posiadacza słuchu doskonałego”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien podać na przykładzie, jak wygląda taka kompozycja. Można wzbogacić ćwiczenie o sprawdzanie odbicia kompozycji w dużym lusterku.

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
- opakowania po kłiszach lub jajku niespodziance,
- kasza lub ryż

2. Liczba doskonała

Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej informację na temat liczby doskonałej (załącznik 1). Zadaniem uczniów jest zidentyfikowanie tych liczb w podanym zbiorze: 3, 5, 6, 8, 12, 18, 24, 28.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczeń zdolny może podjąć próby znalezienia innych liczb doskonałych (jest ich w sumie 36).

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 3, 4
środki dydaktyczne: załącznik 1

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 10

3. Uwaga doskonała

Uczniowie identyfikują nazwy polskich miast ukrytych w zmyślonych imionach i nazwiskach ich mieszkańców. Osoby, które prawidłowo wskazały wszystkie nazwy miast, otrzymują etykietę „posiadacza uwagi doskonałej”.

4. Pamięć doskonała

Zadaniem uczniów jest dopisanie zdań do podanych wyrażen liczbowo-literowych w taki sposób, aby najszybciej zapamiętać te wyrażenia.

Przykładowo:

12 A, B 75, KZ 4 – 12 ananasów, było 75, kierowca zjadł 4.

Następnie uczniowie w parach odpytują się z zapamiętanych treści. Osoby, które prawidłowo odtworzyły wszystkie wyrażenia, otrzymują etykietę „posiadacza pamięci doskonałej”.

Podsumowanie zajęć

Twórcze porównania

Zadaniem uczniów jest ułożenie dwóch dowolnych porównań z wyrazem *doskonaty*.

Przykładowo:

Doskonaty jak oryginał.

Doskonaty jak koto.

Doskonaty jak promień słońca.

Doskonaty jak lot ptaka.

Doskonaty jak barwy motyla/ tęczy.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/25

1. W jakich miastach mieszkają poniższe osoby? Wykorzystaj wszystkie litery imion i nazwisk, aby utworzyć nazwy polskich miast.

Imię i nazwisko mieszkańca	Miasto
Awos Częchot	
Asza Rwawa	
Ów Kark	
Syła Tobik	
Zena Okap	
Nic Czesz	
Dosz Gbycz	

2. Aby zapamiętać poniższe wyrażenia liczbowo-literowe, dopisz odpowiednie zdania odnoszące się do tych wyrażeń.

12 B, 100 P, 13 KI

125 T, 17 PO, 500 MRZ

65 A, 43 B, 932 OB

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/25

Liczba doskonała to według starożytnych matematyków liczba naturalna, która jest równa sumie wszystkich jej dzielników mniejszych od niej samej.

Sprawdź, czy wśród podanych liczb znajduje się jakaś liczba doskonała:

3, 5, 6, 8, 12, 18, 24, 28.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/26

Tytuł	Matematyka jako sztuka kombinowania?
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych,– rozwijanie metapoznania,– rozwijanie pozytywnej postawy uczniów wobec matematyki <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) układa pytania do podanej odpowiedzi,2) tworzy kompozycję z darów jesieni,3) odtwarza symetryczną kompozycję względem podanej przez koleżkę/koleżankę,4) modyfikuje zapis mnożenia w taki sposób, aby otrzymać najwyższy wynik,5) modyfikuje zapis mnożenia w taki sposób, aby otrzymać najniższy wynik,6) uzupełnia zapis działania odpowiednimi cyframi tak, aby otrzymać prawdziwą równość,7) podaje jak najwięcej działań, których wynik daje 64
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	dary jesieni (kasztany, liście, szyszki, żółędzie)
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna – 60 minut– edukacja plastyczna – 15 minut– edukacja społeczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

10 pytań do 10

Uczniowie układają po dziesięć pytań, na które odpowiedź brzmi: dziesięć.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można dowolnie zmieniać formę gramatyczną odpowiedzi: dziesięciu, dziesiątka, dziesiątki. Nauczyciel zachęca uczniów do konstruowania jak najbardziej oryginalnych, niepowtarzalnych pytań. W celu pokazania uczniom różnych kierunków poszukiwań może podać przykłady:

Ile byłoby miesięcy w roku, gdyby nie było stycznia i lutego?

Ile flag widniałoby na fladze UE, gdyby pięć zamalowano?

edukacja:
matematyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
dary jesieni

Zajęcia właściwe

1. Kompozycja symetryczna

Uczniowie pracują w parach. Jedna osoba układa dowolną kompozycję z darów jesieni (liści, żółędzi, kasztanów, szyszek), druga zaś tworzy do niej kompozycję symetryczną. Potem następuje zamiana ról.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien podać na przykładzie, jak wygląda taka kompozycja. Można wzbogacić ćwiczenie o sprawdzanie odbicia kompozycji w dużym lusterku.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 4

2. Największy iloczyn

Nauczyciel zapisuje na tablicy trzy cyfry: 3, 4, 5. Zadaniem uczniów jest uzupełnienie kwadratów odpowiednimi cyframi tak, aby otrzymać najwyższy wynik.

$$\square \cdot \square = \square$$

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 5

3. Najmniejszy iloczyn

Nauczyciel zapisuje na tablicy trzy cyfry: 3, 4, 5. Zadaniem uczniów jest uzupełnienie kwadratów odpowiednimi cyframi tak, aby otrzymać najniższy wynik.

$$\square \cdot \square = \square$$

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 6

4. Prawdziwe równanie

Nauczyciel zapisuje na tablicy równanie w postaci kwadratów. Zadaniem uczniów jest wpisanie podanych cyfr w taki sposób, aby otrzymać prawdziwą równość.

Cyfry do uzupełnienia: 2, 3, 4, 6, 8

$$\square \square \cdot \square = \square \square$$

Podsumowanie zajęć

Jak najwięcej działań

Zadaniem uczniów jest wymyślenie jak największej liczby działań, których wynik daje 64.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/27

Tytuł	Lecimy w kosmos
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, myślenie twórcze, językowe, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie i rozwijanie myślenia naukowego oraz postawy badawczej,– poszerzanie wiedzy o wszechświecie. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wzbogaca zasób słownictwa,2) podaje skojarzenia związane z kosmosem,3) zna i wyjaśnia pojęcie kosmosu,4) uważnie słucha czytanego tekstu,5) poprawnie formułuje wnioski płynące z doświadczeń,6) potrafi samodzielnie przeprowadzić doświadczenie,7) wykazuje się wiedzą o Układzie Słonecznym,8) poszukuje nowych informacji i wiadomości,9) wie, w jakiej kolejności występują planety w Układzie Słonecznym,10) jest aktywny podczas zajęć,11) twórczo i z pomysłem wykonuje pracę plastyczną,12) rozróżnia, nazywa i wykorzystuje figury geometryczne w pracy plastycznej,13) rozwija myślenie twórcze, wykorzystując materiał werbalny
Metody pracy	podające (odczyt, pogadanka), aktywizujące (mapa myśli), praktyczne (eksperyment, praca plastyczna)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	duży arkusz papieru, mazak, średniej wielkości butelka z miękkiego plastiku, dwie plastikowe rurki (tak aby jedna weszła w drugą), plastelina, kartonik, taśma klejąca, nożyczki, karta pracy nr 1, blok z kolorowymi kartkami
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 70 minut– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

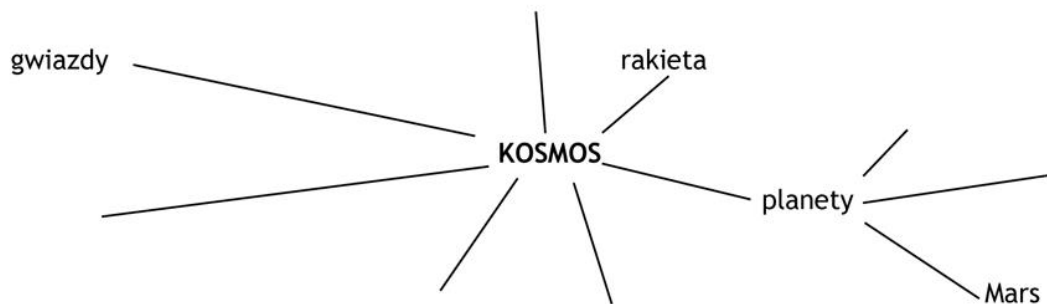
edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 10

środki dydaktyczne:
- duży arkusz papieru,
- mazak

Wprowadzenie do zajęć

Kosmos – mapa myśli

Uczniowie tworzą na dużym arkuszu papieru mapę myśli do hasła: KOSMOS. Zapisują swoje propozycje, podając skojarzenia słowne i obrazkowe, graficzne. Mapa może być rozbudowywana w dowolny sposób. Uczniowie podczas zajęć mogą ją uzupełniać o poznane informacje, na przykład nazwy planet.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

To jest przykład, w jaki sposób można rozpocząć tworzenie mapy myśli.

Uczniowie próbują wyjaśnić znaczenie pojęcia *kosmos*.

Zajęcia właściwe

1. Tajemnice kosmosu

Nauczyciel przedstawia uczniom podstawowe wiadomości o Układzie Słonecznym. Na jego podstawie uczniowie robią notatki, zapisują pojęcia, nazwy planet, którymi mogą uzupełnić mapę myśli.

2. Lecimy w kosmos

Nauczyciel przedstawia uczniom podstawowe wiadomości o podróżach kosmicznych i statkach kosmicznych.

Eksperyment

Etap 1

Dowiedzieliście się przed chwilą, że tlen daje rakiecie, która leci w kosmos, siłę do pokonania przyciągania ziemskiego, ale co to jest za siła, która sprawia, że sondy nie spadają na Ziemię, tylko jednak utrzymują się w przestrzeni kosmicznej?

W jaki sposób przekonamy się o tym, że taka siła istnieje naprawdę?

Uczniowie udzielają odpowiedzi, odwołując się do wcześniejszych doświadczeń, że ruch powietrza, wiatr unosi coś do góry.

Etap 2

Spróbujemy się teraz przekonać, czy macie rację.

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
Internet

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
4, 5, 6, 10
środki dydaktyczne:
- Internet,
- średniej wielkości
butelka z miękkiego
plastiku,
- dwie plastikowe
rurki,
- plastelina,
- kartonik,
- taśma klejąca

Dla każdego ucznia przygotowujemy zestaw do eksperymentu (średniej wielkości butelka z miękkiego plastiku, dwie plastikowe rurki – tak aby jedna weszła w drugą, plastelina, kartonik, taśma klejąca, nożyczki).

Polecenia dla ucznia:

Zrób otwór w zakrętce butelki i wsuń tam węższą rurkę, uszczelnij otwór plasteliną, by powietrze nie wydostało się ze środka butelki.

Następnie przetnij na pół drugą rurkę – z jednej połowy spróbuj wykonać raketę (z kartonu wytnij dwa trójkąty i przyklej je symetrycznie do jednego końca, a drugi koniec wzmocnij plasteliną, nadając jej stożkowy kształt).

Natóż raketę na węższą rurkę. Mocno ściśnij butelkę i obserwuj, co będzie się działo.

Etap 3

Uczniowie dochodzą do wniosku, że rakietę wyrzuconą przez powietrze z butelki leci w powietrze, a potem spada.

Etap 4

Komentarz naukowy:

Powietrze w butelce zostało sprężone w momencie jej ściskania i z dużą siłą weszło do rurki, która wypchnęła raketę. Kiedy rakietę wykorzysta całą energię przekazaną jej przez sprężone powietrze, opada na ziemię pod wpływem grawitacji.

3. Układ Słoneczny

Rozmowa z uczniami na temat tego, co wiedzą o Układzie Słonecznym.

Następnie, aby dowiedzieć się, w jakiej kolejności ułożone są planety, uczniowie wykonują polecenie na karcie pracy nr 1.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą przygotować informacje, którymi będą uzupełniać wypowiedzi kolegów na pytania:

Co znajduje się w centrum Układu Słonecznego?

Po czym krążą planety?

Ile planet jest w Układzie Słonecznym?

Która planeta jest największa, a która najmniejsza?

Jaki kształt ma Ziemia?

O której planecie mówi się, że jest błękitna?

Którą planetę nazywamy czerwoną?

4. Rakietka kosmiczna (praca plastyczna)

Uczniowie wycinają w dowolnej liczbie tylko podstawowe figury geometryczne (kwadrat, prostokąt, trójkąt, koło), budują raketę według własnego pomysłu i przyklejają na kartkę A4.

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
7, 8, 9, 10

środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- nożyczki

edukacja:
plastyczna,
matematyczna
cele operacyjne:
11, 12

środki dydaktyczne:
blok z kolorowymi
kartkami

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 13

Podsumowanie zajęć

Rundka w kręgu

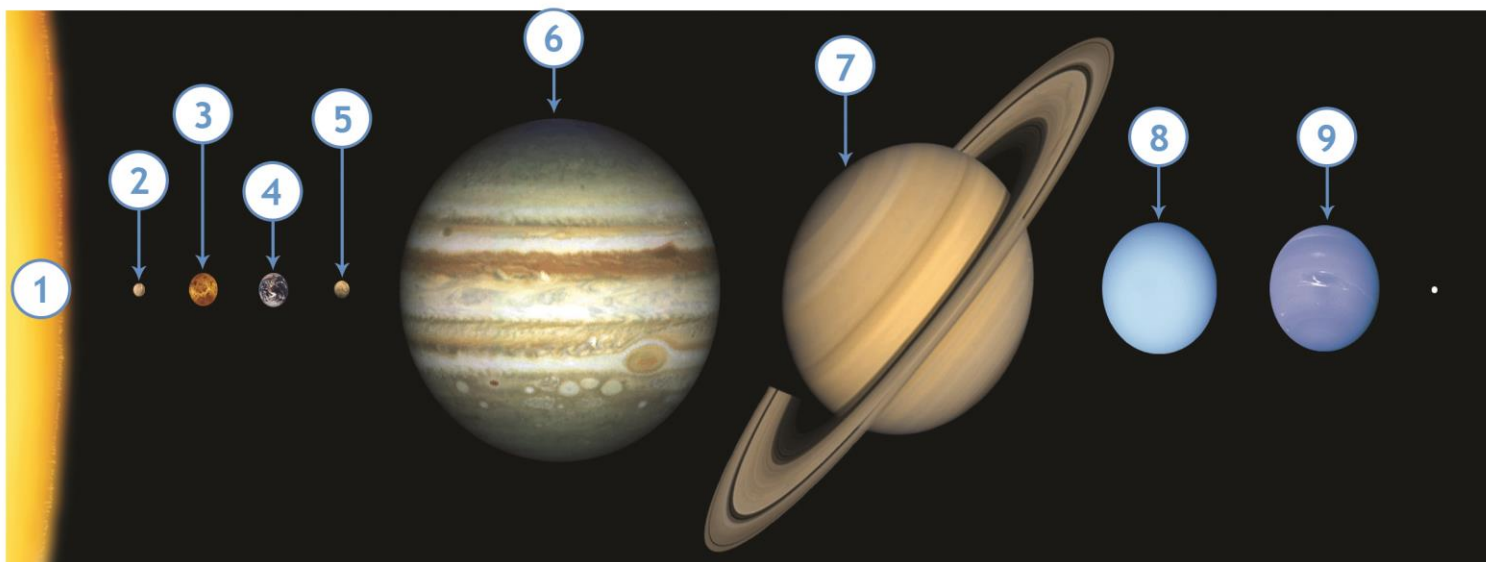
Chciałbym polecieć w kosmos, ponieważ...

KARTA PRACY NR 1 sc. III/27

Wpisz nazwy planet, wiedząc, że:

- Uran nie jest ostatnią planetą.
- Jowisz to największa planeta Układu Słonecznego, leżąca za Marsem.
- Pomiędzy Ziemią a Merkurem leży Wenus.
- Drugą co do wielkości planetą jest Saturn.
- Neptun jest podobnej wielkości co Uran.
- Ziemia nie leży najbliżej Słońca.

① Słońce	② _____	③ _____
④ _____	⑤ _____	⑥ _____
⑦ _____	⑧ _____	⑨ _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/28

Tytuł	Co jest trwałe w człowieku, a co przemija?
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– wdrażanie do właściwej oceny wartości i znaczenia dobroci w życiu każdego człowieka,– rozwijanie wrażliwości, kształcenie właściwych postaw wobec drugiego człowieka. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) tworzy definicję słowa <i>dobroć</i>,3) rozumie samodzielnie czytany tekst literacki,4) czyta tekst z podziałem na role,5) wyszukuje w tekście odpowiednie fragmenty,6) używa zwrotów grzecznościowych w różnych sytuacjach,7) dostrzega korzyści ze stosowania „czarodziejskich” słów,8) wyciąga i formułuje wnioski na podstawie własnych obserwacji,9) śpiewa w grupie piosenkę „Grzeczne słówka”,10) współdziała w zabawie i podczas wykonywania zadań
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, aktywizujące, drama, trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	duże arkusze papieru dla grup, karty pracy nr 1–2, różdżka, komputer, Internet
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 75 minut– edukacja muzyczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne:
1, 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozmowa na temat „Co to jest dobroć?”

Co to jest dobroć?

Jakie cechy ma dobry człowiek?

Dlaczego dobroć jest ważna i potrzebna?

Co to znaczy „mieć dobre serce”?

Jakie wyrazy kojarzą się wam z dobrocią?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może narysować na tablicy duże serce i w nim zapisywać wyrazy podawane przez dzieci.

Uczniowie samodzielnie układają i zapisują definicję słowa *dobroć*.

Zajęcia właściwe

1. Praca z tekstem

Uczniowie samodzielnie czytają tekst „Bajka” H. Sienkiewicza z karty pracy nr 1 i wypełniają kartę pracy nr 2.

2. Drama „Jesteśmy postaciami z bajki”

Nauczyciel rozmawia z dziećmi na temat przeczytanego tekstu.

Co wy chcielibyście dostać od wrózek?

Co podarowałibyście, będąc wrózkami?

Przedstawcie w grupach rozmowę, jaką moglibyście przeprowadzić nad łóżkiem jednego z was.

3. Nauka piosenki „Grzeczne słówka”

Stuchanie piosenki poprzedzone pytaniem:

O jakich słówkach jest mowa w piosence?

Nauka ze słuchu piosenki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po wysłuchaniu piosenki warto zapytać, w jakich sytuacjach stosujemy wymienione w piosence grzeczne słówka oraz jakie jeszcze słowa należą do „grzecznych”. Piosenka dostępna pod linkiem: <https://www.youtube.com/watch?v=kwLEwyl-JzM> (pobrano 15.06.2015)

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6, 10
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1–2

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
- komputer,
- Internet

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
7, 8, 10
środki dydaktyczne:
duże arkusze papieru

4. Wypisywanie strat i korzyści

Uczniowie w grupach na dużych arkuszach papieru wypisują lub rysują:

„Straty” – co się dzieje, gdy nie używamy „grzecznych słówek”.

„Korzyści” – co się dzieje, gdy używamy „grzecznych słówek”.

Grupy przedstawiają swoje prace.

Podsumowanie zajęć

Zabawa „Czarodziejska różdżka”

Dziecko dotknięte różdżką używa grzecznego słówka, zwracając się do kolegi i przekazuje mu różdżkę.

Praca domowa:

Zaobserwuj, jak zachowują się inni, gdy jesteś dla nich miły i uczynny.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
6, 10
środki dydaktyczne:
różdżka

KARTA PRACY NR 1 sc. III/28

Henryk Sienkiewicz „Bajka”

Za górami, za morzami, w dalekiej krainie czarów, przy kolebce małej księżniczki zebrały się dobre wróżki ze swą królową na czele. I gdy otoczywszy księżniczkę, patrzyły na uśpioną twarzyczkę dzieciny, królowa ich rzekła:

– Niech każda z was obdarzy ją cennym darem!

Na to pierwsza wróżka, pochylając się nad uśpioną, wypowiedziała następujące słowa:

– Ja dam ci czar piękności i mocą moją sprawię, że kto ujrzy twarz twoją, pomyśli, iż ujrzął cudny kwiat wiosenny.

– Ja – rzekła druga – dam ci oczy przezrocze i głębokie jak toń wodna.

– Ja dam ci powiewną i wysmukłą postać młodej palmy – ozwała się trzecia.

– A ja – mówiła czwarta – dam ci wielki skarb złoty, dotychczas w ziemi ukryty.

Królowa zamysliła się przez chwilę, po czym zwróciwszy się do wróżek, tak zaczęła mówić:

– Piękność ludzi i kwiatów więdnie. Urocze oczy gasną wraz z młodością, a i w młodości często zaćmiewają się łzami. Wicher łamie palmy, a wiatr pochyla wysmukłe postaci. Złota kto nie rozdziela między ludźmi, ten budzi ich nienawiść, a kto je rozdzieli, temu pustka zostaje w skrzyni. Nietrwale są wasze dary.

– Cóż jest trwałego w człowieku i czymże ty ją obdarzysz, o królowo nasza?! – pytały wróżki.

A na to królowa:

– Ja jej dam dobroć. Słońce jest wspaniałe i jasne, ale gdyby nie ogrzewało ziemi, byłoby tylko martwo świecąca bryła. Dobroć serca jest tym, czym ciepło słońca: ona daje życie... Piękność bez dobroci jest jako kwiat bez woni albo jak świątynia bez bóstwa. [...] Wiedźcie, że wasze dary mijają, a dobroć trwa; jest ona jak źródło, z którego im więcej wody wyczerpiesz, tym więcej jej napłynie. Więc dobroć to jedyny skarb niewyczerpany.

To rzekłszy, królowa wróżek pochyliliła się nad śpiącą dzieciną i dotknąwszy rękami jej serca, rzekła:

– Bądź dobrą!

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/sienkiewicz-bajka>

KARTA PRACY NR 2 sc. III/28

Ćwiczenie 1

Wypisz dary, które ofiarowały księżniczce wróżki. Dlaczego były one nietrwale?

pierwsza wróżka –

druga wróżka –

trzecia wróżka –

czwarta wróżka –

Ćwiczenie 2

Odczytaj i zapisz zdanie, które wypowiedziała jedna z wrózek. Tylko pierwsze litery wyrazów są prawidłowe. Pozostałe są przestawione.

Ja mda ci pwewnąoi i wsyłmąku pćatso mjedło plyma.

Ćwiczenie 3

Znajdź w tekście fragment mówiący o tym, dlaczego dary wrózek były nietrwale.

Ćwiczenie 4

Jaki trwały dar otrzymała księżniczka?

Ćwiczenie 5

Wypisz swoje dobre cechy.

Ćwiczenie 6

Przeczytajcie tekst z podziałem na role.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/29

Tytuł	Jak Ignasz z Panem Ojcem malował owce (Witkiewiczowie)
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, matematyczne, przyrodnicze, artystyczne, wrażliwość estetyczna, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z postaciami artystów (ojca i syna) Witkiewiczów,– kształtowanie kompetencji artystycznych w kontakcie z twórczością Stanisława Witkiewicza (ojca),– zainteresowanie kulturą i dziedzictwem polskim (między innymi folklorem i gwarą). <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) czyta opowiadanie o przygodzie malarskiej Ignasia i Stanisława Witkiewiczów,2) wyszukuje odpowiednie fragmenty opowiadania i układa plan wydarzeń, w którym uwzględni scenę pokazaną na rysunku,3) wypowiada się na temat zachowania ośmioletniego Ignacego,4) posługuje się nowo poznanymi słowami: <i>gwara, juhas, turnie, folklor</i>,5) odszyfrowuje fragment tekstu napisanego gwarą góralską i przekłada go na język ogólnopolski,6) wchodzi w rolę wybranego bohatera tekstu (juhasa, malarza lub jego syna) i z jego perspektywy dokańcza opowieść,7) omawia elementy rysunku S. Witkiewicza,8) krótko wyjaśnia, kim byli Stanisław Witkiewicz i jego syn Stanisław Ignacy,9) wykonuje prace plastyczne z wykorzystaniem cukru, kleju i kawy,10) wyjaśnia różnicę między pejzażem a scenką (w kontekście poznanych dotychczas utworów),11) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,12) oblicza, jak dawno temu miały miejsce opisywane wydarzenia i kiedy żył Ignasz i jego ojciec, zaznaczając ten okres na linii czasu,13) wskazuje na mapie Polski, gdzie są opisywane miejsca: Tatry i Krupówki

Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z plastyczna, praca z tekstem), aktywizujące (burza mózgow, technika skojarzeń, wejście w rolę jednego z narratorów, dokończenie opowieści)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	kłębek włóczki, załącznik 1–2, reprodukcja rysunku „Juhasi ze stadem owiec na tle turni tatrzańskich”, karty pracy nr 1–3, mapa Polski, album ze zdjęciami Tatr, muzyka góralska, cukier, klej, kawa, kłębek włóczki
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja społeczna – 30 minut– edukacja przyrodnicza – 30 minut– edukacja muzyczna – 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Wędrująca owieczka przyjaźni

Nauczyciel zaprasza uczniów do kręgu. W roli owieczki będzie kłębek włóczki. Zabawa polega na tym, że każde kolejne dziecko przedstawia się „owieczce” i przypomina imiona osoby poprzedniej i następnej, do której rzuci kłębkiem, na przykład:

Witaj owieczko. Nazywam się Basia. Przyszłaś do mnie od Ewy, a teraz pójdiesz do Marka.

Tu następuje przekazanie owieczki. Trudność polega na tym, że rzucając kłębkiem (zawsze do osoby po drugiej stronie), rozplątujemy ją jednocześnie, tworząc „osnowę przyjaźni”. Na zakończenie należy zwinąć osnowę do kłębka, sprawdzając, czy uczniowie zapamiętali kolejność.

2. Owieczka – nasze skojarzenia

Nauczyciel prosi, aby uczniowie podali, z czym im się kojarzy słowo *owca/owieczka*. Zapisuje to słowo na środku tablicy, a uczniowie podają swoje skojarzenia z nim związane oraz miejsca, w których można spotkać owce.

Zajęcia właściwe

1. Jak Ignas z panem Ojcem owce malował – wspólne czytanie opowiadania

Nauczyciel rozdaje załącznik 1. W kubeczku umieszcza kilka karteczek (klipartów) z wyznaczonymi rolami do czytania typu „czytasz kwestie Stasia Ignasia” (pozostałe: ojciec Stanisław, Marylcia, mama, współczesne dzieci – Bartek, Kasia, Ola, Mirek) lub z napisem „czytasz cicho i słuchasz”. Ci, którzy wylosowali role do czytania, przyklejają sobie wylosowaną karteczkę, tak aby pozostali uczniowie mogli im w razie potrzeby przypomnieć, że teraz ich kolej.

Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel czyta partie tekstu narratora, a kolejni uczniowie dołączają w odpowiednich momentach.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 11
środki dydaktyczne:
kłębek włóczki

edukacja: polonistyczna, plastyczna
cele operacyjne: 1, 2, 3, 4, 7
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karty pracy nr 1–2

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W trakcie czytania pojawiają się nieliczne słowa z gwary góralskiej, które należy wyjaśnić, zgodnie z przypisami.

Dla nauczycieli zainteresowanych anegdotami na temat S. I. Witkiewicza – Alfred Wysocki, „Sprzed pół wieku”, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1958.

2. Rozmowa na temat przeczytanego opowiadania – praca w grupach

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 1 i wycinają zestawy pytań. Potem dobierają się w grupy czteroosobowe i siadają przy jednym stoliku. Wycięte zestawy pytań kładą przed sobą niezadrukowaną stroną. Kolejne osoby losują pytanie, a reszta grupy odpowiada. Wszyscy wspólnie wypełniają kartę pracy nr 2.

Na zakończenie pracy nauczyciel prosi wybiórczo poszczególne osoby z różnych grup o odpowiedź na dane pytanie. Cała klasa ocenia, czy odpowiedź jest prawidłowa i wyczerpująca.

3. Zapisanie w zeszytach pytań i odpowiedzi do tekstu opowiadania

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W trakcie tego zadania pojawia się problem imion bohaterów – Staś i Stanisław oraz zwrot grzecznościowy stosowany przez chłopca „panie Ojczce”. Należy też zwrócić uwagę na nieposłuszeństwo syna, który zazwyczaj był bardzo niegrzeczny.

4. Jak dawno temu żył Staś Ignas? Linia czasu

Uczniowie obliczają, jak dawno miały miejsca opisywane wydarzenia. Od obecnego roku do 1889 roku. Zaznaczają swoje wyliczenia na linii czasu.

5. Jak dawniej rozmawiano na Krupówkach?

Uczniowie wskazują na mapie, gdzie są opisywane miejsca. Wyjaśniają, dlaczego kiedyś wszyscy mieszkańcy Podhala mówili gwara góralską, a teraz – jak mówiły dzieci w opowiadaniu – rozmawiają tak głośnie „dla turystów”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli uczniowie tam byli, to dzielą się krótko swoimi wrażeniami. Jeśli nie, to można ich poprosić o poszukanie tych miejsc, korzystając na przykład z dostępu do Internetu lub szkolnej biblioteki (atlasu, encyklopedii).

Uczniowie wyszukują w opowiadaniu słowa, których nie rozumieli w trakcie czytania – karty pracy nr 1–2. Próbuje odszyfrować krótki tekst pisany gwara i przełożyć go na język ogólnopolski.

6. Oglądanie rysunku Stanisława Witkiewicza „Juhasi ze stadem owiec na tle turni tatrzańskich”

Uczniowie zwracają uwagę na to, jak został wykonany rysunek.

Na czym polega różnica pomiędzy obrazem a rysunkiem? (odpowiedź zgodnie z tekstem opowiadania oraz własnymi spostrzeżeniami)

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2, 3

edukacja:
matematyczna
cele operacyjne: 12

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 4, 5, 13
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 1–2

edukacja:
plastyczna,
muzyczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
7, 8, 9, 10, 11
środki
dydaktyczne:

- załącznik 2
- 1(reprodukcja)
- muzyka góralska,
- cukier,
- klej,
- kawa,
- kartki do losowania narratorów

Co przedstawia rysunek? Jakie noszą imiona górale na rysunku?

W którym momencie zostali narysowani przez ojca? (uczniowie próbują uwzględnić w planie wydarzeń narysowaną scenę)

Gdzie wtedy mogli się znajdować malarz z synem? (próba umieszczenia ich w przestrzeni obrazu)

Jakie zwierzęta pędzą do potoku juhasi? Czy tylko owce?

Dlaczego Ignasz przestraszył się ruszających się skał? Czy łatwo odróżnić owce od otoczenia?

Czy owce na rysunku pana Stanisława też są jak potok, jak opowiadał Ignasz?

7. Śladami Mistrza! Malowanie stada owiec w górach – technika malowania klejem, cukrem i kawą

Nauczyciel prosi o przypomnienie, jakie trudności z namalowaniem owiec miał Ignasz.

Zamiast tradycyjnej techniki proponuje uczniom namalowanie owiec w górach za pomocą kleju, kawy i cukru. Kartony (najlepiej szare) układają w tackach, na które sypią cukier. Palcami rysują owce, potem wyciskają płynny klej wzdłuż kształtów owiec i gór, a na to wszystko sypią kawę. Całość można jeszcze dodatkowo spryskać klejem. Prace odkładamy do wyschnięcia na minimum 30 minut.

8. Portret, pejzaż a scenka – rozmowa na temat różnych obrazów

Na podstawie wszystkich dotychczasowych zajęć związanych z malarstwem uczniowie próbują wyjaśnić, jaka jest różnica pomiędzy portretem, pejzażem a scenką.

Czy namalowanie owcy można nazwać jej portretem?

Czy owce na obrazie to pejzaż czy już scenka? (związek ze statycznością bądź dynamizmem obrazu)

Przypomnijcie, jakie poznaliście pejzaże ze zwierzętami.

9. Redagujemy opowiadanie na temat przygody w górach widzianej oczami jednego z bohaterów (juhasa, malarza lub Ignasia)

Uczniowie w parach losują jednego z bohaterów opowiadania i z jego perspektywy próbują opowiedzieć historię przygody w górach. Ich zadaniem jest wspólne ułożenie planu wydarzeń, ale z perspektywy jednej z postaci.

Podsumowanie zajęć

Improwizacja teatralna – przygoda w górach (juhasa, malarza czy Ignasia)

W tych samych, co poprzednio grupach, uczniowie przedstawiają scenkę teatralną. Na początku przedstawiają się – kto kogo gra, a potem odgrywają jakiś fragment opowiadania. Pozostali uczniowie jako widownia odgadują, która to scena i nagradzają aktorów brawami.

Praca domowa:

Napisz opowiadanie na temat przygody w górach, widzianej oczami jednego z bohaterów opowiadania „Jak Ignasz z panem Ojcem owce malował”.

edukacja:
społeczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 11

KARTA PRACY nr 1 sc. III/29

Pytania do tekstu opowiadania

1. Kiedy odbywa się akcja opowiadania „*Jak Ignas z panem Ojcem malował*”?

2. Kim był pan Stanisław Witkiewicz?

3. Kim był Staś Ignas?

4. Czy słusznie mówiono w Zakopanem o Stasiu Ignasiu, że jest z niego ladaco? Wyjaśnij, co to znaczy.

5. Jak zachowywał się Staś Ignas wobec Marylci?

6. Co sądził o swoim synu malarz Stanisław Witkiewicz?

KARTA PRACY nr 3 sc. III/29

Jak dawniej rozmawiano na Krupówkach?

Przypomnij sobie, co krzyczał młody baca w opowiadaniu „Jak Ignaś z panem Ojcem malował” i spróbuj przetłumaczyć jego słowa na mowę ogólnopolską. Skorzystaj z zamieszczonego poniżej słownika oraz przypisów znajdujących się pod tekstem opowiadania w załączniku 1.

Słownik:

<p>A a dyć - a przecież</p> <p>B baca - pasterz baciarka - zabawa bedom - będę bez - przez brzyzek - brzeg, pagórek bukty - kluski ziemniaczane bunc - twardy ser</p>	<p>C ceper - przyjezdny chałpa - dom chawok - tutaj ciupaga - siekierka na długim drzewcu cliwa - brzydka copka - czapka</p>	<p>D drzewiej - dawniej dudki - pieniądze duje - wieje durknąć - strzelić dyć - ale dziedzina - pole gazdowskie, wieś dzisiok - dzisiaj</p>
<p>G gazda - gospodarz gęśle - skrzypce gibki - szybki godać - mówić grapa - górką, wzniesienie grodza - ogrodzenie gwara - opowiadanie</p>	<p>H haj - tam hala - łąka górską harnaś - przywódca hej - tak hipkać - skakać hojco - cokolwiek, byle co hybać - skakać</p> <p>I ino - tylko</p>	<p>J juhas - pasterz owiec</p> <p>K kaj - gdzie kiek - kiedy kiela - ile kłabuk - kapelusz góralski z muszelkami i piórkami kopyrtać się - kręcić się krapka - troszkę, odrobina</p>
<p>L leber - leń</p> <p>ł łobzdołała - rozboleła łokropecnie - okropnie łokulory - okulary łowce - owce</p> <p>M malučko - malutko matuś - mama</p> <p>N napytać - zaprosić nie peć - nie żarty</p> <p>O oscypek - ser owczy</p>	<p>P pedziec - powiedzieć piknie - pięknie potocek - mała rzeczka poć tu - chodź tu poseł - poszedł poziro - podgląda prosem piknie- proszę pięknie przeca - przecież przepominać - zapomnieć przeptywać - przeproszać przykrzy mi się - nudzi mi się przyłoz - przyszedł przysła - przysłała pujdomy - pójdziemy pyrć -ścieżka wysokogórska</p>	<p>S skokać - skakać skole - skały, kamienie sukać - szukać</p> <p>Ś śpasy - żarty</p> <p>T tela - tyle tustela -stamtąd, stąd</p> <p>U upytać - uprosić</p> <p>W wartko - szybko</p> <p>Z zeźlić - zezłościć się, zdenerwować zwada - kłótnia</p>

Przetłumacz poniższy tekst:

A dyć przyłoz wartko cerp, zamiast w chałpie siedzieć. Ja go nie napytał!

To nie peć i nie śpasy!

Nie pkrzykrzy mi się łowce sukać i skokać po skole!

Poć tu, gazdo! Prosem piknie! Przepytywać ino chcemy.

Dyć dzisiok przeca zwada. Pujdomy do chałpy, haj gęśle, bukty, bunc i oscypek.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/29

„Jak Ignas z Panem Ojcem malował...”

Autorka - Beata Kucharska

Rok 1889

Staś Ignas był wielki ladaco i gałgan¹. To wiedział każdy w Zakopanem, a Marylcia była o tym święcie przekonana. W jej ośmioletnim życiu nie spotkała bardziej niegrzecznego chłopca. Przy dorosłych robił grzeczne minki jak aniołek, ale jak tylko ktoś z dorosłych się odwrócił, to już wyczyniał straszliwe grymasy. Przewracał oczami, marszczył nos, a czasami to nawet na nią ... - Marylcia wciąż nie mogła w to uwierzyć - on na nią szczekał. To było wprost nie do uwierzenia! Wszedł pod stół i szczekał jak prawdziwy pies, wyszczerzał zęby i chyba nawet próbował ją ugryźć, ale w porę uciekła. Marylcia była pewna, że bardziej niegrzecznego chłopca już nigdy nie spotka. To byłoby po prostu niemożliwe!

I oto teraz idzie ramię w ramię z tym straszliwym chłopakiem na wycieczkę w góry. Wprawdzie idą też z nimi dorośli opiekunowie, ojciec Ignasia, sławny malarz Stanisław Witkiewicz, oraz jej stryjcio Alfred Wysocki, ale i tak nie czuła się bezpieczna. Kto wie, co to chłopaczysko wymyśli? - martwiła się Marylcia. Przez tego Ignasia ona też nie zachowywała się tak jak trzeba. Zawsze była grzeczna, ale wczoraj dała mu prztyczka w nos, chociaż wiedziała, że tak nie wolno. Tak bardzo ją zezłościł, że zrobiła coś takiego po raz pierwszy w życiu. Jednak, o dziwo, zamiast jej oddać czy poskarżyć się na nią rodzicom, czego Marylcia najbardziej się obawiała, to Staś Ignas się jej ukłonił i pochwalił:

- Zuch, dziewczyna! Ot nie spodziewałem się, to będzie zabawa - i z tymi słowami Ignas wyciągnął do niej dłoń.

Chyba chciał uścisnąć jej dłoń na zgodę, ale Marylcia nie chciała ryzykować jakiejś kolejnej psoty i czym prędzej uciekła. Od wczoraj udało jej się go unikać, a teraz? Skąd mogła wiedzieć, że stryjcio zajdzie po pana Stanisława? I skąd mogła wiedzieć, że ten ladaco dzisiaj wstanie tak rano i też pójdzie z nimi w góry? Przecież zwykle śpi długo, co najmniej do 9.00 rano, chociaż wszystkie dzieci w Zakopanem już dawno są na nogach.

- Pójdziemy teraz Stachu tędy, to najkrótsza droga - tłumaczył stryjcio Alfred panu Stanisławowi - Tam będziesz miał dobre światło i będziesz mógł zrobić szkice. Rozmawiałem też z bacą Antkiem, który tamtędy będzie szedł ze swoim stadem.

- Dziękuję ci, przyjacielu. Pomyślałeś o wszystkim - podziękował Stanisław Witkiewicz.

Panowie poszli przodem, a wtedy Staś Ignas przysunął się do Marylci i zagadnął:

- To, co? Połobuzujemy? - Mrugnął przy tym złośliwie.

Marylcia przyspieszyła kroku, chcąc dogonić stryjcia, ale poczuła, że Staś Ignas złapał ją za łokieć, ale delikatnie i bez potrząsania, jak to zwykle robił.

- Nie bój się - próbował ją uspokoić - Jesteś zuch i nie będę ci więcej dokuczać.

Takiego prztyczka mi dałaś, że jeszcze dziś boli mnie nos - zaśmiał się chłopiec.

Marylcia popatrzyła na niego zdziwiona, że zamiast się gniewać, to chwali ją za to.

¹ ladaco, gałgan - dawniej to: niegrzeczna i niedobra osoba, inaczej nicpoń, niegodziwiec.

- Ja też będę sławnym artystą jak mój pan ojciec - zaczął Staś Ignaś - Popatrz tu mam artykuły malarskie, które kupił mi ojciec.

Marylcia popatrzyła na drewnianą kasetkę, którą jej pokazywał.

- Tu w środku jest wszystko, co powinien mieć prawdziwy malarz - kontynuował chłopiec. - Są tu farby i pędzle, ołówki i szkiecownik. Wszystko takie samo jak ma pan ojciec - zakończył z dumą. Wtedy się zatrzymał i powiedział:

- Bo pan ojciec mówił, że ja jestem genialnym dzieckiem i jak dorosnę to napiszę jakiś poemat albo namaluje jakiś obraz... To będzie ... - Ignasiowi zabrakło słów i rozglądał się wokół, jakby szukał skądś pomocy - To będzie... To będzie coś! - dokończył.

Marylcia też się zatrzymała i patrzyła uważnie na Ignasia. - Dziwny chłopiec - pomyślała - ale jeśli to artysta, to musi być dziwny. Tak zawsze mawiał stryjcio Alfred. "Pamiętaj Marylcia artyści są inni niż my!", ale Marylcia nie rozumiała co to znaczy. Jej mama też nie rozumiała, co stryjcio miał na myśli. Obie znały pana Stanisława Witkiewicza i on nie wydawał się inny niż pan ojciec. Też miał brodę, chodził tak samo ubrany i był miły, a był wielkim malarzem, czyli artystą.

Teraz jednak Marylcia zaczynała rozumieć. Skoro Ignaś jest artystą, to musi być taki ladaco. To wszystko tłumaczy. Musi koniecznie powiedzieć o tym mamie - postanowiła w duchu dziewczynka.

Staś Ignaś opatrzenie jednak zrozumiał milczenie dziewczynki.

- Nie wierzysz mi? - zapytał z oburzeniem - Chodź, zapytamy mego ojca. Możesz też zapytać swego stryja, bo on też to słyszał. - I pociągnął jak dawniej Marylcię za łokieć.

- Aj, uważaj - oburzyła się Marylcia - Czemu mam nie wierzyć? A co namalowałeś? - zapytała, chcąc udobruchać Ignasia.

- Jeszcze nic, ale zaraz to zrobię - odparł wciąż obrażony Staś Ignaś. - To będzie wielkie dzieło, tak wielkie, że... - i znów zabrakło mu słów, więc pociągnął dziewczynkę za rękę. - Chodź, bo nie ma naszych opiekunów.

Faktycznie. Marylcia rozejrzała się z niepokojem wokół. Nie zobaczyła ani pana Stanisława, ani stryjcina. Dzieci zaczęły szybko iść ścieżką, którą poszli dorośli. Oboje byli cicho, ale coraz bardziej się niepokoiли, że się zgubili.

- Coś usłyszałem - zawołał Ignaś. - To chyba meczenie. Chyba jakieś kozy?

- Owce - poprawiła go Marylcia. - Stryjcio mówił, że pan Stanisław chce malować juhasów^{2***} w górach.

- Jak są owcem to jest i juhas, baca czy inny harnaś - przerwał jej Staś Ignaś i nie czekając zaczął biec w tamtym kierunku. - Będę z panem ojcem malował - krzyknął Ignaś i pędził dalej.

Marylcia biegła za nim, ale nie mogła go dogonić. Wreszcie dobiegła do miejsca, skąd rozciągał się niecodzienny widok. Oto Staś Ignaś stał wśród stada owiec i wrzeszczał jak opętany "Kamienie się ruszają, kamienie się ruszają!". Najwidoczniej przestraszył się owiec, których na początku nie dostrzegł wśród kamieni.

Owce meczaly i rozbiegaly się we wszystkie strony, a młody mężczyzna i chłopiec próbowali je uspokoić. Obaj mieli góralskie stroje i mówili w tutejszej gwarze, że

*** juhas - pasterz owiec

trudno ich było zrozumieć. Młody baca Antek, jak się później okazało, wołał, że przyjadą takie **cerpy**, zamiast w **chałpie** siedzieć i żadne **dudki** tu nie pomogą, **kiek** owce pójdą na **pyrc**^{3****}. **To nie peć!** - krzyczał rozłoszczony baca - **To nie peć!** Wokół biegały też dwa, duże psy, ale im też nie udało się zagonić owiec do stada.

- Co za galimatias? - zdziwiła się Marylcia - Co ten Ignaś znowu narobił?

Zaraz sobie jednak przypomniała, że przecież Staś Ignaś to artysta, więc jest inny niż wszyscy chłopcy, których zna.

Godzinę później wszyscy wracali do domu. Pan Stanisław pocieszał synka, że następnym razem uda mu się namalować jego pierwszy obraz. Z kolei stryjcio Alfred pocieszał pana Stanisława, że ten zdążył w porę zrobić szkic, zanim Ignaś znowu narozrabiał. Marylcia miała wrażenie, że jej stryjcio próbował dać do zrozumienia przyjacielowi, że jego syn jest zbyt nieposłuszny i niegrzeczny, dlatego przydałoby mu się nieco dyscypliny. Pan Stanisław patrzył jednak na swego jedynaka z taką miłością i taką akceptacją, że w końcu pan Alfred dał sobie spokój z doradzaniem.

- Tacy są artyści, Marylciu - powiedział cicho do dziewczynki, a ta po raz pierwszy rozumiała co stryjcio miał na myśli.

- Te owce były jak potok, panie Ojczy, bałem się, że mnie stratuja - skarżył się ojcu Ignaś, a potem nachylił się do ucha dziewczynki i szepnął: - Ale była baciarka^{4*}, co nie? I mrugnął. Marylcia spojrzała na niego ze zdumieniem. Czy to możliwe, że się nie bał? Czy to też był psikus? Niemożliwy chłopiec - podsumowała w myślach Marylcia.

Rok 2015

Bartek, Kasia, Mirek i Ola zostali przez ich nauczycielkę, panią Basię wytypowani do wspólnej pracy w grupie. Mieli za zadanie opowiedzieć, co widzą na rycinie Stanisława Witkiewicza.

- Który Stanisław narysował ten obrazek? - zapytał Mirek.

- To nie obrazek, tylko rycina - poprawiła go Ola.

- Jaka rycina? - zachnął się Bartek. - Mirek miał rację, to rysunek tylko tuszem. Sprawdź podpis pod reprodukcją.

- Więc który? - ponowił pytanie Mirek. - Duży, czy mały?

- Nie czytałeś opowiadania? - zapytała Kasia.

- I co to znaczy duży, czy mały? - poprawiła Mirka Ola. - Chyba chciałeś zapytać, czy ojciec Stanisław, czy syn Stanisław?

- Wszystko jedno, przecież wiesz o co mi chodzi - odpowiedział Mirek. - Nie wydaje wam się to dziwne, że i ojciec, i syn nosili to samo imię?

- W tamtych czasach tak było, że pierwszy syn nosił imię po ojcu.

- Pomyślcie, gdyby w mojej rodzinie każdy Mirosław miał ojca Mirosława i syna Mirka? Jak ktoś w domu wołałby Mirka, to byłoby od razu trzech - zaśmiał się Mirek.

Dzieci zaczęły zgodnie chichotać.

³ *** cerpy - przyjezdni; chałpy - mieszkanie, dom; dudki - pieniądze; kieki - kiedy; pyrc - ścieżka wysokogórska; To nie peć! - To nie żarty!.

⁴ baciarka - zabawa

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

- Wracamy do pracy - przerwała Ola. - Trzeba odpowiedzieć na pytania. "Kogo przedstawia ten rysunek?" - przeczytała polecenie.
 - Jak to, kogo? Owce - odpowiedział Bartek i znów obaj chłopcy zaczęli się śmiać, ale ciszej, bo obok przechodziła pani Basia.
 - Pytanie jest "kogo"? - powtórzyła cierpliwie Ola.
 - A ciekawe, czy Staś Ignaś został tym sławnym kimś? - zastanowiła się Kasia.
 - Trzeba spytać. Nasza pani na pewno będzie wiedziała - zdecydował Bartek.
- Wszyscy się z nim zgodzili.

A czy ty potrafisz opowiedzieć, kogo i co widzisz na tym rysunku? Kto go wykonał? Kim był Staś Ignaś jako dorosły Stanisław Ignacy Witkiewicz (zwany Witkacym)?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Stanisław Ignacy Witkiewicz z ojcem Stanisławem Witkiewiczem, 1893 Zakopane.
Ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem - <http://wroblewg.w.interia.pl/>
(<http://wroblewg.w.interia.pl/foto/images/swit.jpg>)

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/29

Stanisław Witkiewicz „Juhasi ze stadem owiec na tle turni tatrzańskich” (rysunek tuszem)
http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Witkiewicz/Images/Juhasi_ze_stadem.jpg

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/30

Tytuł	Jak działa termos?
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie twórcze, myślenie naukowe, matematyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z zasadą działania termosu,– rozwijanie zainteresowań uczniów,– zachęcenie do podejmowania zabaw badawczych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) przeprowadza eksperyment według opisu nauczyciela,3) wyciąga i formułuje wnioski na podstawie własnych obserwacji i doświadczeń,4) odkrywa zasadę działania termosu,5) oblicza różnicę temperatur,6) poznaje pojęcia związane z budową termosu,7) ilustruje i omawia zasadę działania wymyślonego przedmiotu,8) współdziała w zabawie i podczas wykonywania zadań
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (eksperyment), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	termos z kostkami lodu, termos z gorącą herbatą, jednakowe naczynia na gorącą i zimną wodę, termometry, karta pracy nr 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 40 minut– edukacja matematyczna – 15 minut– edukacja plastyczna – 35 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 8
środki
dydaktyczne:
termosy

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa „Zimno–ciepło”

Jeden z uczniów opuszcza salę, a nauczyciel chowa termos. Gdy termos jest już dobrze ukryty, zapraszamy dziecko do sali. Pozostałe dzieci podpowiadają szukającemu, mówiąc „ciepło”, jeśli zbliża się do szukanego przedmiotu, a zimno, gdy się od niego oddala. Jeśli jest bardzo blisko szukanego przedmiotu, mówią „gorąco”, a gdy za bardzo się oddali, wołają „mróz”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zabawę powtarzamy dwa razy, ukrywając dwa termosy: jeden zawiera kostki lodu, drugi – gorącą herbatę.

Nauczyciel pyta:

Do czego służy termos?

Co można przechowywać w termosie?

Jak długo?

Zajęcia właściwe

1. Ciepłe czy zimne

Nauczyciel pyta:

Co może być zimne?

Co jest ciepłe?

Co może być zarówno ciepłe, jak i zimne? (woda, wiatr, mleko)

Jak sprawdzić, czy coś jest ciepłe, czy zimne?

2. Eksperymenty

Nauczyciel wyjaśnia dzieciom sposób przeprowadzenia eksperymentu. Każda grupa ma dwa jednakowe naczynia. Do jednego nalewamy zimną wodę, a do drugiego – gorącą. Następnie mierzymy i zapisujemy temperaturę wody w obu pojemnikach, temperaturę powietrza oraz godzinę pomiaru.

Uczniowie stawiają pytania badawcze i hipotezy:

Jaka jest temperatura wody w obu naczyniach?

Jaka jest temperatura powietrza?

Ile wynosi różnica temperatury wody i powietrza?

Jak zmieni się temperatura wody gorącej w stosunku do temperatury powietrza?

Jak zmieni się temperatura wody zimnej w stosunku do temperatury powietrza?

Dlaczego tak się stanie?

Przy zetknięciu ciał o różnej temperaturze ciepło z ciała o wyższej temperaturze przejdzie do ciała o temperaturze niższej. W tym przypadku ciepło z powietrza ogrzeje wodę zimną, a ciepło z gorącej wody przejdzie do powietrza.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 6, 8
środki
dydaktyczne:
- naczynia z wodą,
- termometry,
- termosy,
- karta pracy nr 1

Nauczyciel informuje uczniów, że kolejnych pomiarów temperatury wody dokonają po 15 minutach.

Nauczyciel odkręca termosy, pokazuje dzieciom ich zawartość. Mierzy temperaturę zawartości obu termosów.

Przed czym termos chroni kostki lodu?

Przed czym termos chroni herbatę?

Co się stanie, jeśli termosy pozostaną otwarte?

Jak działa termos?

Obejrzyjcie, jak zbudowany jest termos i posłuchajcie jak działa:

Termos – inaczej naczynie Dewara ([dju:əra]), służy to przechowywania substancji o temperaturze innej niż temperatura otoczenia. Jest to naczynie szklane o podwójnych ściankach, wykonane w ten sposób, aby między jego ściankami powstała przestrzeń, z której wypompowuje się powietrze. Bardzo niskie ciśnienie gazu w tej przestrzeni gwarantuje bardzo małe przewodzenie ciepła.

Same ścianki są bardzo cienkie, dzięki czemu w trakcie ich schładzania lub ogrzewania wymieniają one minimalną ilość ciepła w momencie napełniania naczynia zimną lub gorącą substancją, nie powodując zauważalnych zmian temperatury tej substancji. Cienka, szklana ścianka naczynia minimalizuje straty ciepła przez przewodzenie.

Dodatkowo powierzchnie ścianek są zwykle pokrywane warstwą odbijającą światło, aby zredukować do minimum wymianę ciepła przez promieniowanie.

Termosy stosowane w warunkach domowych mają zwykle pojemność od 1 l do 2 l. Dawniej były wykonywane ze szkła oraz z tworzywa sztucznego służącego za obudowę. Obecnie coraz częściej stosuje się w pełni metalowe termosy, które mają nieco gorsze parametry izolacyjne niż termosy szklane, ale ze względu na ich wytrzymałość wypierają z rynku tradycyjne termosy szklane.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Termos>

Uczniowie ponownie dokonują pomiarów temperatury i zapisują je w kartach pracy.

Weryfikują postawione hipotezy i podejmują próbę wyjaśnienia wyników doświadczenia.

Jak zmieniła się temperatura wody w naczyniu z ciepłą wodą?

Jak zmieniła się temperatura wody w naczyniu z zimną wodą?

3. Obliczanie różnicy temperatur

Dzieci wykonują w zeszytach polecenie 2 z karty pracy nr 1.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można zaproponować dzieciom, żeby ułożyły dodatkowe pytania lub zadania związane z obliczaniem różnicy temperatur.

3. Ilustrowanie zasady działania wymyślnego urządzenia

Rozmowa na temat zasad działania znanych dzieciom urządzeń.

Rysowanie zasady działania wymyślnego urządzenia.

edukacja
matematyczna

cele operacyjne: 5

środki
dydaktyczne:

karta pracy nr 1

edukacja:
przyrodnicza,
plastyczna

cele operacyjne: 7

Podsumowanie zajęć

Objaśnianie przez dzieci zasad działania narysowanych urządzeń.

Oglądanie zawartości termosów.

Praca domowa:

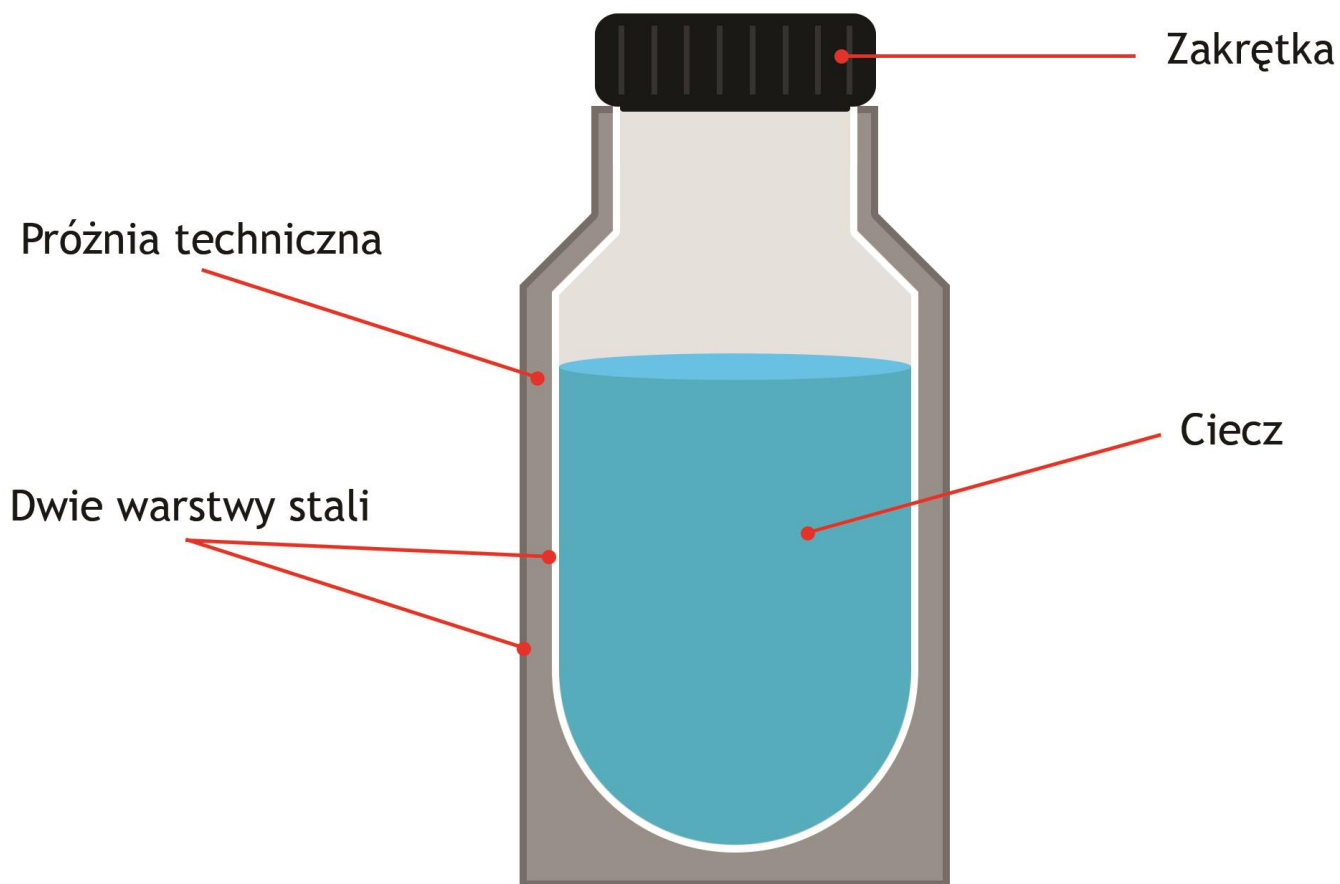
Dowiedz się, dlaczego lody się roztopiają?

KARTA PRACY NR 1 sc. III/30

1. Zapisz pomiary

Godzina	Temperatura wody gorącej	Temperatura wody zimnej	Temperatura powietrza

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/31

Tytuł	Olbrzymy z przeszłości
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie naukowe, matematyczne, społeczne, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie wiedzy przyrodniczej i myślenia naukowego,– doskonalenie kompetencji matematycznych (porównywanie obiektów). OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) identyfikuje bohaterów zajęć na podstawie wskazówek otrzymanych od nauczyciela,2) porządkuje posiadaną wiedzę na temat dinozaurów,3) korzysta z różnych źródeł wiedzy w celu zweryfikowania twierdzeń dotyczących dinozaurów,4) uważnie ogląda film popularnonaukowy,5) wykorzystuje informacje z filmu oraz zawarte w tabeli w celu rozwiązania zadań matematycznych,6) wykonuje działania z wykorzystaniem jednostek miary,7) wykonuje projekt plastyczny – makietę Parku Jurajskiego,8) współpracuje z rówieśnikami, negocjuje rozwiązania i wypracowuje kompromis,9) projektuje wizerunek zwierzęcia przyszłości
Metody pracy	podające (pogadanka, komentarz, wyjaśnienie), eksponujące (film popularnonaukowy), aktywizujące, praktyczne, ćwiczenia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, arkusz papieru A3, film, materiały plastyczne (plastelina lub inna masa plastyczna), karton do wykonania makiety, książki i albumy o dinozaurach, tablety/tablica interaktywna/komputery, film „Skamieniały świat”
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja matematyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja techniczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Kim jesteśmy?

- Żyliśmy na Ziemi, zanim pojawił się na niej człowiek.
- Niektórzy z nas umieli latać, inni chodzili po ziemi, a jeszcze inni pływali w oceanach.
- Różniliśmy się między sobą rozmiarami – byliśmy wielkości małego indyka lub tak wielcy jak pięć stoni czy wieżowiec.
- Żywiliśmy się roślinami lub innymi zwierzętami.

Kim jesteśmy? DINOZAURAMI!!!

Zajęcia właściwe

1. Skąd wiemy, że dinozaury istniały?

Uczniowie odpowiadają na to pytanie, nauczyciel uzupełnia ich wiedzę.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może przed lekcją poszerzyć swoją wiedzę o dinozaurach.

Warto wiedzieć, że na terenach Polski także żyły dinozaury.

2. Co wiemy o dinozaurach?

Uczniowie pracują w grupach i notują na karcie pracy nr 1 informacje, które posiadają na temat dinozaurów. Następnie grupy po kolei naklejają na dużym arkuszu przygotowanym przez nauczyciela zgromadzone fakty – po jednym w każdej rundzie, dbając o to, aby wypowiedzi nie powtarzały się.

Po zakończeniu pracy nauczyciel wspólnie z uczniami omawia zgromadzone wiadomości.

W razie wątpliwości dzieci weryfikują prawdziwość twierdzeń, korzystając z multimediiów (tabletów, tablicy interaktywnej lub komputerów) oraz książek i albumów zgromadzonych przez nauczyciela.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W razie braku wątpliwości ze strony uczniów nauczyciel wskazuje kilka twierdzeń, które mogłyby być przez nich zweryfikowane.

3. Prezentacja filmu „Skamieniały świat”

Przed projekcją filmu nauczyciel mówi:

Postarajcie się zapamiętać, jakie zwierzęta występują w filmie.

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

Czym odżywiały się dinozaury?

Dlaczego wyginęły dinozaury – jak wyjaśnia to film?

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4

środki dydaktyczne:

- karta pracy nr 1,
- arkusz A3,
- książki i albumy,
- film „Skamieniały świat”,
- tablety i inne multimedia

Dlaczego ptaki zostały nazwane potomkami dinozaurów?

Dlaczego tyranozaur został nazwany królem dinozaurów?

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

4. Kto jest większy, a kto cięższy?

Nawiązując do treści filmu, nauczyciel pyta:

Jak duży był apatozaur zwany także brontozaurem?

Uczniowie rozwiązują zadania z karty pracy nr 1.

edukacja:
plastyczna,
techniczna
cele operacyjne:
7, 8
środki dydaktyczne:
- plastelina lub inna
masa plastyczna,
- karton

5. Nasz Park Jurajski

Wykorzystując wiadomości zdobyte w czasie zajęć, dzieci tworzą własne modele dinozaurów. Następnie wspólnie projektują makietę Parku Jurajskiego i umieszczają na niej wykonane modele.

Podsumowanie zajęć

Jak myślicie, jakie zwierzęta będą żyły na naszej planecie za 230 milionów lat? Jak będą się nazywały?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/32

Tytuł	Zimowe pejzaże na obrazie i za oknem
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, matematyczne, artystyczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z postacią malarza Juliana Fałata, znanego jako zimowy pejzażysta,– kształtowanie postawy twórczej i kreatywności przez stosowanie różnych technik plastycznych,– zainteresowanie kulturą i dziedzictwem polskim. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) omawia elementy obrazów, wykonanych przez Juliana Fałata,2) krótko wyjaśnia, kim był Julian Fałat i co znaczy słowo <i>pejzażysta</i>,3) wykonuje prace plastyczne kilkoma technikami: z użyciem białej farby, białej pasty do zębów, kolażu z waty i chusteczek higienicznych oraz przez frotaż,4) mówi na temat swoich wrażeń podczas oglądania obrazów,5) wyjaśnia, czym jest pejzaż (w kontekście poznanych dotychczas obrazów),6) próbuje odtworzyć jeden z zimowych pejzaży Fałata z wykorzystaniem dowolnej techniki,7) naśladowując malarza, wykonuje pejzaż zgodnie z tym, co widzi za oknem klasy,8) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,9) bierze udział w zabawie teatralno-muzycznej,10) akompaniuje na instrumentach klasowych, wyjaśnia możliwości ich twórczego wykorzystania,11) oblicza, jak dawno namalowano obraz, i zaznacza ten rok na linii czasu,12) zwraca uwagę na różnice w wyglądzie zimy dawniej i dziś

Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (prace plastyczne), aktywizujące (zabawa taneczna, burza mózgów)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karta pracy nr 1, instrumenty muzyczne (trójkąty, dzwonki, dzwoneczki, janczary), folia i szeleszczący papier, materiały potrzebne do wykonania prac plastycznych (pasta do zębów, wata, chusteczki higieniczne)
Czas trwania	2 godziny 30 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 45 minut– edukacja społeczna – 15 minut– wychowanie fizyczne – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

„Dzyń, dzyń, dzyń, dzwonią dzwonki sań” – zabawa taneczna

Uczniowie stają w kręgu – śpiewają znaną piosenkę i wykłaskują refren „dzyń, dzyń, dzyń” o dłonie partnera raz z lewej, a raz z prawej strony. W trakcie zwrotki wykonują proste kroki zgodnie z instrukcją w karcie pracy nr 1.

Zajęcia właściwe

1. Zimowe instrumenty na kulig – dzwoneczki i janczary

Uczniowie spośród przyniesionych instrumentów wybierają te, które uważają za najbardziej zimowe, i wyjaśniają dlaczego.

Jakie zimowe dźwięki można naśladować z użyciem tych instrumentów?

Jak pada śnieg, czy wydaje dźwięki? (itp.)

Nauczyciel prosi, aby uczniowie wyobrazili sobie, że jadą na kulig.

Które z tych instrumentów wzięlibyście ze sobą, dlaczego?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Janczary są często przywiązywane do końskich uprzęży, dźwięcząc zgodnie z rytmem kroków zwierząt. Im szybciej, tym radośniej. Jeśli nie ma w klasie janczarów, można je zrobić samodzielnie, przywiązując do skórzanego paska kilka dzwoneczków w równych odstępach, a następnie obydwie jego końce przytwierdzając do drewnianej rączki.

2. Improwizacja teatralno-muzyczna – kulig

Uczniowie dobierają się w czwórki – pierwsza para gra konie, a druga woźniców. Konie mają janczary, a woźnice śpiewają piosenkę z początku zajęć „Dzyń, dzyń, dzyń, dzwonią dzwonki sań”.

edukacja
muzyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
8, 9, 10
środki
dydaktyczne:
- załącznik 2
- instrumenty
muzyczne

edukacja:
muzyczna,
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:

1, 2, 4, 8

środki
dydaktyczne:

- instrumenty
muzyczne,
- karta pracy nr 1-2,
- załącznik 1-3

3. Obraz z kuligiem – Julian Fałat „Zimową w Beskidach” (burza mózgów)

Uczniowie oglądają obraz i dzielą się spostrzeżeniami. Otrzymują kartę pracy nr 1 i wycinają zestawy pytań. Potem dobierają się w grupy czteroosobowe i siadają przy jednym stoliku. Wycięte zestawy pytań kładą przed sobą niezadrukowaną stronę. Kolejne osoby losują pytanie, a reszta grupy odpowiada. Wszyscy wspólnie wypełniają kartę pracy nr 2.

Na zakończenie pracy nauczyciel prosi wybiórczo poszczególne osoby z różnych grup o odpowiedź na dane pytanie dotyczące obrazu Juliana Fałata. Cała klasa ocenia, czy odpowiedź jest prawidłowa i wyczerpująca.

4. Kim jest pejzażysta?

Nauczyciel wyjaśnia, kim jest pejzażysta. Uczniowie wykonują krzyżówkę z karty pracy nr 2.

Rozwiązanie krzyżówki:

1. płótno; 2. akwarele; 3. krajobraz; 4. zima; 5. rama; 6. pejzaż; 7. arcydzieło; 8. rama; 9. Fałat; 10. galeria; hasło: pejzażysta

Na zakończenie grupują wyrazy wokół słowa *malarz*.

5. Malarz polskich pejzaży zimą – pogadanka nauczyciela (załącznik 3)

Nauczyciel krótko opowiada na temat malarza, który chciał wszystkim udowodnić, że zima jest piękna, a nie po prostu biała, smutna i nie nadaje się na obraz. Julian Fałat jest znany z tego, że namalował wiele obrazów przedstawiających zimę.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ewentualnie można skorzystać z wirtualnego Muzeum Narodowego w Warszawie, gdzie znajdują się obrazy J. Fałata i pokazać inne obrazy tego malarza.

edukacja
plastyczna
cele operacyjne:

3, 6, 7, 12

środki
dydaktyczne:

- wata,
- chusteczki,
- pasta,
- załącznik 1

6. Malujemy pejzaż zimowy – kilkoma technikami

Nauczyciel prosi, aby uczniowie narysowali dwa pejzaże. Jeden indywidualnie – podobny do oglądanego obrazu Fałata „Zimą w Beskidach”, używając farb i białej pasty do zębów, a jeden w parze – widok za oknem z użyciem waty, kleju i moczonych serwetek.

Instrukcje w załączniku 2.

Podsumowanie zajęć

Prezentacja wykonanych prac plastycznych

Uczniowie dzielą się spostrzeżeniami na temat tego, czy trudno jest namalować zimę. Która technika była najwygodniejsza do wykonania? Dlaczego? Czy łatwiej było naśladować malarza i jego obrazy, czy też łatwiej było wykleić to, co się widzi za oknem?

Na zakończenie nauczyciel razem z uczniami przygotowuje wystawę z wykonanych prac.

KARTA PRACY 1 SC. III/32

Obejrzyj uważnie obraz „Zimą w Beskidach” J.Fałata i odpowiedz na poniższe pytania:

1. Co znajduje się na tym obrazie Juliana Fałata? Wymień elementy pierwszego i drugiego planu.

2. Gdzie jest linia horyzontu tego pejzażu? Czy ten obraz jest statyczny, czy dynamiczny? Dlaczego?

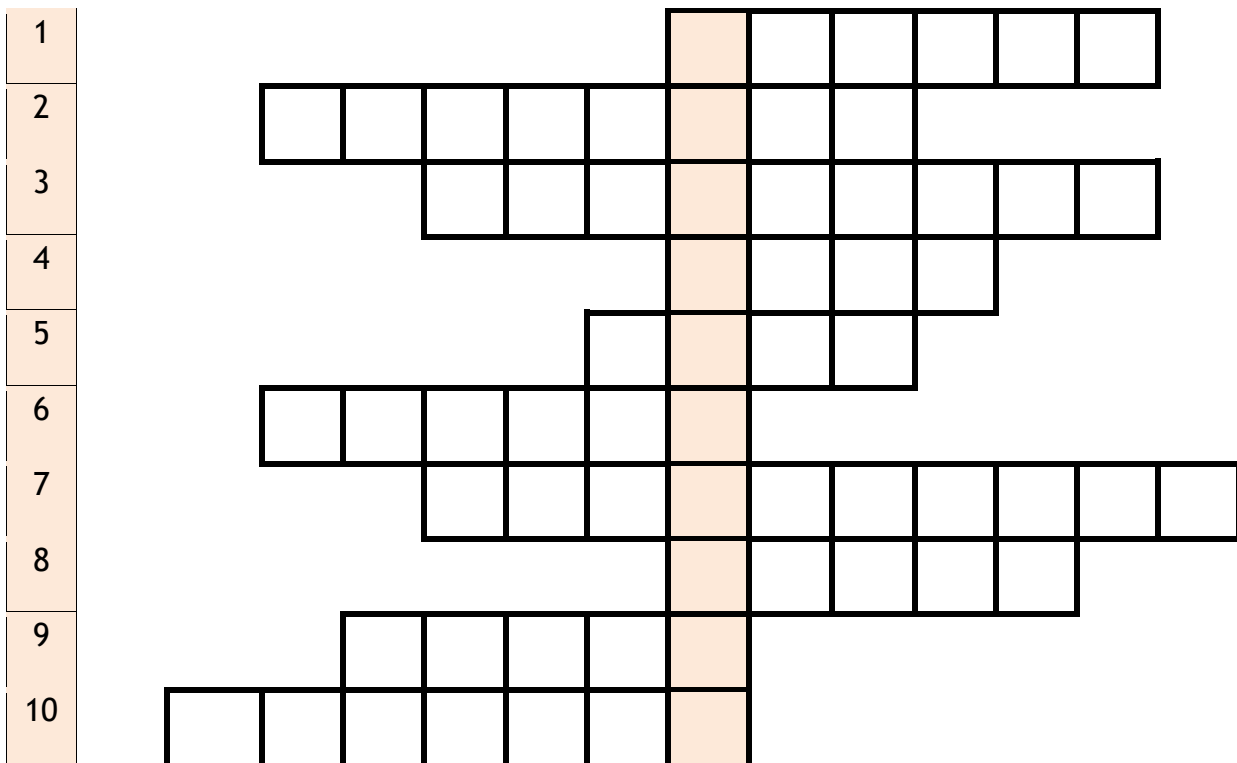
3. Jakich kolorów używał podczas malowania swojej akwareli "Zima" Fałat? Czy są w tonacji ciepłej, czy zimnej?

KARTA PRACY 2 SC. III/32

Krzyżówka malarska

1. Tkanina w obrazie malowana farbami, np. olejnymi.	2. Nazwa obrazu malowanego rozcieńczonymi farbami po porowatej powierzchni szorstkiego papieru, który szybko wchłania wodę. Nie używa się w tej technice białej farby.
3. Inaczej widok, np. miejski, górski, malowniczy. Podlega zmianom sezonowym, jak: zimowy, jesienny.	4. Ulubiona pora roku malarza, Juliana Fałata.
5. Listwy okalające obraz, np. drewniane, złoczone, zdobione .	6. Obraz przedstawiający widok natury lub widok miasta.
7. Dzieło sztuki lub literatury, które uznaje się za znakomite i wspanialsze od innych.	8. Pojazd z płozami do poruszania się po śniegu, ciągnięty przez konie.
9. Nazwisko polskiego malarza, autora cyklu obrazów zimowych.	10. Miejsce, gdzie są dzieła malarskie, które można oglądać oraz kupować.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/32

Julian Fałat, *Zimą w Beskidach* (1895), akwarela na kartonie
[<http://artyzm.com/obraz.php?id=8328>]

ZAŁĄCZNIK NR 2 SC. III/32

DZWONIĄ DZWONKI SAŃ - ZABAWA TANECZNA na melodię JINGLE BELLS

Ustawcie się w kręgu. Teraz zaśpiewajcie znaną piosenkę "Dzwonią dzwonki sań" na melodię "Jingle bells":

**Poprzez białe drogi, z mrozem za pan brat
pędzą nasze sanie szybkie niby wiatr.
Biegnij koniu wrony przez uśpiony las,
my wieziemy świerk zielony i śpiewamy tak:**

**Ref. Dzyń, dzyń, dzyń, dzyń, dzyń, dzyń, dzwonią dzwonki sań,
co za radość, gdy saniami można jechać w dal.
Dzyń, dzyń, dzyń, dzyń, dzyń, dzyń, dzwonią dzwonki sań,
a przed nami i za nami wiruje tyle gwiazd.**

**2. Biegniesz biała drogo nie wiadomo jak,
nie ma tu nikogo kto by znaczył ślad.
Tylko nasze sanie, tylko szybki koń
tylko dzwonki roześmiane i piosenki ton.**

W trakcie śpiewania refrenu "Dzyń, dzyń, dzyń" obróćcie się w stronę osoby po waszej prawej stronie, unieście dłonie na wysokości twarzy i zaklaszczcie rytmicznie o dłoń sąsiada, a potem to samo zróbcie z sąsiadem po lewej stronie. Podczas drugiego i trzeciego wersu zatańczcie w parze, trzymając się za ręce zgięte w łokciach.

INSTRUKCJA DO PROJEKTU PLASTYCZNEGO

Pejzaż zimowy można wykonać kilkoma technikami, np.:

1. Biała pasta do zębów może zostać użyta zamiast farby podczas malowania śniegu. Wtedy śnieg na waszej ilustracji będzie mieć fakturę.
2. Wata przyklejana do ilustracji lub lekko zwilżona biała serwetka (lub chusteczki higieniczne) też utworzą ciekawą fakturę śniegu na waszym obrazku.
3. Kasza manna czy ryż również można przykleić (posmaruj klejem karton, wysyp i lekko dociśnij ziarenka).

Macie wiele możliwości. A może sami też zaproponujecie jakieś rozwiązania?

ZAŁĄCZNIK NR 3 SC. III/32

O malarzu, który malował zimę bez białej farby. Poznaj Juliana Fałata i jego zimowe pejzaże

Opracowała Beata Kucharska

Julian Fałat to znany polski malarz pejzażysta. Urodził się w 1853 roku w Tuligłowach i już od dziecka lubił obserwować przyrodę. Potem - już jako młodzieniec - wyjechał do Krakowa i tam studiował na Akademii Sztuk Pięknych. Pracował wtedy jako rysownik dokumentalista. Co to znaczy? Dzisiaj można byłoby porównać jego pracę do fotografa, który dokumentuje to, co się dzieje. W czasach młodości malarza Fałata zrobienie fotografii nie było takie proste, a aparaty były zbyt duże, by je wszędzie ze sobą zabierać jak robimy to dzisiaj. Wtedy rysownik robił szkice.

Mimo, że młody Julian w czasach studenckich pracował, to i tak był dość ubogi. Po latach wspominał, że studiowanie malarstwa było kosztownym zajęciem - trzeba było kupić farby, sztalugi i płótna, terpentynę i do tego wciąż nowe pędzle, bo rozpadały się podczas malowania. Przy takich wydatkach często nie starczało mu pieniędzy na jedzenie, a zimą na opał. Czasami w takie zimowe wieczory w jego mieszkanku na poddaszu było tak zimno, że cały czas siedział w baranicy, którą przywiózł z domu (czyli w kożuchu z barana). Całą jego rozrywką w takie dni była obserwacja widoków na miasto, które oglądał przez zamrożone szyby. Czy to wtedy docenił piękno zimowego krajobrazu? Trudno powiedzieć. Sam malarz Fałat nie wspominał, kiedy pokochał zimowe widoki, a może zawsze je lubił?

Jako malarz chciał wszystkim udowodnić, że zima jest piękna, a nie po prostu biała, smutna i nie nadaje się na obraz. Współcześnie Julian Fałat jest znany z tego, że namalował wiele obrazów przedstawiających zimę. Mało jednak kto wie, że na jego akwarelach nie ma białej farby. Jak to możliwe? Technika akwareli polega właśnie na tym, że to, co ma pozostać białe, jest po prostu niepomalowane. Akwarela to taka farba, którą otrzymuje się po zmieszaniu pigmentu (czyli kolorowego proszku) z wodą oraz z gumą arabską (która pełni rolę spoiwa, jest bezbarwna i przezroczysta) lub z innymi substancjami, jak miód, cukier lub gliceryna. Tak przygotowywał swoją farbę Fałat, ale współcześnie nie musimy tego robić, bo można kupić gotowe akwarele.

substancjami, jak miód, cukier lub gliceryna. Tak przygotowywał swoją farbę Fałat, ale współcześnie nie musimy tego robić, bo można kupić gotowe akwarele.

Akwarele wymagają pewnej ręki malarza. Tą techniką może posługiwać się tylko prawdziwy mistrz jakim był Julian Fałat. Dlaczego? Przy malowaniu akwarelami nie można robić poprawek ani usuwać błędów. Malarze muszą wytrwale i długo ćwiczyć, aby osiągnąć kunszt w tej technice.

Julian Fałat cenił akwarele za to, że można nimi malować zarówno w pracowni, jak i w plenerze. Zawsze miał przy sobie kasetkę do rozrabiania akwareli i okrągły pędzel oraz papier przytwierdzony do twardej tektury, aby mógł malować na kolanie. Do zestawu malarskiego artysty należały też szmatka i chusteczka, którymi rozmywał albo nanosił farbę podczas aplikacji akwareli, oraz nożyk, którymi mógł usunąć jakąś niedoskonałość.

Po studiach Julian Fałat wiele podróżował, po Włoszech, Hiszpanii, Francji. W 1885 odbył podróż dookoła świata, odwiedził takie miejsca, jak: Marsylia, Port-Said, Aden, Cejlon, Singapur, Hong-Kong, Jokohama, San Francisco, Nowy Jork, Brema i Monachium. Był popularny i wiele malował. Zawsze jednak tęsknił za pięknem rodzimego krajobrazu i widokami zapamiętanymi ze swego dzieciństwa. Po powrocie to właśnie te polskie krajobrazy uwiecznił na swoich obrazach.

Obejrzyjcie jego zimowe pejzaże. Na wszystkich przeważa biel. Czasami są na tych obrazach rzeki z marznącymi kroplami wody, czasami przysypane śniegiem stogi siana, a czasami odjeżdżające sanie z woźnicą okrytym baranicą. Obrazy z zimowymi pejzażami Juliana Fałata można obejrzeć w Muzeum Narodowym w Warszawie, ale większość dzieł znajduje się w jego osobistym muzeum w Bystrej Śląskiej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/33

Tytuł	Festiwal polskich miast
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, językowe i komunikacyjne, społeczne i interpersonalne, artystyczne (muzyczne, plastyczne)
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie wiedzy geograficznej uczniów,– rozwijanie współpracy grupowej uczniów. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) wybiera wspólnie z zespołem polskie miasto,2) zbiera informacje na temat wybranego miasta,3) przygotowuje plakat na temat wybranego miasta,4) przygotowuje budowlę charakterystyczną dla danego miasta,5) tworzy piosenkę poświęconą danemu miastu,6) prezentuje innym efekty pracy zespołu,7) ocenia atrakcyjność polskich miast,8) przygotowuje informacje o wybranym mieście w języku angielskim
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), metoda projektu
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	pudełka, taśma klejąca, papier kolorowy, karta pracy <i>English Ant 63</i> , tablety, komputery, Internet, przewodniki turystyczne w języku polskim i angielskim, mapy, atlasy geograficzne, farby, pastele, kredki, mazaki, brystol
Czas trwania	4 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 60 minut– edukacja polonistyczna – 30 minut– zajęcia techniczne – 30 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja muzyczna – 30 minut– język angielski – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Moje miasto

Nauczyciel informuje uczniów, że podczas tych zajęć odbędzie się festiwal miast. Cała klasa podzieli się na cztery zespoły, a każdy zespół odpowiedzialny będzie za przygotowanie jak najciekawszej prezentacji na temat wybranego przez siebie miasta. Uczniowie tworzą losowo cztery grupy i w ciągu 10 minut podejmują wspólną decyzję o wyborze miasta. Celem niepowielania miast drużyny konsultują między sobą swoje wybory.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może również wskazać cztery polskie miasta, a tworzenie drużyn będzie polegało na wyborze konkretnego miasta przez ucznia/uczennicę.

edukacja
przyrodnicza,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne: 2

środki dydaktyczne:
- przewodniki
turystyczne w języku
polskim,
- mapy, atlasy
geograficzne,
- tablety,
- komputery

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- papier
wielkoformatowy,
- farby,
- pastele,
- kredki

zajęcia techniczne
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- pudełko,
- taśma klejąca,
- papier kolorowy,
- farby,
- mazaki,
- brystol

edukacja:
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne: 5

Zajęcia właściwe

1. Zebranie informacji o mieście

Uczniowie w zespołach wyszukują jak najwięcej informacji o danym mieście. Zwracają szczególną uwagę na: atrakcje turystyczne, położenie geograficzne, historię, życie kulturalne.

Uczniowie korzystają z: przewodników turystycznych, atlasów geograficznych, tabletów i komputerów. Zebrane informacje porządkują w formie notatek.

2. Przygotowanie plakatu reklamującego miasto

Uczniowie tworzą plakaty reklamujące dane miasto. Na plakacie powinny znaleźć się podstawowe informacje dotyczące miasta (położenie, ludność, historia) oraz prezentacja jego największych atrakcji turystycznych. Nauczyciel zwraca szczególną uwagę uczniów na rolę reklamy.

3. Przygotowanie budowli charakterystycznej dla danego miasta

Uczniowie tworzą wybraną, charakterystyczną dla danego miasta budowlę, wykorzystując dostępne pudełko, brystol i kolorowy papier. Nauczyciel zachęca zespoły do opracowania strategii przygotowywania budowli, na przykład przez rozrysowanie kolejnych etapów jej powstawania.

4. Stworzenie piosenki o danym mieście

Uczniowie opracowują słowa do wybranej przez siebie melodii (lub też wymyślają własną melodię), poświęcone danemu miastu. Nauczyciel podkreśla, że rolą piosenki jest zachęcenie turystów do odwiedzenia danego miasta, stąd można wzbogacić piosenkę o układ choreograficzny lub scenki teatralne. Zespoły podejmują próby wykonania piosenki tak, aby zaprezentować ją podczas końcowej fazy zajęć.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie o uzdolnieniach muzycznych mogą wzbogacić występ swojej grupy o odpowiedni akompaniament.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 6

5. Prezentacja miast

Poszczególne drużyny prezentują przygotowane plakaty, budowle i piosenki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas prezentacji wyników zrealizowanego projektu edukacyjnego warto zaprosić uczniów z innych klas i/lub rodziców, tak aby nadać wydarzeniu odpowiednią rangę i podkreślić atrakcyjność uzyskanych efektów.

język angielski
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
- karta pracy *English Ant 63*,
- komputery z dostępem do Internetu - przewodniki w języku angielskim

6. *English Ant 63*

Uczniowie przygotowują informacje o mieście w języku angielskim, korzystając z witryn internetowych lub przewodników w języku angielskim.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 7

Podsumowanie zajęć

Moje serce zostało w...

Na zakończenie zajęć każdy uczeń wypowiada zdanie:

Moje serce zostało w... (nazwa jednego z czterech miast), *ponieważ...*

ENGLISH ANT 63 sc. III/33

1. Write

Name of your town/city/village	
Population	
Famous building	
Famous monument	
Famous people	

a swimming pool	basen
a kindergarten	przedszkole
a primary school	szkoła podstawowa
a secondary school	szkoła średnia
a church	kościół
an university	uniwersytet
an ice-rink	lodowisko
a supermarket	supermarket
cycling paths	ścieżki rowerowe

2. Are there in your town/city/village? – tick

	YES	NO
a swimming pool		
a kindergarten		
cycling paths		
an ice-rink		
a supermarket		
a church		
a university		
a primary school		
a secondary school		

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/34

Tytuł	Zabawy z kołami
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji komunikacyjnej,– rozwijanie myślenia twórczego,– rozwijanie orientacji przestrzennej. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na określony temat,2) poszukuje sposobów na rysowanie kół bez użycia cyrkla,3) odróżnia koło od okręgu,4) posługuje się cyrkiem przy rysowaniu okręgów,5) przedstawia swoje propozycje zabaw z kołami i obręczami,6) współpracuje w grupie podczas wykonywania ćwiczeń ruchowych,7) podaje sytuacje ze swojego życia, w których wykorzystuje koło
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	kółka ringo lub od sersa, obręcze, przedmioty codziennego użytku typu: podstawka do doniczki, kawałki sznurka, tasiemka, karty pracy nr 1–3, załącznik 1, kartki A3, ołówki
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 15 minut– edukacja matematyczna – 30 minut– wychowanie fizyczne – 15 minut– zajęcia techniczne – 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Co to jest koło? – rozmowa kierowana

Dzieci siadają w kole. Nauczyciel zadaje pytania:

Jakie może być znaczenie słowa „koło”? (Koło – miasto, koło – figura geometryczna, ustawienie dzieci do zabawy, samochodowe, rowerowe, obok, w pobliżu)

Co to jest koło?

Czy łatwo jest narysować koło?

Zajęcia właściwe

1. Jak narysować koło bez cyrkla?

Uczniowie mają za zadanie w ciągu 10 minut różnymi sposobami narysować koła różnej wielkości. W grupach szukają pomysłów na to, jak narysować koło bez cyrkla. Mają do dyspozycji kartki A3, ołówki i przedmioty zgromadzone w klasie przez nauczyciela, na przykład podstawka do doniczki, kawałki sznurka, tasiemka. Grupy prezentują swoje pomysły.

2. Koło i okrąg

Nauczyciel pokazuje planszę, na której jest koło i okrąg. Mówi, że w geometrii wyróżniamy koło i okrąg.

Jak myślicie, czym różni się koło od okręgu?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel w przypadku wystąpienia trudności z odpowiedzią na to pytanie naprowadza uczniów, wyjaśniając, że okrąg to linia krzywa, której każdy punkt znajduje się w takiej samej odległości od jego środka. Koło to wszystko, co znajduje się wewnątrz, wraz z tą linią.

3. Rysowanie okręgów

Dzieci rysują okręgi po śladzie na kartach pracy 1-4, a następnie samodzielnie, na kartkach. Próbują tworzyć kompozycje z kół.

4. Zabawy ruchowe z wykorzystaniem kół i obręczy

Uczniowie w grupach wymyślają propozycje zabaw i prezentują pozostałym grupom.

5. Ozdoba choinkowa

Wykonanie ozdoby choinkowej z kół, na przykład pawiego oczka.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie kończą rozpoczęte zdanie:

Gdyby nie wynaleziono koła, to...

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
3, 4
środki dydaktyczne:
- przedmioty
codziennego użytku,
- kartki A3,
- ołówki

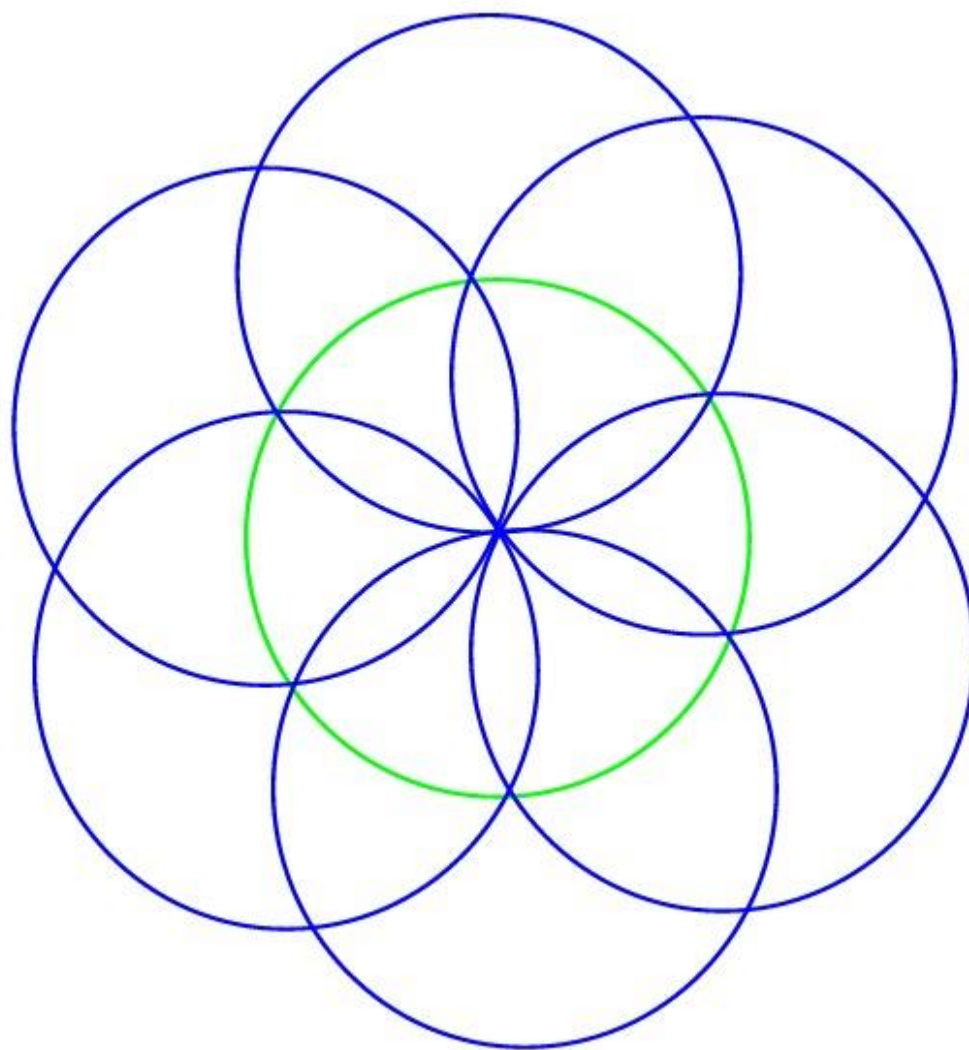
edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
- cyrkiel,
- załącznik 1

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
- przedmioty koła
i obręcze
- karty pracy nr 1-4

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

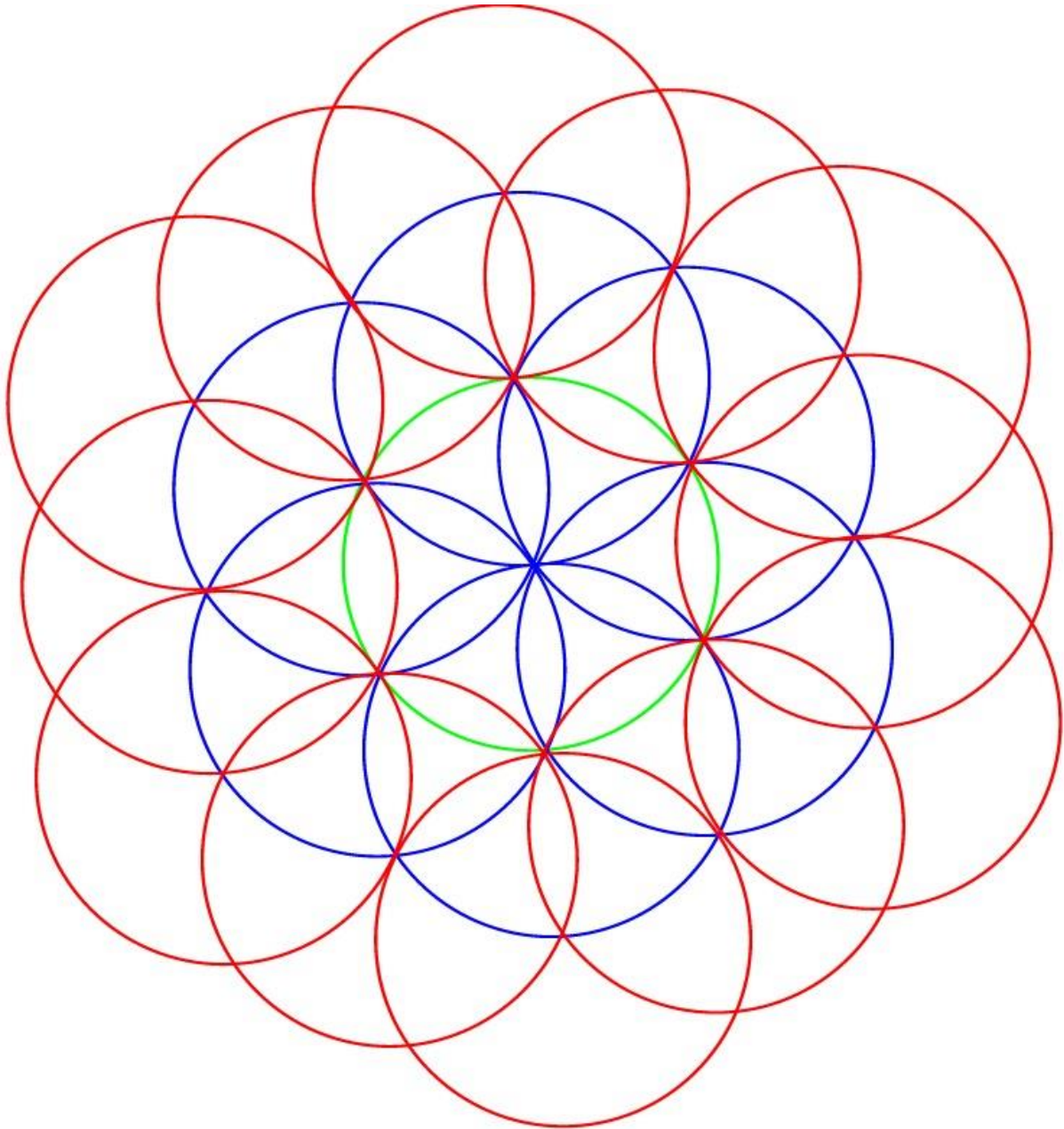
KARTA PRACY NR 1a sc. III/34

KARTA PRACY NR 1b sc. III/34

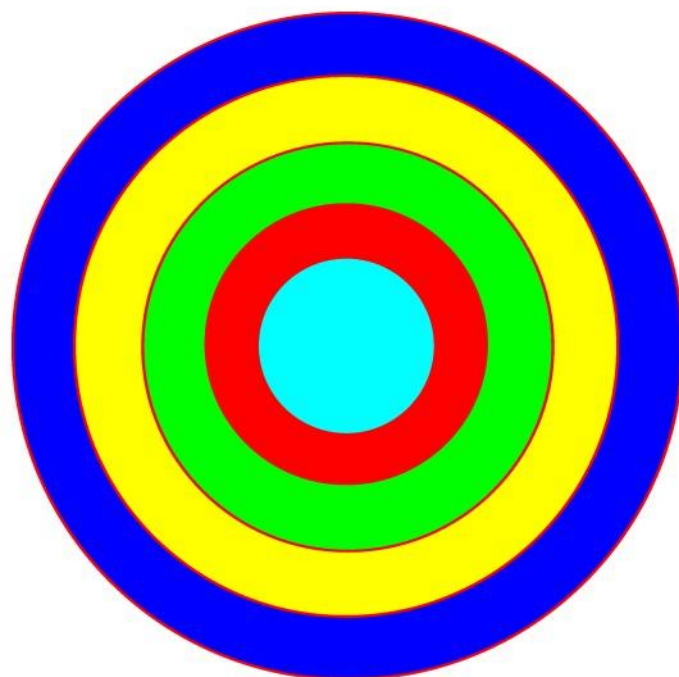
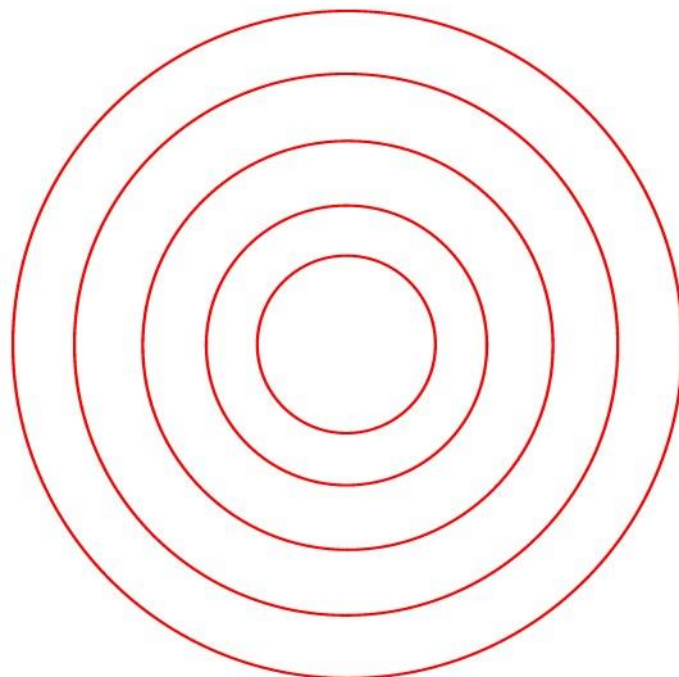
1. Policz okręgi. Dorysuj czerwone okręgi.

KARTA PRACY NR 2a sc. III/34

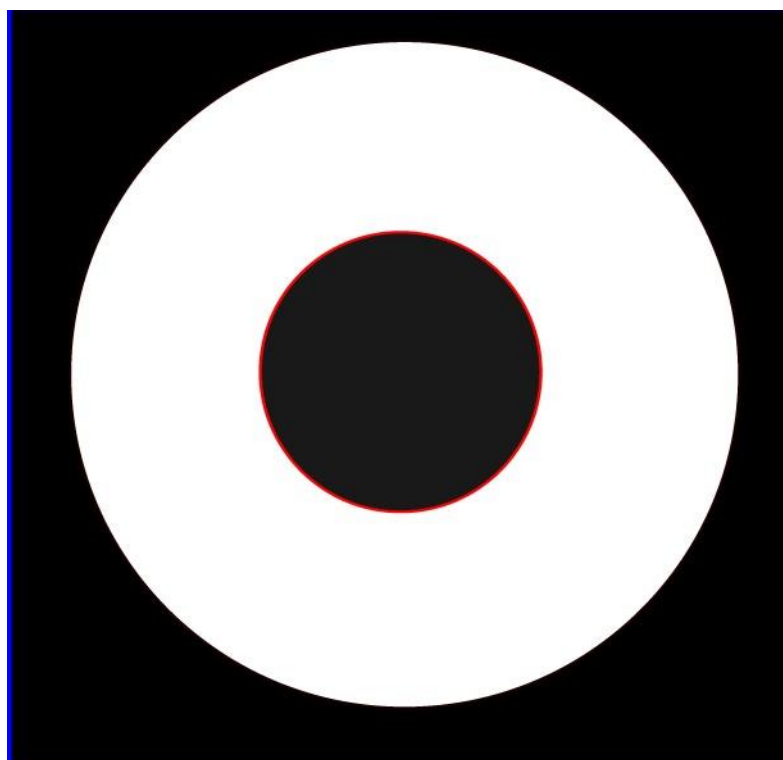
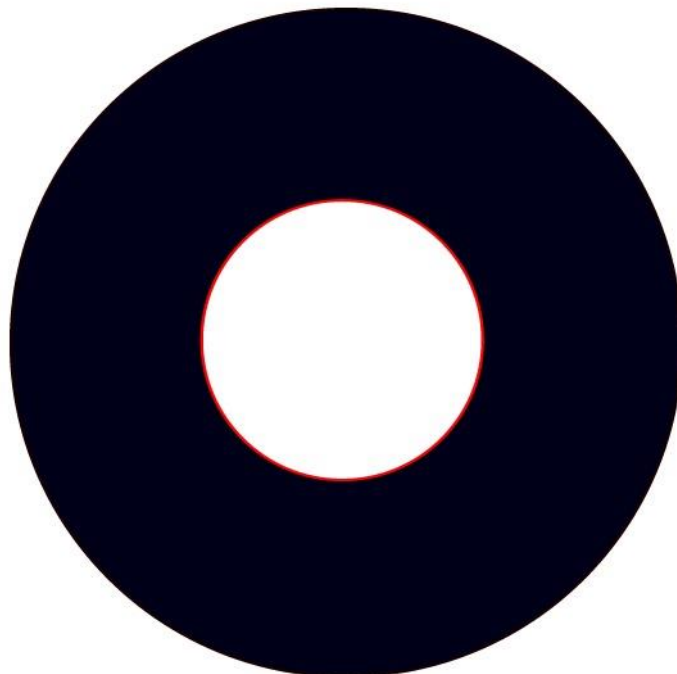
1. Pokoloruj według wzoru poniżej.

KARTA PRACY NR 2b sc. III/34

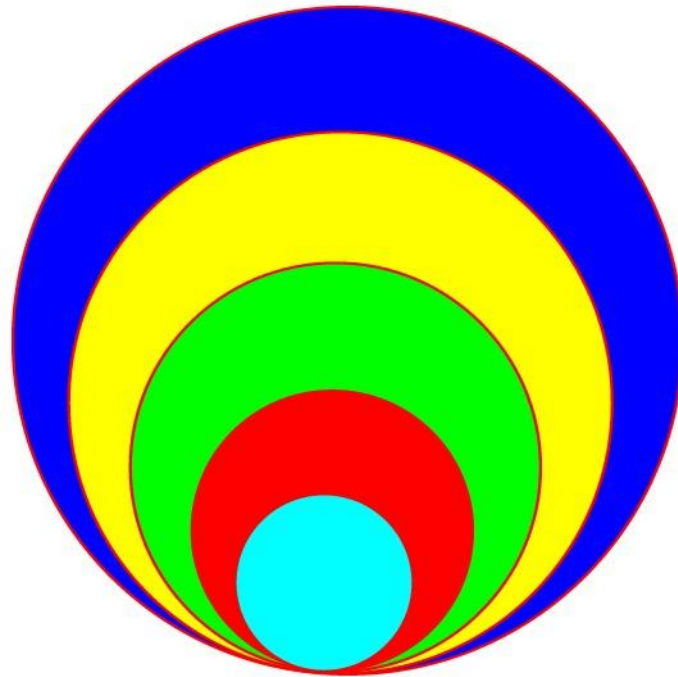
1. Czy przedstawione figury są tej samej wielkości?

KARTA PRACY NR 3 sc. III/34

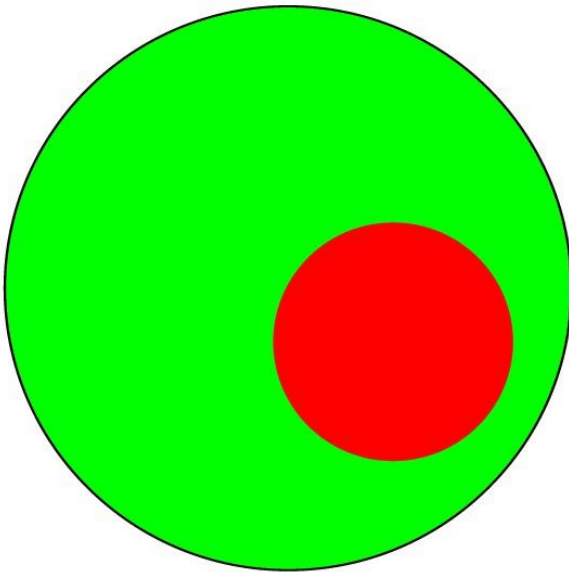
1. Wykonaj dowolną ozdobę choinkową z kół.

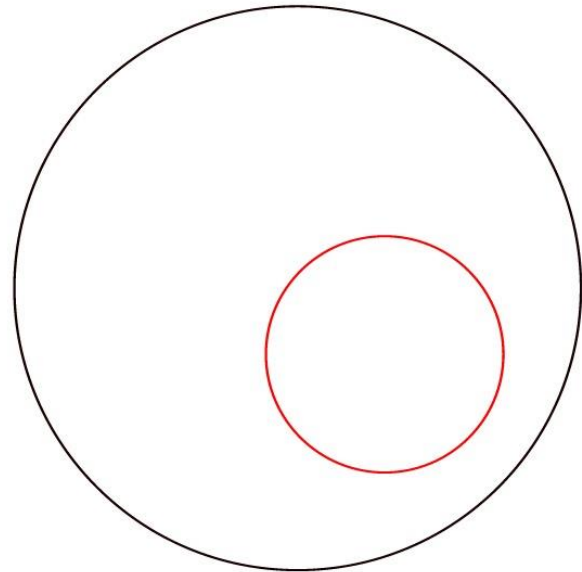

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/34

koła

okręgi

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/35

Tytuł	Zimno, ciepło, ciepłej – pomiary termometrem
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– obserwacja i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) prowadzi proste obserwacje przyrodnicze,2) dokumentuje prowadzone obserwacje,3) współpracuje w grupie w czasie zajęć w plenerze,4) posługuje się różnymi termometrami, odczytuje wynik pomiaru i zapisuje go,5) wymienia czynniki wpływające na wysokość temperatury,6) rozumie pojęcia <i>meteorolog</i>, <i>meteorologia</i>
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 3 – według wzoru, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny, lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, termometry cieczowe lub elektroniczne (tyle, ile zespołów lub jeden przekazywany przez nauczyciela), sznurek, tablica przenośna lub arkusz papieru A1 ze stelażem (sztalugą), wypełnione karty nr 1–2 z „Zeszytu obserwatora przyrody”
Czas trwania	1 godzina 15 minut – edukacja przyrodnicza Termin: grudzień, słoneczny dzień

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 3,
- wypełnione strony 1–2 włożone w koszulkę

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 1, 2
środki dydaktyczne:
- „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 3,
- karta pracy nr 1,
- tablet

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 3, 4
środki dydaktyczne:
- „Zeszyt obserwatora przyrody” -karta pracy nr 1,
- termometry,
- sznurek

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 5, 6
środki dydaktyczne:
tablica przenośna lub sztalugi

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 3 z „Zeszytu obserwatora przyrody” oraz włożone w koszulkę wypełnione karty nr 1 i 2.

Zajęcia właściwe

1. Obserwacje i pomiary

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty nr 3 z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny; zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę; jeśli roślina ma, to również owoce i liście.

Uczniowie wykonują polecenie.

2. Mierzymy temperaturę

Uczniowie grupują się w wyznaczonym miejscu na boisku szkolnym.

Odczytajcie z karty nr 1 zanotowane temperatury powietrza.

Spróbujcie odpowiedzieć, dlaczego podane przez was wyniki pomiaru temperatury się różnią? Przecież mierzyliście w tym samym czasie? (pomiary były wykonywane w różnych miejscach) Miejsce pomiaru temperatury ma istotny wpływ na uzyskane wyniki. Teraz spróbujemy przeprowadzić eksperyment, który nam nieco to zjawisko wyjaśni.

Nauczyciel ustawia po jednym zespole w następujących miejscach: zacienionym osłoniętym od wiatru, zacienionym wietrznym, słonecznym osłoniętym od wiatru, słonecznym wietrznym.

Uczniowie wykonują pomiar temperatury powietrza. Wynik pomiaru zapisują na kartach.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Pomiar temperatury powietrza powinien być wykonywany przez około 1–2 min. Termometr (lub czujkę termometru) należy trzymać zawieszony na sznurku około 0,5–1 m nad ziemią, niezbyt blisko osoby dokonującej pomiar, by nie zafalszować pomiaru.

Podsumowanie zajęć

Po powrocie do szkoły uczniowie podają wyniki swoich pomiarów i opisują krótko miejsce wykonywania pomiaru (na przykład: temperatura 2 stopnie Celsjusza, w cieniu za szkołą, bez wiatru).

Nauczyciel zapisuje wyniki na tablicy.

W którym miejscu jest najcieplej, a w którym najzimniej?

Jak myślicie, w jakich miejscach są zlokalizowane termometry meteorologów?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Pomiaru temperatury na posterunkach lub stacjach meteorologicznych dokonuje się w tak zwanych klatkach meteorologicznych: są to skrzynki z ażurowymi białymi ściankami, tak by powietrze mogło swobodnie przepływać, a jednocześnie było osłonięte od podmuchów wiatru i bezpośredniego słońca. Skrzynka jest stawiana na wysokości około 2 m.

Czy zaobserwowaliście, w jakich miejscach na zewnątrz domów najczęściej odpoczywają koty? Jak myślicie, dlaczego wybierają te miejsca? (parapety, miejsca słoneczne, bo jest najcieplej)

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Wielu zachowań możemy się uczyć od zwierząt: na przykład chcąc się ogrzać, powinniśmy szukać miejsc słonecznych i osłoniętych od wiatru. Podobnie rozbijając namiot, powinniśmy szukać miejsc, które rankiem będą słoneczne – słońce wysuszy nocną rosę na namiocie, osłoniętych od wiatru – będzie nam cieplej w nocy i niepołożonych w zagłębieniach terenu – żeby zimne powietrze nie ochładzało nam miejsca spania.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie).

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i umieścić w segregatorze.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/35

„Zeszyt obserwatora przyrody” – strona 3. Data obserwacji: Godz. Kierownik zespołu:

Nazwa rośliny:	Opis rośliny: Wykonał:	Temperatura:	UWAGI do pomiaru temperatury: Pomiar wykonał:
Zdjęcie/rysunek: Zdjęcie wykonał:		Liść/owoc:	

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/36

Tytuł	Zimowe wiersze drobinki
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozbudzanie twórczej aktywności w zakresie prób literackich,– rozwijanie sprawności językowej,– rozwijanie umiejętności matematycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) określa nastrój utworu,3) wyodrębnia elementy budowy wiersza,4) dostrzega w przyrodzie zmiany związane z nadejściem zimy,5) ukazuje piękno zimy w poezji,6) prezentuje przed grupą samodzielnie napisany wiersz,7) poprawnie dodaje, odejmuje i mnoży liczby w zakresie 100,8) rozwiązuje zadania z treścią9) przedstawia środkami plastycznymi sytuacje ukazane w wierszu
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	wiersz Marii Konopnickiej „Zła zima”, karty pracy nr 1–3, komputer, drukarka, załącznik 1
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 90 minut– edukacja matematyczna – 20 minut– edukacja plastyczna – 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
wiersz M.
Konopnickiej „Zła
zima”

Wprowadzenie do zajęć

1. Słuchanie wiersza Marii Konopnickiej „Zła zima”

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
Szczypie w nosy, szczypie w uszy
Mroźnym śniegiem w oczy prószy,
Wichrem w polu gna!
Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
Płachta na niej długa, biała,
W ręku gałąź oszroniała,
A na plecach drwa...
Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
A my jej się nie boimy,
Dalej śnieżkiem w plecy zimy,
Niech pamiątkę ma!
Nasza zima zła!

Źródło: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/zla-zima.html>

Po wysłuchaniu utworu dzieci określają jego nastrój, odpowiadają na postawione pytania:

Czy chcielibyście podczas zimy opisanej w wierszu długo przebywać na dworze?

Jak wygląda świat pokryty śniegiem?

Komu podoba się duża ilość śniegu?

Kto nie lubi padającego śniegu?

Jaką zimę mamy za oknem?

Zajęcia właściwe

1. Wyodrębnianie elementów budowy wiersza

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 1 i w grupach określają, czy zdania dotyczące wiersza są prawdziwe, czy fałszywe. Żeby to zrobić, muszą policzyć zwrotki, wersy i sylaby w wersach, odnaleźć wyrazy rymujące się. Po zakończeniu pracy grupy porównują swoje odpowiedzi.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy zapytać dzieci, czy wszystkie wyrazy z wiersza są dla nich zrozumiałe; jeśli nie, należy je wyjaśnić.

edukacja:
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 7, 8
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1–3

2. Rozwiązywanie zadań

Na karcie pracy nr 2 uczniowie rozwiązują zadania z treścią związane z budową wiersza.

3. Gromadzenie wyrazów związanych z tematem zimy

Nauczyciel zapisuje na tablicy: *śnieg (co robi?)*. Uczniowie dopisują swoje propozycje:

pada, prószy, sypie, zasypuje, zamarza, topi się, skrzypi, błyszczy, skrzy, wiruje, tańczy, otula

śnieg (jaki?) biały, lśniący, błyszczący, miękki, puszysty, mokry, ciężki, lekki, zimny, delikatny, lepki

mród (co robi?) mrozi, maluje, ścina, szczypie, odmraża

4. Dobieranie rymów

W karcie pracy nr 3 dzieci łączą w pary wyrazy rymujące się, dopisują swoje propozycje.

5. Samodzielne pisanie wierszy o zimie

Dzieci zapisują swoje wiersze, po sprawdzeniu poprawności ortograficznej, przepisują je.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli jest taka możliwość, dzieci mogą skorzystać z komputera i drukarki i od razu wydrukować swoje wiersze.

6. Ilustrowanie wierszy

Każde dziecko wykonuje ilustrację do swojego wiersza. Następnie wszyscy składają swoje wiersze, tworząc klasowy tomik poezji.

Podsumowanie zajęć

Dzieci prezentują samodzielnie napisane wiersze. Nauczyciel wręcza każdemu dyplom.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
- komputer,
- drukarka

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
załącznik 1

KARTA PRACY NR 1 sc. III/36

Maria Konopnicka „Zła zima”

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
Szcypie w nosy, szcypie w uszy
Mroźnym śniegiem w oczy prószy,
Wichrem w polu gna!
Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
Płachta na niej długa, biała,
W ręku gałąź oszroniała,
A na plecach drwa...
Nasza zima zła!

Hu! Hu! Ha! Nasza zima zła!
A my jej się nie boimy,
Dalej śnieżkiem w plecy zimy,
Niech pamiątkę ma!
Nasza zima zła!

Źródło: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/zla-zima.html>

1. Zaznacz, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. P = prawda, F = fałsz

Wiersz składa się z 4 zwrotek.	P	F
Wszystkie wersy mają tyle samo sylab.	P	F
We wszystkich zwrotekach razem są 102 sylaby.	P	F
Każda zwrotka rozpoczyna się takim samym wersem.	P	F
W piątym wersie jest 6 sylab.	P	F
Wiersz opowiada o wiośnie.	P	F
W każdej zwrotce jest 5 wersów.	P	F
W wierszu są 3 rymy.	P	F

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/36

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/37

Tytuł	Matematyka wokół nas
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podaje funkcje matematyki w życiu codziennym,2) podaje rozwiązanie praktycznych problemów związanych z ważeniem zwierząt,3) zapisuje i wykonuje działania umożliwiające obliczenie wagi zwierząt,4) rozwiązuje problemy mrówki Eureka, wykorzystując poznane działania matematyczne,5) opracowuje „w myślach” strategię rozwiązania problemu matematycznego,6) odmierza 1 l wody, korzystając z naczyń o innej objętości,7) wyobraża sobie świat bez matematyki i dzieli się swoimi spostrzeżeniami/refleksjami
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	naczynia o pojemności: 2 l i 5 l, woda, karta pracy nr 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna – 75 minut– edukacja polonistyczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
matematyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Do czego potrzebna jest nam matematyka?

Uczniowie kolejno wskazują na różne funkcje matematyki. Każdą swoją wypowiedź starają się wzbogacić przykładem z życia (własnego lub innych osób).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można również wykonywać w kilku zespołach. Wówczas każda grupa stara się podać jak najwięcej odpowiedzi na podane pytania w określonym czasie, na przykład 10 min.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
2, 3

Zajęcia właściwe

1. Jak zważyć psa?

Uczniowie rozwiązują następujący problem:

- *Jak zważyć psa, który ucieka z wagi?*

Podają różne propozycje. Prawdopodobnie najbardziej trafionym pomysłem będzie zważenie właściciela trzymającego psa na rękach. Uczniowie opisują przebieg takiego ważenia i zapisują przykładowe działania prowadzące do otrzymania oczekiwanego wyniku. Można przyjąć hipotetyczne dane:

waga właściciela z psem - 75 kg

waga właściciela - 69 kg

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe zadania dla uczniów zdolnych:

- *Jak zważyć kanarki, żeby nie odleciały?*
- *Jak zważyć piach znajdujący się na przyczepie samochodu ciężarowego?*

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

2. Problemy mrówki Eureka

Uczniowie rozwiązują zadania zamieszczone w karcie pracy nr 1. Mają one charakter problemów matematycznych, z którymi można spotkać się na co dzień, na przykład podczas wizyty w kinie lub restauracji.

3. Jak odmierzyć 1 l?

Uczniowie pracują w 4 zespołach. Każdy zespół otrzymuje zestaw dwóch naczyń o pojemności 2 l i 5 l. Ich zadaniem jest odmierzenie dokładnie 1 l wody.

Nauczyciel zachęca uczniów do opracowania na początku strategii rozwiązania problemu, a dopiero potem sprawdzenia jej w praktyce.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
- naczynie 2 l,
- naczynie 5 l,
- woda

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie mogą sami ułożyć podobne zagadki wymagające wykorzystania dostępnych naczyń do przelewania wody.

edukacja:
matematyczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 7

Podsumowanie zajęć

Świat bez matematyki

Nauczyciel stara się w jak najbardziej sugestywny sposób przekazać uczniom poniższy opis sytuacji. Zadaniem uczniów jest wyobrażenie sobie tej sytuacji i wyrażenie swoich spostrzeżeń/refleksji.

Opis sytuacji:

Wyobraźcie sobie, że budzicie się w świecie bez matematyki: żadnych liczb dookoła was, nikt nie dodaje, nie odejmuje, nie mnoży i nie dzieli. Czego Wam najbardziej brakuje w tej sytuacji? Jakie są Wasze spostrzeżenia i przemyślenia?

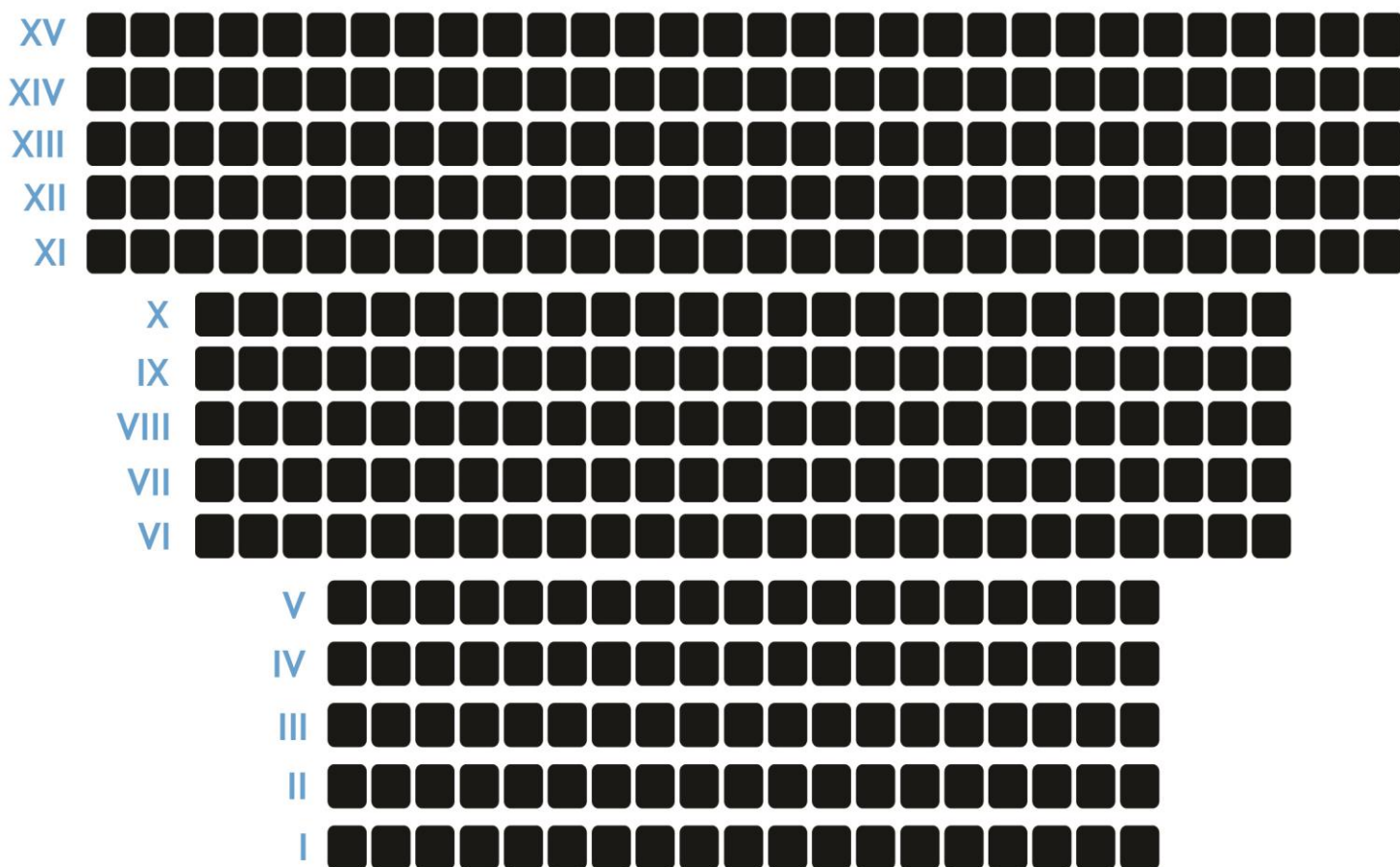

KARTA PRACY NR 1 sc. III/37

Pomóż mrówce Eurece rozwiązać poniższe problemy.

Problem 1.

Mrówka Eureka wybrała się na premierę filmu do miejscowego kina. Okazało się, że wszystkie miejsca w sali były zajęte. Eureka długo zastanawiała się, ile osób było obecnych na sali. Zapomniała, że na bilecie narysowany był rozkład miejsc w sali. Przyjrzyj się mu i odpowiedz na pytanie mrówki Eureka.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/38

Tytuł	Giełda pomysłów
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne, myślenie twórcze, postawa przedsiębiorcza
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia twórczego uczniów,– rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) podaje powody, dla których ludzie myślą twórczo,2) ocenia pomysły własne i innych osób,3) generuje pomysły rozwiązań podanych problemów,4) podaje pomysły na nudę,5) aktywnie uczestniczy w pracach zespołowych,6) dostrzega braki danych w zadaniach z treścią,7) uzupełnia braki danych w zadaniach z treścią,8) rozwiązuje zadania z treścią,9) generuje problemy nie do rozwiązania,10) wytwarza pomysły rozwiązania problemów pozornie „nie do rozwiązania”
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie, komentarz), aktywizujące (trening twórczości), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–2
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja techniczna – 45 minut– edukacja matematyczna – 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
papier do flipcharta

Wprowadzenie do zajęć

Po co myślimy twórczo?

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Każdy zespół zapisuje na papierze do flipcharta swoje propozycje odpowiedzi na pytanie:

Po co myślimy twórczo? Do czego potrzebne jest nam myślenie twórcze?

Następnie reprezentanci grup przypinają kartki za pomocą magnesów do tablicy i prezentują efekty pracy zespołów. Uczniowie oceniają poszczególne odpowiedzi i dyskutują na ich temat. Jeśli wspólnie nie zgadzają się z jakąś propozycją, wykreślają ją.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto wzbogacić wprowadzenie do zajęć (bazujące na uproszczonej burzy mózgów) o podanie przez uczniów praktycznych przykładów wykorzystania myślenia twórczego do rozwiązywania problemów. Przykładowo:

Nie zrobiliśmy zakupów. W lodówce są tylko cztery składniki i trzeba z nich przygotować jakieś smaczne danie.

Popsuł się zamek w szafie i trzeba wymyślić jakiś zastępczy sposób jej zamykania.

Zajęcia właściwe

zajęcia techniczne
cele operacyjne:
2, 3, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

1. Jak temu zaradzić?

Uczniowie pracują w parach. W karcie pracy nr 1 znajdują się opisy różnych problemów. Zadaniem każdej pary jest wymyślenie przynajmniej trzech rozwiązań każdego problemu. Po uzupełnieniu karty uczniowie porównują zaproponowane rozwiązania. Oceniają, czy dane propozycje mogą być skuteczne i wdrożone w życie.

2. Pięć pomysłów na...

Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel rozpoczyna rundę, mówiąc:

Podaj pięć pomysłów na nudę.

Osoba, która siedzi po prawej stronie, udziela odpowiedzi, a każda kolejna osoba dodaje po jednym pomysłem, który do tej pory nie padł.

Następnie nauczyciel rozpoczyna kolejną rundę:

Podaj pięć pomysłów na przetrwanie zimy.

Ochotnik udziela pięciu odpowiedzi, a następnie robią to osoby siedzące kolejno za nim.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą sami zaproponować obszar, którego mają dotyczyć pomysły generowane przez uczestników zabawy, na przykład: pomysły na wiosnę, pomysły na ochronę przed deszczem podczas ulewy, pomysły na odkurzanie bez odkurzacza.

zajęcia techniczne,
edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
4, 5

3. Czegoś tu mi brakuje...

Uczniowie czytają zadania zamieszczone w karcie pracy nr 2. Każde z tych zadań w takiej postaci, w jakiej widnieje na karcie, nie jest możliwe do rozwiązania. Uczniowie uzupełniają

zajęcia techniczne,
edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

9, 10

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 2

zajęcia techniczne,

edukacja

polonistyczna

cele operacyjne:

9, 10

jego treść (w dowolny sposób) i próbują je rozwiązać.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie starają się wymyślić jak najtrudniejszy problem, który według nich nie ma żadnego rozwiązania. Pozostali uczniowie starają się udowodnić, że jednak każdy problem da się rozwiązać.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/38

Poniżej znajdują się opisy trzech różnych problemów. Wymyślcie po trzy rozwiązania każdego z nich.

Problem 1

Mrówka Eureka potrzebuje do wykonania eksperymentu szklanę z wodą zabarwioną na czerwono. Niestety nie ma czerwonego barwnika.

Problem 2

Mrówka Eureka chciałaby rozpuścić cukier w herbacie, ale nie ma łyżeczki.

Problem 3

Eureka nie ma pieniędzy, a chciałaby podarować swojej przyjaciółce Eulalii prezent z okazji urodzin. Eulalia jest uczulona na papier.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/39

Tytuł	Nasze grudniowe świętowanie, czyli od Chanuki do Bożego Narodzenia
Kształtowane kompetencje	językowe, kulturowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, myślenie analogiczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z tradycją świąt obchodzonych w grudniu przez wyznawców dwóch głównych religii w Polsce: chrześcijaństwa i judaizmu,– kształtowanie postawy szacunku wobec innych religii i narodowości,– kształtowanie kompetencji międzykulturowych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) słucha ze zrozumieniem opowiadania nauczyciela na temat grudniowego świętowania w Polsce,2) czyta ze zrozumieniem tekst opowiadań, czyta z podziałem na role,3) rozwiązuje krzyżówkę i rebus, uzupełnia karty pracy,4) redaguje plan wydarzeń,5) pisze życzenia do wybranego bohatera opowiadania,6) wykonuje cykl ilustracji do wybranego tekstu opowiadania,7) redaguje komiks na podstawie przygotowanych ilustracji i tekstu wybranego opowiadania,8) wymienia główne święta religijne obchodzone w grudniu w Polsce (Chanukę, Boże Narodzenie),9) opowiada o zwyczajach związanych z obchodzeniem Chanuki i świąt Bożego Narodzenia w Polsce,10) wskazuje w kalendarzu dni świąteczne dla różnych grup wyznaniowych w Polsce: katolików, protestantów, żydów i prawosławnych,11) wymienia najbardziej charakterystyczne potrawy w czasie obchodzenia grudniowych świąt oraz związane z nimi tradycje,12) wypowiada się z szacunkiem na temat poznanych świąt oraz poznanych bohaterów,13) operuje nowo poznanymi pojęciami,14) współpracuje w grupie, pełniąc różne role

Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z tekstem, ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–5, załącznik 1–4
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja społeczna – 30 minut– etyka – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Grudniowe krzyżówki świąteczne

Nauczyciel prosi, aby uczniowie ustawili się w kręgu i kolejno odliczali do trzech. Potem prosi, aby osoby z numerem jeden usiadły razem w grupie, podobnie z numerem dwa i z numerem trzy. Następnie każdej grupie rozdaje inną krzyżówkę (karty pracy nr 1–3). Uczniowie rozwiązują swoje krzyżówki, konsultując się w obrębie własnych grup. Na koniec wszyscy podają swoje hasła.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wspólne rozwiązywanie krzyżówek jest ważne ze względu na trudność haseł, które zazwyczaj są nieznane uczniom, jak: Chanuka, pielmieni czy kutia.

2. Chanuka, pielmieni i kutia

Nauczyciel pyta, czy któreś z tych haseł jest uczniom znane. Jeśli tak, to nauczyciel prosi o wyjaśnienie. Jeśli nie, to nauczyciel wyjaśnia, że wszystkie rozwiązania krzyżówek są pojęciami związanymi ze świętami obchodzonymi przez Polaków różnych wyznań.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeżeli w klasie są uczniowie wyznania mojżeszowego lub prawosławnego, to należy wcześniej z nimi uzgodnić, czy chcą się wypowiedzieć na temat swojego wyznania i tradycji obchodzonych w domu rodzinnym.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

W przypadku sprawnego wykonania zadania krzyżówkowego przez niektórych uczniów można im zaproponować rozwiązanie świątecznych rebusów (karta pracy nr 5).

edukacja
polonistyczna,
społeczna,
etyka
cele operacyjne:
3, 8, 12
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 1-3

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 8
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 1-3, 5

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
1, 4, 8, 10, 11
środki
dydaktyczne:
załącznik 1–2

Zajęcia właściwe

1. Chanuka – opowiadanie Pawła

Nauczyciel zaczyna czytać opowiadanie na temat Chanuki. Narratorem i głównym bohaterem tej opowieści jest ośmioletni Paweł, którego rodzina jest wyznania mojżeszowego. Na zakończenie nauczyciel korzysta z załącznika 2, prosząc uczniów o wskazanie przedmiotów religijnych oraz produktów do jedzenia opisywanych przez Pawła.

Proponowane pytania:

Dlaczego Paweł tak niecierpliwie wyczekiwał świąt Chanuki?

Którego dnia zaczyna się Chanuka?

Czy święto Chanuki obchodzi się tylko w Polsce?

Jakie potrawy jadła rodzina Pawła podczas kolacji chanukowej?

Co oznacza słowo „Chanuka”?

Kiedy dzieci dostają prezenty?

Jakie zwyczaje są związane z tym świętem dla Żydów polskich?

Jakie nowe słowa poznaliście dzisiaj? (Chanuka, menora, szabas)

2. Pytania do Pawła

Narracja Pawła kończy się pytaniem skierowanym do słuchaczy:

Czy chcielibyście mnie jeszcze o coś zapytać? (czas na swobodne wypowiedzi uczniów)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W załączniku 1 proponuje się podział procesu czytania na dwie części, czyli przeczytanie pytania Pawła dopiero po omówieniu zwyczajów święta Chanuki.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
1, 4, 8, 10, 11
środki
dydaktyczne:
załącznik 3–4

2. Święta Bożego Narodzenia – opowiadanie Basi i Eli

Nauczyciel prosi o uważne słuchanie opowiadania Basi i Eli na temat grudniowych świąt (załącznik 3). Dziewczynki na zmianę opowiadają o przygotowaniach do świąt Bożego Narodzenia, kupowaniu choinki, przygotowaniu kolacji i kupowaniu prezentów dla bliskich. Po kolacji wszyscy idą na pasterkę, z tą różnicą, że Basia idzie na mszę do kościoła, gdzie jest ksiądz, a Ela do kościoła, gdzie jest pastor. U Basi jest tradycyjnie 12 wigilijnych potraw postnych, a u Eli - uroczysta kolacja i pieczony indyk.

Po zakończeniu czytania nauczyciel prosi, aby uczniowie wskazali podobieństwa i różnice pomiędzy sposobem spędzania tych świąt w rodzinie Basi i Eli.

Kiedy rozpoczynają się święta Bożego Narodzenia w rodzinie Basi, a kiedy u Eli?

Jak przygotowuje się do tych świąt rodzina Basi, a jak Eli?

Jak spędza Wigilię rodzina Basi, a jak rodzina Eli?

Gdzie po kolacji wigilijnej idzie Basia z rodziną, a gdzie Ela?

3. Święta Bożego Narodzenia – opowiadanie Mirka

Ostatnim tekstem czytany przez nauczyciela (załącznik 4) jest opowiadanie Mirka, którego rodzina jest wyznania prawosławnego. Chłopiec opowiada, że on również obchodzi święta Bożego Narodzenia, ale zawsze nieco później niż Basia i Ela. Opowiada o tym, jak jego rodzina przygotowuje się do tych świąt, jakie on ma z tym związane obowiązki, a jakie jego młodsza siostra, jakie jedzą potrawy podczas wigilijnej kolacji, i o tym, że potem idą do cerkwi.

Na zakończenie nauczyciel prosi o odpowiedzi na pytania do tekstu:

Kiedy obchodzi święta Bożego Narodzenia Mirek?

Jak wyglądają przygotowania do tych świąt?

Co podaje mama Mirka na kolację wigilijną?

Gdzie potem idzie Mirek ze swoją rodziną?

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne:

4, 6, 9, 12, 13

środki

dydaktyczne:

- załącznik 1, 3, 4,

- karta pracy nr 4

(tabelka)

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna

cele operacyjne:

2, 4, 6, 7, 9, 11, 12,

13

środki

dydaktyczne:

załącznik 1, 2 lub 4

4. Praca z tekstem opowiadania

Uczniowie – w tych samych co na początku zajęć grupach – losują jedno z opowiadań czytanych przez nauczyciela (załącznik 1, 3 lub 4). Każdy uczeń czyta cicho swój tekst opowiadania i próbuje odpowiedzieć na pytania zamieszczone w karcie pracy nr 4. Na zakończenie każda grupa prezentuje swoją pracę, a reszta uczniów uzupełnia tabelkę w swoich kartach pracy.

5. Plan wydarzeń w opowiadaniu Pawła albo Mirka

Uczniowie głosują i decydują, które z opowiadań stanie się podstawą do redagowania planu wydarzeń.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto wyjaśnić uczniom, dlaczego mogą dokonać wyboru pomiędzy opowiadaniem Pawła i Mirka, a nie uwzględniamy opowiadania z perspektyw Basi i Eli. Taki wybór nie wynika z samego tematu świąt, ale ze sposobu opowiadania. Dziewczęta opowiadają na przemian i w takiej sytuacji należałoby ułożyć dwa plany wydarzeń, osobno dla każdej dziewczynki.

6. Ilustrowanie tekstu opowiadania zgodnie z ułożonym planem wydarzeń

Uczniowie planują wykonanie ilustracji do ułożonego wcześniej planu wydarzeń. W zależności od tego, ile zredagowali punktów w planie akcji, tyle należy wykonać ilustracji w odrębnych grupach. Mogą też pracować w takich samych grupach, jak na początku zajęć.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najlepiej, aby uczniowie samodzielnie i demokratycznie dokonali podziału pracy dla poszczególnych grup. Warto też przypomnieć o sprawiedliwym podziale obowiązków wśród wszystkich uczestników danej grupy.

7. Układanie komiksu „Święta u... Pawła/Mirka”

Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, co to jest komiks?

Jeśli tak, to jakie komiksy czytali, a jakie chcieliby przeczytać? (czas na swobodne wypowiedzi uczniów)

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna

cele operacyjne:

6, 7, 9, 11, 13

środki

dydaktyczne:

załącznik 1,2 lub 4

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Oprócz komiksu można również spytać o mangę czy też książkę graficzną. Jeśli wśród uczniów są miłośnicy któregoś z tych gatunków, to po wspólnej w klasie redakcji komiksu można zaproponować tym uczniom przeredagowanie komiksu na mangę. Uwaga! Nie chodzi tylko o typ grafiki (typowy dla japońskiej stylistyki mangi i anime), ale przede wszystkim o inne usytuowanie tekstu (czyli emotywne, który czyta się według ważności wypowiedzianych kwestii, a nie tylko według ich kolejności jak w komiksie).

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
2,13,14

8. Czytanie zredagowanego komiksu z podziałem na role

Uczniowie, współpracując w grupie, głośno odczytują przygotowaną przez siebie opowieść graficzną i jednocześnie prezentują wykonane ilustracje.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2, 5, 10

Podsumowanie zajęć

Życzenia do... (przyjaciela-bohatera wybranego opowiadania)

Uczniowie zastanawiają się, z którym z bohaterów opowiadań chcieliby się zaprzyjaźnić. Każdy dokonuje wyboru i wyjaśnia swoją decyzję. Następnie przygotowuje życzenia świąteczne, które chciałby wystać wybranemu bohaterowi.

Praca domowa:

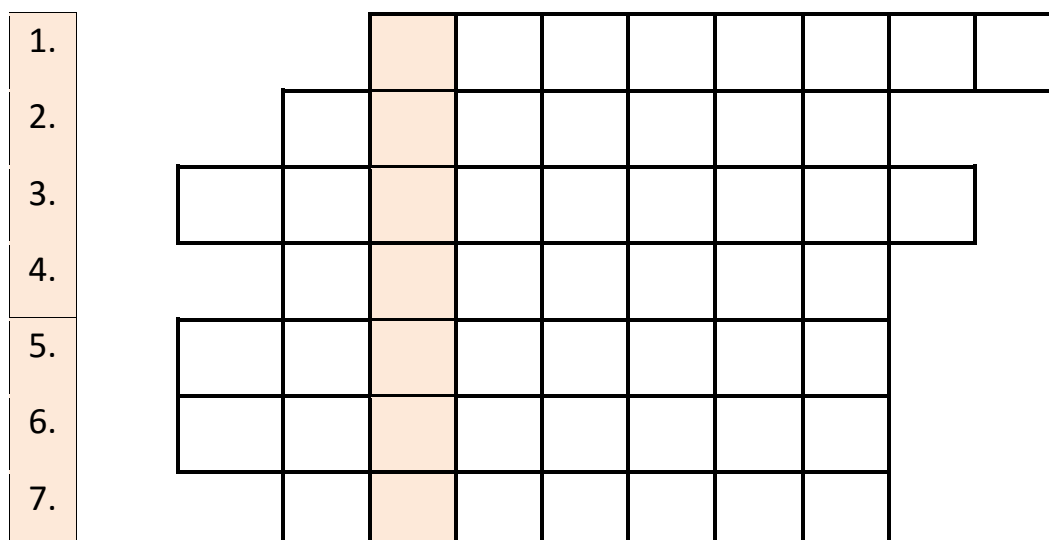
Przygotuj kartkę świąteczną z życzeniami. Pamiętaj o formach grzecznościowych.

KARTA PRACY 1 SC. III/39

Rozwiąż krzyżówkę świąteczną:

1.	Ulubiony kolor Mikołaja.	2.	Drzewko podczas Świąt Bożego Narodzenia.
3.	Liczba miesięcy oraz wigilijnych potraw na świątecznym stole chrześcijan.		
4.	Ulepione ze śniegu małe kulki, którymi lubią obrzucać się dzieci podczas zimowych zabaw.		
5.	Miesiąc, który się żegna ze Starym a wita z Nowym Rokiem.		
6.	Nasze ręce potrzebują ich w mroźne i wietrzne dni.		
7.	Wyraz o przeciwstawnym znaczeniu do wyrazu "ciemność".		

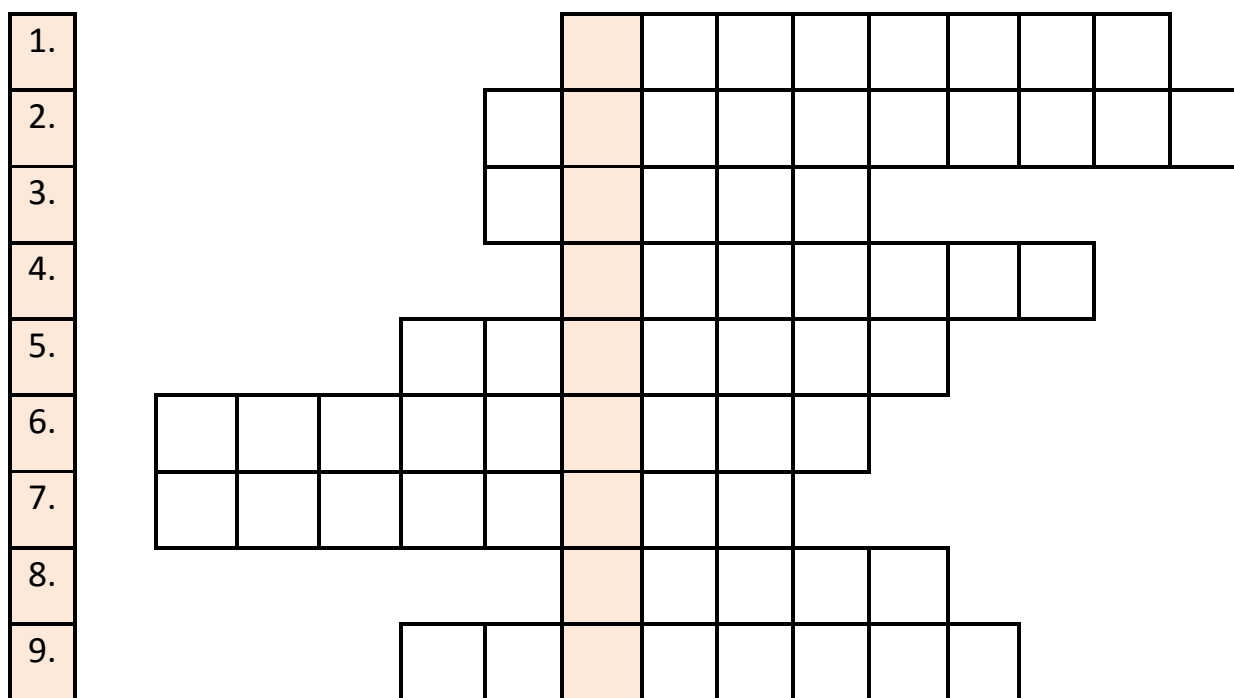
Rozwiązanie:

KARTA PRACY 3 SC. III/39

Rozwiąż krzyżówkę świąteczną:

1.	Słynne ciastka z Torunia.	2.	W piosence jest stary i mocno śpi zimą.
3.	Dwutygodniowa przerwa zimowa w nauce szkolnej.	4.	Ojczyzna Mikołaja.
5.	Gdy się pod nią stanie, można dostać całusa.	6.	Tam jeździmy na łyżwach.
7.	Ciągną sanie Mikołaja.	8.	Płyzy mocowane do nóg, ślizgają się po śniegu.
9.	Burza śnieżna to inaczej		

Rozwiązanie:

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY 4 SC. III/39

Uzupełnij tabelkę:

Grudniowe Święta	Paweł	Basia i Ela	Mirek
Kiedy zaczynają się?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jak nazywają się święta?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jaką świąteczną potrawę lubią?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Czy otrzymują prezenty?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY 5 sc. III/39

Świąteczne sudoku

Sudoku mają 6 pól. Ułóż tak obrazki, aby w każdym polu nie powtórzyły się te same obrazki.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Wytnij obrazki i uzupełnij sudoku:

					
					
				?	

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/39

Chanuka, czyli grudniowe świętowanie Pawła

Nazywam się Aszer, czyli Paweł, i jestem uczniem klasy III. Co roku czekam na grudniowe Święto Świąteł, czyli Chanukę. To święto oblicza się według naszego religijnego kalendarza, ale zazwyczaj jest to początek grudnia. Na przykład w 2015 roku jest to dzień 6 grudnia.

Kiedy za oknem zapada mrok, który rozświetla tylko biały śnieg, a na niebie pojawiają się pierwsze gwiazdy, wtedy u nas w domu zapalamy świece na specjalnym świeczniku z dziewięcioma ramionami - to znaczy chanukiję. Do świąt Chanuki przygotowujemy się osiem dni wcześniej. Każdego wieczoru przez osiem dni nasz tata, jako głowa rodziny, zapala tylko jedną świecę na chanukiji. Robi to każdego dnia, aż zapali wszystkie dziewięć. Wtedy rozpoczyna się Święto Świąteł. Mama stawia chanukiję w oknie, aby wszyscy nasi sąsiedzi wiedzieli, że rozpoczyna się dla nas świąteczny dzień.

Tego dnia jesteśmy świątecznie ubrani i zasiadamy do uroczystej kolacji, którą przygotowali nasi rodzice. Na stole są tradycyjne chanukowe potrawy: naleśniki z serem, placki ziemniaczane, pączki z dżemem oraz chałka. Nasza mama mówi, że nasze chanukowe potrawy powinny być tego dnia smażone tylko na oleju. Podczas kolacji cała rodzina siedzi razem przy stole i rozmawia ze sobą. Wszyscy mają dla siebie czas. Na koniec obdarowujemy się prezentami. My z bratem tradycyjnie dostajemy czekoladowe monety owinięte w złote opakowanie, czyli „chanuka gelt”. Są pyszne, ale możemy je jeść tylko raz w roku.

Po kolacji dorośli siadają w salonie i tam grają w różne gry, np. w karty lub w loteryjkę. To też nasza chanukowa tradycja. My jako dzieci gramy w drejdlę. Drejdel to czworościenny bączek. Na każdej ścianie bączka widnieje litera hebrajskiego alfabetu: נ (nun), ג (gimel), ה (hei) lub ש (shin), które są pierwszymi literami słów w zdaniu: „nes gadol haja szam”, czyli „wielki cud zdarzył się tam”. Ta gra jest bardzo prosta. Każdy z nas kolejno kręci bączkiem. Jeśli wypadnie „nun”, to obracający bączkiem nic nie wygrywa, bo to pierwsza litera słowa „nic” w języku jidysz. Najlepiej, jeśli wypadnie „gimel”, bo to oznacza „wszystko”.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Kto wyrzuci tę ściankę w drejdlu wygrywa od innych wszystkie słodczy. Jeśli wypadnie „hei”, to wygrywa się połowę słodczy od każdego gracza. Z kolei ścianka drejdlu z „shin” oznacza, że trzeba dać jedną czekoladową monetę do wspólnej puli. Zapewniam was, że zabawa w drejdlu jest naprawdę ciekawa i bawimy się w nią tak długo, aż rodzice każą nam iść spać.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/39

Chanuka - święto świateł

Stół świąteczny podczas kolacji chanukowej

Słodycze, które dostają dzieci podczas chanuki

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hanukkah#/media/File:Chocolate-Gold-Coins.jpg>

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/39

Święta Bożego Narodzenia, czyli grudniowe święta Basi i Eli

Mam na imię Basia i jestem uczennicą klasy III. Co roku czekam na Święta Bożego Narodzenia. Za oknem jest biało i zimno, a w domu pachnie zielona choinka, którą dekorujemy razem z bratem różnymi kolorowymi ozdobami, czyli szklanymi bombkami, papierowymi łańcuchami i różnymi innymi ozdobami. Co roku nasza choinka jest bardzo piękna i kolorowa. W przeddzień świąt, 24 grudnia, spotykamy się przy wigilijnym stole. Wtedy jemy tradycyjną, postną kolację, czyli dwanaście potraw. Moje ulubione potrawy wigilijne, to: barszcz czerwony z grzybami, pierogi z kapustą i grzybami, gołąbki, kluski z serem i kompot z suszonych owoców. Babcia pilnuje, abym zjadła choć odrobinę z każdego półmiska. „W końcu to tradycja” - powtarza. Dwanaście potraw to jednak nie przelewki i czasami trudno temu sprostać, ale się staram.

Po kolacji idziemy wszyscy razem na pasterkę, czyli nocną mszę w kościele. Bardzo to lubię. Jest bardzo uroczyście i wszyscy tak pięknie śpiewają kolędy. Po powrocie oboje z bratem kładziemy się grzecznie do łóżka, żeby zasłużyć na prezenty od Świętego Mikołaja. Kiedy byłam mała, to wierzyłam, że Mikołaj zakrada się nocą do każdego domu i zostawia prezenty pod choinką. Teraz wiem, że to rodzice kupują nam te prezenty. Sama też bawię się w świętego Mikołaja i w jego imieniu zostawiam prezenty dla mamy, taty i brata. Rano, następnego dnia wszyscy uroczyście otwieramy nasze prezenty. To dopiero jest zabawa. Każdy udaje, że nie wie od kogo, ale i tak sobie wzajemnie dziękują. Wszyscy się ściskamy i życzymy sobie Wesółych Świąt. A mamy jeszcze kolejne dwa świąteczne dni. Tak, to moje ulubione Święta!

Mam na imię Ela i też jestem uczennicą klasy III szkoły podstawowej. Moja rodzina i ja też obchodzimy w grudniu Święta Bożego Narodzenia. My również mamy Wigilię w przeddzień Świąt, ale nasza wigilijna kolacja nie wymaga jedzenia postnych potraw ani spróbowania wszystkich dwunastu posiłków. Wieczorem idziemy do zboru, czyli naszego protestanckiego kościoła i też śpiewamy kolędy. Są trochę inne niż te, które śpiewa Basia, ale też są piękne. Uważam, że nasze kolędy są bardzo wesole.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

W naszym domu stoi duża zielona choinka udekorowana światełkami, bombkami i zabawkami. Mama stara się, aby zawsze pod choinką były jabłka i orzechy. Na drzwiach zawieszamy bożonarodzeniowy wieniec, a w korytarzu - jemiotę. Dorośli mówią, że pod jemiotą można bezkarnie komuś skraść całusa.

Rankiem 25 grudnia zbiegamy na dół, aby sprawdzić, czy Mikołaj zostawił nam jakieś prezenty. Nasi kuzyni w Anglii zawieszają nad łóżkiem skarpety, ale my - tak jak większość dzieci w Polsce - czekamy na prezenty pod choinką. Ja tak samo jak Basia wierzyłam kiedyś w Mikołaja, a teraz też kupuję prezenty dla mamy, taty, babci i mojej siostry. W Boże Narodzenie wręczamy je sobie i życzymy sobie Wesółych Świąt. Tradycją w naszym domu jest też głośne czytanie każdej kartki z życzeniami, którą dostaliśmy. Po przeczytaniu każdej pocztówki i listu tata przypina je wszystkie spinaczami do specjalnego sznurka rozwieszonego wysoko w kuchni. Wszystkie kartki wiszą tak aż do Nowego Roku. Niektóre moje koleżanki z klasy bardzo się zdziwiły, jak zobaczyły po raz pierwszy ten sznureczek z kartkami. Nie dziwię się im - może to wyglądać tak, jakby ktoś zamiast prania suszył pocztówki świąteczne.

W święta jemy piezzonego indyka z warzywami i sosem oraz różne inne pyszności. Moja siostra lubi świąteczne ciasta serowe, które przywozi nam nasza babcia. Po obiedzie zawsze idziemy na spacer albo na lodowisko, a wieczorem śpiewamy razem i długo ze sobą rozmawiamy. Bardzo lubię ten czas Świąt Bożego Narodzenia.

ZAŁĄCZNIK nr 4 sc. III/39

Święta Bożego Narodzenia, czyli styczniowe święta Mirka

Nazywam się Mirek i jestem uczniem klasy III. Moja rodzina i ja również obchodzimy Święta Bożego Narodzenia, ale trzynastcie dni później niż Ela i Basia. Dlaczego? Tata wyjaśniał mi, że obchodzimy święta nieco później, bo kierujemy się innym kalendarzem religijnym (kalendarzem juliańskim), niż rodziny Kasi i Eli. Nasze prawosławne Święta Bożego Narodzenia wypadają więc na początku stycznia (szóstego) i trwają trzy dni.

Nasze święta obchodzimy podobnie jak inni, czyli mamy choinkę i świąteczne ozdoby. Ważną tradycją w naszym domu jest czterdzieści dni postu przed świętami, kiedy nie jemy żadnych smakołyków. W dzień Wigilii jemy uroczystą kolację, a potem wszyscy razem idziemy do cerkwi na pasterkę. Tam śpiewamy piękne kolędy, które są nieco inne niż te, o których mówiła Basia czy Ela. Dzień Wigilii to „sooczelnikom” od słowa „socziwo”, czyli naszej tradycyjnej potrawy świątecznej - gotowanej kaszy z dodatkiem słodkich produktów, jak bakalie czy miód. W naszym domu też jemy tradycyjne 12 potraw. Moje ulubione, to „socziwo”, czyli kutia, którą przygotowuje się z pszenicy, maku i miodu. Za to moja siostra jest łasuchem i lubi „koładnyki”, czyli glazurowane cukrem gruszki i jagody. Tego dnia na naszym stole są: czerwony barszcz z grzybami, solone śledzie z cebulą i olejem, kisiel z owsa, groch z solą, pieczone pierożki nadziewane makiem oraz szczułek, czyli kompot z suszonych owoców. W te święta bardzo dużo i chętnie śpiewamy kolędy. Rankiem następnego dnia rozdajemy sobie prezenty, które przyniósł nam w nocy Dziadek Mróz. Wszyscy życzymy sobie Wesółych Świąt i wszystkiego najlepszego w Nowym Roku, który też będziemy obchodzić nieco później niż Kasia i Ela. Bardzo lubię te święta i czekam na nie co roku z niecierpliwością.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/40

Tytuł	Krąg słuchania
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, językowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie i przećwiczenie zasad aktywnego słuchania z wykorzystaniem metody „Krąg słuchania”. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) zauważa i nazywa sytuacje przeszkadzające w aktywnym słuchaniu,2) określa warunki aktywnego i życzliwego słuchania innych w czasie rozmowy,3) wypowiada się na zaproponowany temat,4) zapamiętuje i powtarza wypowiedzi innych osób,5) współpracuje w grupie, czeka na swoją kolej, nie przerywa wypowiedzi innych,6) proponuje tematy wspólnych rozmów w klasie
Metody pracy	podające, aktywizujące – metoda „Krąg słuchania”
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	maski karnawałowe lub maski papierowe przygotowane przez dzieci, kartki z napisami oznaczające poszczególne części zajęć: 1. Słuchanie; 2. Mówienie; 3. Powtarzanie; 4. Podsumowanie
Czas trwania	1 godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja społeczna – 30 minut– edukacja polonistyczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
maski karnawałowe

Wprowadzenie do zajęć

1. Głuchy telefon

Uczniowie ustawiają się w rzędzie i przekazują sobie szeptem wiadomość. Następnie analizują, czy taki sposób porozumiewania się jest dobry, czy można dokładnie zrozumieć i przekazać wiadomość?

2. Trudne rozmowy

Nauczyciel dzieli klasę na pary i proponuje uczniom przeprowadzenie trzech krótkich rozmów na temat tego, co robili w poszczególne dni w ubiegłym tygodniu. Każda z rozmów prowadzona jest w trudnych warunkach.

Powiedzcie sobie, co ciekawego robiliście w poniedziałek? (uczniowie wykonują polecenie przy głośnej muzyce)

Powiedzcie sobie, co ciekawego robiliście we wtorek? (uczniowie rozmawiają, siedząc odwrócenymi plecami do siebie)

Powiedzcie sobie, co ciekawego robiliście w środę? (uczniowie wykonują polecenie w maskach na twarzy)

Następnie nauczyciel analizuje te sytuacje z uczniami:

Czy udało wam się ciekawie porozmawiać?

Co przeszkadzało wam w rozmowie?

Jakie warunki muszą być spełnione, żeby można było porozmawiać z drugą osobą?

Zajęcia właściwe

1. Krąg słuchania

Dzieci siedzą w kręgu. Pośrodku kręgu znajdują się kartki z czterema napisami: 1. Słuchanie; 2. Mówienie; 3. Powtarzanie; 4. Podsumowanie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie oparte jest na technice „Magic Circle” opisanej w artykule E. Domagała-Zyśk, „Wspieranie społecznych kompetencji uczniów klas integracyjnych z wykorzystaniem metody Magic Circle”, [w:] Z. Palak, A. Bujnowska, „Kompetencje pedagoga specjalnego”, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2008, s. 199–206.

Ćwiczenie przebiega według następującego schematu:

Etap 1. Słuchanie

Uczniowie słuchają tematu rozmowy – propozycji nauczyciela. Temat nie powinien być trudny, może dotyczyć bieżących spraw klasy, planów, ulubionych zajęć. Przykładowe tematy rozmów (w czasie spotkania wykorzystywany jest tylko jeden temat):

Co najbardziej lubisz robić w wolnym czasie?

Jakie są twoje marzenia związane z wakacjami?

Jak być bardziej odważnym?

Dlaczego warto być uczniem?

Dlaczego warto zostać sportowcem?

edukacja:
społeczna,
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5
środki dydaktyczne:
kartki z napisami

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Etap 2. Swobodne wypowiedzi uczniów

Każdy z uczniów ma prawo zabrać głos. Uczniowie wypowiadają się w dowolnej kolejności. Nikt nie jest zmuszany do zabrania głosu. Etap trwa tak długo, aż każdy z uczniów wypowie się jeden raz na podany temat.

Etap 3. Powtarzanie

Wypowiedzi uczniów są przywoływane przez inne osoby z grupy, na przykład *Asia powiedziała, że w wolnym czasie lubi bawić się z młodszym bratem; Piotrek nic nie powiedział; Kasia powiedziała, że lubi jeździć na rowerze*. Na tym etapie ważne jest, żeby każda z wypowiedzi (lub brak wypowiedzi) zostały przez uczniów przywołane. Nauczyciel kontroluje, czy wszystkie wypowiedzi zostały powtórzone i uzupełnia te wypowiedzi, które nie zostały przez uczniów zapamiętane. Jest to ważny etap, ponieważ każde z dzieci ma szansę poczuć, że powiedziało coś ważnego, co zostało zapamiętane i przywołane przez inną osobę.

Etap 4. Podsumowanie

Nauczyciel podsumowuje krótko rozmowę, przypomina jej temat i podaje ogólny wniosek. Zachęca uczniów do aktywnego słuchania innych osób i zabierania głosu.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie mówią, czy podobało im się ćwiczenie i proponują tematy na kolejne spotkania.

edukacja:
społeczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 6

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/41

Tytuł	Czego uczy nas bajka duńska
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, językowe, wrażliwość estetyczna, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: – poznanie, że każdy z nas posiada inne talenty, które należy rozwijać. OPERACYJNE: uczeń: 1) opisuje umiejętności wybranych zwierząt, 2) wie, że każda osoba posiada zestaw cech różniących ją od innych osób, 3) słucha treści bajki i analizuje jej treść, 4) rozpoznaje swój talent i analizuje sposoby jego rozwijania, 5) przygotowuje pracę plastyczną dowolną techniką
Metody pracy	podające (pogadanka), aktywizujące, działania praktyczne
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	załącznik 1 z treścią bajki, prezentacja Power Point ze zdjęciami zwierząt – bohaterów bajki (przygotowana przez nauczyciela lub chętnego ucznia)
Czas trwania	1 godzina, w tym: – edukacja społeczna – 15 minut – edukacja polonistyczna – 15 minut – edukacja przyrodnicza – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Co umieją robić zwierzęta?

W czasie zajęć dzieci siedzą na dywanie, co ułatwia spontaniczną rozmowę. Nauczyciel zapowiada, że tematem zajęć będzie poznanie swojej mocnej strony (talentu) i odszukanie sposobów jego rozwijania.

Następnie nauczyciel pokazuje ilustracje (w atlasie zwierząt lub na tablicy interaktywnej, odszukane w Internecie) następujących zwierząt: kaczkę, wiewiórkę, orła, królika. Uczniowie analizują mocne i słabe strony każdego ze zwierząt.

Zajęcia właściwe

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Bajka wykorzystana na lekcji znana jest w Polsce nauczycielom i terapeutom, natomiast w różnych krajach (na przykład w Belgii) wykorzystywana jest jako materiał dydaktyczny pomagający dzieciom odkryć swoje talenty i rozwijać je. Uczy koncentracji na mocnych stronach, których rozwijanie może przynieść sukces.

Dla nauczyciela pomocne do przeprowadzenia tej lekcji może być zapoznanie się z teorią pięciu talentów M. Buckingham i D.O. Cliftona: <http://coach-warszawa.blogspot.com/2013/08/talenty-ludzi-sukcesu-i-twoje-wg.html>

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Mocna strona jest to stała umiejętność wykonywania określonych zadań w efektywny sposób. Podstawą rozwinięcia mocnej strony jest poznanie swoich talentów oraz praca nad ich rozwojem przez nabywanie wiedzy i umiejętności.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
załącznik 1

1. Bajka duńska – czytanie tekstu

Nauczyciel czyta dzieciom *Bajkę duńską* w nieco zmienionej formie.

Pewnego razu zwierzęta postanowiły założyć Nową Szkołę, która miała rozwiązać wszystkie problemy współczesnego świata. Na jej dyrektora wybrano jeża. W pracy pomagał mu bóbr, sarna i niedźwiedź. Ustalono, że w szkole będą cztery przedmioty, obowiązkowe dla wszystkich zwierząt: pływanie, bieganie, wspinanie się po drzewach i latanie.

Kaczka osiągnęła najlepsze wyniki w pływaniu, okazała się nawet lepsza od nauczyciela. Niestety, z latania otrzymała 3+, a z bieganiem zupełnie nie dawała sobie rady. Z tego powodu została skierowana na dodatkowe zajęcia z biegania. Podczas gdy inni trenowali pływanie, kaczka uczyła się biegać. Po pewnym czasie jej powykrzywiane nóżki tak były zmęczone, że osiągała tylko przeciętne wyniki w pływaniu.

Wiewiórka otrzymała szóstkę ze wspinania, ale bardzo frustrowały ją lekcje latania, ponieważ nauczyciel wymagał startu z czubka drzewa. Długie ćwiczenia latania spowodowały znaczne obniżenie ocen ze wspinania i biegania.

Orzeł lubił uczyć się wszystkiego w sobie tylko znany, własny sposób. Na lekcjach

wspinania potrafił znaleźć się na szczycie drzewa znacznie szybciej niż inni uczniowie, ale nie przestrzegał przy tym narzuconych przez nauczyciela zasad.

Królik rozpoczął zajęcia z biegania jako najlepszy w klasie, ale lekcje pływania były dla niego bardzo trudne. Załamał się i nie chciał trenować nawet biegania.

Na końcu roku szkolnego okazało się, że żadne ze zwierząt nie nauczyło się wszystkich czterech umiejętności: biegania, pływania, wspinania się i latania. Osiągały też znacznie niższe wyniki w tych kategoriach, w których były bardzo dobre na początku roku szkolnego! Kaczka bardzo słabo pływała, wiewiórka bała się wspinąć na drzewa, orzeł latał bardzo wolno, a królik nie chciał biegać. Postanowiono zatem zamknąć Nową Szkołę i pozwolić zwierzętom uczyć się tego, w czym mogły być naprawdę dobre. Zwierzęta były szczęśliwe: kaczka poszła popływać w jeziorze, wiewiórka zaczęła wspinąć się na najwyższe drzewo w lesie, orzeł poleciał w stronę słońca, a królik pobiegł do lasu tak szybko, że nikt nie mógł go dogonić. Zwierzęta były nareszcie szczęśliwe.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 2, 3, 4

2. Analiza tekstu

Nauczyciel wspólnie z uczniami analizuje tekst bajki, nazywając mocne strony każdego ze zwierząt. Następnie pyta, czy zdaniem uczniów słuszna była decyzja założycieli Nowej Szkoły, aby nauczać każde zwierzątko wszystkich wymienionych umiejętności w ten sam sposób? Na zakończenie analizy uczniowie formułują postulaty, co było potrzebne zwierzętom, aby mogły rozwijać swoje talenty i być szczęśliwe.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 2, 3, 4

3. Chciałbym być taki jak...

Uczniowie wybierają jedno zwierzę, do którego chcieliby być podobni. Wykorzystując dowolną technikę plastyczną, wykonują obrazek tego zwierzęcia. Następnie obok zwierzęcia piszą, w czym chcieliby być do niego podobni, na przykład: Chciałbym być dzielny jak lew; Chciałabym być miła jak wiewiórka; Chciałbym biegać tak szybko jak królik. W czasie wykonywania pracy uczniowie są zachęceni do rozmowy i wspólnego odkrywania własnych talentów.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien pomóc każdemu dziecku w odkryciu jego talentu. Czasem mogą to być talenty mniej oczywiste, na przykład talent opiekowania się młodszymi dziećmi, talent godzenia skłóconych koleżanek czy talent rozśmieszania innych.

edukacja polonistyczna
cele operacyjne: 5

Podsumowanie zajęć

1. Przygotowanie gazetki klasowej

Uczniowie wspólnie z nauczycielem przygotowują gazetkę klasową, wieszają swoje prace i omawiają je.

2. Przygotowanie plakatu/prezentacji o wybranych zwierzętach i ich umiejętnościach

Chętni uczniowie przygotowują w formie plakatu lub prezentacji multimedialnej ciekawostki i informacje o umiejętnościach różnych zwierząt, na przykład jak szybko potrafią biegać lub latać, jak odnajdują drogę do gniazda.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 5

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/41

Bajka duńska – tekst pełny

Pewnego razu zwierzęta postanowiły zrobić coś dla rozwiązania problemów współczesnego świata. Podjęły decyzję o pilnej potrzebie założenia Nowej Szkoły. Powołano Komitet Szkolny złożony z niedźwiedzia, sarny i bobra.

Dyrektorem mianowano jeża. W programie szkolnym umieszczono następujące przedmioty: bieganie, wspinanie się, latanie i pływanie. W celu lepszej organizacji nauczania postanowiono, że wszystkie zwierzęta będą uczyły się wszystkich przedmiotów w taki sam sposób.

Kaczka osiągnęła najlepsze wyniki w pływaniu, okazała się nawet lepsza od nauczyciela. Niestety, z latania otrzymała 3+, a z bieganiem zupełnie nie dawała sobie rady. Z tego powodu została skierowana na dodatkowe zajęcia wyrównawcze. Podczas gdy inni trenowali pływanie, kaczka uczyła się biegać. Po pewnym czasie jej powykrzywiane nóżki tak były zmęczone, że osiągała tylko przeciętne wyniki w pływaniu.

Wiewiórka otrzymała 6 ze wspinania, ale bardzo frustrowały ją lekcje latania, ponieważ nauczyciel wymagał startu z czubka drzewa. Długie ćwiczenia spowodowały znaczne obniżenie ocen ze wspinania i biegania.

Orzeł był dzieckiem problemowym, często strofowanym. Na lekcjach wspinania potrafił znaleźć się na szczycie drzewa znacznie szybciej niż inni uczniowie, tyle że chciał robić to na własny sposób.

Królik rozpoczął zajęcia z biegania jako najlepszy w klasie, ale dodatkowe lekcje pływania były powodem jego załamania nerwowego. Został skierowany do szkoły specjalnej na obserwację psychologiczną. W tej szkole jedynym przedmiotem było pływanie.

W końcu roku szkolnego nienormalny łoś okazał się najlepszy w pływaniu, a także w bieganiu, wspinaniu i lataniu. W nagrodę poproszono go o wygłoszenie mowy na zakończenie roku szkolnego.

Pies preriowy trzymał się z daleka od szkoły, ponieważ Komitet Szkolny nie zaakceptował kopania jako przedmiotu. Zaprzyjaźnił się z borsukiem i został jego pomocnikiem. Później dogadali się z dzikimi świniami i założyli szkołę prywatną, która wkrótce okazała się sukcesem.

Szkoła, która pragnęła zająć się rozwiązywaniem problemów współczesnego świata, została zamknięta. Zwierzęta odzyskały wolność

Bajka cytowana za Biuletynem Informacyjnym Towarzystwa Dysleksji (nr 6) 1996; w wolnym tłumaczeniu B. Kisiel, L. Maculewicz.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/42

Tytuł	Brat Oli ma autyzm - „Kosmita” R. Jędrzejewskiej-Wróbel
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z problemem autyzmu jako rodzajem niepełnosprawności,– uwrażliwienie społeczne na osoby z autyzmem (kolegę z klasy, sąsiada, członka rodziny),– kształcenie postawy empatii wobec członków rodzin osób z autyzmem,– przygotowanie do potencjalnej relacji z uczniem z autyzmem,– wdrożenie do poznawania samego siebie, swoich mocnych i słabych stron, tego, co budzi strach,– zachęcenie do samodzielnej lektury książek dla dzieci na temat autyzmu. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wyjaśnia, czym jest niepełnosprawność i podaje przykłady rodzajów niepełnosprawności,2) rozumie, że autyzm to niepełnosprawność ukryta,3) słucha ze zrozumieniem czytanego tekstu opowiadania,4) analizuje ilustracje i emotikony w tekście opowiadania,5) wypowiada się na temat poznanych bohaterów literackich (Oli, jej przyjaciółki i rodziców oraz brata Oli),6) rozmawia na temat zachowania Kacpra (tego, co lubi i czego się boi),7) wyjaśnia, dlaczego Ola nazwała Kacpra kosmitą,8) wchodzi w rolę koleżanki/kolegi Oli,9) wyjaśnia, dlaczego każdy z nas jest inny i na swój sposób wyjątkowy,10) uczestniczy w zabawie i dramie,11) współdziała w zespole rówieśniczym i pełni różne role,12) rozumie, że dziecko z autyzmem potrzebuje zrozumienia i życzliwego wsparcia

Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (dyskusja, burza mózgów, zabawy animacyjne, drama, doświadczenia), praktyczne (praca z tekstem literackim)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	tekst opowiadania Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel (http://www.ingdzieciom.pl/pdf/Kosmita.pdf), załącznik 1, karta pracy nr 1-2, instrumenty muzyczne (trójkąty, bębenki, kastaniety, grzechotki i inne), chusta animacyjna, papierowa torba lub karton, rękawice ogrodowe, sól, kwasek cytrynowy, cukier, pieprz, rzutnik, lalka/pacynka
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja społeczna – 45 minut– etyka – 30 minut– wychowanie fizyczne – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa „ludzie do ludzi”

Uczniowie wychodzą na dywan. Nauczyciel wyjaśnia, na czym będzie polegała zabawa, w której obowiązują różne komendy powitania, na przykład noga do nogi, ręka do ręki, ucho do ucha itd. Zadaniem uczniów będzie powitanie się za każdym razem z inną osobą, dotykając się zgodnie z komendą wypowiedzaną przez nauczyciela.

2. Kolor za kolor - zabawa chustą animacyjną

Uczniowie układają chustę na dywanie. Kolejno stają na swoim ulubionym kolorze, krótko wyjaśniając swój wybór. Na komendę nauczyciela, na przykład niebieski za zielony, uczniowie wymieniają się miejscami, ale tak, aby nie zejść z chusty ani nie wejść na inny kolor. Komu się nie uda, ten siada poza chustą.

3. Kolorowy naleśnik

Z grupy osób, które najdłużej wytrzymały na chuście podczas poprzedniej zabawy, losujemy jedną, która stanie się farszem naleśnika. Wszyscy uczniowie ustawiają się z jednej strony chusty, a wylosowany uczeń kładzie się na jej brzegu. Trzeba tylko uważać, aby jego głowa znajdowała się cały czas poza chustą. Następnie uczniowie powoli turlają kolegę/koleżankę, zawijając go w chustę jak w naleśnik.

edukacja społeczna,
wychowanie fizyczne
cele operacyjne:
10, 11
środki dydaktyczne:
chusta animacyjna

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
1, 2, 9, 12

środki
dydaktyczne:
- chusta
animacyjna, karton
lub papierowa
torba,
- instrumenty
muzyczne,
- rękawice
ogrodnicze,
- papier, przyprawy
(cukier, kwasek
cytrynowy, sól,
pieprz)

Zajęcia właściwe

1. Rozmowa na temat przeprowadzonych zabaw

Po zakończonej zabawie uczniowie siadają w kręgu na dywanie, a nauczyciel pyta, czy coś sprawiało im trudność:

Czy przeszkadzało wam hałasowanie kolegów i koleżanek w klasie?

Czy mieliście trudności podczas zabaw w nietypowe powitanie?

Czy chcielibyście, tak jak wasz kolega/koleżanka stać się farszem naleśnika?

Czy podobały się wam te zabawy? Która najbardziej i dlaczego?

A gdyby wasz kolega był niepełnosprawny, to z których zabaw należałoby zrezygnować i na ich miejsce zaproponować inne?

2. Co to znaczy, że ktoś jest niepełnosprawny?

Nauczyciel pyta uczniów, czy rozumieją określenie „człowiek niepełnosprawny”. Prosi, aby wymienili znane im rodzaje niepełnosprawności. Pyta, czy znają osobę niepełnosprawną.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie w tym wieku zazwyczaj potrafią wymienić kilka rodzajów niepełnosprawności. Warto podczas rozmowy z nimi zwrócić uwagę na to, że są niepełnosprawności widoczne (jak ZD, niepełnosprawność ruchowa) i niewidoczne.

3. Autyzm jako rodzaj niepełnosprawności

Nauczyciel – wciąż siedząc z uczniami w kręgu na dywanie – krótko wyjaśnia, że są takie rodzaje niepełnosprawności, których nie widać na pierwszy rzut oka, tak jak widać je u dzieci niewidomych czy z zespołem Downa. Pyta, czy uczniowie pamiętają zajęcia na ten temat, które były przeprowadzone w klasie I i II. Pyta również, czy uczniowie słyszeli coś na temat niepełnosprawności, którą jest autyzm.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zazwyczaj uczniowie potwierdzają, że słyszeli o autyzmie, ale nie potrafią nic więcej na ten temat powiedzieć. Z badań przeprowadzonych wśród osób dorosłych wynika, że wiedza na temat tego spektrum zaburzeń jest bardzo powierzchowna. Zanim uczniowie poznają opowiadanie „Kosmita”, warto z nimi przeprowadzić zajęcia wprowadzające w świat innych doznań dziecka z autyzmem, które ma kłopoty z mówieniem i rozumieniem relacji społecznych, inaczej postrzega i odbiera swoje otoczenie, na przykład sól może być dla niego kwaśna, lód parzyć, a nawet delikatny dotyk dłoni czy ubrań powodować ból.

Książka R. Jędrzejewskiej-Wróbel skupia się przede wszystkim na perspektywie Oli, a ogranicza narrację Kacpra do listów do Anioła Stróża. Uczniowie podczas lektury też na ogół bardziej współczują Oli, niż rozumieją Kacpra, dlatego trzeba ich przygotować do poznania tej historii.

Nauczyciel krótko wyjaśnia, że wszystkie przeprowadzone wcześniej zabawy nie byłyby możliwe w przypadku dziecka z autyzmem. Po pierwsze – takie dziecko boi się hałasu, a dotyk innej osoby czasem sprawia mu fizyczny ból. Czasami boli go nawet noszenie ubrań. Po drugie –

dziecko z autyzmem odczuwa lęk w sytuacji, gdy znajdzie się w grupie osób. Za to zazwyczaj czuje się bardzo bezpiecznie, gdy zawinie się mocno, jak w zabawie w kolorowy naleśnik, ale musi to zrobić sam lub z pojedynczymi bliskimi mu osobami.

4. W świecie doznań dziecka z autyzmem

Nauczyciel przygotowuje uczniów do dalszej części zajęć, wyjaśniając, że za chwilę spróbują doświadczyć świata, w którym żyją dzieci z autyzmem, a także tego, że inaczej go widzą, słyszą i odczuwają.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uwaga! Nauczyciel powinien też wcześniej ustalić z uczniami hasło bezpieczeństwa, na przykład klaśnięcie w ręce i okrzyk „stop”, jeśli ktoś poczuje się niekomfortowo (czegoś się przestraszy lub źle się poczuje).

4.1. Doświadczenie – słuchamy

Dzieci siedzą wciąż na dywanie. Nauczyciel prosi kilkoro ochotników do wejścia do środka kręgu. Ochotnicy siadają w pewnym oddaleniu od siebie i tyłem do pozostałych uczniów, a potem nakładają papierowe torby lub kartony na głowę. Reszta uczniów zaczyna hałasować – pokrzykiwać i grać na różnych instrumentach. W pewnym momencie poszczególni uczniowie podchodzą cicho do siedzących ochotników i pokrzykują w ich pobliżu, przybliżając się i oddalając. Nauczyciel pilnuje przestrzegania zasad, na przykład zakazu dotykania czy poszturchiwania ochotników.

4.2. Doświadczenie – smakujemy

Kolejni ochotnicy wchodzą do środka i zamykają oczy. Wyznaczeni uczniowie podają im do ust łyżeczki ze zmieszany przyprawami, przygotowując ich do spróbowania. Podają łyżeczkę z odrobiną soli i kwasu cytrynowego, mówiąc: – *Teraz będzie coś słonego*. Potem podają łyżeczkę z odrobiną cukru i pieprzu, mówiąc: – *Teraz będzie coś słodkiego*. I na koniec podają łyżeczkę cukru, soli i pieprzu, mówiąc: – *Teraz będzie coś kwaśnego*.

4.3. Doświadczenie – dotykamy

Następni ochotnicy wchodzą do środka i nakładają duże ogrodowe rękawice (jeśli jest tylko jedna para, to wykonują swoje zadanie po kolei). Każdy dostaje jakieś drobne przedmioty do pozbierania, na przykład drobniutko powydzierane skrawki papieru. Następnie ochotnicy muszą zawiązać sobie wzajemnie sznurowadło lub zawiązać kokardkę.

4.4. Doświadczenie - odczuwamy

Kilkoro ochotników wchodzi do środka kręgu i zakłada papierowe torby lub kartony na głowę. Każdy zostaje pokręcony przez chwilę w kółko i posadzony w różnych miejscach w klasie. Uczniowie podchodzą do nich (szybciej lub wolniej), ale zawsze z różnych stron i przynoszą im różne przedmioty i błędnie ich informują, na przykład: *Dotknij, jakie to ciepłe i miękkie*, a podają im plastikowy klocek itd. Przy tym doświadczeniu nauczyciel powinien pilnować, aby uczniowie nie straszili nadmiernie ochotników i nie przynosili im przedmiotów niebezpiecznych, na przykład cyrkiel czy szklanka.

5. Każdy z nas jest inny i inaczej reagujemy na te same doświadczenia

Nauczyciel prosi, aby ochotnicy podzielili się swymi wrażeniami i odczuciami:

Co sprawiało wam trudność? Czy powtórzylibyście to działanie?

Wyjaśnijcie, dlaczego tak / dlaczego nie.

Jak czuliście się w worku na głowie? Czy moglibyście tak spędzić cały dzień? Dlaczego?

A jak wykonywać codzienne czynności, mając takie duże rękawice na rękach? Czego nie można w nich robić?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W trakcie rozmowy z uczniami warto zwrócić uwagę na to, że różnie reagowali na to samo doświadczenie. Czasami uczniowie sami dążą do szukania podobieństw w swoich reakcjach, ale różnice są zawsze i zadaniem nauczyciela jest ich podkreślenie. Na koniec wyjaśniamy, że są różne rodzaje autyzmu i nie wszystkie dzieci z autyzmem reagują tak samo na to samo doświadczenie.

6. Czytanie fragmentów opowiadania R. Jędrzejewskiej-Wróbel „Kosmita”

Uczniowie wracają do ławek. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że za chwilę poznają historię pewnego rodzeństwa: Oli i jej brata Kacpra. Prosi o uważne słuchanie i oglądanie ilustracji do tekstu na rzutniku. W sytuacji, kiedy nie możemy skorzystać z rzutnika – warto wydrukować poszczególne strony i zaprezentować uczniom ilustracje w trakcie czytania.

7. Dlaczego Ola nazwała brata kosmitą? Rozmowa na temat poznanego opowiadania

Nauczyciel prosi o odpowiedź na pytanie, dlaczego Kacpra nazywano kosmitą?

Kto pierwszy tak go nazwał i dlaczego?

Jak zachowywał się Kacper w domu, a jak w innych miejscach? Podajcie przykłady.

Dlaczego Kacper krzyczał, pluł i kopał? Jak na to reagowali obcy ludzie?

Jak Kacper porozumiewał się z bliskimi?

Czy Kacper rozumiał, co się do niego mówi?

Co przedstawiają ilustracje? Jak wygląda tutaj Kacper?

8. Rozmowa na temat bohaterów opowiadania – Oli, Kacpra, mamy i taty

Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy nr 1–2, zawierające pytania do tekstu. Uczniowie w grupach rozmawiają na temat relacji w rodzinie Oli i Kacpra. Po zakończeniu wszyscy prezentują swoje wyniki.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zamiast proponowanego tutaj opowiadania można również skorzystać z innych tekstów dla dzieci, na przykład z krótkiego opowiadania „Mój brat ma autyzm”, Wyd. św. Paweł (o mniejszej skali emocji niż „Kosmita”) lub „Marta i ja” (komiks proponowany przez Fundację SYNAPSIS).

Podsumowanie zajęć

Jestem koleżanką/kolegą Oli – drama

Uczniowie ponownie przechodzą na dywan i siadają w kręgu. Wszyscy wchodzi w rolę kolegów i koleżanek z klasy Oli. Połowa uczniów to koledzy, którzy nie rozumieją zachowań Kacpra i nie wiedzą, czym jest autyzm, a połowa – to przyjaciółki i przyjaciele Oli, którzy będą tłumaczyć nietypowe zachowania Kacpra. Nauczyciel siada w środku kręgu i bierze do ręki lalkę/pacynkę, wyjaśniając, że to jest Kacper.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka

cele
operacyjne:
3, 4, 5, 6, 8
środki
dydaktyczne:
- opowiadanie
„Kosmita”,
- rzutnik,
- karty pracy nr 1–2
- załączniki 1-2

edukacja:
społeczna,
polonistyczna,
etyka
cele operacyjne:
8, 9, 10, 12
środki
dydaktyczne:
lalka/pacynka

Scenka w kinie

Następnie przedstawia sytuację, opisaną w książce R. Jędrzejewskiej-Wróbel, kiedy rodzina wychodzi do kina, a Kacper ze strachu kładzie się pod krzesłami, a potem głośno krzyczy. Uczniowie w roli przeciwników stawiają zarzuty, a potem ci w roli przyjaciół – tłumaczą zachowania Kacpra.

Scenka w sklepie

Przy kolejnej scenie należy zamienić uczniów rolami: ci, którzy byli obrońcami, teraz stają się przeciwnikami. Nauczyciel ponownie przypomina sytuację z książki, a potem prosi, aby uczniowie próbowali wejść w rolę kolegów i koleżanek Oli, którzy stali się świadkami tej sytuacji. Jedni oskarżają, drudzy – bronią.

Na koniec wszyscy stają w kręgu i zrzucają z siebie rolę, jakby zdejmowali kostium. Potem podają sobie ręce i dziękują sobie za dzisiejszy dzień.

Praca domowa:

Jesteś przyjaciółką/przyjacielem Oli i wiesz, że Ola ma niepełnosprawnego brata. Kacper ma w tej chwili cztery lata, a ty już od dawna nie byłaś/nie byłeś w domu swojej przyjaciółki. Napisz do niej list i wyjaśnij, że rozumiesz, czym jest autyzm, i wiesz, jak się należy zachowywać, aby nie denerwować ani nie przestraszyć chłopca. Zaproponuj zabawę, w której moglibyście wspólnie uczestniczyć we trójkę, czyli ty, Ola i Kacper. Pamiętaj przy tym, co sprawia Kacprowi największą przyjemność.

KARTA PRACY 1 SC. III/42

Pytania do tekstu opowiadania pt. „Kosmita”

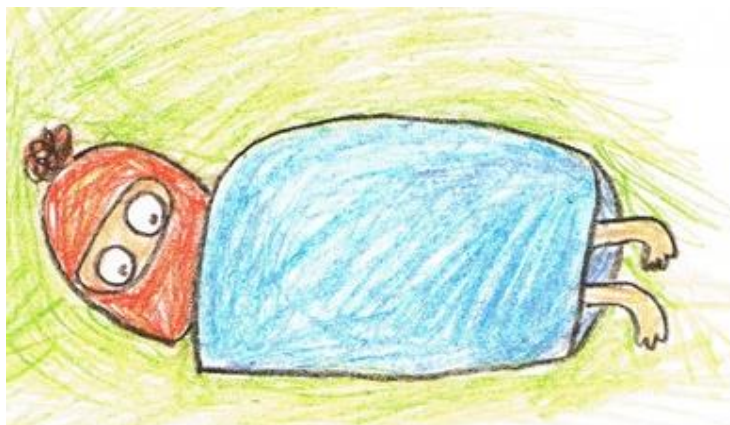
1.	Kto po raz pierwszy nazwał Kacpra kosmitą i dlaczego?
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
2.	Jak zachowywał się Kacper w domu, a jak w innych miejscach? Podajcie przykłady.
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
3.	Jak Kacper porozumiewał się z bliskimi?
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
4.	Dlaczego Kacper krzyczał, pluł i kopał? Jak na to reagowali obcy ludzie?
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY 2 SC. III/42

Pytania do tekstu opowiadania pt. „Kosmita”

ZAŁĄCZNIK NR 1 SC. III/42

Ilustracja z opowiadania Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel pt. „Kosmita”. Całość książki w wersji pdf na stronie:
<http://www.ingdzieciom.pl/pdf/Kosmita.pdf>

Kacper prosił swojego Anioła Stróża o naprawienie relacji z siostrą. Tylko kamienny anioł rozumiał, co mówi Kacper.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Kacper zwinęty jak naleśnik i w czapce na głowie czuł się bezpieczny.

Ilustracja z opowiadania Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel pt. "Kosmita". Całość książki w wersji pdf na stronie:
<http://www.ingdzieciom.pl/pdf/Kosmita.pdf>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/43

Tytuł	Scenografia w teatrze, czyli dekoracja i kostium
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, artystyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie metaforyczne, myślenie twórcze, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– wprowadzenie nowych pojęć z zakresu teatru i inscenizacji,– zainteresowanie scenografią teatralną (filmową) jako rodzajem sztuki plastycznej,– kształcenie kompetencji kulturowych: uczeń – świadomy odbiorca kultury. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) projektuje plakat teatralny techniką kolażu,2) ogląda zdjęcia i plakaty teatralne, porównuje różne scenografie,3) operuje nowo poznanymi pojęciami: scenograf, scenografia, rekwizyt, dekoracja realistyczna, abstrakcyjna i symboliczna i inne,4) wymienia elementy składające się na scenografię teatralną,5) wymienia zawody ludzi związanych z teatrem i pracujących przy przygotowaniu scenografii,6) wykonuje projekt plastyczny maski teatralnej i scenografii,7) mówi na temat swoich wrażeń podczas oglądania zdjęć i plakatów,8) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,9) aktywnie ogląda fragmenty inscenizacji, zwracając na przygotowaną tam scenografię,10) uczestniczy w działaniach teatralnych (improwizacji pantomimicznej)
Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (prace plastyczne, rebusy pantomimiczne), aktywizujące (burza mózgów, zabawy teatralne, metoda kubeczków)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załączniki 1–3, karty pracy nr 1-3, materiały potrzebne do wykonania projektu maski teatralnej oraz karnawałowej
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja społeczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Teatr w prasie

Na dzisiejsze zajęcia uczniowie mieli za zadanie przynieść zdjęcia i wycinki z gazet odnoszące się do scenografii teatralnej lub filmowej oraz kostiumów (na przykład dekoracji podczas inscenizacji, wykorzystanych rekwizytów, makijażu czy elementów kostiumów). Nauczyciel prezentuje swoje materiały (załącznik 1-3).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zadanie zbierania tego typu materiałów prasowych na temat teatru uczniowie otrzymali miesiąc wcześniej.

Uczniowie omawiają w grupach przyniesione przez siebie materiały, porównując, czy podobają im się te same, czy też różne pomysły na dekoracje i kostiumy.

Zajęcia właściwe

1. Projekt plakatu do wylosowanej baśni

Uczniowie podzieleni na trzy lub pięć grup losują z wybranego kubeczka tytuł baśni, do której mają zaprojektować plakat i wykonać go metodą kolażu, używając przyniesionych przez siebie materiałów (czyli wycinków z gazet, zdjęć, ilustracji itd.).

Należy jednak podkreślić, że nie można wykorzystać tylko jednego zdjęcia, ale złożyć z fragmentów, dorysowując, doklejając itp., nie używając słów (czyli nie podając tytułu wylosowanej przez daną grupę baśni).

Na zakończenie każda grupa prezentuje swoją pracę, a zadaniem pozostałych jest odgadnięcie, o którą baśń chodzi.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

To zadanie nie należy do łatwych, szczególnie w przypadku, gdy uczniowie próbują na swoim plakacie zaprezentować realistyczną ilustrację problematyki baśni, a nie mają – w swoim mniemaniu – potrzebnych elementów do stworzenia kolażu. Inni uczniowie (szczególnie ci zdolni) są skłonni projektować w konwencji mniej lub bardziej abstrakcyjnej, co z kolei spotyka się ze sprzeciwem pozostałych uczniów w klasie. Warto być przygotowanym na tego typu sytuację i pomóc innym uczniom zobaczyć, na co powinni zwrócić uwagę, wyjaśniając, że grafika abstrakcyjna zawsze wymaga domyślenia się ukrytych pod nią sensów, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części zajęć.

2. Różne dekoracje – realistyczna, abstrakcyjna i symboliczna (burza mózgow)

Nauczyciel wyjaśnia, że podobnie jak z projektem ich plakatu baśniowego dekoracje w teatrze mogą się znacznie różnić. Kolejno prezentuje dekoracje i prosi o wspólne prześledzenie, co przedstawiają zdjęcia (załącznik 1-3).

Nauczyciel pyta, co uczniowie widzą na zdjęciu (załącznik 1):

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2, 7, 8
środki
dydaktyczne:
załącznik 1-3

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 9
środki
dydaktyczne:
- polecenia do
minimum 3
- kubeczków,
- załącznik 1-3

Kogo widzicie na scenie? Jak myślicie, co to za stworzenia?

Co znajduje się w tle?

Czy podoba się Wam ta dekoracja?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel w razie potrzeby wyjaśnia, że na zdjęciu z przedstawienia teatralnego dla dzieci widzimy dwie gąsienice, które stoją przed grudką ziemi porośniętą trawą. Kostiumy są bardzo realistyczne i próbują pokazać, jak rzeczywiście wygląda gąsienica. Pozostałe zdjęcia ze spektaklu można obejrzeć na zdjęciach z różnych stron internetowych.

Załącznik 2 – dekoracja abstrakcyjna. Nauczyciel zadaje podobne pytania i prosi o dzielenie się swoimi spostrzeżeniami.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dekoracja abstrakcyjna nie pokazuje dosłownie bohaterów czy otoczenia, tylko każe się domyślać, kto się kryje za tymi postaciami czy przedmiotami. I tak w spektaklu w Teatrze im. H. Ch. Andersena w Lublinie widzimy właśnie scenę bitewną pomiędzy średniowiecznymi rycerzami, których nie grają tradycyjne kukiełki czy też aktorzy.

Załącznik 3 – dekoracja symboliczna

Nauczyciel pyta, co widzą uczniowie na zdjęciu i zachęca do domyślania się, co mogą znaczyć poszczególne przedmioty:

Co aktorka trzyma w ręku? Dlaczego?

Co oznaczają pozostałe rzeczy na scenie? Zastanówcie się.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przedstawione rekwizyty symbolizują tu wiele rzeczy, na przykład aktorka nie trzyma w ręku ramki, ale wygląda przez okno. Obie aktorki znajdują się na wieży zamku itd.

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
4, 5, 7, 8
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 1

3. Scenografia to dekoracja, rekwizyt i kostium

Nauczyciel wyjaśnia, że dotąd używaliśmy słowa „dekoracja”, ale odpowiedniejsze będzie słowo „scenografia”, bo to coś więcej niż dekoracja. To też to, jak wyglądają aktorzy – w jaki sposób są ubrani i umalowani (czyli w jakim są kostiumie) i jakimi przedmiotami się posługują (czyli rekwizytami). Uczniowie powtarzają nowo poznane słowa.

4. Teatralne zawody – scenograf, kostiumolog, dekorator, perukarz, makijażysta, choreograf (karta pracy nr 1)

Hasło krzyżówki: „Scenograf opracowuje scenografię”

Nauczyciel pyta:

Czy to oznacza, że scenograf jest wśród tych ludzi przygotowujących spektakl najważniejszy?

A jak nazywa się zawód człowieka, który opracowuje cały pomysł na spektakl, nie tylko scenografię, lecz także to, jaki to będzie typ teatru, kto i jak tu zagra? Pamiętajcie z zajęć

edukacja
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 2-3

z ubiegłego roku? (oczekiwana odpowiedź – reżyser)

5. Wykonanie maski teatralnej wg wzoru (karta pracy nr 2).

6. Projektowanie scenografii do spektaklu „W świecie baśni” (karta pracy nr 3)

7. Czy światło to też scenografia?

Nauczyciel prosi, aby uczniowie ponownie obejrżeli zdjęcia ze spektaklu i zastanowili się, czy światło jest ważne dla dekoracji i kostiumów. Zazwyczaj uczniowie nie są przekonani, czy światło coś zmienia. W takiej sytuacji nauczyciel prosi, aby wszyscy usiedli w kręgu i wyobrazili sobie opisywaną przez niego sytuację.

Wyobraźcie sobie, że jesteście na scenie. Z góry świeci na was żółte, ciepłe światło, a przed wami stoi chata, która nie jest oświetlona, tylko gdzieś w głębi pali się niebieskie światelko jak mały ognek. Nagle światło u góry zmienia kolor na czerwony, a wokół staje się coraz ciemniej, za to w chacie robi się coraz jaśniej i zaczynamy widzieć, co tam się w środku znajduje. Oto przy stole siedzi rodzina...

Nauczyciel pyta:

Czy światło też jest zaplanowane przez scenografa?

Jak na scenie zapada noc? A jak wstaje dzień?

Czy to ważne, z której strony świeci – czy z góry, czy z boku, czy też oświetla tylko jeden element? Jak myślicie?

Czy światło może przynieść radość? A czy może wzbudzać strach? Podajcie przykłady.

8. Oglądanie fragmentu spektaklu

Zadaniem uczniów jest podczas oglądania zwracanie uwagi nie tylko na to, co się dzieje na scenie, lecz także na to, w jaki sposób została przygotowana scenografia. Po kilkunastu minutach oglądania uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami, a nauczyciel zapisuje je na tablicy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Fragment inscenizacji wybiera nauczyciel. Może to być na przykład film lub inscenizacja, którą już uczniowie wcześniej oglądali, ale nie zwracali jeszcze uwagi na scenografię.

Podsumowanie zajęć

Rebusy pantomimiczne z rekwizytem

Uczniowie w grupach losują z tych samych, co na początku zajęć, kubeczków tytuły baśni, które mają pokazać za pomocą pantomimy z użyciem jednego rekwizytu jako elementu scenografii.

W grupie decydują, kto będzie w roli scenografa, kto w roli aktorów itd.

Na koniec prezentują sobie wzajemnie sekwencje scenek, a zadaniem pozostałych jest odgadnięcie zaszyfrowanych w grze pantomimicznej tytułów baśni.

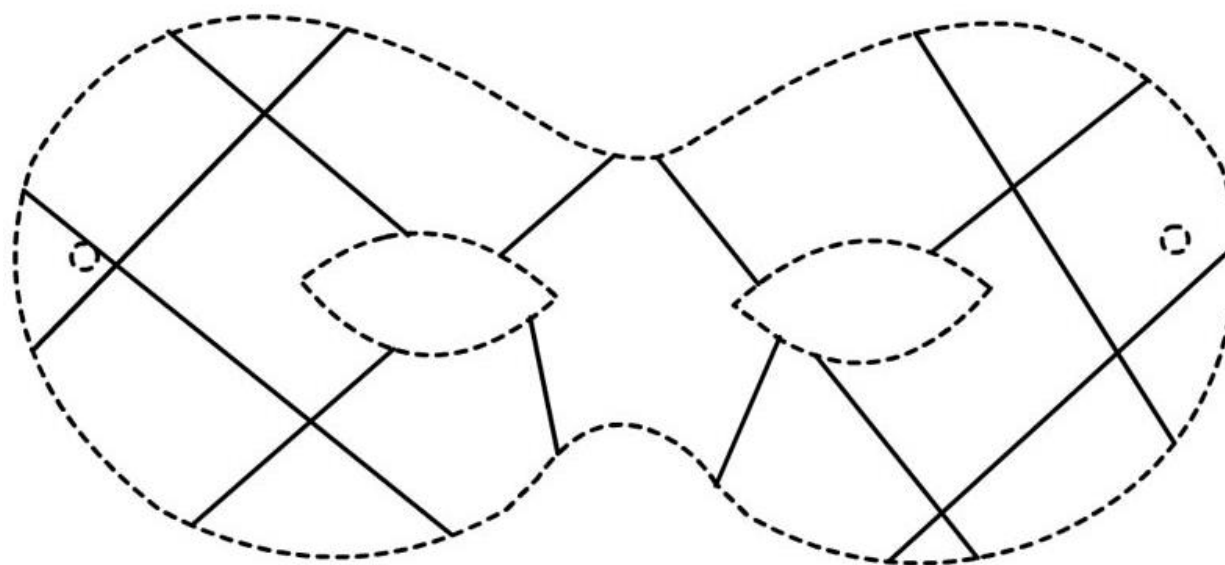
edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
3, 8, 10

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY 2 SC. III/43

Wykonaj maskę teatralną wg wzoru:

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY 3 SC. III/43

Zaplanuj scenografię do spektaklu pt. "W świecie baśni". Zaznacz, gdzie chcesz umieścić reflektory świetlne i które elementy sceny chcesz oświetlić. Narysuj elementy scenografii.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/43

Dekoracja realistyczna

Zdjęcie ze spektaklu pt. „Co w trawie piszczy”, Wrocławski Teatr Lalek,
<http://www.teatrlalek.wroclaw.pl/>

Zdjęcie ze spektaklu pt. „Co w trawie piszczy”, Wrocławski Teatr Lalek,
<http://www.teatrlalek.wroclaw.pl/>

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/43

Dekoracja abstrakcyjna

Zdjęcia ze spektaklu pt. "Pieśń o Rolandzie", Teatr im. H.Ch. Andersena w Lublinie,
<http://www.teatrandersena.pl/piesn-o-rolandzie>

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/43

Dekoracja symboliczna

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/44

Tytuł	O Zosi, która została malarką. Opowiadanie o Zofii Stryjeńskiej
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, artystyczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z historią o dziecięcych przygodach Zofii Stryjeńskiej,– rozwijanie empatii i wzmacnianie własnego poczucia wartości,– rozwijanie wrażliwości estetycznej w kontakcie z dziełem sztuki. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wie, kim jest Zofia Stryjeńska, rozpoznaje jej niektóre obrazy,2) opowiada o dziecięcych przygodach Zosi (zachowując chronologię wydarzeń i związki przyczynowo-skutkowe),3) wyjaśnia, dlaczego kiedyś dziewczynki nie mogły uczyć się malarstwa,4) uczestniczy w zabawach animacyjnych i teatralnych,5) analizuje i omawia wybrane obrazy Z. Stryjeńskiej,6) wykonuje projekt graficzny z kolorowanką na podstawie obrazu Z. Stryjeńskiej,7) dokonuje oceny wykonanej przez siebie pracy plastycznej,8) pisze list do małej Zosi („list z przyszłości” – z wyrazami sympatii, pocieszając dziewczynkę i podtrzymując jej marzenia o tym, aby została malarką),9) współpracuje w grupie podczas zabaw i ćwiczeń,10) wskazuje na mapie Polski Karpaty i Zakopane
Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z tekstem, ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	opowiadanie (załącznik 1), reprodukcje obrazów Z. Stryjeńskiej (załącznik 2–3), karta pracy nr 1, chusta animacyjna, mapa Polski, odtwarzacz CD, płyta z muzyką góralską
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 45 minut– edukacja społeczna – 30 minut– edukacja przyrodnicza – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
społeczna

cele operacyjne:
4, 9

środki dydaktyczne:
chusta animacyjna

wychowanie
fizyczne

cele operacyjne:
4, 9

środki dydaktyczne:
- odtwarzacz CD,
- płyta z muzyką
góralską

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne: 10

środki dydaktyczne:
mapa Polski

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna

cele operacyjne:
1, 3, 5

środki dydaktyczne:

Wprowadzenie do zajęć

1. Barwne pociągi do Zakopanego

Nauczyciel rozkłada na podłodze chustę animacyjną. Uczniowie biorący udział w zabawie dobierają się trójkami. Pierwszy i drugi uczeń mają oczy zamknięte, a trzeci otwarte – on jest lokomotywą i kieruje pociągiem. Może się to odbywać między torami z przeszkodami, co uatrakcyjni zabawę. Po czasie wyznaczonym przez nauczyciela następuje zamiana ról – osoba stojąca jako pierwsza teraz idzie na koniec i jest lokomotywą, osoba druga jest pierwszą, a trzecia – drugą. Pociągi mają być konkretnej relacji, czyli z różnych miast do Zakopanego.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ponieważ podczas zabawy może dojść do kolizji wskazane jest, żeby jednorazowo na parkiecie znajdowały się trzy osoby, które stoją za sobą i trzymają się za ręce.

2. „Hej góry, góry...”

Zabawa teatralna w takt melodii góralskiej „Hej góry, góry...”

Uczniowie wchodzi w rolę górali i góralek, tańcząc w kole - górale przykucają i podskakują do góry, a góralki kręcą się wokół własnej osi, trzymając dłonie podparte o bioderka. Na sygnał nauczyciela uczniowie wchodzi w role turystów i turystek, podziwiając wysokie góry (podnoszą do góry głowy, udają zdziwienie, zachwyt, pokazują sobie nawzajem widoki). I znów do rytmu muzyki wszyscy tańczą w kole jak górale i góralki (opis – w załączniku).

Zajęcia właściwe

1. Karpaty i Zakopane

Nauczyciel pyta o miasto, do którego przybyli w zabawie „Kolorowe pociągi”.

Co to za miasto? Gdzie leży na mapie? Czy potraficie wskazać na mapie Zakopane?

A jakie na dole widzicie góry? Przeczytajcie nazwę. (Karpaty)

Jakie jeszcze mamy góry w Polsce? Zobaczcie na mapie. Jak nazywają się góry obok po lewej stronie Karpat? (Sudety) A powyżej Karpat? (Góry Świętokrzyskie)

Czy byliście w tych miejscach z rodzicami albo na koloniach? (czas na krótkie, swobodne wypowiedzi dzieci)

A jak myślicie, gdzie są Tatry?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia, że polskie Karpaty składają się z 10 pasm. Najwyższe z nich w Polsce to pasmo Tatr z najwyższym szczytem o nazwie Rysy (2499 m n.p.m.). Można też pokazać inne pasma, jak: Beskid Żywiecki, Bieszczady, Gorce, Beskid Sądecki i Śląski, Wyspowsy i Makowski, Niski oraz Pieniny.

2. Tatry na obrazach Zofii Stryjeńskiej

Uczniowie otrzymują reprodukcje widokówek autorstwa przedwojennej malarki. Nauczyciel w tym czasie krótko wyjaśnia, że kiedyś Zakopane było małą wioską, ale ponieważ leży u podnóża gór, zaczęło tam przyjeżdżać mnóstwo turystów, a wśród nich malarze i poeci,

załączniki 1-3

którzy rozstąpili zarówno Tatry, jak i Zakopane.

3. O Zosi, która marzyła o tym, aby zostać malarką

Nauczyciel zaprasza uczniów do uważnego słuchania opowiadania o 8-letniej dziewczynce, która bardzo pragnęła zostać malarką (załącznik 1).

Pytania do tekstu:

Dlaczego Zosię nazywano chłopczycą?

Mówiono, że Zosia „przepadała na całe południe”. Co wtedy robiła dziewczynka?

Dlaczego brat Zosi mógł uczyć się malarstwa, a Zosia nie?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia, że 100 lat temu dziewczynki nie mogły uczyć się w każdej szkole i dlatego Zosia przebrała się za chłopca, udając własnego brata.

4. Jak pomóc Zosi?

Nauczyciel pyta uczniów, jakimi słowami można pocieszyć Zosię.

Co możemy zrobić, aby Zosia nie porzuciła swoich marzeń o tym, aby zostać malarką?

Jakich argumentów możemy użyć, aby przekonać dziewczynkę, że potrafi malować?

Jakich argumentów powinna użyć Zosia, aby przekonać rodziców?

5. Co by było, gdyby Zosia nie została Zofią Stryjeńską - malarką?

Nauczyciel prosi, aby uczniowie zastanowili się, co by było, gdyby Zosia nie została malarką. Jakie byłyby tego konsekwencje?

Kto malowałby baśniowych bohaterów z Karpat?

Kto malowałby polskie góry?

Czy Zakopane byłoby dzisiaj tak popularne, gdyby nie malowane widokówki Zosi?

A czy Staś, który już jako dorosły mężczyzna został mężem Zosi, zbudowałby skocznię w Zakopanem?

6. Redagujemy list z przyszłości do Zosi

Razem z nauczycielem uczniowie piszą list do Zosi, przekonują ją – jako dzieci z przyszłości – że wszystko jej się uda i będzie sławną malarką. Podczas pracy korzystają z wzoru listu.

7. Zosia i jej harnasie

Uczniowie wyjaśniają, dlaczego ulubionymi bohaterami Zosi byli harnasie.

Kto to jest harnaś?

Czy znacie jakiegoś dzielnego harnasia? (spodziewana odpowiedź – Janosik)

8. Kolorowanka „Harnaś tatrzański”

Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy nr 1 z kolorowanką według obrazu Z. Stryjeńskiej, prosząc, aby uczniowie dokładnie przeanalizowali obraz Zosi i spróbowali użyć tych samych kolorów.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 4, 8

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
1, 5, 6, 7, 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja społeczna
cele operacyjne: 9

Podsumowanie zajęć

Dzisiejsza szkoła

Nauczyciel pyta, czy dzisiaj też dziewczynki muszą przebierać się za chłopców, żeby móc iść do szkoły. Prosi uczniów o odpowiedzi, kim dzisiaj mogłaby zostać Zosia (do jakich zawodów przyuczać się w szkole).

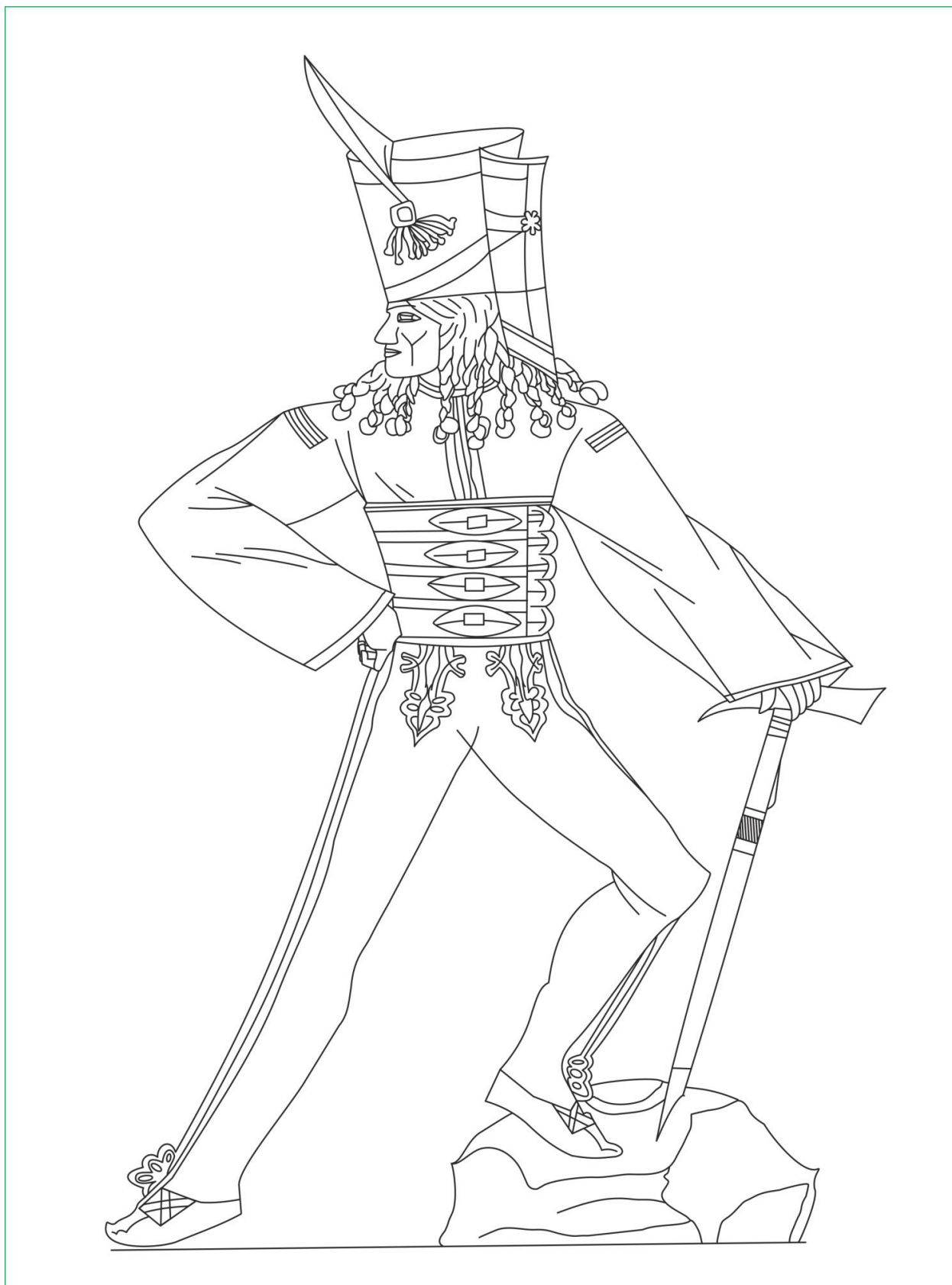
Praca domowa:

Napisz list do Zosi jako przyjaciel z przyszłości.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/44

Pokoloruj kolorowanke według załącznika 1

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/44

„O Zosi, która chciała zostać malarką”

Autorka - Beata Kucharska

Madzia szukała Zosi już od godziny. Zosia uciekła. Znowu. Zawsze tak robi, kiedy - jak mówi - „serce ją boli ze zgryzoty, że aż strach”. Ostatnio zdarzało się to coraz częściej. Pani Lubańska, mama Zosi, poprosiła Madzię, by poszukała przyjaciółki, bo tylko ona wie, gdzie Zosia „przepada na całe popołudnia”. Pani Lubańska była bardzo niezadowolona, że „Zosia taka roztrzepana” i że „teraz z nią porozmawia na poważnie”. Madzia nic nie odpowiedziała, bo zawsze się trochę obawiała surowej mamy Zosi. Posłusznie poszła do ogrodu, aby poszukać koleżanki.

- Gdzie ta Zosia? - zastanawiała się Madzia. Sprawdzała już w altance i w domku na drzewie, gdzie Zosia zwykle maluje, ale nigdzie jej nie znalazła. Wołała, ale nikt jej nie odpowiedział. Zaczynała się niepokoić.

- Biedna Zosieńka - powiedziała do siebie Madzia. Tylko ona wiedziała, że Zosia miała ostatnio wiele trosk. Dajmy na to, nie dalej jak wczoraj Karol powiedział do Zosi: „Och, ty małe czupiradetko!”. Potem się tłumaczył, że zażartował z sympatii, ale to nic nie pomogło. Zosia splotkała się i schowała na całe południe na stryszku. Tam ją Madzia znalazła i pocieszała przez godzinę, aż razem zeszły do kuchni i zjadły pyszny sernik, który upiekła gospodyni.

- Czy to moja wina - skarżyła się wtedy Zosia - że ja mam takie włosy? Czeszę je, naprawdę! Sama wiesz, jakie są okropne. Kręcą się i kręcą, ale żeby chociaż w takie ładne pukle jak u ciebie - tu wskazała na długie loki Madzi - ale nie, moje kręcą się jak chcą! - zakończyła z wyrzutem Zosia.

- Ależ Zosieńka, przecież moje włosy co rano trzeba układać - zaczęła jej wtedy tłumaczyć Madzia - a twoje są naturalne i nic nie musisz robić, żeby tak ładnie wyglądać.

Zosia popatrzyła na nią z powątpiewaniem i jakby na znak, że Madzia jakieś głupstwa plecie, podniosła oskarżycielsko niesforny pukiel nad uchem. Madzia jednak nie ustępowała:

- Każda dziewczynka ci zazdrości. Ty możesz rano dłużej spać, potem wstajesz, raz dwa grzebykiem i już. A nam z siostrą godzinę włosy kręcą dwie służące. Pomyśl, ile to roboty!

Zosia jednak nie dała się przekonać. Wiedziała, że Madzia jako jej przyjaciółka powie wszystko, by ją pocieszyć. „Czupiradetko”? I to Karolek powiedział, a ona tak go lubi.

Do tego pani Lubańska zaczęła coraz częściej mówić, że Zosia ma już osiem lat i wkrótce będzie z niej dorastająca panienka. Pani Lubańska zaczęła pilnować, w co się Zosia ubiera i co robi w południa. Jej zdaniem, Zosia nie zachowywała się jak należy i postanowiła założyć jej dyscyplinę. Madzia bardzo współczuła przyjaciółce, bo wiedziała, że dla Zosi dyscyplina i strojne sukienki to największa kara. Zosia była taka zwariowana. Mama Madzi uważała, że w Zosi drzemie artystka i dlatego należy jej pozwalać na nieco więcej.

- Zobaczysz, Madziu - mówiła jej mama - Zosia dorośnie i pokaże na co ją stać. Już teraz widać to po jej rysunkach. Tyle w nich życia, ruchu, kolorów. Wydaje się, że zaraz wyskoczą z kartki i staną naprzeciwko nas jak żywe. Tak, nasza Zosia ma wielki talent, ale też buntowniczy charakter! Możliwe, że z tego powodu będzie jej trudniej niż innym dziewczynkom. Czasami świat oczekuje, że wszyscy będziemy się zachowywać tak samo.

Madzia pokiwała głową. Nie wiedziała jeszcze wiele o świecie, ale jedno wiedziała na pewno - pani Lubańska chciała, aby Zosia zachowywała się jak inne dziewczynki. Madzia nie lubiła tych momentów, kiedy pani Lubańska stawiała ją Zosi za przykład. „Popatrz - mówiła wtedy - jak Madzia grzecznie siedzi, a nie kręci się i gniecie sukienki” albo „Zobacz, jak Madzia dziś ładnie wygląda. Jak prawdziwa dziewczynka - uczesana i czysta”. Madzia starała się czasami wtrącić i tłumaczyć, że Zosia znowu malowała i trochę się ubrudziła.

Zosi rzeczywiście zdarzało się pobrudzić i pognieść ubranie, a nawet rozdrzeć, gdy wdrapywała się na drzewo, żeby lepiej zobaczyć jakieś widoki. Nigdy jednak tego nie zrobiła na złość mamie. „Tak wypadło” - komentowała Zosia - „ale za to jaki mam obrazek”. Pani Lubańska nie dała się przekonać, a nawet była jeszcze bardziej zła, że Zosia chodzi po drzewach.

- Tak, Zosia ma teraz kłopoty - pomyślała smutno Madzia i znów zaczęła wołać, coraz bardziej zaniepokojona losem przyjaciółki: - Zosieńka, gdzie jesteś?! Zosia!

Wtedy upadł do jej nóg kolorowa kula z papieru. Madzia nachyliła się i podniosła. - Zosia! Musi gdzieś tu być, ale gdzie - Madzia rozglądała się wokół, ale nikogo nie widziała. W tej części sadu jeszcze nie była. Pełno tu starych drzew i chaszczki, część drzew zdziczała i nie miała owoców. Wszystko wyglądało na dość zaniedbane. Gdy tak się rozglądała wokół, do jej nóg upadł kolejna kula.

- Tutaj, Madziula. Tutaj - usłyszała Madzia. Podniosła głowę i zaczęła się wpatrywać w gęste gałęzie starej jabłoni. Dopiero po chwili zobaczyła jasną sukienkę i dyndające nogi.

- Zosia, co ty tam robisz? - zawołała z wyrzutem Madzia. - Zejdź natychmiast. Jeszcze coś ci się stanie.

- E, nie. Już byłam tu kilka razy - odpowiedziała Zosia. - Już jestem spokojna. Tak tu było cicho i pięknie, że chętnie posiedziałam. Przykro mi, że się martwiłaś, ale musiałam się ukryć, żeby pomyśleć. Teraz mam plan i mogę zejść.

- Plan, jaki plan? - zapytała Madzia, patrząc jak jej koleżanka niczym kot przeskakuje z gałęzi na gałąź i schodzi szybko z tego starego, dużego drzewa. Madzi aż skóra cierpła na myśl, żeby wejść choćby na pierwszą kondygnację.

- Przebiorę się za chłopaka i ucieknę! - odpowiedziała Zosia, zeskakując na ziemię.

Madzia nic nie powiedziała, tylko szukała w głowie sposobów, jak zniechęcić do tego pomysłu przyjaciółkę. Może ktoś inny by nie uwierzył Zosi, ale Madzia za dobrze ją знаła, by wątpić.

- Ale, gdzie chcesz uciec? - zaczęła ostrożnie pytać Madzia. - I dlaczego chcesz się przebrać za chłopaka?

- Nie mam innego wyjścia - odpowiedziała krótko Zosia. - Muszę coś zrobić, bo inaczej nigdy nie zostanę malarką.

Zosia usiadła na skrzyżowanych nogach pod drzewem, z którego przed chwilą zeszła. Madzia wyjechała chusteczkę, rozłożyła ją i dopiero usiadła obok przyjaciółki. Zosia obserwowała ten mały rytuał z uśmiechem.

- Widzisz Madziu - zaczęła Zosia. - Ty będziesz kiedyś prawdziwą damą jak twoja mama i taką jak moja mama - dokończyła i pokręciła głową. - Ja dzisiaj postanowiłam, że nie będę się już więcej starać, aby zostać damą, bo to się po prostu nie uda. Mama powiedziała mi rano, że przestanie mi pobłażać i zacznie ode mnie więcej wymagać. Mówiła też, że tracę czas na dziecinne malowanki i że nie zostanę malarką, bo malują tylko mężczyźni. Mój brat może malować, ale ja nie, bo to nie zajęcie dla kobiety.

- To okropne! - zgodziła się lojalnie Madzia - Ty musisz malować! Porozmawiam z moją mamą, ona przekona twoją, że masz wielki talent - zaczęła tłumaczyć zmarłej Zosi.

- Nie, to nic nie da - przerwała stanowczo Zosia. - Wiesz co jeszcze mi zapowiedziała? Że przestanę chodzić do biura ojca, bo zawsze wtedy włączę się po rynku i zaczepiam górali. Tak, właśnie powiedziała.

- Górali? - spytała ze zdziwieniem Madzia.

- O, chodziło jej o to, że pytałam pewnego baczka o harnasiów. Potem parę razy z tatusiem zachodziliśmy na rynek, gdzie ten góral miał swój stragan. On takie cudne rzeczy opowiadał o zbójnikach i tak pięknie przy tym przygrywał. A ty przecież wiesz, jak ja lubię malować te historie! - mówiła z ożywieniem Zosia. - Przecież jak ja się teraz mamie poddam, to już będzie koniec. Jak przestanę

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

malować, to może później zapomnę jak to się robi? - zapytała ze strachem w głosie Zosia. - Jak myślisz? - zwróciła się do przyjaciółki.

- Nie wiem - zaczęła niepewnie Madzia. - Ale ty na pewno nie zapomnisz, ty masz talent! - dokończyła żarliwie. - I moja mama mówiła, że ty masz wielki talent i że na pewno będziesz kiedyś znaną malarką. I Karol chwalił twoje rysunki...

Zosia jednak nie słuchała. Nie pomógł nawet argument ze Karolkiem.

- Nie wiem. Może mama ma rację - zaczęła głośno zastanawiać się Zosia. - Mówiła, że mnie kocha i że chce tylko mojego dobra. Mówiła, że nie mogę zachowywać się jak mój brat, bo to nie wypada. Co ludzie powiedzą? Że to wstyd, żeby tak się zachowywać. To znaczy jak chłopak. I wiesz, co jeszcze powiedziała? - zapytała Madzię ze łzami w oczach. - Powiedziała, że nie mogę zostać malarką, bo do takich szkół dziewczynki nie mają wstępu. Tak właśnie powiedziała - dokończyła z żalem Zosia.

Madzia popatrzyła ze współczuciem na coraz bardziej zrozpaczoną przyjaciółkę i zapytała:

- I dlatego chcesz się przebrać za chłopaka? I uciec?

- Tak planowałam. Pomyślałam, że jak obetnę włosy, wezmę ubrania od brata, to będę mogła zamiast niego pójść do szkoły. Zresztą obiecał mi, że pomoże. Teraz jednak myślę, że to niedobry pomysł. Nawet nie wiem, gdzie są takie szkoły. Jest akademia w Krakowie, ale tu mnie znajdują. I tata wszyscy znają. Tu się nie uda.

- Ale jak już uciekniesz, to już zawsze będziesz musiała się ukrywać - tłumaczyła Madzia. - Musi być jakiś inny sposób.

- Nie ma. Długo nad tym myślałam. Chyba muszę się pogodzić, że nigdy nie będę malarką - odparła z rezygnacją Zosia.

Obie dziewczynki długo siedziały i debatowały pod drzewem. W końcu postanowiły wrócić do domu Madzi, chociaż wiedziały, że będą z tego kłopoty. Pani Lubańska na pewno się pogniewa, że Zosia nie wróciła na kolację. Jednak obie przyjaciółki były tak przejęte sprawą malowania Zosi, że nawet Madzia nie pomyślała o konsekwencjach ich zachowania. Mama Madzi wszystkim się zajęła. Po pierwsze powiadomiła państwa Lubańskich, bo tata Zosi chciał już wzywać żandarmów, aby szukać ukochanej córki. Po drugie dała dziewczynkom po kawałku sernika, bo to zazwyczaj pomagało.

- Moja droga Zosieńko, świat się zmienia - zaczęła łagodnie tłumaczyć mama Madzi. - Mamy rok 1899. Może już wkrótce dziewczynki będą mogły uczyć się malarstwa, a nawet jakby nie, to ty masz wielki talent. Wierzę, że ci się uda. Wiem, że twój tata bardzo ceni twoje rysunki. Mąż mówił mi ostatnio, że twój tata ma na ścianie swego biura kilka twoich rysunków i wszystkim tłumaczy, że

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

to namalowała jego córka. Jest z ciebie bardzo dumny. Wszyscy jesteśmy. Twoja mama na pewno też. Po prostu się martwi, a ty uciekasz. Pamiętaj, że od problemów nie należy uciekać, ale stawiać im czoła. Powinniście ze sobą porozmawiać - ty i twoja mama.

Zosia pokiwała głową, że teraz rozumie. Madzia patrzyła na mamę z dumą - Ona zawsze znajdzie sposób i wszystko staje się prostsze - pomyślała Madzia, spokojna o los swej przyjaciółki.

Pięć lat później

W 1904 roku otwarto Szkołę Sztuk Pięknych dla kobiet w Krakowie. To była pierwsza taka szkoła dla dziewcząt. Tu też uczyła się Zosia. Potem chciała kontynuować naukę malarstwa, ale w tamtym czasie kobiety nie mogły studiować w akademii. Zosia powróciła do swojego dziecięcego pomysłu i wyjechała na studia do Monachium jako Lubański, czyli przebrała się za swego brata. Została „studentem” malarstwa, ale po roku odkryto jej podstęp. Wróciła do Krakowa. Wkrótce wyszła za mąż za znanego polskiego architekta, Karola Stryjeńskiego. Już jako Zofia Stryjeńska malowała to, co kochała od dzieciństwa, czyli góry i górali z całym ich folklorem, muzyką i baśniami o zbójceckich harnasiach.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/44

Zofia Stryjeńska, Harnaś

<https://bialczynski.wordpress.com/tag/zywioly-woda-i-ogien/>

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/44

Zofia Stryjeńska, Zbójnickiego
<https://bialczynski.wordpress.com/tag/zywioly-woda-i-ogien/>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/45

Tytuł	Twórcze zabawy z gazetami
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia twórczego,– rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi,– rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) podaje niestandardowe zastosowania gazety,2) znajduje w gazetach wyrazy odpowiadające określonej charakterystyce,3) układa z wycinków z gazet hasło dnia,4) zapamiętuje jak najwięcej słów odczytywanych w seriach 10-wyrazowych,5) tworzy kompozycję, wykorzystując fragment ilustracji wycięty z gazety w dowolnej technice plastycznej,6) aktywnie uczestniczy w zabawie ruchowej
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	gazety (po jednej dla każdego ucznia)
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja społeczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Test Niezwykłych Zastosowań

Uczniowie siedzą w kręgu. Podają jak najwięcej niezwykłych zastosowań (czyli innych niż standardowe) gazety. Unikają powtórzeń. W zależności od pomysłowości uczniów można przeprowadzić dwie, a nawet trzy rundy odpowiedzi.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie może też mieć formę indywidualną. Wówczas uczniowie w określonym czasie wypisują jak najwięcej niezwykłych zastosowań gazety w swoich zeszytach.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
gazety

Zajęcia właściwe

1. Poszukiwany/poszukiwana

Każdy uczeń otrzymuje gazetę. Jego zadaniem jest znalezienie w ciągu trzech minut jak najwięcej słów spełniających określone warunki:

- zawierających dwie litery B,
- rodzaju żeńskiego,
- nazw imion,
- liczebników,
- rozpoczynających się i kończących na literę K.

Uczniowie zapisują znalezione słowa na kartce. Po każdym wykonanym poleceniu uczniowie zliczają zapisane wyrazy i ogłaszany jest zwycięzca rundy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą również sami opracowywać polecenia do wykonania przez całą klasę. Można przyjąć zasadę, że zwycięzca każdej rundy wymyśla kolejne polecenie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- gazety,
- blok rysunkowy

2. Hasło dnia

Uczniowie tworzą zdanie z wycinków z gazet, które według nich mogłoby stać się hasłem dnia. Nakleją wycięte fragmenty gazety na kartkę z bloku rysunkowego i prezentują efekty swojej pracy na forum.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- gazety,
- kartka w formacie
A4

3. Pamięć doskonała

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Każdy zespół wycina z gazety 10 słów, które powinny zostać zapamiętane przez drużyny przeciwne. Nakleja te wyrazy na kartkę. Kiedy wszystkie zespoły przygotują już swoje listy wyrazów, wówczas pierwsza drużyna odczytuje je. Zadaniem pozostałych jest napisanie na kartce w ciągu minuty zapamiętanych słów. Każde zapamiętane słowo daje drużynie 1 punkt. Swoje propozycje odczytują kolejne drużyny. Każdy zespół może zdobyć maksymalnie 30 punktów (3 zestawy × 10 słów). W ramach podsumowania ćwiczenia następuje ogłoszenie wyników i wręczenie drużynie tytułu „Zespół z pamięcią doskonałą”.

edukacja plastyczna

cele operacyjne: 5

środki dydaktyczne:

- gazety,
- blok rysunkowy,
- farby,
- kredki,
- pastele (według uznania)

wychowanie fizyczne

cele operacyjne: 6

środki dydaktyczne: gazety

4. Uzupelniona kompozycja

Uczniowie wycinają dowolny fragment ilustracji z gazety (przynajmniej o wymiarach 4 cm × 4 cm). Przekazują go osobie siedzącej obok. Zadaniem tej osoby jest wklejenie fragmentu na kartkę z bloku rysunkowego i uzupełnienie kompozycji (w dowolnej technice plastycznej).

Podsumowanie zajęć

Zabawa ruchowa

Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy. Każda grupa otrzymuje cztery gazety, z których w wyznaczonym czasie (na przykład 1 minuty) przygotowuje dla swojej grupy jak najwięcej gazetowych kul. Następnie uczniowie budują przez środek klasy mur z krzesetek oddzielający dwie drużyny od siebie. Zawodnicy zajmują swoje miejsca po dwóch stronach muru i w ciągu minuty przerzucają na stronę wroga jak najwięcej gazetowych kul. Po zakończeniu bitwy uczniowie liczą po czyjej stronie jest więcej kul i wskazują zwycięzców i przegranych.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/46

Tytuł	Eksperymenty z powietrzem
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia naukowego i wiedzy przyrodniczej uczniów,– rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) konstruuje definicję słowa „powietrze”,2) uważnie ogląda film,3) poszukuje w filmie odpowiedzi na zadane przez nauczyciela pytanie,4) odpowiada na pytania dotyczące obejrzanego filmu,5) przeprowadza eksperyment zgodnie z instrukcją zaprezentowaną w filmie,6) wyjaśnia przebieg eksperymentu na podstawie wiedzy zdobytej podczas zajęć,7) rozwiązuje problem dotyczący obecności tlenu w samolocie na podstawie eksperymentu myślowego,8) przygotowuje wizualizację składu procentowego powietrza,9) rozumie pojęcie słowa „procent”,10) kończy zdanie, starając się zachować oryginalność wypowiedzi,11) układa pytania dotyczące informacji zdobytych podczas zajęć,12) odpowiada na wylosowane pytania dotyczące informacji zdobytych podczas zajęć
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (film edukacyjny)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, film z cyklu „Żywioty Ziemi: Powietrze”, odcinek 3 „Tlen”
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja polonistyczna – 25 minut– edukacja matematyczna – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Definicja powietrza

Uczniowie w czterech zespołach opracowują swoją definicję powietrza. Nie korzystają z żadnych pomocy, starają się w ciągu 10 minut zebrać posiadane przez siebie wiadomości na ten temat i skonstruować na ich podstawie możliwie jak najbardziej szczegółową definicję.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel, podkreślając główny cel ćwiczenia – skonstruowanie definicji „powietrza”, przypomina samo znaczenia słowa „definicja”:

objaśnienie znaczenia jakiejś nazwy opracowane w taki sposób, że wskazuje tylko na obiekt opisywany przez tę nazwę.

Uczniowie wspólnie z nauczycielem analizują podane znaczenie „definicji”, zastanawiając się, w jaki sposób wykorzystać te informacje w konstruowaniu definicji „powietrza”.

Zajęcia właściwe

1. Prezentacja filmu

Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę filmu:

Za chwilę zobaczymy film edukacyjny, który dotyczyć będzie właściwości powietrza, którym oddychamy. Postarajcie się obejrzeć go jak najuważniej, poszukując odpowiedzi na pytanie: Czy nadmiar tlenu może być szkodliwy?

2. Pytania do filmu

Uczniowie odpowiadają na zadane przed projekcją filmu pytanie oraz dodatkowe pytania nauczyciela:

Co sprawia, że świeczka się pali?

Dlaczego świeczka pali się mniejszym lub większym płomieniem?

Jakie mogą być skutki niedotlenienia organizmu?

Jakie gazy tworzą powietrze?

Jak radzą sobie z brakiem tlenu alpinści podczas wspinaczki górskiej?

3. Eksperyment z filmu

Uczniowie próbują odtworzyć eksperyment zaprezentowany w filmie. W przypadku trudności nauczyciel prezentuje ponownie odpowiedni fragment filmu.

Po wykonaniu doświadczenia uczniowie w parach wypełniają kartę pracy nr 1 stanowiącą raport z obserwacji.

W karcie pracy nr 1 uczniowie uzupełniają:

- tytuł eksperymentu – dowolny według ich uznania,
- pytanie badawcze,
- hipotezę badawczą – proponowana odpowiedź na postawione pytanie,
- przebieg eksperymentu,

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
film z serii „Żywioty
Ziemi: Powietrze”,
odcinek 3 „Tlen”

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 4

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
- podgrzewacz,
- zapalki,
- drewnienko,
- głęboki talerz,
- szklanka,
- karta pracy nr 1

- wynik eksperymentu,
- właściwe sformułowanie odpowiedzi na pytanie badawcze – weryfikacja hipotezy,
- wyjaśnienie wyniku eksperymentu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel omawia na forum znaczenie poszczególnych kategorii opisu eksperymentu zawartych w karcie pracy nr 1.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 7

4. Eksperyment myślowy

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Ich zadaniem jest udzielenie odpowiedzi na pytanie:

Czy w samolocie może zabraknąć tlenu?

Każda grupa przygotowuje swoją argumentację. Nauczyciel podkreśla, że dla wzmocnienia swojego stanowiska zespoły mogą przygotować eksperyment myślowy, w którym na przykład na podstawie symulacji lotu z punktu A do punktu B, z uwzględnieniem określonej wysokości lotu, oceniają prawdopodobny stopień utlenienia.

Grupy prezentują własne pomysły i poddają je dyskusji i ocenie.

5. Skoro nic nie widać...

Uczniowie kończą zdanie wypowiedziane przez dziewczynkę w obejrzanym filmie:

Skoro nic nie widać...

Starają się unikać powtórzeń. Nauczyciel zachęca do tworzenia oryginalnych wypowiedzi dzięki wskazówkom:

Postarajcie się podać kilka zakończeń tego zdania.

Odrzućcie skojarzenia, które od razu przychodzą Wam do głowy.

Postarajcie się dostrzec inne znaczenia słów: „nic”, „widać”.

Podsumowanie zajęć

Pytasz, a potem odpowiadasz

Uczniowie zapisują na kartkach pytania dotyczące treści poznanych podczas zajęć (każdy uczeń zapisuje na kartce tylko jedno pytanie). Nauczyciel prosi, aby pytania były szczegółowe. Następnie uczniowie wrzucają kartki do worka i kolejno losują pytania. Odczytują je na głos i udzielają odpowiedzi. Jeśli nie potrafią poradzić sobie z pytaniem, mogą wskazać osobę, która im w tym pomoże.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 10

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
11, 12

KARTA PRACY NR 1 sc. III/46

Uzupełnij opis przeprowadzonego eksperymentu.

Tytuł eksperymentu:

Pytanie badawcze:

Hipoteza badawcza:

Przebieg eksperymentu:

Wynik eksperymentu:

Weryfikacja hipotezy:

Wyjaśnienie wyniku:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/47

Tytuł	Zimno – zimniej – najzimniej
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, komunikacyjne, matematyczne, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie uczniów ze zjawiskiem występowania niskich temperatur. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) określa warunki atmosferyczne na podstawie zgromadzonych rekwizytów i wybranych informacji,2) potrafi określić, kiedy jest zimno, zimniej i najzimniej, formułuje wnioski,3) zgodnie i aktywnie współpracuje w grupie, w parze,4) korzysta z mapy,5) odczytuje temperatury,6) zapisuje informacje płynące z wcześniejszych ustaleń,7) wie, że nazwy miast piszemy wielką literą,8) wyszukuje w Internecie dodatkowe informacje,9) rozwiązuje zadania z treścią,10) rozumie pojęcia: suma, różnica,11) uważnie ogląda film popularnonaukowy,12) wykorzystuje informacje z filmu do odpowiedzi na zadawane pytania,13) wykonuje rzeźbę w mydle,14) rozumie pojęcia „zimno, zimniej, najzimniej” i wykorzystuje je w zabawie
Metody pracy	podające (odczyt, wyjaśnienie), aktywizujące (zabawa), praktyczne (praca plastyczna, ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (film popularnonaukowy, wystawa prac)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	sznurek lub tasiemka w trzech kolorach, części ubrań (czapka, szalik, sweter, kurtka zimowa, kozaki, trzewiki itp.), rysunki termometrów, ilustracje (na przykład słońce, śnieg, lód, wiatr, zwierzęta zapadające w sen zimowy, itp.), karty pracy nr 1–2, film „Żywioty Ziemi”, odcinek 5 „Najniższe temperatury”, kostki mydła, plastikowe dłutka, nożyki, przedmioty dostępne w klasie
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 20 minut– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja matematyczna – 25 minut– edukacja społeczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Po nitce do...

Na sali rozłożone są trzy sznurki (każdy w innym kolorze). Zadaniem uczniów podzielonych na trzy grupy jest dojść po sznurku do miejsca w sali, w którym przygotowane są przedmioty (elementy ubrań adekwatne do temperatury, jaka zapisana jest na kartce, symbole wiatru, śniegu, obrazki z lodem itp.).

Pierwsza grupa dochodzi do miejsca, w którym znajduje się rysunek termometru wskazującego 5 stopni Celsjusza, druga grupa – wskazującego -5 stopni Celsjusza, trzecia grupa – wskazującego -20 stopni Celsjusza. Zadaniem uczniów jest opisać, jaka jest u nich pogoda, jak zachowują się zwierzęta, ludzie, na przykład: *U nas jest bardzo zimno. Temperatura powietrza wynosi -5 stopni Celsjusza. Ludzie zakładają ciepłe kurtki, czapki, szaliki i rękawiczki. Pada śnieg. Na stawach jest lód.* Im więcej zdań w opisie tym lepiej.

Następnie ustalają, w której grupie jest zimno, zimniej i najzimniej. Dochodzą do wniosku, że zimniej jest wówczas, kiedy temperatura powietrza obniża się (w tym celu porównują rysunki termometrów, im niżej słupek rtęci, tym temperatura jest niższa).

Zajęcia właściwe

1. Zimna Europa

Uczniowie pracują w parach. Odczytują z mapy temperatury odnotowane w stolicach europejskich. Próbują ustalić, w której stolicy było zimno, w której zimniej, a w której najzimniej. Swoje ustalenia zapisują na karcie pracy nr 1.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Mapa ta ujmuje rekordy zimna w stolicach europejskich, ale w ujęciu historycznym (w jednym mieście było to na przykład w 1870 roku, a w drugim – w 1930 roku). Służy uczniom tylko do odczytu i porównywania temperatur, do doskonalenia umiejętności odczytywania danych, ale też do wyrobienia poglądu, że w różnych miejscach na świecie spotyka się różne temperatury powietrza.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni lub szczególnie zainteresowani mogą wyszukać w Internecie informacje o najniższych temperaturach odnotowanych na świecie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najniższa zmierzona termometrem temperatura na Ziemi wynosiła -89,2 stopnia Celsjusza, rekord ten padł w 1983 roku w stacji Wostok na wschodniej Antarktydzie (Wostok to całoroczna, należąca do Rosji stacja polarna położona na Antarktydzie). W 2013 roku rekord ten został pobity, ale pomiarem pośrednim – satelita NASA odnotował spadek temperatury do wartości -94,7 stopnia Celsjusza, również na Antarktydzie. Najniższa odnotowana temperatura w Polsce to -41 stopni Celsjusza, a rekord ten padł w Siedlcach 11 stycznia 1940 roku. Najzimniejsze miejsce w Europie to Ust-Szczugor w Rosji, w którym w 1958 roku odnotowano -58,1 stopnia Celsjusza.

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2, 3, 14

środki dydaktyczne:

- sznurek lub
tasiemka w trzech
kolorach,
- części ubrań
(czapka, szalik,
sweter, kurtka
zimowa, kozaki,
trzewiki itp.),
- rysunki
termometrów,
ilustracje (na przykład
słońce, śnieg, lód,
wiatr, zwierzęta
zapadające w sen
zimowy itp.)

edukacja:
polonistyczna,
matematyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

3, 4, 5, 6, 7, 8

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 1

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
4, 5, 9, 10
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1–2

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
11, 12
środki dydaktyczne:
film „Najniższe
temperatury”

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 13
środki dydaktyczne:
- kostki mydła,
- plastikowe dłutka,
- nożyki

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 14
środki dydaktyczne:
przedmioty dostępne
w klasie

2. Różnice temperatur

Uczniowie, korzystając z mapki na karcie pracy nr 1, rozwiązują zadania na karcie pracy nr 2.

3. Prezentacja filmu „Najniższe temperatury”

Film jest dostępny na stronie internetowej: https://www.youtube.com/watch?v=BS_x0fUhhDE

Przed projekcją filmu nauczyciel zadaje pytania:

Gdzie na Ziemi zanotowano najniższą temperaturę? Ile wskazywała stopni?

Co chroni Ziemię przed utratą ciepła?

Nauczyciel uprzedza uczniów, że odpowiedzi na te pytania znajdują w oglądanym filmie.

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

Do ilu stopni można obniżyć temperaturę?

Co to są lodowe olbrzymy?

Do czego można wykorzystać szybki sposób zamrażania?

Jak nazywa się nauka zajmująca się wytwarzaniem i badaniem najniższych temperatur?

Jak długo można przechowywać zamrożone komórki i tkanki?

4. Lodowe rzeźby

Uczniowie w kawałkach mydła (najlepiej antyalergiczne, na przykład Biały jeleń) wykonują rzeźby o dowolnej lub wybranej przez nauczyciela tematyce.

Podsumowanie zajęć

Zabawa „Zimno – zimniej – najzimniej”

Modyfikacja popularnej zabawy „Ciepło – zimno”. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że tym razem przedmiot będzie ukryty w miejscu, w którym jest najzimniej.

Jedna osoba wychodzi za drzwi, a pozostałe ukrywają dowolny przedmiot. Można wcześniej pokazać uczniom, które przedmioty będą chowane. Szukający wraca i korzysta z podpowiedzi kolegów, które polegają na mówieniu „zimno, zimniej, najzimniej”, w momencie kiedy szukający zbliża się do ukrytego przedmiotu. Kiedy ukryty przedmiot zostanie odnaleziony, następna osoba wychodzi i zabawa się powtarza.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/47

Odczytajcie odnotowane temperatury w poszczególnych stolicach europejskich i oceńcie, w której było zimno, w której zimniej, a w której najzimniej. Uzupełnijcie tekst, pamiętając, że nazwy miast piszemy wielką literą.

Najwyższa temperatura na przełomie lat w Europie wynosiła _____

Odnotowano ją w _____ Zimniej było w takich stolicach jak:

Temperatury, które odnotowano, to: _____

Najniższą temperaturę odczuli mieszkańcy _____

gdyż było _____ zimna. W stolicy tego kraju było więc

najzimniej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/48 ZAJĘCIA TERENOWE 4

Tytuł	Tropiciele śladów
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– opisywanie i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze,2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze,3) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania,4) wykonuje dokumentację fotograficzną,5) rozpoznaje ślady zwierząt na śniegu,6) wykonuje ślady na śniegu, przypominające tropy zwierząt,7) współpracuje w grupie podczas wykonywania zadań,8) umie zachować się w sytuacji przypadkowego spotkania dzikiego zwierzęcia
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 4 – według wzoru – karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny, lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, termometry cieczowe lub elektroniczne (tyle sztuk, ile zespołów lub jeden przekazywany przez nauczyciela), chorągiewki (patyczki od szaszłyków z przyklejonymi trójkątnymi chorągiewkami w kolorze czerwonym lub żółtym) – około 20 sztuk
Czas trwania	<p>1 godzina 25 minut, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza – 50 minut– edukacja społeczna – 20 minut <p>Termin – styczeń, słoneczny dzień, lekki mróz, pokrywa śnieżna przynajmniej 10 cm; teren przyszkolny, najbliższa łąka lub las</p>

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 7

środki dydaktyczne
karta nr 4 z „Zeszytu
obserwatora
przyrody”- karta pracy
nr 1

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 4, 6, 7

Środki dydaktyczne
- twarde podkładki A4,
- tablet lub aparat
fotograficzny,
- termometry
cieczowe lub
elektroniczne karty
tropiciela
- chorągiewki

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 4 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien wydrukować karty tropiciela w takiej liczbie, ile będzie grup (grupy 4–5-osobowe).

Należy wykonać chorągiewki z patyczków do szaszłyków z naklejonymi trójkątami papieru (równoboczne, bok około 5 cm) w kolorze czerwonym, żółtym i zielonym (odpowiednio dla każdej grupy po przynajmniej 3, 2 i 1 sztuce). Chorągiewki mogą wykonać uczniowie w trakcie zajęć technicznych.

Zajęcia właściwe

1. Obserwacje i pomiary

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” – opis wyglądu obserwowanej rośliny. Wklejają zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę (próbują wykonać zdjęcie z gałązką pokrytą śniegiem – „w zimowej szacie”). Wykonują pomiary temperatury w słońcu oraz w cieniu.

2. Tropimy

Zajęcia odbywają się na najbliższej łące lub w lesie pokrytym niezdeptanym śniegiem.

Kto to jest tropiciel?

Kiedy tropiciel ma ułatwione zadanie? (po deszczu, kiedy jest błoto, śnieg, świeżo rozsypana ziemia, kiedy są dobrze odcisnięte ślady)

Przyjrzyjcie się, czy na śniegu są jakieś ślady?

Jak myślicie, czyje to ślady?

Spróbujcie odczytać, które zwierzęta zostawiły swoje ślady. Skorzystajcie z kart tropiciela. Odczytane ślady zaznaczcie chorągiewkami: czerwone – zwierzęta dzikie, żółte – ptaki, zielone – pies.

Nauczyciel grupuje uczniów po 4–5 osób, rozdaje karty i chorągiewki grupom i wskazuje fragment łąki do eksplorowania. Uczniowie próbują rozpoznawać ślady, przy rozpoznanych wstawiają chorągiewki o odpowiednim kolorze oraz na chorągiewce zapisują numer śladu z karty odpowiadający danemu zwierzęciu.

Podsumowanie:

Jakie zwierzęta odwiedziły naszą łąkę?

Jakich zwierząt nie było na naszej łące?

3. Tworzymy tropy na śniegu

Nauczyciel proponuje:

Proszę teraz, żebyście na śniegu spróbowali odciskać ślady tych zwierząt, których śladów nie znaleźliście na łące. Wybierzcie w grupie, w tajemnicy przed innymi grupami, dwa zwierzęta, odcisnąć ścieżkę tych zwierząt na śniegu. Pamiętajcie o zachowaniu charakterystycznych dla danego zwierzęcia odstępów między odciskami.

Uczniowie próbują odciskać ślady zwierząt, układając je w ścieżkę, następnie inne grupy próbują odczytać, które zwierzęta zostały wybrane. Jeśli tropiciele mają problem z odgadnięciem, osoby z grupy wykonującej tropy mogą naprowadzać, naśladując na przykład ruchy danego zwierzęcia lub jego głosy.

Uczniowie wykonują zdjęcia wykonanych przez siebie tropów.

Podsumowanie zajęć

Które zwierzęta dają największe tropy? Które najmniejsze? Które najciekawsze (najbardziej wzorzyste)?

Jaką ważną informację dają nam świeże tropy na śniegu, błocie? (że niedawno przechodziło tędy dzikie zwierzę, jeśli jest to duże zwierzę, a szczególnie drapieżnik, to należy zachować dużą ostrożność lub nawet wycofać się)

Nauczyciel inicjuje pogadankę nt. zachowania się w przypadku spotkania dzikiego zwierzęcia.

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Stary niedźwiedź mocno śpi...

- Jeśli spotkamy niedźwiedzia, należy oddalić się w sposób cichy i spokojny – NIE NALEŻY UCIEKAĆ, ABY NIEDŹWIEDŹ NIE POTRAKTOWAŁ CIĘ JAK ZDOBYCZ! Nie należy także wchodzić na drzewo – niedźwiedź robi to znacznie lepiej.
- Szczególnie ostrożnie powinniśmy się wycofać, jeśli natrafimy na młode niedźwiadki – matka, stając w ich obronie, może być bardzo niebezpieczna.
- Nie wolno karmić niedźwiedzi ani zostawiać resztek jedzenia, opakowań, które mogą je zainteresować – niedźwiedzie szczególnie niebezpieczne są podczas żerowania.
- Nie wolno zbliżać się do niedźwiedzia, na przykład w celu wykonania zdjęcia czy sfilmowania go. Może gwałtownie zareagować na błysk flesza lub ostre oświetlenie latarką.
- Jeśli staniesz z niedźwiedziem oko w oko, delikatnie rozepnij pas biodrowy plecaka, aby w razie czego móc go zrzucić – może niedźwiedź zainteresuje się nim. NIE RÓB GWALTOWNYCH RUCHÓW, kontroluj jego zachowanie (nie patrz mu w oczy).
- Jeśli niedźwiedź obserwuje cię i ma uszy położone do tyłu, NAWET SIĘ NIE RUSZAJ! Później powoli się wycofuj. Jeśli jednak niedźwiedź nie straci zainteresowania tobą, delikatnie połóż się na ziemi, podkurcz nogi, ostoń rękoma szyję i twarz – w większości przypadków niedźwiedź zostawi cię w spokoju – w najgorszym razie powinien najwyżej podrapać.
- Bardzo niebezpieczne są niedźwiedzice z młodymi oraz niedźwiedzie wybudzone ze snu zimowego, które są wtedy głodne.

[Źródło: http://z-ne.pl/s,menu,1467,gdy_spotkasz_misia...html] (pobrano 0.06.2015)

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Nie wywołuj wilka z lasu...

Mimo że wilki w zatłoczonych polskich lasach narażone są na ciągły kontakt z człowiekiem, niewiele jest bezpośrednich spotkań z tymi zwierzętami. Świadczy to o tym, że drapieżniki unikają naszej obecności i nie stanowią zagrożenia dla ludzi. Co jednak należy zrobić, jeśli już komuś przydarzy się spotkanie z wilkiem, a zwierzę nie ucieknie od razu, lecz będzie się nam przyglądać? Takie zachowanie nie jest przejawem szczególnej zuchwałości czy agresji drapieżników. Wilki są inteligentne i ciekawskie. Widzą inaczej niż ludzie (monochromatycznie, mniej ostro) i potrzebują więcej czasu na ocenę, z jakim obiektem mają do czynienia. O wiele bardziej doskonały jest ich zmysł powonienia, dlatego zwykle czekają, aż do ich nozdrzy dotrze nasz zapach, a potem odchodzą. W takich sytuacjach należy zachować spokój i poczekać, aż wilk się oddali.

Wilki rzadko chorują na wściekliznę, należy jednak zachować ostrożność i natychmiast powiadomić służby weterynaryjne, a także Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”, o osobnikach zachowujących się nienaturalnie. Zbierane są także wszelkie informacje o znalezionych martwych wilkach. W takich przypadkach ustala się przyczynę śmierci, a w razie wykrycia kłusownictwa szuka się sprawcy i doprowadza do jego ukarania.

[Źródło: <http://www.polskiwilk.org.pl/jesli-spotkasz-wilka>] (pobrano 0.06.2015)

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Dzik jest dziki, dzik jest zły...

W przypadku spotkania z dzikiem człowiek, jeśli nie został przez niego zauważony, nie powinien wykonywać gwałtownych ruchów, lecz spokojnie się oddalić. Jeśli dzik nas dostrzeże, najlepszym wyjściem jest stanąć w bezruchu. Ucieczka może sprowokować zwierzę do ataku, a biegnie on z prędkością nawet 10 m na sekundę. Powinniśmy pamiętać, że zaniepokojona locha z młodymi jest bardzo agresywna. Warchlaków nie wolno dotykać, zaczepiać, łapać ani tym bardziej atakować. Zaskoczony dzik może się przestraszyć i zaatakować.

Dzików nie wolno szcuć psami oraz dokarmiać. Szczególną ostrożność należy zachować w lasach i na szlakach turystycznych, a także w miejscach, w których dziki niedługo wcześniej zryły teren. Po zmroku należy unikać zarośli i łąk. Lepiej nie chodzić „na skróty”. W miarę możliwości należy korzystać z dróg, po których jeżdżą samochody. Należy pamiętać, że nawet jeśli dzik wydaje się oswojony, to wciąż pozostaje niebezpiecznym zwierzęciem. Nie wolno więc do niego podchodzić.

[Źródło: <http://www.wprost.pl/ar/323798/Co-zrobic-w-przypadku-spotkania-z-dzikiem-Przeczytac-urzednicza-ulotke/>] (pobrano 0.06.2015)

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie). Należy utworzyć osobny folder o nazwie „tropy”.

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i umieścić w segregatorze.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/48

„Zeszyt obserwatora przyrody” – strona 4. Data obserwacji: Godz.: Kierownik zespołu:

Nazwa rośliny:	Lokalizacja rośliny: <i>Tu należy wkleić szkic terenu szkoty (wykonywany rok wcześniej jako podkład do RMS) i zaznaczyć lokalizację rośliny; format szkicu - oryginał pomniejszony, około A5.</i>	Nazwa obiektu, którego cień jest mierzony: Długość cienia: Pomiar wykonał:	Temperatura: Miejsce pomiaru temperatury zaznacz czerwoną kropką na mapce! UWAGI do pomiaru temperatury: Pomiar wykonał:
Opis rośliny: Wykonał:		Zdjęcie/rysunek: Wykonał:	

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/49

Tytuł	W krainie śniegu i lodu
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie naukowe, informatyczne, interpersonalne i społeczne, językowe, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie uczniów z położeniem, warunkami klimatycznymi oraz światem flory i fauny na biegunach: północnym i południowym,– doskonalenie umiejętności matematycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) korzysta z posiadanej wiedzy i samodzielnie przeczytanych lektur A. i C. Centkiewiczów,2) wie, kim byli Alina i Czesław Centkiewiczowie,3) wyszukuje potrzebne informacje w lekturach, dostępnych źródłach i Internecie,4) potrafi wskazać Antarktydę i Grenlandię na globusie i mapie,5) zna nazwy zwierząt i roślin występujących na Antarktydzie i Grenlandii,6) rozumie sens wyrażenń związanych z warunkami klimatycznymi Antarktydy i Grenlandii (dzień polarny, noc polarna, zorza polarna),7) zna zasady pisowni wielką literą,8) potrafi obliczyć iloczyny i ilorazy w zakresie 100,9) potrafi wykonać prezentację w programie PowerPoint,10) zna i przestrzega zasady pracy w grupach,11) skupia się na własnej pracy,12) ocenia pracę własną i kolegów
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące, eksponujące (plakat), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	książki o Antarktydzie i Grenlandii, książki Centkiewiczów, karty pracy nr 1–3
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 25 minut– edukacja przyrodnicza – 45 minut– edukacja komputerowa – 45 minut– edukacja matematyczna – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Ustalenie tematu dnia

Nauczyciel dzieli klasę na dwie grupy. Grupy otrzymują koperty z działaniami zapisanymi na chmurkach – ćwiczenia w pamięciowym mnożeniu i dzieleniu w zakresie 100.

Uczniowie wyjmują z kopert karty pracy nr 1. Zadaniem uczniów jest wycięcie gwiazdek z wynikami i dopasowanie wyników do działań zapisanych na chmurkach. Dzieci odwracają gwiazdki na drugą stronę i odczytują hasła tam zapisane.

Hasła: Wyprawa na Grenlandię – gr. 1

Wyprawa na Antarktydę – gr. 2

Zajęcia właściwe

1. Biegun północny, biegun południowy

Praca w dwóch grupach. Dzieci mają globusy, na których pokazują bieguny. Otrzymują karty pracy nr 2, zaznaczają bieguny, kierunki: północ, południe. Dorysowują łąd, którym będą się na dzisiejszej lekcji zajmować.

2. Nasza wyprawa

Nauczyciel daje grupom arkusze białych kartonów, na których proponuje narysować:

Kształt: Grenlandii – gr. 1

Antarktydy – gr. 2

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel czuwa nad pracą uczniów, doradza, wskazuje inne rozwiązania. Pilnuje, by każdy uczeń miał przydzielone zadanie.

3. Prezentacja plakatów

Lider grupy odczytuje zapisy, omawia rysunki. Uczniowie dyskutują o poprawności, sprawdzają wątpliwości w Internecie, podkreślają wyrazy i określenia, które wystąpiły w obydwu pracach.

Następuje zawieszenie plakatów.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4, 6, 7, 12
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 2

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4, 6, 7, 12
środki dydaktyczne:
- arkusze papieru,
książki,
- dostęp do Internetu

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Flora Grenlandii jest uboga. Na jej terenie spotkać można około 500 gatunków roślin wyższych oraz 3000 gatunków mchów, porostów i glonów.

Roślinność na Grenlandii występuje tylko w miejscach, które choć przez krótki czas w ciągu roku są wolne od pokrywy lodowej. Zasadniczy typ roślinności porastającej te obszary stanowią różne typy tundry oraz łąki. Tundra na południu złożona jest z różnych gatunków traw, mchów, porostów i roślin zielnych, a na północy tylko z mchów i porostów. Na samym południu kraju występują także krzewy i karłowate gatunki drzew, między innymi brzozy (osiągające 10 m wysokości), olchy, wierzby (sięgające 4 m), jarzębiny, jałowce, wybrzeże zaś położone na północnym skraju wyspy jest praktycznie pozbawione roślinności.

Świat roślinny Antarktydy jest skrajnie ubogi gatunkowo. Skąpa roślinność pojawia się jedynie na skrawkach lądu wolnych od pokrywy lodowca, najczęściej w nadmorskich oazach. Niektóre gatunki porostów i glonów występują na skalistych wyniosłościach wyrastających spod powierzchni otaczającego je lodowca. W sumie na Antarktydzie występuje ponad 100 gatunków glonów i porostów oraz około 30 mchów i wątrobowców. Rodzime dla Antarktydy są tylko 2 gatunki roślin naczyniowych (śmiatek antarktyczny i kolobant antarktyczny).

4. Co je łączy?

Omówienie podobieństw w strefach polarnych.

5. Czym się różnią? – uzupełnianie tabel

Praca w dwóch grupach. Uczniowie otrzymują takie same tabele – karta pracy nr 3. Jedna dotyczy Antarktydy, a druga Grenlandii. Mają je uzupełnić, korzystając z posiadanej wiedzy, książek, Internetu i przeczytanych lektur A. i C. Centkiewiczów.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4, 5, 6, 7, 10

środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 3
- książki, Internet

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Fauna Grenlandii. Na jej wybrzeżach żyją między innymi: renifery, piżmowoły, lemingi, niedźwiedzie polarne, lisy polarne, wilki polarne, zające polarne, gronostaje, a także ptaki, na przykład: pardwy, sowy śnieżne, gęsi i mewy. Morze w pobliżu wyspy zamieszkane jest przez liczne ryby (na przykład łososie, dorsze, rekiny), a także duże ssaki morskie (około 30 różnych gatunków, między innymi: wale grenlandzkie, narwale, białuchy, morsy oraz kilka gatunków fok, na przykład: grenlandzka, wąsata, obroźna (nerpa) itd.). Ponadto grenlandzkie wody zamieszkują liczne gatunki drobnych zwierząt (tak zwany kryl), stanowiących pożywienie kręgowców, a spośród nich największe znaczenie mają krewetki. Na Grenlandii żyje około 700 gatunków owadów i pajęczaków: liczne komary, motyle, trzmiele i pająki.

Fauna Antarktydy. Ze względu na trudne warunki klimatyczne oraz znikomą pokrywę roślinną fauna jest słabo rozwinięta. Dominują w niej zwierzęta wodne i pingwiny. Nie występują żadne gatunki gadów, płazów, ssaków lądowych, owadów latających, a także ryb słodkowodnych. Urozmaicona jest fauna przybrzeżna – żyją tu gatunki rozgwiazd, jeżowców, gąbek, meduz, krewetek i głowonogów.

6. Prezentacja uzupełnionych tabel

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
książki A. i C.
Centkiewiczów

7. Oglądanie wystawki książek A. i C. Centkiewiczów

Ustalenie głównej tematyki i miejsca akcji książek A. i C. Centkiewiczów (kraina wiecznych śniegów i lodów). Wskazanie książek opisujących Antarktydę i Grenlandię.

Kto jest autorem tych książek?

Jaka jest tematyka tych książek?

8. Przypomnienie wiadomości o A i C. Centkiewiczach

Nauczyciel pokazuje portrety i przekazuje krótką informację o autorach.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Alina i Czesław Centkiewiczowie byli pisarzami i podróżnikami. Uczestniczyli w wielu wyprawach polarnych. Napisali wiele książek dla dzieci i młodzieży oraz reportaży z odbytych wypraw, między innymi „Anaruk, chłopiec z Grenlandii” czy „Zaczarowana zagroda”.

zajęcia
komputerowe
cele operacyjne:
9, 11

9. Wykonanie prezentacji w programie w PowerPoint na wybrany temat:

Grenlandia

Antarktyda

Zorza polarna

Życie Grenlandczyków

Pingwiny i inne ptaki

Roślinność Antarktydy

Roślinność Grenlandii

Podsumowanie zajęć

Prawda czy fałsz?

Dzieci podnoszą rękę, jeśli zgadzają się z wypowiedzią nauczyciela. Jeżeli uważają wypowiedź za fałszywą, stukają rękami o stolik.

Antarktyda znajduje się na biegunie południowym. P

Pingwiny żyją na Grenlandii. F

Na Antarktydzie nie występują noce polarne. F

Foki występują na Grenlandii i na Antarktydzie. P

Na Grenlandii pada śnieg i deszcz. P

Antarktydę zamieszkuje Yeti. F

Zorza polarna to zjawisko świetlne. P

Grenlandia jest największą wyspą na świecie. P

Na Antarktydzie rosną drzewa. F

Grenlandia należy do Danii. P

Na Antarktydzie występują temperatury plusowe. F

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 5, 6, 10

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1a sc. III/49

$7 \cdot 8$

$63 : 9$

$42 : 7$

$9 \cdot 5$

$32 : 4$

$81 : 9$

7

8

6

45

9

56

49

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1a sc. III/49

8 · 8 48 : 6 36 : 4 4 · 7

36 : 6 8 · 5 6 · 9 42 : 6

7 64 6 54

9 28 40 8

KARTA PRACY NR 2 sc. III/49

KARTA PRACY NR 3 sc. III/49

GRENLANDIA

Pytanie	Odpowiedź
Miejsce położenia	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Średnia temperatura	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Opady	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Kto zamieszkuje Antarktydę?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jakie spotkamy tam zwierzęta?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jakie rosną rośliny	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

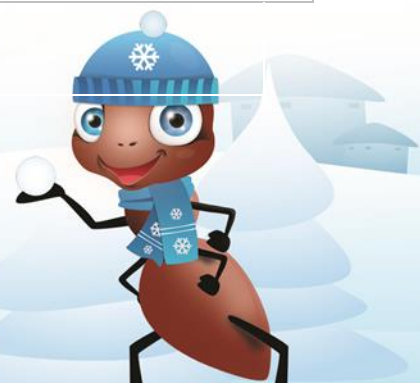
ANTARKTYDA

Pytanie	Odpowiedź
Miejsce położenia	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Średnia temperatura	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Opady	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Kto zamieszkuje Antarktydę?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jakie spotkamy tam zwierzęta?	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jakie rosną rośliny	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/50

Tytuł	Sporty zimowe
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, informatyczne, matematyczne, ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie umiejętności informatycznych w zakresie tworzenia prezentacji multimedialnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) posiada bogaty zasób słownictwa związany z tematem zimy,2) zna nazwy sportów zimowych,3) posiada wiedzę o wybranych dyscyplinach sportowych i prezentuje ją na forum klasy,4) wyszukuje w dostępnych źródłach potrzebne informacje,5) wykonuje prezentację multimedialną w programie PowerPoint (lub innym),6) zgodnie i z zaangażowaniem współpracuje w parze,7) bierze aktywny udział w zabawach zimowych na świeżym powietrzu lub sali gimnastycznej,8) zachowuje zasady bezpieczeństwa podczas zabaw ruchowych,9) rozwiązuje zadania matematyczne, używając jednostek miary i dokonując obliczeń kalendarzowych,10) przedstawia wybraną dyscyplinę sportową za pomocą ruchu, gestów lub rysunku,11) odgaduje nazwy sportów zimowych przedstawianych ruchem lub za pomocą grafiki
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie, opis), aktywizujące (mapa myśli), praktyczne (prezentacja multimedialna, ruch)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	duży arkusz papieru, Internet, tablety, tablica interaktywna, komputery z zainstalowanym programem PowerPoint, materiały plastyczne, sanki, łyżwy, kocyki gimnastyczne, przybory do unihokeja (do wyboru), karta pracy nr 1, karteczki z zapisanymi nazwami sportów zimowych
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 30 minut– edukacja plastyczna – 15 minut– zajęcia komputerowe – 90 minut– edukacja matematyczna – 15 minut– wychowanie fizyczne – 30 minut

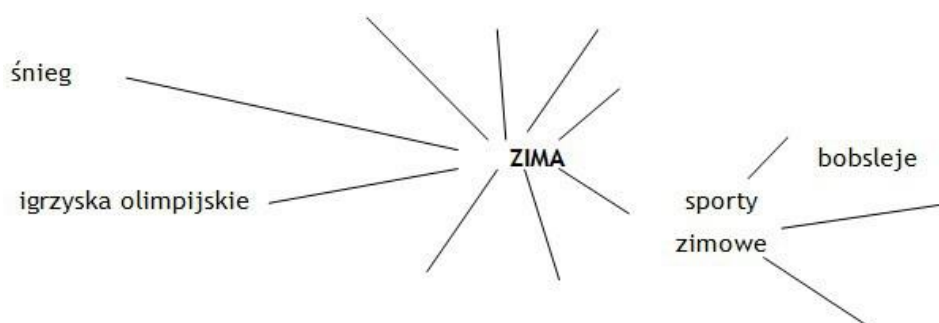
PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
duży arkusz papieru

Zima – mapa myśli

Uczniowie tworzą na dużym arkuszu papieru mapę myśli do hasła: ZIMA. Zapisują swoje propozycje, podając skojarzenia słowne, obrazki, symbole. Mapa może być rozbudowywana w dowolny sposób, nauczyciel może zadawać dodatkowe pytania, kierować uzupełnianiem mapy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Sporty zimowe – dyscypliny rozgrywane w okresie zimowym. Niezbędnymi warunkami do ich przeprowadzenia są: mróz i często śnieg. Do sportów zimowych zaliczamy: narciarstwo alpejskie i klasyczne, snowboarding, saneczkarstwo, bobsleje, skeleton, hokej na lodzie, łyżwiarstwo figurowe, short track, łyżwiarstwo szybkie, bojery, biathlon, curling, skibob i skoki narciarskie. W dzisiejszych czasach wskutek rozwoju techniki większość z tych dyscyplin można rozgrywać w porze letniej, na przykład hokej, jazda figurowa czy skoki narciarskie. Sporty zimowe cieszą się największą popularnością na kontynentach półkuli północnej, to jest w Europie, Ameryce Północnej i Azji.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3, 4
środki dydaktyczne:
- Internet,
- tablety,
- tablica interaktywna

1. O sportach zimowych słów kilka

Uczniowie wypowiadają się na temat związany z ich ulubionym sportem zimowym, sportowcach uprawiających daną dyscyplinę, uzasadniając swoje zdanie, dlaczego właśnie ten sport ich najbardziej interesuje. Swoje wypowiedzi mogą uzupełniać wyszukаныmi w Internecie wiadomościami czy obrazkami. Zdobyte informacje mogą zostać wykorzystane do wykonania prezentacji multimedialnej.

Następnie nauczyciel prezentuje na tablicy interaktywnej mniej znane dyscypliny sportowe (na przykład: bojery, biathlon, curling, skibob, lub te, o które zapytają uczniowie).

zajęcia komputerowe
cele operacyjne: 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
- Internet,
- komputery z programem Power Point,
- materiały plastyczne

2. Sporty zimowe - prezentacja multimedialna

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien odpowiednio wcześniej zadbać o to, by uczniowie mieli dostęp do komputerów z programem do tworzenia prezentacji. Jeśli nie ma takiej możliwości, uczniowie mogą wykonać plakaty lub prezentacje w formie broszurek za pomocą środków plastycznych.

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela wykonują prezentację multimedialną w programie PowerPoint lub innym. Wyszukują w Internecie potrzebne informacje dotyczące wybranego sportu, zdjęcia, obrazy i umieszczają na kolejnych slajdach.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM MŁODSZYM

Uczniowie, którzy nie radzą sobie z pracą na komputerze, mogą pracować w parze z dzieckiem dobrze znającym program do prezentacji.

wychowanie fizyczne
cele operacyjne: 7, 8
środki dydaktyczne:
- sanki,
- łyżwy,
- kocyki gimnastyczne,
- przybory do unihokeja

3. Zabawy zimowe na świeżym powietrzu

W zależności od pogody i warunków terenowych wokół szkoły można wyjść z uczniami na sanki czy łyżwy. Jeśli pogoda nie sprzyja zabawom na śniegu, nauczyciel może zaproponować uczniom zabawy na sali gimnastycznej, na przykład unihokej czy zaprzęgi saneczkarskie z wykorzystaniem kocyków.

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne: karta pracy nr 1

4. Zimowe zadania

Uczniowie rozwiązują zadania matematyczne na karcie pracy nr 1.

Podsumowanie zajęć

Sportowe kalambury

Uczniowie za pomocą gestów, ruchów pokazują zapisane na karteczkach nazwy sportów zimowych. Mogą też wykonywać rysunki na tablicy lub arkuszach papieru. Podczas pokazywania i rysowania nie wolno używać słów ani wydawać innych dźwięków, podpowiadających hasło.

wychowanie fizyczne, edukacja plastyczna
cele operacyjne: 8, 10, 11
środki dydaktyczne: karteczki z zapisanymi nazwami sportów zimowych

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/51

Tytuł	Luka goni lukę
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia analitycznego i twórczego uczniów,– poszerzanie samowiedzy uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) uzupełnia niedokończone zdania, odnosząc je do własnej sytuacji życiowej,2) tworzy opowieść, wykorzystując wprowadzenie i zakończenie podane przez nauczyciela,3) tworzy plastyczną wizualizację przygotowanej opowieści literackiej,4) analizuje dane zawarte w zagadkach,5) rozwiązuje podane zagadki,6) rozwiązuje krzyżówkę
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–3, tablica interaktywna
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja społeczna – 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Test Niedokończonych Zdań

Uczniowie uzupełniają zdania zawarte w karcie pracy nr 1.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien wykorzystać informacje uzupełnione przez uczniów w karcie pracy nr 1 do dalszej pracy wychowawczej i współpracy z rodzicami dzieci.

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
2, 3

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Zajęcia właściwe

1. Historia z lukami

Uczniowie uzupełniają kartę pracy nr 2. Ich zadaniem jest opowiedzenie spójnej historii zarówno w formie literackiej, jak i plastycznej z wykorzystaniem podanego wstępu i zakończenia.

2. Luka w pamięci

Mrówka Eureka zapomniała kilka ważnych szczegółów ze swojego życia. Zadaniem uczniów jest udzielenie jej pomocy. Nauczyciel wyświetla informacje i zadania na tablicy interaktywnej:

Próbuję sobie przypomnieć, ile pieniędzy miałam wczoraj w portfelu. Pamiętam, że pomyślałam, że gdybym miała o 5 złotych więcej, to wystarczyłoby mi dokładnie na zakup dwóch książek po 10 złotych każda.

Nie pamiętam, w jaki dzień tygodnia były Mikołajki w ubiegłym roku. Pamiętam natomiast, że ostatni dzień roku był we wtorek.

Na śmierć zapomniałam, kiedy urodziny obchodzi moja koleżanka Eulalia. Wiem, że urodziła się dokładnie w ostatnim dniu trzeciego kwartału roku.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
4, 5

środki dydaktyczne:
tablica interaktywna

Podsumowanie zajęć

Krzyżówka

Uczniowie rozwiązują krzyżówkę zamieszczoną w karcie pracy nr 3.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

KARTA PRACY NR 1 sc. III/51

Test Zdań Niedokończonych

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby były zgodne z tym, co naprawdę myślisz.

Nie lubię, gdy _____

Cenię w innych _____

Smutno mi, gdy _____

Cieszę się, gdy _____

Brakuje mi _____

Tęsknię za _____

Przyszłość jest _____

Nie mam _____

Mam za dużo _____

Najważniejsze są _____

Najmniej ważne są _____

KARTA PRACY NR 2 sc. III/51

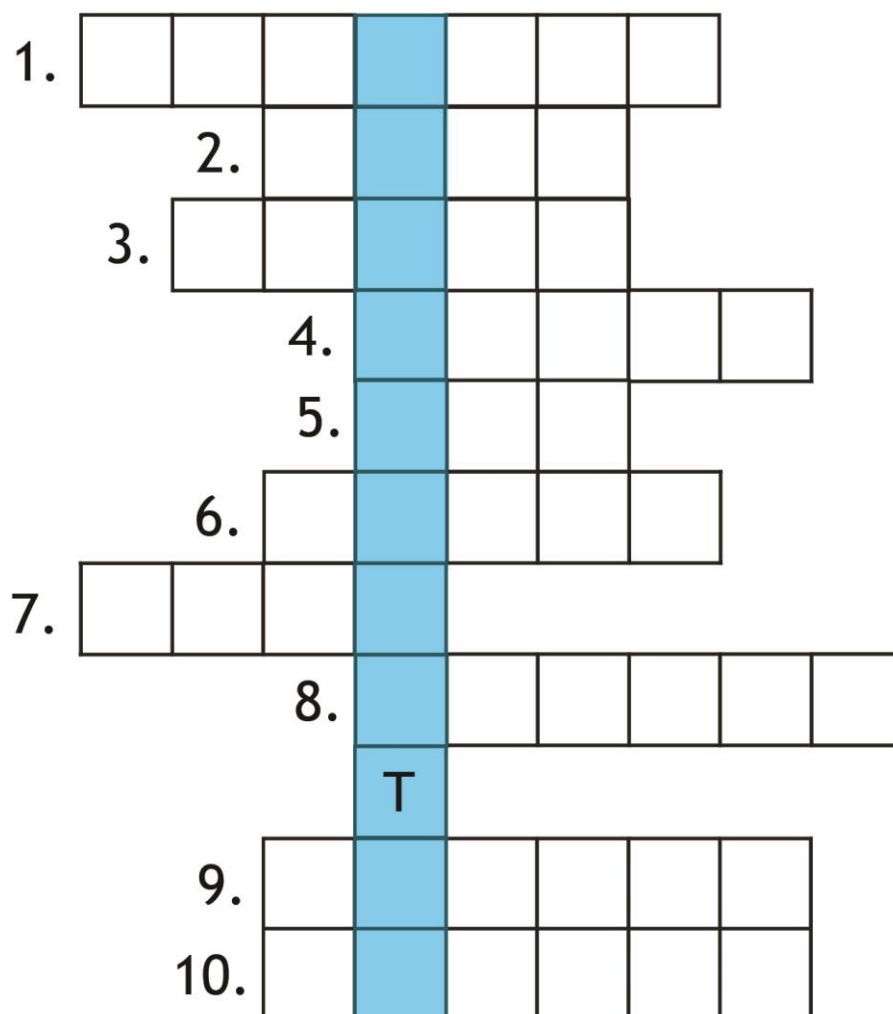
Uzupełnij historię odpowiednimi rysunkami i tekstem.

1	2
W lesie rosły cztery dęby.	
3	4
5	6
	Codziennie wycieram kurze z tych mebli. To prawda: Dębowe meble przyciągają kurz!

KARTA PRACY NR 3 sc. III/51

Rozwiąż krzyżówkę.

1. Stolicą ... jest Berlin.
2. Gdzie dwóch się ..., tam trzeci korzysta.
3. Przez Sandomierz przepływa ...
4. Najwyższe pasmo górskie w Polsce to ...
5. 365 dni to inaczej ...
6. W powietrzu jest najwięcej ...
7. Pora roku z lipcem to ...
8. Człowiek należy do gromady ...
9. Mrówka nie jest ssakiem, należy bowiem do gromady ...
10. Stolicą Wielkiej Brytanii jest ...

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/52

Tytuł	Pytania gonią pytania
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia twórczego uczniów,– rozwijanie ciekawości poznawczej uczniów. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) podaje tytuły do obrazka,2) rozmawia z partnerem, nie używając wyrazów zawierających literę B,3) wymienia znane powiedzenia,4) tworzy krótką historię, której zakończeniem jest wybrane powiedzenie,5) tworzy plastyczną wizualizację wybranego powiedzenia,6) generuje pytania do odpowiedzi „sto”,7) układa pytania do tekstu
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie, komentarz), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 50 minut– edukacja matematyczna – 20 minut– edukacja plastyczna – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- tablica interaktywna

Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej zdjęcie (załącznik 1). Zadaniem uczniów jest podanie jak największej liczby możliwych tytułów tego zdjęcia.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Zadaniem ucznia zdolnego może być podanie tych tytułów w języku angielskim.

Zajęcia właściwe

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2

1. Dialog wybiórczy

Uczniowie pracują w parach. Rozmawiają na dowolny temat, przy czym pilnują się wzajemnie, aby nie używać słów z literą B. Każde użycie wyrazu z literą B powoduje uzyskanie punktu karnego. Po 5 minutach rozmowy uczniowie podliczają zdobyte punkty karne i ogłaszają zwycięzców.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można przeprowadzać wielokrotnie w ramach tak zwanej „rozgrzewki twórczej”. Należy jedynie zmieniać zakazaną literę tak, aby rozwijać giętkość myślenia uczniów. Ciekawą modyfikacją ćwiczenia, integrującą jednocześnie zespół klasowy, jest tworzenie większych niż pary grup dyskusyjnych.

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5

2. Wizualizacje powieści

Uczniowie siedzą w kręgu. Każda osoba podaje na forum dowolne powiedzenie. Wskazane jest, aby powiedzenia nie powtarzały się. Uczniowie wyjaśniają znaczenie powiedzeń w następujący sposób:

I etap – uczniowie tworzą krótką opowieść (5-6 zdań), która kończy się wybranym powiedzeniem (jako morałem danej historii),

II etap – uczniowie tworzą pracę plastyczną wizualizującą sens danego powiedzenia.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ważne jest podkreślenie przez nauczyciela, że w pracy plastycznej należy zawrzeć sens danego powiedzenia, a nie tylko bezpośrednie jego odczytanie. W pracy z uczniem młodszym można doradzić mu przygotowanie wizualizacji ułożonej wcześniej opowieści.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 6

3. Matematyczne pytania

Uczniowie pracują w czterech grupach. Ich zadaniem jest ułożenie jak najwięcej pytań, na które jedyną możliwą odpowiedzią jest „sto” (ewentualnie: „stu”). Grupy mają ograniczony czas na wykonanie zadania: 15 minut. Po tym czasie grupy kolejno odczytują swoje propozycje, przy czym tylko te, które do tej pory nie pojawiły się. Każda grupa liczy zdobyte punkty (liczba punktów = liczba wszystkich zadanych pytań, również powtarzających się).

Podsumowanie zajęć

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Uczniowie czytają krótki tekst o mrówce Eurece. Ich zadaniem jest ułożenie jak największej liczby pytań do tekstu.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/52

źródło: www.pixabay.com, pobrano: 30.06.2015.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/53

Tytuł	Matematyczne gry i zabawy
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– aktywizowanie myślenia oraz rozwijanie pomysłowości dzieci,– rozwijanie umiejętności matematycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) wykorzystuje umiejętności matematyczne w grach i zabawach,3) prezentuje własne propozycje zabaw,4) wnioskuje na podstawie praktycznego działania,5) współpracuje w zespole podczas rozwiązywania problemów,6) wykonuje kostkę do gry z siatki sześciianu,7) odtwarza z pamięci układ figur,8) układa kształty z figur,9) tworzy odbicie lustrzane danej figury
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (gry dydaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1–8
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna – 45 minut– zajęcia techniczne – 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja matematyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa z liczeniem

Dzieci stoją w kole, odliczają kolejno. Dziecko, które wypowiada liczbę pięć i jej wielokrotność, siada na podłodze. Zabawa kończy się, gdy wszystkie dzieci siedzą. Można powtórzyć zabawę w następujący sposób: dziecko, które wypowiada liczbę sześć i jej wielokrotność, wstaje.

Nauczyciel pyta:

Znacie jeszcze jakieś matematyczne zabawy?

Wymyślcie w grupach zabawę, grę lub zagadkę matematyczną.

Uczniowie wymyślają, a następnie prezentują swoje zabawy.

Zajęcia właściwe

1. Zabawy z figurami

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci mogą zdecydować, które zadania wykonują samodzielnie, a które w parach.
Dodatkowe karty pracy dla chętnych: nr 7–8.

Uczniowie mają za zadanie odtworzyć z pamięci układ figur (karta pracy nr 1).

Dzieci wycinają figury i układają z nich wskazany kształt (karta pracy nr 5).

2. Wykonanie kostki

Uczniowie rysują na siatce kostki kropki tak, aby ich suma na przeciwległych bokach wynosiła 7. Następnie wycinają, zginają i sklejają kostkę (karta pracy nr 2). Po wykonaniu kostki obliczają sumy oczek i zapisują je w zeszytcie (karta pracy nr 3).

3. Gra matematyczna „Kostka”

Każde dziecko w grupie rzuca trzy razy kostką i zapisuje na karteczce liczbę trzycyfrową. Jedno z dzieci odwraca się i w tym czasie znika jedna z karteczek. Dziecko odgaduje, której liczby brakuje. Karteczka wraca na miejsce i odwraca się kolejne dziecko.

4. Układanie figur z zapatek

Z zapatek lub patyczków dzieci układają figury. Przekładając wskazaną liczbę zapatek, tworzą nowe figury lub ich układy (karta pracy nr 4).

5. Odbicie lustrzane

Dorysowując kropki, dzieci tworzą identyczne figury lub ich lustrzane odbicie (karta pracy nr 6).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po wykonaniu zadań z kart pracy dzieci wycinają z nich literki i układają napis „BRAWO”.

edukacja matematyczna,
zajęcia techniczne
cele operacyjne:
5, 6, 7, 8
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1, 2, 3,
5, ew. 7 i 8

edukacja matematyczna
cele operacyjne:
5, 6, 7, 8
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 4
- kostki do gry

Podsumowanie zajęć

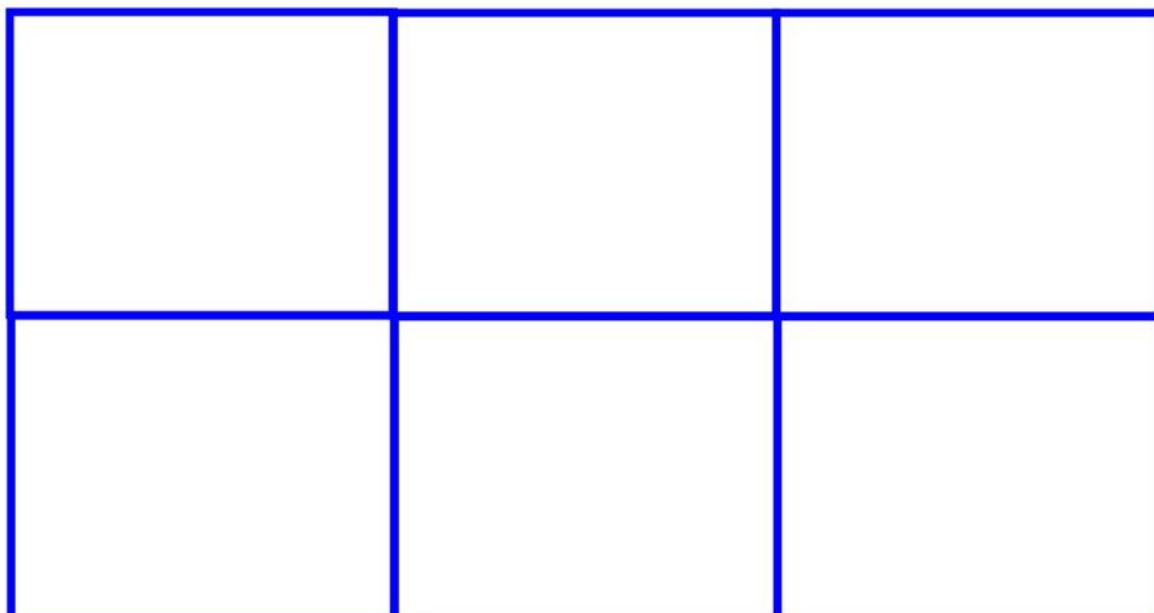
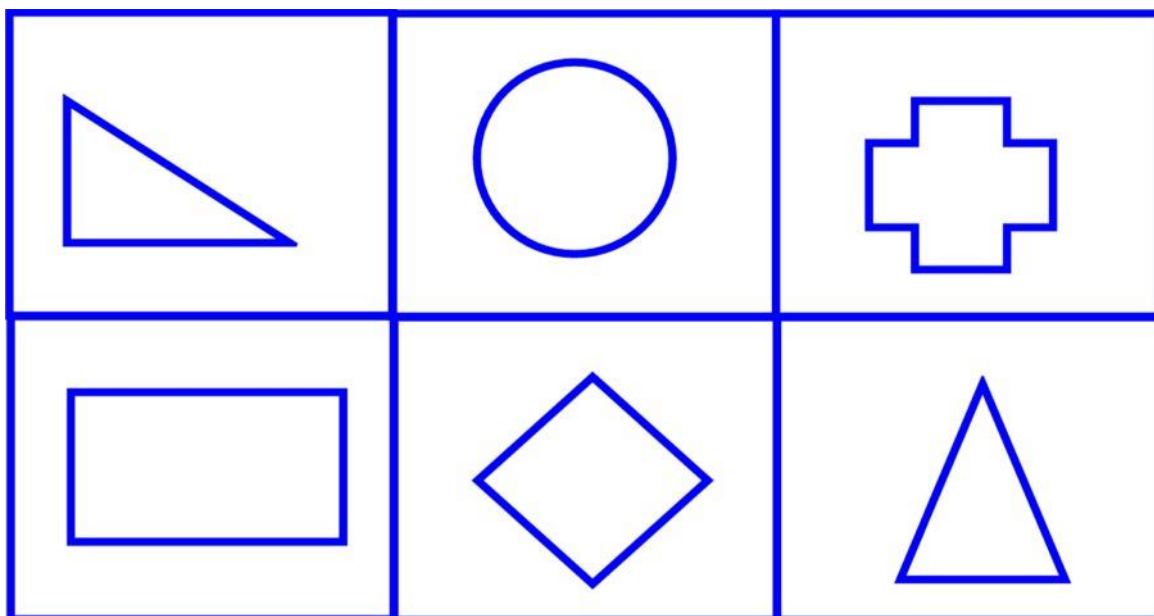
Nauczyciel zwraca się do uczniów:

Dlaczego lubicie gry i zabawy matematyczne?

KARTA PRACY NR 1 sc. III/53

Przyjrzyj się uważnie układowi figur. Zakryj górny prostokąt i narysuj tak rozmieszczone figury w ramkach poniżej.

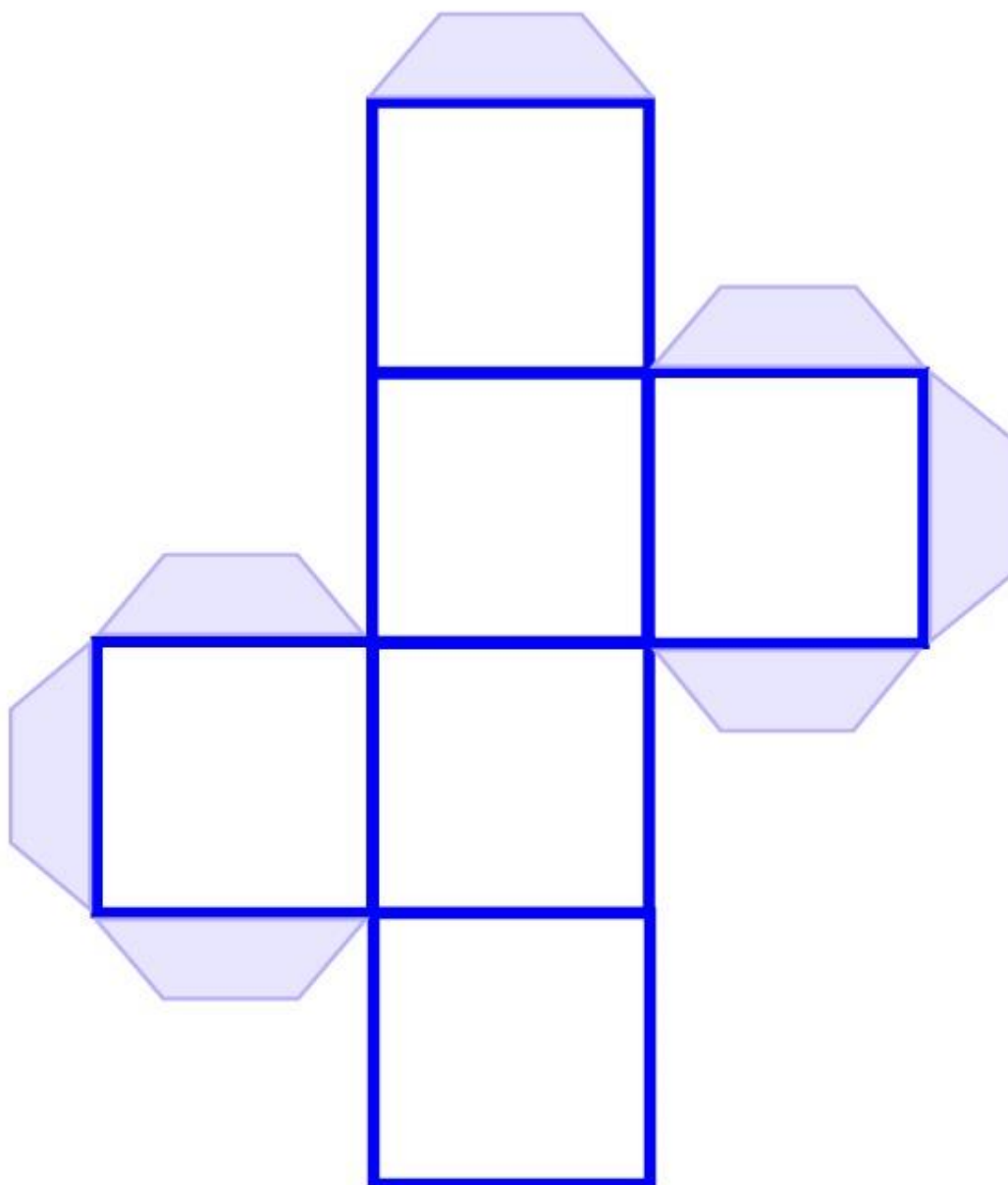

B

KARTA PRACY NR 2 sc. III/53

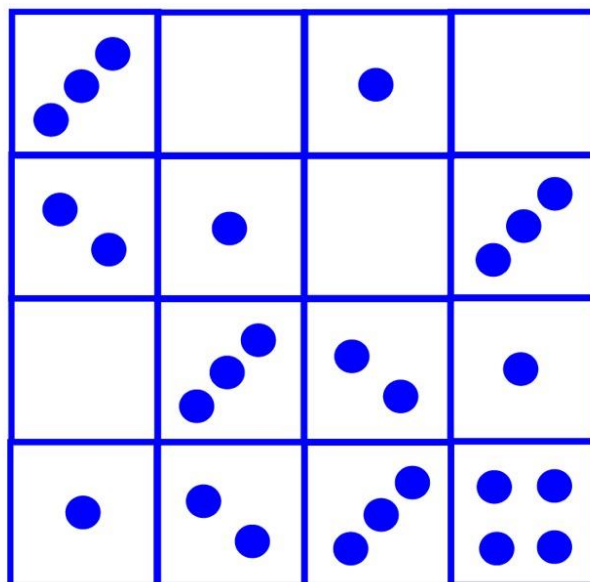
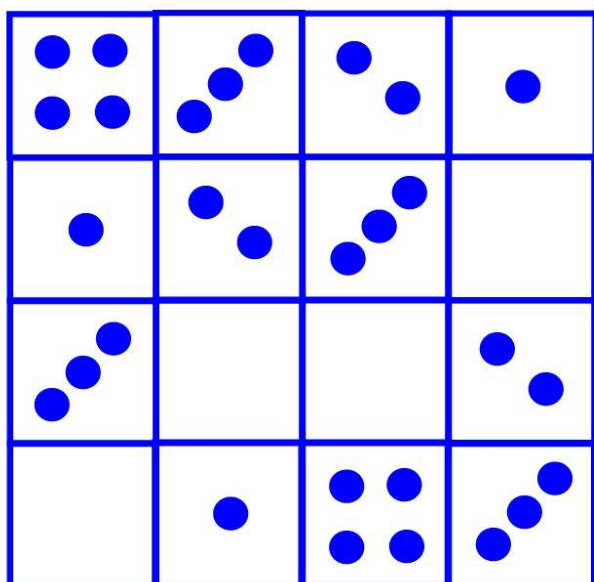
Wykonaj kostkę do gry. Zaczynij od narysowania oczek. Pamiętaj, aby suma oczek na przeciwległych bokach wynosiła 7. Wytnij, złóż i sklej kostkę.

KARTA PRACY NR 3 sc. III/53

1. W pustych okienkach narysuj tyle oczek, aby w każdym rzędzie pionowym i poziomym było ich tyle samo.

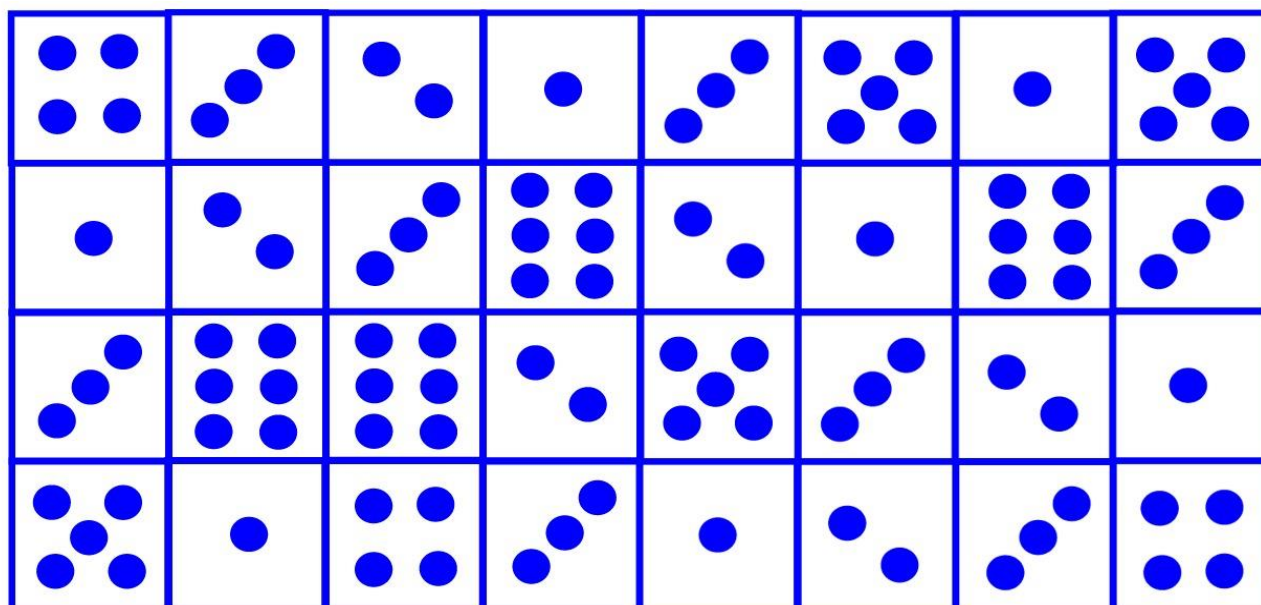
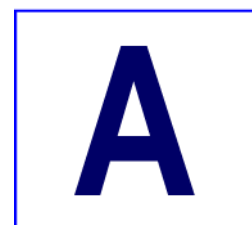

2. Zapisz w zeszycie sumy oczek w rzędach:

pionowych

poziomych

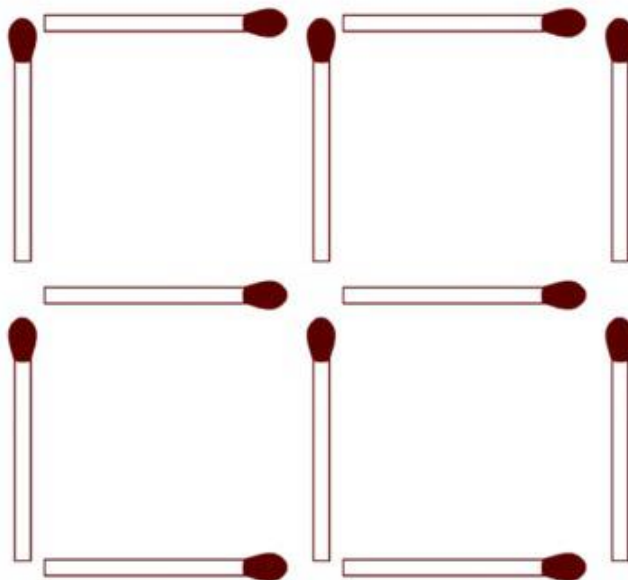
$$4+3+2+1=$$

KARTA PRACY NR 4 sc. III/53

Ułóż z zapalek lub patyczków 4 kwadraty tak jak na rysunku.

Przełóż 4 zapalki tak, aby powstały 3 równe kwadraty.

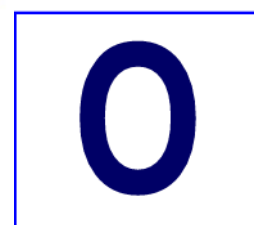
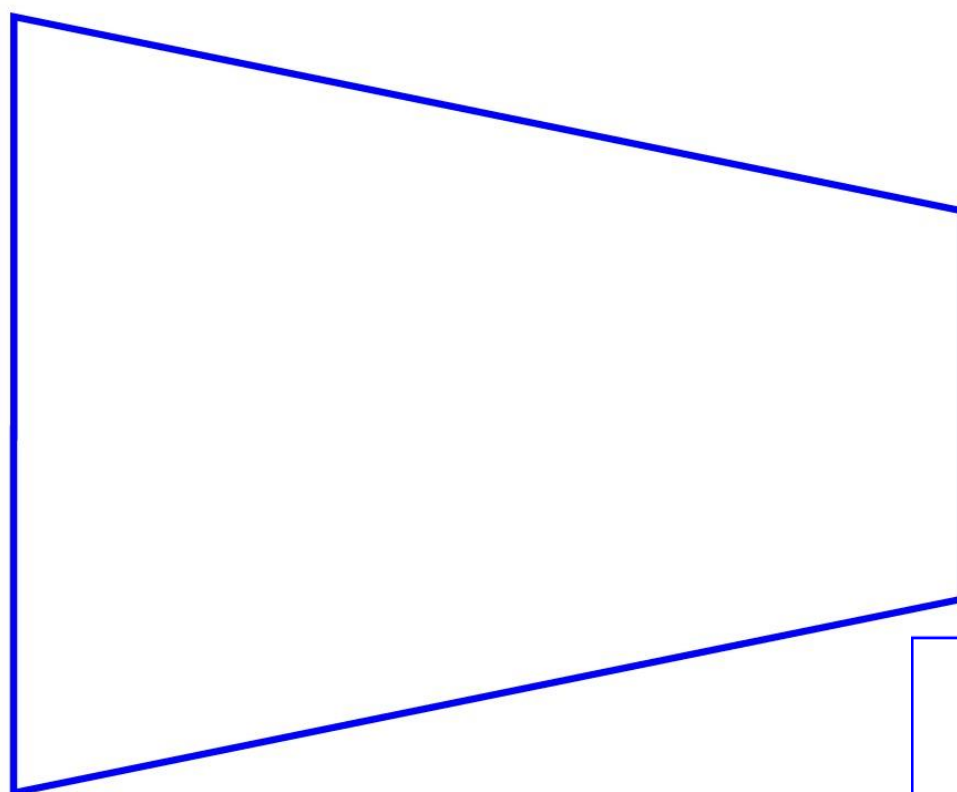
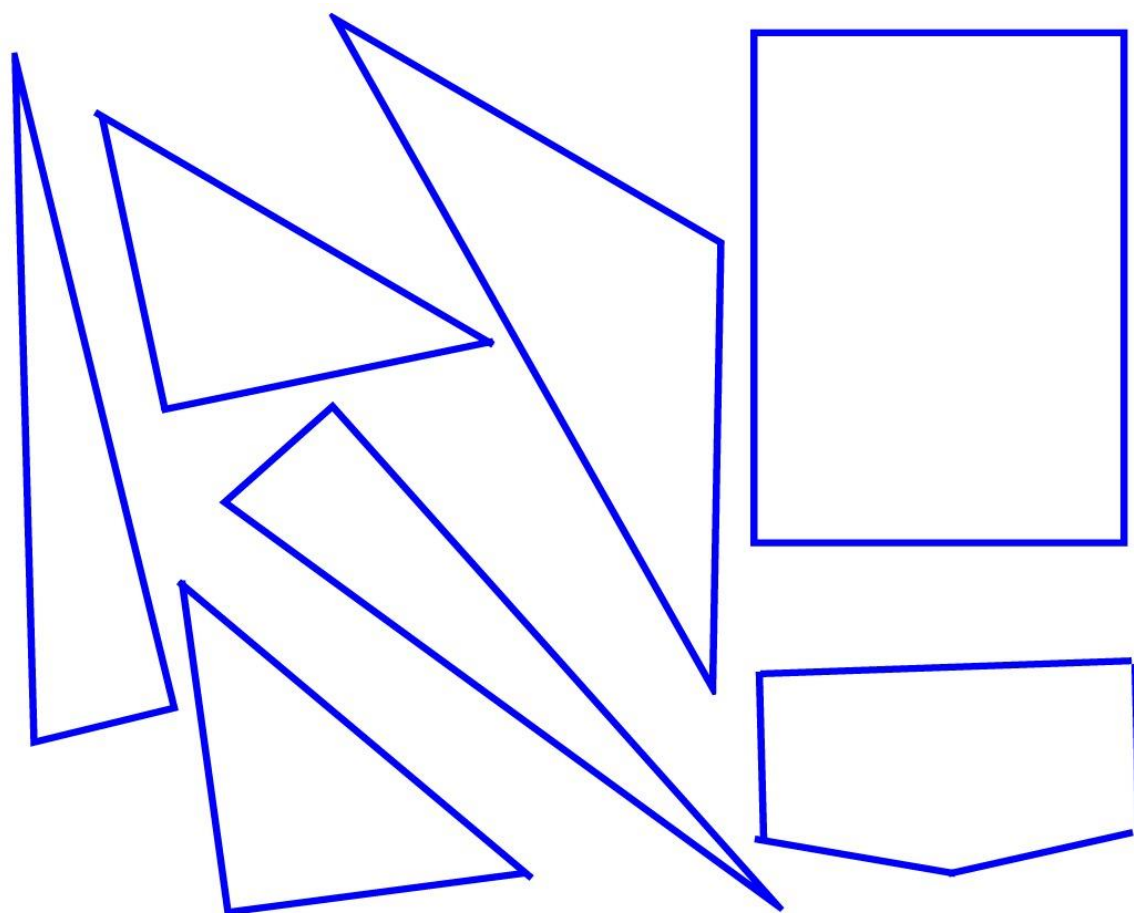
Z 13 zapalek ułóż 6 prostokątów.

Z 12 zapalek ułóż 6 trójkątów.

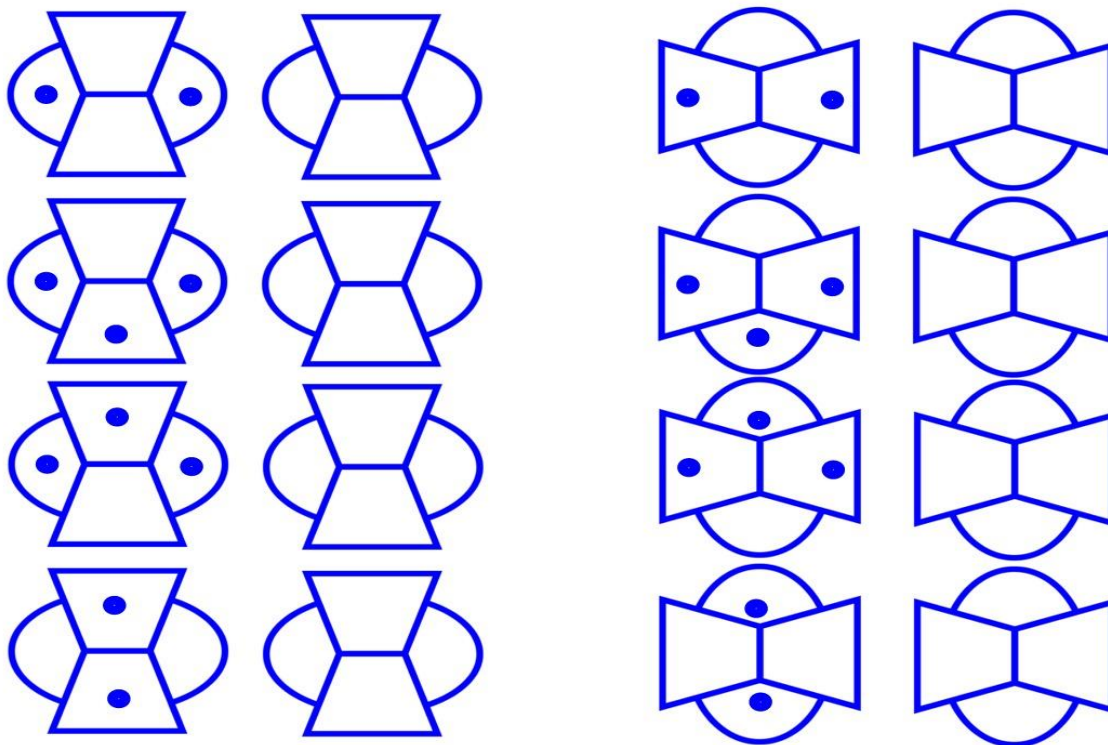
KARTA PRACY NR 5 sc. III/53

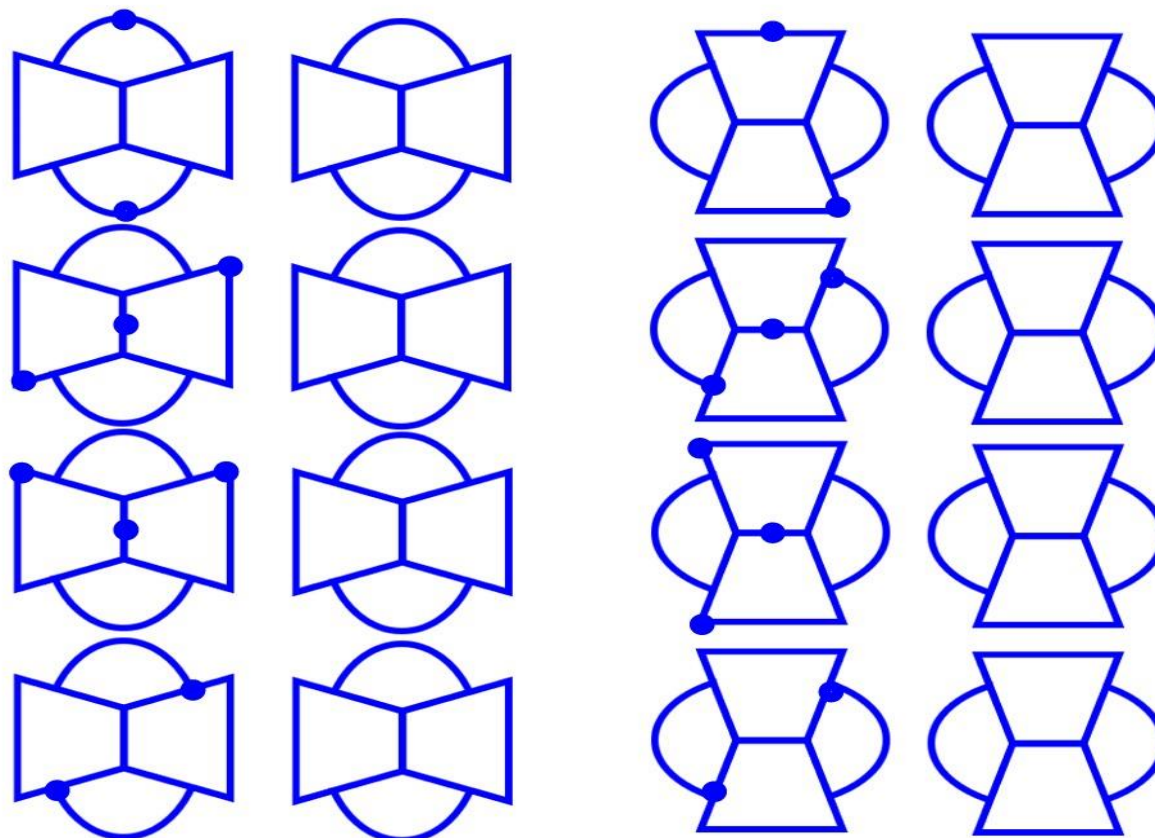

KARTA PRACY NR 6 sc. III/53

Dorysuj tak samo kropki na figurach z prawej strony.

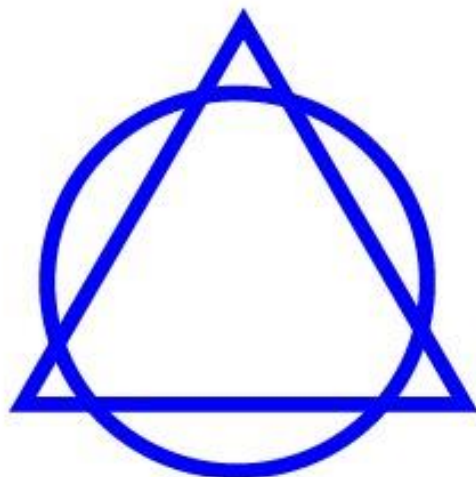
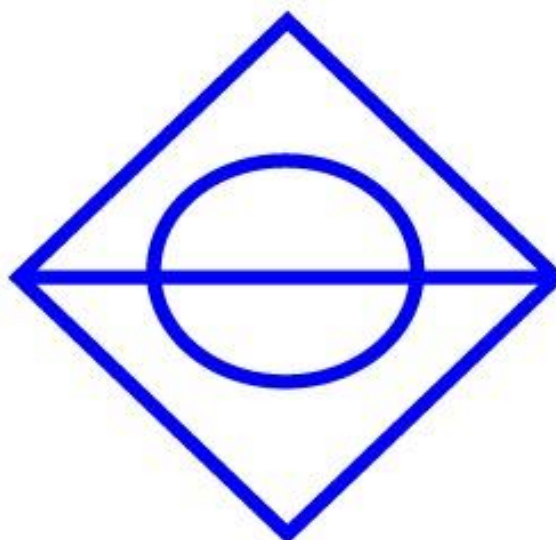
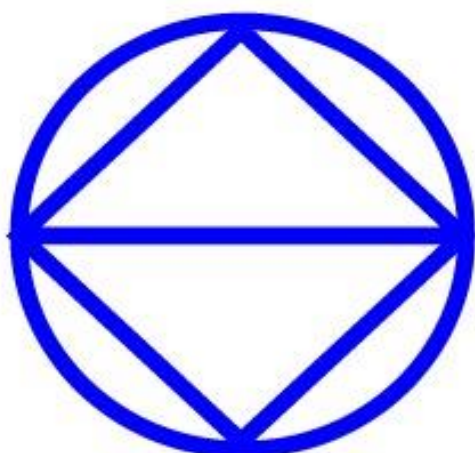
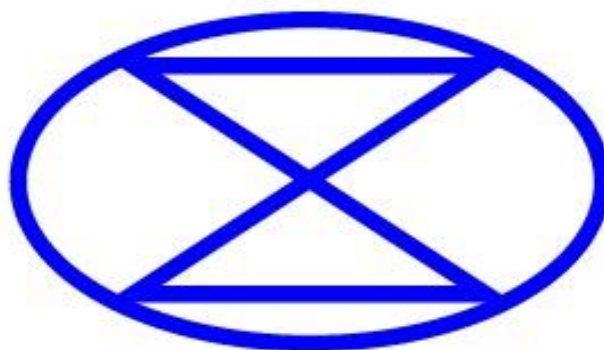
Obok narysuj kropki odbite w lustrze.

KARTA PRACY NR 7 sc. III/53

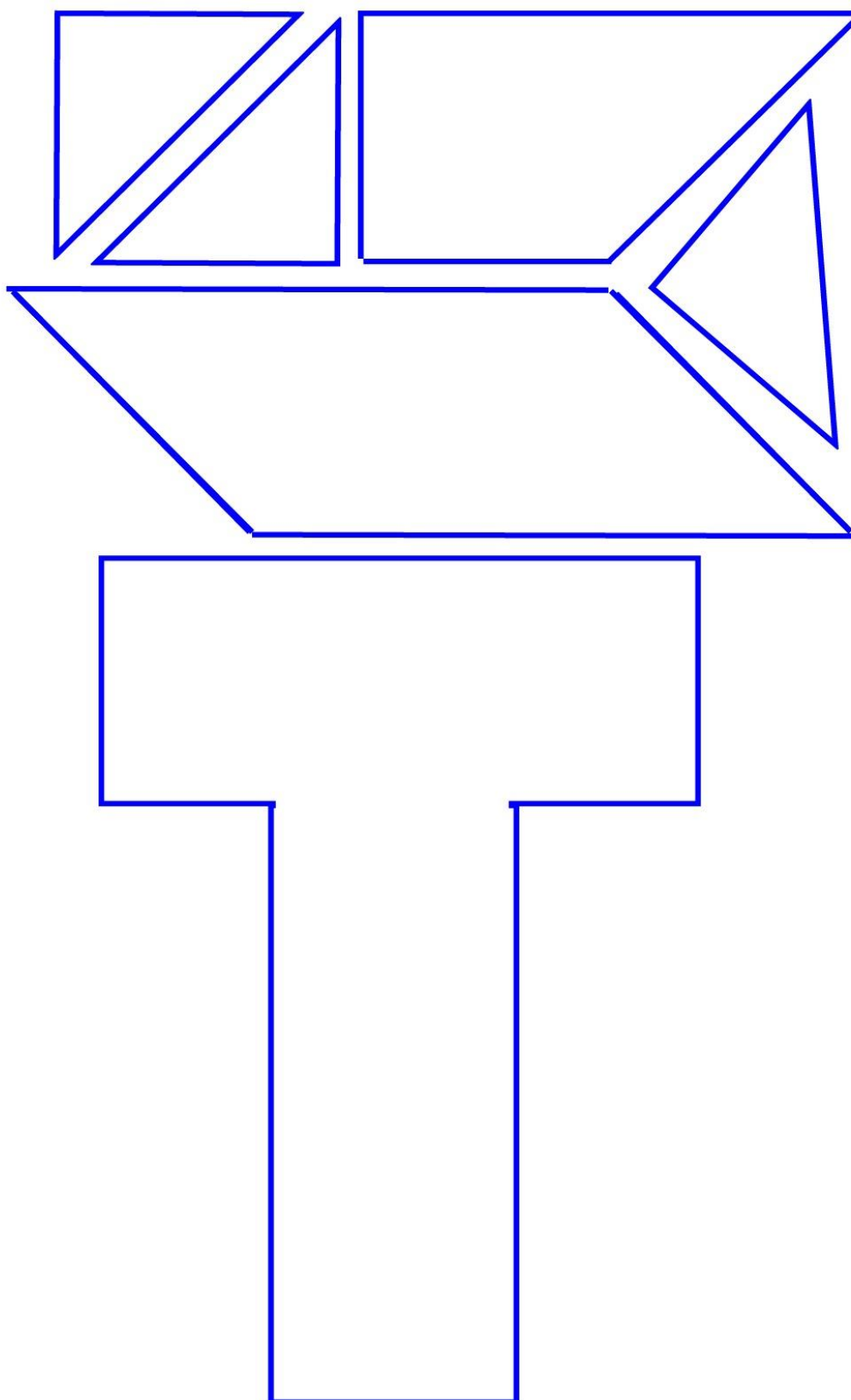
Narysuj figury bez odrywania ręki.

KARTA PRACY NR 8 sc. III/53

Ułóż z figur literę T.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/54

Tytuł	Dlaczego pączki rosną?
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe, myślenie analogiczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie wiedzy przyrodniczej,– wdrażanie do wyciągania wniosków na podstawie doświadczenia. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) dekoduje informacje zawarte w liście,2) jest dociekliwy i poszukuje rozwiązania problemu,3) wyjaśnia podwójne znaczenie wyrazu „pączek”,4) odwołuje się do własnych doświadczeń,5) zna i zapisuje kolejne kroki wykonania pączków,6) weryfikuje swoje propozycje w dostępnych źródłach,7) wie, że drożdże spulchniają ciasto,8) korzysta z Internetu, wyszukuje dodatkowe informacje,9) przeprowadza doświadczenie,10) poprawnie formułuje wnioski płynące z doświadczenia,11) wie, że drożdże wytwarzają gaz,12) wyjaśnia związek frazeologiczny „rosnąć jak na drożdżach” i zna jego praktyczne zastosowanie,13) aktywnie i zgodnie współpracuje w grupie,14) jest świadomy, że pączki są kaloryczne,15) wie, jaką wartość energetyczną mają pączki i wybrane owoce
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), praktyczne (eksperyment)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, książki kucharskie, zasoby multimedialne, drożdże piekarskie (około 20 dag), woda, cukier, sól, mąka, 4 baloniki, 4 małe butelki plastikowe (0,5 l), słowniki frazeologiczne, pączki
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 30 minut– edukacja przyrodnicza – 40 minut– edukacja społeczna – 10 minut– zajęcia techniczne – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. List od mrówki Eureka

Chętny uczeń odczytuje list od mrówki Eureka:

Kochani!

Chciałabym, abyście pomogli mi dzisiaj rozwiązać pewną zagadkę. Babcia Zuzi wysłała dziewczynkę do sklepu, aby ta kupiła pączki z konfiturą różaną. Dziewczynka w drodze do sklepu dostrzegła piękny krzak róży, na którym nie było jeszcze kwiatów. Pomyślała sobie, że będzie szybciej i zerwała kilka gałązek. Zadowolona wróciła do domu i wręczyła babci bukiet. Babcia z wielkim zdziwieniem popatrzyła na dziewczynkę i tylko pokiwiała głową, mówiąc: Oj, Zuzia, Zuzia, co z ciebie wyrośnie... Nic z tego nie rozumiem, dlaczego babcia była niezadowolona. Przecież Zuzia przyniosła jej różane pączki.

Do usłyszenia!

Wasza mrówka Eureka

2. Wyjaśnienie zagadki

Swobodna rozmowa z uczniami mająca na celu wyjaśnienie zagadki mrówki Eureka. Uczniowie dochodzą do ustalenia dwuznaczności wyrazu pączek.

Zajęcia właściwe

1. Jak zrobić pączki?

Uczniowie w parach lub grupach trzyosobowych, odnosząc się do własnych doświadczeń, zastanawiają się i zapisują kolejne kroki wykonania pączków. Następnie wykorzystując książki kucharskie lub przepisy z Internetu, weryfikują i uzupełniają swoje propozycje wykonania pączków.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci, które mają duże kłopoty w pisaniu, mogą wykonać przepis w formie rysunków.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą dodatkowo umieścić rysunki przy kolejnych krokach tworzenia przepisu.

2. Dlaczego pączki rosną?

Nauczyciel zadaje uczniom pytanie:

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
4, 5, 6, 13
środki dydaktyczne:
- książki kucharskie,
Internet,
- zasoby
multimedialne

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
7, 8
środki dydaktyczne:
- Internet,
- zasoby
multimedialne

Który ze składników powoduje, że pączki rosną?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że drożdże użyte do wyrabiania ciasta drożdżowego to drożdże piekarnicze. Uczestnicząc w procesie fermentacji alkoholowej, zamieniają cukry zawarte w cieście na alkohol i dwutlenek węgla, który tworzy w cieście pęcherze gazu, powodując tak zwane wyrastanie. Podczas wypieku gazy zawarte w cieście zwiększają swą objętość, część alkoholu też zamienia się w gaz.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni lub szczególnie zainteresowani mogą przygotować informację o innych rodzajach drożdży (drożdże kefirowe, drożdże piwne, drożdże winne) i ich zastosowaniu w przemyśle spożywczym.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:

9, 10, 11, 13

środki dydaktyczne:

- drożdże piekarskie (około 20 dag),
- woda,
- cukier,
- sól,
- mąka,
- 4 baloniki,
- 4 małe butelki
- plastikowe (0,5 l)

3. Drożdże żyją, więc rosną

Eksperyment

Etap 1

Nauczyciel zwraca się do uczniów:

Wiecie już, że dzięki drożdżom rośnie ciasto. Jeśli coś rośnie (na przykład człowiek, rośliny), to mówimy, że żyje.

Czy tak samo jest z drożdżami?

W jaki sposób przekonamy się o tym, że drożdże żyją?

Uczniowie zastanawiają się nad odpowiedziami, mając przed sobą drożdże piekarskie, wodę, cukier, sól, mąkę, baloniki, 4 małe butelki plastikowe.

Dzieci, odwołując się do wcześniejszych doświadczeń, stwierdzają, że drożdże fermentują i rosną.

Etap 2

Nauczyciel zwraca się do uczniów:

Spróbujemy teraz zobaczyć, czy faktycznie drożdże żyją.

Uczniowie podzieleni na cztery grupy. Każda grupa wykonuje czynności przekazywane przez nauczyciela.

Do każdej butelki włóżcie po 5 dag drożdży, wlejcie pół szklanki wody i wymieszajcie, potrząsając zakręconą butelką. Do pierwszej butelki (grupa I) wsypcie 5 łyżeczek cukru i podpiszcie butelkę „Cukier”, do drugiej butelki (grupa II) wsypcie 5 łyżeczek mąki i podpiszcie butelkę „Mąka”, natomiast do trzeciej butelki (grupa III) wsypcie 5 łyżeczek soli i podpiszcie butelkę „Sól”. Do czwartej butelki nic nie wsypujcie, podpiszcie butelkę „Drożdże”. Na butelki naciągnijcie baloniki. (wcześniej warto jest nadmuchać balony i wypuścić powietrze, aby były bardziej rozciągliwe podczas doświadczenia) Postawcie butelki w słonecznym miejscu lub przy kaloryferze i obserwujcie, co będzie się działo.

Jeśli chcemy szybciej uzyskać efekt, można wstawić butelki do miski z dość ciepłą wodą.

Etap 3

Uczniowie formułują wnioski:

Balonik na butelce z cukrem jest napompowany, urósł. Na butelce z mąką jest troszkę napompowany, a pozostałe są bez zmian.

Etap 4

Komentarz naukowy:

Drożdże w procesie fermentacji wytworzyły gaz - dwutlenek węgla. Przetwarzane przez drożdże składniki decydują o ilości wyprodukowanego gazu. Najwięcej jest go w baloniku z butelką, do której wsypaliście cukier, ponieważ drożdże najszybciej przetworzyły cukier, mniej jest w butelce z mąką, ponieważ mąka zawiera mniej sacharozy, a więcej skrobi – drożdże miały mniej pożywki i wolniej pracowały (wolniej wytwarzały dwutlenek węgla).

4. Rosnąć jak na drożdżach

Uczniowie wyjaśniają samodzielnie lub przy pomocy słownika frazeologicznego znaczenie związku frazeologicznego „rosnąć jak na drożdżach”, czyli rosnąć szybko. Podają przykłady sytuacji, w których można zastosować to powiedzenie.

Podsumowanie zajęć

Smaczne pączusie

Na zakończenie zajęć uczniowie degustują pączki. Nauczyciel zwraca uwagę, że pączkami nie należy objadać się na co dzień, ponieważ są kaloryczne - zawierają cukier oraz wchłaniają tłuszcz, na którym są smażone.

Warto powiedzieć uczniom, że pączek z różą i cukrem pudrem ma około 290 kcal, pączek z budyniem i cukrem pudrem – około 300 kcal, a pączek z lukrem – około 350 kcal, natomiast jabłko ma około 70 kcal, banan – około 110 kcal, a pomarańcza – około 60 kcal.

Uczniowie mogą policzyć, ile jabłek, bananów czy pomarańczy mogliby zjeść zamiast jednego pączka, aby dostarczyć organizmowi tyle samo energii.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 12
środki dydaktyczne:
słowniki
frazologiczne

edukacja społeczna,
zajęcia techniczne
cele operacyjne:
14, 15
środki dydaktyczne:
pączki

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/53

Kochani!

Chciałabym, abyście pomogli mi dzisiaj rozwiązać pewną zagadkę. Babcia Zuzi wysłała dziewczynkę do sklepu, aby ta kupiła pączki z konfiturą różaną. Dziewczynka w drodze do sklepu dostrzegła piękny krzak róży, na którym nie było jeszcze kwiatów. Pomyślała sobie, że będzie szybciej i zerwała kilka gałązek. Zadowolona wróciła do domu i wręczyła babci bukiet. Babcia z wielkim zdziwieniem popatrzyła na dziewczynkę i tylko pokiwała głową, mówiąc: Oj, Zuzia, Zuzia, co z ciebie wyrosnie... Nic z tego nie rozumiem, dlaczego babcia była niezadowolona. Przecież Zuzia przyniosła jej różane pączki.

Do usłyszenia!

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/55

Tytuł	Czy czujesz do mnie miętę?
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie inteligencji emocjonalnej uczniów. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego,2) układa zdanie z omówionym powiedzeniem,3) wymienia nazwy uczuć zgodnie z wylosowaną literą alfabetu,4) przygotowuje dziennik uczuć,5) wyjaśnia funkcję dziennika uczuć,6) rozpoznaje kierunek uczuć i demonstruje to odpowiednim tempem biegu,7) opisuje stany emocjonalne postaci na podstawie opisów wydarzeń,8) ilustruje stany emocjonalne postaci na podstawie opisów wydarzeń,9) dokonuje przekształceń powiedzenia, wyrażając pozytywne vs. negatywne stany emocjonalne
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, kartki w formacie A4, wstążka, mazaki, kredki
Czas trwania	1 godzina 35 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 30 minut– edukacja społeczna – 20 minut– edukacja plastyczna – 20 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
tablica interaktywna

Wprowadzenie do zajęć

Czuć do kogoś miętę

Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej związek frazeologiczny: „czuć do kogoś miętę”.
Pyta uczniów:

Czy słyszeliście już kiedyś to powiedzenie?

Jakie jest według was jego znaczenie? Czy chodzi o uczucia pozytywne, czy negatywne?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można wzbogacić o kosztowanie przez uczniów naparu z mięty lub waczenie mięty pieprzowej w doniczkę.

Nauczyciel wyjaśnia właściwe znaczenie tego związku frazeologicznego i podaje jego genezę. Uczniowie układają po jednym zdaniem, w którym zostanie użyty ten związek frazeologiczny, i zapisują je w zeszytach.

Przykładowo:

Zakochani czują do siebie miętę.

14 lutego to święto tych, którzy czują do siebie miętę.

Zajęcia właściwe

1. Alfabet uczuć

Uczniowie siedzą w kręgu. Losują litery z alfabetu (załącznik 1) i podają nazwę uczucia, stanu emocjonalnego, cechy lub charakterystycznego zachowania dla jakiegoś uczucia, która rozpoczyna się od wylosowanej litery. Przykładowo:

A – arogancka

B – boczenie się

C – cierpienie

D – duma

E – euforia

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowo uczniowie zdolni mogą ułożyć zdanie z nazwą tego uczucia tak, aby wszystkie wyrazy w tym zdaniu rozpoczynały się od wylosowanej litery. Przykładowo:
Zuzia zazdrości Zuzie zdecydowania, zwinności.

2. Dziennik uczuć

Nauczyciel zachęca uczniów do prowadzenia intymnego dziennika uczuć. W tym celu uczniowie układają w poziomie 10 kartek w formacie A4 (mogą być kolorowe). Następnie przecinają je dokładnie w połowie szerokości tak, aby utworzyć 20 wąskich i długich prostokątów. Każdy prostokąt należy zgiąć w połowie i włożyć „jeden w drugi”. W ten sposób

edukacja:
polonistyczna,
społeczna,
plastyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
- kartki w formacie A4,
- wstążka,
- mazaki,
- kredki,
- załącznik 1

edukacja:
polonistyczna,
społeczna,
plastyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
- kartki w formacie A4,

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

- wstążka,
- mazaki,
- kredki

utworzona zostanie książeczka. Zadaniem uczniów jest ozdobienie jej przez:

- wpisanie tytułu,
- przewiązanie kartek wstążką,
- udekorowanie każdej strony jakimś charakterystycznym symbolem wskazującym na właściciela dziennika.

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że dziennik ma służyć im do opisywania własnych uczuć wtedy, kiedy tylko dostrzegą taką potrzebę (zarówno, kiedy wydarzyło się coś bardzo pozytywnego, jak i w sytuacjach smutku lub złości).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto wzbogacić ćwiczenia pogadanką z uczniami na temat pozytywnej roli prowadzenia takiego dziennika uczuć.

wychowanie
fizyczne, edukacja
społeczna
cele operacyjne: 6

3. Bieg uczuć

Uczniowie biegają w kręgu. Kiedy nauczyciel wypowiada nazwę pozytywnego według nich uczucia (lub stanu emocjonalnego), przyspieszają, kiedy zaś negatywnego – zwalniają.

Uczucia wypowiedziane przez nauczyciela: miłość, przyjaźń, zazdrość, smutek, gniew, lęk, euforia, radość, duma, zadowolenie, spełnienie, chciwość, życzliwość, opiekuńczość, złość, próżność, zawiść, rezygnacja, cierpliwość, entuzjazm.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna,
plastyczna
cele operacyjne:
7, 8

4. Jakie uczucia dominują?

Zadaniem uczniów jest zapoznanie się z trzema krótkimi historyjkami, a następnie opisanie uczuć, które mogą towarzyszyć głównym bohaterom tych opowieści, i ich zilustrowanie. Po wypełnieniu karty pracy nr 1 nauczyciel wraz z uczniami omawia każdą historię.

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Podsumowanie zajęć

Czuć do siebie...

Uczniowie kończą ten zwrot według własnego uznania, przy czym naprzemiennie (według kolejności siedzenia w kręgu) opisują uczucia pozytywne lub negatywne.

Przykładowo:

Czuć do siebie frezje. (+)

Czuć do siebie kiszoną kapustę. (-)

Czuć do siebie poziomki. (+)

Czuć do siebie spalony olej. (-)

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 9

KARTA PRACY NR 1 sc. III/55

Zapoznaj się z poniższymi historiami. Nazwij uczucia, jakie mogą towarzyszyć ich bohaterom i namaluj je.

<i>historia</i>	<i>opis uczuć</i>	<i>ilustracja uczuć</i>
Jaś wraz ze swoimi rodzicami zorganizował dziś przyjęcie urodzinowe. Zaprosił na nie dziesięć osób. Czeka już drugą godzinę na gości, ale nikt nie przychodzi...	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
Marika wygrała konkurs plastyczny. Jej praca okazała się być najlepszą spośród 15 tysięcy przystanych z całej Polski. W nagrodę wyjeżdża wraz z rodzicami do Hiszpanii.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
Tytus podzielił się z przyjacielem swoją największą tajemnicą. Następnego dnia każdy w szkole już o tym wiedział. Tytus stał się obiektem żartów i drwin.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/55

A	B	C	D	E
F	G	I	K	L
Ł	M	N	O	P
R	S	T	U	W
Z				

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/56

Tytuł	Czym jest reklama?
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, artystyczne (plastyczne), matematyczne, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: – uświadomienie sobie, jaki wpływ na nasze decyzje ma reklama. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) potrafi wyjaśnić słowa „reklama” i „slogan reklamowy”,2) prezentuje własny punkt widzenia,3) zna typy i miejsca występowania reklam,4) zna techniki stosowane w reklamie i wie, że nie zawsze należy wierzyć reklamie,5) zna środki wyrazu artystycznego reklamy,6) tworzy własną reklamę i potrafi ją zaprezentować,7) współpracuje aktywnie w grupie
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), aktywizujące, eksponujące (blok reklamowy, wystawa), praktyczne (ćwiczenia praktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	reklamy wycięte z prasy, instrukcje dla grup, plakat z wyjaśnieniem pochodzenia słowa „reklama”, załącznik 1–3, plakaty, karta pracy nr 1, słowniki języka polskiego, Internet
Czas trwania	2 godziny, w tym: – edukacja społeczna – 45 minut – edukacja polonistyczna – 20 minut – edukacja plastyczna – 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, czym będą zajmować się na dzisiejszej lekcji. Nawiązuje z uczniami krótką rozmowę na temat reklam. Próbuje dowiedzieć się od uczniów, gdzie najczęściej spotykają się z reklamami. Uczniowie podają przykłady miejsc występowania reklam, a także najczęściej reklamowane produkty. Zdają relacje z rozmów z rodzicami.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może w dniu poprzedzającym te zajęcia poprosić uczniów o przeprowadzenie wywiadu w domu na temat reklam, na przykład: kiedy kupują towary, sugerując się reklamą? czy są to udane zakupy?

2. Nauczyciel zawiesza plakaty „Kot w worku” (załącznik 1)

Uczniowie wyjaśniają, co znaczy związek frazeologiczny „kupować kota w worku”.

Zajęcia właściwe

1. Wybierz reklamę

Podział klasy na 3–4-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje takie samo polecenie (załącznik 2).

Z podanych reklam prasowych wybierzcie 5 takich, które najbardziej Wam się spodobały, które są najbardziej przekonujące i umieśćcie je na kartce według kolejności. Jedna osoba z grupy niech uzasadni wybór grupy i wyjaśnia, co głównie zdecydowało o wyborze danej reklamy: kolorystyka, przekonujący tekst, ładna dziewczyna, znana osoba itp.

Na wykonanie zadania uczniowie mają 10 minut.

2. Co to jest reklama? Co znaczy słowo „reklama”

Korzystając z własnych doświadczeń, plakatu od mrówki Eureka (załącznik 3), słowników języka polskiego i Internetu, uczniowie wyjaśniają znaczenie słowa „reklama”.

Wspólne tworzenie definicji reklamy. Zapis definicji do zeszytu.

3. Po co jest reklama? Gdzie spotykamy się z reklamą? Czemu służą reklamy?

Rozmowa o wpływie reklamy:

Gdzie spotykamy się z reklamą? (radio, telewizja, prasa, plakaty, billboardy, akwizytorzy)

Czemu służą reklamy? (zachwalają cechy produktu, kuszą, szantażują, uświadamiają konieczność posiadania, manipulują potencjalnymi klientami, często kształtują nasz gust, rozszerzają krąg potrzeb, dają złudne, poczucie luksusu itp.)

Na jakie zmysły człowieka działają? Co pobudzają w człowieku? (słuch, wzrok, smak, wyobraźnię, marzenia i pragnienia, poczucie humoru itp.)

Co czyni reklamy wiarygodnymi? (osoby publiczne; znani aktorzy; „przypadkowi przechodnie”; osoby energiczne, zdrowe, młode; autorytety typu: najwięksi naukowcy, lekarze, stomatolodzy itp.)

edukacja społeczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
załącznik 2

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
- plakat od mrówki Eureka,
- załącznik 3,
- słowniki języka polskiego,
- Internet

edukacja społeczna
cele operacyjne:
2, 3

edukacja społeczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
blok reklam

4. Prezentacja bloku reklam telewizyjnych dla dzieci

Do pobrania ze strony internetowej:

<https://www.youtube.com/watch?v=rLYp5ecNKYY&list=PLjGIPwz4Tj055gSQ5-MoBE1W1RhX26XcV&index=4>

Praca w grupach.

Z obejrzanego bloku reklam wybierzcie tę, która najbardziej do was przemówiła, spodobała się wam. Uzasadnijcie swój wybór.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

5. Uzupelnienie karty pracy nr 1

Uzupelnij zdania wybranymi czasownikami z ramki.

edukacja plastyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
materiały papiernicze

6. Plakat

Wykonaj plakat reklamujący książkę dla dzieci, pamiętając, że:

- reklama powinna zwracać uwagę,
- należy ograniczyć ozdoby i rysunki do najważniejszych elementów,
- hasło reklamowe powinno być krótkie i zrozumiałe dla odbiorców,
- napisy muszą być duże, czytelne,
- intensywne kolory przyciągają wzrok,
- reklama musi zawierać niezbędne informacje,
- należy zagospodarować całą powierzchnię plakatu.

7. Wykonywanie plakatów dowolną techniką

8. Prezentacja prac - wystawa

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel odczytuje jadłospis na dzisiejszy obiad.

Chętne dzieci reklamują go.

edukacja społeczna
cele operacyjne:
2, 3

KARTA PRACY NR 1 sc. III/56

1. Uzupełnij zdania wybranymi z ramki czasownikami w odpowiedniej formie.

reklamować, promować, kupować

Producenci w różny sposób swoje towary.

Sklepy je, często wykorzystując także reklamę.

Niektórzy klienci reklamowane towary.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/56

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/56

Z podanych reklam prasowych wybierzcie pięć takich, które najbardziej wam się spodobały, które są najbardziej przekonywające i umieśćcie je na schemacie piramidy.

Wybierzcie osobę, która uzasadni wybór grupy i wyjaśni, co głównie zdecydowało o wyborze danej reklamy: kolorystyka, przekonujący tekst, ładna dziewczyna, znana osoba, inne. Jakie?

Na wykonanie zadania macie 10 minut.

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/56

Reklama
z języka łacińskiego *reclamo*,
znaczy: krzyczeć, wołać

Reklama
afisz, plakat, folder,
bilbord, reklamówka,
ogłoszenie, ulotka

**REKLAMY NIE SĄ PRZEZNACZONE
DO ŚWIADOMEGO ODBIORU.
SĄ TO PIGUŁKI, KTÓRE DZIAŁAJĄ
NA PODŚWIADOMOŚĆ I RZUCAJĄ NA
LUDZI (...) HIPNOTYCZNY CZAR.**

Marshall McLuhan

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/57

Tytuł	Zabawy z cieniem
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, interpersonalne i społeczne, artystyczne, techniczne, myślenie naukowe, myślenie twórcze, wrażliwość estetyczna, ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia naukowego dzięki doświadczeniom z cieniem. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wie, co to jest cień i skąd się bierze,2) wie, że długość, intensywność i nasycenie cienia zależą od natężenia i położenia źródła światła oraz przezroczystości przedmiotów,3) przeprowadza doświadczenia, aby uzyskać odpowiedzi na zadane pytania,4) jest dociekliwy i wytrwale dąży do rozwiązania problemu,5) tworzy cienie i kojarzy je z odpowiednimi przedmiotami,6) uczestniczy w zabawach ruchowych i przestrzega zasad bezpieczeństwa,7) zna i wyjaśnia związki frazeologiczne związane z cieniem,8) układa historyjki słowne, używając związku frazeologicznego,9) twórczo wykonuje pracę plastyczną,10) uczestniczy w zabawie, tworząc teatrzyk cieni,11) zgodnie współpracuje w parze i grupie,12) korzysta z dostępnych źródeł informacji
Metody pracy	podające (wyjaśnienie), aktywizujące, ilustratywne, praktyczne (praca plastyczna, ćwiczenia ruchowe), badawcze
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	latarki, lampki nocne, białe duże arkusze papieru, taśma do przymocowania papieru do ściany, arkusze do zapisywania spostrzeżeń i wniosków, mazaki, rzutnik, butelka szklana biała, butelka kolorowa, butelka plastikowa, drewniana deska, metalowa taca, kartka papieru A3, folia, biały i czarny karton, słownik języka polskiego, słownik frazeologiczny
Czas trwania	3 godziny 35 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja społeczna – 20 minut– wychowanie fizyczne – 30 minut– edukacja przyrodnicza – 40 minut– zajęcia techniczne – 25 minut– edukacja polonistyczna – 25 minut– edukacja plastyczna – 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna,
wychowanie
fizyczne

cele operacyjne:
6, 11

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne: 4

edukacja
przyrodnicza,
zajęcia techniczne
cele operacyjne:

1, 2, 3, 4, 11

środki dydaktyczne:

- latarki,
- lampki nocne,
- białe duże arkusze papieru,
- taśma do przymocowania papieru do ściany,
- arkusze do zapisywania spostrzeżeń i wniosków,
- mazaki,
- rzutnik

edukacja
przyrodnicza,
zajęcia techniczne
cele operacyjne:

2, 3

środki dydaktyczne:

- butelka szklana,
- biała,
- butelka kolorowa,
- butelka plastikowa,
- drewniana deska,
- metalowa taca,
- kartka papieru A3,

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa ruchowa „Mój cień”

Dzieci dowolnie dobrane parami stają naprzeciw siebie. Jedna osoba pokazuje różne ruchy, gesty, miny, druga osoba będąca „cieniem” pokazuje to samo. Po kilku minutach następuje zmiana ról.

2. Pytania o cień

Następnie nauczyciel zadaje uczniom pytania i zapisuje je na tablicy:

Co to jest cień i skąd się bierze?

Czy kiedy idziemy, cień jest zawsze z przodu?

Od czego zależy, gdzie pada cień?

Dlaczego cień jest raz dłuższy, a innym razem krótszy?

Jakie są zalety, a jakie wady pojawiania się cienia?

Uczniowie zastanawiają się nad odpowiedziami na te pytania, ale ich nie udzielają. Nauczyciel mówi, że poszukiwanie odpowiedzi nastąpi w czasie zajęć, podczas zabaw i doświadczeń z cieniem.

Zajęcia właściwe

1. Sprawdźmy to

Uczniowie pracują w 3-4-osobowych grupach. Do dyspozycji mają latarkę, lampkę nocną, biały duży arkusz papieru, taśmę do przymocowania papieru do ściany, arkusz do zapisywania spostrzeżeń i wniosków, mazak. Dodatkowo mogą korzystać z rzutnika, który jest przy tablicy interaktywnej. Zadaniem każdej z grup jest poszukanie odpowiedzi na postawione na początku zajęć pytania.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wskazane jest, aby zajęcia odbywały się w pochmurny dzień, w innym razie należy zasłonić okna. Nauczyciel czuwa, aby grupy nie przeszkadzały sobie i nie podkradały sobie gotowych odpowiedzi.

Następnie grupy prezentują odpowiedzi na poszczególne pytania, które są weryfikowane i uzupełniane przez nauczyciela.

2. Co daje dużo cienia?

Nauczyciel proponuje uczniom sprawdzenie, czy wszystkie przedmioty dają taki sam cień.

Na ławce ustawione są różne przedmioty - butelka szklana biała, butelka kolorowa, butelka plastikowa, drewniana deska, metalowa taca, kartka papieru A3, folia.

Uczniowie przed wykonaniem doświadczenia próbują stawiać hipotezy, które przedmioty dają mocny, a które słaby cień, a które być może nie dają go w ogóle.

Następnie sprawdzają, rzucając światło z lampki lub latarki na poszczególne przedmioty, i dochodzą do wniosku, że przedmioty przezroczyste rzucają słaby cień, a przedmioty nieprzezroczyste rzucają mocny cień.

- folia,
- latarka

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:

7, 8, 12

środki dydaktyczne:

- słownik języka
polskiego,
- słownik
frazologiczny

Nauczyciel dodatkowo wyjaśnia, że promienie światła łatwo przechodzą przez przedmioty przezroczyste, natomiast nieprzezroczyste zatrzymują światło i w ten sposób powstaje cień.

3. O cieniu coś więcej

Nauczyciel pyta uczniów, czy znają jakieś wyrażenia, związki frazeologiczne związane z cieniem. Zapisuje na tablicy propozycje uczniów i uzupełnia je innymi, na przykład: bać się własnego cienia, bez cienia wątpliwości, być cieniem samego siebie, snuć się za kimś jak cień, wychodzić z cienia, być w cieniu czegoś lub kogoś, teatr cieni, usuwać coś w cień, cień człowieka, cień nadziei, cień do powiek.

Następnie uczniowie próbują wyjaśnić znaczenie podanych wyrażen. Niezrozumiałe zwroty mogą wyjaśnić, wykorzystując słownik języka polskiego lub słownik frazeologiczny.

Uczniowie dodatkowo układają krótkie historyjki, w których pojawi się związek frazeologiczny z wyrazem „cień”. Przykładowo:

Marysia miała już dosyć reprezentowania całej grupy w każdej zabawie i każdym konkursie. Usunęła się w cień, dając szansę innym na granie pierwszych skrzypiec.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą ułożyć historię, w której pojawią się dwa związki frazeologiczne, w tym jedno z cieniem.

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
biały i czarny karton

4. Praca plastyczna „W krainie cienia”

Uczniowie tworzą pracę plastyczną „W krainie cienia” – wycinają kontury przedmiotów, postaci z czarnego kartonu i nakleją na białą kartkę.

Podsumowanie zajęć

Teatrzyk cieni

Swobodna zabawa wyzwalamą kreatywność, wyobraźnię uczniów. Uczniowie próbują z dłoni lub całego ciała tworzyć zwierzątka oraz przedmioty, wykorzystując dostępne w klasie materiały i rzucając cień na ekran. Gdyby zabawa okazała się za trudna, nauczyciel może podpowiedzieć kilka „obrazków”, korzystając z zasobu Internetu. Uczniowie mogą bawić się w parach lub grupach, wykorzystując lampki nocne.

edukacja społeczna,
wychowanie
fizyczne

cele operacyjne:

5, 6, 9, 11, 12

środki dydaktyczne:

- rzutnik,
- biały ekran,
- lampki nocne,
- Internet

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/58

Tytuł	Na co naciska ciśnienie?
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie twórcze, myślenie naukowe, ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– wprowadzenie pojęć „ciśnienie powietrza”, „sprężone powietrze”,– rozwijanie zainteresowań uczniów,– zachęcenie do podejmowania zabaw badawczych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) opisuje balon, nie wykorzystując zmysłu wzroku,3) wymyśla nietypowe zastosowania typowego przedmiotu,4) przeprowadza eksperyment według opisu nauczyciela,5) wyciąga i formułuje wnioski na podstawie własnych obserwacji i doświadczeń,6) uważnie ogląda film popularnonaukowy,7) zapamiętuje i wykorzystuje informacje z filmu,8) poznaje pojęcia związane z powietrzem,9) wymienia zastosowania sprężonego powietrza,10) współdziała w zabawie i podczas wykonywania zadań
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (eksperyment), aktywizujące (trening twórczości), eksponujące (film)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa, w parach
Środki dydaktyczne	film, miski, butelki, woda, balony, nici, szklane kubki, załącznik 1
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 35 minut– edukacja przyrodnicza – 90 minut– wychowanie fizyczne – 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 2, 3, 10
środki dydaktyczne:
balony

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawy z balonami

Każde dziecko nadmuchuje swój balonik.

Nauczyciel mówi:

Zamknijcie oczy i zastanówcie się przez chwilę, co możecie powiedzieć o swoim balonie, nie używając zmysłu wzroku.

Dzieci wypowiadają się na temat swoich balonów. Następnie odpowiadają na pytania:

Do czego służą balony?

Jak można bawić się balonami?

Co balony mają w środku?

Co powoduje, że balon się powiększa podczas pompowania?

Jakie wady mają balony?

Dlaczego powietrze ucieka z balonu?

Nauczyciel dzieli dzieci na grupy. Każda grupa ma za zadanie w ciągu 5 minut wypisać jak najwięcej nietypowych zastosowań balonu. Grupy prezentują pomysły.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zwycięską grupę nagradzamy brawami. Zwycięzcy mogą też w nagrodę zaproponować krótką zabawę z balonami.

Zajęcia właściwe

1. Czy powietrze ma w balonie ciasno?

Nauczyciel wyjaśnia, że wdmuchiwane powietrze napręża ścianki balonu i powoduje, że te się rozciągają. Wywiera na nie nacisk.

Czy powietrze ma w balonie ciasno?

Na co jeszcze naciska powietrze?

Co to jest ciśnienie?

Zatkajcie nos i buzię i spróbujcie wypuścić powietrze. Co czujecie w uszach? Nacisk. To właśnie jest ciśnienie: tutaj ciśnienie powietrza i akurat podwyższone, „sprężone” przez nasz płuca.

2. Eksperymenty z balonami

– *Sprawdźmy, czy uda nam się napompować balonik bez użycia pompki lub naszych ust.*

a) Nauczyciel wyjaśnia dzieciom sposób przeprowadzenia eksperymentu. Napelnamy wodą dwulitrową plastikową butelkę. Zdejmujemy nakrętkę i nakładamy balonik. Obwiązujemy go dookoła nitką. Następnie ustawiamy butelkę nad miską i nakłuwamy na spodzie, tak żeby woda się wylała.

Uczniowie stawiają pytania badawcze i hipotezy, a następnie wykonują eksperyment

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 4, 5, 10
środki dydaktyczne:
- załącznik 1
- balony,
- butelki,
- miski,
- woda,
- nici,
- kubki

w parach. Nauczyciel informuje ich, że za chwilę podejmą próbę napompowania balonika. Weryfikują postawione hipotezy i podejmują próbę wyjaśnienia wyników doświadczenia.

Balon zostaje wessany do środka butelki. Ciśnienie atmosferyczne powoduje, że z zewnątrz do balonika wchodzi powietrze, a butelka zostaje trochę wgnieciona.

b) Nauczyciel pokazuje rysunek (załącznik 1).

Uczniowie wykonują eksperyment w parach. Zadaniem uczniów jest znalezienie odpowiedzi na pytanie:

Czy możliwe jest, żeby szklane kubki przykleiły się do balonika bez kleju?

Po postawieniu hipotez uczniowie weryfikują je, wykonując eksperyment.

Kubki nie przykleiły się. Uczniowie podejmują próbę wyjaśnienia wyników doświadczenia.

Nauczyciel zachęca uczniów do powtórzenia eksperymentu: tym razem mają ogrzać kubki w ciepłej wodzie, a następnie schłodzić, całość polewając zimną wodą.

Każdy kubek zasysa kawałek balonu, co powoduje, że kubki przyklejają się do niego. Teraz możemy trzymać tylko jeden kubek, drugi przyklejony do balonika nie odpada. Ciśnienie wewnątrz szklanek obniżyło się pod wpływem zimnej wody.

3. Prezentacja filmu „Żywioty Ziemi: Powietrze”, odcinek 1 „Ciśnienie powietrza”

<https://www.youtube.com/watch?v=7Z1b1jyNkkg>

Przed projekcją filmu nauczyciel zaleca:

Postarajcie się zapamiętać, co to jest ciśnienie.

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

Jakie eksperymenty widzieliście w filmie?

Co miały wspólnego z naszymi eksperymentami?

Gdzie jeszcze zmienia się ciśnienie?

Gdzie ma zastosowanie sprężone powietrze?

Podsumowanie zajęć

Dzieci układają zdania z wyrazem „powietrze”.

Praca domowa:

Wykonaj w domu eksperyment:

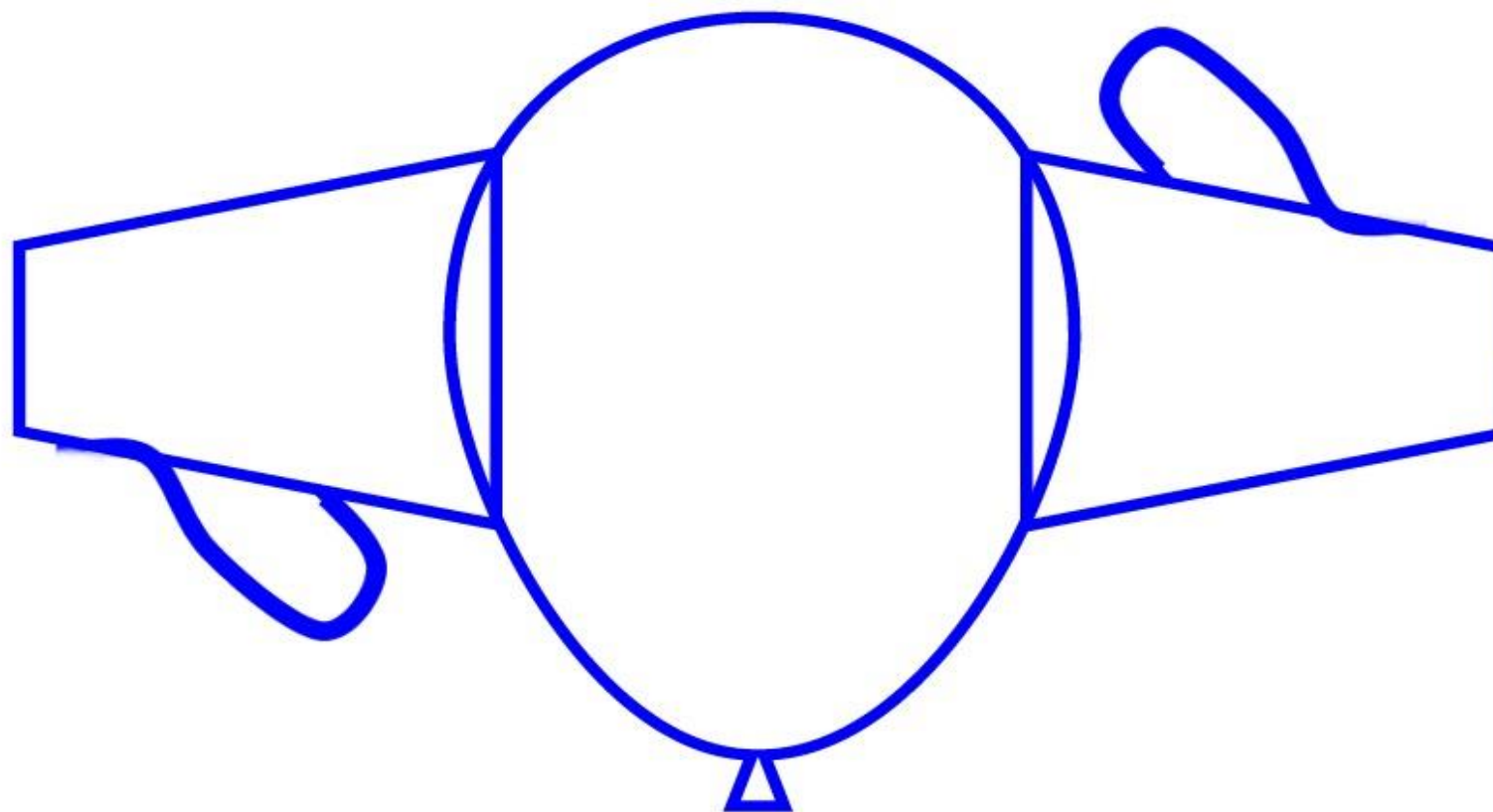
Napełnij wodą dużą, plastikową butelkę, włóż do niej ludzika z klocków Lego (lub inną małą zabawkę, która unosi się na wodzie). Jeśli ludzik przewraca się, trzeba obciążyć mu nogi kawałkiem plasteliny, ale nie za dużo, żeby nie zatonął. Powinien być zanurzony w wodzie, ale unosić się na powierzchni. Zakręć butelkę i mocno ją ściśnij rękami. Obserwuj, co się dzieje z ludzikiem. Dlaczego tak się dzieje?

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 6, 7, 8, 9

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 10

ZAŁĄCZNIK 1 III/58

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/59 ZAJĘCIA TERENOWE 5

Tytuł	Zimowa leśna stołówka
Kształtowane kompetencje	komunikacyjne, myślenie twórcze, ruchowe, myślenie naukowe, wrażliwość estetyczna, artystyczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie umiejętności dostrzegania i opisywania życia w najbliższym otoczeniu. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze,2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze,3) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania,4) wie, jak wygląda paśnik i do czego służy,5) wykonuje dokumentację fotograficzną,6) rozpoznaje tropy zwierząt na śniegu,7) współpracuje w grupie podczas zajęć terenowych,8) wie, jak należy zachowywać się w lesie,9) zna zasady dokarmiania dzikich zwierząt
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 5 (karta pracy nr 1), twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny, lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, termometry cieczowe lub elektroniczne (tyle sztuk, ile zespołów, lub jeden przekazywany przez nauczyciela), karty z tropami zwierząt z lekcji 248, marchewka pastewna, buraki i inne warzywa (około 10-20 kg), kredki, farby, nożyczki, kartony z bloku rysunkowego, brudnopisy: luźne kartki lub zeszyty, po jednym na grupę
Czas trwania	2 godziny – edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 7

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 4 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przed realizacją lekcji uzgodnić wizytę w lesie przy paśniku z leśniczym, a także uzgodnić udział leśniczego w lekcji. Leśniczy przy paśniku powinien przedstawić zasady i sposoby zimowego dokarmiania zwierząt oraz innych działań pomagających im przetrwać niekorzystną porę roku. Należy zwrócić uwagę na dokarmianie dzikich zwierząt we własnym zakresie: które produkty nadają się, a których nie należy wystawiać, w jakich terminach, oraz na zasady postępowania w przypadku spotkania z dzikim zwierzęciem przy paśniku.

Warzywa zabrane do paśnika należy rozdzielić dla każdego ucznia, zachowując zasady BHP (ciężar plecaka – maksymalnie 1 kg na pusty plecak). Porcje warzyw przed włożeniem do plecaka dziecka należy opakować w woreczki papierowe lub foliowe.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 1, 2
środki dydaktyczne:
- „Zeszyt obserwatora przyrody”
- tablety,
- termometry

Zajęcia właściwe

1. Obserwacje i pomiary

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary i wpisują wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny, zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę. Należy wykonać pomiary temperatury w słońcu oraz w cieniu.

2. Obserwacja paśnika i tropów na śniegu

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas przejazdu do lasu można zainicjować pogadankę z uczniami na temat zasad zachowania w lesie.

Uczniowie oglądają paśnik, obserwują drzewa, krzewy i zwierzęta.

Przy paśniku nauczyciel rozdaje terenowe karty obserwacji.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Należy zatrzymać się przed paśnikiem, tak by uczniowie nie zatarli tropów zwierząt na śniegu. Wyniki obserwacji uczniowie zapisują w brudnopisach, z których po powrocie przepisują informacje do karty nr 5 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

Uczniowie w grupach obserwują tropy na śniegu i próbują określić, jakie zwierzęta je pozostawiły. Korzystają z kart z tropami. Wykonują tabletkami zdjęcia zaobserwowanych i zidentyfikowanych tropów. Uczniowie zapisują swoje obserwacje w kartach pracy.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 4, 5, 6
środki dydaktyczne:
- terenowe karty obserwacji,
- karty z tropami zwierząt,
- tablety

3. Dokarmianie dzikich zwierząt

Uczniowie słuchają pogadanki leśniczego o dokarmianiu zwierząt w zimie, następnie pod nadzorem leśniczego wkładają przyniesione warzywa do paśnika.

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel pyta:

W jaki sposób możemy pomagać zwierzętom przetrwać zimę?

Czego nie powinniśmy wykladać dzikim zwierzętom?

Kiedy nie należy dokarmiać dzikich zwierząt?

Jak się należy zachować w przypadku spotkania dzikiego zwierzęcia przy paśniku?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie). Należy utworzyć osobny folder o nazwie „paśnik”.

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i umieścić w segregatorze.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie chętni wykonują fotorelacje z wizyty przy paśniku w formie plakatu. Prace „Zimowa stołówka” należy wywiesić w zwyczajowym miejscu.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/59

„Zeszyt obserwatora przyrody” – strona 5. Data obserwacji: Godz.: Kierownik zespołu:.....

Nazwa rośliny:	Opis rośliny: Wykonał:	Temperatura: W słońcu W cieniu	UWAGI do pomiaru temperatury: Pomiar wykonał:
Zdjęcie/rysunek: Zdjęcia wykonał:		Zaobserwowane zwierzęta: Zaobserwowane tropy zwierząt: Zdjęcie tropów zwierząt	

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/60

Tytuł	Matematyczne stacje badawcze
Kształtowane kompetencje	matematyczne, społeczne i interpersonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych,– kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów matematycznych o charakterze otwartym. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) tworzy zespół z wykorzystaniem przedstawionych przez nauczyciela zasad,2) koncentruje uwagę na elementach różnicujących poszczególne osoby zgodnie z podaną instrukcją,3) rozumie instrukcję dotyczącą działań, które ma wykonać w ramach swojej stacji badawczej,4) współpracuje z innymi podczas wykonywania ćwiczeń,5) skutecznie radzi sobie z problemami matematycznymi,6) opracowuje strategię rozwiązywania problemu matematycznego,7) wspólnie z zespołem weryfikuje poprawność zaproponowanych rozwiązań problemów,8) proponuje własne pomysły na stacje badawcze, które można by wykorzystać podczas kolejnych zajęć
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), aktywizujące (stacje badawcze)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1–3, szklanka, stoik, kieliszek, różne rodzaje łyżek, monety o różnych nominatach, obrazki imitujące banknoty, waga szalkowa, owoce i warzywa, produkty spożywcze o wadze: 100 g, 200 g, 250 g
Czas trwania	2 godziny – edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:

1, 2

edukacja:
matematyczna,
społeczna
cele operacyjne:

3, 4, 5, 6, 7

środki dydaktyczne:

- szklanka,
- stoik,
- kieliszek,
- różne rodzaje łyżek,
- waga szalkowa,
- owoce,
- warzywa,
- dowolne produkty spożywcze o wagach: 250 g, 200 g, 100 g,
- monety,
- obrazki imitujące banknoty,
- załączniki 1-3

Wprowadzenie do zajęć

Utworzenie zespołów

Uczniowie dzielą się na trzy zespoły w taki sposób, aby skład każdego zespołu był jak najbardziej zróżnicowany. Kryteria, które powinny być wzięte pod uwagę, to: płeć, wzrost, kolor oczu, zainteresowania, kolor ubrania.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W ramach wprowadzenia do ćwiczenia uczniowie mogą sami wymienić cechy, którymi różnią się między sobą ludzie i wybrać z nich te, które będą stanowić kryteria doboru do grup.

Przedstawiciele poszczególnych drużyn losują kartkę z numerem stacji badawczej, w której będą prowadzili swoje działania.

Zajęcia właściwe

Matematyczne stacje badawcze

Każda drużyna otrzymuje kopertę z instrukcją do wykonania (załącznik 1-3).

STACJA 1

Wyposażenie stacji: szklanka, stoik litrowy, szklaneczka o pojemności 100 ml, kieliszek o pojemności 50 ml, łyżka stołowa, łyżeczka.

Zadania do wykonania:

1. Oszacujcie, a następnie sprawdźcie:

Ile szklanek wody zmieści się w stoiku?

Ile szklaneczek wody zmieści się w stoiku?

2. Na podstawie dotychczasowych pomiarów ustalcie, ile szklaneczek wody zmieści się w jednej szklance, a następnie sprawdźcie to.

3. Ile kieliszków należy wypełnić, aby zmieścić wodę znajdującą się w stoiku? Oszacujcie, a następnie sprawdźcie.

4. Ile łyżek stołowych, a ile łyżeczek należy użyć, aby cała szklaneczka została wypełniona wodą? Oszacujcie, a następnie sprawdźcie.

5. Na podstawie dotychczasowych obliczeń ustalcie, ile łyżek, a ile łyżeczek należy użyć, aby wypełnić wodą szklankę, a następnie stoik.

STACJA 2

Wyposażenie stacji: warzywa, owoce, waga szalkowa, opakowania 1 kg soli i cukru, opakowania 0,5 kg cukru pudru i mąki ziemniaczanej, opakowania 200 g lub 250 g kawy i margaryny, opakowania 100 g herbaty i kawy, karteczki ze znakami równości.

Zadanie do wykonania:

Wszystkie artykuły znajdujące się na stole należy posegregować według tej samej wagi. Można dowolnie łączyć ze sobą produkty. Jeśli odnajdziecie artykuły, które ważą tyle samo, należy położyć między nimi znak równości i odłożyć na bok. Zadanie zostanie zakończone, kiedy

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

wszystkie produkty znajdują swoją parę.

UWAGA!

Możecie tworzyć dowolne równości, a więc po jednej stronie mogą być: pietruszka i marchew, a po drugiej tylko jedna pomarańcza lub po jednej stronie kilogram cukru, a po drugiej banan, pomarańcza i 3 jabłka.

Możecie trzykrotnie użyć z pomocą nauczyciela noża, aby pozbyć się jakiejś części owocu/warzywa.

STACJA 3

Wyposażenie stacji: po pięć monet o nominatach: 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr, 1 zł, 2 zł, 2 monety o nominale 5 zł, wycięte kartki imitujące banknoty: 10 zł, 20 zł, 50 zł, 100 zł (po pięć banknotów każdego nominatu).

Zadania do wykonania:

1. Obliczcie, ile wszystkich pieniędzy zostało zgromadzonych w waszej stacji?
2. Stwórzcie jak najwięcej równości, wykorzystując zgromadzone pieniądze. Uwaga! Nie możecie wykorzystać tych samych pieniędzy do tworzenia nowych równości. Możliwe działania do wykonania: dodawanie i odejmowanie.

Przykład równości:

Zastanówcie się wspólnie, czy na pewno wasze rozwiązanie jest najlepsze z możliwych.

3. Ile ważyłyby złotówki uzyskane z wymiany wszystkich monet zgromadzonych w waszej stacji, jeśli złotówka waży 5 gramów?
4. Ile pieniędzy pozostanie w waszej stacji po dokonaniu następujących zakupów:

Lista zakupów:

14 bułek po 50 groszy

12 kg jabłek po 2 złote

2 odkurzacze po 310 złotych

Uczniowie wykonują zadania w stacjach. Nauczyciel wspomaga i kontroluje ich działania.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą wspomagać pracę nauczyciela jako eksperci-konsultanci.

Podsumowanie zajęć

Uczniowie projektują stacje badawcze, które można by wykorzystać podczas następnych zajęć.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/60

STACJA 1

Wyposażenie stacji: szklanka, słoik litrowy, szklaneczka o pojemności 100 ml, kieliszek o pojemności 50 ml, łyżka stołowa, łyżeczka.

Zadania do wykonania:

1. Oszacujcie, a następnie sprawdźcie:
 - Ile szklanek wody zmieści się w słoiku?
 - Ile szklaneczek wody zmieści się w słoiku?
2. Na podstawie dotychczasowych pomiarów ustalcie, ile szklaneczek wody zmieści się w jednej szklance, a następnie sprawdźcie to.
3. Ile kieliszków należy wypełnić, aby zmieścić wodę znajdującą się w słoiku? Oszacujcie, a następnie sprawdźcie.
4. Ile łyżek stołowych, a ile łyżeczek należy użyć, aby cała szklaneczka została wypełniona wodą? Oszacujcie, a następnie sprawdźcie.
5. Na podstawie dotychczasowych obliczeń ustalcie, ile łyżek, a ile łyżeczek należy użyć, aby wypełnić wodą szklankę, a następnie słoik.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/60

STACJA 2

Wyposażenie stacji: warzywa, owoce, waga szalkowa, opakowania 1 kg soli i cukru, opakowania 0,5 kg cukru pudru oraz mąki ziemniaczanej, opakowania 200 g lub 250 g kawy oraz margaryny, opakowania 100 g herbaty oraz kawy, karteczki ze znakami równości.

Zadanie do wykonania:

Wszystkie artykuły znajdujące się na stole należy posegregować według tej samej wagi. Można dowolnie łączyć ze sobą produkty. Jeśli odnajdziecie artykuły, które ważą tyle samo, należy położyć między nimi znak równości i odłożyć na bok. Zadanie zostanie zakończone, kiedy wszystkie produkty znajdą swoją parę.

UWAGA!

- *Możecie tworzyć dowolne równości, a więc po jednej stronie mogą być: pietruszka i marchew, a po drugiej tylko jedna pomarańcza lub po jednej stronie kilogram cukru, a po drugiej banan, pomarańcza i 3 jabłka.*
- *Możecie trzykrotnie użyć z pomocą nauczyciela noża, aby pozbyć się jakiejś części owocu/warzywa.*

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/60

STACJA 3

Wyposażenie stacji: po 5 monet o nominałach: 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr, 1 zł, 2 zł, 2 monety o nominale 5 zł, wycięte kartki imitujące banknoty: 10 zł, 20 zł, 50 zł, 100 zł (po 5 banknotów każdego nominału).

Zadania do wykonania:

1. Obliczcie, ile wszystkich pieniędzy zostało zgromadzonych w waszej stacji?
2. Stwórzcie jak najwięcej równości, wykorzystując zgromadzone pieniądze. Uwaga! Nie możecie wykorzystać tych samych pieniędzy do tworzenia nowych równości. Możliwe działania do wykonania: dodawanie i odejmowanie.

Przykład równości:

Zastanówcie się wspólnie, czy na pewno wasze rozwiązanie jest najlepsze z możliwych.

3. Ile ważyłyby złotówki uzyskane z wymiany wszystkich monet zgromadzonych w waszej stacji, jeśli złotówka waży 5 gramów?
4. Ile pieniędzy pozostanie w waszej stacji po dokonaniu następujących zakupów:

Lista zakupów:

14 bułek po 50 groszy

12 kg jabłek po 2 złote

2 odkurzacze po 310 złotych

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/61

Tytuł	Nie plotkuję, bo słowa trudno pozbiierać jak piórka na wietrze
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, artystyczne, myślenie twórcze, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie pozytywnego, opartego na szacunku i prawdomówności stosunku do rówieśników i dorosłych,– rozwijanie inteligencji emocjonalnej – empatii,– budowanie własnego systemu wartości. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) czyta cicho i głośno opowiadanie „Jabłka Pana Peabody’ego”,2) wyróżnia poszczególne etapy akcji,3) wypowiada się na temat problemu plotki, plotkowania i plotkarzy,4) rozumie potrzebę mówienia prawdy zarówno dorosłym, jak i rówieśnikom,5) wyjaśnia, dlaczego pochopny osąd jest bliski kłamstwu, które może krzywdzić zarówno jego samego, jak i innych ludzi,6) bierze udział w działaniach dramowych i rozróżnia poznane techniki, jak: lustro, płaskorzeźba i żywy obraz,7) przygotowuje wybrane ilustracje pantomimiczne do tekstu opowiadania,8) wchodzi w rolę plotkującego chłopca i osoby skrzywdzonej,9) zastanawia się nad sposobami przeciwdziałania krzywdzącym słowom,10) współpracuje w grupie, pełniąc różne role
Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z tekstem literackim), aktywizujące („mówiąca ściana”, etiudy dramowe, debata kierowana, techniki – lustro, żywy obraz, zabawa w „głuchy telefon”, wchodzenie w rolę)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	opowiadanie Madonny „Jabłka Pana Peabody’ego”, karty pracy nr 1–2, załącznik 1-2, piórka, karteczki samoprzylepne
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 60 minut– edukacja społeczna – 30 minut– etyka – 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
6, 10

Wprowadzenie do zajęć

1. Etiudy dramowe – gra z niewidzialnym przedmiotem

Uczniowie rozpraszają się po sali i na sygnał nauczyciela: grają w piłkę, szukają zgubionego ołówka, jadą na rowerze, wspinają się na górę z plecakiem itp. Na koniec dmuchają, unosząc piórka w powietrzu.

2. Ćwiczenia dramowe w parach – technika lustra

Podobne polecenia co poprzednio uczniowie wykonują w parach: jedna osoba wykonuje polecenia przed lustrem, a druga – jest jej odbiciem. Po pewnym czasie następuje zamiana ról.

Na zakończenie należy porozmawiać z uczniami, co im się podobało, a co nie, co sprawiało trudność podczas ćwiczeń.

Zajęcia właściwe

1. Zabawa w „głuchy telefon”

Uczniowie ustawiają krzeselka w kręgu. Nauczyciel podaje kartkę do przeczytania jednemu z uczniów i prosi go uważnie o przeczytanie, zapamiętanie i przekazanie kolejnej osobie. Ostatnia osoba głośno wypowiada hasło.

Proponowane hasło: „Plotka wyleci wróblem, a wraca sokołem”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zazwyczaj tak długie hasło ulega modyfikacjom, ale warto z niego nie rezygnować. Z jednej strony tematycznie wiąże się z głównym tematem zajęć, z drugiej będzie przypominać uczniom, że zawsze przekazując jakąś informację, w jakiś sposób ją modyfikujemy (a im więcej osób coś przekazuje, tym większe jest ryzyko takiej zmiany).

Na zakończenie zabawy nauczyciel skłania uczniów do refleksji i prób odpowiedzi na pytania:

Dlaczego hasło uległo zmianom? Czy ktoś źle usłyszał, a może nie zrozumiał?

Czy słyszeliście wcześniej to polskie przysłowie?

Jak rozumiecie to przysłowie?

Co to jest plotka?

2. Wspólne czytanie opowiadania „Jabłka pana Peabody’ego”

Nauczyciel rozdaje załącznik 1. W kubeczku umieszcza kilka karteczek z wyznaczonymi rolami do czytania lub z napisem „czytasz cicho i słuchasz”. Ci, którzy wylosowali role do czytania, przyklejają sobie wylosowaną karteczkę, tak aby pozostali uczniowie mogli im w razie potrzeby przypomnieć, że teraz ich kolej. Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel czyta partie narracyjne, a kolejni uczniowie dołączają w odpowiednich

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
1, 3, 4, 7
środki
dydaktyczne:
- karteczki,
- samoprzylepne,
- załączniki 1

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

momentach.

3. Jak się czuł pan Peabody? Ilustracja pantomimiczna z kartami ról

Nauczyciel prosi, aby uczniowie dobrali się w grupy 4-osobowe i kolejno odliczając, ustalili kto jest „jedyńką”, „dwójką” itd. Wszystkim grupom rozdaje karty pracy nr 1, na której każdy numer ma krótko rozpisaną rolę. Potem jedynki stają w jednej grupie i na przykład wchodzi w rolę panów nauczycieli, dwójki – w plotkarzy, trójki – lojalnych uczniów, którzy nie wierzą w plotki, czwórki – tych, którzy są niezdecydowani i nie wiedzą już komu wierzyć.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Problematyka opowiadania jest dość trudna i emocjonująca. Uczniowie zazwyczaj są bardzo przejęci niesłusznnością oskarżenia pana Peabody’ego, dlatego przed rozmową na temat przeczytanej historii dobrze jest wpleść improwizację teatralną, która będzie pełniła funkcję katarską i pozwoli uczniom spokojnie zastanowić się nad próbami zaradzenia takim sytuacjom.

Zadaniem uczniów jest odegranie swoich ról pantomimicznie - jedynki demonstrują swoją niewinność, rozkładają ręce, bo nie wiedzą, czego dotyczy plotka, dwójki szepczą pozostałym coś na ucho, uśmiechają się złośliwie i wskazują palcem, trójki kręcą głową, zaprzeczając, a czwórki nastawiają ucha i udają zdziwienie, że coś takiego mogło się stać. W pewnym momencie dwójki i czwórki otaczają jedynki, wskazując lub grożąc im palcem.

4. Rozmowa po odegraniu scenki odnośnie do emocji bohaterów

Uwaga: Najpierw „zrzucamy” z siebie rolę, dopiero potem rozmawiamy na temat emocji odczuwanych podczas ćwiczenia.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zazwyczaj największe emocje dotyczą jedynek, ale i dwójek, które czują się niekomfortowo w roli oskarżycieli. Dlatego dbamy o to, by przynajmniej kilka minut poświęcić na pozbycie się roli, czyli mówimy: teraz głęboko oddychamy i „strzepujemy” z siebie rolę, najpierw ręce, potem nogi, jakbyśmy chcieli zrzucić z siebie klejące się ubranie itd.

W wyjątkowej sytuacji możemy ponowić to zadanie w podsumowaniu zajęć, tylko w innej konfiguracji ról, to jest jedynki są czwórkami, dwójki – trójkami (ważne, aby ci sami uczniowie nie byli prowadzeni skrajnymi emocjami od jedynki do dwójki).

Pan Peabody i Billy Little - opis postaci

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 2 i 3

6. Plotka i plotkarz - „mówiąca ściana”

Nauczyciel zapisuje słowo „plotka”, a uczniowie - pracując w tych samych grupach - dyskutują i zapisują swoje spostrzeżenia i skojarzenia na karteczkach samoprzylepnych. Po

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2,4,9,10
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 1-2

edukacja:
polonistyczna,
społeczna,
etyka
cele operacyjne:
3,4,5,8,9
środki
dydaktyczne:

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

karty pracy nr 1-2

okresie pracy w grupach nauczyciel prosi o podawanie wyników pracy. Uczniowie zgłaszają swoje propozycje, podchodzą i przyklejają wokół zapisanego słowa swoje karteczki.

7. Jak zadośćuczynić skrzywdzonej przez plotkę osobie? Wchodzenie w rolę nauczyciela i plotkarza

Siedząc w tym samym kręgu, uczniowie dzielą się na dwie strony: z jednej strony są skrzywdzeni plotką nauczyciele, a z drugiej – uczniowie, którzy ich niesłusznie oskarżyli. Na początek jedna strona przeprasza i szuka sposobów zadośćuczynienia, a druga strona odpowiada. Potem następuje zmiana ról i ponownie obie strony używają różnych argumentów na załagodzenie sytuacji.

8. Jak się czuje Tommy?

Po odegraniu tej minidramy i wejściu w rolę Tommy’ego uczniowie wypowiadają się na temat jego uczuć po tym, jak się dowiedział, że niesłusznie posądził nauczyciela.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

To ważny element zajęć. Zawsze łatwiej jest wcielić się w rolę osoby pokrzywdzonej i niewinnej, trudniej stanąć po drugiej stronie – tego, który zawinił i teraz bardzo żałuje.

9. Co zrobić, żeby nigdy nie znaleźć się na miejscu Tommy’ego? Sposoby przeciwdziałania plotkowaniu

Uczniowie wspólnie próbują odpowiedzieć na pytanie, co zrobić, żeby nigdy nie znaleźć się na miejscu plotkarza, który niesłusznie kogoś skrzywdził soją plotką?

Na koniec nauczyciel rozsypuje kilka piórek, które uczniowie rozdmuchują, a potem zbierają.

Podsumowanie zajęć

Wspólne podpisanie zobowiązania „Nie będę plotkować, bo lepiej zapobiegać, niż krzywdy naprawiać!”

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela redagują zobowiązanie odnoszące się do prawdomówności i szacunku wobec drugiego człowieka. Deklarują, że nie tylko nie będą mówić nieprawdy na temat innej osoby, lecz także zanim o kimś coś powiedzą, to sprawdzą, czy mają rację, czy też nie. Ponadto zawsze w pierwszej kolejności porozmawiają z osobą, którą podejrzewają o złe zachowanie. Podsumowaniem mogą być słowa:

Pamiętaj, jaką siłę mają słowa, dlatego wypuszczona plotka jest jak piórka na wietrze.

edukacja
polonistyczna,
etyka
cele operacyjne:
4,5,9
środki
dydaktyczne:
- karteczki
samoprzylepne
- piórka

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
4, 9, 10

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY 1 sc. III/61

Karta ról

Odpowiedz na pytania i uzupełnij tabelkę:

PAN PEABODY - NAUCZYCIEL

Jaką opinią cieszył się pan Peabody w miasteczku?

Co się stało, że w miasteczku pojawiły się plotki na temat nauczyciela?

Czy plotki na temat pana Peabody'ego były prawdziwe, czy kłamliwe?

Jak zachowali się uczniowie i ich rodzice?

Zastanów się, jak zachowałbyś się/zachowałabyś w takiej sytuacji, gdyby o twoim ulubionym nauczycielu ktoś opowiadał takie plotki?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Odpowiedz na pytanie. Wpisz odpowiedzi w odpowiednie kolumny tabelki.

Billy Liitle	Tommy
Jak zachowali się obaj chłopcy wobec nauczyciela?	
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Jak oceniasz postępowanie chłopców? Uzasadnij.	
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY nr 2 sc. III/61

Co to jest plotka? Sprawdź w słowniku języku polskiego i encyklopedii, a potem zapisz pod spodem.

Definicja plotki

PLOTKA to

Z czym tobie kojarzy się słowo "plotka"? Kim są plotkarze? Jaki mają wpływ na innych ludzi?

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/61

Czy pamiętasz, jakie znaczenie miały jabłka i piórka w opowiadaniu Madonny pt. *Jabłka Pana Peabody'ego*?

Jabłka Pana Peabody'ego

Piórka dla Tommy'ego

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/61

LUBIANY NAUCZYCIEL NIESŁUSZNIE POSĄDZONY

Opowiadanie autorstwa Madonny pt. *Jabłko Pana Peabody'ego* porusza bardzo ważny problem, mianowicie niesłusznego osądzenia kogoś i plotkowania. Tytułowym bohaterem jest pan Peabody, który jest lubianym i powszechnie szanowanym nauczycielem. Każdej soboty pan Peabody trenował drużynę baseballową z miejscowej szkoły. Podczas drogi na trening zazwyczaj pan Peabody zachodził do jednego ze sklepów, pozdrowił sprzedawcę i brał jedno jabłko. Pewnego razu jeden z chłopców z drużyny, Tommy, zauważył, że pan Peabody bierze jabłko, ale za nie płaci. Zaczął podejrzewać swego nauczyciela o złe zachowanie. Czy jednak spytał pana Peabody'ego o to? Czy postarał się wyjaśnić swoje podejrzenia? Nie. Zamiast tego zaczął wszystkim opowiadać, że ... Jak myślicie, o co podejrzewał nauczyciela Tommy?

PRAWDZIWYCH PRZYJACIÓŁ POZNAJEMY W BIEDZIE

To stare przysłowie okazuje się ponadczasowe. Tak też było w tej historii. Do coraz większej liczby osób dotarła brzydka plotka Tommy'ego. Nieliczni tak jak Billy Little nie wierzyli, że ich ulubiony nauczyciel mógłby zrobić coś takiego.

NIE PLOTKUJ, BO SŁOWA TRUDNIEJ POZBIERAĆ NIŻ PIÓRKA NA WIETRZE

Okazuje się, że łatwiej kogoś skrzywdzić niż tę krzywdę zrekompensować. Zwykłe "przepraszam" czasami może nie wystarczyć. Dlaczego? Stare powiedzenie mówi, że z plotką jest jak z piórkami wypuszczonymi na wiatr - nigdy nie uda ci się wszystkich pozbiierać, tak jak nigdy nie uda się cofnąć wszystkich wypowiedzianych słów, które unoszą się same jak te piórka na wietrze. Powiesz komuś, a ten powie komuś i tak dalej, i tak dalej...

Dalsze losy nauczyciela oraz Billy'ego Little i Tommy'ego znajdziesz w książce pt. *Jabłko Pana Peabody'ego*, autorstwa Madonny, Zysk i S-ka Wydawnictwo, A Callaway Book, wyd. 1, 2003.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/62

Tytuł	„Polegać jak na Zawiszy” – rycerze dawniej i dziś
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, wrażliwość etyczna, myślenie analogiczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z postacią Zawiszy Czarnego i jego legendą,– zainteresowanie historią rycerstwa oraz ideą rycerskości, kodeksem rycerza oraz zasadami honorowego postępowania,– kształtowanie postawy empatii i wzajemnego szacunku w grupie rówieśniczej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wyjaśnia, kim był rycerz i co to takiego kodeks rycerski,2) opowiada o znanym polskim rycerzu Zawiszy Czarnym i jego legendzie,3) poprawnie używa frazeologizmów polskich związanych z tematyką rycerską,4) uczestniczy w zabawie animacyjnej oraz w pantonimie na temat rycerskiego zachowania,5) wykonuje projekt herbu współczesnego rycerza Zawiszy Czarnego,6) redaguje kodeks współczesnego rycerza,7) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,8) wyjaśnia, co to jest honor i zachowania honorowe,9) omawia fragment obrazu Jana Matejki „Bitwa pod Grunwaldem”, rozpoznając Zawiszę Czarnego i króla Władysława Jagiełłę oraz ich przeciwników – Krzyżaków
Metody pracy	podające (pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe, praca z komputerem, projektowanie), aktywizujące (dyskusja, burza mózgów, techniki teatralne, improwizacja, swobodna ekspresja artystyczna)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	chusty animacyjne, woreczki lub klocki (jako przeszkody w slalomie), piłeczki, komputer z programem graficznym, drukarka, karty pracy nr 1–2, załącznik 1–2 (reprodukcja obrazu Jana Matejki „Bitwa pod Grunwaldem” lub wersja elektroniczna obrazu z możliwością powiększenia wizerunku Zawiszy Czarnego)

Czas trwania	3 godziny 15 minut, w tym <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 40 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– etyka – 20 minut– wychowanie fizyczne – 30 minut– edukacja plastyczna – 30 minut
--------------	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Rycerskie potyczki ze smokiem

Uczniowie dzielą się na dwie drużyny rycerzy. Po jednej stronie sali zawieszamy chusty animacyjne, które będą odgrywać rolę smoków. Zadaniem rycerzy będzie dotarcie do smoka w slalomie ustawionych przeszkód. Chusty powinny być tak zawieszane, aby były widoczne ich środkowe otwory, czyli paszcze smoków, do których należy wrzucać piłeczki. Każdy rycerz otrzymuje po jednej piłeczce. Obie drużyny ustawiają się w rzędach i na znak nauczyciela zaczynają biec pierwsze osoby z każdego rzędu do smoka i rzucać w smoczą paszczę, potem wracają na koniec swojego rzędu. Kolejna osoba z każdego rzędu może pobiec dopiero wówczas, kiedy jego poprzednik powróci na miejsce. W zabawie liczy się szybkość (która drużyna wcześniej skończy), dokładność (niepotrącanie ustawionych przeszkód), precyzyjność rzutu (liczba trafień do paszczy smoka) oraz zachowania fair play. Nauczyciel pełni rolę sędziego, który notuje kolejne rzuty i potencjalne uchybienia.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Najlepiej te zabawy przeprowadzić w sali gimnastycznej lub – jeśli pogoda pozwala – na zewnątrz, na boisku szkolnym.

Zajęcia właściwe

1. Rozmowa na temat rycerskiego zachowania

Po zakończonej zabawie nauczyciel skłania uczniów do podzielenia się uwagami co do jej przebiegu. Proponowane pytania:

Czy wszyscy uczniowie w drużynach zachowywali się fair play? Czy nikt nie złamał ustalonych reguł?

Czy wszyscy radzili sobie tak samo z zadaniem? Czy ktoś potrzebował pomocy?

Nauczyciel przypomina, że wszyscy uczniowie byli w tej zabawie rycerzami i pyta, co rozumieją pod pojęciem „rycerskie zachowanie”. Czas na swobodne wypowiedzi uczniów.

2. Kto to jest rycerz?

Praca w parach. Uczniowie wykonują ćwiczenia w kartach pracy nr 1. Na zakończenie prezentują wyniki swoich działań.

3. Pogadanka nauczyciela na temat rycerzy i rycerskiego zachowania oraz tego, kim był Zawisza Czarny

Nauczyciel wyjaśnia, że najstłynniejszym w Polsce rycerzem był Zawisza Czarny z Garbowa.

Jak każdy rycerz, Zawisza Czarny ślubował swojemu królowi i bronił swego kraju, żyjąc zgodnie z

wychowanie fizyczne, etyka
cele operacyjne:
4, 7
środki dydaktyczne:
- 2 chusty animacyjne,
- piłeczki, woreczki lub klocki jako przeszkody w slalomie

edukacja polonistyczna, etyka
cele operacyjne:
1,4,7,8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

kodeksem rycerskim. Najważniejszą wartością w życiu rycerza był honor i postępowanie honorowe. Do rycerskiego fachu Zawisza przygotowywał się – jak to było w zwyczaju – już od wieku 7 lat, kiedy pod pilnym okiem ojca uczył się władać mieczem (na początek drewnianym), jeździć konno, pływać i szybko biegać. Rycerz musiał być sprawny, silny i zdrowy. Gdy już był odpowiednio przygotowany i dorosły, został pasowany na rycerza przez króla, który uderzając go mieczem po ramieniu, obwołał go rycerzem. Wówczas Zawisza otrzymał pas, ostrogi, miecz i konia. Od ojca zaś otrzymał tarczę z rodzowym herbem: z czarnym orłem na żółto-czerwonym tle. Zawisza Czarny miał kruczoczarne włosy i smagłą cerę. Nosił srebrną zbroję i błękitny płaszcz. Według kronik był uważany za bardzo przystojnego mężczyznę.

To jednak nie uroda była źródłem jego sławy, ale uczciwość i waleczność. Zawsze przestrzegał danego słowa, aż w Polsce zaczęto mówić o niezawodnych ludziach, że można na nich liczyć jak na Zawiszę. Podobno nawet sam król Jagiełło mówił, że na Zawiszy Czarnym można zawsze polegać.

Zawisza Czarny wziął udział w 6 wojnach i 4 bitwach, między innymi w słynnej bitwie w 1410 roku pod Grunwaldem. Legenda głosi, że Zawisza uratował sztandar polski przed Krzyżakami i w ten sposób przyczynił się do zwycięstwa Polaków nad wrogami. Był też niezwykłym rycerzem we wszystkich turniejach i pojedynkach rycerskich.

4. Obraz Jana Matejki „Bitwa pod Grunwaldem” (załącznik 1–2)

Uczniowie oglądają fragment obrazu (załącznik 1) przedstawiający legendarnego rycerza. Próbują opisać, jak wygląda tu rycerz. Co się wokół niego dzieje? Jaki ma wyraz twarzy?

Następnie nauczyciel pokazuje – najlepiej w formie elektronicznej na rzutniku – obraz Jana Matejki (załącznik 2), prosząc o odszukanie Zawiszy Czarnego.

5. Redagujemy kodeks rycerski - dawniej i dziś (burza mózgów)

Praca w grupach. Uczniowie wspólnie ustalają 5 najważniejszych zasad honorowego postępowania rycerza. Na koniec każda drużyna prezentuje wyniki swojej pracy. W podsumowaniu wszyscy uczniowie porównują swoje propozycje i wspólnie redagują pięciopunktowy kodeks rycerza średniowiecznego. Zapisują kodeks do zeszytów. Mogą też zapisać go na dużym kartonie i powiesić w klasie. Następnie nauczyciel prosi o zastanowienie się, które z tych zasad można i należy przestrzegać współcześnie. Pyta:

Czy dzisiaj też są rycerze, którzy postępują honorowo?

6. Scenki pantomimiczne

Nauczyciel omawia scenki, które za chwilę odegrają uczniowie.

Scenka 1 - uczeń rycerski wobec kobiet (koleżanek, mamy jako dam serca)

Scenka 2 - uczeń rycerski wobec słabszych i potrzebujących pomocy

Scenka 3 - uczeń nie reaguje na zaczepki i chroni się tarczą przed niegrzecznym zachowaniem

WSKAZÓWKA METODYCZNA:

Powyższe ćwiczenia mogą stanowić też ważny element działań korygujących niektóre niepożądane zachowania w grupie społecznej uczniów i projektujących właściwe postawy, np. zazwyczaj pomaganie swojej mamie jako zachowanie rycerskie stanowi spore zaskoczenie dla uczniów (dbanie o mamę jako o damę serca), podobnie zachowanie spokoju i niereagowanie na słowne zaczepki (rycerz ma także tarczę emocjonalną przed złymi słowami).

edukacja
polonistyczna,
plastyczna,
etyka

cele operacyjne:

2,6,8,9

środki

dydaktyczne:

- karta pracy nr 2,

- załącznik 1–2

edukacja
polonistyczna,
etyka

cele operacyjne:

3,4,7,8

środki

dydaktyczne:

karty pracy nr 2

7. Ćwiczenia frazeologiczne o tematyce rycerskiej

W karcie pracy znajdują się polecenia z wykorzystaniem polskich frazeologizmów, takich jak: polegać jak na Zawiszy, czyn rycerski, wrócić z tarczą lub na tarczy, obejść się z kimś po rycersku, rycerski wobec kobiet, podnieść rękawicę, kruszyć kopię, stawać w szranki, walczyć z podniesioną przyłbicą.

Podsumowanie zajęć

Projektowanie herbu współczesnego rycerza - Zawiszy Czarnego

Nauczyciel prosi, aby uczniowie zastanowili się, jak mógłby wyglądać herb współczesnego rycerza. Jak ubierałby się dzisiaj Zawisza Czarny: jak superbohater filmowy czy jak żołnierz? Zadaniem uczniów jest zaprojektowanie w parach herbu współczesnego rycerza. Mogą to zrobić, korzystając z komputera w klasie albo przy pomocy kredek na kartonie. Technika jest dowolna. Na zakończenie każda para pokazuje swój projekt herbu i wyjaśnia znaczenie poszczególnych elementów.

edukacja
polonistyczna,
plastyczna,
etyka
cele operacyjne:
1, 5, 7
środki
dydaktyczne:
- komputer,
drukarka,
- materiały
papiernicze

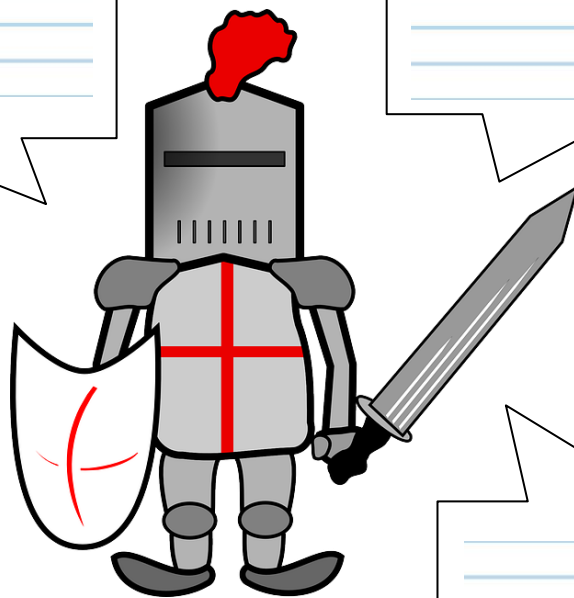

KARTA PRACY nr 1 sc. III/62

Kto to jest rycerz?

Blank writing area with horizontal lines.

Blank writing area with horizontal lines.

Blank writing area with horizontal lines.

Blank writing area with horizontal lines.

Wpisz swoje skojarzenia ze słowem "rycerz".

KARTA PRACY nr 2 sc. III/62

Wyjaśnij znaczenie poniższych frazeologizmów o tematyce rycerskiej

polegaj jak na Zawiszy	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
podnieść rękawicę	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
kruszyć kopię	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
walczyć z podniesioną przyłbicą	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
czyn rycerski	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
wrócić z tarczą lub na tarczy	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
obejść się z kimś po rycersku	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
rycerski wobec kobiet	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
stawać w szranki	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/62

Fragment obrazu Jana Matejki „Bitwa pod Grunwaldem”

źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Grunwaldem_%28obraz_Jana_Matejki%29#/media/File:Matejko_Battle_of_Grunwald.jpg

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/62

źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Grunwaldem_%28obraz_Jana_Matejki%29#/media/File:Matejko_Battle_of_Grunwald.jpg

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/63

Tytuł	Domowa ekonomia
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych,– rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) klasyfikuje przedmioty obecne w sali według ich kształtu,2) wskazuje na kształty, których jest najwięcej w sali,3) współpracuje z innymi osobami podczas wykonywania ćwiczeń,4) wykonuje działania z zakresu mnożenia, dzielenia, dodawania i odejmowania celem obliczenia wartości liczbowych poszczególnych figur,5) podaje wyniki działań na figurach,6) rysuje figury według instrukcji nauczyciela, zachowując odpowiednie wymiary,7) dzieli figury na części według instrukcji nauczyciela,8) podaje konsekwencje niewystępowania koła,9) prezentuje ruchem/gestem daną figurę na kilka różnych sposobów
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, załącznik 1, tablica interaktywna
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna – 90 minut– edukacja polonistyczna – 20 minut– edukacja plastyczna – 25 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Co można oszczędzać?

Uczniowie siedzą w kręgu. Kolejno odpowiadają na pytanie:

Co można oszczędzać?

Nauczyciel prosi uczniów o unikanie powtórzeń. W zależności od pomysłowości dzieci można przeprowadzić kilka rund kreatywnych.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie mogą również przygotować indywidualnie listę rzeczy/obiektów, które można oszczędzać. Ich kolejnym zadaniem jest podkreślenie tylko tych odpowiedzi, które zgodne są z ich własną, codzienną praktyką. Pytania dodatkowe:

Czy warto oszczędzać pozostałe rzeczy/obiekty znajdujące się na liście?

Co mogę dzięki temu zyskać?

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna,
- załącznik 1

Zajęcia właściwe

1. Eksperymenty myślowe ze skarbonką

Nauczyciel pyta uczniów:

Czy macie w domu skarbonkę? Czy regularnie wrzucacie do niej monety? Czy korzystaliście już kiedyś z oszczędności zgromadzonych w skarbonce?

Uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami. Następnie nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej przykłady oszczędzania trójki mrówek. Zadaniem uczniów jest wykonanie symulacji zgromadzonych oszczędności we wskazanym okresie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien wykorzystać analizowane symulacje do uświadomienia uczniom, jak atrakcyjne może być codzienne odkładanie nawet bardzo drobnych kwot, jeśli odniesiemy to do dłuższej perspektywy czasowej. Stąd warto zadać uczniom dodatkowe pytania:

Jaka będzie zawartość naszej skarbonki po miesiącu/kwartale/roku, jeśli codziennie będziemy do niej wrzucali 10 gr / 20 gr / 50 gr / 1 zł?

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
6, 7

2. Oszczędzanie w banku

Nauczyciel pyta uczniów:

Czy wiecie, w jaki sposób można oszczędzać pieniądze, korzystając z oferty banków?

Uczniowie zgłaszają swoje propozycje.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 8

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja:
polonistyczna,
plastyczna
cele operacyjne: 9
środki dydaktyczne:
- blok rysunkowy,
- pastele,
- farby,
- mazaki

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowe zadania dla uczniów zdolnych:

Jak zważyć kanarki, żeby nie odleciały?

Jak zważyć piach znajdujący się na przyczepie samochodu ciężarowego?

3. Oszczędzanie w rodzinie Patryka

Zadaniem uczniów jest rozwiązanie zadań zawartych w karcie pracy nr 1. Podane w zadaniach różne sposoby oszczędzania należy przedstawić w szerszej perspektywie niż tylko zysków materialnych (poprawa kondycji zdrowotnej, troska o środowisko, uczenie się systematyczności). Nauczyciel powinien zwrócić szczególną uwagę na pytania zamieszczone w zadaniach, dotyczące dodatkowych korzyści płynących z danego sposobu oszczędzania. Zadania nie zawierają wszystkich danych. Zadaniem uczniów jest zidentyfikowanie braków i ich uzupełnienie na podstawie wspólnej decyzji całej klasy (na przykład cena kilograma makulatury, cena biletu, cena pączka).

Podsumowanie zajęć

Jak zachęcić innych do oszczędzania?

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Ich zadaniem jest przygotowanie hasła zachęcającego ludzi do oszczędzania, a następnie stworzenie plakatu wykorzystującego hasło i promującego tę postawę.

Przykładowe hasła ułożone przez trzecioklasistów:

Bez oszczędzania nie ma kupowania!

Oszczędni mogą mieć wszystko!

Jedenaste przykazanie: oszczędzaj!

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/63

Skarbonka mrówki Eureka

Mrówka Eureka odkłada pieniądze dokładnie od 76 dni. Każdego dnia wrzuca do swojej skarbonki 50-groszową monetę. Dodatkowo raz w tygodniu wrzuca monetę o nominale 5 złotych. Jaka jest aktualna zawartość jej skarbonki?

Skarbonka mrówki Eulalii

Mrówka Eulalia oszczędza dopiero od 28 dni. Postanowiła, że będzie wrzucała do skarbonki codziennie monetę o nominale 2 złotych. Raz w tygodniu jednak wyjmuję ze skarbonki 4 złote na zakup swojej ulubionej gazety o podróżach. Jaka jest aktualna zawartość jej skarbonki?

Skarbonka mrówki Grzegorza

Mrówka Grzegorz oszczędza pełne 3 miesiące: styczeń, luty, marzec. Dziś otworzyła swoją skarbonkę i policzyła, że zebrało się w niej aż 270 złotych. Grzegorz wrzucał każdego dnia do skarbonki monety o tej samej wartości. Czy potrafisz określić jakiej?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/64

Tytuł	Okularnicy
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne, matematyczne, artystyczne (muzyczne, plastyczne), intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie znaczenia wzroku i kształtowanie nawyku dbania o zdrowie,– wykonywanie działań arytmetycznych na liczbach w zakresie 100,– doskonalenie czytania ze zrozumieniem,– podejmowanie działalności twórczej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) zna budowę oka i wie, jak ono funkcjonuje,2) umie wykonać model oka,3) zna podstawowe wady wzroku, rozumie potrzebę noszenia okularów korekcyjnych,4) wie, że należy dbać o wzrok,5) zna zasady oszczędzania wzroku, rozumie potrzebę noszenia okularów ochronnych6) umie czytać cicho ze zrozumieniem,7) potrafi ułożyć zdania w formie zasad,8) rozwiązuje zadania na liczbach w zakresie 100,9) zna zasady dotyczące pierwszeństwa wykonywania działań,10) umie zaprojektować formę przestrzenną,11) dobiera odpowiednie materiały do wykonania zaprojektowanej pracy plastycznej,12) zna instrumenty perkusyjne i wartości nut,13) gra na instrumentach perkusyjnych,14) rozwija myślenie twórcze, wykorzystując materiał werbalny
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (mapa funkcjonalna, metoda przypadków), eksponujące (film, zagadka)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, karty pracy nr 1-2, instrumenty perkusyjne, różne rodzaje okularów oraz przedmioty polepszające widzenie i ochraniające wzrok, szklana miseczka z przezroczystego szkła, kolorowa krepina lub bibuła, kolorowy papier, klej, nożyczki, spinacze, flamastry, kredki, szablony okularów, dowolne ozdoby, tablica interaktywna

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Czas trwania	<p>4 godziny 15 minut, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna – 45 minut– edukacja matematyczna – 30 minut– edukacja przyrodnicza – 30 minut– edukacja muzyczna – 15 minut– edukacja plastyczna – 30 minut– edukacja zdrowotna – 15 minut
--------------	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Rozwiązanie zagadki

Dwa okna małe,
Bez szybek, a całe,
Oba blisko siebie,
Jak gwiazdki na niebie.
Przez te okna małe zobaczyć możecie,
prześliczne, wspaniałe widoki na świecie.

2. Zabawa „Kto ma...”

Nauczyciel, mówiąc rytmicznie, wywołuje:
Kto ma zielone oczy, niech zagra na tamburynie.
Ten, kto ma oczy niebieskie, niech zagra na trójkącie.
Ten, kto ma oczy piwne, niech wybierze dzwonki i na nich zagra.
Ten, kto ma oczy szare, niech sobie weźmie dowolny instrument.

Wspólne rytmizowanie rymowanek zapisanych na tablicy.

Ładne oczy mam, zawsze o nie dbam.
Moje oczy to mój skarb.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zabawa może być prowadzona śpiewająco z użyciem instrumentów perkusyjnych.

edukacja muzyczna
cele operacyjne:
11, 12
środki dydaktyczne:
instrumenty
perkusyjne

Zajęcia właściwe

1. Krótka rozmowa tematyczna

Jak myślicie, od czego zależy kolor oczu?
Czy wiecie, dlaczego człowiek płacze?
Jak powinniśmy dbać o wzrok?

2. Budowa oka

Nauczyciel zawiesza planszę oka zewnętrznego i wewnętrznego (załącznik 1 lub pokaz na tablicy interaktywnej). Omówienie budowy oka.

3. Budujemy model oka

Dzieci przynoszą szklane okrągłe miski lub miseczki (szkło przezroczyste). Na białej kartce odrysowują wielkość miseczki, następnie na środku wycinają źrenicę o średnicy 1 cm. Można wokół niej namalować kolorową tęczówkę. Nauczyciel włącza tablicę interaktywną lub laptop. Uczniowie kierują swój model oka na ekran. Za modelem oka dzieci przytrzymują siatkówkę -

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 3, 5
środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna,
- załącznik 1,
- okulary

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- miseczki
z przezroczystego
szkła,

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

- tablica interaktywna/laptop

edukacja przyrodnicza

cele operacyjne:

3, 4, 5

środki dydaktyczne:

-Internet,

-tablica interaktywna

kartkę białego papieru. Dzieci ruszają modelem w przód i w tył, aż zobaczą dobry obraz. Obraz będzie odwrócony.

4. Okulary

Pokaz na tablicy interaktywnej różnych okularów i omówienie ich zastosowania.

- *Jakie okulary można nosić?* (lecznicze, korekcyjne, przeciwsłoneczne, gogle)
- *Kiedy chronimy oczy, korzystając z okularów?*
- *Dlaczego niektórzy, tak jak ja, noszą okulary?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wady wzroku:

- astygmatyzm jest często występującą wadą wzroku, spowodowaną nieregularnym kształtem rogówki,
- dalekowzroczność to wada wzroku polegająca na tym, że wyraźnie widzisz przedmioty znajdujące się w znacznej odległości, lecz niewyraźnie te znajdujące się blisko.
- krótkowzroczność jest wadą, przy której odległe przedmioty widziane są niewyraźnie.

edukacja polonistyczna

cele operacyjne:

3, 6

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 1

5. Historia wynalezienia i udoskonalenia okularów

Uczniowie czytają cicho tekst i odpowiadają na pytania.

Kto wynalazł okulary?

Nie wiadomo, kto i kiedy wynalazł okulary.

Znali je już starożytni Rzymianie i Grecy, o czym wiemy z książek. Rzymski historyk opisywał słabowidzącego cesarza, który przyglądał się z dala cyrkowym igrzyskom przez specjalnie oszlifowany pószlachetny kamień - chryzolit.

Okulary, składające się z dwu oszlifowanych szkieł, a więc podobne do tych, które nosimy dzisiaj, wynaleziono około 700 lat temu. Oprawki do soczewek robiono ze zwierzęcych rogów. Okulary przywiązywano sznurkiem do uszu albo trzymało się je w ręku.

Dopiero później wymyślono taki kształt oprawki, by szkła mocno siedziały na nosie.

Soczewki kontaktowe to najmłodszy odpowiednik okularów, chociaż pierwszy rysunek soczewek, czyli szkieł nakładanych bezpośrednio na gałkę oczną, wykonał około 500 lat temu włoski wynalazca, malarz i rzeźbiarz, Leonardo da Vinci. Jego wynalazek nie mógł być wtedy wykonany, ponieważ nie było odpowiednich materiałów. Pierwsze soczewki wykonano 200 lat temu. Soczewki miękkie, które nosimy dzisiaj, pojawiły się 40 lat temu.

Czy wiemy, kto wynalazł okulary?

Skąd to wiemy?

Jak są zbudowane okulary?

Czy zawsze miały taki kształt?

Kto wymyślił soczewki kontaktowe?

6. Projektowanie oprawek do okularów optycznych, przeciwsłonecznych, gogli

Uczniowie oglądają różne materiały papiernicze i nazywają je. Łączą elementy z papieru

edukacja plastyczna

cele operacyjne:

9, 10

środki dydaktyczne:

- różne rodzaje materiałów papierowych,
- klej,
- nożyczki,
- spinacze

edukacja zdrowotna**cele operacyjne:**

1, 4

środki dydaktyczne:

kredka

edukacja matematyczna**cele operacyjne:**

8, 9

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 2

edukacja zdrowotna**cele operacyjne:**

1, 4

edukacja polonistyczna**cele operacyjne:**

1, 4, 7

edukacja polonistyczna**cele operacyjne:**

1, 7

przez sklejanie i spinanie.

7. Gimnastyka dla oczu

Nauczyciel mówi:

Kilkakrotnie zamknij i otwórz oczy, licząc do pięciu. Na zmianę jednym i drugim okiem wódź za przesuwającą się kredką. Przybliż kolorową kredkę tak, aby dotknąć nosa, a następnie oddal ją na długość ręki.

8. Ciekawostka

Nauczyciel mówi:

Czy wiecie, że oczy najbardziej nie lubią wykonywać tej samej czynności, na przykład patrzeć w telewizor lub w monitor albo czytać? Każda zmiana czynności jest dla twoich oczu odpoczynkiem i świetną gimnastyką.

9. Zadania rozmaite

W trakcie analizy zadania 2 nauczyciel ukierunkowuje uczniów, że można je rozwiązać w jednym działaniu, wykorzystując mnożenie. Przypomina zasadę: najpierw mnoż, później dodawaj.

10. Odpoczynek dla oczu

Wyglądanie przez okno i podziwianie najbliższego drzewa oraz drzewa najbardziej odległego. Poinformowanie uczniów, że kolor zielony jest ulubionym kolorem do odpoczynku dla naszych oczu.

11. Ustalenie zasad dbałości o wzrok

1. Podczas czytania trzymaj książkę w odpowiedniej odległości.
2. Czytaj przy właściwym oświetleniu.
3. Chronь oczy przed bezpośrednim działaniem słońca.
4. Nie siedź długo przy komputerze i przed telewizorem oraz zachowuj odpowiednią odległość od ekranu.
5. Chronь oczy przed działaniem aerozoli.
6. Nie patrz w czasie spawania.

Podsumowanie zajęć

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM
Wyszukaj ciekawostki dotyczące oczu różnych zwierząt.

1. Wyjaśnij, jak rozumiesz zwroty i powiedzenia:

- *sokoli wzrok,*
- *ślepy jak kret,*
- *prawda w oczy kole,*
- *czego oczy nie widzą, tego sercu nie żal.*

KARTA PRACY NR 1 sc. III/64

1. Przeczytaj uważnie tekst.

Kto wynalazł okulary

Nie wiadomo, kto i kiedy wynalazł okulary.

Znali je już starożytni Rzymianie i Grecy, o czym wiemy z książek. Rzymski historyk opisywał słabo widzącego cesarza, który przyglądał się z dala cyrkowym igrzyskom przez specjalnie oszlifowany półszlachetny kamień - chryzolit.

Okulary, składające się z dwu oszlifowanych szkieł, a więc podobne do tych, jakie nosimy dzisiaj, wynaleziono około 700 lat temu. Oprawki do soczewek robiono ze zwierzęcych rogów. Okulary przywiązywano sznurkiem do uszu albo trzymało się je w ręku.

Dopiero później wymyślono taki kształt oprawki, by szkła mocno siedziały na nosie.

Soczewki kontaktowe to najmłodszy odpowiednik okularów, chociaż pierwszy rysunek soczewek, czyli szkieł nakładanych bezpośrednio na gałkę oczną, wykonał około 500 lat temu włoski wynalazca, malarz i rzeźbiarz, Leonardo da Vinci. Jego wynalazek nie mógł być wtedy wykonany, ponieważ nie było odpowiednich materiałów. Pierwsze soczewki wykonano 200 lat temu. Soczewki miękkie jakie nosimy dzisiaj pojawiły się 40 lat temu.

2. Uzupełnij zdania.

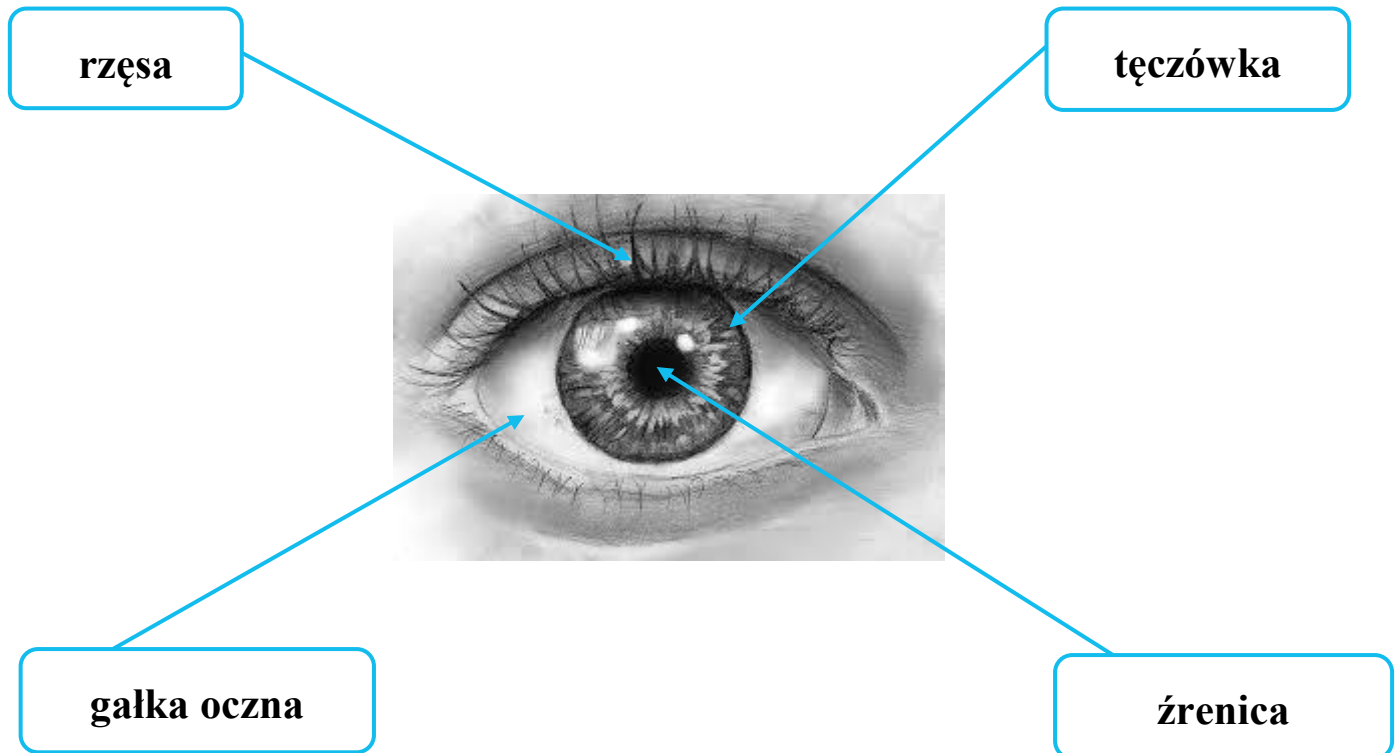
Krótkowidz dobrze widzi z, a źle

Dalekowidz dobrze widzi z, a źle

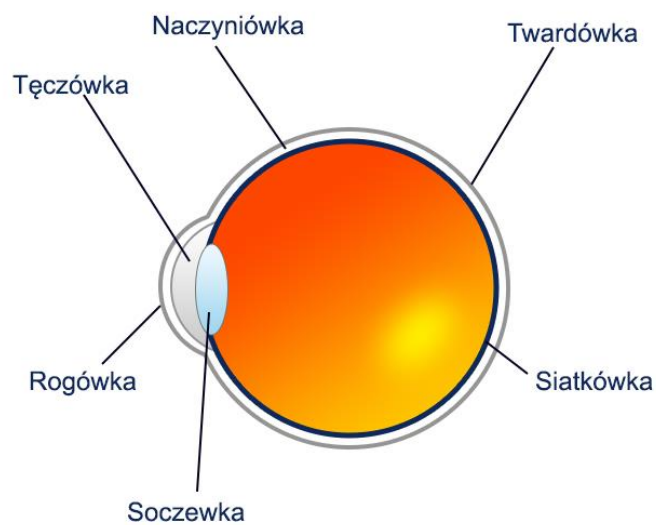

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/64

1. Przyjrzyj się, jak zbudowane jest oko.

2. Zobacz, która część oka jest widoczna.

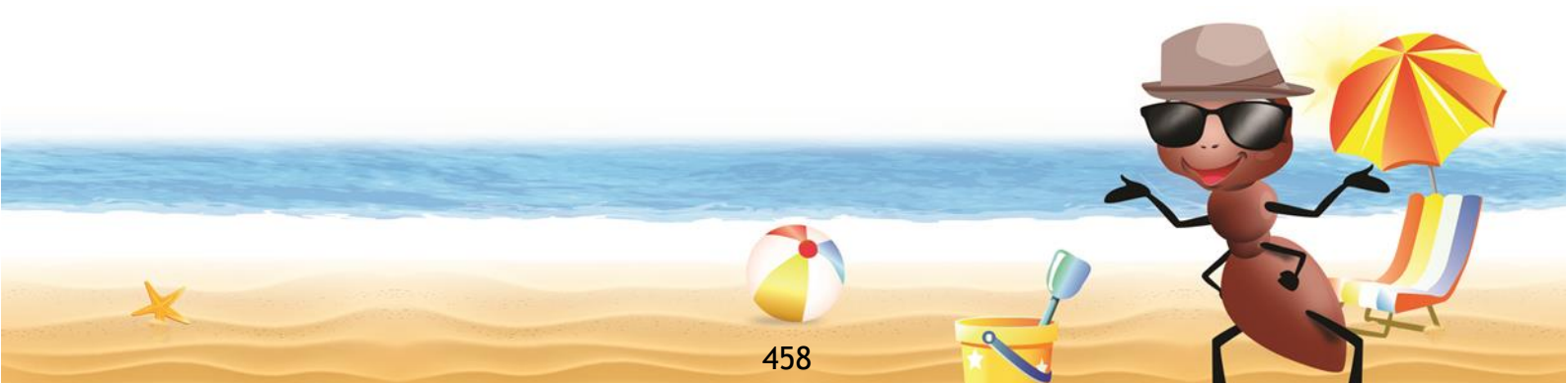
ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/64

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/65

Tytuł	Prawa dziecka i nie tylko
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne i emocjonalne, komunikacyjne, matematyczne, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: – kształtowanie świadomości posiadania praw i obowiązków przez dzieci. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) prezentuje i uzasadnia własne pomysły dotyczące zachowania się dzieci w danej sytuacji,2) rozwiązuje krzyżówkę i odczytuje hasło,3) wie, jakie prawa mają dzieci,4) rozumie, co znaczy „łamać prawo”,5) wie, w którym dokumencie zapisane są prawa dzieci,6) potrafi zilustrować wybrane prawo,7) wie, do kogo może zwrócić się o pomoc,8) dokonuje obliczeń rachunkowych w zakresie czterech działań,9) zna i wykonuje swoje obowiązki,10) zgodnie i aktywnie współpracuje w grupie,11) ustala ważność praw dzieci
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), problemowe (dyskusja, scenki dramatyczne), praktyczne (praca plastyczna), eksponujące (prezentacja strony internetowej)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-3, tablica interaktywna, Internet, „Konwencja o prawach dziecka”, materiały plastyczne, arkusze papieru lub kartki A4
Czas trwania	3 godziny, w tym: – edukacja polonistyczna – 35 minut – edukacja społeczna – 70 minut – edukacja matematyczna – 10 minut – edukacja plastyczna – 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Gdyby światem rządziły dzieci...

Nauczyciel dzieli uczniów na 3-4-osobowe zespoły. Zadaniem każdej grupy jest zapisanie na dużych arkuszach papieru lub kartkach A4 (jedno zdanie na kartce) 10 zdań mówiących o tym, jak wyglądałoby życie dzieci, gdyby światem rządzili ich rówieśnicy.

Następnie uczniowie wraz z nauczycielem dokonują analizy zaprezentowanych pomysłów. Oceniają, czy są trafne i uzasadniają swoje zdanie.

Zajęcia właściwe

1. Prawa w oczach dziecka

Uczniowie rozwiązują krzyżówkę i odczytują hasło „Prawa dziecka” (karta pracy nr 1). Następnie w tych samych grupach próbują zapisać na dużym arkuszu papieru, jakie prawa mają dzieci.

2. Prawa w świetle prawa

Rozmowa kierowana z uczniami:

Jak myślicie, co oznacza sformułowanie „mieć swoje prawa”?

Czy wszyscy ludzie mają do czegoś prawo?

Czy dorośli i dzieci mają takie same prawa, a jeśli nie, to czym się one różnią?

Co znaczy szanować czyjeś prawa?

Co znaczy sformułowanie „łamać prawo”?

Następnie nauczyciel wyjaśnia uczniom, że prawa dzieci spisane są w „Konwencji o prawach dziecka”. Uczniowie wspólnie z nauczycielem analizują wybrane artykuły.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dokument można wyświetlić na tablicy interaktywnej lub wydrukować ze strony internetowej:

http://www.unicef.org/magic/resources/CRC_polish_language_version.pdf

3. Mam prawo do...

Uczniowie - w tych samych grupach - wybierają jedno prawo, które następnie ilustrują w dowolny sposób: plakat, scenka dramatowa, ułożenie haseł propagujących dane prawo itp. Grupa powinna ustalić, jaką formę ilustrowania wybranego prawa wybierze. Wskazane jest określenie uczniom czasu na przygotowanie się, na przykład 15-20 minut.

4. Gdzie szukać pomocy?

Uczniowie zastanawiają się w swoich grupach, do jakich osób lub instytucji można zwrócić się o pomoc w przypadku, kiedy prawa dziecka są łamane lub nie są przestrzegane przez dorosłych. Nauczyciel, podsumowując dyskusję, informuje uczniów, że w Polsce nad

edukacja:
polonistyczna,
społeczna

cele operacyjne:
1, 10

środki dydaktyczne:
arkusze papieru lub
kartki A4

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne: 2

środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- duży arkusz papieru

edukacja:
polonistyczna,
społeczna

cele operacyjne:
3, 4, 5

środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna,
- Internet, „Konwencja
o prawach dziecka”

edukacja:
polonistyczna,
społeczna,
plastyczna

cele operacyjne:
6, 10

środki dydaktyczne:
materiały plastyczne

edukacja społeczna
cele operacyjne:
7, 10

środki dydaktyczne:

- tablica interaktywna,
- Internet

edukacja:
matematyczna,
polonistyczna,
społeczna

cele operacyjne:
8, 9

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja społeczna
cele operacyjne: 11
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

przestrzeganiem praw dziecka czuwa Rzecznik Praw Dziecka oraz prezentuje stronę internetową: <http://brpd.gov.pl/>, na której dzieci znajdą wiele informacji dla siebie oraz numer Dziecięcego Telefonu Zaufania.

5. Czy dziecko ma obowiązki?

Uczniowie odczytują hasło „Mamy swoje obowiązki” (zadanie 1 na karcie pracy nr 2), następnie wypisują, jakie są ich obowiązki (zadanie 2). Chętni uczniowie prezentują swoje obowiązki, wypowiadając się na temat ich realizacji w codziennym życiu.

Podsumowanie zajęć

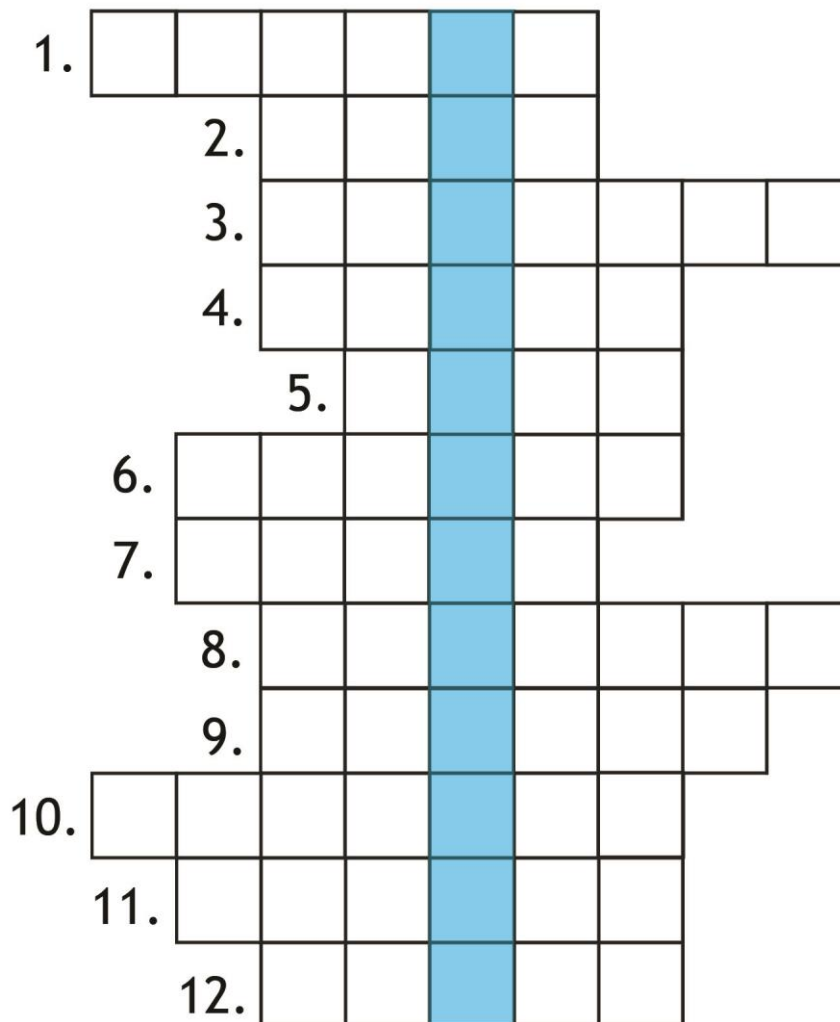
Dla mnie najważniejsze jest prawo do...

Uczniowie układają zapisane prawa, zaczynając od tego, które uważają za najważniejsze, aż do tego, które jest ich zdaniem najmniej istotne (karta pracy nr 3). Chętni uczniowie odczytują swoją hierarchię ważności praw.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/65

Rozwiąż krzyżówkę i odczytaj hasło.

1. Kontynent, na którym mieszkamy.
2. Tą rzeką popłyniemy z Wrocławia do Szczecina.
3. Przekraczasz ją z Polski do Czech.
4. Słynny zamek w Krakowie.
5. Może być krajobrazowy, narodowy.
6. Zdobywasz ją w szkole.
7. Gdy jedziesz na północ Polski, dojedziesz nad...
8. Przyjaciel człowieka.
9. Zachodni sąsiad Polski.
10. Mieszka w państwie, którego stolicą jest Paryż.
11. Druga stolica Polski.
12. Wyznaczaś ją przed podróżą.

KARTA PRACY NR 3 sc. III/65

Ułóż zapisane prawa, zaczynając od tego, które uważasz za najważniejsze, aż do tego, które jest Twoim zdaniem najmniej istotne.

.....
Prawo do zabawy i odpoczynku
.....

Prawo do nauki
.....

Prawo do życia
.....

Prawo do tożsamości
.....

Prawo do wychowywania w rodzinie
.....

Prawo do wypowiedzi
.....

Prawo do swobody myśli, sumienia i religii
.....

Prawo do prywatności
.....

Prawo do informacji
.....

Prawo do opieki medycznej
.....

Prawo do rozwijania swoich zainteresowań
.....

Prawo do nietykalności osobistej
.....

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/66

Tytuł	Napięta woda
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, językowe i komunikacyjne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia naukowego i wiedzy przyrodniczej uczniów,– rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wymienia właściwości wody,2) uważnie ogląda film,3) poszukuje w filmie odpowiedzi na zadane przez nauczyciela pytanie,4) odpowiada na pytania dotyczące obejrzanego filmu,5) przeprowadza eksperyment zgodnie z instrukcją zaprezentowaną w filmie,6) wyjaśnia przebieg eksperymentu na podstawie wiedzy zdobytej podczas zajęć,7) stawia pytania i hipotezy badawcze,8) przeprowadza eksperyment na podstawie instrukcji nauczyciela,9) tworzy definicję naukową „napięcia powierzchniowego”,10) tworzy definicję „na wesoło” „napięcia powierzchniowego”
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (film edukacyjny)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	film z cyklu „Żywioty Ziemi: Woda”, odcinek 3 „Tłuszcz i środki myjące”, szklana butelka, foliowa siateczka, gumki recepturki, miska z wodą, płyn do mycia naczyń, wykałaczki
Czas trwania	1 godzina - edukacja przyrodnicza

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Właściwości wody

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Zadaniem każdego zespołu jest wypisanie na kartkach jak największej liczby właściwości wody (na przykład bezbarwna, może być ciekła, lotna i stała, bezwonna, klejąca, rozpuszczająca).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto wykorzystać to ćwiczenia do przypomnienia przeprowadzonych dotychczas eksperymentów z użyciem wody, w których uczniowie poznawali jej właściwości fizyczne i chemiczne. Dodatkowo można wzbogacić ćwiczenie o zaprojektowanie przez uczniów prostych doświadczeń pozwalających zbadać (udowodnić) daną właściwość wody.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 2, 3

Zajęcia właściwe

1. Prezentacja filmu

Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę filmu:

Za chwilę zobaczymy film edukacyjny, który dotyczyć będzie pewnej tajemniczej właściwości wody. Postarajcie się jak najuważniej obejrzeć go, poszukując odpowiedzi na pytanie: Dlaczego spadające krople wody przyjmują kształt kulek?

2. Pytania do filmu

Uczniowie odpowiadają na zadane przed projekcją filmu pytanie oraz dodatkowe pytania nauczyciela:

Dlaczego płyn do naczyń pomaga zmywać naczynia?

Czym jest napięcie powierzchniowe wody?

Co oznacza zdanie: „cząsteczki wody są towarzyskie”?

Czy można całkowicie usunąć napięcie powierzchniowe wody?

3. Eksperyment z filmu

Uczniowie próbują odtworzyć eksperyment zaprezentowany w filmie. W przypadku trudności, nauczyciel prezentuje ponownie odpowiedni fragment filmu.

Uczniowie samodzielnie omawiają eksperyment, wskazując na:

- pytanie badawcze,
- hipotezę badawczą - proponowaną odpowiedź na postawione pytanie,
- przebieg eksperymentu,
- wynik eksperymentu,
- właściwe sformułowanie odpowiedzi na pytanie badawcze - weryfikację hipotezy,
- wyjaśnienie wyniku eksperymentu.

W ramach rozwinięcia eksperymentu uczniowie mogą wsypać do miski z wodą pieprz lub czerwoną paprykę i porównać zachowanie tych substancji z zachowaniem sproszkowanej kredy

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 5, 6
środki dydaktyczne:
- sproszkowana kreda,
- miska z wodą,
- płyn do naczyń

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne:
7, 8

środki dydaktyczne:

- szklana butelka z wodą,
- foliowa siatka,
- gumka recepturka,
- kartka papieru,
- wykałaczki

edukacja
przyrodnicza

cele operacyjne: 8

środki dydaktyczne:

- monety,
- pęseta,
- talerz z wodą

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna

cele operacyjne:

9, 10

pod wpływem działania detergentu.

4. Eksperyment z wykałaczkami

Nauczyciel prezentuje materiały potrzebne do przeprowadzenia doświadczenia: szklaną butelkę z wodą, foliową siatkę, gumkę recepturkę, kawałek kartki, wykałaczki. Opisuje przebieg eksperymentu:

Za chwilę natożymy kawałek siatki na szyjkę butelki i przymocujemy ją gumką.

Następnie przyłożymy ściśle do siatki kartkę i przechylimy butelkę do góry dnem.

Pytanie postawione uczniom: *Jak myślicie, co stanie się z wodą zgromadzoną w butelce?*

Odłożymy kartkę i zaczniemy wkładać w dziurki siatki wykałaczki.

Pytanie postawione uczniom: *Jak myślicie, co stanie się z wodą zgromadzoną w butelce, a co z wykałaczkami?*

Uczniowie formułują hipotezy badawcze, próbując je uzasadnić posiadaną wiedzą przyrodniczą lub też na podstawie własnych doświadczeń i obserwacji.

Następnie przeprowadzają eksperyment. Okazuje się, że:

- woda z butelki po odłożeniu kartki nie wylewa się,
- wkładane w dziurki siatki wykałaczki są wciągane do wnętrza butelki i nie przerywają błony utworzonej przez wodę, w pewnym momencie jednak napięcie powierzchniowe zostaje znacznie osłabione i woda z butelki wylewa się.

5. Eksperyment z monetami

Uczniowie pracują w parach. Ich zadaniem jest umieszczenie 10 monet za pomocą pęsety w taki sposób, aby nie przerwać błony wody znajdującej się w talerzu (o szerokim przekroju). Uczniowie liczą monety prawidłowo ułożone (bez przzerwania błony).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Warto zachęcić uczniów do obserwacji monety „leżącej” na tafli wody. Nacisk monety na błonę jest wyraźny i świadczy o występowaniu napięcia powierzchniowego wody.

Podsumowanie zajęć

Napięcie powierzchniowe - sztuka definiowania

Zadaniem każdego ucznia jest zaprojektowanie dwóch definicji napięcia powierzchniowego: jednej o charakterze naukowym, zgodnie z obejrzanym filmem, drugiej zaś o charakterze zabawnym/humorystycznym i/lub metaforycznym.

Przykładowo:

Napięcie powierzchniowe to:

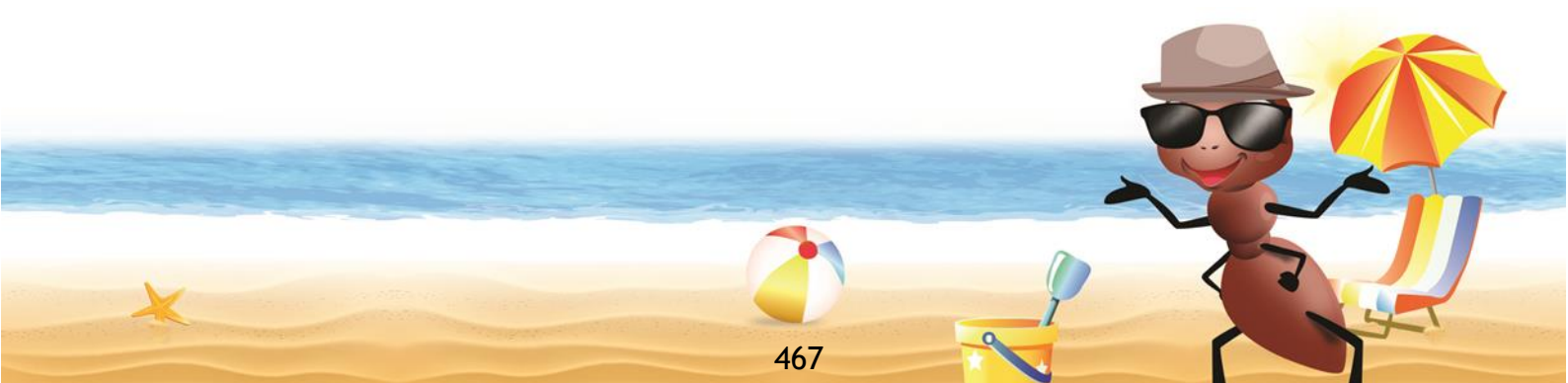
1 typ definicji naukowej - zjawisko polegające na tworzeniu przez cieczy błonki,

2 typ definicji metaforycznej - siła przyjaźni między cząsteczkami.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/67

Tytuł	Odkrywamy wzory na obliczanie obwodu prostokąta
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozbudzanie twórczej wyobraźni geometrycznej,– rozwijanie zainteresowań uczniów,– rozwijanie umiejętności matematycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) zna własności prostokątów,3) wnioskuje na podstawie praktycznego działania,4) dostrzega podobieństwa i różnice między prostokątami,5) ilustruje rozwiązywane zadania,6) rysuje prostokąty o podanych wymiarach,7) odkrywa wzór na obwód prostokąta,8) poprawnie dodaje, odejmuje i mnoży liczby w zakresie 100,9) rozwiązuje zadania z treścią,10) wie, w jakich sytuacjach może wykorzystać zdobyte umiejętności
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa
Środki dydaktyczne	geoplany, gumki recepturki, przybory geometryczne, gumy (do skakania) lub sznurki, cienki i giętki drucik, karta pracy nr 1
Czas trwania	1 godzina - edukacja matematyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4
środki dydaktyczne:
gumy

Wprowadzenie do zajęć

1. Przypomnienie własności prostokąta

Nauczyciel poleca dzieciom rozciągnąć gumę tak, aby nadać jej kształt prostokąta.

Jak to zrobiliście?

Ile boków ma prostokąt?

Jak stoicie w stosunku do siebie?

Ile dzieci tworzy 1 bok?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli dzieci mają problem z wykonaniem zadania, nauczyciel zadaje pytania naprowadzające: *Od czego można zacząć? Jak należy się ustawić? Ile boków ma prostokąt?*

Następnie dzieci tworzą prostokąty w parach: 1 ręka tworzy wierzchołek.

Rozejrzyjcie się, czy wszystkie prostokąty są takie same?

Czym się różnią?

W czym są podobne?

Czy kwadrat jest prostokątem?

Jaki prostokąt jest kwadratem?

Zajęcia właściwe

1. Konstruowanie figur na geoplanach

Uczniowie tworzą na geoplanach prostokąty i opisują je, na przykład: dwie pary odcinków są równe i równoległe, odcinki prostopadłe nie są równe, odcinki prostopadłe są równe, bo to kwadrat.

Następnie nauczyciel poleca zbudować prostokąt o bokach 3 cm i 4 cm. Rozdaje kawałki drutu i prosi o otoczenie nim prostokąta na geoplanie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nadmiar drutu należy odciąć. Nauczyciel może wcześniej przygotować druciki odpowiedniej długości.

2. Propozycje wzorów na obliczanie obwodu prostokąta

Co należy zrobić, żeby wiedzieć, ile drutu potrzeba na utworzenie takiego prostokąta? (można wyprostować drut i zmierzyć go - uczniowie prostują drut i mierzą go)

Długość tego wyprostowanego drutu jest długością obwodu o kształcie prostokąta, czyli jest obwodem tego prostokąta.

Co składa się na obwód? (długość wszystkich boków prostokąta)

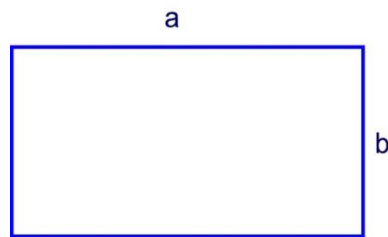
Wymyślcie sposoby, jak można obliczyć długość wszystkich boków, czyli obwód prostokąta. (dłuższy bok + krótszy bok + dłuższy bok + krótszy bok; dwa długie boki + dwa krótkie boki).

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 6, 7
środki dydaktyczne:
- geoplany,
- gumki recepturki,
- drucik

3. Wykreślanie prostokąta na tablicy i w zeszytach

Wykorzystując przybory geometryczne, uczniowie wykreślają prostokąt i oznaczają wymiary boków. Nauczyciel objaśnia, że długość zazwyczaj oznacza się literą **a**, szerokość literą **b**.

Uczniowie zapisują odkryte wzory na tablicy i w zeszytach:

Wzór I $Obw.=a+b+a+b$

Wzór II $Obw.=a+a+b+b$

Wzór III $Obw.=2a+2b$

Wzór IV $Obw.=2 \cdot (a+b)$

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel informuje uczniów, że każdy z tych wzorów jest jednakowo dobry. Można stosować ten, który się najlepiej rozumie, albo ten, który pozwoli na szybsze obliczenie.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
5, 6, 8, 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

3. Obliczanie obwodu prostokąta

Uczniowie w grupach rozwiązują zadanie z karty pracy nr 1.

Stuchają zadania, wykonują rysunek i zapisują dane. Każda grupa stosuje inny wzór. Porównują wyniki i dochodzą do wniosku, że ich wyniki są takie same.

Uczniowie indywidualnie wykonują kolejne zadania z kart pracy nr 1.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 10

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel zwraca się do uczniów:

W jakich sytuacjach może się przydać umiejętność obliczania obwodu prostokąta?

KARTA PRACY NR 1 sc. III/67

1. Rozwiąż zadanie:

Plac zabaw o szerokości 12 m i długości 15 m otoczony jest chodnikiem. Jak długi jest chodnik? Wykonaj rysunek, oblicz i odpowiedz na pytanie.

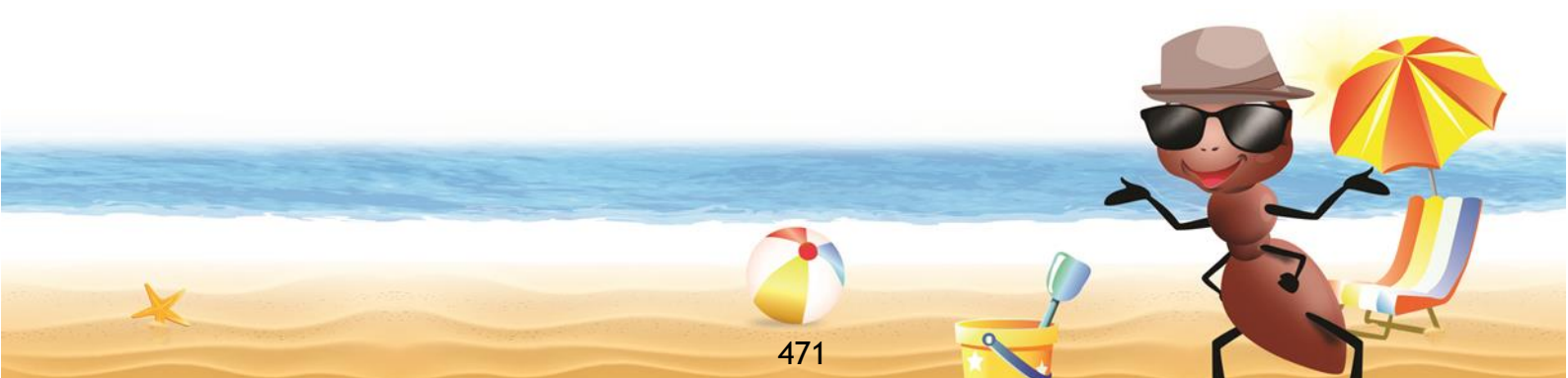
2. Korzystając z danych w tabeli, dokonaj obliczeń obwodu prostokąta

a	b	obwód
6 m	2 m	
10 m		36 m
	8 m	24 m
20 m		72 m
15 m	20 m	
25 m		80 m

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/68

Tytuł	Tajemnicze ADHD
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, myślenia naukowego, językowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie elementów specyfiki funkcjonowania ucznia z nadpobudliwością psychoruchową (ADHD)– rozwijanie kompetencji interpersonalnych i społecznych <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) określa podobieństwa i różnice między sobą a rówieśnikami,2) słucha tekst opowiadania i analizuje jego treść,3) zna ogólny mechanizm powstawania zaburzeń i objawy ADHD,4) formułuje zasady współpracy z rówieśnikiem z ADHD,5) rozumie, że niewłaściwe słowa i zachowania zostawiają ślad ,6) akceptuje różnorodne zachowania dzieci, także te związane z chorobą ADHD
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	załącznik 1
Czas trwania	jedna godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja społeczna - 30 minut– edukacja polonistyczna -15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Podobieństwa

Nauczyciel prosi, aby uczniowie dobrali się w pary z osobą, do której są bardzo podobne. Po dobraniu się dzieci w pary nauczyciel prosi o wyjaśnienie przyjętego kryterium wyboru rówieśnika.

Zajęcia właściwe

1. Szkoła w Leśnej Dolinie

Nauczyciel czyta głośno opowiadanie pt. „Szkoła w Leśnej Dolinie” z załącznika 1. Następnie uczniowie odpowiadają na pytania:

- *Jak zachowywał się Leon?*
- *W jaki sposób dzieci postanowiły pomóc Leonowi?*
- *Czy znacie uczniów, którzy zachowują się podobnie jak zajaczek Leon? Jak możemy im pomóc?*

2. Czy zostanie ślad?

Uczniowie rysują na arkuszu papieru kontur postaci, wycinają kontur i nadają postaci imię. Powinno to być imię fikcyjne - nie powinno być imieniem żadnego dziecka z klasy. Następnie uczniowie wyrażają o tej narysowanej postaci negatywne sądy, mówią o niej coś niemiłego (np. masz za dużą głowę, nie lubię cię, masz niemodną bluzkę). Przy każdej takiej wypowiedzi odrywają kawałek postaci.

Następnie nauczyciel poleca, żeby uczniowie postarali się sformułować o postaci opinię pozytywną, powiedzieli jej coś miłego. Przy wypowiedzaniu każdego ze stwierdzeń dokleją do postaci oderwany wcześniej kawałek.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel pyta:

- *Czy postać wygląda tak samo, jak przed rozpoczęciem ćwiczenia?*

Dzieci formułują wniosek, że nasze negatywne sądy i obraźliwe słowa zawsze zostawiają jakiś ślad w obrażanej przez nas osobie. Warto o tym pamiętać i unikać słów i zachowań, które są przykre dla innych osób.

edukacja polonistyczna, społeczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne załącznik 1

edukacja społeczna
cele operacyjne: 3, 4
środki dydaktyczne arkusz szarego papieru

edukacja społeczna
cele operacyjne: 3, 4

edukacja społeczna
cele operacyjne: 1, 6

Podsumowanie zajęć

Różnice

Nauczyciel prosi, aby uczniowie dobrali się w pary z osobą, od której bardzo się różnią. Po dobraniu się dzieci w pary nauczyciel prosi o wyjaśnienie przyjętego kryterium wyboru rówieśnika i zachęca do wzajemnej akceptacji, pomimo obserwowanych różnic w wyglądzie czy zachowaniu dzieci.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/68

Szkoła w Leśnej Dolinie

Autor: Karolina Kalinowska, współpraca: Ewa Domagała-Zyśk

Leśna Dolina to urocze miejsce. Wszyscy jej mieszkańcy dobrze się znają i lubią ze sobą przebywać. Pani Sowa jest nauczycielką w miejscowej szkole. Uczęszczają tu wszystkie małe zwierzątka. W klasie można spotkać wiewiórki Basię i Stasię, jeża Aleksandra, ślimaka Olafa, kaczuśki Helę, Krysię i Balbinę oraz zajęczka Leona. Pani Sowa zawsze w niezwykle interesujący sposób prowadzi wszystkie lekcje, ale uczniom najbardziej podobają się zajęcia z plastyki, ponieważ mogą na nich wycinać, malować, naklejać. Zwierzątka lubią także razem spędzać przerwy - wspólne zabawy dają im dużo radości.

Niestety, pod koniec zimy pani Sowa zauważyła, że dzieci coraz częściej bawią się bez zajęczka Leona, który przerwy spędzał samotnie chodząc po korytarzach szkoły. Uznała, że musi o tym porozmawiać z klasą.

Następnego dnia rano pani Sowa zaprosiła dzieci, by usiadły w kręgu na dywanie. dzieci na dywanie.

- Musimy porozmawiać - powiedziała pogodnie pani Sowa - teraz będziemy przekazywać sobie piłkę, każdy kto ją dostanie proszę by powiedział dwie dobre, miłe rzeczy o zajęczku Leonie. (zabawa z piłką w klasie pani Sowy nieraz była wykorzystywana, przy rozwiązywaniu innych klasowych problemów, więc dzieci wiedziały już na czym to polega).

Nauczycielka zaczęła jako pierwsza:

-Leon ładnie się uśmiecha i chętnie chodzi po kredę do pokoju nauczycielskiego - podała piłkę dalej.

- Leon jest wesołym zajęczkiem i fajnie rusza noskiem, kiedy chrupie marchewkę - powiedziała wiewiórka Kryśia.

- zawsze radośnie mnie wita rano w szkole i macha mi na pożegnanie, kiedy idzie do domu - powiedział jeż Aleksander.

Wszystkie dzieci bardzo chętnie mówiły o zajęczku Leonie. Gdy każde dziecko zabrało już głos, pani Sowa powiedziała:

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

-Taki jest właśnie nasz kolega - zajaczek Leon. Jednak trzeba przyznać, że czasem zachowuje się trochę inaczej. Czy może pamiętacie i chcecie przypomnieć nam takie sytuacje? Tylko proszę pamiętać, że mówimy o zachowaniu zajaczka a nie oceniamy go - zakończyła.

Dzieci chwilę milczały, pierwsza odezwał się wiewiórka Stasia:

- Ja pamiętam, jak Leoś wczoraj na stołówce podbiegł do mnie i pociągnął mnie za warkocz.

- Chciałem zagrać z Leonkiem w piłkę - powiedział ślimak Olaf - ale on tylko biegł z nią przed siebie, nawet się przy mnie nie zatrzymał.

- Kiedy mamy zrobić coś w grupie - mówiła kaczuszka Balbinka - Leon nigdy nie kończy z nami zadania, odchodzi, patrzy przez okno na to, co dzieje się na podwórku.

- A kiedy jechaliśmy ostatnio na wycieczkę do Kryształowego Strumyka, Leoś ciągle w autobusie wiercił się, czymś się bawił, coś podrzucał, chował i znowu wyciągał- dodała kaczuszka Hela.

- A na stołówce Leoś nie czeka na swoją kolejkę - cichutko odezwała się Krysia.

- Leonek ciągle ma porozrzucane przybory na stoliku i ciągle zapomina o przyniesieniu zeszytu do matematyki - zakończyła wiewiórka Basia.

Pani Sowa do końca wysłuchała wypowiedzi dzieci, nie przerywała w trakcie ani nie komentowała.

- Kochani - w końcu powiedziała - takie zachowania występują u dzieci z ADHD. Jak zauważyliście, dzieci takie mają problemy z koncentracją, potrzebują dużo więcej ruchu, są nadruchliwe i impulsywne. ADHD jest chorobą - tak jak katar, ospa czy grypa. ADHD nie można jednak szybko wyleczyć, ale można pomóc dzieciom, które jej doświadczają. Musimy się wspólnie zastanowić, jak możemy pomóc naszemu Leosiowi w pracy w szkole i w domu. Jak myślicie co możemy zrobić?

- Możemy w czasie lekcji robić krótkie przerwy, by Leon mógł np. poskakać, a my chętnie poskaczemy razem z nim - chórem odpowiedziały zwierzątka.

- Ja mogę z nim usiąść w pierwszej ławce - powiedziała wiewiórka Basia, która była najlepszą uczennicą w klasie - może będzie bardziej uważał i postaramy się, żeby był większy porządek na ławce- uśmiechnęła się Basia, zadowolona ze swojego pomysłu.

- A ja przygotuję kolorowy plan dnia, będzie wisiał w klasie przy drzwiach tak, aby Leon wiedział jakie mamy lekcje - powiedziała pani Sowa.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

- I będziemy pamiętać, żeby zajaczek spędzał przerwy razem z nami - będziemy go zapraszać do wspólnej zabawy - wołały zwierzątka.

Pani Sowa podsumowała:

- To świetne pomysły, bardzo trafne i na pewno pomogą Leosiovi w pracy w szkole i w domu. Jednak pamiętajmy o najważniejszym: Musimy być **KONSEKWENTNI** i codziennie realizować opracowany dzisiaj plan.

Zajaczek Leon podszedł do każdego i przybił „piątkę”. Wiedział, że na swoich klasowych przyjaciół zawsze może liczyć.

Na koniec pani Sowa zaproponowała by wspólnie wymyślili hasło, które będzie jednocześnie podsumowaniem zajęć. Burza mózgów przyniosła szybko świetną propozycję. Powstał plakat z napisem „ADHD - nie jest źle, gdy przyjaciół masz, radę dasz”, który z dumą trzymał w łapkach zajaczek Leon. A w nagrodę za dobrą pracę, każdy z uczniów dostał od pani Sowy naklejkę z dużym uśmiechem.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/69

Tytuł	Ptasie osiedle
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	OGÓLNE: – obserwacja i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu. OPERACYJNE: uczeń: 1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze, 2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze, 3) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania, 4) pamięta nazwy wybranych ptaków i umie opisać ich gniazda, 5) wie, jak powinna wyglądać i do czego służy budka lęgowa, 6) współpracuje w grupie podczas wykonywania zadań, 7) śpiewa prostą piosenkę i tworzy dalsze zwrotki piosenki
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 6 – według wzoru - karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny, lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, termometry cieczowe lub elektroniczne (tyle sztuk, ile zespołów lub jeden przekazywany przez nauczyciela). Budka lęgowa dla ptaków. Atlas ptaków lub pojedyncze plansze z rysunkami/zdjęciami ptaków zaobserwowanych na zajęciach w klasie II Do realizacji zajęć konieczna jest pomoc pracownika technicznego szkoły wyposażonego w 3-4-metrową drabinę oraz podstawowe narzędzia (kombinerki, drut stalowy, obcęgi).
Czas trwania	1 godzina 15 minut, w tym: – edukacja przyrodnicza - 50 minut – edukacja muzyczna - 10 minut Termin: koniec lutego - do połowy marca, po największych roztopach, słoneczny dzień

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przed realizacją lekcji wybrać dwa miejsca zawieszenia budek lęgowych i ewentualnie uzyskać zgodę dyrektora szkoły. Miejsca te powinny być w spokojniejszej części terenu szkolnego. Należy wcześniej zakupić lub wykonać w szkole dwie budki lęgowe odpowiednie dla zaobserwowanych rok wcześniej ptaków powszechnych na danym terenie. Przykłady i wytyczne na stronach internetowych:

<http://www.pedagogiczna.edu.pl/warsztat/2007/4/070414.htm> (pobrano 12.06.2015)

<http://www.mto-kr.pl/index.php/jak-pomoc-ptakom/1-budki-dla-ptakow/1-budki-dla-ptakow.html> (pobrano 12.06.2015)

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą. Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 6 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

Zajęcia właściwe

1. Obserwacje i pomiary

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny (czy pojawiają się pączki, może kwiaty), zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę. Wykonajcie pomiar temperatury w słońcu oraz w cieniu.

2. Ptasie gniazda

Czy pamiętacie, które gatunki ptaków poznaliśmy w zeszłym roku?

Nauczyciel wspomaga odpowiedzi uczniów, pokazując ptaki w atlasie lub na planszy.

- *Jak myślicie, gdzie te ptaki zakładają swoje gniazda?*
- *Jak wyglądają te gniazda?*

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2, 3

środki dydaktyczne:

- „Zeszyt obserwatora przyrody” – karta pracy nr 1
- tablety,
- termometry

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:

3, 4

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Rodzaje ptasich gniazd:

Wyróżnia się trzy główne rodzaje gniazd: ukryte (nadziemne i podziemne), półodkryte oraz odkryte.

- Gniazda ukryte są zlokalizowane w dziuplach lub budkach lęgowych (zasiedlanych między innymi przez szpaki oraz kowaliki), w norze pod ziemią lub są wykopane w brzegu rzeki, w szczelinach murów i między skałami (zasiedlane między innymi przez zimorodka oraz jaskótkę brzegówkę).
- Gniazda półodkryte umieszczone są w płytkich dziuplach o szerokim otworze, szczelinach skał albo we wnękach budynków (takie gniazdo zakłada między innymi kopciuszek).
- Gniazda odkryte są całkowicie widoczne. Mogą być otwarte lub zamknięte. Zakładane są pomiędzy gałęziami, tuż przy pniu drzewa, na ziemi, na wodzie itp. Bardzo dużo gatunków lęgnie się w takich gniazdach, na przykład remizy budują gniazda zamknięte, a łabędzie nieme – gniazda otwarte.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
5, 7
środki dydaktyczne:
- atlas lub zdjęcia ptaków,
- budka lęgowa

3. Budka lęgowa - a co to takiego?

Na zesłorocznych zajęciach wybraliście kilka najciekawszych gatunków ptaków, które zaobserwowaliście. Były to: (nauczyciel wymienia „rankingi” ptaków z zajęć, na przykład najładniej śpiewający - świergotek drzewny itd., oraz pokazuje plansze ze zdjęciami).

Dzisiaj zawiesimy dla ptaków mieszkających blisko szkoły mieszkania - budki lęgowe.

Czy każda skrzyneczka, pudełko może być budką lęgową dla ptaków, czy też musi spełniać jakieś określone wymagania?

Przygotowane zostały dwie budki lęgowe dla dwóch gatunków ptaków. Spróbujcie zgadnąć, dla których ptaków są to budki?

Uczniowie próbują zgadywać, nauczyciel na koniec podaje nazwy gatunków, które mogą się osiedlić w przygotowanych budkach i pokazuje ich zdjęcia.

Pracownik techniczny szkoły zawiesza budki.

KOMENTARZ PRZYRODNIKA:

Budki lęgowe, inaczej nazywane skrzynkami lęgowymi, powinny być odpowiednio przygotowane, tak by zamieszkujące w nich ptaki były bezpieczne. Podstawowe zasady to między innymi: dobieramy odpowiednie wymiary zarówno samych budek, jak i otworów wlotowych do odpowiednich gatunków; budka powinna mieć możliwość otwarcia, by można było ją oczyścić; częściej powinniśmy je wieszać w miejscach, gdzie nie ma naturalnych miejsc lęgowych; wieszamy je na wysokości około 4 m, tak by nie uszkodzić drzewa lub ściany budynku. Źle wykonana lub zawieszona budka albo nie zostanie zasiedlona, albo gniazdujące w niej ptaki nie będą bezpieczne.

edukacja muzyczna
cele operacyjne:
7, 8

Podsumowanie zajęć

Jak myślicie, dlaczego ludzie zawieszają budki lęgowe dla ptaków?

Ptaki ładnie śpiewają, są piękne, miło na nie patrzeć. Trzeba też jednak pamiętać, że ptaki żywią się owadami, dzięki temu w miejscach, gdzie gniazdują, jest mniej uciążliwych

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

owadów.

Jak myślicie, w jaki sposób możemy zaprosić ptaki, by zasiedliły nasze budki?

Zaśpiewajmy im piosenkę zapraszającą do naszych budek:

(na melodię: „Mam chusteczkę haftowaną”, słowa: Paweł Pytka)

Przyleć ptaszku tu do domku

Bo już idzie wiosna

Będziesz cieszył nas swym śpiewem

Chwila to radosna.

Nauczyciel zachęca dzieci, aby wymyśliły kolejne zwrotki piosenki i je zaśpiewały.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie).

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i umieścić w segregatorze.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/70

Tytuł	Psy rasowe i kundle podwórkowe
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, komunikacyjne, myślenie analogiczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie wybranych ras psów i ich roli w życiu człowieka. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) poszukuje rozwiązania na podstawie usłyszanych informacji,2) zna cechy charakterystyczne psa,3) wypowiada się na temat swojego psa,4) rozpoznaje wybrane rasy psów,5) wie, jaką rolę pełnią psy w życiu człowieka,6) wie, jakie są obowiązki opiekuna i jakie korzyści płyną z posiadania psa,7) redaguje i zapisuje pytania do wywiadu z lekarzem weterynarii,8) przeprowadza wywiad z weterynarzem,9) wie, czym zajmuje się weterynarz,10) wyjaśnia związki frazeologiczne związane z psem,11) korzysta z dostępnych źródeł informacji,12) uzasadnia swoje zdanie na zadany temat
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), eksponujące (pokaz zdjęć)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	fotografie lub rysunki psów należących do uczniów, duży arkusz papieru, książki o psach, paski papieru, słowniki frazeologiczne, tablety, karta pracy nr 1
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 90 minut– edukacja przyrodnicza - 30 minut– edukacja społeczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2

1. Zgadywanka „Co to za zwierzę?”

Nauczyciel czyta kolejne wskazówki, a zadaniem uczniów jest odgadnąć, o które zwierzę chodzi: żyje na łądzie; jest ssakiem; ma cztery kończyny; jest głównie mięsożerne; jego ciało pokryte jest sierścią; ma dobry węch itp.

Zajęcia właściwe

1. Mój pies

Swobodne wypowiedzi uczniów na temat posiadanych psów, ich rasy, miejsca pobytu, spania itp. na podstawie przyniesionych fotografii lub rysunku wykonanego w domu.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel odpowiednio wcześniej prosi uczniów, aby zgromadzili zdjęcia swojego psa lub wykonali w domu rysunek swojego pupila.

Nauczyciel omawia z uczniami różne role, które mogą pełnić psy w życiu człowieka. W większości przypadków psy dotrzymują nam towarzystwa, sprawiają, że człowiek przyjemnie spędza czas z pupilem. Są jednak psy, które służą ludziom w różnych sytuacjach, mają jakieś określone role i zadania.

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
3, 4, 5

środki
dydaktyczne:
- fotografie lub
rysunki psów
należących do
uczniów,
- książki o psach,
- Internet

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że poszczególne rasy psów (jest ich ponad 300) różnią się od siebie wielkością, budową, ciężarem, umaszczeniem. Oprócz fizycznych cech różnym rasom można także przypisać zdolności, zrównoważony charakter, świetne wyszkolenie i sprawdzenie reakcji psów w najróżniejszych sytuacjach, co zaowocowało wyselekcjonowaniem psów pracujących. Psy pracujące dzielimy na:

- psy sportowe: psy biorące udział w wyścigach,
- psy ratownicze: te, które charakteryzują się świetną sprawnością fizyczną, doskonałym węchem, odpornością na trudne warunki atmosferyczne, wytrwałością i posłuszeństwem,
- psy pracujące w służbach mundurowych (policja, wojsko, straż graniczna),
- psy towarzyszące osobom niepełnosprawnym: psy asystujące i pomagające chorym, którzy dzięki pomocy specjalnie wyszkolonych czworonogów zwiększają swoją niezależność i pewność siebie. Ludzie ci nie czują się już tak izolowani, przełamują lęki, otwierają się na świat.

Przykładowe rasy psów i ich rola:

- bernardyn: pies wykorzystywany w ratownictwie górskim, w poszukiwaniach osób zaginionych,
- owczarek niemiecki, bernardyn, labrador: pies przewodnik, przeważnie dla ludzi niewidomych.
- owczarek niemiecki, labrador, foksterier: pies tropiciel, tropi ślady przestępców, pracuje w policji, tropi narkotyki, pracuje na lotnisku, odkopuje ludzi spod lawin,
- owczarek podhalański: pies pasterski, wykorzystywany do pilnowania owiec w górach,
- rottweiler: pies obronny, jest bardzo groźny,
- wyżeł, jamnik, ogar polski, chart: pies gończy, myśliwski, pomocnik myśliwego,
- husky: pies pociągowy, ciągnie sanie.
- golden, labrador: psy wykorzystywane w dogoterapii.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Ucniowie zdolni mogą wyszukać zdjęcia, ilustracje wymienionych psów, a także przygotować ciekawostki o różnych rasach, korzystając z dostępnej literatury lub zasobów Internetu i zaprezentować je w klasie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6
środki
dydaktyczne:
duży arkusz papieru

2. Obowiązek czy przyjemność?

Ucniowie odpowiadają na zadane przez nauczyciela pytania:

Jakie są obowiązki opiekuna psa?

Jakie korzyści przynosi posiadanie psa?

Wypowiedzi zapisywane są w dwóch kolumnach na dużym arkuszu papieru. Uczniowie

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza,
społeczna

cele operacyjne:

7, 8, 9

środki
dydaktyczne:
paski papieru

porównują liczbę wpisanych obowiązków i korzyści i na tej podstawie wysuwają odpowiednie wnioski.

3. Spotkanie z lekarzem weterynarii

Uczniowie wspólnie z nauczycielem redagują i zapisują na paskach papieru pytania, które będą zadawać podczas wizyty u weterynarza lub wizyty weterynarza w klasie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel odpowiednio wcześniej powinien ustalić z weterynarzem, czy spotkanie odbędzie się w gabinecie, czy w klasie.

Przykładowe pytania do lekarza weterynarii:

Jak często powinno się zabierać psa do weterynarza?

Czy są takie rasy, które wymagają szczególnej opieki weterynaryjnej?

Jakie szczepienia stosuje się u psów?

Jak długo żyje pies?

Dlaczego zmienia sierść?

Czy psy rasowe odżywiają się inaczej?

Dlaczego pies często ma otwarty pysk i ziewa?

Dlaczego pies merda ogonem?

Dlaczego nos psa jest wilgotny?

4. Jak pies z kotem, czyli...

Uczniowie próbują wyjaśnić przy pomocy słownika frazeologicznego lub Internetu związki frazeologiczne związane z psem (karta pracy nr 1), następnie prezentują wyniki swojej pracy na forum klasy.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:

10, 11

środki
dydaktyczne:

- słownik
frazologiczny,
- tablety,
- Internet,
- karta pracy nr 1

edukacje:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne: 12

Podsumowanie zajęć

Pies najlepszym przyjacielem człowieka

Uczniowie wypowiadają się, co sądzą na temat tego powiedzenia i w jakich sytuacjach się ono sprawdza.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/70

Połącz w pary wyrażenie związane z psem z wyjaśnieniem jego znaczenia.

coś zdaje się psu na buty

wierny jak pies

jak psu z gardła wyciągnięte

wieszać na kimś psy

pies z kulawą nogą nie przyjdzie

goić się jak na psie

głodny jak pies

jak pies z kotem

całuj psa w nos

francuski piesek

zejść na psy

bardzo głodny

żyć w niezgodzie

goić się bardzo szybko,
bez komplikacji

podupaść

ktoś przesadnie delikatny,
rozpieszczony

coś jest całkowicie niepraktyczne,
nikomu niepotrzebne, bez sensu

nic z tego

niechlujne, pomięte

nikt nie przyjdzie

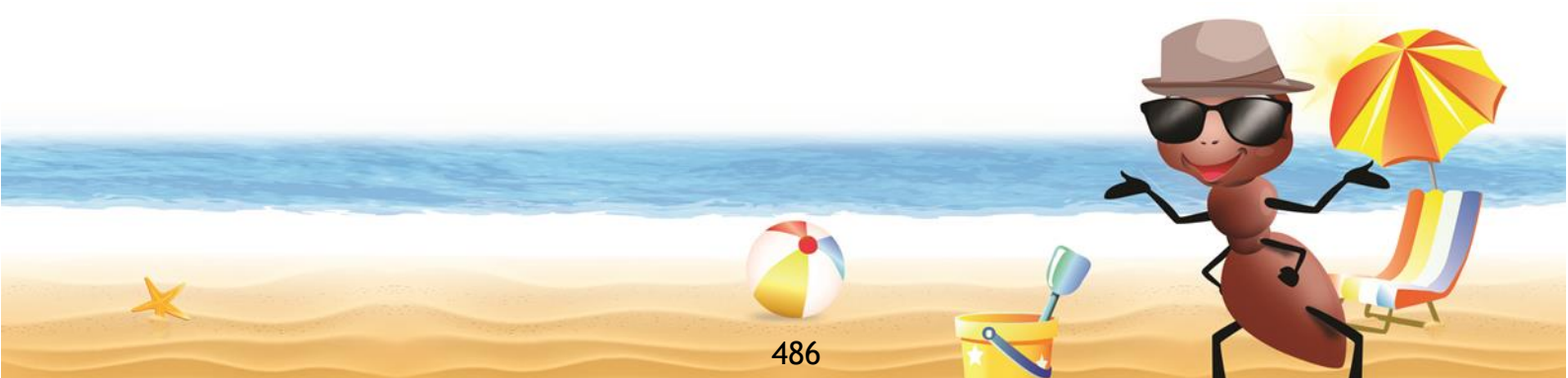
bardzo wierny

obmawiać kogoś, źle o kimś mówić,
oskarżać kogoś o coś

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/71

Tytuł	Ja tylko żartowałem...
Kształtowane kompetencje	językowe, informatyczne, myślenie twórcze, matematyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– uświadomienie uczniom, kiedy i w jakich okolicznościach można żartować. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) ocenia sytuację zgodnie ze swoim przekonaniem,2) wie, jakie są oznaki wiosny, nazwy kwiatów i zwierząt leśnych,3) podaje synonimy słowa „żart”,4) korzysta ze słowników,5) rozumie frazę „głupi żart”,6) rozróżnia zabawne i głupie żarty,7) wyjaśnia związki frazeologiczne dotyczące żartów,8) wyszukuje potrzebne informacje w Internecie,9) rozwiązuje zadania nietypowe,10) wie, kiedy jest prima aprilis,11) korzysta z kalendarza i dokonuje obliczeń kalendarzowych,12) zgodnie i twórczo pracuje w parach lub w grupie
Metody pracy	podające (odczyt, pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (burza mózgów, trening twórczości)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1, słownik wyrazów bliskoznacznych i synonimów, związki frazeologiczne zapisane na karteczkach, słownik frazeologiczny języka polskiego, słowniki frazeologiczne dostępne w Internecie, tablety, arkusze papieru, kalendarze, karta pracy nr 1
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 60 minut– edukacja matematyczna - 45 minut– edukacja przyrodnicza - 10 minut– zajęcia komputerowe - 15 minut– edukacja społeczna - 5 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:
załącznik 1

Wprowadzenie do zajęć

Czy to żart czy nie żart?

Nauczyciel lub chętny uczeń czyta list od mrówki Eureka - załącznik 1:

Kochani!

Kilka dni temu przytrafiła mi się pewna przygoda. Wybrałam się na spacer po lesie. Było bardzo miło, gdyż zakwitły fiołki, zawilce i inne kwiaty. Ptaki pięknie śpiewały. Przystanęłam, aby przyjrzeć się dzięciołowi, który stukał w drzewo. Jak się domyślicie, musiałam wysoko zadzierać głowę. W tym czasie wiewiórka zrzuciła na mnie ogromną szyszkę. Przewróciłam się, chyba na chwilę straciłam przytomność. Kiedy się ocknęłam, wiewiórki nie było. Sama nie wiem, co myśleć o tym zdarzeniu. Czy to był przypadek? A może „głupi żart”? Pomóżcie mi rozwiązać tę zagadkę.

Życzę Wam samych przyjemnych wycieczek do lasu!

Wasza mrówka Eureka

Uczniowie próbują wyjaśnić problem mrówki, odpowiedzieć na pytania, które zadała w liście, używając odpowiednich argumentów.

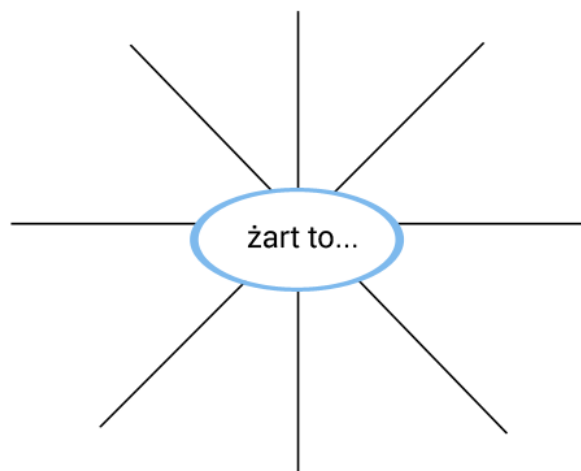
WSKAZÓWKA METODYCZNA

W zależności od czasu, jaki nauczyciel ma na zrealizowanie tematu, można nawiązać do przyrodniczego aspektu listu, czyli przeprowadzić z uczniami rozmowę przypominającą pierwsze oznaki wiosny w lesie, nazwy kwiatów, zwierząt.

Zajęcia właściwe

1. Żart to inaczej...

Uczniowie podają synonimy słowa „żart”, zapisując je na tablicy.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4

środki dydaktyczne:
- duży arkusz papieru,
- słownik wyrazów
bliskoźnacznych
i synonimów

WSKAZÓWKA METODYCZNA

1. Synonimy słowa „żart” to między innymi: dowcip, kawał, psikus, humor, żarcik, drwina, ironia, numer, ośmieszenie, parodia, figiel, farsa, psota, szydzenie, wybryk, zagranie, wygłup, złośliwość.
2. W przypadku braku pomysłów uczniowie mogą skorzystać ze słownika wyrazów bliskoznacznych i synonimów.

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne:
5, 6, 12

środki dydaktyczne:
arkusze papieru

2. Zabawne i głupie żarty

Rozmowa z uczniami na temat, jakie żarty można uznać za śmieszne i zabawne, a które za „głupie”. Uczniowie dochodzą do wniosku, że żarty, które sprawiają przykrość innym, to „głupie żarty”.

Nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy, z których jedna wypisuje na arkuszu papieru 10 sytuacji zabawnych żartów, a druga 10 sytuacji, w których żarty są przykre.

Następnie grupy prezentują swoje pomysły, odpowiadając na pytania nauczyciela:

W jakich sytuacjach nie należy się śmiać?

Z jakich osób nie można żartować?

W jakich miejscach i okolicznościach należy zachować powagę?

Kiedy żarty bywają przykre?

Czy łatwo jest się śmiać z samych siebie?

W jaki sposób naprawić wyrządzoną głupimi żartami krzywdę?

edukacja
polonistyczna,
zajęcia
komputerowe

cele operacyjne:
4, 7, 8, 12

środki dydaktyczne:
- związki frazeologiczne zapisane na karteczkach,
- słownik frazeologiczny języka polskiego,
- słowniki frazeologiczne dostępne w Internecie,
- tablety

3. Wyjaśnienie związków frazeologicznych

Nauczyciel rozdaje na kartkach zapisane związki frazeologiczne dotyczące żartów. Uczniowie w parach lub w grupach próbują wyjaśnić ich znaczenie, korzystając z własnych doświadczeń oraz ze słownika frazeologicznego języka polskiego lub słowników frazeologicznych dostępnych w Internecie.

Przykłady:

Żarty na bok.

Stroić z kogoś żarty.

Żarty się skończyły.

Sypać dowcipami jak z rękawa.

Znosić czyjeś humory.

Z tym nie ma żartów.

Nie mieć humoru.

Śmiać się do teź.

edukacja
matematyczna

cele operacyjne: 9

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

4. Rozwiązywanie zadań nietypowych

Uczniowie otrzymują zadania na karcie pracy nr 1.

edukacja:
społeczna,
matematyczna
cele operacyjne:
10, 11
środki dydaktyczne:
kalendarze

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel pyta uczniów:

Czy jest taki dzień, w którym można pozwolić sobie na więcej żartów?

Kiedy jest ten dzień i jaką nosi nazwę?

Jeśli zajęcia odbywają się wcześniej, nauczyciel prosi uczniów, aby obliczyli, za ile dni wypadnie prima aprilis - ile to tygodni, jaki to będzie dzień tygodnia itp. Jeśli zajęcia będą realizowane po 1 kwietnia, można zadać podobne pytania - jaki to był dzień tygodnia, ile dni, tygodni minęło lub za ile miesięcy będzie.

Kochani!

Kilka dni temu przytrafiła mi się pewna przygoda. Wybrałam się na spacer po lesie. Było bardzo miło, gdyż zakwitły fiołki, zawilce i inne kwiaty. Ptaki pięknie śpiewały. Przystanęłam, aby przyjrzeć się dzięciołowi, który stukał w drzewo. Jak się domyślacie, musiałam wysoko zadzierać głowę. W tym czasie wiewiórka zrzuciła na mnie ogromną szyszkę. Przewróciłam się, chyba na chwilę straciłam przytomność. Kiedy się ocknęłam, wiewiórki nie było. Sama nie wiem, co myśleć o tym zdarzeniu. Czy to był przypadek? A może głupi żart? Pomóżcie mi rozwiązać tę zagadkę.

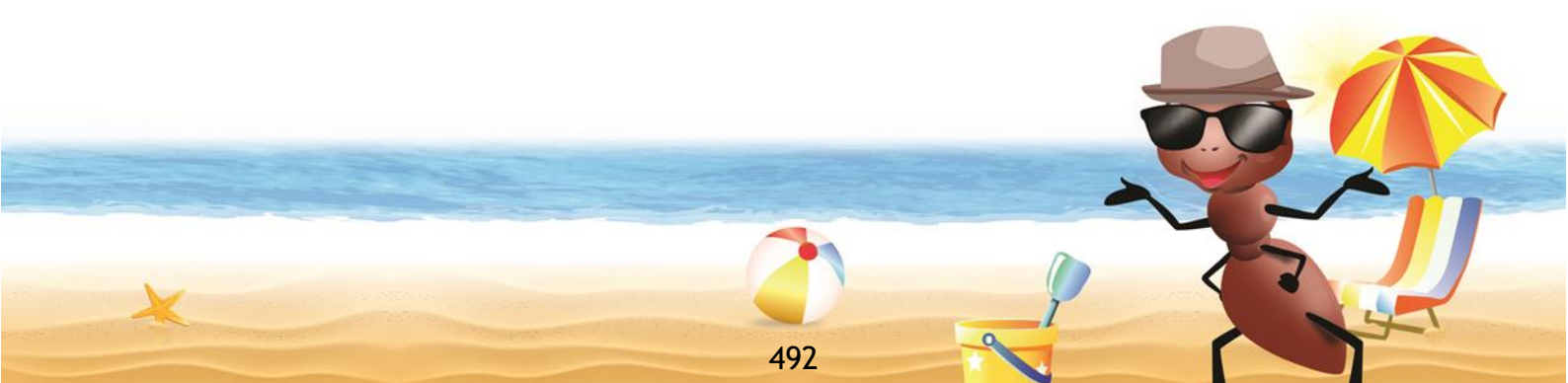
Życzę Wam samych przyjemnych wycieczek do lasu!

Wasza mrówka Eureka

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/72

Tytuł	Dzień Ziemi
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– obserwacja i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze,2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze,3) uczestniczy w spotkaniach i innych wydarzeniach o charakterze ekologicznym,4) bierze udział w zabawach, minigrach, grach terenowych i zawodach,5) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania,6) przygotowuje pracę plastyczną dowolną techniką związaną tematycznie z Dniem Ziemi.
Metody pracy	obserwacja bezpośrednia, zajęcia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 7 – karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, termometry cieczowe lub elektroniczne (tyle, ile zespołów lub jeden przekazywany przez nauczyciela)
Czas trwania	<p>2 godziny, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza - 30 minut– zajęcia komputerowe - 30 minut– edukacja plastyczna - 30 minut <p>Nie wliczono czasu pobytu dzieci na obchodach Dnia Ziemi Termin: kwiecień</p>

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przynajmniej miesiąc wcześniej zebrać informacje o organizowanych imprezach z okazji Dnia Ziemi, na przykład ze stron internetowych najbliższej położonych uniwersytetów (na przykład <http://www.umcs.pl/pl/dzien-ziemi,5360.htm#page-1> , <http://www.up.lublin.pl/studenci/?rid=6609>), jednostek samorządu terytorialnego. W przypadku wielu imprez konieczna jest wcześniejsza rezerwacja uczestnictwa.

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 7 z „Zeszytu obserwatora przyrody”.

Zajęcia właściwe

1. Obserwacje i pomiary

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny, zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę z liśćmi i kwiatami. Pomiary temperatury wykonywane są w słońcu oraz w cieniu, rozpoznają rodzaje chmur.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli organizacja dnia wymaga wczesnego wyjazdu na obchody Dnia Ziemi, prace obserwacyjne można przeprowadzić po powrocie do szkoły.

2. Obchody Dnia Ziemi

Wyjazd na obchody Dnia Ziemi na Uniwersytet lub inne miejsce.

Będziemy uczestniczyć w różnych zajęciach organizowanych z okazji Dnia Ziemi. Macie ze sobą tablety, które umożliwiają fotografowanie lub filmowanie. W zespołach eksperckich wykonajcie fotografie (lub filmy), tak by po powrocie można było przygotować fotorelację lub wideorelację.

Nauczyciel przedstawia najistotniejsze informacje organizacyjne oraz dotyczące bezpieczeństwa przebywania poza szkołą.

Podczas zajęć nauczyciel nadzoruje i wskazuje, jakie zdarzenia warto fotografować.

Podsumowanie zajęć

W pracowni szkolnej po powrocie nauczyciel zgrywa materiał fotograficzny lub filmowy z tabletów uczniów i kopiuje na komputery stacjonarne.

W znanym wam programie edycyjnym wykonajcie:

1. plakat informacyjny „Byliśmy na Dniu Ziemi” (do wydruku),
2. materiały do zamieszczenia na stronie internetowej,
3. fotorelację dla rodziców (w wersji elektronicznej do przesłania pocztą e-mail),

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne
1, 2

środki dydaktyczne:

- „Zeszyt obserwatora przyrody” - karta pracy nr 1,
- termometry,
- tablety

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne
3, 4, 5

środki dydaktyczne:

- tablety

zajęcia
komputerowe
edukacja plastyczna
cele operacyjne:
5, 6

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

4. plakat „Na Dniu Ziemi najbardziej mi się podobało....”.

Uczniowie wybierają jedno z zadań i je wykonują w grupach: selekcjonują wykonane zdjęcia, edytują podpisy itd.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wykonane materiały należy opublikować zgodnie z przeznaczeniem.

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i wpiąć w segregator. Materiały fotograficzne z obserwacji należy skopiować do odpowiednich folderów.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/72

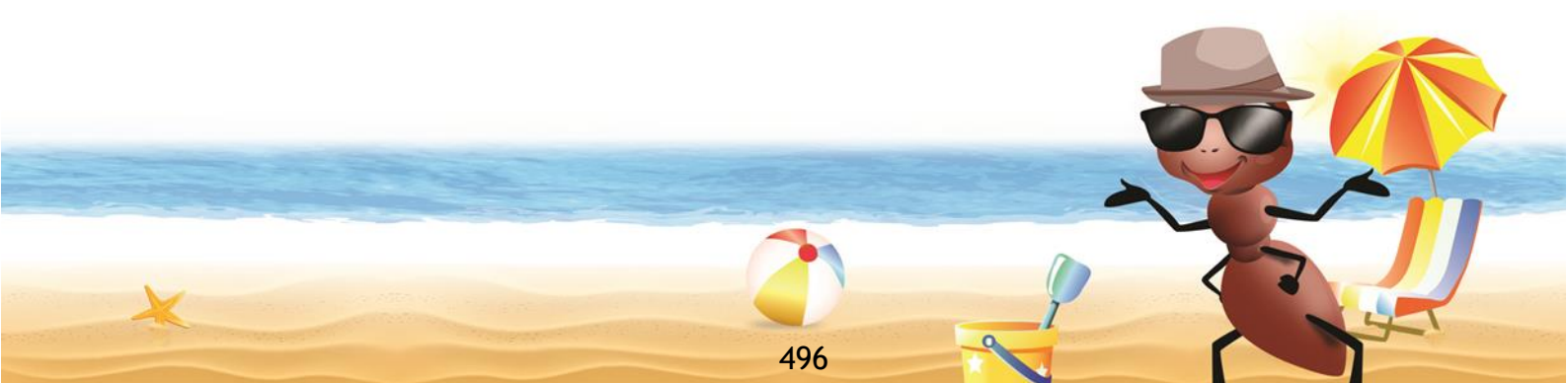
„Zeszyt obserwatora przyrody” - strona 7. Data obserwacji: godz. Kierownik zespołu:.....

Nazwa rośliny	Opis rośliny Wykonał:.....	Temperatura: W słońcu W cieniu	Zaobserwowane chmury Obserwacje wykonał:
Zdjęcie/rysunek Zdjęcia wykonał.....			

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/73

Tytuł	Bajki na nowo
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie sprawności narracyjnej,– rozwijanie myślenia twórczego uczniów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wymienia tytuły znanych bajek literackich,2) podaje alternatywne tytuły bajek,3) odgaduje właściwe tytuły bajek na podstawie otrzymanych wskazówek,4) tworzy różne zakończenia znanych bajek,5) podaje 10 pytań, które mógłby zadać wybranej postaci z bajek,6) demonstruje za pomocą gestów i ruchów tytuły znanych bajek,7) tworzy spójną opowieść wspólnie z pozostałymi osobami z klasy
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	kartki z tytułami bajek - do kalamburów
Czas trwania	2 godziny - edukacja polonistyczna

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczne
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Tytuły bajek

Uczniowie zapisują na kartkach znane im tytuły bajek (książek). Porównują swoją listę z listą kolegi lub koleżanki z pary. Podkreślają wspólne tytuły i wybierają z nich jeden. Odtwarzają wspólnie przebieg zdarzeń w bajce i zapisują go w punktach w zeszytach.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W przypadku trudności z odtworzeniem wydarzeń w bajce nauczyciel proponuje konsultacje na forum. Można również wybrać się do biblioteki szkolnej i wypożyczyć potrzebne pozycje, a po powrocie do klasy od razu zweryfikować powstałe wątpliwości.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3

Zajęcia właściwe

1. Alternatywne tytuły bajek

Uczniowie układają w parach pięć innych (alternatywnych) tytułów wybranej bajki. Ważne aby tytuły te były ułożone w następującej kolejności: od najmniej do najbardziej wskazujących na daną bajkę. Następnie każda para odczytuje tytuły na forum. Zadaniem pozostałych osób jest odgadnięcie właściwego tytułu. Podejmują próbę po każdym odczytanym tytule (stąd powyższa kolejność).

Przykładowo:

Alternatywne tytuły dla Kopciuszka:

- „O smutku”,
- „Rodzina wcale nie jest taka dobra”
- „Każdy może liczyć na cud”
- „O dyni, co wozi na bal”
- „Pantofelek szczęścia”.

2. Inne zakończenie

Uczniowie tworzą w parach trzy różne wersje zakończenia wybranej bajki. Zapisują swoje propozycje w zeszytach.

3. Wywiad z postacią z bajki

Uczniowie przygotowują w parach 10 pytań, jakie chcieliby zadać wybranej postaci z bajki (warto odnieść się do bajki wskazanej przez uczniów na początku zajęć).

4. Kalambury

Uczniowie tworzą 2 zespoły. Kolejno 5 przedstawicieli drużyn losuje kartkę z tytułem bajki i za pomocą ruchów i gestów stara się umożliwić swojemu zespołowi odgadnięcie, o jaką bajkę chodzi. Każdy zawodnik ma 2 minuty na zaprezentowanie danego tytułu. Jeśli drużyna w tym czasie odgadnie go, otrzymuje punkt.

Proponowane tytuły:

- „Kopciuszek”,

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 5

edukacja
polonistyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
- kartki z tytułami
bajek
- do kalamburów

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 7

„Czerwony Kapturek”,

„Kot w butach”,

„Tomciu Paluch”,

„Złotowłosa”,

„Jaś i Małgosia”,

„Śpiąca Królewna”,

„Mała Syrenka”.

Podsumowanie zajęć

Wspólna bajka

Nauczyciel rozpoczyna wspólne tworzenie bajki od zdania:

Działo się to w czasach, do których pamięć ludzka już nie sięga.

Każda kolejna osoba dokłada jedno zadanie, tworząc spójną opowieść.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/74

Tytuł	Ptasie gniazda
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie naukowe, interpersonalne i społeczne, matematyczne, intrapersonalne i emocjonalne, artystyczne (muzyczne i plastyczne)
Cele zajęć	OGÓLNE: – poznanie budowy i funkcji ptasiego gniazda. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) zna wybrane gatunki ptaków, rozpoznaje je na podstawie opisu, opisuje niektóre z nich,2) umie wyjaśnić, gdzie i z czego wybrane gatunki ptaków budują swoje gniazda,3) rozumie, co znaczą pojęcia „gniazdowniki” i „zagniazdowniki”,4) wykonuje ilustrację zgodną ze zdobytą wiedzą o ptakach,5) kształtuje emocjonalne więzi z przyrodą,6) umie napisać notatkę na dany temat,7) wie, jak zachować się w sytuacji zagubienia,8) umie napisać ogłoszenie, zna cechy ogłoszenia,9) zna zasady pisowni i jego wyjątki,10) śpiewa poznane piosenki,11) zna wartości nut i umie je rytmizować,12) umie wykonać obliczenia, zna zasady kolejności wykonywania działań,13) potrafi znaleźć praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy,14) chętnie bierze udział w zabawie ruchowej.15) zna nazwy wybranych ptaków w języku angielskim
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (zagadka, tabele), eksponujące (filmy, wystawa) praktyczne (ćwiczenia praktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	dostęp do Internetu, załącznik 1-3, karty pracy nr 1-4, karta pracy <i>English Ant 62</i>

Czas trwania	3 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza - 30 minut– edukacja muzyczna - 15 minut– edukacja społeczna - 15 minut– edukacja polonistyczna - 20 minut– edukacja matematyczna - 25 minut– edukacja plastyczna - 30 minut– język angielski - 15 minut
--------------	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauka pierwszej zwrotki piosenki „Leśne dzwonki”.

Nauczyciel włącza piosenkę www.youtube.com/watch?v=AkmR1Ot-uHs. Dzieci dwukrotnie odsłuchują nagranie, a następnie omawiają treść utworu.

O jakiej porze roku opowiada piosenka?

Jakie ptaki są wymienione w piosence?

Zapisanie nazw ptaków na tablicy.

Omówienie nastroju, melodii, tempa i refrenu piosenki.

Nauka pierwszej zwrotki piosenki i refrenu - powtarzanie fragmentów na zasadzie echa z wyklaskiwaniem rytmu.

2. Zabawa muzyczno-ruchowa „Powrót ptaków”.

Uczniowie naśladują ruchem ptaki powracające z ciepłych krajów:

- przy akompaniamencie w rytmie szesnastek naśladują lot małych ptaszków, poruszając rękami w dół i w górę,
- przy akompaniamencie w rytmie ćwierćnut naśladują lot dużych ptaków, poruszając rękami w dół i w górę,

W trakcie trwania pauzy wykonują przysiad.

Zajęcia właściwe

1. Rozwiązanie zagadki:

Co buduje każdy ptak,

by chować pisklęta,

tylko taki jeden

o tym nie pamięta?

Rozmowa inspirowana zagadką.

edukacja muzyczna
cele operacyjne:
10, 11, 14
środki dydaktyczne:
komputer z dostępem
do Internetu

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5
środki dydaktyczne:
komputer z dostępem
do Internetu

2. Czym jest gniazdo?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ptaki są bardzo opiekuńczymi rodzicami. W celu wychowania potomstwa prawie wszystkie troszczą się o gniazdo, jaja i pisklęta.

Gniazdo jest dla ptaka miejscem składania jaj i wychowywania piskląt. Część gatunków buduje bardzo dokładne i precyzyjne konstrukcje, z kolei inne zakładają gniazda niestarannie lub znoszą jaja bezpośrednio na ziemi lub skałach.

Dlaczego gniazda są tak różne? Czy młode mają różne potrzeby?

Właśnie tak. Są to:

- **gniazdowniki**, które najczęściej rodzą się nagie (bez upierzenia) i ślepe, czasami są pokryte rzadkim puchem. Nie potrafią same zdobywać pożywienia i są całkowicie uzależnione od pomocy dorosłych, które je ogrzewają i karmią.
- **zagniazdowniki**, określenie gatunków ptaków, których pisklęta bardzo szybko po wykluciu z jaja są zdolne do samodzielnego życia i nie przebywają w gnieździe. Są one pokryte gęstym puchem, sprawnie chodzą, biegają (niektóre także pływają), potrafią utrzymać stałą temperaturę ciała. Opuszczają gniazdo w trakcie pierwszego dnia od wyklucia i samodzielnie zbierają pokarm (wskazywany przez rodziców). Samice przez pewien czas prowadzą je, chronią przed napastnikami i ogrzewają pod skrzydłami.

3. Oglądanie filmu Ptaki budują gniazda -

<https://www.youtube.com/watch?v=9qTkJ6xJtuM>, pobrano 12.06.2015

4. Rozmowa na temat filmu:

Jakie gatunki ptaków pojawiły się w filmie?

Jak mogą wyglądać ptasie gniazda?

Z czego mogą być zbudowane?

Czego jeszcze ciekawego dowiedzieliście się z filmu?

5. Znamy ptaki i ich zwyczaje.

Uczniowie, korzystając z Internetu i dostępnych książek omawiają wygląd, tryb życia, budowę gniazda oraz wyglądu młodych omawianych ptaków.

Zwracamy uwagę na określenia rodzaju młodych: gniazdowniki - bocian, remiz, jaskółka oraz zagniazdowniki - perkoz.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 5, 14
środki dydaktyczne:
- komputer z
dostępem do
Internetu
- załączniki 1-2

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Głównym budulcem jest materiał roślinny, taki jak: gałęzie, trawa, a także ziemia, pióra własne i innych ptaków oraz sierść ssaków itd. Szczególnie interesujące jest używanie pajęczyny. U wielu małych gatunków służy ona jako spoiwo wewnętrznej ściany gniazda. Powszechnymi materiałami są też wilgotna ziemia i glina, które nadają większą spoiwość, twardość i trwałość konstrukcji. Z gliny budują jaskółki. Ponadto ptaki często używają jako lepiszcza własnej śliny. Zdarza się też, że używają materiału wytworzonego przez człowieka na przykład kawałków sznurka, papieru, tkaniny, a nawet plastiku (jednak ten materiał może być szkodliwy dla ptaków). Istotne jest, że każdy gatunek ptaka ma własne upodobania co do materiału, którego używa w poszczególnych warstwach gniazda.

zajęcia plastyczne
cele operacyjne:

4, 5

środki dydaktyczne:

- gałązki,
- patyki,
- trzcina,
- sznurek,
- plastelina,
- wata, piórka,
- glina
- załączniki 1-2

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
6, 14

6. Wykonanie pracy plastycznej Budujemy gniazdo dla...

W wyznaczonym miejscu zgromadzone są różnorodne materiały do wykonania gniazda (gałązki, patyczki, słoma, trzcina, sznurek, plastelina, wata, piórka, glina) zdjęcia omawianych ptaków.

Grupy dowolną techniką przygotowują ilustrację. Mogą wykorzystać zgromadzone materiały i ilustracje. Uwzględniają miejsce występowania danych ptaków i sposób budowy gniazda.

7. Wspólne redagowanie notatki na temat ptasich gniazd.

Czy gniazda są do siebie podobne?

Czym się różnią?

Gdzie budują ptaki swoje gniazda?

Wniosek: Każdy gatunek ptaka ma swój własny sposób i miejsce budowania gniazd. Różnią się wielkością, kształtem, głębokością, grubością ścian, rodzajem materiału budulcowego oraz sposobem umocowania. Bociany i jaskółki swoje gniazda budują w pobliżu ludzkich domostw. Remizy wśród drzew lub krzewów nad brzegami jezior, rzek i stawów. Natomiast perkozy wśród trzcin lub na otwartej przestrzeni jezior i stawów.

8. Zapisanie notatek do zeszytu

9. Ciekawostki o kukułce

Nauczyciel opowiada ciekawostki o kukułkach. Odgłosy charakterystyczne dla tego gatunku wydają samce. Gdy jest zdenerwowany okrzyk przechodzi w *hahhahah*. Ten odgłos podobny do śmiechu jest głównym głosem samicy, która nie kuka. Dawno temu kukułkę nazywano gżegżółką, zazulą - są to nazwy ludowe.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Tylko kukułka, która nie potrafi budować gniazd, podrzuca jaja do gniazd innych gatunków, na przykład pliszki siwej, trzcinniczka. Po wykluciu pisklą kukułki wyrzuca z gniazda „przybrane rodzeństwo”, a „przybrani rodzice” z oddaniem wychowują większego od siebie pisklaka.

Zapis na tablicy słowa **gżegżółka** i omówienie pisowni tego wyrazu.

Wszystkie ptaki budują gniazda, tylko kukułka ich nie buduje, bo nie umie, więc jak sobie radzi?

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 12
środki dydaktyczne
- załącznik 3
- karta pracy nr 1

10. Zabawa „Jaką jestem liczbą?”

Uczniowie wraz z nauczycielem siadają w kręgu. Wszyscy odliczają do dwóch. Jedyńki otrzymują kartoniki z napisami na przykład załącznik 3.

Jestem liczbą 5, a ty jesteś liczbą ode mnie 6 razy większą.

W gnieździe bociana są 4 jajka. Ile jest jajek w 3 gniazdach?

Jestem liczbą 42, a ty jesteś ode mnie 7 razy mniejszą.

Mam 18 zł. Ty masz 3 razy mniej. Ile masz pieniędzy?

Jestem liczbą 27, a ty jesteś ode mnie o 5 większa itp.

Uczniowie-dwójki odgadują jakimi są liczbami po zadaniu pytania przez uczniów-jedyńki.

11. Zabawa z kostkami Zadanie na karcie pracy sprawdzane w parach. Uczniowie rzucają dwoma kostkami do gry i wyrzucone liczby wpisują w działanie lub samodzielnie budują działania, pamiętając o kolejności wykonywania działań, na przykład:

$$\dots - \dots + 37 =$$

$$93 - \dots - \dots =$$

$$\dots - \dots + \dots = 62 \text{ itp}$$

12. Próba odpowiedzi na pytanie: Czy wszystkie przychodzące na świat młode pisklęta przeżyją i staną się dorosłymi?

Jakie niebezpieczeństwa czyhają na młode?

Które ptaki przeżyją?

Na czym polega równowaga w przyrodzie?

13. Czyje to ogłoszenie?

Dzieci odczytują ogłoszenie z karty pracy nr 3 i próbują zidentyfikować jego autora.

Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej lub pokazuje zdjęcia młodych perkozów - załącznik 2.

Dzieci rysują zaginionego malucha.

14. Cechy ogłoszenia

Wspólne ustalenie, że w ogłoszeniu należy podać tylko:

niezbędne informacje o poszukiwanym,

adres, pod którym można powiadomić o zgubie.

15. English Ant 62

Uczniowie poznają nazwy wybranych ptaków w języku angielskim, a następnie wykonują ćwiczenia na karcie pracy.

Podsumowanie zajęć

Wpisz na drzewie (karta pracy nr 4), jak najwięcej nazw ptaków z ó. Nazwy mogą być zdrobnieniami na przykład: *sówka, wróbel, sójka, jaskółka, sokół, przepiórka, dymówka, łozówka, myszotów, płomykówka, rybołów...*

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
5, 7

edukacja społeczna
edukacja polonistyczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
- karty pracy nr 2-3
- załącznik 2

język angielski
cele operacyjne: 15
środki dydaktyczne:
karta pracy *English Ant 62*

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
8, 9
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 4

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/74

Pytanie	Odpowiedź
Nazwa	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Wygląd	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Występowanie	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Gdzie budują swoje gniazda	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Z czego budują gniazda	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Wygląd młodych	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

KARTA PRACY NR 2 sc. III/74

1. Napisz, jaki ptak może być autorem tego ogłoszenia. Narysuj gniazdo i poszukiwane pisklę.

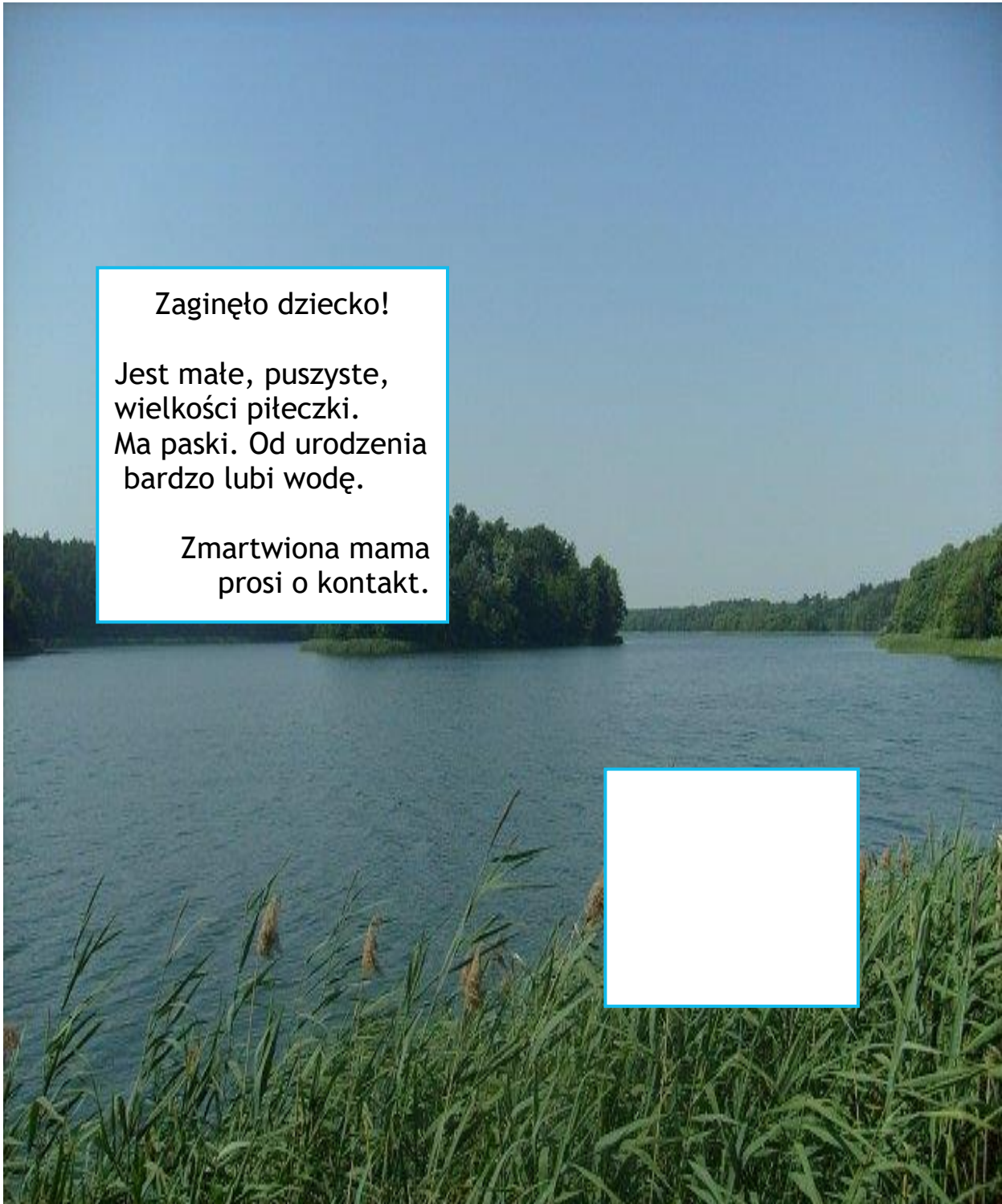
KARTA PRACY NR 3 sc. III/74

Ułóż ogłoszenie o poszukiwaniu potomstwa przez jedno z ptaków. Podaj informacje o jego kształcie, kolorze, sposobie poruszania się, wydawanych odgłosach i środowisku życia. Wykonaj ilustrację.

Zaginęło dziecko!

Jest małe, puszyste,
wielkości piteczki.
Ma paski. Od urodzenia
bardzo lubi wodę.

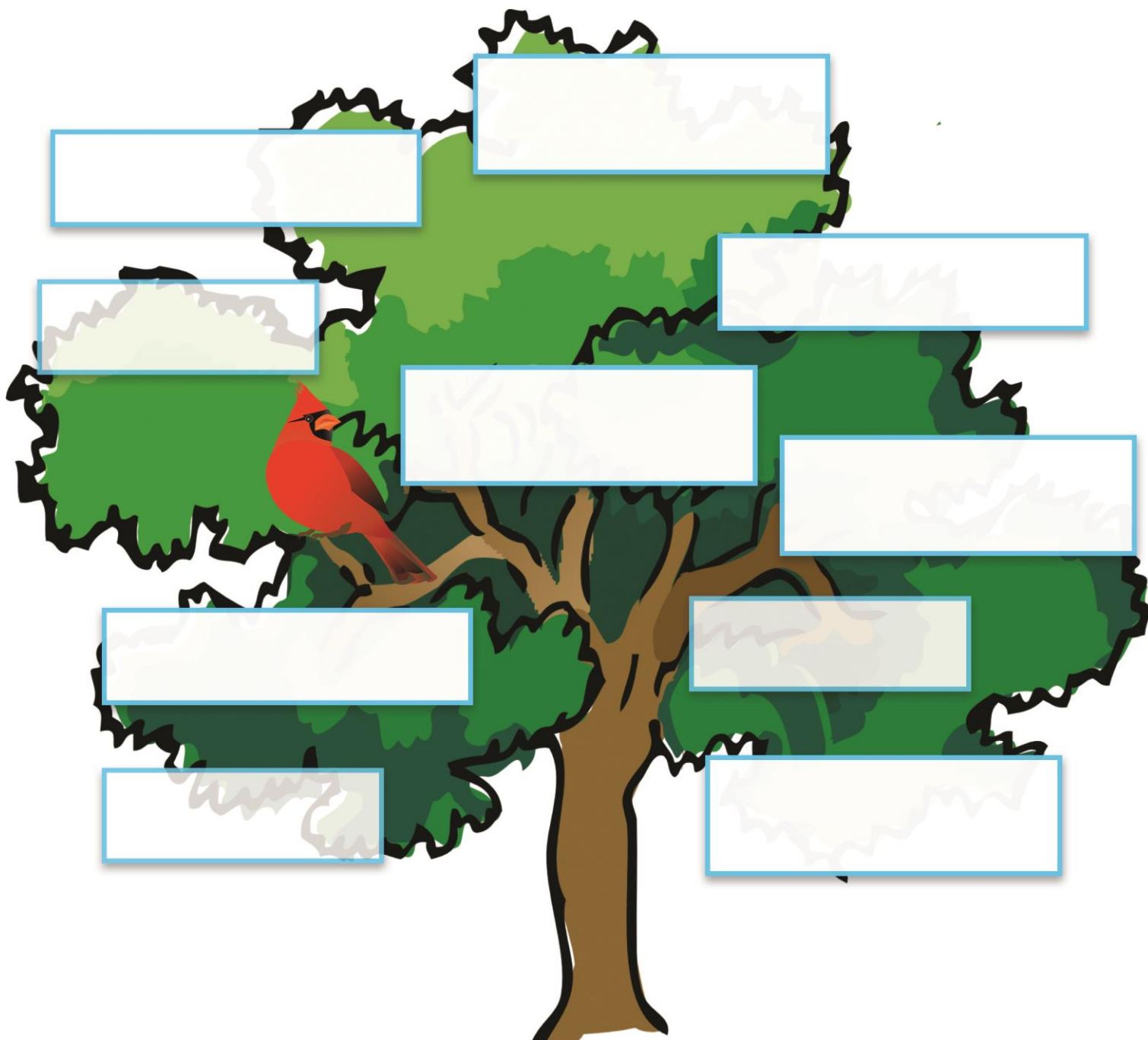
Zmartwiona mama
prosi o kontakt.

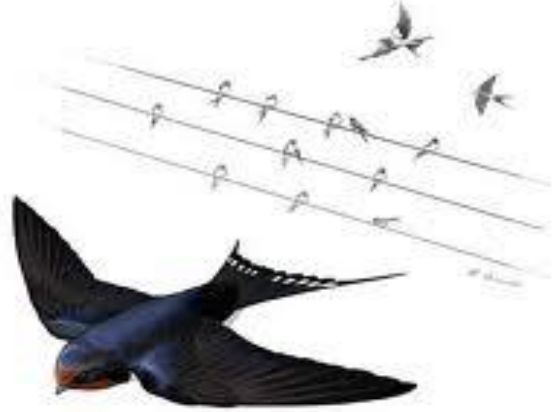
KARTA PRACY NR 4 sc. III/74

Wpisz na drzewie jak najwięcej nazw ptaków z „ó”. Nazwy mogą być zdrobnieniami na przykład: „sówka”.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/74

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/74

Młode perkozy

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/74

<p>Jestem liczbą 5, a ty jesteś liczbą ode mnie 6 razy większą.</p>	<p>Mam 6 kart o ptakach, a ty o 6 razy więcej. Ile masz kart?</p>
<p>Jestem liczbą 27, a ty jesteś ode mnie o 5 większa.</p>	<p>Mam 18 zł. Ty masz 3 razy mniej. Ile masz pieniędzy?</p>
<p>W gnieździe bociana jest 4 jajka. Ile jest jajek w trzech bocianich gniazdach, jeśli we wszystkich jest po tyle samo?</p>	<p>Mam 29 kart o ptakach, a ty o 7 kart mniej. Ile masz kart?</p>
<p>Jestem liczbą 27, a ty jesteś ode mnie 3 razy mniejszą. Jaka jesteś liczbą?</p>	<p>Jestem liczbą 42, a ty jesteś ode mnie 7 razy mniejszą. Jaka jesteś liczbą?</p>
<p>Za leśniczówką jest 7 ptasich gniazd. Do każdego gniazda przylatują po dwa ptaki. Ile razem ptaków przylatuje do tych gniazd?</p>	<p>Na 4 drutach siedzą jaskółki, po 6 jaskótek na każdym drucie. Ile jaskótek siedzi na tych drutach?</p>

ENGLISH ANT 64 sc. III/74

stark

heron

swallow

cuckoo

sparrow

jay

crow

pie

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

1. Write.

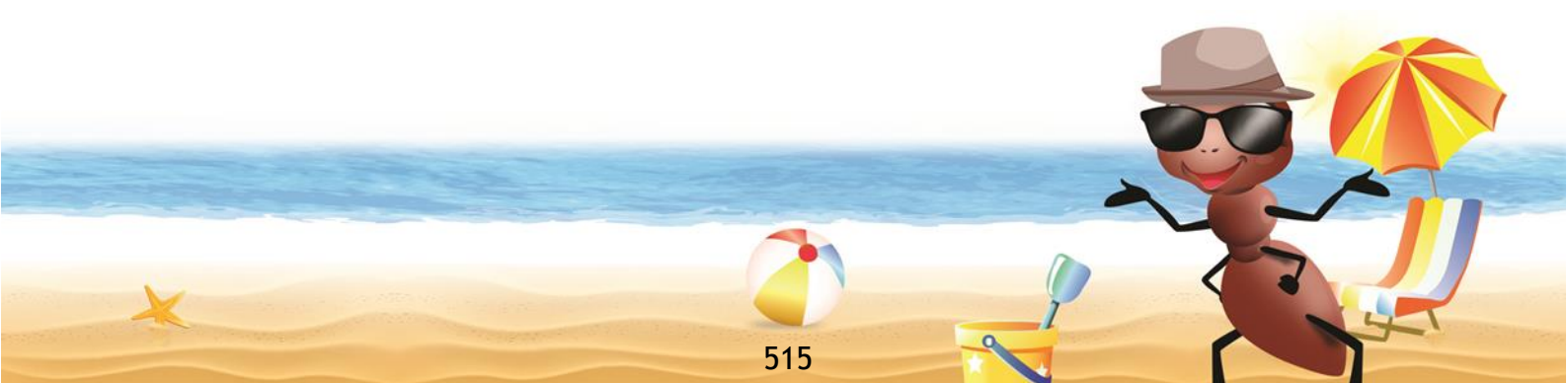

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/75

Tytuł	Dyplomacja w matematyce
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, myślenie naukowe, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie umiejętności matematycznego opisywania rzeczywistości,– rozwiązywanie zadań matematycznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wie, co znaczy słowo „dyplomacja”,2) zna zasady dyplomatycznego zachowania,3) czyta ze zrozumieniem tekst,4) selekcjonuje podane informacje,5) układa dane w odpowiednim ciągu, by było łatwo w logiczny sposób dojść do rozwiązania zadania,6) odrzuca zbędne informacje,7) trafnie dobiera działania matematyczne, rozwiązuje je i uzasadnia ich zastosowanie,8) ocenia swoje zdolności dyplomatyczne w pracy grupowej oraz zdobyłą wiedzę i umiejętności pozamatematyczne
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (mapa funkcjonalna, metoda przypadków), eksponujące (film)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna - 65 minut– edukacja polonistyczna - 25 minut– edukacja społeczna - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

1. Rachunek pamięciowy.

Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel do każdego ucznia kieruje chociaż jedno pytanie, utrwalające rachunek pamięciowy.

2. Uczniowie otrzymują koperty, w których znajduje się zadanie do wykonania (karta pracy nr 1).

Ułóż puzzle i odczytaj słowa, które tam się znajdują.

Po rozwiązaniu zadań pojawią się trzy słowa: dyplomacja, dyplomata, dyplomatycznie.

Zajęcia właściwe

1. Swobodna rozmowa:

Kto to jest dyplomata?

Kto może zostać dyplomata?

Jak rozumiesz powiedzenie postąpić dyplomatycznie?

Uczniowie wyszukują w Internecie lub słowniku wyrazów obcych hasło *dyplomacja*. Odczytują je.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
- słownik wyrazów
obcych

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dyplomacja - negocjowanie umów między państwami w celu zawarcia korzystnych umów handlowych oraz pozyskania wsparcia wojskowego dla reprezentowanego kraju. Dyplomacja wiąże się też z rozwiązywaniem w pokojowy sposób problemów między państwami. Dwa tysiące lat temu wielki rzymski prawnik i filozof Cynceron powiedział: „Istnieją dwa sposoby rozstrzygnięcia sporów: jeden przy pomocy argumentów, drugi przy użyciu siły; a ponieważ pierwszy z nich jest właściwy człowiekowi, a drugi dzikim zwierzętom, należy uciec się do drugiego sposobu tylko wówczas, gdy nie możemy użyć pierwszego”. Inaczej mówiąc, *siła argumentów*, a *nie argument siły* - oto kwintesencja dyplomacji.

Dyplomaci pracują głównie w ambasadach i konsulatach, gdzie w razie potrzeby pomagają obywatelom państw, które reprezentują. Dyplomacja jest sztuką poszukiwania możliwego do przyjęcia dla stron negocjacji kompromisu.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne: 3

2. **Odczytanie tekstu** „Dyplomacja Adama” lub nauczyciel w inny sposób przybliży dzieciom praktyczne znaczenie określenia *dyplomacja*.

środki dydaktyczne:
tablica interaktywna

„W naszej klasie była paczka czterech przyjaciół: Krzyś - marzyciel, Konrad i Marcin, obaj pełni pomysłów, i Adaś - najmniejszy, poważny i rozważny. Chłopcy, chociaż byli różni, bardzo się lubili. Wszędzie ze sobą chodzili, razem się bawili, grali w piłkę. Pewnego dnia zdarzyła się rzecz niezwykła. Krzyś, Konrad i Marcin pokłócili się tak bardzo, że nie odzywali się do siebie. Chłopcy nikomu nie powiedzieli, co było przyczyną konfliktu, tylko Adaś wiedział, o co poszło, ale nikomu nie zdradził tajemnicy. Tak długo rozmawiał z kolegami, coś im wyjaśniał, negocjował, aż kolegów pogodził. Później wszyscy zgodnie stwierdzili, że z Adama to prawdziwy dyplomata. Konflikt między chłopcami rozwiązał w dyplomatyczny sposób.

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
- tablica interaktywna
- karta pracy nr 2 w formie elektronicznej

3. Dyplomacja w matematyce.

Wspólne analizowanie zadania metodą dyplomacji. Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej zdania z informacjami. Zadaniem uczniów jest odczytanie informacji, podzielenie się refleksją o treści zadania (o czym jest tekst, czym się charakteryzuje, co trzeba z nim zrobić). Rozmowa i argumentacja odbywa się zgodnie z zasadami dyplomacji.

Zdania wyświetlane na tablicy:

Adam interesuje się dinozaurami.

Największy z dinozaurów to superzaur. Jego ciało miało 30 m długości.

Brachiozaur był krótszy od ultrazaura o 7 m.

Lestozaur był mniejszy od brachiozaura o 22m.

Kompsognatus, soltopus, echinodon miały taką samą długość.

Soltopus był krótszy od lestozaura o 30 cm.

Apatozaur waży 30 ton.

Triceratops rozwijał prędkość do 50 km na godzinę.

Jaką długość osiągał kompsognatus?

Dinozaury należały do grupy gadów lądowych.

Niektóre dinozaury ważyły nawet 50 ton. Skóra dinozaura pokryta była łuskami.

4. Rozwiązywanie zadania.

Uczniowie podzieleni na 4-5-osobowe grupy otrzymują koperty (karta pracy nr 2) ze zdaniami o dinozaurach. Ich zadaniem jest:

- ponowne przeczytanie informacji,
- odszukanie oraz uporządkowanie danych i szukanych,
- wyszukanie pytania,
- odrzucenie danych zbędnych,
- rozwiązanie zadania,
- przedstawienie drogi dochodzenia do rozwiązania.

Za prawidłowe rozwiązanie grupy otrzymują uśmiechnięte buźki z napisem *dyplomata*.

5. Dyplomaci w działaniu - wykonanie karty pracy 3-5

Każda grupa losuje kopertę z zadaniem i przystępuje do rozwiązania zadania. Rozwiązania zapisują na kartkach. Nauczyciel zwraca uwagę na aktywność wszystkich uczestników grupy. Za prawidłową odpowiedź otrzymują uśmiechniętą buźkę z napisem **dyplomata**.

6. Rozmowa o zadaniach rozwiązywanych metodą dyplomacji.

Do czego służą informacje zbędne w tych zadaniach?

Czego się uczyliśmy rozwiązując tego typu zadania?

Jakie jest rozwiązywanie takich zadań?

edukacja matematyczna
3, 4, 5, 6, 7
cele operacyjne:
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja matematyczna
3, 4, 5, 6, 7
cele operacyjne:
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3-5

edukacja społeczna
cele operacyjne: 8

edukacja społeczna
cele operacyjne: 8

Podsumowanie zajęć

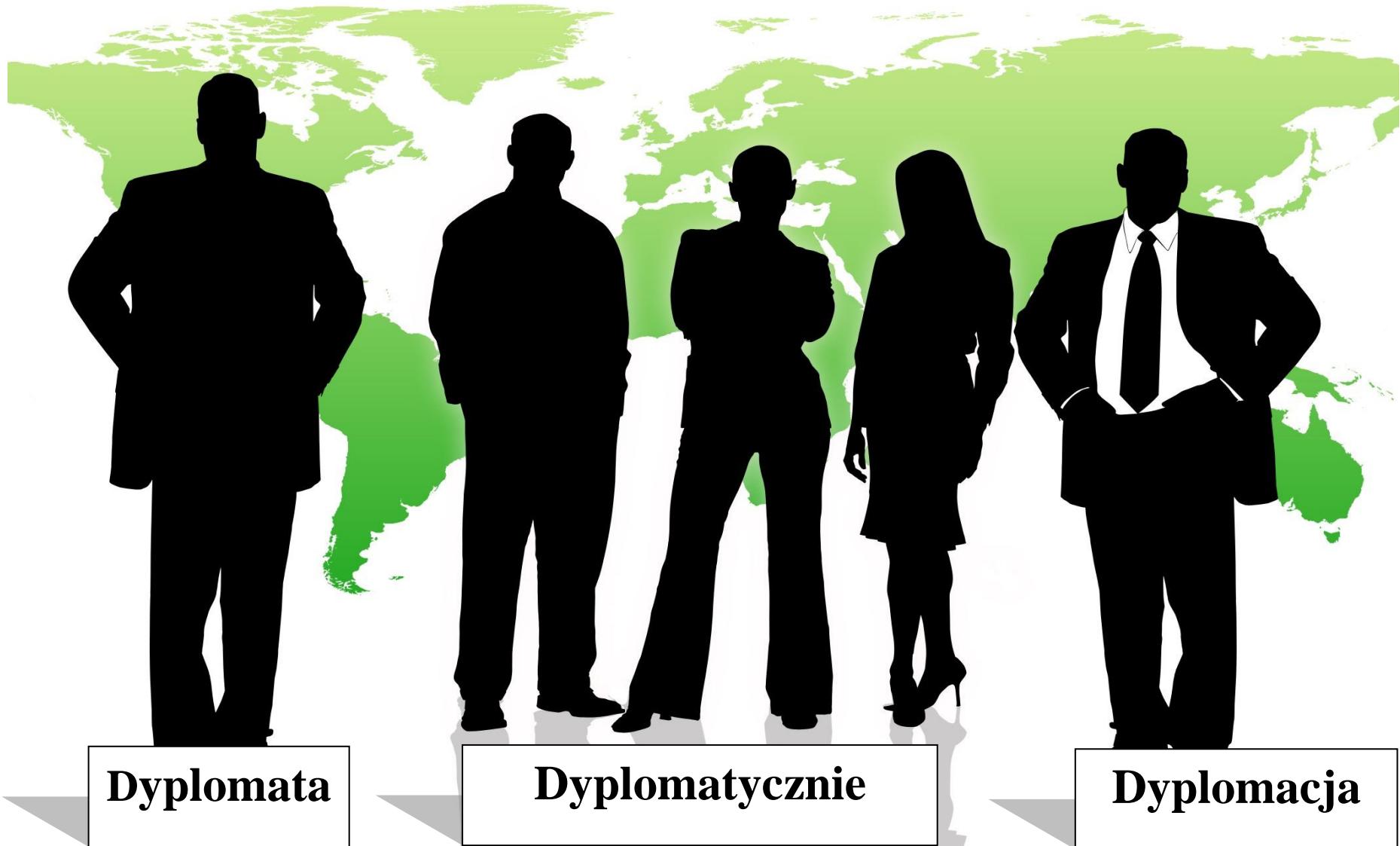
1. Każdy uczestnik grupy prezentuje zdobyte bużki - ustalamy, która grupa uzyskała tytuł DYPLOMATY.
2. Uczniowie indywidualnie wypowiadają się na temat rozwiązywanych zadań, na przykład które były trudne, które łatwe, które ciekawe, jakie umiejętności zdobyli - uzasadniają swoje zdanie.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Chętni uczniowie mogą spróbować ułożyć podobne zadania wykorzystując różne źródła informacji: encyklopedie, Internet.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/75

Dyplomata

Dyplomatycznie

Dyplomacja

KARTA PRACY NR 2 sc. III/75

<p>Adam interesuje się Dinozaurami.</p>	<p>Największy z dinozaurów to superzaur. Jego ciało miało 30 m długości.</p>
<p>Brachiozaur był krótszy od ultrazaura o 7 m.</p>	<p>Lestozaur był mniejszy od brachiozaura o 22m.</p>
<p>Kompsognatus, soltopus, echinodon miały taką samą długość.</p>	<p>Soltopus był krótszy od lestozaura o 30 cm.</p>
<p>Apatozaur waży 30 ton.</p>	<p>Triceratops rozwijał prędkość do 50 km na godzinę.</p>
<p>Jaką długość osiągał kompsognatus?</p>	<p>Dinozaury należały do grupy gadów lądowych.</p>
<p>Niektóre dinozaury ważyły nawet 50 ton.</p>	<p>Skóra dinozaura pokryta była łuskami.</p>

<p>Na świecie żyją bardzo małe zwierzęta.</p>	<p>Nietoperz ryjkonosy to najmniejszy ssak. Jest krótszy od kolibra o 2 cm.</p>
<p>Kolibier to najmniejszy ptak. Ma 6 cm długości.</p>	<p>Mysz workowata jest tak samo długa jak nietoperz.</p>
<p>Lemurek jest 5 razy dłuższy niż koliber.</p>	<p>Ile centymetrów długości ma nietoperz ryjkonosy?</p>
<p>Ile centymetrów długości ma mysz workowata?</p>	<p>Ile centymetrów długości ma lemurek?</p>
<p>Ile centymetrów długości mają Wszystkie wymienione zwierzęta?</p>	<p>Które zwierzę jest najkrótsze, a które najdłuższe?</p>
<p>Nietoperze zamieszkują Wszystkie kontynenty.</p>	<p>Niektóre kolibry ważą zaledwie 2 g.</p>

Krzyś ma 13 lat i bardzo lubi pizzę.	Krzyś wybrał się na pizzę.
Wziął ze sobą 5zł 50gr.	Pizza z pieczarkami kosztowała 3zł 20 gr.
Pizza z boczkiem była o 60 gr droższa od pizzy z pieczarkami.	Pizza serowa była o 20 gr tańsza od pizzy z boczkiem.
Krzyś nie lubi pizzy z pieczarkami.	Do pizzy Krzyś zamówił sok.
Szklanka soku pomarańczowego kosztowała 1 zł 30 gr.	Sok ananasowy kosztował 1 zł 20 gr.
Sok jabłkowy kosztował 90 gr.	Co kupić Krzyś, jeżeli zostało mu 1 zł reszty?

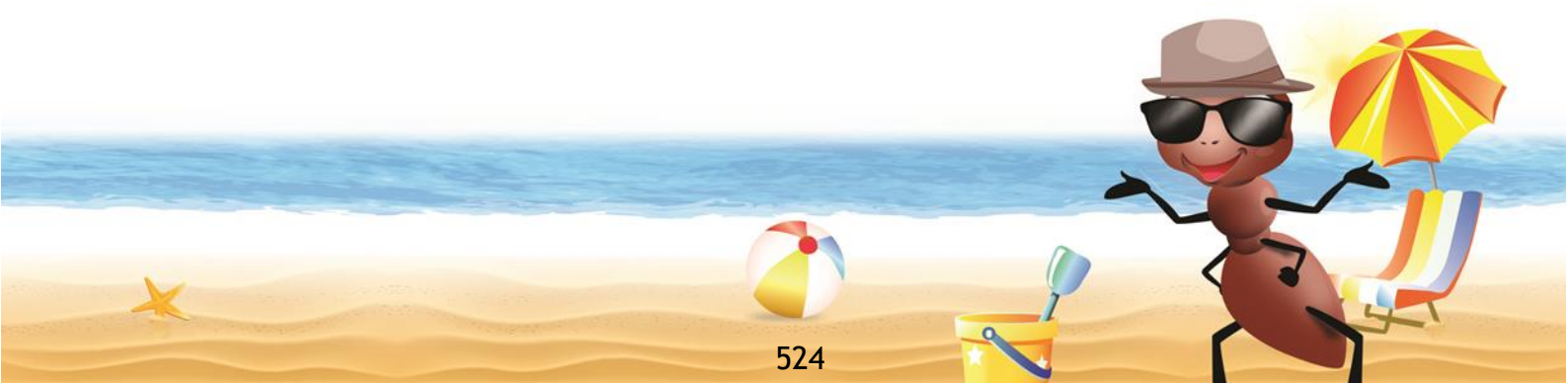

<p>Naukowcy zbadali wpływ hałasu na zdrowie człowieka.</p>	<p>Ustalili, że powyżej 85 dB hałas jest szkodliwy dla zdrowia.</p>
<p>Decybele (dB) to miara natężenia siły dźwięku.</p>	<p>Ile wynosi natężenie hałasu na przerwach?</p>
<p>Natężenie ruchu ulicznego jest 6 razy większe od natężenia szeptu.</p>	<p>Natężenie hałasu na przerwach jest 5 razy większe od natężenia hałasu w bibliotece i 2 razy większe od natężenia szeptu.</p>
<p>Uporządkuj wszystkie podane natężenia od najmniejszej ilości decybeli do największej.</p>	<p>Natężenie szeptu wynosi 15 dB, a natężenie hałasu w bibliotece wynosi 20 dB.</p>
<p>Przebywanie w pomieszczeniach, w których jest duży hałas, niekorzystnie wpływa na zdrowie.</p>	<p>Wymień szkodliwe natężenia przekraczające normę dopuszczalną dla zdrowia.</p>

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/76

Tytuł	Zagadki z figurami w roli głównej
Kształtowane kompetencje	matematyczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie kompetencji matematycznych,– rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) klasyfikuje przedmioty obecne w sali według ich kształtu,2) wskazuje na kształty, których jest najwięcej w sali,3) współpracuje z innymi osobami podczas wykonywania ćwiczeń,4) wykonuje działania z zakresu mnożenia, dzielenia, dodawania i odejmowania celem obliczenia wartości liczbowych poszczególnych figur,5) podaje wyniki działań na figurach,6) rysuje figury według instrukcji nauczyciela, zachowując odpowiednie wymiary,7) dzieli figury na części według instrukcji nauczyciela,8) podaje konsekwencje niewystępowania koła,9) prezentuje ruchem lub gestem daną figurę na kilka różnych sposobów
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna - 70 minut– wychowanie fizyczne i edukacja społeczna - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
1-3

Wprowadzenie do zajęć

Figury wokół nas

Uczniowie pracują w czterech zespołach. Ich zadaniem jest znalezienie w ciągu 15 minut odpowiedzi na pytanie:

Jakie kształty dominują w naszej klasie?

Każda grupa przygotowuje listę przedmiotów i elementów tych przedmiotów (części składowe), klasyfikując je jako określone figury geometryczne. Podliczają otrzymane wskazania. Na zakończenie grupy porównują wyniki między sobą.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie może też mieć postać zadania, w którym każda drużyna poszukuje przedmiotów w innym kształcie. Przydadzą się wówczas kształty figur wydrukowane na papierze samoprzylepnym. Wówczas uczniowie przyklejają daną figurę na określony przedmiot, a następnie sumują wyniki. Taka strategia pozwoli dostrzec uczniom, że są przedmioty zawierające elementy w różnych kształtach, stąd znajduje się na nich kilka różnych naklejek.

Zajęcia właściwe

1. Działania z figurami

Uczniowie obliczają wartości figur na podstawie działań zawartych w karcie pracy nr 1. Następnie wykonują działania zamieszczone pod tabelą, wykorzystując otrzymane wcześniej dane.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie w ramach drugiego etapu ćwiczenia mogą układać podobne działania dla siebie nawzajem.

2. Zagadki geometryczne

Nauczyciel odczytuje głośno polecenia, zaś uczniowie wykonują je w zeszytach w kratkę, posługując się linijką lub ekierką:

1. Podziel kwadrat o wymiarach 4 cm × 4 cm na 16 równych części.
2. Podziel prostokąt o wymiarach 4 cm × 6 cm na 2 równe trójkąty.
3. Podziel kwadrat o wymiarach 5 cm × 5 cm na 8 równych trójkątów.

Po wykonaniu każdego polecenia chętna osoba prezentuje prawidłowy wynik na tablicy.

3. Gdyby nie było koła...

Zadaniem uczniów jest podanie jak największej liczby konsekwencji sytuacji, w której nie byłoby takiej figury jako koło. Pytanie nauczyciela:

Co by było, gdyby nie było koła?

Uczniowie zapisują swoje odpowiedzi w zeszytach. Warto wprowadzić limit czasu, na przykład 10 minut. Uczniowie sumują swoje wypowiedzi i prezentują je na forum.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
4, 5
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
6, 7

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 8

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 9

Podsumowanie zajęć

Zabawa ruchowa

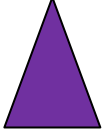
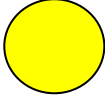
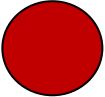

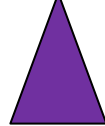
Każdy uczeń otrzymuje karteczkę z rysunkiem figury (kwadrat, koło, trójkąt, prostokąt). Jego zadaniem jest pokazanie ciała/gestem/ruchem danej figury na kilka sposobów. Uczniowie swobodnie przemieszczają się po sali. Na hasło nauczyciela: *Jesteś figurą!*, prezentuje dany kształt. Za każdym razem jednak, kiedy uczeń usłyszy hasło nauczyciela, powinien pokazać figurę w inny sposób.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/76

Oblicz wartości liczbowe poszczególnych figur, korzystając z danych zamieszczonych w tabeli, a następnie podaj wyniki działań.

Działanie	Wynik
	25
	30
	3
	15

 • = _____
 • = _____
 • = _____
 ÷ = _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/77

Tytuł	Historia o dziewczynce, która nie chciała być modelką
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie inteligencji emocjonalnej - empatii,– kształtowanie pozytywnego stosunku do rówieśników i dorosłych,– budowanie własnego systemu wartości i poczucia własnej wartości. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) czyta opowiadanie „Weronika nie chce zostać modelką”,2) układa plan wydarzeń opowiadania,3) wypowiada się na temat postępowania mamy, taty i Weroniki,4) rozumie potrzebę mówienia prawdy zarówno dorosłym, jak i rówieśnikom,5) bierze udział w działaniach dramowych i rozróżnia poznane techniki, jak: złośliwe lustro, szybkie skojarzenia, tunel dobrych myśli,6) wyjaśnia znaczenie pojęć: „dieta”, „bycie na diecie”, „petycja”,7) bierze udział w dyskusji na temat tego, o czym piszą lub mówią media, jak: diety, odchudzanie, modna sylwetka,8) krytycznie omawia przyniesione przez siebie materiały na temat diet, szuka analogicznych sytuacji,9) wypowiada się na temat promocji nadmiernie wychudzonej sylwetki, przeciwstawiając jej zdrowy styl życia i zdrową sylwetkę ciała,10) szuka odpowiednich argumentów i pisze list-petycję do mamy Weroniki,11) współpracuje w grupie, pełniąc różne role
Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z tekstem literackim), aktywizujące („mówiąca ściana”, techniki dramy - złośliwe lustro, „tunel dobrych myśli”, karty ról)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	opowiadanie Franceski Capelli, „Weronika nie chce zostać modelką”, Wyd. WAM, Kraków 2008, karty pracy nr 1-3, wycinki z gazet (tytuły dotyczące diet, modnej sylwetki oraz zdjęcia popularnych, nadmiernie wychudzonych modelek), lalka Barbie
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 45 minut– edukacja społeczna - 15 minut– etyka - 45 minut– edukacja zdrowotna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
5, 11

Wprowadzenie do zajęć

1. Zabawa „Ktoś cię woła”

Uczniowie siedzą w półokręgu, a przed nimi stoi para uczniów - jeden odwrócony do nich plecami (ten będzie zgadywał, kto go woła), a drugi obok niego stoi przodem i wyznacza, kto będzie teraz wołał. Wskazane dziecko mówi głośno, nie zmieniając głosu, „Ktoś cię woła, zgadnij kto?”. Jeśli zgadujący trafnie wymieni imię danej osoby, wówczas następuje zmiana - ten, co wskazywał odwraca się tyłem i będzie zgadywał, a wołające dziecko będzie wyznaczało kolejną osobę do wołania.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel pilnuje, aby przy dwóch nieudanych próbach odgadnięcia i tak nastąpiła zmiana.

2. Techniki - lustra i krzywego lustra

Uczniowie w parach wykonują ćwiczenia dramowe techniką lustra - tym razem jest to duże lustro, w którym można się obejrzeć w całości.

Po kilku minutach nauczyciel zarządza zmianę, tłumacząc, że tym razem będą ćwiczyć techniką lustra, ale złośliwego - tzn. lustro zamiast odbijać symetrycznie to, co robi osoba przed lustrem, będzie ją przedrzeźniać. Jest też warunek: osobie przed krzywym lustrem nie można się roześmiać, w przeciwnym razie następuje zamiana ról.

Zajęcia właściwe

1. Co to znaczy być modnym i pięknym według współczesnych gazet i telewizji?

Uczniowie prezentują materiały, które przynieśli na zajęcia, czyli wycinki z gazet, zdjęcia znanych osób, lalki Barbie. Wypowiadają się na temat, co to znaczy być modnym i pięknym.

Nauczyciel zwraca ich uwagę na proporcje w budowie ciała lalki Barbie (na przykład głowa w stosunku do tułowia, długość i chudość kończyn). W razie potrzeby pokazuje też zdjęcia przyniesione przez siebie, ukazujące nadmiernie wychudzone modelki:

Czy tak wyglądają dorośli ludzie, których znacie?

Czy te osoby wyglądają na zdrowe?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie zazwyczaj nie potrafią krytycznie ustosunkować się do zdjęć modelek. Po lalkach Barbie przyszła teraz moda na lalki Monster High, gdzie proporcje ciała są jeszcze bardziej zaburzone. Zresztą cały przekaz popkulturowy do dzieci (filmy, książki i reklama) jest zgodny z promocją aktualnych trendów, na przykład postaci z mangi i anime, bohaterowie gier komputerowych i inne - wszystkie promują nienaturalną smukłość i szczupłość. W świetle tego potrzeba regularnych, systematycznych działań, by nastąpił proces zmiany mentalnej nie tylko dzieci, ale i dorosłych (o czym jest między innymi książka F. Capelli „Weronika nie chce zostać modelką”).

edukacja:
polonistyczna,
zdrowotna, etyka
cele operacyjne:
6,7,8,9
środki dydaktyczne:
- materiały prasowe,
- lalka Barbie,
- samoprzylepne
karteczki

2. Dieta i być na diecie - „mówiąca ściana”

Nauczyciel zapisuje na tablicy słowo *dieta*, a uczniowie zapisują swoje skojarzenia na samoprzylepnych karteczkach.

Pytania problemowe:

Dlaczego jest tak dużo artykułów o dietach?

Czy znacie kogoś z dorosłych, kto jest na diecie?

Co to znaczy, że ktoś jest na diecie?

Po kilku minutach samodzielnej pracy uczniowie głośno odczytują swoje skojarzenia i przyklejają w odpowiednich miejscach na tablicy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie - podobnie jak większość dorosłych - rozumie dietę jako ograniczenie jedzenia w celu zachowania lub zyskania szczupłej sylwetki. Nauczyciel wyjaśnia, że dieta to jest sposób żywienia, na przykład dieta wegetariańska (bezmięsna, warzywno-owocowa), witariańska (bezmięsna, ale tylko surowe owoce i warzywa, gdy w poprzedniej mogą być i surowe, i gotowane). Jest bardzo wiele diet, ale to nie oznacza, że osoba jest na diecie, bo jej zamiarem jest schudnięcie.

Zapytany przez uczniów, na jakiej jest diecie, może odpowiedzieć, że jak większość Polaków jest na diecie tradycyjnej (uwzględniającej warzywa i owoce, skrobię, węglowodany).

edukacja:
polonistyczna,
zdrowotna, etyka
cele operacyjne:
1, 3, 4, 11
środki dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karta pracy nr 1-3

3. Wspólne czytanie opowiadania „Weronika nie chce zostać modelką”

W kubeczku umieszcza kilka karteczek z wyznaczonymi rolami do czytania lub z napisem „czytasz cicho i słuchasz”. Ci, którzy wylosowali role do czytania, przyklejają sobie wylosowaną karteczkę, tak aby pozostali uczniowie mogli im w razie potrzeby przypomnieć, że teraz ich kolej. Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel czyta partie narracyjne, a kolejni uczniowie dołączają w odpowiednich momentach.

4. Rozmowa na temat przeczytanego opowiadania

Nauczyciel pyta:

Dlaczego mama Weroniki chciała, żeby jej starsza córka schudła?

Czy Weronika była otyła? Co na ten temat mówił: tata, babcia, jej przyjaciele, lekarz?

Jak wyglądała mama Weroniki? Jak wyglądała jej młodsza siostra?

Czy ktoś w rodzinie Weroniki był modelką?

Co tata Weroniki też był na diecie?

Czy Weronika była zadowolona, czy też niezadowolona ze swego wyglądu?

Jakimi sposobami Weronika chciała zmienić postępowanie mamy?

5. Jak rygorystyczna dieta mamy Weroniki wpłynęła na całą rodzinę?

Uczniowie otrzymują karty pracy nr 1 i 2. Potem dobierają się w grupy 3-4-osobowe i siadają przy jednym stoliku. Rozmawiają i wspólnie rozwiązują zadania.

edukacja
polonistyczna,
etyka
cele operacyjne:
2,3,4,5
środki dydaktyczne:
karta pracy 2 (karta
ról)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Karta pracy uwzględnia różne punkty widzenia bohaterów opowiadania - taty, babci, mamy, młodszej siostry i przyjaciół Weroniki, a także lekarza - na dietę bez słodzczy i z małą ilością węglowodanów.

Na zakończenie pracy nauczyciel prosi wybiórczo poszczególne osoby z różnych grup o odpowiedź na dane pytanie. Cała klasa ocenia, czy odpowiedź jest prawidłowa i wyczerpująca.

6. Redagowanie planu wydarzeń opowiadania

Uczniowie pracują w parach. Potem wszyscy uczniowie wspólnie z nauczycielem redagują i zapisują najważniejsze wydarzenia w porządku chronologicznym.

W zapisanym planie szukają tego wydarzenia, które można uznać za przełomowe dla Weroniki?

Kiedy mama zmieniła swoje zachowanie i poglądy?

7. Zamiast intrygować, lepiej szczerze porozmawiać. Etiuda dramowa z kartami ról.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Książka F. Capelli należy do cyklu „Historyjek terapeutycznych”, jednak tytułowa Weronika zamiast szczerze porozmawiać z mamą i powiedzieć prawdę o swoich uczuciach, planuje z przyjaciółmi różne intrygi. Taka sytuacja nie ma dobrego kontekstu wychowawczego, dlatego w trakcie zajęć proponuję etiudę dramową z kartami ról, gdzie uczniowie dostaną *cavenas* postaci (czyli podstawowe informacje i punkt wyjścia do rozpoczęcia zderzenia konfliktu dwóch racji), kiedy dziewczynka planuje zwierzenie się mamie ze swoich rozterek.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna,
etyka,
cele operacyjne:
6,10,11

8. Pisanie listu z petycją do mamy Weroniki

Wyjaśnienie znaczenia słowa „petycja” (prośba, żądanie o charakterze formalnym pisane przez grupę ludzi).

Uczniowie jako przyjaciele Weroniki redagują list z petycją do jej mamy, używając argumentów z poprzedniej części zajęć i wykonywanych zadań.

Podsumowanie zajęć

„Tunel dobrych myśli” dla Weroniki

Uczniowie ustawiają się w dwóch szeregach w szpalerze. Kolejni uczniowie wchodzi w rolę Weroniki i przechodzą powoli środkiem uczniowskiego szpaleru, a mijani uczniowie wypowiadają do nich jakieś afirmujące kwestie, na przykład pochwały, komplementy, wyrazy sympatii itp. Po tym jak wszyscy przejdą ten na bieżąco ustawiany szpaler, uczniowie dzielą się wrażeniami z odbytego właśnie ćwiczenia.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka,
cele operacyjne:
6, 11, 12

etyka
cele operacyjne:
4, 5, 11

KARTA PRACY 1 SC. III/77

Spośród poniższych produktów wybierz te, których nie wolno było spożywać w domu Weroniki. Które z nich mama Weroniki uznałaby za tuczące?

Które z nich najbardziej lubili tata i Weronika?

Siostra Weroniki. Ma na imię _____

To młodsza siostra Weroniki. Jej sylwetka ciała jest o wiele drobniejsza i szczuplejsza niż Weroniki. Jej mama mówi, że Weronika wdała się w tatę i dlatego ma tendencję do tycia. Siostra Weroniki będzie pracowała w przyszłości jako modelka - tak mówi jej mama, która też była modelką. Modelki powinny być bardzo szczupłe i ładne, bo wtedy dobrze wyglądają na zdjęciach. Ich mama jest bardzo ładna i szczupła, ale zawsze bardzo mało jadła. Ani Weronika, ani jej siostra nie widziały, aby ich mama kiedykolwiek jadła ciastka czy cukierki. Nawet w urodziny, kiedy piecze dla nich tort, to sama nigdy nie zje nawet kawałeczka. Za to ich tata to prawdziwy łasuch, ale mama nie pozwala mu jeść słodczy, dlatego zawsze przed pracą zachodzi do cukierni i kupuje im coś słodkiego. Siostra Weroniki czasami myśli, że ona też jest podobna do taty, bo bardzo lubi słodczy i gdyby mogła, to jadłaby ciastka każdego dnia.

Jak myślisz, czy siostra Weroniki chce zostać modelką?

Czy siostra Weroniki też jest na diecie? O czym powinna porozmawiać z mamą?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY 3 SC. III/77

Zdrowe odżywianie to nie głodowanie!

Zaplanuj, co powinna kupić mama Weroniki na obiad, aby wszyscy w ich domu byli zadowoleni. Pamiętaj jednak, że nie należy przechodzić ze skrajności w skrajność, czyli od rygorystycznej diety do objadania się niezdrowymi produktami. Zastosuj oznaczenia kolorami jak w sygnalizacji drogowej. Kolor CZERWONY oznacza produkty wysokokaloryczne (słodkie i tłuste), które można jeść bardzo rzadko, np. raz w tygodniu lub jeszcze rzadziej (jak czekoladę czy frytki). Kolor ŻÓŁTY sygnalizuje, żeby uważać i nie przesadzać z danymi produktami i jeść je raz dziennie np. smażony kotlet czy kielbaski. Natomiast kolorem ZIELONYM oznaczamy produkty, które należy jeść codziennie, bo są bardzo zdrowe i pełne witamin, jak warzywa i owoce. Do zdrowych produktów należy też woda mineralna.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

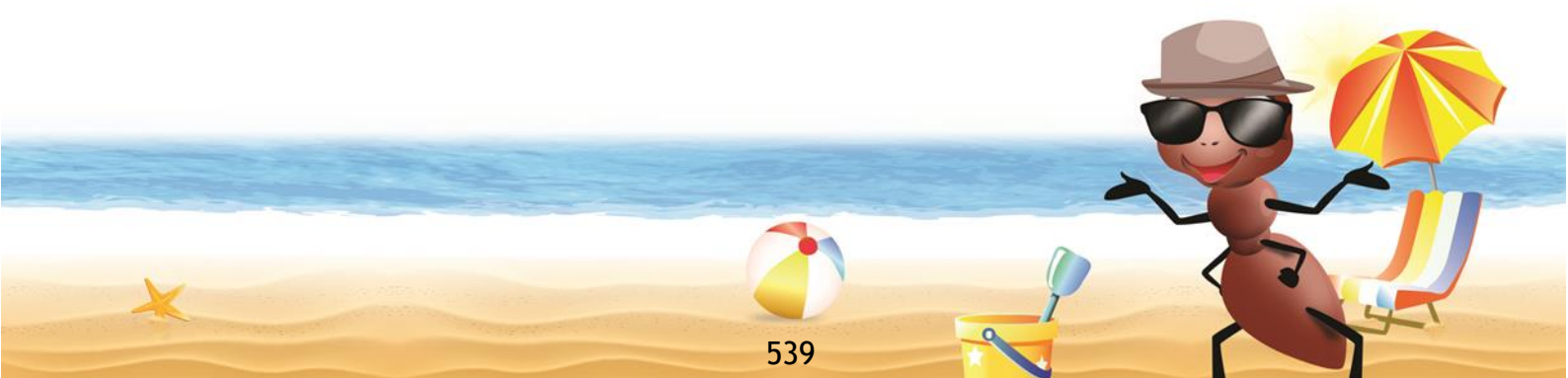
Możesz skorzystać z poniższego zestawu, ale postaraj się też uzupełnić tabelkę własnymi propozycjami.

włoszczyzna i ziemniaki	chleb razowy i bułeczki grahamki	warzywa na surówkę lub sałata	owoce	chleb tostowy i białe bułeczki
czekolada i cukierki	pizza i frytki	coca cola	soki owocowe	kasza lub ryż
mięso drobiowe	kompot z owoców	ryba	paluszki	stek
kotlet schabowy	grzyby	sos ze stoika	warzywa z puszki	lody śmietankowe
ciasto drożdżowe	pączki lub faworki	tort czekoladowy	spaghetti	pierogi z serem
bigos	pyzy lub kopytka	gołąbki	sos warzywny/leczo	zupa warzywna
zupa owocowa	mleko, kefir/jogurt	biały ser	żółty ser/'topiony'	kluski ryżowe
naleśniki na słono	kebab	woda mineralna	burger	naleśniki z dżemem

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/78

Tytuł	Piramida zdrowia
Kształtowane kompetencje	językowe, matematyczne, komunikacyjne, myślenie analogiczne
Cele zajęć	OGÓLNE: – kształtowanie nawyku zdrowego odżywiania. OPERACYJNE: uczeń: 1) wie, jakie składniki odżywcze zawierają wybrane produkty, 2) wyszukuje w dostępnych źródłach potrzebne informacje, 3) potrafi wymienić zdrowe i niezdrowe dla człowieka produkty żywnościowe, 4) potrafi zbudować z produktów spożywczych piramidę zdrowia, 5) rozwiązuje zadania matematyczne związane z mnożeniem z użyciem wyrażeń dwumianowanych, 6) wie, jakich składników spożywczych użyć do wybranej potrawy, 7) tworzy łańcuchy skojarzeń, 8) aktywnie i zgodnie współpracuje w grupie
Metody pracy	eksponujące (wystawa pracy), podające (pogadanka, wyjaśnienie), praktyczne (praca uczniów), problemowe (dyskusja)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	wycięte obrazki produktów spożywczych, nazwy produktów spożywczych, opakowania po produktach spożywczych, załącznik 1, karta pracy nr 1-2, pocięte elementy piramidy zdrowia, literatura o zdrowym odżywianiu
Czas trwania	3 godziny, w tym: – edukacja przyrodnicza - 90 minut – edukacja matematyczna - 30 minut – edukacja zdrowotna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

O składnikach odżywczych słów kilka

Na dywanie w klasie porozkładane są obrazki, nazwy różnych produktów spożywczych lub pakowania - po kilka szczególnie tych, które zaliczymy do różnych grup żywieniowych (chleb, bułki, kasze, ryż, warzywa, owoce, jaja, mleko, ryby, cukier, słodczyce, drób, mięso - zdjęcia, sery, chipsy, olej, masło, orzechy, makaron). Nauczyciel pyta uczniów, jakie składniki odżywcze zawierają te produkty. Odpowiedzi zapisuje na kartkach papieru: węglowodany, tłuszcze, białka, witaminy, składniki mineralne. Następnie dzieli w dowolny sposób uczniów na pięć grup, których zadaniem będzie zebrać nazwy produktów zawierających dane składniki odżywcze i spróbować odpowiedzieć na pytanie - jaką funkcję w organizmie pełnią?

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
- wycięte obrazki produktów spożywczych,
- nazwy produktów spożywczych,
- opakowania po produktach spożywczych

WSKAZÓWKA METODYCZNA

BIAŁKA - pełnią w organizmie funkcję budulcową. Są składnikiem wszystkich tkanek oraz kości. Służą do budowy i odbudowy zużywających się tkanek (złuszczonego naskórka, wypadające włosy). Są podstawowym składnikiem krwi, biorą udział w regulowaniu ciśnienia krwi, wchodzi w skład ciał odpornościowych, utrzymują właściwy odczyn płynów ustrojowych, treści przewodu pokarmowego, pełnią rolę nośnika niektórych witamin czy soli mineralnych.

TŁUSZCZE - (lipidy, kwasy tłuszczowe) pełnią w organizmie funkcję energetyczną. Są źródłem energii dla tkanek i narządów, ułatwiają odczuwanie smaku i połykanie pokarmu, umożliwiają gromadzenie energii w postaci tkanki zapasowej, hamują skurcze żołądka i wydzielanie soku żołądkowego, chronią przed nadmierną utratą ciepła, stabilizują nerki i inne narządy wewnętrzne, dostarczają niezbędnych nienasyconych kwasów tłuszczowych, z których powstają hormony tkankowe, są nośnikami witamin, to jest A, D, E, K, decydują o sprawności układu krążenia, wpływają na stan skóry i włosów.

WĘGLOWODANY - są najważniejszym źródłem energii pokarmowej, czyli dają nam siłę do biegania, zabawy, uczenia się. Dieta bogata w węglowodany powoduje, że nie chorujemy, nie mamy problemów z otyłością. Dostarczają łatwo przyswajalnej energii, utrzymują stały poziom glukozy we krwi, co zapobiega hipoglikemii (niedocukrzenia) poprawiają walory smakowe posiłków, konieczne są do utleniania kwasów tłuszczowych. W przypadku niedostatecznej ilości węglowodanów przyswajalnych w pożywieniu dochodzi do spalania kwasów tłuszczowych i powstawania ciał ketonowych zakwaszających organizm. Błonnik pokarmowy (część nieprzyswajalna) z kolei: pobudza funkcje żucia i wydzielania śliny działającej ochronnie na zęby, buforuje i wiąże nadmiar kwasu solnego w żołądku, zwiększa objętość treści pokarmowej w jelicie cienkim, wpływa na zwiększone wydzielanie soków trawiennych, pobudza ukrwienie jelit, wpływa na wydzielanie hormonów przewodu pokarmowego (gastryny), przez mechaniczne drażnienie ścian jelita grubego wpływa na jego perystaltykę, zmniejsza wartość energetyczną diety i daje uczucie sytości, chroni przed zaparciami, uchyłkowatością jelit, polipami, żylakami odbytu i chorobą nowotworową.

WITAMINY - regulują przemianę materii, lecz nie dają człowiekowi energii. Przedawkowanie, niedobór lub brak jakiegokolwiek z witamin prowadzi do chorób, które nazywamy w zależności od zaawansowania hiperwitaminozą (przedawkowanie), hipowitaminozą (niedobór częściowy) lub awitaminozą (całkowity brak). Są witaminy A, B1, B2, B6, B12, C, D, E.

SKŁADNIKI MINERALNE - pełnią w organizmie ludzkim rolę budulcową oraz podobnie jak witaminy - regulującą. Wpływają ponadto na gospodarkę wodną oraz równowagę kwasowo-zasadową w organizmie. W skład tkanek i płynów ustrojowych wchodzi około 40 pierwiastków chemicznych. Dzieli się je na mikro- i makroelementy. Pierwsze zwane są też pierwiastkami śladowymi, gdyż występują w organizmie w małych ilościach (w przeciwieństwie do tych drugich). Makroelementy to: wapń, fosfor, magnez, sód, potas, chlor, siarka, do mikroelementów zaś zaliczamy: fluor, żelazo, miedź, mangan, cynk, jod, chrom, selen i inne. Tak jak w przypadku witamin, zarówno niedobór, jak i nadmiar składników mineralnych może być szkodliwy dla organizmu.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Ucniowie zdolni lub szczególnie zainteresowani mogą wyszukać w Internecie informacje o poszczególnych witaminach.

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 2, 8
środki dydaktyczne: załącznik 1

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 3, 4, 8
środki dydaktyczne: - karta pracy nr 1, - pocięte elementy piramidy zdrowia

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne: karta pracy nr 2

edukacja zdrowotna
cele operacyjne: 6, 7

Zajęcia właściwe

1. Gdzie szukać...

Uczniowie w grupach dokonują weryfikacji wykonanego zadania na podstawie informacji otrzymanych od nauczyciela - załącznik 1 oraz dostępnych źródeł (Internet, literatura) i przedstawiają ostateczną wersję, w jakich produktach głównie można znaleźć poszczególne składniki odżywcze.

Wspólnie z nauczycielem ustalają, że są to produkty niezbędne w codziennej diecie każdego człowieka.

2. Piramida zdrowia

Rozmowa z uczniami:

Jak myślicie, czy wszystkie produkty powinny być spożywane w jednakowych ilościach?

Których powinniśmy spożywać więcej, których unikać i dlaczego?

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że produkty, które spożywamy na co dzień, zostały podzielone na kilka grup i zapisane na tak zwanej piramidzie zdrowia, którą dzisiaj tworzą. Warto dodać, że od 2009 roku funkcjonuje nowa piramida żywieniowa, która u podstawy przewiduje aktywność fizyczną i picie znacznej ilości wody. Piramidy mogą różnić się od siebie, gdyż dla dzieci do 12 lat przewiduje się inne spożycie pokarmów, inne dla młodzieży, a jeszcze inne dla osób dorosłych.

Odwołując się do wcześniejszych doświadczeń i zdobytej wiedzy na zajęciach, uczniowie w grupach, w których wcześniej pracowali, próbują ustalić, jakie produkty mogą zawierać poszczególne szczeble piramidy - karta pracy nr 1.

Ostatecznie ustalają kolejność od dołu:

1. Aktywność fizyczna.
2. Pieczywo, kasze, ryż, makaron.
3. Warzywa.
4. Owoce.
5. Mleko i jego przetwory.
6. Mięso, jaja, wędliny.
7. Słodycze.

Nauczyciel przyczepia do tablicy lub kładzie na dywanie poszczególne elementy piramidy, na których uczniowie spośród zebranych wcześniej obrazków, napisów czy opakowań wybierają odpowiednie produkty i umieszczają na danym stopniu piramidy żywieniowej.

3. Zdrowe zadania matematyczne

Uczniowie rozwiązują zadania matematyczne na karcie pracy nr 2.

Podsumowanie zajęć

Zabawa „Przygotowanie zdrowego posiłku” - łańcuch skojarzeń

Nauczyciel lub wybrany uczeń rozpoczyna zabawę, planując wykonanie na przykład kanapki. Wypowiada jeden ze składników, a zadaniem wskazanych uczniów (wypowiedzenie imienia, rzut piłeczki) jest dopowiedzenie, jakich jeszcze produktów użyjemy do zrobienia zdrowej kanapki.

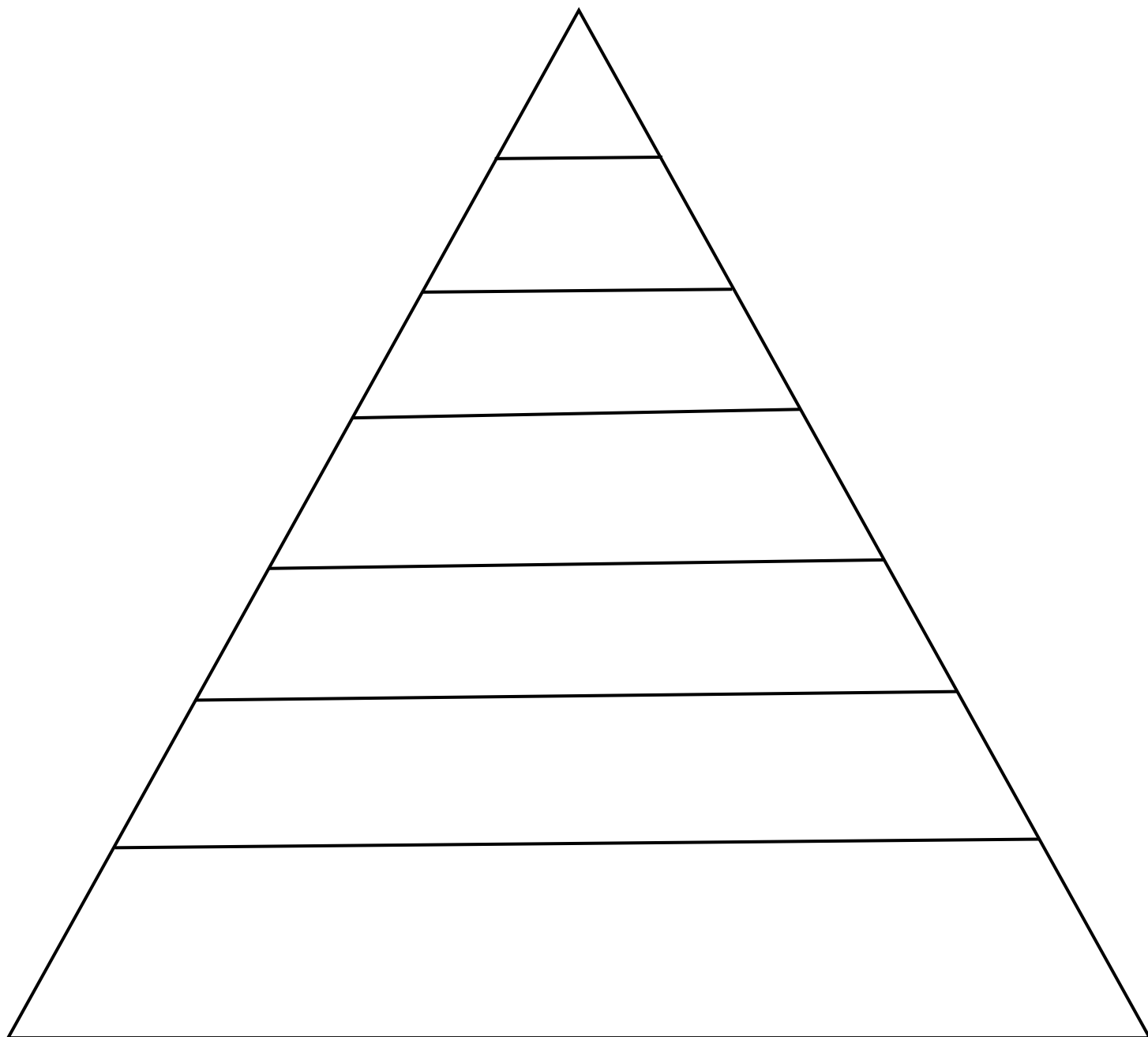
DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Planuję zrobić zdrową kanapkę, mam chleb. Co jeszcze mi będzie potrzebne?

Planuję zrobić sałatkę warzywną, mam pomidory. Co mogę jeszcze dodać?

KARTA PRACY NR 1 sc. III/78

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/78

Białka znajdują się w większości produktów żywnościowych, jednak ich zawartość w artykułach spożywczych jest różna. Bogate źródło białek stanowią: mięso, ryby, przetwory mleczne oraz nasiona zbóż i roślin strączkowych.

Bogatym źródłem **węglowodanów** są takie artykuły spożywcze, jak: kasze, makarony, pieczywo i ziemniaki.

Tłuszcze występują zarówno w pokarmach pochodzenia roślinnego (głównie w nasionach i miąższu owoców), jak i zwierzęcego (w różnych narządach lub jako wyodrębniona tkanka tłuszczowa).

Witaminy występują w pokarmach pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. Najwięcej jest ich w mleku, maśle, surowych owocach i warzywach.

Składniki mineralne - wybrane

Źródłem wapnia są: sery żółte, sery białe, mleko, sardynki, rzeżucha, jaja, kapusta, mięso, ziemniaki, buraki, rośliny strączkowe, orzechy.

Źródłem magnezu są: mąka sojowa, kasza jęczmienna, orzechy, kasza gryczana, czekolada, kakao, pestki dyni, fasola, groch, kukurydza, soczewica, szpinak, mąka pełnoziarnista.

Źródłem fosforu są: produkty mleczne, mięso, ryby, wątroba, jaja, sery żółte, groch, pestki dyni, fasola, ziemniaki, pełnoziarniste produkty zbożowe, marchew.

Źródłem potasu są: banany, morele, marchew, ziemniaki, brokuły, brukselka, kapusta, awokado, daktyle, orzechy, szpinak.

Źródłem żelaza są: mięso, wątroba, ryby, żółtko jaj, twaróg, orzechy, mleko, warzywa strączkowe, brokuły, szpinak, krewetki.

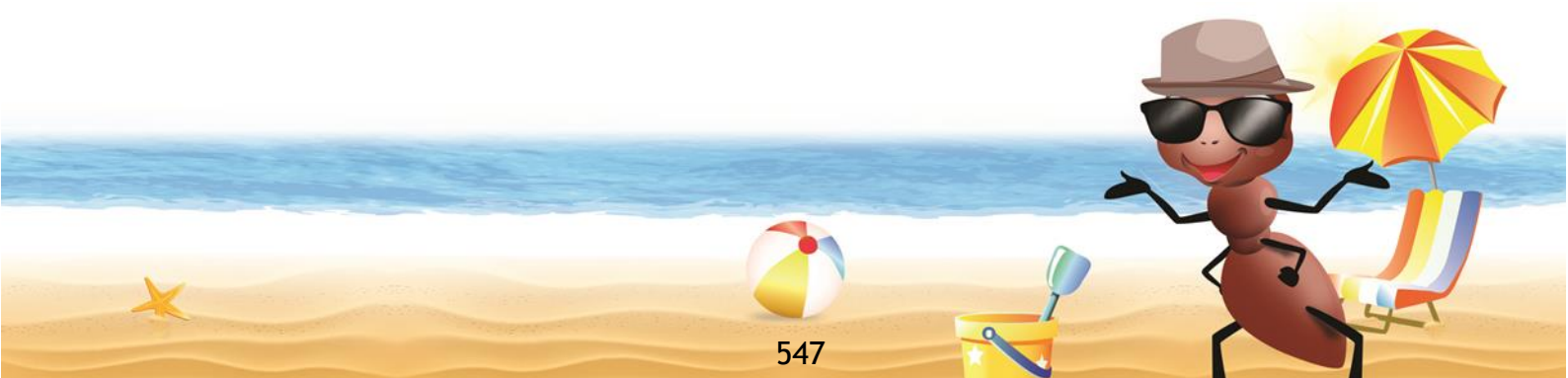
Źródłem miedzi są: cielęcina, orzechy, warzywa strączkowe, zboża, drób, wątroba, małże, ryby, kasza gryczana, żółtka jaj.

Źródłem fluoru są: ryby morskie i produkty pochodzenia morskiego, czarna herbata, orzechy włoskie, wątroba, soja, mleko, rośliny strączkowe, woda mineralna.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/79

Tytuł	Jak powstaje wiatr?
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, matematyczne, myślenie twórcze, myślenie naukowe, techniczne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie czynników powodujących powstawanie wiatru,– rozwijanie zainteresowań uczniów,– rozwijanie umiejętności technicznych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) określa cechy wiatru,3) przygotowuje i prezentuje przed grupą malarską, literacką, ruchową lub muzyczną ilustrację zjawiska przyrodniczego,4) dostrzega rolę wiatru w życiu,5) poznaje czynniki powodujące powstawanie wiatru,6) uważnie ogląda film popularnonaukowy,7) zapamiętuje i wykorzystuje informacje z filmu8) wykonuje latawiec według instrukcji9) poznaje/utrwała znajomość nazw kierunków świata w języku angielskim10) określa w j. angielskim kierunek, z którego wieje wiatr.
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (inscenizacji, burza mózgów), eksponujące (film)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	Wiersz Danuty Wawiłow „Jak wygląda wiatr”, film „Energia wiatru” z programu „Doświadczam - rozumiem - wiem”, karta pracy nr 1, lekkie chusty, papier, instrumenty perkusyjne, listewki, sznurek, żyłka, klej, bibuła.
Czas trwania	3 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza - 45 minut– edukacja polonistyczna - 45 minut– zajęcia techniczne - 45 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
polonistyczna

cele operacyjne:
1, 2

środki
dydaktyczne:
- wiersz lub piosenka
ze słowami D.
Wawilow „Jak
wygląda wiatr?”

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne:
1, 3

środki
dydaktyczne:
- chusty,
- papiery,
- instrumenty
perkusyjne,

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
5, 6, 7

Wprowadzenie do zajęć

1. Słuchanie wiersza D. Wawilow „Jak wygląda wiatr”

Po wysłuchaniu utworu dzieci określają jego nastrój, odpowiadają na postawione pytania:

- *Czy lubicie wiatr?*
- *Kiedy wiatr jest przyjemny?*
- *Do czego potrzebny jest wiatr?*
- *Czy wiatr może być niebezpieczny?*

Zajęcia właściwe

1. Ilustrowanie wiatru

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i przydziela im zadania do wykonania.

Uczniowie grupach przygotowują prezentacje (malarskie, literackie, ruchowe, muzyczne) na temat „Jak wygląda wiatr”.

Gr. 1. Wykorzystując wszystkie zgromadzone źródła, własne obserwacje i materiały zgromadzone w klasie, przygotujcie pracę plastyczną na temat „Jak wygląda wiatr”.

Gr. 2. Wykorzystując dostępne materiały, instrumenty i własne pomysły, przygotujcie jesienny koncert „Jak wygląda wiatr”.

Gr. 3. Wykorzystując własne doświadczenia i dostępne materiały, napiszcie (wiersz, opis) „Jak wygląda wiatr”.

Gr. 4. Wykorzystując zgromadzone materiały i własne obserwację, przedstawcie za pomocą ruchu „Jak wygląda wiatr”.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przedstawiciele grup mogą losować zadania. W klasie należy zgromadzić przydatne materiały, na przykład lekkie chusty do ilustracji ruchowej, szeleszczące papiery, instrumenty perkusyjne.

2. Prezentacje grup.

Grupy przedstawiają przygotowane prezentacje.

3. Oglądanie filmu „Energia wiatru”.

Przed projekcją filmu nauczyciel wydaje polecenie:

Postarajcie się zapamiętać, jak powstaje wiatr.

Po projekcji uczniowie odpowiadają na kolejne pytania:

Jak oddziałuje na ziemię otaczające ją powietrze?

Jak nazywamy nacisk powietrza na Ziemię?

Co to jest wyż?

Co to jest niż?

Skąd się biorą wyże i niży?

Jak powstaje wiatr?

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2

zajęcia techniczne,
cele operacyjne: 8

środki
dydaktyczne:

- karta pracy nr 1
- listewki,
- sznurek,
- żyłka,
- klej,
- bibuła

język angielski

cele operacyjne:
9, 10

środki dydaktyczne
karta pracy English
Ant 65

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 7

Z jakich kierunków może wiać wiatr?

Jakie niebezpieczeństwa niesie ze sobą wiatr?

W jaki sposób wykorzystuje się siłę wiatru?

4. Określanie cech wiatru (burza mózgów)

Dzieci podają propozycje, nauczyciel zapisuje na tablicy: mocny, silny, porywisty, niszczący, ciepły, zimny, mroźny, słaby, zmienny.

5. Wykonanie latawców.

Uczniowie w grupach wykonują latawce według instrukcji w karcie pracy nr 1.

6. English Ant 65

Uczniowie analizują róże wiatrów a następnie wykonują zadanie - wpisują, z jakiego kierunku wieje wiatr.

Podsumowanie zajęć

Zabawa „Prawda - fałsz”

Nauczyciel czyta zdania, dzieci przemieszczają się w miejsca ustalone jako „prawda” lub „fałsz”.

Wiatr to poziomy ruch powietrza z obszaru o podwyższonym ciśnieniu atmosferycznym do obszaru o obniżonym ciśnieniu atmosferycznym.

Najszybsze wiatry na Ziemi osiągają około 500 km/h.

W dawnych czasach nie potrafiono wykorzystywać siły wiatru.

Wiatr wieje od wyżu do niżu, dążąc do wyrównania ciśnienia powietrza.

Elektrownie wiatrowe wykorzystują siłę wiatru do wytworzenia prądu elektrycznego.

Żagle używane były tylko do napędzania łodzi.

Ośrodek wyżowy powstaje tam, gdzie powietrze nagrzewa się bardziej.

Żagle nie znalazły zastosowania na lądzie.

Wiatr zawsze jest niebezpieczny.

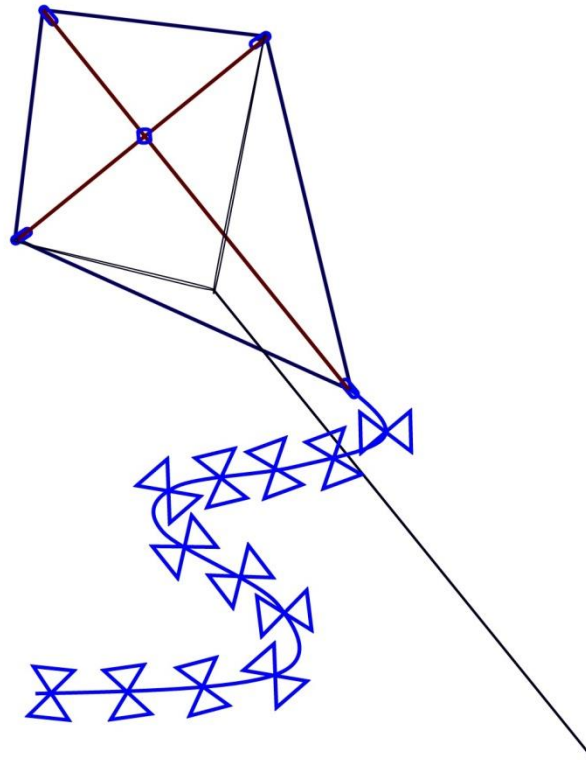
Niż to obszar niższego ciśnienia powietrza.

Tornado występują tylko nad Oceanem Spokojnym.

Trąba powietrzna może porwać samochód i zniszczyć dom.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/79

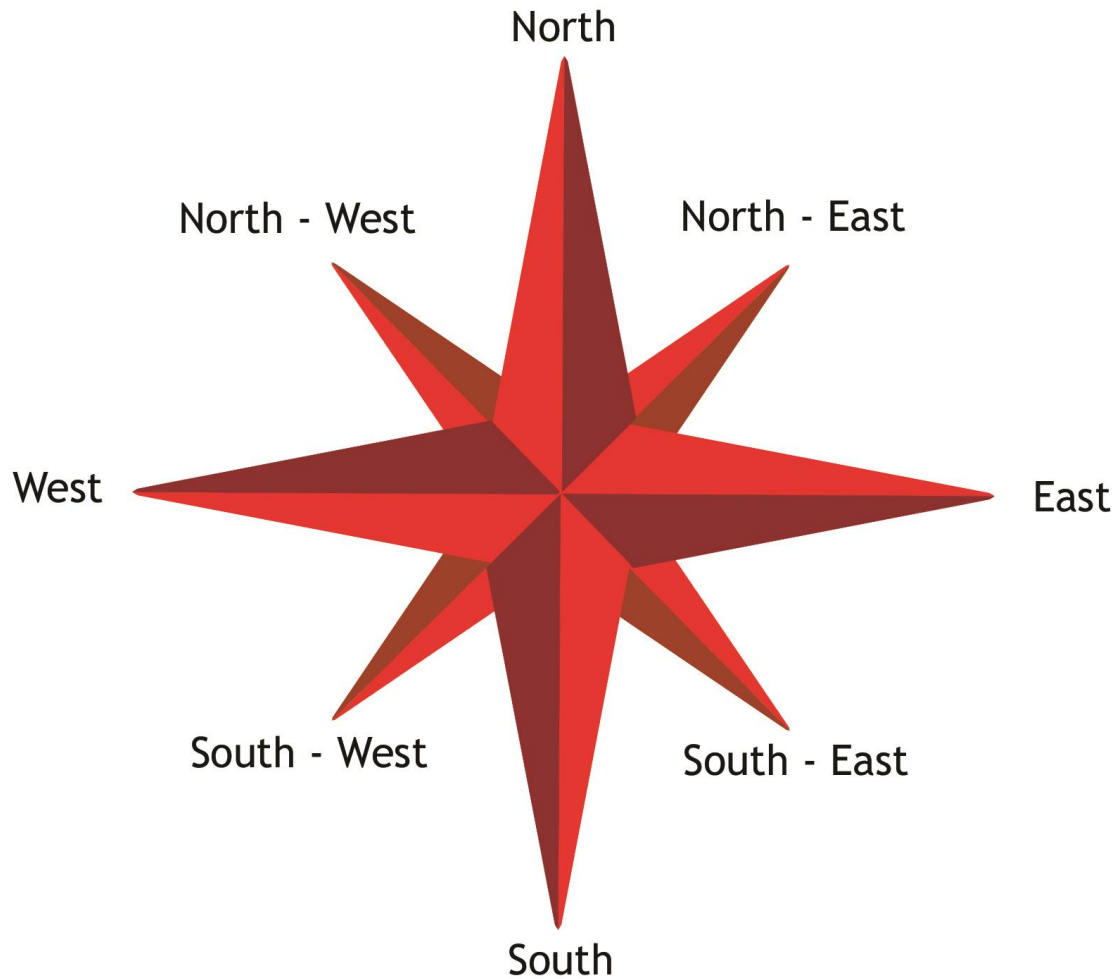

Wykonaj latawiec według instrukcji:

1. Dwie listewki lub patyki o różnej długości krzyżujemy i mocno zwiążujemy. Do końców listewek mocujemy sznurek, łącząc je w ten sposób ze sobą.
2. Arkusz papieru wielkości skrzyżowanych listewek ozdabiamy według uznania.
3. Na odwrotnej stronie papieru kładziemy listewki połączone sznurkiem i odrysowujemy dodając marginesy długości 3 cm. Wycinamy kształt latawca.
4. Listewki smarujemy klejem i przyklejamy do wyciętego kształtu. Wystające brzegi papieru zaginamy, smarujemy klejem i przyklejamy.
5. Mocujemy sznurek i ogon (żyłka ozdobiona bibułą).

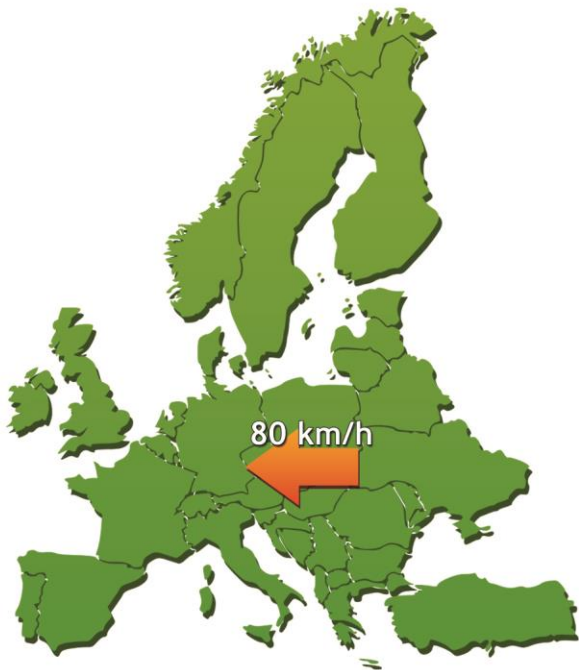

ENGLISH ANT 65 sc. III/79

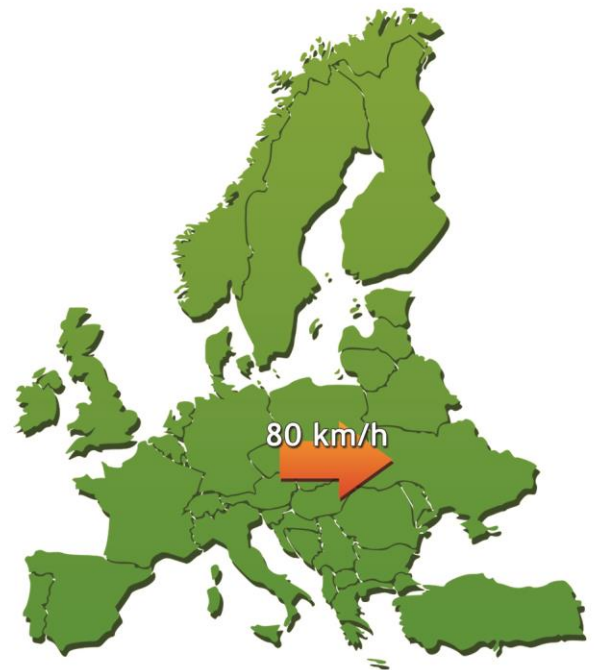

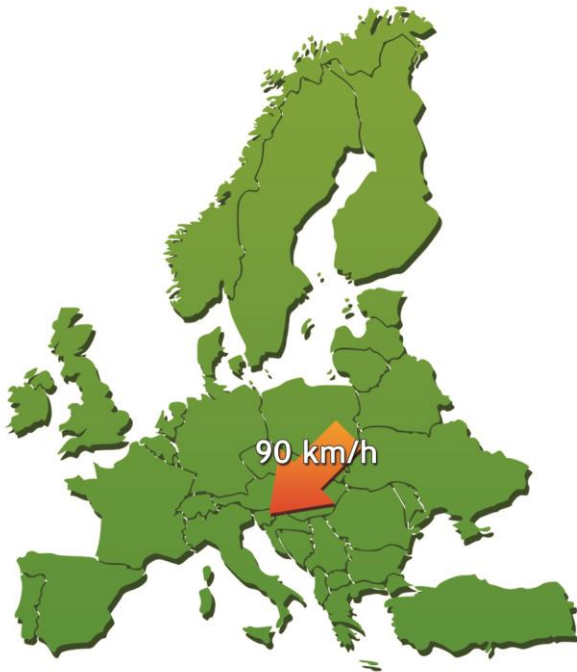

1. Write.

West

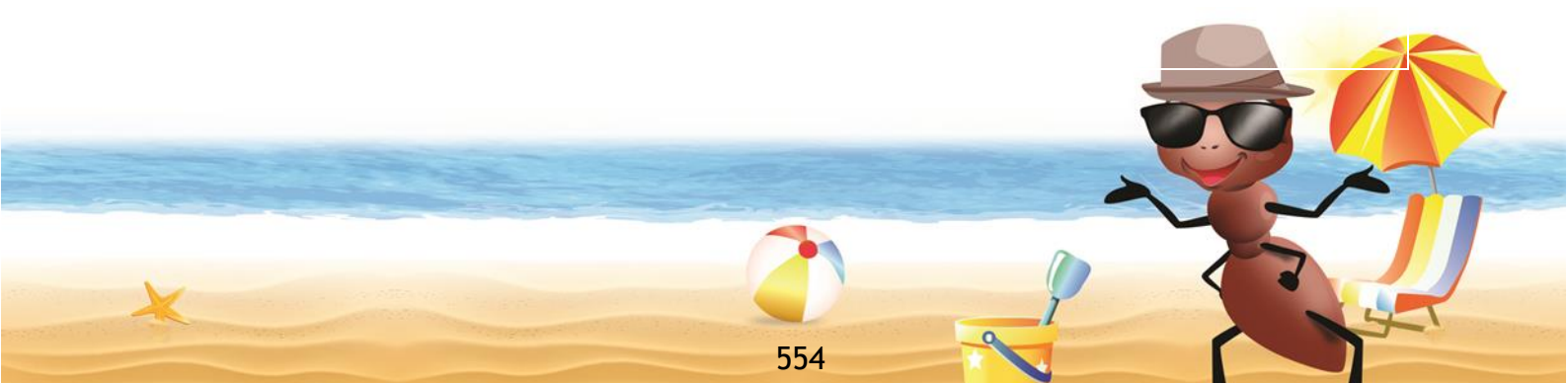

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/80

Tytuł	Co zrobić, gdy spotkasz dręczyciela? Drama „STOP agresji” w oparciu o <i>Słup soli</i> E. Zubrzyckiej
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie pozytywnego stosunku do rówieśników i dorosłych,– budowanie własnego systemu wartości oraz mechanizmów asertywności,– kształtowanie właściwej postawy obywatelskiej i niezgody na przejawy agresji. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) czyta z podziałem na role opowiadanie „Słup soli”,2) posługuje się podstawowymi terminami literackimi, jak: <i>narrator</i>, <i>bohater</i>, <i>akcja</i>,3) wypowiada się na temat postępowania Guza i jego kolegów, a także narratora,4) bierze udział w działaniach dramowych i rozróżnia poznane techniki, jak: krzesetko emocji, żywy obraz, drama pantomimiczna,5) wchodzi w rolę Guza i jego prześladowanego kolegi,6) bierze udział w dyskusji na temat aktów agresji w szkole i sposobów przeciwdziałania,7) wyjaśnia, dlaczego wszyscy, którzy biernie obserwują działania agresora, są tak samo winni,8) szuka odpowiednich argumentów dla tych, którzy się boją przeciwdziałać agresorowi,9) współredaguje razem z innymi uczniami zasady postępowania w klasie i w szkole „STOP-agresji”,10) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,11) rozróżnia podstawowe komunikaty mowy ciała, jak 6 emocji - gniew, strach, zdziwienie, powaga, smutek, radość
Metody pracy	podające (pogadanka), eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (praca z tekstem literackim), aktywizujące („kaskada skutków”, krzesetko emocji, żywy obraz, drama pantomimiczna)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1-3, karty pracy nr 1-3

Czas trwania	3 godziny 30 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 45 minut– edukacja społeczna - 45 minut– etyka - 60 minut– edukacja plastyczna - 15 minut
--------------	--

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

„Krzesełko emocji”

Uczniowie ustawiają krzeselka w kręgu, umieszczając jedno na środku. Będzie to tak zwane krzeselko emocji. Nauczyciel daje uczniom karteczki z poleceniami, a ich zadaniem będzie odegranie tych min na krzeselku emocji. Kolejno uczniowie losują, siadają i grają, po zgadnięciu (lub nie) - cała klasa wykonuje tę samą minę.

Na zakończenie uczniowie rozmawiają, co im sprawiało trudności w odegraniu danej emocji.

Czy niektóre miny, które wykonywaliście, nie były do siebie zbyt podobne?

Które z poleceń były, waszym zdaniem, najtrudniejsze?

Które były najmniej przyjemne?

Zajęcia właściwe

1. Sześć min - sześć emocji

Uczniowie w grupach otrzymują załącznik z ilustracjami, prezentującymi różne emocje.

Nauczyciel wyjaśnia, że zawsze zwracamy uwagę na 6 rejonów twarzy - brwi, czoło, oczy, nos, usta, broda.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Zajęcia z komunikacji pozawerbalnej (bez wprowadzania terminu) są ważne ze względu na praktykę dramy i zajęcia teatralne, ale też przede wszystkim ze względu na rozwój kompetencji społecznych i interpersonalnych, intrapersonalnych i emocjonalnych.

Nauczyciel pyta:

Pamiętacie, jak odgrywaliście emocje na krzeselku? Mieliście wtedy kłopoty z rozróżnieniem niektórych min.

Które elementy mimiki wtedy pominęliście? Czy graliście wszystkimi 6 obszarami waszych twarzy?

Na zakończenie uczniowie naśladową prezentowane miny.

edukacja
społeczna
cele operacyjne:
4, 10

środki
dydaktyczne:
załącznik 2 -

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
10, 11

środki
dydaktyczne:
- załączniki 2-3,

2. Miny i gesty

Nauczyciel wyjaśnia, że mowa ciała jest bardzo ważna, to tak jakbyśmy mówili do kogoś bez słów. Omawiając poszczególne elementy, pokazuje je, na przykład chód, postawa ciała, gestykulacja, patrzenie w oczy lub unikanie wzroku, to jak daleko lub blisko stoimy od osoby, z którą rozmawiamy.

Pyta:

Jakie znacze gesty, którymi posługujemy się zamiast słów?

Popatrzcie na załącznik 3. Jakie tam są gesty? Czy potraficie je rozpoznać?

3. Jak zachowuje się agresor i dręczyciel? Ilustracja pantomimiczna.

Nauczyciel prosi, aby uczniowie dobrali się w pary i odegrali scenkę z załącznika 3, czyli nie wydając głosu mają wejść w rolę kłócących się ludzi. Należy wcześniej wyjaśnić uczniom, że podczas odgrywania tej scenki pantomimicznej nie można używać przemocy wobec drugiej osoby, czyli nie można poszturchiwać, uderzać, szarpać itp.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ta ilustracja pantomimiczna stanowi wstęp do lektury książki Zubrzyckiej, prezentując przejawy agresji, jak: wyśmiewanie, przedrzeźnianie i plotkowanie. W „Słupie soli” będzie mowa o wyłudzeniu pieniędzy i aktach agresji wobec ofiary.

4. Lektura opowiadania „Słup soli” (lub załącznik 1)

Nauczyciel rozdaje załącznik 1. W kubeczku umieszcza kilka karteczek z wyznaczonymi rolami do czytania lub z napisem „czytasz cicho i słuchasz”. Ci, którzy wylosowali role do czytania, przyklejają sobie wylosowaną karteczkę, tak aby pozostali uczniowie mogli im w razie potrzeby przypomnieć, że teraz ich kolej. Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel czyta partie narracyjne, a kolejni uczniowie dołączają w odpowiednich momentach.

5. „Czy widzieliście podobną sytuację?” Rozmowa o aktach agresji w szkole i najbliższym środowisku. „Kaskada skutków”.

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 1 i wycinają zestawy pytań. Potem dobierają się w grupy czteroosobowe i siadają przy jednym stoliku. Wycięte zestawy pytań kładą przed sobą niezadrukowaną stroną. Kolejne osoby losują pytanie, a reszta grupy odpowiada. Wszyscy wspólnie wypełniają kartę pracy nr 2.

Na zakończenie pracy nauczyciel prosi wybiórczo poszczególne osoby z różnych grup o odpowiedź na dane pytanie. Cała klasa ocenia, czy odpowiedź jest wyczerpująca i czy nie chcieliby czegoś dodać.

6. STOP-agresji. Drama pantomimiczna.

Uczniowie (zgodnie z kartami ról w załączniku) wchodzi w rolę różnych bohaterów - agresorów, ofiar, nauczycielki i uczniów w klasie. Pracują w 2 dużych grupach.

Za pomocą gestów i mimiki uczniowie odgrywają kolejne sceny i na sygnał „Stop-klatka!” zatrzymują się (w punkcie kulminacyjnym). Pozostali uczniowie jako widzowie proponują rozwiązania, ustawiając innych bohaterów w innej pozycji, na przykład odwracają w kierunku sceny tych, którzy udają, że nie widzą co się dzieje, pochylają do leżącej ofiary itd.

Tak na nowo ustawieni bohaterowie tworzą już zupełnie nowy obrazek - reagowania na przemoc.

7. Dlaczego Gustaw stał się Guzem? Teatr forum.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
1, 2, 5, 7, 10
środki
dydaktyczne:
- załącznik 1,
- karta pracy nr 1-3

edukacja:
polonistyczna,
społeczna, etyka
cele operacyjne:
3,6,8,9
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 3

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ta część zajęć wydaje się również potrzebna, żeby nie demonizować nadmiernie agresora, tylko zrozumieć źródło jego zachowania. Agresorowi też trzeba pomóc - nie zgadzać się z nim, ale nie odpowiadać agresją na agresję.

8. Redagujemy zasady postępowania w klasie - STOP agresji

Korzystając z takich ustaleń w książce Zubrzyckiej lub samodzielnie - uczniowie tworzą rodzaj kodeksu postępowania wobec przemocy albo deklarację zachowań - forma zależy od nauczyciela.

Podsumowanie zajęć

Jesteśmy przyjaciółmi

Kończąc zajęcia, żegnamy się „iskierką przyjaźni”. Uczniowie mogą też utworzyć tunel dobrych myśli, czyli szpaler, gdzie poszczególne osoby przechodzą środkiem, słuchając afirmujących kwestii.

etyka
cele operacyjne:
4, 10

KARTA PRACY nr 1 sc. III/80

Pytania do tekstu opowiadania pt. „Słup Soli”

1. W jaki sposób Marek prześladował chłopca?

2. Jak można byłoby pomóc prześladowanemu chłopcu?

3. Dlaczego Kuba, mimo że mu się to nie podobało, nie pomógł chłopcu?

4. Brat Kuby uświadomił mu, że on - Kuba - też jest winny. Wyjaśnij, dlaczego.

KARTA PRACY nr 3 sc. III/80

Dlaczego Gustaw stał się Guzem?

Zastanów się, co mogło spowodować takie negatywne zachowanie Gustawa.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/80

Ireny Zubrzyckiej „Słup soli. Jak powstrzymać szkolnych dręczycieli”, GWP, Gdańsk 2012. [fragment]

NIE CHCĘ BYĆ NASTĘPNĄ OFIARĄ

Pewnego dnia po lekcjach spostrzegłem, że Guz znalazł sobie kolejną ofiarę - nowego ucznia w szkole. Najpierw kazał mu oddać pieniądze, a potem popychał go i poszturchiwał.

- Zejdź mi z oczu, mały! I pamiętaj - żeby wejść do szkoły, musisz przyjść tu i zapłacić pięć złotych za bilet wstępu, hi hi hi - zaśmiał się tym swoim wstrętnym śmiechem. Odwrócił się do nas i wyjaśnił:

- Nowy musi wiedzieć, gdzie jest jego miejsce.

Kumple Guza zarechotali z aprobatą.

Stałem jak słup soli.

Rozejrzałem się wokół. Było nas kilkunastu. Wszyscy zamarli w bezruchu i patrzyli na poczynania Guza bez mrugnięcia okiem. Potrafiłem myśleć tylko o jednym:

„JA TEŻ JESTEM NOWY, CZY BĘDĘ NASTĘPNY?”.

Wtem, tuż obok mnie, wyrósł jak spod ziemi mój starszy brat.

- Natychmiast marsz do domu! - zasyczał mi do ucha w taki sposób, że straciłem ochotę, by stawiać opór. Wziął mnie za rękę i pociągnął za sobą. Byłem wściekły i przerażony. TERAZ ZWRÓCĄ NA MNIE UWAGĘ. Przypomną sobie, że JA TEŻ JESTEM NOWY. Zobaczą, że można mnie traktować jak małe dziecko. Spojrzałem w stronę Guza. Obserwował nas spode łba.

- To już koniec - pomyślałem. - Będę następny.

- Tchórze! - mój brat obrócił się do gromady chłopaków z wyrazem niechęci na twarzy i powtórzył dobitnie - JESTEŚCIE TCHÓRZE!

JA NIC NIE ZROBIŁEM!

Mój brat szedł tak rozgniewany, że ziemia drżała pod jego stopami. Wcale mnie nie słuchał. Jeszcze go takim nie widziałem. Zacząłem się niepokoić. Kiedy weszliśmy do domu, brat usiadł przy stole i przysunął dla mnie krzesło:

- Chodź do mnie, chcę z tobą porozmawiać. Powiedz mi, czy Guz po raz pierwszy dręczył tego małego chłopca?

- Przedtem czepiał się Aleksa, a na tego małego wziął się od

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

początku roku szkolnego - odpowiedziałem.

- A ty mu w tym pomagasz!
- Ja? JA NIC NIE ZROBIŁEM - broniłem się pewny swojej racji.
- NO WŁASNIE - powiedział mój brat niskim głosem, tak do siebie niepodobnym. Spojrzałem na niego zaskoczony.
- Skoro nic nie zrobiłeś - kontynuował - to stanąłeś po stronie Guza.

Pozwoliłeś mu działać. JESTEŚ WSPÓŁODPOWIEDZIALNY ZA TO, CO SIĘ STAŁO.

- Co ty mówisz! Naprawdę nic nie rozumiesz? Guz czepiał się nowego. Ja też jestem nowy. Gdy sobie o tym przypomni, będę następny. NIE PÓJDE WIĘCEJ DO SZKOŁY!

DRĘCZYCIEL JEST SILNY DZIĘKI NASZEMU MILCZENIU

Mój brat tłumaczył:

- Wszyscy milczą, choć się nie zgadzają z tym, co robi Guz. Tylko dwóch, czy trzech chłopców otwarcie poparło Guza. A być może i oni robią to ze strachu. GUZ JEST SILNY DZIĘKI WASZEMU MILCZENIU. Myśli, że wam imponuje.

POMYSLIMY, JAK TEJ SYTUACJI ZARADZIĆ

- Jutro masz do wypełnienia ważną misję. Zorganizujmy tajne spotkanie. Chciałbym, żebyś na sobotę zaprosił chłopaków, którym nie podoba się zachowanie Guza. Wspólnie ustalimy plan działania. Zgadzasz się - spytał mój brat.
- Ja przecież jestem nowy, nikogo tu nie znam.
- Zapytaj tych, których znasz, i poproś, aby przyprowadzili kolegów.

MNIEJSZA WIDOWNIA TO MNIEJSZA SATYSFAKCJA DLA DRĘCZYCIELA

Następnego dnia szedłem do szkoły. Zobaczyłem krąg chłopaków patrzących na coś. Podszedłem bliżej. Wśród gapiów byli Marek i Piotrek.

- Ty cwaniaku, miałeś przynieść 5 zł, 2zł to za mało! - usłyszałem głos Guza. Dziecko płakało i trzęsło się ze strachu. Chciałem krzyknąć: „Zostaw go w spokoju!”, ale się bałem. Nie mogłem jednak stać bezczynnie. Pociągnąłem Marka i Piotrka za bluzy.

- Chodźcie, nie będziemy na to patrzeć. Przynajmniej nie wspierajmy Guza, stojąc i patrząc. Mniejsza widownia to mniejsza satysfakcja dla Guza.
- Mnie też się nie podoba to, co wyprawia Guz - powiedział Marek.
- Ani mnie! - przyznał Piotr.

WSZYSCY JESTEŚMY OFIARAMI, BO NIE REAGUJEMY I MILCZYMY

- Wszystkich zdominował jeden dzieciak, i to taki, który źle postępuje. Nie możecie się za to winić. Tak to jest. Ludzie boją się przemocy i nie znajdują słów, by o tym mówić. Zamykają się w sobie i milczą. W TEN SPOSÓB DAJĄ SIŁĘ DRĘCZYCIELOWI - wyjaśniał mój brat. - Trzymaj jego stronę, chociaż nie mają takiego zamiaru. Powiedzcie mi, jak się czujecie, kiedy Guz dręczy jakieś dziecko? - spytał mnie i kolegów.
- Okropnie - szepnął ktoś.
- Ja chciałbym dokopać Guzowi.
- A mnie mdli.
- A ja mam ochotę o wszystkim powiedzieć nauczycielom, ale boję się, że nazwą mnie skarżypytą.
- Ja też, ale się boję, że będę następny... - bo jestem nowy...
- Widzicie? Wszyscy się zastanawiacie nad tym, co pomyśli Guz. Co zrobi Guz, jak się dowie? JESTEŚCIE JEGO OFIARAMI - powiedział mój brat.

FAŁSZYWA LOJALNOŚĆ

Nasza wychowawczyni powiedziała:

- Najtrudniej dowiedzieć się od was, co jest nie w porządku. Fałszywa lojalność. Zamiast chronić krzywdzonych, wy chronicie dręczycieli, czyli sprawców przemocy.
- Bo my nie chcemy być skarżypytami! - odpowiedzieliśmy.
- A my nie możemy wam pomóc, nawet jeśli chcemy - wyjaśniła pani.
- A może spiszecie wszystko to, na co się nie zgadzacie i jak powinno być.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/80

designed by freepik.com

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/80

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/81

Tytuł	Dzwonki pana Moniuszki, czyli „Aria z kurantem” w „Strasznym dworze”
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, kulturowe, artystyczne, wrażliwość estetyczna, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– zapoznanie z fragmentami opery polskiej Stanisława Moniuszki „Straszny dwór” („Aria z kurantem” i „Aria Skołuby”),– kształtowanie kompetencji artystycznych poprzez kontakt z dziedzictwem polskiej kultury,– wdrażanie do świadomej recepcji dzieła muzycznego (odbioru i rozumienia),– aktywizowanie twórczości plastycznej i muzycznej poprzez kontakt z dziełem sztuki,– wzbogacenie słownika czynnego i biernego ucznia. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) słucha (lub ogląda) fragmenty arii z opery „Straszny dwór”,2) czyta cicho ze zrozumieniem fragmenty pieśni ze słuchanej wcześniej arii operowej,3) czyta głośno wiersz z zachowaniem właściwej intonacji, tempa i siły głosu,4) odróżnia dzwonki od cymbałów oraz głos tenora od basu,5) rozpoznaje grę dzwonków w „Arii z kurantem”,6) wyjaśnia, kim był Stanisław Moniuszko,7) rozmawia na temat poznanych fragmentów muzycznych opery,8) wyjaśnia, co to jest opera i aria, kurant i pozytywka, polonez,9) odtwarza ze słuchu i z pamięci melodię arii - głosem i przy użyciu instrumentów muzycznych,10) operuje nowo poznanymi słowami dawnej polszczyzny, jak: <i>dwór, pałasz, igranie, tabaka, waszmość, powinność</i>,11) bierze udział w improwizacji oraz tańczy poloneza,12) wykonuje ilustrację do słuchanej arii operowej (pastele na papierze ściernym),13) współdziała w zespole, pełniąc różne role,14) dzieli się z innymi swoimi wrażeniami z kontaktu z dziełem muzycznym

Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), aktywizujące (improwizacja pantomimiczna i muzyczna, czytanie z podziałem na role z elementami inscenizacji), praktyczne (praca z tekstem literackim, projekt plastyczny, akompaniament na dzwoneczkach)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	załącznik 1-2, karty pracy nr 1-3, podkład muzyczny (lub fragment nagrania filmowego opery), instrumenty: dzwoneczki i trójkąty, pozytywka, pastele i papier ścierny formatu A4 (drobny)
Czas trwania	3 godziny, tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 45 minut– edukacja muzyczna - 45 minut– edukacja plastyczna - 30 minut– wychowanie fizyczne - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Pozytywka z „Arii z kurantem”

Nauczyciel zaprasza uczniów do tego, aby usiedli w kręgu.

Za chwilę usłyszycie melodię z bardzo znanej polskiej opery „Straszny dwór”. Zamknijcie oczy i uważnie wsłuchajcie się w melodię.

Teraz wejdźcie w rolę dyrygentów, którzy kierują orkiestrą. Wyciągamy przed siebie ręce i dyrygujemy w takt słuchanej muzyki. Otwórzcie oczy, ale nie przerywajcie dyrygowania.

2. Rozmowa na temat wysłuchanej melodii

Po swobodnych wypowiedziach uczniów na temat swoich wrażeń i opinii o wysłuchanej melodii (na przykład czy podobała się im ta melodia i czy już ją wcześniej słyszeli), nauczyciel pyta, w jaki sposób wykonano ten utwór muzyczny:

Ten utwór jest zatytułowany „Aria z kurantem”, czy potraficie wyjaśnić co to znaczy?

Co to jest kurant? (wyjaśnienie: kurant to melodia grana przez mechanizm pozytywki znajdujący się w zegarze)

Czy wiecie, co to jest pozytywka?

Jaką melodię wygrywa zegarowy kurant w tej arii? (odpowiedź - polonez)

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Pozytywka to też rodzaj instrumentu muzycznego, chociaż nie można na niej swobodnie tworzyć melodii, bo te są z góry określone i ograniczone do jednej lub kilku, jak na przykład w katarynce). Por. załącznik 3.

Polonez kuranta jest tu zamknięty w 8 taktach jak polonez Ogińskiego.

edukacja:
polonistyczna
muzyczna

cele operacyjne:
1, 7, 8, 11, 14

środki dydaktyczne:
- nagranie pozytywki
„Aria z kurantem”
- instrumenty
muzyczne
(pozytywka, trójkąt,
dzwoneczki),
- załącznik 3

edukacja:
polonistyczna
muzyczna
cele operacyjne:
1, 4, 5, 9
środki
dydaktyczne:
- melodia „Arii z
kurantem” (na
przykład w
wykonaniu Piotra
Beczwały, youtube)
- instrumenty
muzyczne
- załącznik 1
- karta pracy nr 1

Zajęcia właściwe

1. Dzwonki i trójkąty

Nauczyciel przynosi instrumenty muzyczne: pozytywkę, dzwonki (potocznie bywają mylnie nazywane cymbałkami) i trójkąty, potem prosi o podanie nazw przyniesionych instrumentów. Rozdaje instrumenty i zaprasza do ustawienia się w grupach. Pyta:

Którymi z tych instrumentów najlepiej zagrać słyszaną wcześniej melodię „Arii z kurantem”? Spróbujcie wykonać tę melodię z pamięci za pomocą głosów i instrumentów.

2. Aria z kurantem (fragment opery „Straszny dwór” S. Moniuszki)

Nauczyciel pyta, co to znaczy słowo „aria”, a jeśli uczniowie nie wiedzą, wyjaśnia, że aria to zazwyczaj pieśń na głos i orkiestrę (bo bywają też tylko arie instrumentalne, bez wokalu) oraz że stanowi część opery (czyli spektaklu wokalnno-muzycznego).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas poszukiwania ścieżki muzycznej „Arii z kurantem” należy zwrócić uwagę na częste mylenie tej pieśni (wykonanej tenorem) z „Arią Skołuby” (wykonanej basem). W trakcie zajęć proponuję wysłuchać pierwszej części z charakterystycznym refrenem kurantów (przed zwrotką od incipitu „Matko moja miła”). Por. załącznik 1.

Nauczyciel zaprasza uczniów do kręgu. Wszyscy siadają i zamykają oczy:

Za chwilę usłyszycie dawną polską pieśń „Aria z kurantem”. Przed chwilą poznaliście melodię kurantów z tej arii, a teraz zamknijcie oczy i spróbujcie się uważnie wstuchać się w słowa.

3. W świecie „Arii z kurantem”. Rozmowa na temat wysłuchanej arii.

Co sprawiało wam trudność podczas słuchania tej pieśni? Czy zrozumieliście słowa tej arii?

Spróbujcie w parach zastanowić się nad pytaniami (karta pracy 1)

Kto wykonywał arię? Co o nim wiemy? Co i kogo wspominał? (ojca, brata, matkę)

Co opisywał? Jaka był pora dnia? Czego się przestraszył? O czym opowiadał mu wcześniej Maciej?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniom zazwyczaj sprawia trudność zrozumienie słów arii, ale za to podoba im się melodia kurantów. Mimo to, warto zachęcić ich do próby wyobrażenia sobie miejsca, o którym śpiewa Stefan, a potem przeanalizowania słów arii w załączniku 1.

edukacja:
polonistyczna,
muzyczna
cele operacyjne:
2,3,10
środki
dydaktyczne:
- załącznik 1, 2
- karta pracy nr 1, 2

4. Wspólne czytanie pieśni „Aria z kurantem” (załącznik 1)

Nauczyciel rozdaje załącznik 1. Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Każdy uczeń czyta kolejno jeden wers, a nauczyciel w odpowiednim momencie włącza - jako przerywnik - melodię kurantów.

Na zakończenie nauczyciel prosi o wyszukanie tych słów, które są nieznanne uczniom. Wspólnie wyjaśniają te wyrazy i zapisują je w zeszytach.

Uczniowie wykonują polecenia w karcie pracy nr 1.

edukacja:
muzyczna,
plastyczna,
cele operacyjne:
1, 2, 4, 7, 12

środki
dydaktyczne:
- kredki pastelowe,
- czarny papier
ścierny, format A4

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 6, 10, 13
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 3

edukacja
muzyczna,
wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
1, 5, 11
środki
dydaktyczne:
melodia kuranta z
„Arii z kurantem”

5. „Kurant, z kurantem i bez kuranta” - uzupełnianie zdań nowo poznanymi słowami „aria” i „kurant” (karta pracy 2).

6. Fragment „Arii Skołuby” (tylko pierwsza zwrotka - por. załącznik 2)

Uczniowie otrzymują załącznik 2 z kolejnym fragmentem pieśni z opery „Straszny dwór”. Nauczyciel prosi, aby uważnie słuchali arii, a jeśli będzie im trudno zrozumieć słowa, to mogą patrzeć w tekst pieśni.

7. Męskie głosy - tenor i bas

Uczniowie porównują wokale obu wysłuchanych arii - który głos jest wyższy? który jest niższy?

Próbują naśladować końcową partię arii „Zażyj tabaki”, obniżając stopniowo głos.

8. Zegar i Straszny Dwór - wykonanie ilustracji do arii z opery S. Moniuszki

Uczniowie techniką pasteli na papierze ściernym wykonują ilustracje do wysłuchanej muzyki arii operowych. Na koniec prezentują swoje prace.

9. Kim był Stanisław Moniuszko?

Nauczyciel rozdaje karty pracy nr 3. Wszyscy uczniowie siadają w kręgu. Nauczyciel zaczyna czytać, a kolejni uczniowie dołączają w odpowiednich momentach, uzupełniając zdania lub odpowiadając na pytania krzyżówki.

Podsumowanie zajęć

Polonez w takt melodii kuranta

Uczniowie przypominają, jaką melodię wygrywa kurant w Arii z kurantem - czyli polskiego tańca narodowego, poloneza.

Na koniec wykonują poloneza w takt melodii kuranta.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

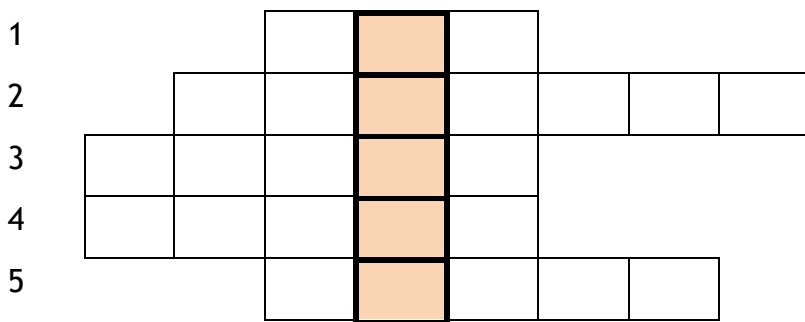
Poloneza można wykonać tradycyjnie w parach lub w kręgu, poruszając się do środka i na zewnątrz.

KARTA PRACY 1 SC. III/81

Przeczytaj uważnie tekst pieśni z opery Stanisława Moniuszki pt. "Aria z kurantem". Odszukaj odpowiednie fragmenty tekstu i uzupełnij zdania z cytatami z pieśni. Następnie odpowiedz na pytania i rozwiąż krzyżówkę.

1.	O jakiej porze Stefan rozpoczął swoją pieśń? Uzupełnij zdanie: Była to "..... jasna".
2.	Jaki był zegar w strasznym dworze? Uzupełnij zdanie: Od dawna przestał bić, a nocą zaczynał grać, chociaż "zegar ten".
3.	Jak miał na imię sługa, który opowiadał Stefanowi o strasznym dworze? Uzupełnij cytat: "Prawdę mówił stary".
4.	Co się działo w dworze? Uzupełnij zdanie odpowiednim fragmentem tekstu pieśni Stefana: "są tu strachy, są tu".
5.	Jak miała na imię dziewczyna, o której myślał Stefan? Uzupełnij cytat: "Myśl o wzroku pięknej".

Wpisz hasło z krzyżówki. Sprawdź w encyklopedii znaczenie tego wyrazu.

KARTA PRACY 2 SC. III/81

Uzupełnij zdania nowo poznanymi słowami "aria" i "opera" w odpowiedniej formie gramatycznej.

"Straszny dwór" Stanisława Moniuszki to _____ polska.

W tej _____ są pieśni, czyli tak zwane

_____, wykonywane przez śpiewaków operowych.

Pieśń Stefana, zatytułowana " _____ z Kurantem" oraz

" _____ Skołuby" dotyczą starego zegara, który gra

patriotyczną pieśń o północy. Melodia kuranta z tej _____

to melodia poloneza, czyli polskiego tańca narodowego.

_____ pt. "Straszny dwór" Stanisława Moniuszki to

bardzo ważna sztuka w kulturze polskiej. Każdy Polak powinien znać tę

_____. Każdy Polak powinien umieć zanucić

melodię kuranta z _____ Stefana.

KARTA PRACY 3 SC. III/81

Spośród podanych zdań wskaż te, które podają prawdziwe informacje na temat Stanisława Moniuszki i jego opery.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Stanisław Moniuszko był słynnym polskim baletmistrem.		
Stanisław Moniuszko był słynnym polskim kompozytorem.		
Stanisław Moniuszko skomponował balet pt. "Straszny dworzec".		
Stanisław Moniuszko skomponował operę pt. "Straszny dwór".		
Bohater opery Stanisława Moniuszki - Stefan - był polskim żołnierzem.		
Bohater opery S. Moniuszki - Stefan - miał siostrę Hannę.		
Bohater opery S. Moniuszki - Stefan - miał brata Zygmunta.		
Stefan zakochał się w pięknej córce Miecznika o imieniu Hanna.		
"Arię z kurantem" Stefan śpiewa tenorem.		
"Arię z kurantem" Stefan śpiewa basem.		
Melodia kuranta z "Arii" Stefana to muzyka poloneza.		
Melodia kuranta z "Arii" Stefana to muzyka walca.		

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/81

opera Stanisława Moniuszki "Straszny Dwór" [fragment]

ARIA Z KURANTEM STEFANA (TENOREM)

Cisza dokoła, noc jasna, czyste niebo
Księżyc płynie swobodnie po przestrzeni bez chmur.
Tajemnych uczuć niepojęta władza,
Odbiera sen, tęsknotę naprowadza,
Serca marzenie staje się potrzebą.

Tak... tak... to straszny, bardzo straszny dwór!
Prawdę mówił Maciej stary,
Są tu strachy, są tu czary...
Ten niepokój nieustanny
Myśl o wzroku pięknej Hanny,
Mówią jasno w chwili tej,
Że czarami oczy jej...
Że czarami oczy jej...

Tak... niezawodnie... bo wszedłszy pod ten dach,
Tylko mi tych oczu strach...
Nie, nie, dość o tym Stefanie
Wszakże się przyrzekło żyć w beżżennym stanie
Cóż to jest, Maciej mówił, że od lat tysiąca
Chyba dusza wracająca spoza grobu dla pokuty
Wprowadza w obrót zegar ten popsuty
Przestał bić
A teraz gra
(melodia kuranta)

Boże mój, melodia a ta jakież słowa przypomina
Jak rozżarza w piersi krew!
Mój ojciec w kole rodzinnem naszym mnie lub Zbigniewa,
Starszego syna, ucząc drewnianym władać pałaszem,
Tak często nucił ten uroczy śpiew!
Słyszę tę piosenkę z dziecięcych wspomnień echem,
Jak płynie z piersi ojca do niebiańskich stref!
Widzę jak matka z anielskim swym uśmiechem,
Strzeże synów, swoich synów igrających w cieniu drzew...

(melodia kuranta)

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/81

opera Stanisława Moniuszki "Straszny Dwór" [fragment]

ARIA SKOŁUBY (BASEM)

Ten zegar stary niby świat
Kuranty ciął jak z nut,
Zepsuty wszakże od stu lat
Nakręcać próżny trud.
Lecz jeśli niespodzianie
Ktoś obcy tutaj stanie,
Pan zegar, gdy zapieje kur,
Dmie w rząd dętych rur.
Dziś zbudzi cię
Koncercik taki.
Boisz się?
Nie,
Zażyj tabaki.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/81

ZDJĘCIE 4. POZYTYWKA

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Pozytywka#/media/File:Caja_musica.jpg]

[https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Fla%C5%A1inet%C3%A1%C5%99_na_Karlov%C4%9B_most%C4%9B_%28cropped%29.jpg]

ZDJĘCIE 2. KATARYNIARZ I KATARYNKA

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/82

Tytuł	Jesteś ekouczniem czy ekonieborakiem? Happening ekologiczny
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, przyrodnicze, zdrowotne, artystyczne, intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne, wrażliwość etyczna
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie postaw i zachowań przyjaznych środowisku,– podniesienie poziomu wiedzy na temat oszczędzania wody i energii oraz selektywnej zbiórki odpadów,– uwrażliwianie na problematykę zagrożeń dla lokalnego środowiska naturalnego,– stymulowanie rozwoju (intelektualnego i emocjonalnego) poprzez aktywność twórczą i udział w happeningu. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) bierze udział w działaniach teatralnych i dramie,2) rozumie, czym jest happening i na czym polega udział w tej formie komunikacji ze społeczeństwem,3) omawia zasady selektywnej zbiórki odpadów oraz zasady oszczędzania energii i wody,4) wymienia korzyści płynące z bycia ekouczniem,5) tworzy portret ekonieboraka oraz wymienia negatywne konsekwencje z zanieczyszczania środowiska,6) układa hasła reklamowe do plakatów, ulotek i działań happeningowych,7) redaguje tekst ulotki promującej zachowania ekologiczne,8) wykonuje elementy scenografii do happeningu,9) korzysta z aplikacji Word i drukarki podczas wykonywania ulotek reklamowych,10) bierze udział w swobodnej dyskusji podczas przygotowania happeningu oraz podczas jego trwania,11) dzieli się własnymi emocjami, opiniami i spostrzeżeniami,12) współpracuje w grupie, pełniąc różne role,13) wykonuje działania matematyczne i rozwiązuje zadania tekstowe
Metody pracy	eksponujące (pokaz połączony z przeżyciem), praktyczne (prace z plastyczne, ćwiczenia językowe, praca z komputerem, projektowanie), aktywizujące (dyskusja, burza mózgów, techniki teatralne, drama, improwizacja, swobodna ekspresja artystyczna)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna

Środki dydaktyczne	załączniki 1-4, karta pracy nr 1-4, kartony, papier kolorowy, farby do malowania ciała (instrukcja wykonania w załączniku), komputer, drukarka, instrumenty muzyczne (trójkąty, bębny, kastaniety, grzechotki i inne), chusta animacyjna, podkład muzyczny (na przykład taniec belgijski)
Czas trwania	2 dni, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna– edukacja plastyczna– edukacja muzyczna– edukacja społeczna– zajęcia techniczne– edukacja przyrodnicza– edukacja zdrowotna– edukacja matematyczna– wychowanie fizyczne

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Grasz w zielone? Improwizacja teatralna

Uczniowie pracują w czteroosobowych grupach. Jedna osoba ma za zadanie naśladować jakiegoś mieszkańca lasu głosem, druga osoba ma do tego głosu improwizować ciałem, a trzecia osoba jako cień drugiej ma naśladować te same ruchy. Czwarty uczeń obserwuje, czy zadanie zostało wykonane poprawnie. Po chwili następuje zmiana. Zabawa trwa dopóki wszystkie osoby w zespole odegrają swoje role.

2. Krzyżówka ekologiczna

Uczniowie otrzymują krzyżówkę (karta pracy nr 1), której rozwiązanie brzmi: happening ekologiczny. Rozmowa na temat wykonanej pracy - trudności podczas wykonywania zadań.

Zajęcia właściwe

1. Jak się robi happening? Przypomnienie wiadomości.

Uczniowie w grupach pracują z kratami pracy, w których muszą wybrać prawidłowe odpowiedzi. Po zakończeniu pracy wszyscy podsumowują wyniki pracy.

Przykładowo:

Happening:

- *jest efektem wspólnej pracy,*
- *nie jest inscenizacją tylko spontanicznym działaniem,*
- *jego celem jest zaskoczenie widowni (czasami nawet zaszokowanie),*
- *jego celem jest przekonanie o czymś widowni i zaangażowanie do wspólnego działania,*
- *łączy różne działania - słowo, obraz, muzykę,*

edukacja polonistyczna, wychowanie fizyczne, edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 1, 11, 12
środki dydaktyczne: karta pracy nr 1

edukacja polonistyczna, społeczna
cele operacyjne: 2, 10, 11, 12
środki dydaktyczne: karta pracy nr 2

edukacja polonistyczna, przyrodnicza, zdrowotna, społeczna
cele operacyjne: 1, 3, 4, 5
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 3,
- załącznik 1-2,7

edukacja przyrodnicza, matematyczna, plastyczna, zajęcia techniczne
cele operacyjne: 3,4,5,12,13
środki dydaktyczne:
- pudełko, kolorowy papier,
- materiały potrzebne do wykonania farby do ciała,
- załącznik 3-6,
- karta pracy nr 4

edukacja: polonistyczna, społeczna, zdrowotna społeczna muzyczna
cele operacyjne: 2,6,7,8,10
środki dydaktyczne:
- duży karton papieru,
- komputer i drukarka,
- instrumenty muzyczne

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie znają happening z działań związanych z tematem wojny - happeningu na podstawie książki „Wróg”. Warto przypomnieć wiadomości na temat happeningu, aby móc liczyć na samodzielność i aktywność w podejmowaniu ról w takim przedsięwzięciu artystycznym.

2. Ekonieborak - kto to taki?

Załącznik 1 („Poszukiwany szkodnik ekologiczny”) - uczniowie pracują zgodnie z poleceniami w załączniku i kartach pracy nr 3.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Happening warto poprzedzić pracą z lekturą książki „Draka Ekonieboraka” autorstwa E. Dziubak, E. Saromy-Stępniewskiej, I. Wierzby.

3. Edukacja Ekonieboraka - segregacja odpadów

Uczniowie podają przykłady prawidłowych zachowań ekologicznych w zakresie segregowania odpadów. Wspólnie redagują „Kodeks Ekoucznia” w tym zakresie (załącznik 3).

4. Kolory segregacji

Uczniowie wykonują atrapy pojemników na śmieci w 3 kolorach oraz przygotowują farby do ciała zgodnie z podaną przez nauczyciela instrukcją .

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Farbki do ciała najlepiej wykonać samodzielnie z uczniami. Mieszymy 1 łyżkę pudru do pielęgnacji niemowląt i dzieci, 1 łyżkę talku, 1 łyżkę kremu (na przykład Nivea) i dodajemy barwnik spożywczy w wybranym kolorze. Tak przyrządzone farbki zmywa się ciepłą wodą z mydłem.

5. Edukacja Ekonieboraka - oszczędzanie wody i energii

Uczniowie podają przykłady prawidłowych zachowań ekologicznych w zakresie oszczędzania wody i energii. Wspólnie redagują „Kodeks Ekoucznia” w tym zakresie (załącznik 3).

6. Ekologiczne zadania matematyczne (karta pracy nr 4)

7. „Kodeks Ekoucznia” - oficjalne ogłoszenie i podpisy

Uczniowie na podstawie dotychczasowej pracy współredagują „Kodeks Ekoucznia”. Dziela się zadaniami: poszczególne grupy przepisują poszczególne ustalenia na komputerze, drukują i przyklejają w odpowiednim miejscu na dużym kartonie. W ten sposób cały kodeks zostaje przeniesiony na duży format papieru. Potem uczniowie kolejno odczytują poszczególne punkty. Na koniec wszyscy podpisują się na kartonie i zawieszają go w widocznym miejscu w klasie, obiecując przestrzeganie zapisanych przez siebie zasad.

Odczytaniu i powieszeniu „Kodeksu Ekoucznia” towarzyszy akompaniament muzyczny.

edukacja
polonistyczna,
społeczna,
zdrowotna
społeczna
muzyczna
cele operacyjne:
1,3,4,11,12
środki
dydaktyczne:

- wykonana
scenografia, plakaty
i ulotki,
- farba do ciała,
- instrumenty
muzyczne,
- chusta animacyjna
- koszyki

edukacja:
polonistyczna,
przyrodnicza
cele operacyjne:
10, 11,12
środki
dydaktyczne:
karty pracy nr 3-4

8. Przygotowujemy happening ekologiczny

Uczniowie w grupach 5-,6-osobowych otrzymują załącznik 4 i według tej instrukcji zastanawiają się, czego potrzebują, aby zorganizować happening. Praca w grupach - burza mózgów. Po rozmowach w grupach lider każdej z nich wymienia pomysły. Uczniowie w klasie demokratycznie wybierają pomysły spośród wszystkich propozycji.

9. Redagowanie ulotek i plakatów promujących zachowania ekologiczne

10. Happening ekologiczny

Uczniowie z wymalowanymi twarzami z kolorową chustą animacyjną, śpiewając i akompaniując na instrumentach muzycznych, idą w wybrane wcześniej miejsce, gdzie ma się odbyć happening.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Jeśli miejsce happeningu nie znajduje się na terenie szkoły, tylko w miejscu publicznym - należy postarać się o odpowiednie pozwolenie.

Ustawiają scenografie - kolorowe pudła, koszyki na ulotki, przyczepiają plakaty. Następnie włączają muzykę i zapraszają do ekotańca. Przechodniom wręczają ulotki, zaczepiając ich pytaniem: „A czy wie Pan/Pani, że...”, „Czy podpisze się Pan/Pani pod deklaracją *Jestem Eko!?*”, czy po prostu „Lubisz zielone?”, „Dbasz o zielone?” itd. Wszystko zależy od ustaleń poczynionych wcześniej przez uczniów i ich wychowawcę. Najważniejsze, aby wyjaśnić cel happeningu oraz zachęcać przechodniów (jeśli to będzie miejsce publiczne) bądź uczniów (jeśli to będzie teren szkoły) do podejścia do atrap, koszyków, przeczytania i podpisania deklaracji, udziału w zabawie malowania ciała („Jestem eko!” - więc na zielono jakiś fragment skóry) lub zatańczenia we wspólnym tańcu (na przykład popularnej belgijce, którą można na potrzeby happeningu określić ekotańcem).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przy planowaniu akcji happeningowej warto skorzystać z książki „Draka Ekonieboraka”

Podsumowanie zajęć

Rozmowa ewaluacyjna po działaniach w ramach happeningu.

Uczniowie w swobodnej dyskusji podsumowują działania:

Co się udało? Co się nie udało?

Co można byłoby zrobić inaczej i dlaczego?

Warto podsumować też, ile osób wzięło udział w działaniach uczniów:

Kto podpisał deklaracje? Ile rozdano ulotek?

Ile osób udało się zachęcić do ekotańca?

Ile osób deklarowało zachowania ekologiczne?

Praca domowa:

Kartka do kroniki - „Nasz happening”

Zadaniem uczniów jest napisanie sprawozdania z happeningu, ale z własnej perspektywy, czyli jako czynnego uczestnika działań.

KARTA PRACY nr 1 sc. III/82

Rozwiąż krzyżówkę:

Do podanych wyrazów dobierz wyrazy o przeciwstawnym znaczeniu i wpisz je w odpowiednie miejsca w krzyżówce.

1.	popychanie	2.	czarny	3.	leniwy	4.	uprasować
5.	smaczny	6.	współodczuwanie, empatia	7.	miłość		
8.	oszczędny	9.	cichy				

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										

Rozwiązanie:

ekologiczny

KARTA PRACY nr 2 sc. III/82

„Jak się robi happening”? Przypomnienie wiadomości

Termin „happening” pochodzi z języka angielskiego i oznacza 'zdarzenie'. Przypomnij sobie poprzednie doświadczenia z tego typu aktywnością. Dokonaj oceny, czy poniższe opinie są prawdziwe czy fałszywe?

Opinia	Prawda	Fałsz
Happening to rodzaj spektaklu dla najmłodszych widzów, na przykład inscenizacji znanej baśni dla dzieci.		
Happening nie jest inscenizacją, tylko zorganizowanym wydarzeniem artystycznym, którego twórcy dążą do określonego celu i próbują zaangażować widownię.		
Happening jest rodzajem kabaretu, który ma na celu rozśmieszenie publiczności i zapewnienie widzom dobrej rozrywki.		
Happening łączy różne aktywności artystyczne, jak teatr, plastykę, muzykę i taniec.		
Happening najczęściej odbywa się na świeżym powietrzu - na rynku czy w parku, czyli tam, gdzie można zainteresować danym tematem innych ludzi.		
Happening to rodzaj gry komputerowej, w której dużo się dzieje i wszyscy mogą ze sobą konkurować.		

Jeśli masz wątpliwości co do udzielonych odpowiedzi, skorzystaj z encyklopedii lub ze słownika wyrazów obcych.

KARTA PRACY nr 3 sc. III/82

Poszukiwany/poszukiwana! Kto? Szkodnik ekologiczny!

Sprawdź, czy jesteś ekouczniem! Zaznacz prawidłowe odpowiedzi.

1.	Czy używasz przede wszystkim opakowań plastikowych i pijesz kolorowe napoje z plastikowych butelek?	tak	nie
2.	Czy wyrzucasz papier i opakowania papierowe do śmieci ogólnych i mokrych?	tak	nie
3.	Czy wyrzucasz zużyte baterie do śmieci ogólnych?	tak	nie
4.	Czy chętniej jeździsz z rodzicami samochodem lub innym pojazdem niż rowerem? Czy lubisz duże samochody z silnikiem o dużej pojemności?	tak	nie
5.	Czy lubisz bawić się papierem? Gnieść kulki, robić samolociki i inne rzeczy, które potem rozrzucaś wszędzie?	tak	nie
6.	Czy lubisz sobie coś zjeść po drodze, na przykład wracając ze szkoły, a opakowanie wyrzucasz gdzie popadnie?	tak	nie
7.	Czy często oglądasz telewizję po powrocie do domu, a na komputerze grasz w różne gry dłużej niż 2 godziny dziennie?	tak	nie
8.	Czy, zaczynając myć zęby, od razu odkręcasz wodę, która sobie leci cieniutkim strumieniem?	tak	nie
9.	Czy wyrzucasz do śmietnika jedzenie, które ci nie smakuje lub to niedojedzone z talerza?	tak	nie

**JEŚLI ODPOWIEDZIAŁEŚ TAK WIĘCEJ NIŻ 4 RAZY - TO CZAS NA ZMIANY!
PRZEPĘDŹ EKOSZKODNIKA ZE SWEGO ŻYCIA I STAŃ SIĘ EKOUCZNIEM!**

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/82

POSZUKIWANY! SZKODNIK EKOLOGICZNY!

Przykładowy wizerunek Szkodnika Ekologicznego

Ilustracja autorstwa Emilii Dziubak,

z: „Draka Ekonieboraka”, E. Dziubak, E. Saroma-Stępniewska, I. Wierzba, Wyd. ALBUS,
Poznań 2012, s. 18.

E. Dziubak, E. Saroma-Stępniewska, I. Wierzba, „Draka Ekonieboraka”,
Wyd. ALBUS, Poznań 2012, [fragmenty], s. 19.

Ekonieborak?

Tak! Właśnie on!

Co go raduje?

Zobaczcie sami:

w rękach ma pudło
z czekoladkami. (...)

Jeden cukierek,
drugi cukierek...

Już na chodniku
papierków szereg.

-Ech, Nieboraku...

toż to żenada.

Śmiecić nie wolno
i nie wypada! (...)

- Nie? Więc pewnikiem

ktoś je zamiecie.

Ja nie mam czasu.

Zbędna mitręga!

I po cukierka

do pudła sięga.

Nagle ... rrrryms!!!

Scena niby w horrorach:

leży jak długi

Ekonieborak,

na swym pudełku -

od stóp do głowy

cały w kolorze
czekoladowym!

Pewnie spytacie co to za draka?

Któż to urządził tak
Nieboraka?
Zagadka prosta jest
niesłychanie:
oto na skórkę wszedł
po bananie!

Wściekły Nieborak
wrzeszczy i tupie:
- Cóż to za flejtuch,
szkodnik i głupiec?!
Jakże tak można?!
Skórkę?! Na ziemię?!
Aż nagle milknie...
Wstydu rumieniec
krasi mu lico...

Tak!

Dzisiaj z rana
to on szedł tędy -
jedząc banana....

(...)

Inne przygody Ekonieboraka oraz Profesora Sumienie znajdziecie w książce "Draka Ekonieboraka", Poznań 2012.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/82

List gończy

POSZUKIWANY/POSZUKIWANA!!!

Uwaga! Bardzo niebezpieczny osobnik!

SZKODNIK EKOLOGICZNY!!!

Znaki szczególne?

1. Śmieci i brudzi!
 2. Marnuje wodę, światło i gaz!
 3. Kupuje więcej niż potrzebuje,
a jak się psuje, to wyrzuca - czyli marnuje!
 4. Telewizor, komputer - włącza co raz,
 5. A śmiecie? Nie segreguje!
- SZKODZI i SZKODZI przez cały czas!**

EKOUCZNIOWIE! Apelujemy!
Jeśli spotkacie tego SZKODNIKA,
to przyprowadźcie go migiem do szkoły,
tu go poddamy nauce od nowa!

ZAŁĄCZNIK 3 sc. III/82

Kodeks Ekoucznia

1.	<p style="text-align: center;">Nie śmieci!</p> <p>Segreguje odpady w trzech pojemnikach (zielonym, żółtym i niebieskim), a w brązowym przygotowuje kompost.</p> <p>Unika plastikowych opakowań. Sprząta po swoim pupilu.</p>
2.	<p style="text-align: center;">Nie marnuje energii!</p> <p>Włącza przedmioty elektryczne tylko wówczas, gdy są mu potrzebne i nie pozwala, aby darmo pobierały prąd, będąc w stanie czuwania (wyłącza "pożeracza energii" - czerwoną diodę).</p>
3.	<p style="text-align: center;">Nie marnuje wody!</p> <p>Liczy zużycie wody lepiej niż wodomierz - kiedy myje zęby, bierze prysznic czy kąpiel, myje naczynia i sprzęta. Edukuje innych o zagrożeniach wynikających z marnowania wody.</p>
4.	<p style="text-align: center;">Nie marnuje pożywienia!</p> <p>Nie kupuje jedzenia "na zapas". Unika przetworzonej żywności i wszelkich słodkości. Wybiera zdrowe, naturalne produkty od okolicznych rolników. Lubi pić wodę mineralną.</p> <p>Pamięta, że 1/3 głodujących ludzi na świecie to dzieci, dlatego szanuje pożywienie i nigdy nie wyrzuca jedzenia do śmieci!</p>
5.	<p style="text-align: center;">Unika freonu!</p> <p>Wybiera produkty bezpieczne dla OZONU (naturalnej ochrony naszej planety) i kupuje tylko dezodoranty z takim znaczkiem.</p> <div style="text-align: center;"></div>

6.	<p style="text-align: center;">Dbą o drzewa!</p> <p>I inne rośliny zielone, które zapewniają nam tlen!</p> <p>Nie marnuje papieru, zbiera makulaturę. Stara się podróżować ekologicznie (czyli spacerować i jeździć rowerem), bo pamięta, że jeden samochód zużywa tyle tlenu co 800 osób!</p>
7.	<p style="text-align: center;">Jest eko! Zawsze i wszędzie!</p> <p>Jest dumny z tego, że dba o swoją planetę, swoją ojczyznę i swoją miejscowość! Pamięta, że wyraz EKOLOGIA - składa się z dwóch słów EKO-DOM i LOGIA-NAUKA!</p> <p>Uczy Szkodników Ekologicznych, że POSTAWA EKOLOGICZNA to wyraz miłości do swojego domu, małej i dużej Ojczyzny!</p> <p style="text-align: center;">EKOUCZEŃ to PATRIOTA!</p>

ZAŁĄCZNIK 4 sc. III/82

Krótki "przepis" na happening ekologiczny

Zamierzacie zorganizować happening ekologiczny, więc przede wszystkim SPOTKAJCIE SIĘ NA BURZĘ MÓZGÓW.

Porozmawiajcie o temacie i celu waszego happeningu.

Ekologia jest tematem szerokim, więc wybierzcie jeden cel.

Przykładowo: segregacja odpadów

Wykonujecie atrapy 3 pojemników w kolorach żółtym, zielonym i niebieskim. Ustalacie, kto będzie należał do 3 zespołów, które (każdy w odpowiednim kolorze jak rodzaj segregacji) będzie aktywizował publiczność poprzez roznoszenie ulotek, zachęcanie do podpisywania się pod deklaracją właściwego segregowania śmieci itd. Dobrze, jak proponowane działania będą miały jak najbardziej integrujący charakter, jak: rozwiązywanie quizów i zagadek, udział w zawodach i grach, wspólny taniec czy śpiewanie piosenki.

Możliwości jest wiele, bo jak pamiętacie, happening to zorganizowane wydarzenie artystyczne, które ma na celu zaangażowanie widzów. Macie przecież nadzieję, że przekonacie publiczność do bycia eko! To w skrócie!

Teraz "krok po kroku" -

1.	Burza mózgów - ustalcie cel ekologiczny.
Zapiszcie wszystkie padające pomysły. Pomyślcie nad tym, GDZIE i KIEDY chcecie zorganizować swój happening.
Rada: Bądźcie demokratyczni i głosujcie nad każdym pomysłem!
2.	Opracujcie scenariusz , czyli punkt po punkcie, co chcecie zrobić. Pamiętajcie, że w happeningu najbardziej spontaniczna powinna być publiczność, którą wy - realizatorzy happeningu - macie w coś zaangażować. Dlatego POWINNIŚCIE WIEDZIEĆ, CO MACIE ROBIĆ

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

	<p>PRZEZ 2 GODZINY HAPPENINGU!</p> <p>Rada: Krócej niż 2 godziny się nie da, ale dłużej też nie róbcie, nawet wtedy, gdy wszyscy będą się bawić. Najlepiej skończyć z uczuciem niedosytu, niż zamęczyć się, lub - jeszcze gorzej - zanudzić kogoś kompletnie. 2 GODZINY to MAKSIMUM!</p>
3.	<p>Podzielcie się na zespoły. NAPISZCIE HARMONOGRAM PRAC. Ustalcie, kto jest za co odpowiedzialny.</p> <p>Rada: Bądźcie sprawiedliwi w ustalaniu obowiązku - wobec innych, ale też wobec siebie (nie bierzcie na siebie zbyt wielu zobowiązań). Pamiętajcie, że JESTEŚCIE ZESPOŁEM, zawsze razem, do wspólnego celu, otwarci na innych ludzi - to ważne w happeningu.</p>
4.	<p>Pracujcie zgodnie z harmonogramem - sumiennie i rzetelnie!</p> <p>Rada: Słuchajcie swojej Pani wychowawczynie lub Pana wychowawcy. Z ich strony zawsze możecie liczyć na wsparcie. Jeśli to możliwe, zaangażujcie w swoją akcję rodziców lub starsze rodzeństwo.</p>
5.	<p>Przeprowadźcie próbę!</p> <p>To konieczny etap. Zróbcie to na przykład na boisku szkolnym. Poproście o udział w próbie osoby z innej klasy.</p>
6.	<p>Po happeningu - POSPRZĄTAJCIE PO SOBIE!</p> <p>To też ważny etap organizacji, szczególnie jeśli wybraliście na miejsce swego happeningu park lub rynek.</p>
7.	<p>Podsumowanie! Następnego dnia - porozmawiajcie!</p> <p>Co się udało? Co można poprawić w przyszłości? Obejrzyjcie zdjęcia.</p>

ZAŁĄCZNIK 5 sc. III/82

PRZEPIS NA EKOLOGICZNĄ FARBĘ DO MALOWANIA TWARZY

Składniki:

puder dziecięcy

talk

krem nivea

barwnik spożywczy

Sposób wykonania:

Przygotuj plastikowe naczynie i drewnianą lub plastikową szpatułkę. Wymieszaj składniki w proporcjach: 1 łyżka pudru do pielęgnacji niemowląt i dzieci, 1 łyżka talku, 1 łyżka kremu (na przykład Nivea). Teraz dodaj barwnik spożywczy w wybranym kolorze. Pamiętaj, że im więcej dodasz barwnika, tym intensywniejszy uzyskasz kolor.

Tak przyrządzone farbki są łagodne dla naszej skóry i łatwo się je później usuwa, myjąc po prostu twarz ciepłą wodą z mydłem.

Uwaga!

Nie wolno dodawać innego barwnika niż spożywczy, na przykład barwnik do jajek nie jest produktem ekologicznym!

ZAŁĄCZNIK 6 sc. III/82

Czy wiesz, że żubr jest narodowym symbolem ochrony przyrody w Polsce?

[źródło: <http://nasze.dziemiany.net/ogladaj-zubry-sarny-ptaki-a-nawet-wilki-online>]

Większość Polaków sądzi, że żubry są tylko w Puszczy Białowieskiej. Nic bardziej mylnego! Zjrzyj na stronę www.ekologia.pl i dowiedz się więcej o stadach żubrów w Polsce.

[<http://www.ekologia.pl/srodowisko/przyroda/zubr-niemile-widziany,12192.html>]

ZAŁĄCZNIK 7 sc. III/82

WAŻNE EKOZNAKI

Szukaj tych znaków, robiąc zakupy!

To bezpieczne produkty dla ozonu Ziemi (głównie urządzenia elektryczne oraz niektóre kosmetyki, jak na przykład dezodoranty).

BŁĘKITNY ANIOŁ

To bezpieczne produkty ekologiczne, tzn. że zostały wytworzone w odpowiednich warunkach i nie są szkodliwe dla środowiska. Możesz ten znaczek znaleźć na przykład na zegarku.

Znak EKO

To ważne oznaczenie na polskich i zagranicznych produktach. Kupując je, wiesz, że są bezpieczne dla środowiska naturalnego.

Znak ECOLAND

Jest najbardziej rozpoznawalnym znakiem ekologicznym w Polsce.

Jeśli chcesz kupić w sklepie żywność wyprodukowaną w warunkach ekologicznych, to szukaj takich znaków. Producenci tej żywności musieli spełnić wiele warunków, aby zasłużyć na miano ekorolników. Możesz zaufać tym oznaczeniom.

BIODEGRADOWALNE

W odróżnieniu od plastikowej reklamówki, która - jak obliczono - ulegnie rozkładowi za 500 lat (!), te opakowania są bezpieczne dla środowiska.

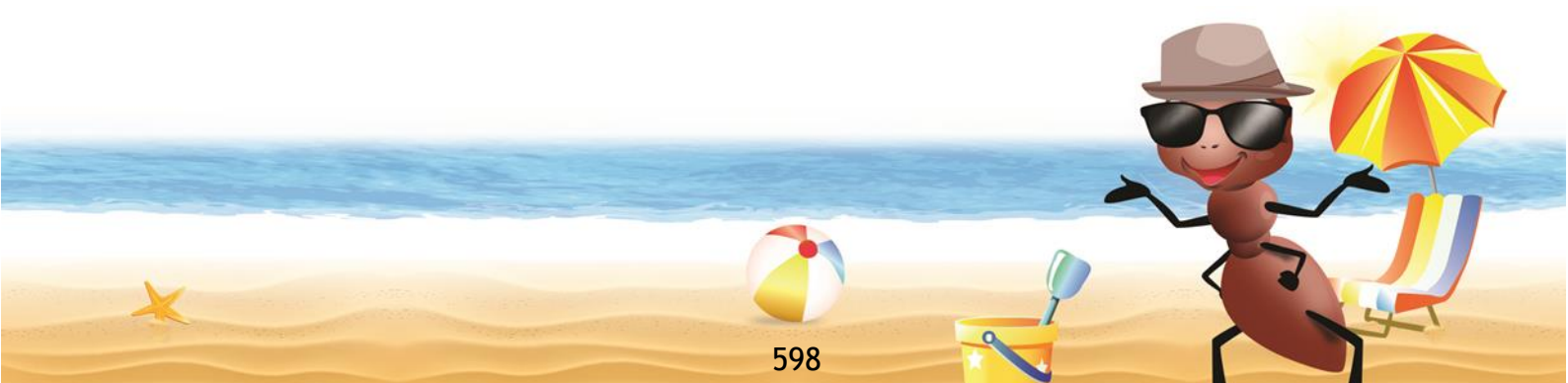
Używaj tylko opakowań biodegradowalnych!

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/83

Tytuł	Dysleksja, czyli trudności w czytaniu i pisaniu
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, językowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie uwarunkowań i objawów dysleksji. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) umie przeprowadzić mini-wywiad i zapisać odpowiedzi respondentów w tabeli,2) wie, że dysleksja oznacza niezależne od dziecka (wrodzone) trudności w czytaniu i pisaniu,3) określa cechy wspólne dla siebie i dla swoich rodziców (odziedziczone od nich, na przykład kolor oczu itp.),4) zna przejawy trudności w czytaniu i pisaniu,5) rozumie, że trudności w czytaniu i pisaniu to jedna z cech uczniów, ale posiadają oni także swoje zalety i talenty,6) potrafi podać przykłady sławnych osób, które mają trudności w czytaniu i pisaniu,7) przejawia postawę akceptacji i wsparcia wobec uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu,8) podaje sposoby, jak polubić czytanie.
Metody pracy	podające, aktywizujące - burza mózgów, dyskusja
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1, prezentacja PP przygotowana przez nauczyciela na podstawie materiałów zawartych w scenariuszu
Czas trwania	1 godzina, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja społeczna - 30 minut– edukacja polonistyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

W klasie III coraz wyraźniejsze stają się różnice wśród dzieci w zakresie sprawności czytania i pisania, a w drugim półroczu uczniowie z dużymi trudnościami w tym zakresie zgłaszani są na specjalistyczne badania psychologiczno-pedagogiczne. Budzi to w uczniach naturalną ciekawość, ale też niestety często stanowi okazję do stygmatyzacji uczniów z ryzykiem dysleksji. Zajęcia warto zatem przeprowadzić zwłaszcza wtedy, kiedy w klasie uczy się dziecko z objawami specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu.

Wprowadzenie do zajęć

1. Miniwywiady

Uczniowie korzystając z karty pracy 1 przeprowadzają miniwywiady z 3 osobami z klasy, zapisując na karcie imię ucznia, jego talent oraz przykład odniesionego w tym zakresie sukcesu (na przykład nagroda w konkursie plastycznym, pochwała mamy itp.) Nauczyciel uczestniczy w zabawie i przeprowadza wywiady z dziećmi z ryzykiem dysleksji tak, aby wyeksponować ich mocne strony. Moderuje także pracę grupy tak, aby wywiady były przeprowadzane z różnymi dziećmi, także tymi z trudnościami w uczeniu się.

Na zakończenie ćwiczenia uczniowie odczytują „mocne strony” swoich rówieśników. Nauczyciel może zapisać je na tablicy w formie tabeli zbiorczej, co pozwoli zobaczyć, ilu uczniów w klasie ma określone talenty.

Zajęcia właściwe

1. Co to jest dysleksja?

Nauczyciel przedstawia prezentację multimedialną na temat dysleksji i omawia ją z uczniami w formie swobodnej pogadanki.

Slajd 1

Każdy z nas ma swoje mocne i słabe strony.

Slajd 2

Możemy:

- świetnie jeździć na rowerze,
- ładnie rysować, śpiewać, tańczyć,
- znakomicie opiekować się młodszym rodzeństwem.

Slajd 3

Możemy:

- wolno biegać,
- popełniać błędy ortograficzne,

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 1
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
społeczna i
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 4, 5, 6
środki
dydaktyczne:
prezentacja PP

- mieć trudności w szybkim czytaniu.

Slajd 4

Dysleksja - to trudności w czytaniu i pisaniu. Oznacza to, że pomimo starań i wysiłku uczeń czyta wolno i niedokładnie oraz popełnia błędy ortograficzne.

Slajd 5

Dysleksja nie jest niczyją winą. To cecha, którą dziedziczymy po rodzicach, dziadkach lub pradiadkach - tak jak kolor włosów czy kształt nosa.

Slajd 6

Dysleksja jest spowodowana tym, że pewna część mózgu pracuje inaczej. To nie jest nic złego - każdy z nas jest inny i nasze mózgi także się różnią. Dzięki temu:

- pewne osoby mają świetną pamięć - a inne nie,
- niektórzy mają absolutny słuch muzyczny - a inni nie
- część uczniów ma dysleksję - a inni nie.

Slajd 7

Co jest dla mnie łatwe, a co nie?

Slajd 8

Uczeń z dysleksją:

- wolno i niedokładnie czyta,
- myli litery, które są do siebie podobne, na przykład p-b-d-g, M-W, l-t-ł,
- popełnia błędy ortograficzne, pomimo że zna zasady poprawnej pisowni.

Slajd 9

Uczniowie z dysleksją mają poza tym wiele innych talentów i mogą osiągać sukcesy. Wielu sławnych ludzi miało dysleksję:

- Hans Christian Andersen - bajkopisarz,
- Jamie Oliver - słynny kucharz,
- Steven Spielberg - reżyser,
- Keira Knightley - aktorka,
- Diane Swonk - znana ekonomistka,
- Whoopi Goldberg - aktorka, piosenkarka.

Slajd 10

Portrety sławnych kobiet z dysleksją

Slajd 11

Portrety sławnych mężczyzn z dysleksją

Slajd 12

Dysleksja nie mija sama, ale można zmniejszyć jej objawy. Dlatego uczeń z dysleksją powinien:

- czytać interesujące go książki,
- słuchać książek czytanych przez dorosłych,
- korzystać z audiobooków,
- ćwiczyć poprawne pisanie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Komentarz do slajdu 7:

Uczniowie odpowiadają na pytanie *Co jest dla mnie łatwe a co nie?*

Komentarz nauczyciela: *Dla każdego z nas coś innego jest łatwe. Różnimy się i to jest dobre. Gdyby wszyscy na przykład umieli pięknie śpiewać a nikt nie umiałby piec chleba - wszyscy umarlibyśmy z głodu!*

Podsumowanie zajęć

Nauczyciel proponuje burzę mózgów na temat: „Jak polubić czytanie?”. Uczniowie zgłaszają swoje pomysły i doświadczenia osobiste, mogą też podawać tytuły ciekawych książek lub interesujących czasopism.

Praca domowa:

Uczniowie mają za zadanie porozmawiać z rodzicami i ustalić, w czym są do nich podobni - jakie cechy po nich odziedziczyli.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Przy przygotowywaniu lekcji warto skorzystać z materiałów zamieszczonych na stronie: <http://www.ortograffiti.pl> oraz stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Dysleksji: www.ptd.edu.pl

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/83

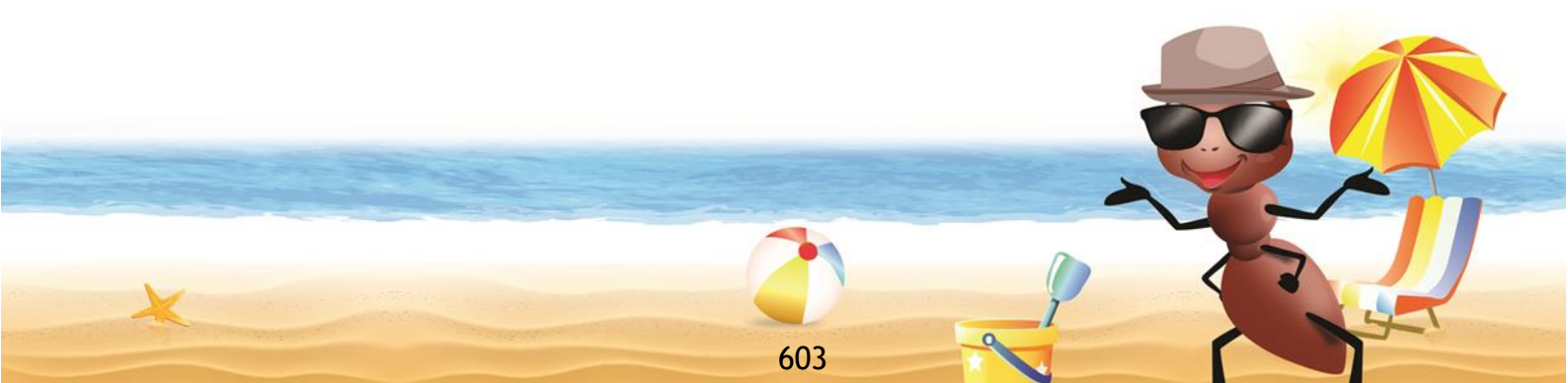
Przeprowadź mini-wywiady z 3 osobami z klasy i zapisz ich odpowiedzi.

Imię ucznia	Talent	Sukcesy

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/84

Tytuł	Odkrywcy roślin
Kształtowane kompetencje	komunikacyjne, myślenie twórcze, ruchowe, myślenie naukowe, wrażliwość estetyczna, artystyczne
Cele zajęć	OGÓLNE: – obserwacja i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu. OPERACYJNE: uczeń: 1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze, 2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze, 3) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania, 4) pamięta nazwy wybranych roślin, 5) wykonuje dokumentację fotograficzną, 6) przygotowuje pracę plastyczną dowolną techniką, 7) współpracuje w grupie podczas wykonywania zadań, 8) ma świadomość zagrożeń podczas zabawy na łące
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	„Zeszyt obserwatora przyrody” strona 8 – według wzoru – karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, termometry cieczowe lub elektroniczne (tyle ile zespołów lub jeden przekazywany przez nauczyciela). Atlas roślin. Zeszyt A4 - <i>Atlas roślin łąkowych klasy III</i> karta pracy nr 2
Czas trwania	1 godzina 15 minut, w tym: – edukacja przyrodnicza -45 minut – edukacja społeczna - 15 minut Termin - maj. Łąka nieskoszona, lecz z niewysokimi roślinami łąkowymi

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przed realizacją lekcji wybrać miejsce zajęć z nieskoszoną ale niezbyt wysoka trawą.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne
„Zeszyt obserwatora przyrody” – karta pracy nr 1

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne
1, 2, 3
środki dydaktyczne
„Zeszyt obserwatora przyrody”, s. 8- karta pracy nr 1
- tablety,
- termometry

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
4, 5, 6
środki dydaktyczne:
- atlas roślin,
- „Atlas roślin łąkowych klasy III” – karta według wzoru – karta pracy nr 2

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Nauczyciel rozdaje zespołom stronę nr 8 z „Zeszytu obserwatora przyrody” - kartę pracy nr 1

Zajęcia właściwe

1. Pomiary i obserwacje

Uczniowie wykonują obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny (liście, kwiaty), zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę z liśćmi lub kwiatami. Wykonują także pomiar temperatury w słońcu oraz w cieniu oraz mierzą długości cienia.

Następnie przechodzą do wyznaczonego miejsca dalszej części zajęć.

2. Imiona i nazwiska roślin

Jak myślicie, czy każda roślina ma jedną nazwę?

*Jak pamiętacie z zajęć wrześniowych, międzynarodowy system nazewnictwa roślin posługuje się językiem łacińskim, i tak na przykład nasz dąb wśród botaników nazywany jest nazwą łacińską *Quercus* [kwerkus], świerk to *Picea*, a sosna to *Pinus*.*

Nauczyciel pokazuje kwiat mniszka lekarskiego

Jak nazywa się ta roślina?

*W języku botaników jest to *Taraxacum officinale*, w języku polskim „mniszek lekarski”, a w języku potocznym - „mlecz”, „jaskier”, „kaczyniec” lub „świński ryj”.*

Nauczyciel pokazuje liść babki zwyczajnej

*W języku botaników jest to *Plantago maior*, w języku polskim „babka zwyczajna”, a w języku potocznym „babka” lub „podróźnik”.*

Nauczyciel pokazuje kwiat stokrotki pospolitej

*W języku botaników jest to *Bellis perennis*, w języku polskim „stokrotka pospolita”, a w języku potocznym „gęsie pępki”, „przypołudnik czerwony”.*

Nauczyciel pokazuje kwiat fiołka polnego

*W języku botaników jest to *Viola tricolor*, w języku polskim „fiołek polny”, zaś potocznie nazywany jest „bratek”, „macoszka”, „sierotki”, „kwiat św. Trójcy”.*

Jak myślicie jak powstawały nazwy roślin?

Nazwy polskie roślin pochodzą od tłumaczenia z języka łacińskiego.

Nauczyciel pokazuje pędy kwitnącej niezapominajki

Dlaczego niezapominajka nazywana jest „mysie ucho”? Przypatrzcie się pędowi rośliny,

dotknijcie je, jakie one są?

Mysie uszko jest to dosłowne tłumaczenie łacińskiej nazwy *Myosotis* czyli niezapominajki. Najciekawsze zaś są nazwy potoczne, ludowe. Powstawały one od różnych cech charakterystycznych rośliny.

Dlaczego mniszek lekarski (mlecz) nazywany jest jaskier? A dlaczego świński ryj?

Jaskier od jasnożółtych płatków kwiatu - jaskrawych, a świński ryj od skojarzenia paczków kwiatu podobnych do świńskiego ryja (nauczyciel pokazuje paczki rośliny). Inna nazwa mniszka to „kaczyniec”, gdyż często stosowany jest on jako dobry pokarm dla kaczek.

Gdzie rośnie najczęściej babka zwyczajna?

Stąd się wzięła jej nazwa zwyczajowa - „podróżnik”?

Jest taka roślina, która nazywa się „żywokost”. Jak myślicie, skąd jej nazwa?

Korzenie tej rośliny stosowane były do wyrabiania maści, które wspomagały leczenie uszkodzeń skóry czy złamań. Jak myślicie skąd powstała nazwa „dziewięciśil” (nauczyciel pokazuje roślinę jeśli jest na łące, UWAGA, roślina pod częściową ochroną)

W dawnych czasach przypisywano tej roślinie czarodziejską moc dziewięciu sił, dziewięciu tajemnych mocy, które powodują dziewięciokrotnie silniejsze jego lecznicze i magiczne właściwości od jakiegokolwiek innego zióła. Roślina dotąd jest stosowana w medycynie ludowej w przeziębieniach i zaburzeniach trawienia.

Oprócz opisywania w nazwach roślin ich cech charakterystycznych, wyglądu, występowania, właściwości, często w nazwach rośliny pojawia się nazwisko osoby, która daną roślinę odnalazła i opisała, na przykład „pierzyszek Foresta”, „Fuksia”.

Proszę teraz, by każde z was znalazło jedną ciekawą roślinę i spróbowało ją nazwać. Przygotujcie również ich fragmenty do zielnika.

Uczniowie wyszukują rośliny i podają nazwy swoich roślin, pędy zbierają do późniejszego wklejenia do „Atlasu roślin łąkowych klasy III”, zapisują nazwy oraz cechy charakterystyczne rośliny. Do wymyślonych nazw mogą dodawać swoje nazwiska, na przykład „zieluszek niebieski Kowalskiego”. Wykonują też dokumentację fotograficzną swoich roślin w naturalnym środowisku: pędów, kwiatów i owoców.

Podsumowanie zajęć

Powiedzcie, czy zabawa na takiej łące jest w pełni bezpieczna?

Nauczyciel rozpoczyna pogadankę na temat bezpieczeństwa zabawy na łące.

Należy zwrócić uwagę na kleszcze i choroby odkleszczowe, konieczność obejrzenia odkrytej skóry, czy nie ma kleszcza, i wytrzepania wierzchnich ubrań po zabawie na łące. Należy zwrócić uwagę na potencjalną możliwość użądlenia przez pszczoły, osy oraz sposoby postępowania po użądleniu oraz inne ewentualne zagrożenia.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

W kleszcza(ch) niebezpieczeństwa

Kleszcz pospolity, kleszcz psi i kleszcz łąkowy to powszechnie występujące w Polsce gatunki pajęczaków z rodziny „twardych” - część ich ciała jest pokryta twardym pancerzem. Są pasożytami żerującymi na kręgowcach, między innymi na człowieku. Żyją głównie w lasach, na paprociach, roślinach leśnych, ale także na łąkach - niskich roślinach łąkowych, i tam atakują swoje ofiary. Kleszcze są wyposażone w ryjkowaty narząd gębowy przystosowany do ssania krwi i płynów tkankowych, zbrojny w liczne ząbki pomocne w utrzymywaniu się w skórze żywiciela. Bez jedzenia mogą przetrwać nawet 2 lata.

Dla człowieka niebezpieczny może być kleszcz pospolity, gdyż może przenosić takie choroby jak borelioza, wirusowe zapalenie płuc czy kleszczowe zapalenie mózgu. Podstawową ochroną przed tymi chorobami jest profilaktyka. Wybierając się do lasu lub na łąkę, gdzie będziemy przechodzić wśród wyższej roślinności, w miarę możliwości należy ubrać się zakrywając jak największą powierzchnię ciała oraz nakryć głowę. Jeśli planujemy majówkę na łące w krótkich spodenkach należy siadać na kocach lub innych podkładkach, bezpośrednio na trawie tylko w długich spodniach. Można używać preparatów odstrasżających kleszcze smarując lub aeroszolując odkrytą skórę, szczególnie na karku. Po powrocie z wycieczki należy dokładnie strzepać poza domem ubranie oraz obejrzeć swoje ciało, czy nie ma wczepionych kleszczy. Jeśli takiego znajdziemy, należy jak najszybciej się go pozbyć: chwycić go pęsetą i ruchem okrężnych wykręcić z ciała, lub też udać się do przychodni, gdzie pielęgniarka wyciągnie kleszcza. Nie należy kleszcza smarować tłuszczem, przypalać itp., ponieważ tym sposobem drażnimy go, a on podrażniony wpuszcza do naszego organizmu więcej toksyn. Pamiętajmy też, że nie każdy kleszcz przenosi choroby, więc w przypadku wczepienia się pajęczaka nie należy wpadać w panikę!

Latające i bzyczące

Łąka i las to naturalne środowisko pszczoł, os i szerszeni. Ich użądlenia są nieprzyjemne i mogą być niebezpieczne. Nie należy drażnić tych owadów, zarówno na kwiatach czy liściach, jak i w gniazdach - niedrażnione nie będą atakować. W przypadku użądlenia należy wyciągnąć żądło (ale nie ściskając go by z worka jadowego nie wycisnąć do ciała jadu), przyłożyć roztarty liść babki lancetowatej, a w domu zdezynfekować i przyłożyć gazę nasączoną octem lub papką z sodы oczyszczonej lub sokiem z cytryny oraz lód. Osoby uczulone na jad powinny mieć ze sobą leki przeciwuczuleniowe. W przypadku złego samopoczucia, duszności itp. należy natychmiast udać się do lekarza.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie).

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i wpiąć w segregator.

Fotografie roślin po wybraniu najbardziej istotnych uczniowie wklejają do kart *Atlasu roślin tåkowych klasy III*. Karty atlasu należy włożyć do koszulek i wpiąć do osobnego segregatora. Przygotowany atlas można udostępnić innym uczniom.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

KARTA PRACY NR 1 sc. III/84

„Zeszyt obserwatora przyrody” - strona 8. Data obserwacji:..... godz. Kierownik zespołu:.....

Nazwa rośliny	Opis rośliny Wykonał:.....	Temperatura: W słońcu: W cieniu:	
Zdjęcie/rysunek rośliny Zdjęcia wykonał.....		Opisane rośliny łąkowe:	

KARTA PRACY NR 2 sc. III/84

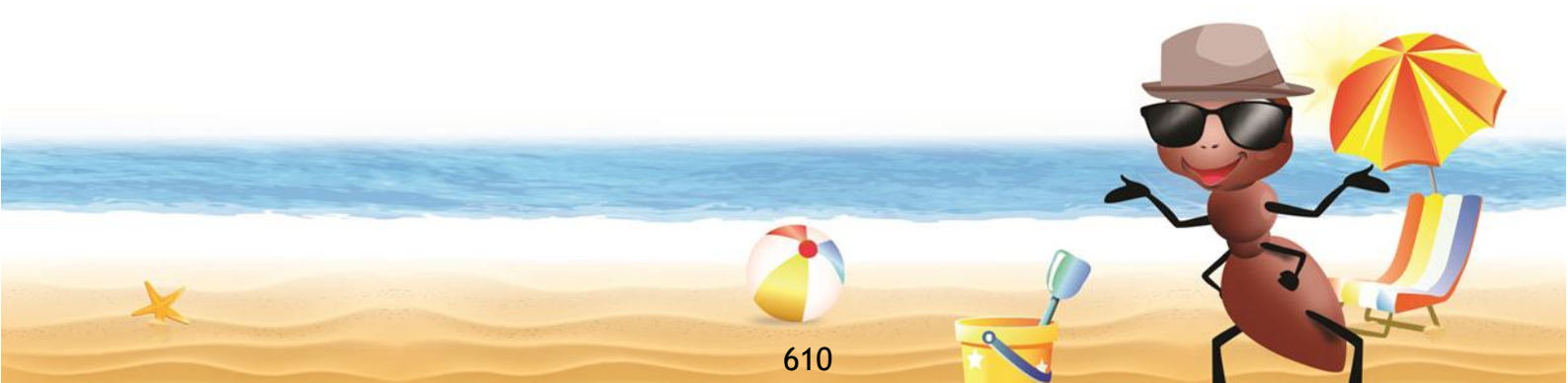
Atlas roślin łąkowych klasy III - przykładowy układ karty atlasu

Fragment pędu rośliny, liścia, kwiatu	Nazwa uczniowska rośliny	
	Nazwa faktyczna rośliny (jeśli uda się ustalić)	
	Opis miejsca, gdzie rośnie (łąka, przy rzece, itp.)	
	Opis cech charakterystycznych (kolor, zapach, kształt, czas kwitnienia lub owocowania jeśli uda się ustalić)	
Zdjęcie w naturalnym środowisku (do uzupełnienia po wydrukowaniu w szkole)	Zdjęcie w naturalnym środowisku (do uzupełnienia po wydrukowaniu w szkole)	Propozycje ochrony (jeśli uczeń uzna, że roślina powinna być objęta ochroną)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/85

Tytuł	Śladami Jana Pawła II
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, matematyczne, ruchowe, myślenie naukowe, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– bogacenie języka w nowe słowa i utrwalenie ich zapisu,– frazeologia w zabawie. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) słucha ze zrozumieniem czytanego tekstu,2) zna wybrane fakty z życia wielkiego Polaka Jana Pawła II,3) potrafi wskazać miejsca związane z papieżem Polakiem na mapie Polski i Europy,4) zna alfabet i potrafi skorzystać z księgozbioru encyklopedycznego,5) rozwija płynność skojarzeniową,6) pobudza aktywność słowną, dokonuje twórczych poszukiwań słów,7) dokonuje prostych obliczeń kalendarzowych,8) umie obliczyć różnice czasowe,9) zna zasady gry w piłkę nożną,10) potrafi zgodnie rozegrać mini mecz piłki nożnej,11) czyta ze zrozumieniem tekst o Janie Pawle II w języku angielskim
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), aktywizujące (gry i zabawy tematyczne), eksponujące (prezentacja multimedialna), praktyczne (ćwiczenia praktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	mapa Polski i Europy, karty pracy nr 1-3, karta pracy <i>English Ant 66</i>
Czas trwania	3 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 45 minut– edukacja matematyczna - 45 minut– wychowanie fizyczne - 45 minut– język angielski - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Jan Paweł II

Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło: „Jan Paweł II”. Dzieli klasę na dwa lub trzy zespoły.

Teraz kolejno z każdego zespołu jedno dziecko (za każdym razem inne, tak by dać szansę wszystkim) podbiega do tablicy i zapisuje na niej wyraz, który łączy się tematycznie z podanym hasłem. Naradzając się w grupach nad kolejnymi propozycjami, dzieci muszą zwracać uwagę na to, jakie wyrazy podają przeciwnicy, gdyż nie mogą się one powtarzać. Muszą także zastanawiać się, jak dane słowo zapisać, gdyż błąd oznacza stratę punktu. Wygrywa ten zespół, który uzyskał najwięcej punktów, czyli przedstawił największą liczbę słów i zapisał je bezbłędnie.

Zajęcia właściwe

1. Postać papieża.

Uczniowie czytają tekst na karcie pracy 1. Nauczyciel opowiada o dzieciństwie i życiu Karola Wojtyły oraz pontyfikacie Jana Pawła II. Przedstawia zdjęcia ukazujące postać Jana Pawła II w różnych etapach swojego życia.

2. Prezentacje przybliżające postać Jana Pawła II

Nauczyciel, jeśli widzi taką potrzebę, może wyświetlić prezentację multimedialną.

3 Rozmowa.

Kto to jest papież?

Jak się nazywa państwo, na którego czele stoi?

Gdzie ono się znajduje?

Gdzie i kiedy ogłoszono, że Karol Wojtyła, kardynał pochodzący z Polski, został papieżem?

W którym roku i gdzie urodził się Karol Wojtyła?

Jak wyglądało jego życie przed wyborem na papieża?

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatkowym zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być odszukanie w słowniku wyrazów obcych" i przeczytanie następujących wyrażeń: *kanonizacja*, *pontyfikat*, *audiencja*, *intronizacja* i próba wyjaśnienia ich własnymi słowami.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Kanonizacja - w Kościele katolickim akt uznania osoby zmarłej za świętą; następuje po procesie kanonizacyjnym; zwykle poprzedzony beatyfikacją.

Pontyfikat - okres sprawowania funkcji przez danego papieża.

Audiencja - oficjalne (albo uroczyste) posłuchanie, udzielane przez osobę na wysokim stanowisku (dostojnika, na przykład papieża).

Intronizacja - wyniesienie na tron; objęcie urzędu przez papieża albo biskupa.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 6

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki
dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 4
środki
dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- słownik wyrazów
obcych

edukacja matematyczna
cele operacyjne:
7, 8
środki dydaktyczne:
karty pracy nr 1, 2

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

edukacja polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 1,
- książka

zajęcia ruchowe
cele operacyjne:
9, 10

język angielski
cele operacyjne: 11
środki dydaktyczne:
- karta pracy
English Ant 66

4. Matematyczne wyliczenia

Uczniowie obliczają, wykonując kartę pracy nr 1 i 2.

- Ile lat miał Karol Wojtyła gdy został papieżem?
- Jak długo trwał pontyfikat Jana Pawła II?
- Jak długo żył?

5. Ulubione miejsca Jana Pawła II.

Jan Paweł II, jak każdy człowiek, miał ulubione miejsca, z którymi był wyjątkowo związany. To miejsca związane z dzieciństwem, młodością i inne ukochane zakątki. Dziś dowiemy się, jakie miejsca były szczególnie ważne dla Jana Pawła II (karta pracy nr 3)

Nauczyciel dzieli klasę na 7 grup. Grupy losują jedną kartę, na której jest opisane ulubione miejsce papieża. Uczniowie uważnie czytają tekst, podchodzą do mapy Polski lub Europy. Kiedy wszystkie grupy są gotowe, kolejno opowiadają o miejscu i wskazują je na mapie. Przyklejają opis na mapie.

6. Papież też był dzieckiem.

Nauczyciel jeżeli ma możliwość prezentuje uczniom książkę Joanny Krzyżanek „Jak Karolek został papieżem?” i czyta im rozdział „O tym, jak bramkarz strzelił gola”.

Zachęca uczniów do przeczytania całej książki.

7. Papież też był piłkarzem.

„Przejmij piłkę” - zabawa orientacyjno-porządkowa.

Dzieci stoją na obwodzie koła, wybraną nogą podają do siebie piłkę. W środku koła stoi dziecko, którego zadaniem jest przejąć piłkę. Gdy mu się to uda, do środka wchodzi kolejny uczeń.

Prowadzenie piłki nożnej między pachotkami, prawą i lewą nogą.

Podawanie piłki w parach prawą i lewą nogą w miejscu.

Podawanie piłki w parach w ruchu.

Próba odbijania piłki głową.

Strzały na bramkę.

Mecz 2 - 10 minut

Nauczyciel dzieli klasę na dwa zespoły, odliczając do dwóch. Co dwie minuty zmienia się bramkarz, tak, by każde dziecko stało na bramce.

8. English Ant 66

Uczniowie czytają tekst o Janie Pawle II w języku angielskim, a następnie odpowiadają na pytania. Mogą to zrobić pełnymi zdaniami lub przepisać fakty z tekstu.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
5, 6

Podsumowanie zajęć

Papież głową Kościoła

Punktem wyjścia jest wskazanie dzieciom, że papież bywa określany jako głowa Kościoła. Nauczyciel prosi, by dzieci spróbowały wyjaśnić sens tego określenia. Prosi również, aby wyszukały wszystkie znane im powiedzenia, w których występuje słowo *głowa*. Znaczenie wszystkich wyrażen musi być wyjaśnione.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzieci z pewnością nie będą potrafiły podać wielu powiedzeń, dlatego warto podpowiedzieć im niektóre z nich i wyjaśnić, co oznaczają.

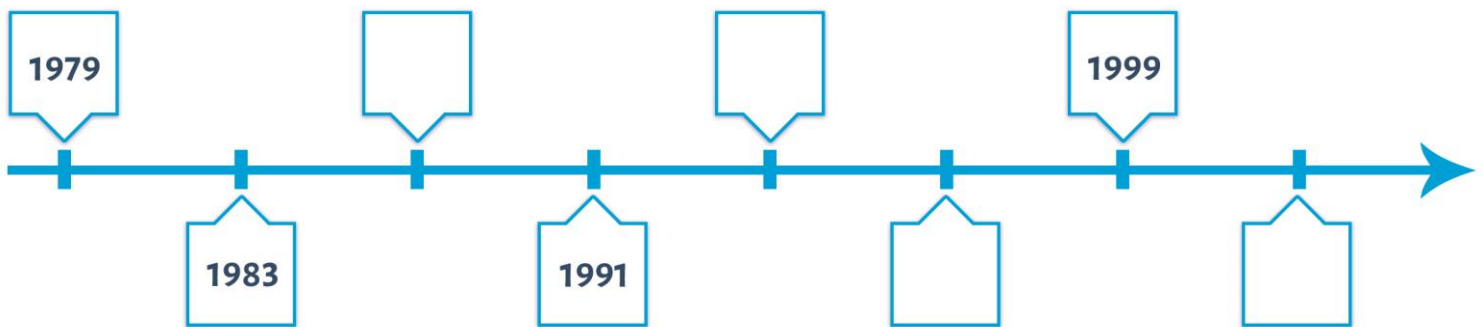
Oto przykładowe powiedzenia: *spokojna głowa*, *urwanie głowy*, *stracić głowę*, *robić coś z głową*, *mieć głowę na karku*, *coś stoi na głowie*, *ręczyć głową*, *łamać sobie głowę*, *co dwie głowy to nie jedna* itd.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/85

Zadanie 1

Uzupełnij oś liczbową. Pokoloruj lata kolejnych pielgrzymek Jana Pawła II do Ojczyzny. Korzystając z osi, oblicz, ile lat upłynęło między kolejnymi podróżami papieża.

I pielgrzymka od 2 do 10 czerwca 1979 r.

I pielgrzymka trwaładni.

II pielgrzymka od 16 do 23 czerwca 1983 r.

II pielgrzymka trwaładni.

III pielgrzymka od 8 do 14 czerwca 1987 r.

III pielgrzymka trwaładni.

IV pielgrzymka od 1-9 czerwca i 13-20 sierpnia 1991 r.

IV pielgrzymka trwaładni.

V pielgrzymka 22 maja 1995 r.

V pielgrzymka trwaładni.

VI pielgrzymka od 31 maja do 10 czerwca 1997 r.

VI pielgrzymka trwaładni.

VII pielgrzymka od 5 do 17 czerwca 1999 r.

VII pielgrzymka trwaładni.

VIII pielgrzymka od 16 do 19 sierpnia 2002 r.

VIII pielgrzymka trwaładni.

Zadanie 2

Uzupełnij zdania:

Między pierwszą a ostatnią pielgrzymką Ojca Świętego do Ojczyzny upłynęło lat.

Piąta pielgrzymka papieska miała miejsce w r. Na kolejną Polacy musieli czekać lata.

Jan Paweł II odwiedził Polskę razy.

Najdłuższa pielgrzymka trwała dni. Najkrótsza to tylko 10 godzin.

KARTA PRACY NR 3 sc. III/85

Wadowice

Rodzinne miasto przyszłego papieża. Tu przyszedł na świat i zostać ochrzczony, tu się uczył i zawierał pierwsze przyjaźnie. Tu z koleżankami i kolegami chodził po lekcjach na słynne kremówki.

Kalwaria Zebrzydowska

źródło: No machine-readable author provided. Piotrus assumed (based on copyright claims). [GFDL (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>) lub CC BY-SA 3.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>)],
Wikimedia Commons

Karol Wojtyła wielokrotnie odwiedzał tutejsze sanktuarium maryjne. Liczy ono ponad 400 lat.

Kraków

Tu Karol Wojtyła studiował, pracował jako robotnik, a później jako młody ksiądz, biskup i arcybiskup. Jako papież odwiedzał to ukochane miasto podczas każdej pielgrzymki do Polski.

Kiedy przyjeżdżał do Krakowa zawsze mieszkał w Pałacu Biskupów przy ul. Franciszkańskiej 3. Znajduje się tu chyba najstynniejsze okno w Polsce, zwane oknem papieskim. To w nim pojawiał się papież podczas swoich pielgrzymek do ojczyzny i rozmawiał z młodzieżą.

Autor: Rj1979 (Praca własna) [Public domain], Wikimedia Commons

Tatry

Karol Wojtyła szukał w górach wytchnienia: latem - podczas wędrówek, a zimą - jeżdżąc na nartach. Rozpoznawał bez przewodnika wszystkie szczyty. Kochał góry!

Mazury

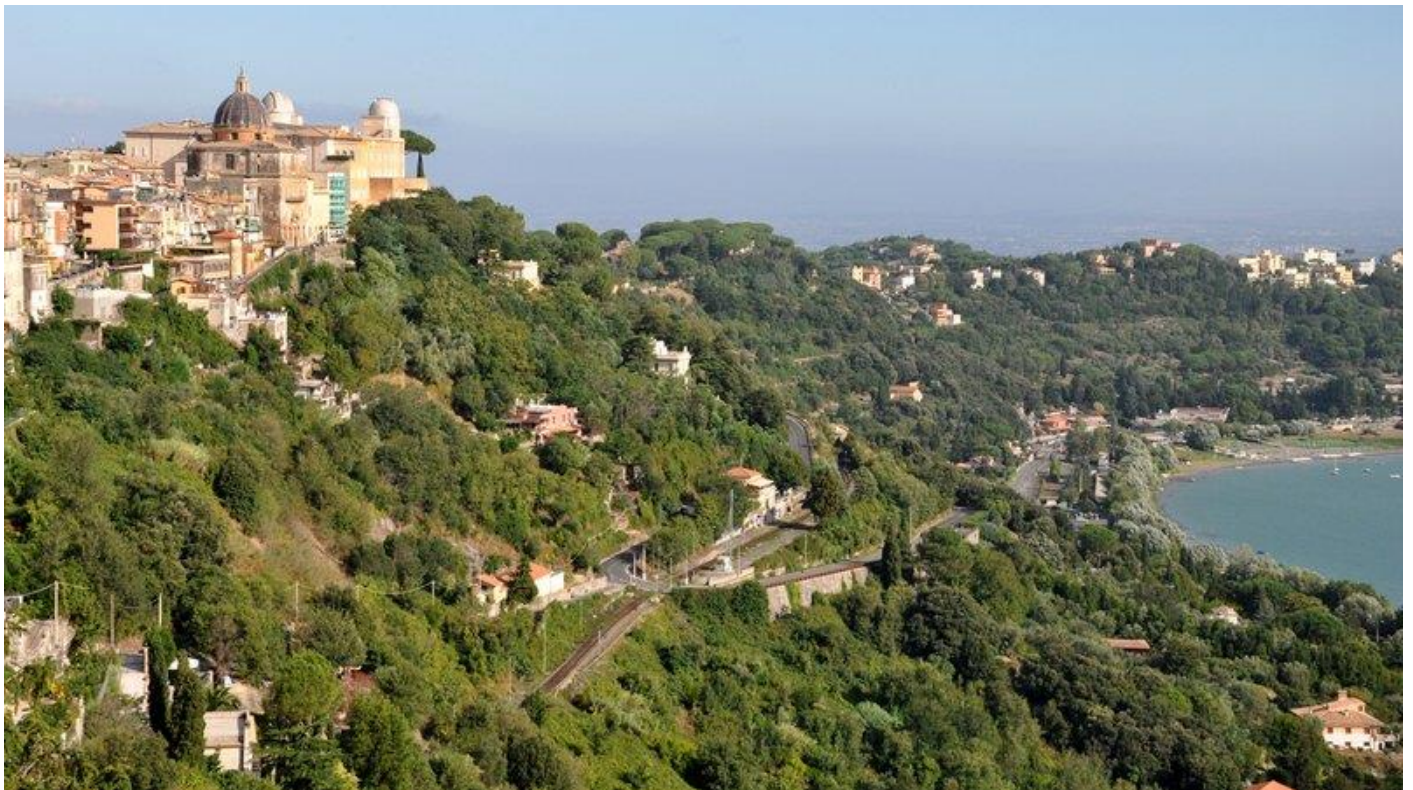
Idealne miejsce na sploty kajakowe. Ksiądz Karol Wojtyła, zanim został biskupem, w każde wakacje pływał kajakami z grupą studentów.

Castel Gandolfo

W letniej rezydencji papieskiej w okolicach Rzymu Jan Paweł II wypoczywał i pisał - nie tylko dokumenty kościelne, ale i wiersze.

Jasna Góra i Fatima

Te dwa sanktuaria maryjne - jedno w Polsce, a drugie w Portugalii - do których co roku przybywają setki tysięcy pielgrzymów z całego świata, były bardzo ważne dla papieża.

By Reytan (Own work) [Public domain], via Wikimedia Commons

Fatima

ENGLISH ANT 66 sc. III/85

1. Read.

Pope John Paul II

Pope John Paul II was a pope of the Catholic Church from 16th October 1978 until 2nd April 2005. In Catholicism he is known as Pope Saint John Paul II or Saint John Paul the Great.

Name

Karol Jozef Wojtyła

Date of Birth

May 18th , 1920

Date of Death

April 2nd , 2005

Place of Birth

Wadowice, Poland

Famous because

Served as a pope for 26 years.

He visited 129 countries during his pontificate.

He spoke many languages: French, German, Italian, Spanish, English, Portuguese, Ukrainian, Russian, Croatian, Ancient Greek, Latin, Esperanto and Polish.

2. Answer.

When was John Paul II born?

Where was John Paul II born?

How many countries did he visit?

What languages did he speak?

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/86

Tytuł	Sąd nad mniszkiem?
Kształtowane kompetencje	językowe i komunikacyjne, matematyczne, myślenie naukowe, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– mniszek przykładem rośliny pożytecznej i chwastu,– wzbogacanie języka (wyjaśnienie słów i pojęć: paragraf, kodeks, sprawiedliwość),– rozwijanie wrażliwości, wyobraźni i kreatywności dziecka,– stwarzanie sytuacji, w której uczeń dokonuje samodzielnych wyborów. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) potrafi dokonać uważnej obserwacji przyrodniczej,2) wymienia części budowy rośliny,3) objaśnia funkcje poszczególnych części rośliny na przykładzie mniszka lekarskiego,4) zna cykl rozwojowy mniszka lekarskiego,5) wie, że mniszek jest rośliną pożyteczną i chwastem,6) wymienia pożyteczne i szkodliwe działania rośliny,7) wie, na czym polega dyskusja i potrafi brać w niej udział,8) ocenia trafność podanych argumentów,9) wie, jaką funkcję w sądzie pełnią: obrońca, oskarżyciel i sędzia,10) bierze udział i czerpie wiedzę z przeprowadzonej rozprawy sądowej,11) mnoży i dzieli,12) aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych według określonych zasad,13) wypowiada się w wybranej technice plastycznej, posługując się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak kształt, barwa
Metody pracy	podające (pogadanka, wyjaśnienie), aktywizujące (trening twórczości), eksponujące (film, wystawa), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	lupy, saperka, szarfy, tablety, książki przyrodnicze, albumy, duży arkusz papieru, żółta czapka, peleryna, farby, pędzle, karty pracy nr 1-3, załącznik 1
Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 30 minut– edukacja matematyczna - 20 minut– edukacja przyrodnicza - 75 minut– wychowanie fizyczne - 25 minut– edukacja plastyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja przyrodnicza
wychowanie fizyczne
cele operacyjne:
1, 2, 12
środki dydaktyczne:
- lupy,
- saperka,
- karta obserwacji –
karta pracy nr 1
- ołówki,
- szarfy

Wprowadzenie do zajęć

1. Spacer na łąkę.

Wyjście na krótki spacer w celu odszukania kwitnących kwiatów łąkowych. Uczniowie zabierają ze sobą lupy i karty obserwacji. Odszukują wśród innych roślin łąkowych mlecze. Wnikliwie oglądają roślinę. Nauczyciel ma ze sobą saperkę, wykopuje nią obserwowaną roślinę w celu obejrzenia korzenia. Wykopaną roślinę zabiera ze sobą do klasy.

2. Uzupelnianie karty pracy nr 1.

Uczniowie dokonują opisu poszczególnych elementów rośliny.

3. Zabawy ruchowe:

„Jestem dmuchawcem” - naśladowanie tańca nasion dmuchawca.

„Zajęcie ogonki” - dzieci wkładają końcówki szarf za pasek od spodenek. Na sygnał starają się tak biegać, by nie dać sobie zabrać szarfy, ale próbują złapać jak najwięcej szarf-ogonków. Ogonków nie należy trzymać rękami. Na sygnał dzieci przybiegają do nauczyciela i liczą ogonki-szarfy. Zabawę można powtórzyć.

4. Powrót do szkoły.

Zajęcia właściwe

1. Opis elementów mniszka.

Podział uczniów na 5 zespołów. Reprezentant grupy losuje jeden element rośliny. Na podstawie swoich obserwacji i notatek oraz korzystając z tabletek i zgromadzonych książek opisują wylosowany element rośliny.

Nauczyciel w tym czasie, na dużym arkuszu papieru, na środku, nakleja ilustrację mniszka lekarskiego. W różnych miejscach również nakleja: liście, łodygę, kwiat, owoce i kawałek korzenia.

2. Prezentacja.

Liderzy zespołów prezentują notatki swojej grupy. Dzieci nakleją swoje prace na papierze tworząc w ten sposób szczegółowy opis rośliny.

3. Cykl rozwoju mniszka.

Nauczyciel prezentuje i omawia cykl kwitnienia mniszka. Po omówieniu również nakleja na papier. W ten sposób uzupełniając opis rośliny (ilustrowany cykl kwitnienia mniszka - załącznik 2).

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4
środki dydaktyczne:
- tablety,
- książki,
- albumy,
- załącznik 1,
- arkusz papieru

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Mniszek lekarski (mniszek pospolity, *Taraxacum officinale*)

Jest to bylina, ale niezbyt długowieczna. W pierwszym roku z nasiona formuje zwykle tylko rozetę liści. Kwiatostan rozwija się dopiero w drugim roku, a w niesprzyjających warunkach nawet dopiero w czwartym. Wytwarza dość długi korzeń spichrzowy, palowy, z nielicznymi korzeniami bocznymi. Kwitnienie trwa od kwietnia do sierpnia, z różną intensywnością w zależności od warunków klimatycznych. W Europie Środkowej na niżu szczyt kwitnienia przypada na okres od połowy kwietnia do końca maja, dalej na północy i w górach od końca kwietnia do początków czerwca, w wyższych położeniach też później. Masowe kwitnienie trwa przez około dwa tygodnie. Na obszarach o ciepłym klimacie mniszki zakwitają mogą przez cały rok. Poszczególne kwiatostany otwierają się przez jeden do trzech dni. Kwiaty zapylane są przez owady. Po zapyleniu szypuły kwiatostanowe na czas dojrzewania nasion pokładają się nieco na ziemi, unikając zgryzienia lub skoszenia, po czym po dojrzewaniu nasion prostują się i wydłużają, co ułatwia roznoszenie nasion. Od kwitnienia do rozwoju dojrzałych owoców mija 7 dni. Nasiona roznoszone są przez wiatr na duże odległości (anemochoria - wiatrosiewność). Dodatkowo przystosowaniem do wiatrosiewności, poza wyeksponowaniem nasion, jest także wytwarzanie niewielkich i lekkich owoców zaopatrzonych w aparat lotny w postaci licznych włosków (tak zwane dmuchawce). Aparat włoskowy działa jak aparat spadochronowo-lotny, znacznie zmniejszając tempo spadania owocu. W rezultacie znaczna część diaspor mniszka długo może unosić się w powietrzu i przelatuje na odległość 200-500 m od rośliny macierzystej, a nawet do kilku km. Nasiona mogą być także transportowane wodą, w której bez szkody mogą spędzić do 9 miesięcy. Z jednego kwiatostanu powstaje może około 150 owoców (nasion). Nasiona w glebie zachowują żywotność do dwóch lat i szybko kiełkują.

Charakterystyczne dla mniszka są jego długie, dość kruche korzenie, stąd też jest rośliną trudną do wyplenienia na terenach uprawnych - wystarczy niewielki kawałek korzenia by wyrosła z niego nowa roślina. Przed zimą korzeń skraca się wciągając nieco szyjkę korzeniową w głąb ziemi, co umożliwia całej roślinie przetrwanie zimy i szybki „start” na wiosnę.

4. Zapis w zeszycie innych nazw mniszka lekarskiego

Mniszek lekarski - mlecz, mniszek pospolity, dmuchawiec

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 11
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

edukacja przyrodnicza
edukacja polonistyczna
edukacja społeczna
cele operacyjne: 2, 14
środki dydaktyczne:
- żółta czapka
- peleryna
- karta pracy nr 3

5. Wykonanie zadania na karcie pracy 2

Oblicz i ułóż wynik działań matematycznych od największego do najmniejszego.

6. Szkodzi, czy pomaga?

Z jednej strony sali jest napis SZKODZI, a z drugiej POMAGA.

Podział klasy na dwa zespoły. Dzieci zajmują miejsca zgodne z przydziałem. Każdy uczestnik grupy otrzymuje odpowiedni tekst. Inny zwolennicy, a inny przeciwnicy mniszka.

7. Karta pracy nr 3

W celu sprawdzenia, czy zrozumieli przeczytany tekst, uczniowie wykonują kartę pracy nr 3.

8. Przygotowanie do zabawy w sąd.

Nauczyciel zaprasza chętne dziecko, które może wcielić się w postać mniszka. Dziecko zakłada żółtą czapkę, kapelusz. Dzieci typują osobę, która mogłaby wcielić się w sędziego (możemy przygotować czarną pelerynę, nazywając ją togą). Uczniowie, typując daną osobę, powinni uzasadnić swój wybór. Powinna to być osoba, według kolegów ,sprawiedliwa, bezstronna i mająca łatwość argumentacji.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Do roli sędziego i oskarżonego mniszka należy wybrać osoby, które udźwigną takie role. Sędzia winien mieć łatwość wypowiedziania się i argumentacji.

Uczniowie wspólnie z nauczycielem organizują salę sądową. Zsuwają stoliki. Na środku przygotowują miejsce dla wysokiego sądu. Po bokach dla oskarżyciela i obrońcy. W czasie przygotowań uczniowie wyjaśniają role poszczególnych osób.

Nauczyciel wyjaśnia, jakimi przepisami kieruje się sąd podczas ustalania wyroku. Wyjaśnia znaczenie słów i pojęć: *paragraf, kodeks, sprawiedliwość*.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Kodeksy są to akty normatywne, stanowiące zbiory przepisów prawnych regulujących wybraną dziedzinę stosunków społecznych. Obowiązującymi w Polsce są między innymi kodeks pracy, kodeks cywilny, kodeks karny oraz kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Kodeks jest to zbiór przepisów regulujących odpowiedzialność karną obywateli danego państwa. Kodeks składa się z: paragrafów, artykułów, ustępów, punktów.

W prawie sprawiedliwość to właściwość wyrokowania, polegająca na wydawaniu, zgodnych z przepisami prawa, jednakowych orzeczeń w sprawach podobnych lub zbliżonych.

Uczestnicy grup wybierają z pośród siebie:

- obrońcę i świadków obrony (zielarza, producenta kosmetyków, sadownika, hodowcę krów mlecznych, malarzę),
- oskarżyciela i świadków oskarżenia (rolnika, właściciela ogrodu warzywnego, miłośniczkę ogródka kwiatowego)

Dzieci w grupach przygotowują swoje wystąpienia.

9. Zabawa w sąd

Wybrane osoby zajmują wyznaczone miejsca.

Rozpoczyna się rozprawa. Nauczyciel przypomina wszystkim, że na sali rozpraw o porządku

edukacja społeczna
edukacja polonistyczna

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

cele operacyjne: 2

i kolejności wypowiedzi decyduje sędzia.

Najpierw występują oskarżyciel i świadkowie oskarżenia.

Oskarżyciel: „Mniszek szkodzi i jest chwastem, nie ma z niego żadnego pożytku. Jest bardzo plenny, zasłania roślinom słońce, zabiera im wodę, światło, łatwo się rozsiewa...” itp.

Świadek-rolnik: „Mlecz rośnie w różnych uprawach i je niszczy”.

Świadek - miłośniczka ogródka kwiatowego” „Mniszek zaciemnia kwiaty i zabiera im sole mineralne z gleby” itp.

Świadek - właściciel warzywnika: „Przez mlecz warzywa rosną małe”.

Następnie obrońca i świadkowie obrony.

Obrońca: „Mniszek jest bardzo użyteczny wykorzystuje się go w wielu dziedzinach. Może być lekiem, kosmetykiem czy paszą”.

Świadek-zielnik: „Każda z części mniszka jest bogata w wartościowe składniki”.

Świadek-producent kosmetyków: „Mniszek jest dodawany do niektórych kosmetyków”.

Świadek-malarka: „Mniszek upiększa pejzaże”.

Świadek-hodowca krów mlecznych: „Mlecz jest rośliną łąkową stanowi element paszy, dlatego mleko jest tak pyszne i zdrowe”.

Świadek-sadownik: „Kwiaty mniszka przyspieszają dojrzewanie owoców”.

10. Werdykt sądu

edukacja plastyczna

cele operacyjne:

1, 13

środki dydaktyczne:

- karton,

- farby

Podsumowanie zajęć

1. Jestem malarzem, jestem malarką

Namaluj farbami tąkę pełną mniszka lekarskiego. Może to być mniszek kwitnący albo dmuchawiec.

2. Ocena i wystawa

KARTA PRACY NR 1 sc. III/86

Karta obserwacji

Łodyga -

Kwiaty -

Liście -

Korzeń -

Owoce -

KARTA PRACY NR 2 sc. III/86

1. Oblicz i ułóż wynik działań matematycznych od największego do najmniejszego.

$9 \cdot 4 =$ po

$48 : 8 =$ nad

$8 \cdot 8 =$ Szko

$21 : 7 =$ kiem.

$54 : 9 =$ Sąd

$7 \cdot 8 =$ dzi,

$30 : 6 =$ mnisz

$40 : 4 =$ ga?

$6 \cdot 7 =$ czy

$4 \cdot 7 =$ ma

Wynik										
Sylaba										

2. Zapisz hasło.

KARTA PRACY NR 3 sc. III/86

W wielu miejscach żyją rośliny, których nikt nie sadi ani nie sieje. Są bardzo plenne, same się rozsiewają. Rosną dziko w ogrodach, na grządkach, na polach i łąkach, przy drogach i domach. Są to chwasty. Najpopularniejsze z nich to pokrzywa, oset, skrzyp, mniszek lekarski, komosa. Szczególnie trudne do wytępienia są: perz i mniszek lekarski. Perz, gdyż z jego długich podziemnych rozłogów wyrastają nowe rośliny, a mniszek, bo ma zdolność łatwego rozsiewania się. Trudno więc z nimi walczyć. Chwasty zabierają roślinom uprawnym miejsce, światło, wodę oraz inne składniki odżywcze.

1. Co to znaczy, że chwasty są plenne?

2. Podkreśl właściwą odpowiedź:

Która z tych roślin jest chwastem?

klon, paproć, mniszek, perz, róża

3. Wypisz z tekstu nazwy chwastów:

4. Podkreśl w tekście fragment, który mówi nam o tym, co chwasty zabierają roślinom uprawnym.

Mniszek lekarski to roślina, która porasta łąki, pastwiska, przydrożne trawniki, a także ogrody i przez wielu uważana jest za chwast. Tymczasem ma on wiele pożytecznych właściwości, które możemy wykorzystać w domu i w ogrodzie. Od lat mniszek lekarski ma szerokie zastosowanie w medycynie i ziołolecznictwie, a ogrodnicy na jego bazie przygotowują preparaty pomocne w ochronie roślin przed szkodnikami. Do celów leczniczych wykorzystuje się wszystkie elementy tej rośliny, należy tylko wiedzieć, kiedy je zbierać i mieć recepturę. Mlecz jest też elementem łąki, wchodzi w skład roślin łąkowych, które są paszą dla zwierząt.

Mniszek lekarski jest również pożyteczny w sadach, przyspiesza kwitnienie i dojrzewanie owoców.

5. Co to znaczy *roślina pożyteczna*?

6. Podkreśl właściwą odpowiedź.

Gdzie ma zastosowanie mniszek lekarski?

w górnictwie, w ziołolecznictwie, w medycynie, w motoryzacji,
w ogrodnictwie

7. Podkreśl w tekście fragment, który mówi nam o tym, co należy wiedzieć,
by mniszek był pożyteczny.

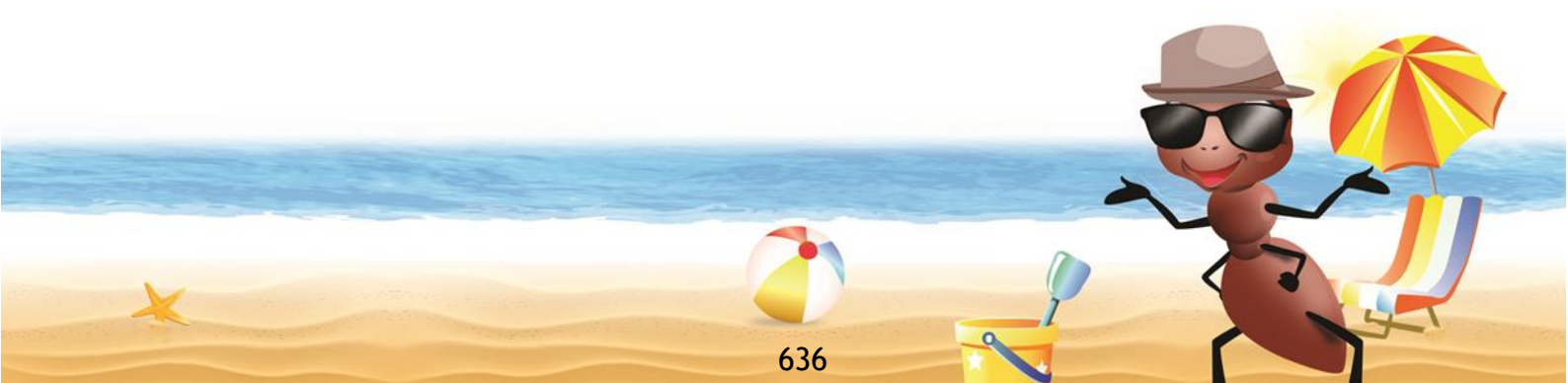
ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/86

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/87

Tytuł	W świecie książek
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, informatyczne, myślenie twórcze, matematyczne, artystyczne, informatyczne, wrażliwość estetyczna
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– kształtowanie umiejętności korzystania z kącika czytelniczego, zbiorów własnych dzieci,– wyrabiania potrzeby czytania książek. OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) rozpoznaje tytuły i autora książek po wysłuchanym fragmencie,2) prezentuje i zachęca do przeczytania wybranej książki,3) wypowiada się na temat przeczytanej książki,4) podaje skojarzenia związane z książką,5) wie, jak należy dbać o książki,6) planuje napisanie i wykonanie swojej książki,7) potrafi uzupełnić metryczkę książki,8) tworzy fabułę książki,9) pisze tekst, posługując się programem komputerowym Word,10) wykonuje rysunki, korzystając z programu graficznego Paint,11) projektuje i wykonuje okładkę do książki,12) rozpoznaje bohaterów książkowych, używając słów-kluczy,13) rozwiązuje zadania tekstowe,14) dokonuje obliczeń kalendarzowych,15) zgodnie współpracuje w parach,16) twórczo i z zaangażowaniem pracuje w grupie
Metody pracy	podające (pogadanka, objaśnienie), aktywizujące (burza mózgów), praktyczne (praca plastyczna, ćwiczenia przedmiotowe), eksponujące (wystawka książek i prac uczniów)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	książki wybrane przez nauczyciela oraz przyniesione przez uczniów, jedna zniszczona książka, arkusze papieru, tektura, sztywny karton, materiały plastyczne, komputery, karta pracy nr 1-2

Czas trwania	4 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 60 minut– edukacja społeczna - 25 minut– edukacja matematyczna - 20 minut– zajęcia informatyczne - 45 minut– edukacja plastyczna - 30 minut
--------------	--

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

1. Czy znasz tę książkę?

Nauczyciel czyta fragmenty znanych książek dla dzieci. Uczniowie pracują w parach- zapisują tytuł i autora książki. Następnie wraz z nauczycielem weryfikują poprawność zapisów.

2. Ta książka jest warta przeczytania?

Uczniowie prezentują przyniesione przez siebie z domu książki, zachęcają kolegów do ich przeczytania, opowiadając, o czym jest książka i dlaczego warto ją przeczytać. Z przyniesionych książek powinna zostać zorganizowana wystawka, z której dzieci mogą zabierać książki do domu, aby je przeczytać.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien kilka dni wcześniej zapowiedzieć dzieciom przyniesienie książki lub dwóch, które będą mogły zostawić do klasy.

Zajęcia właściwe

1. Książka (burza mózgów)

Uczniowie podają i zapisują na szarym arkuszu papieru skojarzenia związane z książką. Zadaniem nauczyciela jest naprowadzanie na następujące aspekty: miejsca związane z książką (drukarnia, księgarnia, czytelnia, itp.), rodzaje książek (przygodowe, historyczne, encyklopedie, itp.), osoby (pisarz, księgarz, drukarz, itp.).

2. Nie niszczyć mnie!

Nauczyciel prezentuje zniszczoną, porwaną książkę i zwraca się do uczniów:

- Jak powinniśmy się obchodzić z książkami, aby w przyszłości nie wyglądały tak, jak ta?

Uczniowie w grupach dowolnie utworzonych przez nauczyciela tworzą „Kodeks korzystania z książki”, zapisują na arkuszach papieru i prezentują na forum klasy.

3. Planujemy napisać swoją książkę

Nauczyciel zachęca uczniów do napisania swojej książki. Uczniowie dokonują wyboru tytułu, planują, o czym będzie książka, jakie wykonają ilustracje. W tym celu uzupełniają zdania i metryczkę książki - karta pracy nr 1.

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
1, 15
środki dydaktyczne:
książki do wyboru
przez nauczyciela

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
2, 3
środki dydaktyczne:
książki przyniesione
przez dzieci

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- szary arkusz papieru,
- mazak

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
5, 16
środki dydaktyczne:
- zniszczona książka,
- arkusze papieru

edukacja
polonistyczna,
zajęcia
informatyczne
cele operacyjne:
6, 7, 8, 9, 10

środki dydaktyczne:

- karta pracy nr 1,
- komputery

edukacja plastyczna

cele operacyjne: 11

środki dydaktyczne:

- tektura lub sztywny karton,
- materiały plastyczne

edukacja matematyczna

cele operacyjne:

13, 14

środki dydaktyczne:

karta pracy nr 2

edukacja polonistyczna

cele operacyjne: 12

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Pisanie książki przez uczniów może odbywać się w domu lub w szkole na zajęciach (należy zaplanować odpowiednią ilość czasu), jeśli jest dostęp do komputerów dla każdego dziecka. Do pisania wykorzystany będzie program Word, a do wykonania ilustracji program Paint. Jeśli nie, mogą pisać tradycyjnie, wykonując ilustracje kredkami. Po napisaniu i wydrukowaniu tekstu z ilustracjami poszczególne kartki należy spiąć z okładką i zorganizować w klasie biblioteczkę autorskich książeczek, które uczniowie będą mogli czytać zarówno w klasie, jak i w domu, pożyczając na kilka dni.

4. Projekt okładki do książki

Uczniowie projektują i wykonują okładkę do swojej książki uwzględniając metryczkę. Okładkę należy wykonać z tektury lub sztywnego kartonu, wykorzystując różne materiały plastyczne.

5. Rozwiązywanie zadań tekstowych (karta pracy nr 2).**Podsumowanie zajęć****Zabawa w skojarzenia „Kim jestem?”**

Nauczyciel podaje słowa-klucze. Zadaniem uczniów jest odgadnięcie, o jaką postać książkową chodzi:

Las, wilk, dziewczynka..... (Czerwony Kapturek)

Zwierzę, buty, kapelusz.... (Kot w butach)

Warzywo, babcia, kurka.... (rzepka)

Dynia, wróżka, północ.... (Kopciuszek)

Ptak, lód, zagroda.... (pingwin)

Koralik, Filomena, czerwony samochód... (Karolcia)

Plastelina, piórnik, Tosia... (Plastusiowy pamiętnik)

Magia, Dzwoneczek, piraci.... (Piotruś Pan)

Jabłko, krasnoludki, zwierciadło...(Królowna Śnieżka)

Wrzeciono, król, urodziny... (Śpiąca królewna)

KARTA PRACY NR 1 sc. III/87

1. Uzupełnij metryczkę swojej książki:

Autor: _____

Tytuł: _____

Ilustrator: _____

Wydawnictwo (na przykład szkolne, domowe - wymyśl nazwę):

Miejsce i rok wydania: _____

2. Uzupełnij zdania:

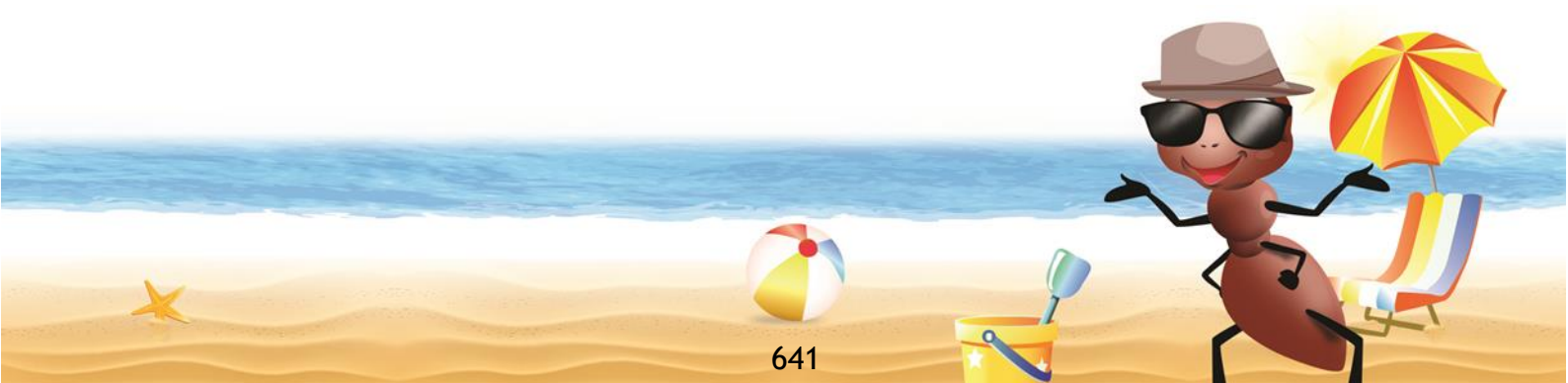
Moja książka będzie opowiadała o _____

Wystąpią w niej takie postacie, jak: _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/88

Tytuł	Komputer pod kontrolą
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poszerzanie świadomości uczniów dotyczącej bezpiecznego korzystania z komputera. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) zaznacza na diagramie koła czas spędzany przed komputerem,2) dokonuje oceny informacji zawartych w diagramie,3) dostrzega problemy opisane w wypowiedziach dzieci,4) nadaje tytuły wypowiedziom dzieci,5) omawia na forum niebezpieczeństwa związane z korzystaniem z komputera, opisane w wypowiedziach dzieci,6) bierze aktywny udział w dyskusji,7) wymienia różne sposoby odpowiedzialnego korzystania z komputera.
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– zajęcia komputerowe - 60 minut– edukacja matematyczna - 15 minut– edukacja polonistyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja:
matematyczna,
polonistyczna,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Czy komputery kradną nam czas?

Uczniowie rysują na kartkach koło. Nauczyciel wyjaśnia uczniom:

- *Wyobraźcie sobie, że to koło symbolizuje Wasz cały dzień (czyli ten czas, kiedy nie śpicie).*
- *Zamalujcie na czerwono obszar koła, który będzie odpowiadał łącznemu czasowi, jaki poświęćcie na komputer i inne nowoczesne technologie (tablety, smartfony itp.).*

Nauczyciel prosi uczniów o dokonanie samooceny poprzez udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

- *Czy czas spędzany przed komputerem jest według Was odpowiedni?*
- *Jakie inne czynności moglibyście wykonywać w czasie, który spędzacie przed komputerem?*
- *Dlaczego spędzacie tak dużo/moło czasu przed komputerem?*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ćwiczenie można wzbogacić o całościową analizę czynności wykonywanych przez dzieci w ciągu dnia. Wówczas uczniowie wspólnie z nauczycielem ustalają symbolikę poszczególnych kolorów, na przykład żółty - pobyt w szkole, zielony - nauka w domu, niebieski - pomaganie rodzicom, brązowy - sport, itp. Taka „barwna” analiza dnia umożliwi uczniowi zwizualizowanie czasu poświęcanego na korzystanie z komputera w stosunku do innych aktywności.

Zajęcia właściwe

1. Inni o komputerach i Internecie

Uczniowie zapoznają się z wypowiedziami sześciu osób zamieszczonymi w karcie pracy nr 1. Ich zadaniem jest nadanie wypowiedziom tytułów, które oddawałyby istotę problemów ich autorów.

Następnie uczniowie omawiają zdiagnozowane problemy na forum. Nauczyciel zachęca do dzielenia się własnymi doświadczeniami.

2. Dyskusja

Uczniowie dzielą się na dwa zespoły. Jeden zespół stanowią krytycy komputera i nowych technologii, zaś drugi ich gorący zwolennicy (przydział do grup jest losowy, niezwiązany z faktycznym poglądem uczniów na tę sprawę).

Zespoły przez 20 minut przygotowują argumenty, które będą mogły wykorzystać w dyskusji. Po przeprowadzeniu debaty, nauczyciel dokonuje jej podsumowania.

edukacja:
polonistyczna,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne:
3, 4, 5

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja:
polonistyczna,
zajęcia
komputerowe
cele operacyjne: 6

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Warto wykorzystać technikę dyskusyjną zwaną powszechnie „techniką sześciu kapeluszy”. W oryginalnej wersji jest ona zbyt trudna dla uczniów w I etapie edukacyjnym, dlatego można ją uprościć i użyć jedynie czterech kapeluszy. Każdy uczeń losuje kartkę z kolorem kapelusza. Jeśli wylosował przykładowo:

- czarny kapelusz - jest krytykiem tezy o pozytywnym wpływie komputera,
- żółty kapelusz - jest zwolennikiem tezy o pozytywnym wpływie komputera,
- czerwony kapelusz - stara się dostrzegać w każdej sytuacji i argumencie jakąś pozytywną stronę,
- brązowy kapelusz - krytykuje wszystkie wypowiedzi pojawiające się w

zajęcia
komputerowe
cele operacyjne: 7

Podsumowanie zajęć

Jestem odpowiedzialny...

Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel wypowiada zdanie:

Będę odpowiedzialnie korzystał z komputera, czyli...

Uczniowie kolejno uzupełniają zdanie.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/88

Przeczytaj poniższe wypowiedzi sześciorga dzieci na temat komputera i internetu. Pomyśl, z jakimi zagrożeniami związanymi z korzystaniem z komputerów, spotkały się one. Wymyśl tytuł każdej wypowiedzi, który opíše problem jej autora.

Adam (10 lat) - Komputer jest moim oknem na świat. Wszystkie informacje, które mogę znaleźć w sieci są cenne i dużo ciekawsze niż te, które mogę znaleźć w podręcznikach. Nie zawsze wszystko się zgadza, ale kto by to sprawdzał... Nie widzę potrzeby korzystania z książek. Dziwię się, że jeszcze ktoś je kupuje.

Tytuł: _____

Beata (11 lat) - Przyjaźnie zawierane w sieci są lepsze niż te w rzeczywistości. Możesz stać się kimś innym, niż jesteś. Dokładnie takim, jakim chcą cię widzieć inni ludzie. Nikt nie sprawdza, czy to, co piszesz to prawda. Jak się pokłócisz to po prostu zawierasz nowe przyjaźnie... Szkoda czasu na godzenie się.

Tytuł: _____

Krzyś (9 lat) - Moje życie bez komputera byłoby bardzo smutne. Każdego dnia muszę pokazać, że jestem mistrzem i czasem gram nawet 5 godzin. Nic innego mnie nie interesuje. Najgorzej, kiedy jadę z rodzicami do dziadków. Niestety nie mają internetu. Dwa dni zmarnowane!

Tytuł: _____

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Julka (9 lat) - Już nigdy nie skorzystam z komputera. Koleżanki napisały bardzo obraźliwe zdanie na mój temat. Wszyscy w klasie śmiali się ze mnie. Płakałam cały tydzień. Nie rozumiem tego. Przecież nic złego nikomu nie zrobiłam!

Tytuł: _____

Bartek (8 lat) - Moi rodzice żartują, że gram na komputerze od urodzenia. Uwielbiam to robić. To moja pasja i nic innego mnie nie interesuje. Szkoda, że teraz z powodu skrzywienia kręgosłupa i wady wzroku mogą grać tylko godzinę dziennie.

Tytuł: _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/89

Tytuł	Tajemnicza czwarta klasa
Kształtowane kompetencje	intrapersonalne i emocjonalne, interpersonalne i społeczne
Cele zajęć	OGÓLNE: – poznawcze i emocjonalne przygotowanie uczniów do nauki w IV klasie. OPERACYJNE: uczeń: 1) uzupełnia zdania dotyczące IV klasy, 2) aktywnie uczestniczy w pogadance dotyczącej nauki w IV klasie, 3) przygotowuje pytania, jakie mógłby zadać czwartoklasistom, 4) obserwuje przebieg zajęć w IV klasie, 5) dokonuje porównania między nauką w klasach I-III i klasie IV, 6) wskazuje na pozytywne i negatywne aspekty podobieństw i różnic między nauką w klasach I-III i klasie IV, 7) przygotowuje autoportret czwartoklasisty
Metody pracy	podające (pogadanka), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, blok rysunkowy, akcesoria plastyczne
Czas trwania	2 godziny, w tym: – edukacja polonistyczna - 30 minut – edukacja społeczna - 30 minut – edukacja plastyczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Test Niedokończonych Zdań

Uczniowie uzupełniają zdania zawarte w karcie pracy nr 1. Nauczyciel prosi uczniów, aby uzupełnione treści były jak najbardziej autentyczne, zgodne z tym, co myślą w danym momencie.

edukacja:
społeczna,
polonistyczna
cele operacyjne: 2

Zajęcia właściwe

1. Jak wyobrażam sobie czwartą klasę?

Nauczyciel, korzystając z informacji zebranych podczas wypełniania przez uczniów Testu Niedokończonych Zdań, przeprowadza z nimi pogadankę na temat ich wyobrażeń dotyczących czwartej klasy.

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

2. Co chciałbym (chciałabym) wiedzieć o czwartej klasie?

Uczniowie przygotowują pięć pytań, jakie mogliby zadać czwartoklasistom tak, żeby zdobyć wiedzę na temat tego, co czeka ich w kolejnym etapie edukacji i rozwiązać ewentualne wątpliwości i obawy (karta pracy nr 1, ćwiczenie 2).

edukacja
społeczna
cele operacyjne: 4

3. Wycieczka do czwartej klasy

Uczniowie wraz z nauczycielem składają wizytę w czwartej klasie. Osoby chętne zadają przygotowane pytania. Zadaniem każdego ucznia jest uważne obserwowanie tego, co robią uczniowie w czwartej klasie.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
5, 6
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

4. Podsumowanie obserwacji

Po powrocie do klasy uczniowie pracują w czterech zespołach. Ich zadaniem jest uzupełnienie tabeli zawartej w karcie pracy nr 2. Uczniowie wskazują na podobieństwa i różnice między nauką w klasie IV a klasach I-III. Dodatkowo podczas omawiania wypełnionych tabel, uczniowie wskazują na pozytywne i negatywne strony zauważonych podobieństw i różnic.

Przykładowo:

- *Różnica polegająca na tym, że zajęcia w klasie czwartej prowadzi kilku nauczycieli może być odbierana negatywnie (każdy nauczyciel ma inne wymagania, nie jest tak związany z klasą jak wcześniej) lub pozytywnie (każdy nauczyciel jest ciekawym człowiekiem i warto go poznać).*

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dodatkowo uczniowie mogą wskazać, które różnice między nauką w klasach I-III i klasą IV są dla nich najbardziej negatywne (smutne, niepokojące, przerażające).

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne:
- blok rysunkowy,
- akcesoria plastyczne

Podsumowanie zajęć

Autoportret czwartoklasisty

Uczniowie wyobrażają sobie siebie jako czwartoklasistów i przygotowują autoportret, wykorzystując dowolną technikę plastyczną.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/89

Czwarta klasa jest dla mnie _____

To, czego obawiam się w czwartej klasie to _____

To, na co czekam w czwartej klasie, to _____

1. Pytania, jakie chciałbym/chciałabym zadać czwartoklasiście:

1. _____

2. _____

3. _____

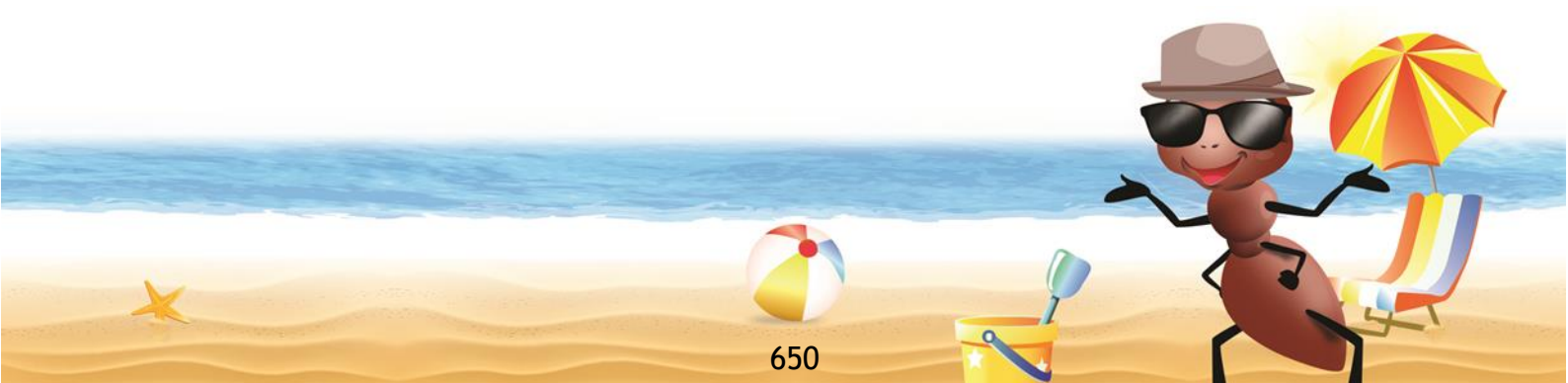
4. _____

5. _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/90

Tytuł	Czym podróżujemy
Kształtowane kompetencje	językowe, komunikacyjne, myślenie twórcze, ruchowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– poznanie różnych środków transportu,– rozwijanie wyobraźni twórczej poprzez ekspresję plastyczną. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) rozpoznaje i nazywa środki transportu,2) rozumie i definiuje pojęcie „środki transportu”,3) grupuje środki transportu ze względu na przeznaczenie i sposób przemieszczania się,4) wymienia środki transportu powietrznego, lądowego i wodnego,5) dostrzega wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu,6) śpiewa piosenkę „Płynie statek z bananami”,7) tworzy wyrazy z liter podanego wyrazu,8) uczestniczy w rozmowie, prezentując własne zdanie,9) współdziała w zabawie i podczas wykonywania zadań,10) tworzy pracę plastyczną z wykorzystaniem istniejącego elementu
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (gry dydaktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa, w parach
Środki dydaktyczne	karty pracy nr 1-2, załącznik 1-2, kłębek włóczki, kartki A4
Czas trwania	2 godziny 30 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza - 90 minut– edukacja polonistyczna 15 minut– edukacja plastyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie do zajęć

Plas „Płyną statki z bananami”

Dzieci siedzą w kręgu, śpiewają, jednocześnie uderzając dłońmi w kolana sąsiada z lewej strony, swoje i sąsiada z prawej strony. Stopniowo zwiększają tempo śpiewania.

Zajęcia właściwe

1. Definiowanie pojęcia *środki transportu*.

Uczniowie przeskakując co trzecią literę, odczytują hasło z karty pracy nr 1.

Nauczyciel mówi :

Co to znaczy „środki transportu”?

Rozdaje dzieciom czyste kartki i poleca zapisać na nich swój pomysł.

Następnie poleca dobrać się w pary, przeczytać swoje propozycje i uzgodnić jedną wspólną.

Po uzgodnieniu definicji w parach dzieci łączą się w czwórki, powtarzają ten cykl, aż powstanie jedna definicja. Nauczyciel zapisuje definicję na dużym arkuszu i wiesza w widocznym miejscu.

2. Rozmowa o środkach transportu.

Jakie znacie środki transportu?

Co można transportować?

Dlaczego transport podzielono na pasażerski i towarowy?

Jak inaczej jeszcze można podzielić środki transportu?

Jakie pojazdy możemy zaliczyć do transportu wodnego?

Jakie są zalety i wady poszczególnych rodzajów transportu?

Jaki powinien być transport osobowy?

Jaki powinien być transport towarowy?

3. Uzupełnianie schematu „Rodzaje transportu”

Dzieci samodzielnie uzupełniają schemat, wpisując rodzaje pojazdów, a następnie kończą rozpoczęte zdania.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Uczniowie o specjalnych potrzebach mogą samodzielnie dobrać części zdania (załącznik 1) i przepisać je. Nauczyciel sprawdza poprawność wykonania zadania.

4. Tworzenie wyrazów z wyrazu - bazy.

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i daje kartki. Poleca dzieciom ułożenie w ciągu 5 minut jak najwięcej wyrazów z liter zawartych w słowie *transport*. Litery nie mogą się powtarzać więcej razy niż występują w podanym wyrazie. Po zakończeniu zadania grupy prezentują swoje wyrazy.

edukacja
polonistyczna ,
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

edukacja
polonistyczna ,
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 2
- załącznik 1

edukacja
polonistyczna
i przyrodnicza
cele operacyjne:
7, 9
środki dydaktyczne:
kartki

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne: 9

edukacja
plastyczna,
cele operacyjne:
5, 7, 8, 9

środki dydaktyczne:
załącznik 2

5. Zabawa „Pajęczynka”

Nauczyciel trzyma kłębek wełny, mówi dzieciom, żeby zastanowiły się, dokąd i czym chciałyby odbyć podróż. Nawija koniec wełny na palec i mówi: „Kasia, statkiem na Hel”. Dzieci rzucają kolejno kłębek wełny, wypowiadając dokąd i czym chciałyby odbyć podróż. Po rzuceniu kłębka do wszystkich dzieci powstaje sieć. Teraz kolejno dzieci odrzucają kłębek (zwijając wełnę), do kolegów od których go dostały powtarzając ich relację słowną.

6. Rysowanie niezwykłego pojazdu.

Nauczyciel rozdaje kartki A4 z narysowanym elementem lub linią. Prosi, aby uczniowie dokończyli rysunek niezwykłego pojazdu i nadali mu nazwę.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można wykorzystać kartki z gotowymi elementami (załącznik 2) albo narysować flamastrem linie, fragmenty figur geometrycznych.

Podsumowanie zajęć

Dzieci prezentują swoje prace i grupują je w zależności od tego, czy jeżdżą po lądzie, pływają bądź latają.

KARTA PRACY NR 1 sc. III/90

Ś	A	H	R	E	Z	O	L	A	D	M	A	K	A	S	I
E	C	T	X	G	R	Y	A	A	L	O	N	I	F	S	D
A	P	P	A	O	H	A	R	Z	B	T	F	A	U	D	A

1. Odczytaj hasło, przeskakując co trzecią literę.
2. Dokończ zdania:

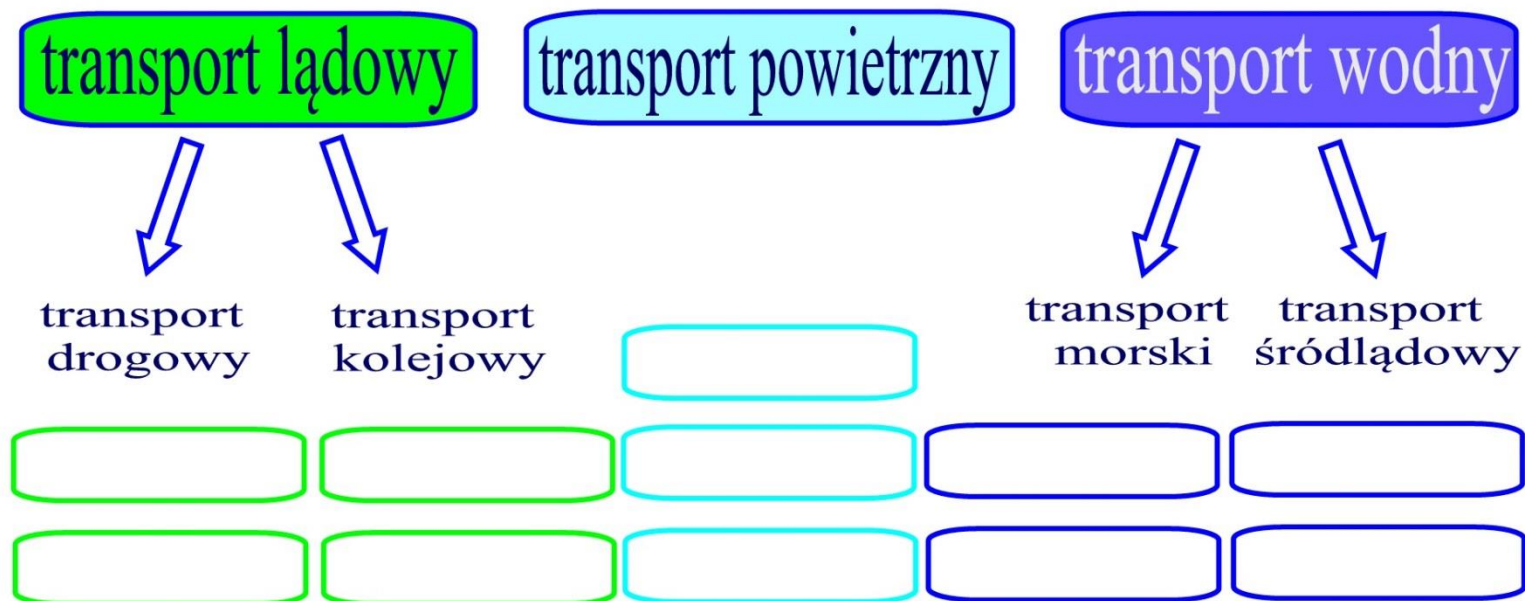
Transport pasażerski powinien być

Transport towarowy powinien być

Uzupełnij schemat.

RODZAJE TRANSPORTU

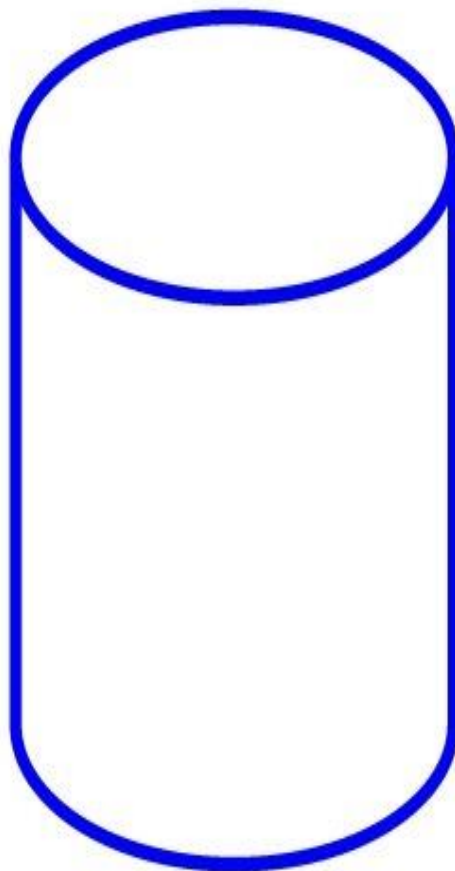
ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/90

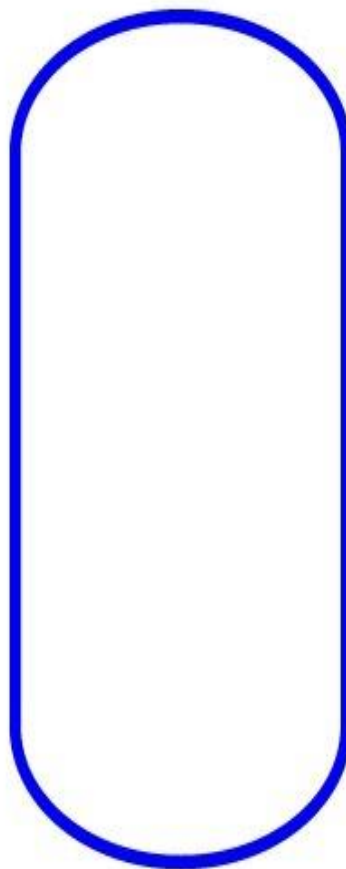
Bezpieczny, szybki i wygodny. W pojazdach powinna być zapewniona odpowiednia temperatura (ciepło w zimie, chłodno w upały). Podczas dłuższych podróży pojazd powinien być wyposażony w toaletę i punkt gastronomiczny.

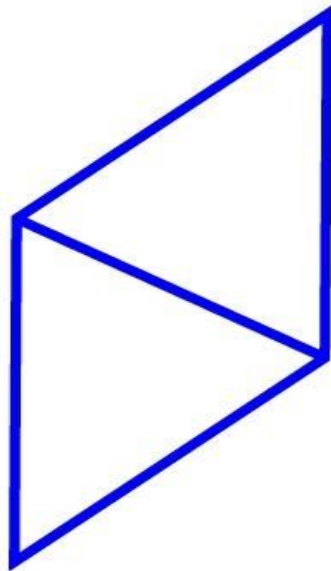
Szybki, dostosowany do przewożonych towarów.

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/90

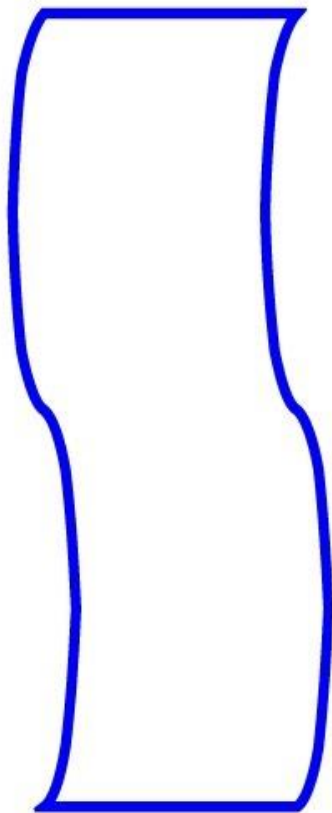

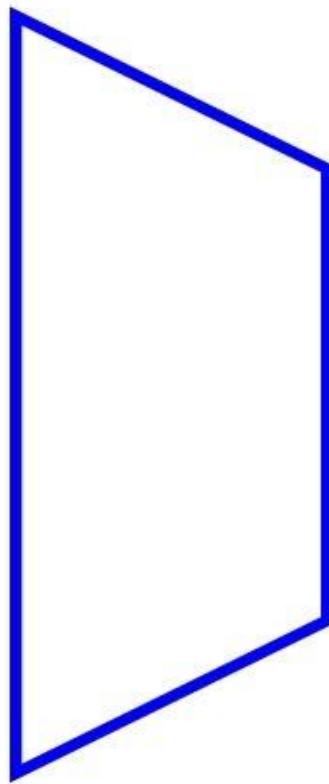

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

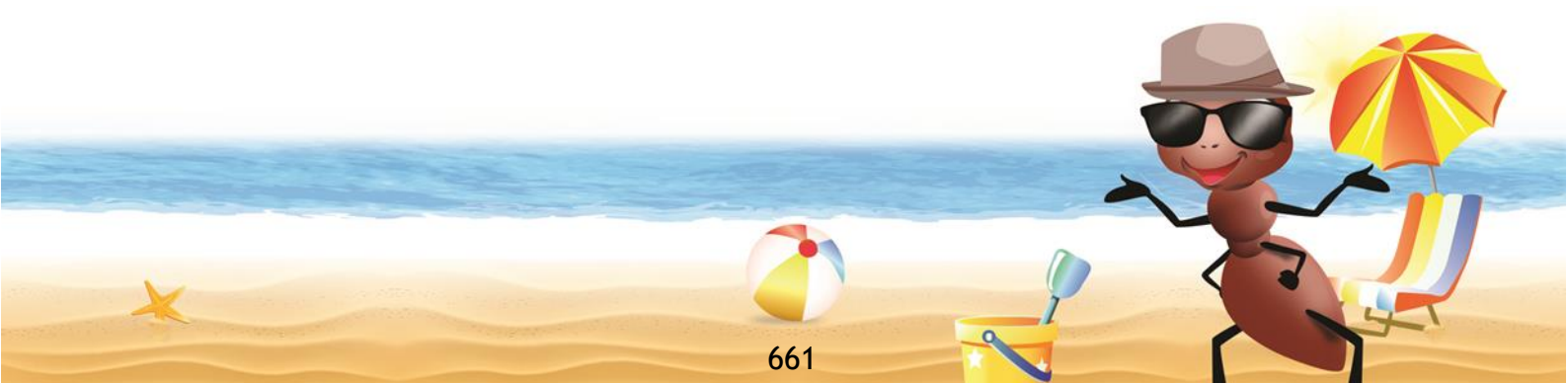
DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/91

Tytuł	Fabryka wody
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	OGÓLNE: – obserwacja ujęcia wody pitnej. OPERACYJNE: uczeń: 1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze, 2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze, 3) wie, co to jest ujęcie wody, 4) potrafi ocenić przydatność wody do spożycia, 5) przygotowuje plakat dotyczący ujęć wody, 6) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania
Metody pracy	obserwacja bezpośrednia, zajęcia przedmiotowe
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	długopis, ołówek, „Zeszyt obserwatora przyrody” strona 9 - karta pracy nr 1, twarde podkładki A4, tablet lub aparat fotograficzny lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, miarka 5 lub 7,5 metra, termometry, arkusz A1 -plakat informacyjny według wzorca - karta pracy nr 2
Czas trwania	2 godziny - edukacja przyrodnicza Termin: czerwiec (najlepiej około 20.) Miejsce: teren szkolny, najbliższe ujęcie wody lub stacja uzdatniania wody

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przed realizacją lekcji uzgodnić wizytę w ujęciu wody z organem zarządzającym. Pracownik oprowadzający po obiekcie powinien przedstawić skrótowo proces wydobywania i uzdatniania wody: jaką drogę pokonuje woda, by wypłynąć z kranu w domu, podać, z jakiej głębokości jest pobierana woda, w jaki sposób jest uzdatniana, czy zawiera substancje mineralne, czy można pić wodę prosto z kranu, czy jest kontrolowana, jak długa jest lokalna sieć wodociągowa, w jaki sposób chroni się ujęcie wody.

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Nauczyciel rozdaje zespołom kartę nr 9 z „Zeszytu obserwatora przyrody” oraz pozostałe karty spięte w segregatory.

Zajęcia właściwe

1. Obserwacje i pomiary

Uczniowie przeprowadzają obserwacje i pomiary, wpisując wyniki do karty z „Zeszytu obserwatora przyrody”: opis wyglądu obserwowanej rośliny, zdjęcie całej rośliny oraz zbliżenie na gałązkę z liśćmi lub kwiatami. Wykonują pomiar temperatury w słońcu oraz w cieniu.

2. Przy ujęciu wody

Skąd bierzemy wodę do picia?

Powiedzcie, skąd się bierze woda w kranie w domu?

Jesteśmy w miejscu, w którym wydobywana jest woda podziemna i tutaj rozpoczyna swoją wędrówkę do naszych kranów w domach, szkołach itp. To miejsce nazywa się ujęcie wody (lub stacja uzdatniania wody). Pracownik oprowadzi nas, a wy uważnie słuchajcie, bo na koniec lekcji przygotujemy plakat informacyjny i wywiesimy go w naszej szkole.

Następuje prezentacja ujęcia wody.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas prezentacji nauczyciel zwraca szczególną uwagę na informacje, które potem będą zawarte w plakacie informacyjnym.

Nauczyciel wykonuje kilka zdjęć poglądowych: widok ujęcia wody, urządzenia wewnętrzne, grupę uczniów wraz z pracownikiem ujęcia wody. Uczniowie wykonują zdjęcia dokumentacyjne. Zdjęcia po wydrukowaniu zostaną wklejone do plakatu informacyjnego.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:

1, 2

środki dydaktyczne:

- karta pracy nr 1
- miarka 5 lub 7,5 metra,
- termometry,
- tablet

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:

3, 4

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
- arkusz A1,
- plakat
- karta pracy nr 2

Podsumowanie zajęć

Wspólnie z nauczycielem uczniowie uzupełniają informacje na plakacie informacyjnym.

Jak myślicie, czy wodę do picia możemy pobierać tylko spod ziemi?

Nauczyciel przekazuje uczniom informacje na temat ujęcia wody:

Najpopularniejszym sposobem jest pobieranie wody z ujęć podziemnych. Ale stosuje się również ujęcia powierzchniowe, na przykład Warszawa, Gdańsk, Toruń czy Paryż pobierają wodę do wodociągów z rzek, Szczecin czy wiele miejscowości na Mazurach z jezior, a w wysokich górach, na przykład w Alpach oraz na Islandii z lodowców. W przypadku braku dostępu do dobrej wody buduje się długie odcinki wodociągów, w starożytności nazywano je akweduktami. Niekiedy są to kilkudziesięciokilometrowe, a nawet ponad 100-kilometrowe systemy. Podstawową zasadą wyboru miejsca poboru wody jest jej jakość.

Jak myślicie, która woda jest najlepsza: z rzeki, jeziora, z takiego jak to ujęcia czy z górskiego źródła?

Najlepsza jakość ma woda źródłana, oczywiście jeśli nie jest zanieczyszczona. Dobra jest woda głębinowa (czyli z takiego ujęcia), często zawiera wiele cennych składników mineralnych. Problematyczna jest woda z rzek i jezior, gdyż może zawierać wiele zanieczyszczeń i trzeba ją uzdatniać, czyli oczyszczać.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie). Drukuje wybrane fotografie i wkleja je razem z uczniami do plakatu informacyjnego. Plakat można powiesić na szkolnym holu.

Zebrane karty z „Zeszytu obserwatora przyrody” najlepiej włożyć w osobne koszulki i wpiąć w segregator.

KARTA PRACY NR 2 sc. III/85

Skąd mamy wodę w kranie - przykładowy szablon plakatu informacyjnego

Woda w naszych kranach pochodzi z ujęcia (rodzaj:
podziemne/powierzchniowe, nazwa miejscowości)

Woda w naszym ujęciu wydobywana jest z głębokości

W ujęciu wody są następujące urządzenia (wymienić kilka urządzeń z ujęcia)

Całkowita długość lokalnej sieci wodociągowej tokm

Od ujęcia do szkoły woda musi pokonać drogę :

Tu zdjęcia ujęcia, oraz urządzeń

Tutaj inne zdjęcia z zajęć terenowych lub na przykład grafika z kroplą wody lub graficznie określający ilość wydobywanej wody

Nasza woda zawiera następujące substancje mineralne:

.....
.....

Wydajność naszego ujęcia wody to
m³ na godzinę

Przy ujęciu wody NIE WOLNO:

.....
.....
.....

Naszą wodę **można/nie można** pić prosto z kranu!

Po ujęciu oprowadzał nas Pan

DZIEKUJEMY

Tutaj zdjęcie całej klasy z Pracownikiem ujęcia

Zdjęcia wykonał:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/92

Tytuł	Igrzyska olimpijskie
Kształtowane kompetencje	językowe, zdrowotne, matematyczne, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie umiejętności wypowiedzania się na podany temat,– rozwiązywanie zadań z treścią,– mierzenie wyników sportowych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) potrafi wypowiadać się na temat igrzysk olimpijskich,2) zna historię starożytnych igrzysk olimpijskich,3) nazywa wybrane dyscypliny sportowe i miejsca ich rozgrywania,4) odczytuje i rozumie dowcip zawarty we fraszkach o sporcie,5) wykonuje ćwiczenia ortograficzne,6) śpiewa i ilustruje ruchem treść piosenki,7) potrafi przeanalizować zadanie z treścią,8) rozwiązuje zadanie i wyjaśnia sposób dojścia do rozwiązania,9) rozwija szybkość, skoczność i moc,10) potrafi zmierzyć swoje wyniki sportowe i je zapisać,11) umie formułować pytania tak, by zdobyć właściwą odpowiedź12) nazywa wybrane dyscypliny sportowe w języku angielskim
Metody pracy	podające (pogadanka, wiersz, wyjaśnienie), aktywizujące (piosenka, zabawa), eksponujące (film, prezentacja), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	Komputer z dostępem do Internetu, miarka krawiecka, załącznik 1-2, karty pracy nr 1-2, karta pracy <i>English Ant 67</i>
Czas trwania	4 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 45 minut– edukacja społeczna - 10 minut– edukacja muzyczna - 35 minut– wychowanie fizyczne - 45 minut– edukacja matematyczna - 45 minut– język angielski - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja muzyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
komputer z dostępem
do Internetu

Wprowadzenie do zajęć

1. Nauka piosenki „Ruch, ruch, ruch”

Nauczyciel włącza piosenkę Fasolek „Ruch, ruch, ruch”, którą można znaleźć na stronie internetowej: www.youtube.com/watch?v=vV3k6rgpwWc

Nauka pierwszej zwrotki i refrenu.

Interpretacja ruchowa piosenki zgodna z muzyką, tekstem i inspiracją z nagrania.

2. Rozmowa o treści piosenki:

O czym opowiada treść piosenki?

Przy jakiej pogodzie należy uprawiać sport?

Dlaczego ruch jest tak ważny?

Czy wiecie, że już starożytni Grecy wiedzieli, by dbać o swoje zdrowie i uprawiali różne sporty?

Zajęcia właściwe

1. Historia igrzysk olimpijskich

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel może opowiedzieć historię igrzysk olimpijskich, odczytać dowolny tekst lub wyświetlić prezentację.

Należy dopowiedzieć, kiedy i gdzie odbyła się ostatnia olimpiada.

2. Rozmowa o obejrzanej prezentacji

Gdzie odbywały się starożytne igrzyska?

Dlaczego „stadion”?

WSKAZÓWKA PANA OD PRZYRODY

Igrzyska rozgrywane były na stadionach. Nazwa *stadion*: pochodzi z języka greckiego. Termin *στάδιον (stadion)* był jednostką miary długości używaną w starożytnej Grecji i równej 600 stopom. Bieżnia greckich stadionów miała długość równą 1 stadionowi.

W jakim mieście?

Pokaz Grecji i Olimpii na mapie.

Jakie zapamiętaliście dyscypliny, które odbywały się na pierwszych igrzyskach?

Kiedy i gdzie odbyły się pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie?

Jak często odbywają się olimpiady?

Jak brzmi motto olimpijskie?

Nauczyciel zapisuje motto na tablicy.

Jak je rozumiesz?

Jak wygląda symbol igrzysk? Co oznacza?

Zawiesza symbol na tablicy.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
prezentacja

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4

edukacja społeczna
cele operacyjne

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 5

Czym jest znicz olimpijski?

Nauczyciel wyświetla zdjęcia ukazujące płonący znicz.

Co otrzymują sportowcy współcześnie, a co otrzymywali w czasie igrzysk starożytnych?

3. Zgadnij, jaki uprawiam sport - zabawa

Uczniowie siedzą w kręgu. Losują nazwę sportowca i przedstawiają czynności wykonywane przez niego (załącznik 1).

Uczniowie odgadują nazwy sportowców i wieszają je na tablicy.

4. Ortografia i kaligrafia

Pisownia rzeczowników z zakończeniami *-arz*. Zapisanie nazw sportowców w kolejności alfabetycznej i z dbałością kaligraficzną.

5. Igrzyska trzecioklasistów

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Dzień pierwszy

Wszyscy zawodnicy przysięgali, że będą walczyć uczciwie. Każdy składał przysięgę, że nie dopuści się żadnego oszustwa na zawodach, co potwierdzali drugą przysięgą, gwarantującą, że pilnie przykładali się do ćwiczeń przez poprzednie 9 miesięcy. Zaprzysięgani byli również sędziowie.

Dzień drugi

Rano rozgrywano wyścigi rydwanów, natomiast po południu rozgrywany był pentatlon, czyli pięciobój składający się z następujących konkurencji: bieg, skok w dal, rzut dyskiem i oszczepem oraz zapasy.

Dzień trzeci

O poranku ponownie składano ofiary Zeusowi (ze 150 wołów), natomiast po południu odbywały się biegi chłopców.

Dzień czwarty

W tym dniu rozgrywane były zawody, których celem było wykazanie się odwagą i wytrwałością - zapasy, boks, pankration, wyścigi w pełnym uzbrojeniu.

Dzień piąty

W ostatnim dniu zwycięzcy (olimpionicy) otrzymywali wieńce oliwne.

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:

9, 10

środki dydaktyczne:

- skakanki,
- pileczka palantowa,
- skakanka,
- dyplomy

Nauczyciel przedstawia uczniom listę dyscyplin igrzysk starożytnych. Opowiada o przebiegu igrzysk. Proponuje uczniom igrzyska trzecioklasistów.

Igrzyska odbywają się na boisku.

przrzeczenie, że będą walczyć uczciwie,

wyścigi rydwanów - uczniowie w parach, jeden uczeń - koń trzyma w rękach dwie skakanki lub gimnastyczne laski, z tyłu zawodnik powożący. Taki skład robi jedno okrążenie.

Wyłaniamy zwycięzców. Zawodnicy zamieniają się rolami i biegną drugie okrążenie.

Pentatlon, czyli pięciobój, w którego skład wchodzi:

- bieg u nas bieg na 100 m,

wychowanie fizyczne
edukacja matematyczna
cele operacyjne: 10
środki dydaktyczne: miarka krawiecka

edukacja matematyczna
cele operacyjne: 7, 8
środki dydaktyczne: karta pracy nr 2

edukacja matematyczna
cele operacyjne;
środki dydaktyczne: karta pracy nr 3
język angielski
cele operacyjne: 12
środki dydaktyczne karta pracy English Ant 67

- skok w dal u nas, skok z miejsca i skok z rozbiegu,
- rzut dyskiem i oszczepem zastępujemy rzutem piłeczką palantową,
- *nasza dyscyplina - 20 przeskoków przez skakankę.*

Wyłaniamy zwycięzców - olimpioników.

Wręczenie dyplomów i listków koniczyny zwycięzcom.

6. Zmierz swój skok.

Ponowne skoki w dal. Uczniowie ustawiają się na wyznaczonym miejscu. Wykonują skok, mierzą odległość i zapisują wynik na tablicy.

Gdy wszyscy uczniowie skoczą, następuje rozmowa:

Kto skoczył najdalej?

Kto najbliżej?

O ile cm dalej skoczył... od... ? itd.

Uczniowie dokonują obliczeń.

7. Olimpijskie medale.

Podział klasy na grupy. Nauczyciel zwraca uwagę, by w każdej grupie była chociaż jedna osoba, która dobrze sobie radzi z rozwiązywaniem zadań z treścią.

Nauczyciel wyświetla informację o ilości polskich medali z igrzysk olimpijskich letnich i zimowych.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

IGRZYSKA OLIMPIJSKIE LETNIE:

Razem 271, w tym:

Złote -

Srebrne -

Brązowe -

IGRZYSKA OLIMPIJSKIE ZIMOWE:

Razem 20, w tym:

Złote -

Srebrne -

Brązowe -

Nauczyciel daje grupom karty pracy nr 2 i czas na rozwiązanie zadań.

Następnie uczniowie relacjonują sposób dochodzenia do rozwiązania zadań i uzupełniają na tablicy brakujące informacje.

8. Wpisz właściwy numer na koszulce sportowca.

Rozwiązanie karty pracy nr 3.

9. English Ant 67

Uczniowie uzupełniają krzyżówkę z nazwami dyscyplin sportowych w języku angielskim.

Podsumowanie zajęć

1. Zadanie pracy domowej

Rozwiąż krzyżówkę „Jaka to dyscyplina sportowa” - karta pracy nr 4.

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 11
środki dydaktyczne:
- karta pracy nr 4,
- czapka,
- załącznik 2

2. Gra „Dziesięć pytań”

Wybrany uczeń zakłada czapkę i losuje dyscyplinę sportową. Nauczyciel na czapce zawiesza napis (uczeń nie widzi napisu). Zadając kolejne pytania, próbuje odnaleźć rozwiązanie. Do dyspozycji ma 10 pytań. Musi je tak formułować, aby odpowiedzią na nie było wyłącznie słowo: *tak* lub *nie*.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ograniczenie liczby pytań ma na celu skłonienie gracza do przemyślenia pytań, powinny być to pytania ogólne, na przykład:

Czy jest to dyscyplina zimowa? ... Tak

Czy wymaga jakiś rekwizytów? ... Tak

Czy wymaga śniegu? ... Nie

Czy jest to jazda na łyżwach? ... Tak

Czy jest to łyżwiarstwo szybkie? ... Nie

Czy to łyżwiarstwo figurowe? ... Tak

KARTA PRACY NR 2 sc. III/92

Odgadnij liczby i wpisz je na koszulki sportowców.

Na koszulce Adama jest liczba o 1 większa od największej liczby jednocyfrowej.

Na koszulce Basi jest największa liczba dwucyfrowa.

Na koszulce Michała jest największa liczba trzycyfrowa.

Na koszulce Klary jest liczba o 20 mniejsza od największej liczby dwucyfrowej.

Na koszulce Kacpra jest największa jednocyfrowa liczba parzysta.

Na koszulce Zuzy jest najmniejsza liczba dwucyfrowa nieparzysta.

Na koszulce Marcela jest liczba o 9 mniejsza od największej liczby dwucyfrowej.

KARTA PRACY NR 3 sc. III/92

KRZYŻÓWKA

Wpisz do krzyżówki nazwy dyscyplin sportowych. Z hasłem z rozwiązania ułóż dwa zdania.

The crossword puzzle grid consists of 9 rows and 10 columns. A vertical column of 9 cells in the 4th column is shaded blue. The clues and their corresponding sports icons are:

- 1. (Horizontal, row 1, columns 2-6):
- 2. (Horizontal, row 2, columns 2-10):
- 3. (Horizontal, row 3, columns 2-10):
- 4. (Horizontal, row 4, columns 1-8):
- 5. (Horizontal, row 5, columns 1-10):
- 6. (Horizontal, row 6, columns 1-9):
- 7. (Horizontal, row 7, columns 1-9):
- 8. (Horizontal, row 8, columns 1-9):
- 9. (Horizontal, row 9, columns 1-10):

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/92

kolarz	narciarz	saneczkarz
wioślarz	siatkarz	kajakarz
łyżwiarz	piłkarz	koszykarz
pięściarz	żeglarz	szermierz
gimnastyk	biegacz (<u>lekkoatletyka</u>)	skoczek w dal (<u>lekkoatletyka</u>)

ZAŁĄCZNIK 2 sc. III/92

tenis	żeglarstwo
szermierka	kolarstwo górskie
łucznictwo	rzut dyskiem
boks	biegi
skoki narciarskie	koszykówka
saneczkarstwo	hokej na lodzie
piłka wodna	skoki do wody

hockey

basketball

boxing

ice-skating

swimming

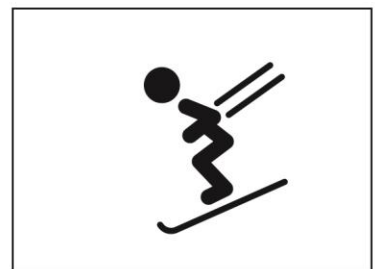
cycling

tennis

football

skiing

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

1.

2. 3.

4.

5.

6.

7.

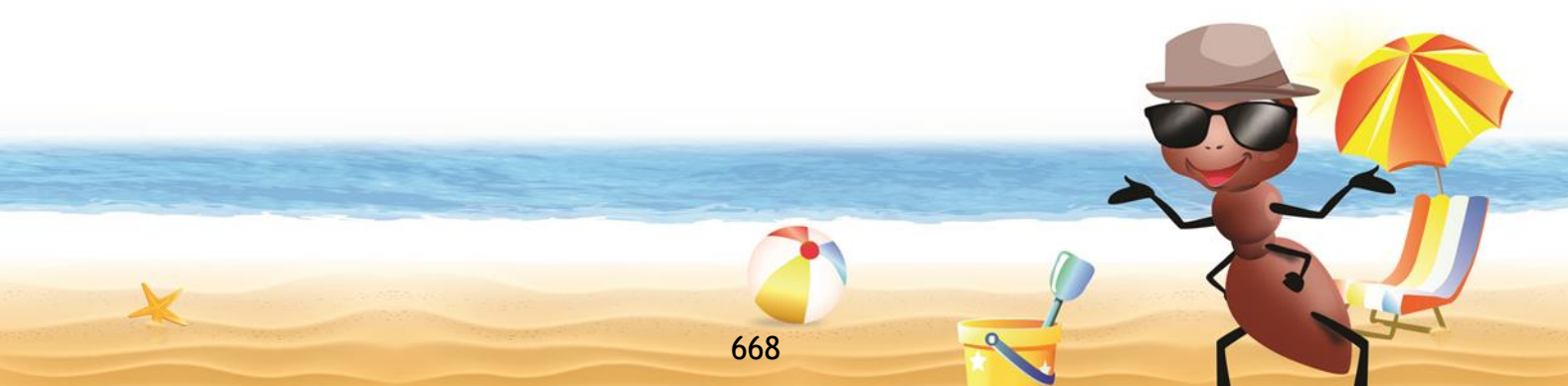
8.

9.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/93

Tytuł	Szkółka roślin
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, myślenie naukowe
Cele zajęć	<p>OGÓLNE: – obserwacja i opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu.</p> <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) przeprowadza proste obserwacje przyrodnicze,2) dokumentuje i opisuje obserwacje przyrodnicze,3) wie, co to jest i do czego służy szkółka drzew i roślin,4) wykazuje postawę szacunku do przyrody, ma motywację do jej poznawania,5) określa warunki potrzebne do prawidłowego wzrostu wybranej rośliny,6) przygotowuje plakat dotyczący odwiedzanej szkółki,7) dba o bezpieczeństwo własne i innych w czasie zajęć terenowych
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	tablet lub aparat fotograficzny lub inne urządzenie multimedialne z aparatem fotograficznym, atlas roślin, karta informacyjna, plakat informacyjny - wzór w wersji elektronicznej do uzupełnienia na komputerze, załącznik 1
Czas trwania	2 godziny 30 minut, w tym - edukacja przyrodnicza (90 minut - zajęcia w szkółce, 30 minut - zajęcia przy szkole, 30 minut - zajęcia w szkole) Miejsce: najbliższa szkółka roślin (może być prowadzona przez Lasy Państwowe), teren przyszkolny

PRZEBIEG ZAJĘĆ

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel powinien przed realizacją lekcji uzgodnić wizytę w szkółce roślin z właścicielem. Może to być szkółka roślin prowadzona przez Lasy Państwowe (najlepiej, szczegóły na stronie www.lasy.gov.pl) lub prywatna. Pracownik oprowadzający po szkółce powinien przedstawić proces hodowli roślin od ziarenka do sadzonki, sposoby pozyskiwania nasion lub pędów do hodowli, sposoby ochrony zimą i w czasie suszy, itp. Uczniowie mogą zabrać ze sobą pieniądze na zakup 1 rośliny do posadzenia przy miejscu zamieszkania. Nauczyciel w porozumieniu ze skarbnikiem klasy powinien dysponować pieniędzmi na zakup rośliny „klasowej” do ogródka przyszkolnego. Należy uzgodnić z dyrektorem lokalizację posadzenia rośliny klasowej oraz przygotować miejsca i potrzebne materiały i narzędzia: łopatę, ziemię podkładową odpowiednią dla rośliny, woda w konewce.

Należy zorganizować transport do szkółki według wytycznych urzędowych oraz obowiązujących w szkole.

Wprowadzenie do zajęć

Uczniowie (przebrani do wyjścia) gromadzą się przed szkołą.

Nauczyciel omawia zasady bezpieczeństwa podczas przejazdu do szkółki i z powrotem.

Czy lubicie sadzić kwiaty i inne rośliny w doniczkach na balkonach lub w ogrodach przy waszych domach?

Skąd bierzemy rośliny do posadzenia w ogrodach?

Nauczyciel wyjaśnia przebieg zajęć i informuje, że dzieci pojedą do szkółki roślin.

Zajęcia właściwe

1. Zwiedzanie szkółki

Pracownik szkółki informuje o zasadach poruszania się w szkółce.

Następuje prezentacja szkółki roślin i drzew.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Podczas prezentacji nauczyciel zwraca szczególną uwagę na informacje, które mają być zawarte w plakacie informacyjnym - według karty informacyjnej, którą uczniowie uzupełniają. Uczniowie wykonują zdjęcia dokumentujące pobyt w szkółce.

2. Wybór rośliny i określenie warunków koniecznych do jej prawidłowego wzrostu

Po prezentacji uczniowie wybierają roślinę, którą chcą zakupić i posadzić jako roślinę klasową przy szkole. Znajdują informacje o niej w atlasie roślin, dowiadują się, w jakim miejscu powinna rosnąć, jak duża urosnie i jakich potrzebuje warunków do dobrego wzrostu.

Uczniowie szukają informacji, a pracownik szkółki uzupełnia o dodatkowe informacje.

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 6

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne:
2, 3, 4
Środki dydaktyczne:
- tablety,
- karta informacyjna
szkółki

edukacja przyrodnicza
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
atlas roślin

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 6

Podsumowanie zajęć

Wspólnie z nauczycielem uczniowie uzupełniają kartę informacyjną o szkółce drzew.

Po powrocie do szkoły wspólnie z pracownikiem technicznym szkoły uczniowie sadzą wybraną roślinę.

Po powrocie do szkoły uczniowie wraz z nauczycielem na komputerze przygotowują (plakat) informacyjny o szkółce. Drukują wyniki pracy.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Po zakończonych zajęciach nauczyciel archiwizuje wykonane przez uczniów fotografie w przygotowanych folderach na komputerze stacjonarnym w sali lekcyjnej oraz na urządzeniu przenośnym (tablecie). Wydrukowany plakat można powiesić na szkolnym holu.

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/93

Karta informacyjna szkółki roślin:

Nazwa szkółki, organ zarządzający:

Specjalizacja produkcji:

Ilość roślin produkowanych rocznie:

Główni odbiorcy materiału szkółkarskiego:

Proces produkcji sadzonej:

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Źródło pochodzenia nasion/pędów:

Sposoby ochrony przez szkodnikami, zwierzętami i mrozem:

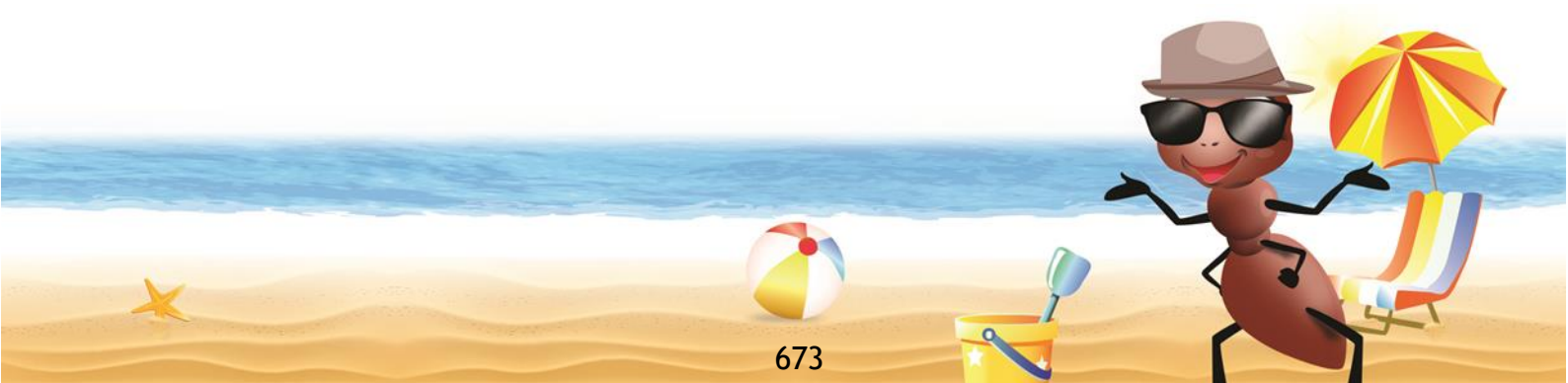
Nazwa zakupionej rośliny klasowej:

Szczegółowe informacje na temat sadzenia, pielęgnacji rośliny:

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/94

Tytuł	Dlaczego, niektóre ciała unoszą się w wodzie, a inne nie?
Kształtowane kompetencje	myślenie naukowe, językowe, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– kształcenie zdolności obserwowania, demonstrowanych zjawisk fizycznych i uzasadniania swoich spostrzeżeń,– rozwijanie myślenia naukowego. mierzenie wyników sportowych. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wie, co tonie, co pływa, a co utrzymuje się między dnem a powierzchnią wody,2) formułuje proste hipotezy badawcze i je weryfikuje podczas eksperymentowania,3) umie wykonać doświadczenia,4) ocenia poprawność sformułowanych hipotez,5) czerpie wiedzę z przeprowadzonych eksperymentów,6) potrafi znaleźć praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy,7) potrafi powiedzieć, kto to był Archimedes z Syrakuz i co odkrył,8) umie współpracować w grupie,9) zna zasady zabawy w berka,10) umie odbijać piłeczkę ping-pongową
Metody pracy	podające (wyjaśnienie, komentarz), eksponujące (film) praktyczne (ćwiczenia praktyczne, eksperymenty)
Formy pracy	zbiorowa, grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	miski, piłeczka ping-pongowa, wąskie naczynie, wiaderko z wodą, plastelina, pokrywki od słoika, kamyki, spinacze, kulki drewniane i metalowe, kostki do gry, karta pracy nr 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja przyrodnicza - 70 minut– wychowanie fizyczne - 20 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 1
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Wprowadzenie do zajęć

Odstuchanie nagrania: Scholaris – Odgłosy wody

Na początku nagrania jest informacja, który należy pominąć. Odbiór należy ustawić po 5 sekund.

Uczniowie w skupieniu słuchają nagrania. Po wystłuchaniu nauczyciel pyta:

Co wydaje takie dźwięki?

Dlaczego dźwięki są różne?

Postuchajcie jeszcze raz i wykonajcie kartę pracy nr 1. Wpisz przy obrazkach numery kolejno usłyszanych dźwięków: deszcz, fontanna, kanał ściekowy, rzeka, woda z kranu.

Na dzisiejszej lekcji też będzie nam potrzebna woda. Będziemy robić to, co bardzo lubicie: eksperymenty.

Zajęcia właściwe

Nauczyciel przygotowuje tyle stanowisk, żeby dzieci pracowały w trzyosobowych grupach. Na każdym stanowisku powinna być głęboka miska (jeśli to możliwe - przezroczysta), wiaderko z wodą, plastelina, pokrywki od słoika, kamyki, spinacze, kulki, kostki do gry.

1. Doświadczenie 1

Dzieci dzielą się na trzyosobowe grupy, odliczając do trzech. Grupy zajmują miejsca przy przygotowanych przez nauczyciela stanowiskach. Nauczyciel prosi, by uczniowie nalali do miseczek wody i ulepili z plasteliny łódeczkę i umieścili ją na wodzie. Następnie dzieci z łódeczki robią kulkę i ponownie umieszczają plastelinę na wodzie.

Co się dzieje?

Łódeczka unosi się na wodzie, kulka tonie.

2. Doświadczenie 2

Dzieci mają położyć na powierzchni wody pokrywkę, a później wstawiają ją do wody pionowo.

Co się dzieje?

Pokrywki położone poziomo unoszą się na wodzie, ustawione pionowo - toną.

Wyjaśnianie zjawiska: *Im więcej wody wyprze zanurzany w niej przedmiot, tym większa jest działająca na niego siła wyporu. Łódeczka i położona poziomo pokrywka przemieszczają dużą ilość wody, która z kolei działa na nie siłą wyporu wystarczającą do tego, żeby przedmioty te unosiły się na wodzie. Kulczka i postawiona pionowo pokrywka przemieszczają mniejszą ilość wody, ponieważ zanurzająca się powierzchnia przedmiotu jest niewielka, siła wyporu nie wystarcza do tego, żeby unosił się nad powierzchnią wody.*

Jak widać, to czy dany przedmiot pływa na powierzchni cieczy, zależy od jego kształtu i sposobu zanurzania.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 3, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- miski,
- plastelina

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- miski
- plastelina
- przykrywki

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- miski,
- plastelina

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne:
9, 10
środki dydaktyczne:
- rurka,
- cylinder,
- piłeczki ping-pong,
- paletki

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
1, 2, 3, 4, 5, 8
środki dydaktyczne:
- miski,
- plastelina

3. Doświadczenie 3.

Uczniowie robią z plasteliny foremkę. Kładą ją na wodzie. Zaznaczają na jednym boku poziom, dokąd sięga woda. Stopniowo wkładają do foremki kolejne przedmioty i obserwują, gdzie znajduje się nacięcie w stosunku do poziomu wody.

Co się dzieje?

Im więcej przedmiotów znajduje się w foremce, tym głębiej zanurza się ona w wodzie.

Wyjaśnienie zjawiska: Foremka jest wklęsła i zawiera powietrze. Kiedy napętniasz ją przedmiotami, to - chociaż wymiary foremki pozostają niezmienione - waży ona więcej, czyli ma większy ciężar właściwy.

Kiedy ciężar foremki z balastem staje się większy od ciężaru wypartej wody, foremka tonie. To doświadczenie pokazuje, że unoszenie się na wodzie zależy także od ciężaru właściwego zanurzonego przedmiotu.

Wyjście na dwór.

4. Berek.

Uczniowie grają w berka.

W tym czasie nauczyciel przygotowuje głębokie, wąskie naczynie - tak wąskie, że nie mieści się nawet dziecięca ręka - i zagłębia naczynie w ziemi.

5. Piłeczka w grze.

Uczniowie otrzymują piłeczki ping-pongowe i paletki. Ćwiczą odbijanie piłeczek.

Komu uda się odbić jak najwięcej razy.

6. Doświadczenie 4.

Nauczyciel kończy zabawę i prosi, by uczniowie zbliżyli się do niego. Dzieci podchodzą, w tym czasie nauczyciel wrzuca do naczynia piłeczkę ping-pongową i pyta uczniów, jak mogą wyjąć ją z naczynia. Zaznacza, że naczynia nie można wyjąć z ziemi. Uczniowie podają różne rozwiązania i poddają je weryfikacji. Te rozwiązania, które można sprawdzić, sprawdzają.

Wlewają wodę, wyjmują piłeczkę.

Wrzucają na wodę drewniana kuleczkę, a później żelazną.

- *Dlaczego jedne piłeczki nie toną, a inne toną?*

Utrzymywanie się danego ciała w wodzie zależy od jego kształtu i ciężaru właściwego.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Nauczyciel pyta, jak to się dzieje, że statki i łodzie podwodne, chociaż są zbudowane z materiałów o tak dużym ciężarze właściwym jak żelazo, nie toną, pływają na różnej głębokości, mogą wyływać na powierzchnię?

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Statki, nawet jeśli są zbudowane z materiałów o dużym ciężarze, nie toną, ponieważ w ich wnętrzu znajdują się komory wypełnione powietrzem. Ich średni ciężar właściwy jest więc mniejszy od ciężaru właściwego wody. Łodzie podwodne mogą w zależności od potrzeb wypływać na powierzchnię lub zanurzać się dzięki zmianom średniego ciężaru właściwego, są bowiem wyposażone w zbiorniki napelnione wodą, kiedy łódź ma się opuszczać i opróżniane specjalnymi pompami, kiedy ma się wznosić.

Podsumowanie zajęć

Powrót do klasy i obejrzenie filmu w celu utrwalenia i usystematyzowania wiedzy lub rozwiązania problemu z doświadczenia 4, jeżeli dzieci same nie wymyślą rozwiązania.

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne:
5, 6, 7
środki dydaktyczne:
film

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Film *Żywioty Ziemi: Woda. Odcinek 1. Siła wyporu* jest elementem programu „Doświadczam - rozumiem - wiem”

KARTA PRACY NR 1 sc. III/94

Wpisz numery kolejno usłyszanych dźwięków.

rzeka

kanat
ściekowy

deszcz

fontanna

woda z kranu

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/95

Tytuł	Wakacyjne biuro podróży
Kształtowane kompetencje	językowe, interpersonalne i społeczne, intrapersonalne i emocjonalne, matematyczne, myślenie naukowe, myślenie twórcze, artystyczne (plastyczne)
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– wyjaśnienie znaczenia wyrazów dotyczących różnych rodzajów turystyki,– wykorzystanie informacji z różnych źródeł do tworzenia planu wycieczki,– kształcenie umiejętności planowania atrakcyjnego wypoczynku. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) ma wiadomości dotyczące położenia Polski,2) nazywa i wskazuje na mapie miejscowości, regiony, rzeki na podstawie ilustracji i testu,3) umie wykonać plakat reklamujący dany region Polski,4) redaguje kilkudzaniową informację, opisując walory wybranego regionu,5) potrafi zaplanować czynny wypoczynek,6) zna znaczenie słów: <i>rekrutacja</i>, <i>biuro</i>,7) wie, co to jest turystyka, i jakie ma znaczenie dla zdrowia,8) rozumie związek ruchu ze zdrowiem,9) potrafi obliczyć odległość w km,10) umie rozwiązać zadanie z treścią,11) rozwija myślenie twórcze, wykorzystując materiał werbalny i skojarzeniowy,12) rozumie prosty tekst w języku angielskim o kilku miastach polskich
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące (skojarzenia), eksponujące (plakat) praktyczne (projekt i ćwiczenia praktyczne)
Formy pracy	zbiorowa, w parach, indywidualna
Środki dydaktyczne	mapy, foldery, plakaty, przewodniki turystyczne, karty pracy nr 1-4, karta pracy <i>English Ant 68</i>
Czas trwania	3 godziny 15 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 30 minut– edukacja przyrodnicza - 45 minut– edukacja społeczna - 15 minut– wychowanie fizyczne - 10 minut– edukacja matematyczna - 35 minut– język angielski - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
przyrodnicza
edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 11

Wprowadzenie do zajęć

1. Skojarzenia - praca w grupach.

Uczniowie na kartce w pionowym układzie drukowanymi literami zapisują słowo POLSKA. Następnie obok zapisują wyrazy, które im się kojarzą z ojczyzną, a zaczynają się na litery składające się na nazwę kraju. Mogą to być nazwy miast, wsi, rzek, roślin, zwierząt, nazwiska sportowców, aktorów, piosenkarzy, polskie potrawy, zespoły, tytuły, elementy polskiego krajobrazu i wszystko, co się z Polską kojarzy.

Każdy uczeń, podając wyraz, określa i uzasadnia jego pisownię, a grupa pełni funkcję kontrolującą. Możemy umówić się, że za wyrazy błędnie napisane będziemy odejmować punkty.

P. pola, Pomorze, pierogi, pokrzywy, Poznań, Pazura

O. Olsztyn, orzeł, owca, Odra

L. Lublin, las, legenda, Lech

S. sroka, Sawa, stolica, sernik, sejm, schabowy, Skłodowska,

K. Kraków, krowa, kamień, Kopernik, koper, Kraśnik

A. album, akademia, armia, aster

Zabawę wygrywa grupa, która znajdzie najwięcej skojarzeń i poprawnie je zapisze.

2. Wycieczka po Polsce - zabawa ruchowa

Dzieci ustawiają się jedno za drugim, tworząc pociąg. Pierwsze dziecko - maszynista mówi miejsce, do którego grupa wyjeżdża. Charakterystyczny dźwięk oznacza przybycie na miejsce i dziecko, które prowadziło, przechodzi na koniec pociągu. Następne dziecko prowadzi, podając nazwę innej miejscowości.

Zajęcia właściwe

1. Biuro podróży.

Nauczyciel opowiada dzieciom, że w związku ze zbliżającym się sezonem turystycznym otwiera działalność nowe biuro turystyczne. Biuro poszukuje pracowników, którzy opracowaliby szczegółowe oferty turystyczne. Od pracowników oczekuje się wiedzy geograficznej i historycznej, umiejętności zareklamowania różnych regionów Polski, wyszukiwania atrakcyjnych szlaków turystycznych i redakcyjnych.

2. Rekrutacja do pracy

Nauczyciel wyjaśnia, czym zajmują się pracownicy biura podróży i co znaczy słowo *rekrutacja*.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Uczniowie zdolni mogą znać znaczenie słowa *rekrutacja* lub wyszukać je w słowniku, odczytać i wyjaśnić kolegom.

WSKAZÓWKAMETODYCZNA

Rekrutacja - poszukiwanie osób do pracy, nabór na stanowisko po wcześniejszym sprawdzeniu przydatności do zawodu.

zajęcia ruchowe
cele operacyjne: 1

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2, 6
środki dydaktyczne:
-mapa,
-karta pracy nr 1

edukacja plastyczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 2

Rekrutacja odbywa się na podstawie testu znajomości regionów, miast i rzek Polski.

Test - karta pracy 1.

Jakie to miasto? - rozpoznawanie polskich miast na podstawie ilustracji, wskazywanie rozpoznanych miast i rzek na mapie.

Czterech uczniów, którzy zdobyli najwięcej punktów, są pracownikami biura podróży. Pozostali uczniowie to pomocnicy pracowników. Pomocników zatrudniają pracownicy biura.

3. Praca zespołowa w biurze podróży - wykonanie plakatów reklamujących różne regiony Polski.

Uczniowie oglądają plakaty reklamujące regiony Polski, przewodniki turystyczne, albumy, filmy. Pracownicy biura losują karty pracy 2, na których znajdują się krzyżówki i z przydzielonymi pomocnikami rozwiązują je. Rozwiązanie krzyżówki jest nazwą regionu, o którym grupa ma wykonać plakat (morze, góry, Mazury i Kaszuby). Plakat ma zachęcać do zwiedzania miejsc i odpoczynku w tym regionie. Grupy układają oryginalne hasła reklamowe, nazwę biura podróży i wykonują plakat. Hasła reklamowe i nazwy biur podróży, na przykład:

Kaszubskie gadanie,

Mazury - cud natury.

Na Mazury, a nie w góry!

Na górskim szlaku.

Tylko nad morze.

Biuro podróży: „Syrenka”, „Neptun”, „Szum morza”, „Góral”.

4. W biurze podróży

Wybrana osoba z każdej grupy prezentuje stworzony plakat, reklamując region i zachęcając do odpoczynku w tym miejscu.

5. Wycieczka

Nauczyciel sugeruje każdej grupie inny rodzaj turystyki i opracowanie mapy trasy wycieczki wraz z atrakcjami turystycznymi - folder turystyczny:

- Morze - wycieczka rowerowa,
- Mazury - spływ kajakowy,
- Góry - wspinaczka piesza,
- Kaszuby - windsurfing i kitesurfing.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Dodatковым zadaniem dla uczniów zdolnych lub szczególnie zainteresowanych może być próba wyjaśnienia rodzajów turystyki i znaczenia słów *windsurfing*, *kitesurfing*.

edukacja
przyrodnicza
edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
1, 4, 5, 7, 8

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Windsurfing - sport wodny, uprawiany przy użyciu deski (zob. też surfing) i przymocowanego do niej elastycznie pędnika żaglowego. Dyscyplina klasyfikowana jest jako konkurencja żeglarska, rozgrywana na igrzyskach olimpijskich od 1984 roku w konkurencji mężczyzn i od 1992 roku w konkurencji kobiet. Obecna klasa olimpijska po raz pierwszy weszła do użytkowania na igrzyskach w roku 2008

Kitesurfing – sport wodny, odmiana surfingu, technicznie podobny do windsurfingu, jednak różni się znacząco w sposobie prowadzeniu deski - prowadzi się ją tak jak podczas jazdy na fali, na krawędzi (podobnie do snowboardu), w windsurfingu natomiast deska prowadzona jest płasko. Od tego ostatniego różni się także konstrukcją pędnika - zamiast klasycznego żagla używana tu jest odmiana latawca - utrzymywanego przez żeglującego kitesurfera w znacznej odległości, na barze przypiętym do trapezu (uprzęży) zakładanego przez kitesurfera.

Sport ten uprawiany jest zarówno na akwenach słodkowodnych (sprzyjające wiatry wieją m.in w dolinach alpejskich, na przykład w Południowym Tyrolu), jak i morskich (na przykład na polskim wybrzeżu Bałtyku).

Każda grupa opracowuje własny plan wycieczki krajoznawczej w punktach. Uczniowie poszukują w Internecie miejsc, w których można uprawiać dany rodzaj turystyki, wyszukują ciekawostki, które można spotkać w danym miejscu. Wykonują plan trasy w dowolny sposób plastyczny. Redaguje kilkudzianową informację opisujący walory wybranego regionu. Zachęca do czynnego wyciecznika, by promować zdrowy styl życia.

Prezentacja powstałych folderów turystycznych.

edukacja
matematyczna

cele operacyjne:
9, 10

środki dydaktyczne:
karta pracy nr 3

6. Podróże po Polsce

Uczniowie otrzymują karty pracy nr 3. Na karcie znajduje się mapa Polski. Na Mapie zaznaczona jest Warszawa i miasta związane z omawianymi regionami: Olsztyn, Białystok, Gdańsk, Władystawowo, Kraków, Zakopane, Kołobrzeg, Świnoujście.

Zadaniem uczniów jest odczytanie z mapy odległości drogowych między Warszawą a podanymi miastami i zapisanie ich na karcie pracy

Uczniowie obliczają różnice w odległościach karta pracy nr 3 i rozwiązują zadania. Każde zadanie dotyczy innego regionu.

język angielski

cele operacyjne: 12

środki dydaktyczne
karta pracy English
Ant 68

7. English Ant 68

Uczniowie ustalają z nauczycielem, że turystom z zagranicy należy przedstawić informacje o polskich miastach w języku angielskim. Uczniowie czytają proste teksty o kilku miastach polskich i wykonują ćwiczenie.

Podsumowanie zajęć

1. Zadanie pracy domowej - karta pracy nr 4

Odszukaj, jakie miasta, rzeki lub jeziora ukryły się w zdaniach?

2. Dokończ zdanie.

Uczniowie losują karteczkę z początkiem zdania i czytają je cicho. Następnie kolejno głośno je odczytują i kończą.

Lubię turystykę pieszą, bo...

Lubię turystykę rowerową, bo...

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

Lubię turystykę górską, bo...

Lubię turystykę wodną, bo...

Lubię plażowanie, bo...

KARTA PRACY NR 1 sc. III/95

Test

1. Wymień nazwy pięciu polskich miast:

1.

2.

3.

4.

5.

2. Wymień nazwy czterech polskich rzek:

1.

2.

3.

4.

5.

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

3. Napisz znaną ci nazwę: jeziora i szczytu górskiego.

jezioro -

szczyt górski -

4. Przy pomocy strzałki połącz zabytki z miastami, w których one się znajdują.

Zamek Królewski

Wawel

WARSZAWA

KRAKÓW

Sukiennice

Park Łazienkowski

5. Uzupełnij.

Mieszkam w Gmina.....

Powiat..... Województwo.....

..... Polska leży w

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

6. Napisz imiona i nazwiska sławnych Polaków.

1) Astronom - udowodnił, że Ziemia krąży wokół Słońca.....

.....

2) Kompozytor, który tworzył muzykę na fortepian.....

.....

3) Pierwszy papież pochodzenia polskiego Jan Paweł II -.....

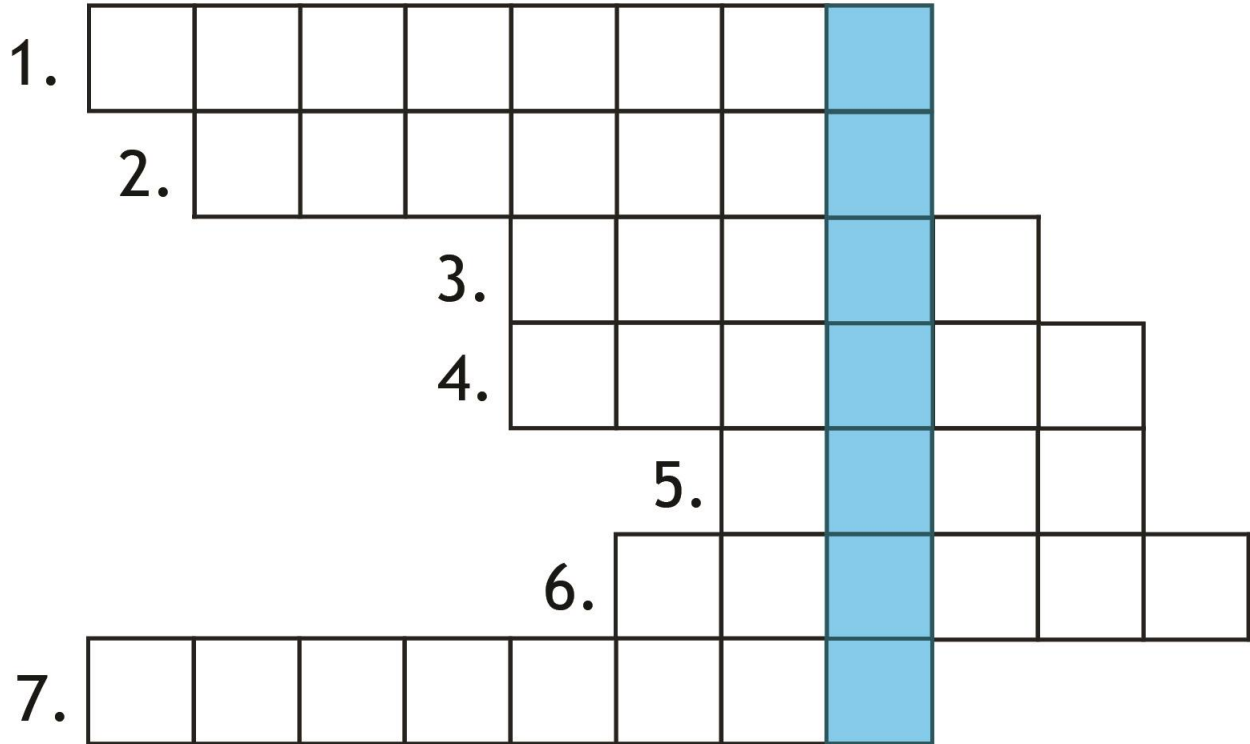
.....

4) Zdobyła Nagrodę Nobla z dziedziny chemii -

5) Słynny piłkarz -.....

KARTA PRACY NR 2a sc. III/95

1. Słynny astronom urodzony w Toruniu.
2. Kobieta, król Polski.
3. Setna część złotego.
4. Składa się z cyfr.
5. Wynik dodawania.
6. Miasto wojewódzkie we wschodniej Polsce.
7. Największe polskie jezioro.

KARTA PRACY NR 2b sc. III/95

1.									
		2.							
		3.							
		4.							
5.									

1. Mięczak z jedną nogą i domem na grzbiecie.
2. Druga co do wielkości polska rzeka.
3. Druga stolica Polski.
4. Określa czynności i stany.
5. Autor wierszy „Na straganie”, „Kłamczucha”, „Skarżypyta”.

KARTA PRACY NR 2c sc. III/95

1.									
		2.							
	3.								
	4.								
5.									

1. Napisał wiersze „Idzie Grześ przez wieś” i „Lokomotywa”.
2. Obecna stolica Polski.
3. Nazwy ludzi, roślin, zwierząt i rzeczy.
4. Tam urodził się Kopernik.
5. Wynik dzielenia.
6. Najwyższy górski szczyt Polski.

KARTA PRACY NR 2d sc. III/95

1.							
2.							
3.							
4.							

1. Pierwsza stolica Polski.
2. Bolesław Chrobry.
3. Wynik odejmowania.
4. Herb Warszawy.

Zadanie znad morza

Rodzina składająca się z rodziców, dwójki dzieci w wieku szkolnym i dwulatka w czasie pobytu nad morzem postanowiła jeden dzień przeznaczyć na wycieczkę rowerową. Znaleźli wypożyczalnię rowerów i obliczyli, ile będzie ich kosztowała czterogodzinna wycieczka rowerowa.

Kołobrzaska wypożyczalnia rowerów

Aby wypożyczyć rower, należy:

1. Posiadać minimum dobrego nastroju i chęć jazdy na rowerze.
2. Przedstawić dokument tożsamości.
3. Pozostawić zastaw - dokument tożsamości lub kaucję zwrotną.
4. Zapłacić za wypożyczenie roweru według cennika.
Płatność z góry lub po powrocie(do uzgodnienia).
5. Podpisać się na karcie, akceptując regulamin wypożyczalni i potwierdzając warunki zawarcia umowy.

CENNIK

(płatne z góry lub po powrocie)

1 godzina - 5zł - każdy model

1dzień(od 10.00 do 18.00) - 30zł

1 doba(do 24godzin) - 30zł

każda następna doba - 25zł

7 dni lub więcej - 20 zł/doba

DODATKI

sakwa rowerowa boczna - 5 zł dzień

fotelik dla dziecka -2 zł/godz. 15 zł dzień

zapięcie rowerowe na życzenie - gratis

pompka na życzenie - gratis

OFERTA WEEKENDOWA:

Wypożyczenie roweru od piątku do poniedziałku tylko 65zł

Wypożyczenie roweru od soboty do poniedziałku tylko 45zł

KARTA PRACY NR 4 sc. III/95

Odszukaj, jakie miasta, rzeki lub jeziora ukryły się w zdaniach?

1. Mam koszyk raków.
2. Chłopcy uciekali szybko.
3. Ta ryba to węgorz lub lin.
4. Od rana mam zły humor.
5. Kupiłam mąkę wrocławską i poznańską.
6. Gosia prawi Sławkowi komplementy.
7. Zakop anemony w swoim ogródku.
8. Mam rymowaną zagadkę.

ENGLISH ANT 68 sc. III/95

1. Read and match the text and the name.

It is the ninth largest city in Poland. It has a population of about 350 000 persons. The John Paul II Catholic University (KUL) is located there.

It is located on the Vistula River, in the central-east Poland. Its population is about 2 million people. This city is famous for the Royal Castle and the Sigmund's Column. It is the capital of Poland.

It is located in the south of Poland and it is the second largest and one of the oldest cities in Poland. It was a capital of Poland. It is famous for the Wawel Dragon.

Warsaw

Lublin

Cracow

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/96

Tytuł	„Zeszyt obserwatora przyrody” - podsumowanie
Kształtowane kompetencje	metapoznanie, interpersonalne i społeczne, myślenie naukowe
Cele zajęć	OGÓLNE: – opisywanie przyrody w najbliższym otoczeniu, – wnioskowanie na podstawie wykonanych obserwacji. OPERACYJNE: uczeń: 1) opisuje świat roślinny najbliższego otoczenia, 2) analizuje w najprostszym zakresie wyniki przeprowadzonych obserwacji, 3) współpracuje w grupie w czasie zajęć
Metody pracy	podające, problemowe, praktyczne, eksponujące
Formy pracy	zbiorowa, grupowa
Środki dydaktyczne	„Zeszyt obserwatora przyrody” - kompletny, tablety z wgranymi zdjęciami wykonanymi przez grupę, kartki brudnopisu, atlas roślin, paczka nasion słonecznika niskiego ogrodowego (po jednym nasionku dla ucznia).
Czas trwania	1 godzina 15 minut, w tym: – edukacja przyrodnicza -45 minut – edukacja matematyczna - 15 minut Termin - czerwiec

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja przyrodnicza
edukacja społeczna
cele operacyjne: 3
środki dydaktyczne:
„Zeszyt obserwatora przyrody”

edukacja przyrodnicza
edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2, 3
środki dydaktyczne
- „Zeszyt obserwatora przyrody”,
- atlas roślin

Wprowadzenie do zajęć

Dzisiejsze zajęcia są podsumowaniem comiesięcznych obserwacji, które prowadziliście w okolicy szkoły. Zaprezentujecie swoją pracę oraz dowiedziecie się, dlaczego systematycznie prowadzone obserwacje są bardzo ważne w różnych dziedzinach życia.

Zajęcia właściwe

1. Roczny cykl życia roślin

Nauczyciel poleca, aby dzieci, korzystając z opisów roślin, które zamieszczały w „Zeszycie obserwatora przyrody” oraz zrobionych zdjęć, a także atlasu roślin, przygotowały krótką prezentację obserwowanej rośliny. Prezentacja ma zawierać następujące treści:

- nazwa rośliny, nazwy potoczne, pochodzenie rośliny, krótki jej opis (charakterystyka pokroju, liści, kwiatów, owoców, maksymalna wysokość),
- zdjęcia rocznego cyklu życia rośliny poczynając od miesiąca, kiedy w roślinie budzi się życie po śnie zimowym, zarówno całej rośliny, jak i pojedynczej gałązki - należy pozmieniać nazwy plików zdjęć na przykład na: *zdjecie_1*;
- należy zwrócić uwagę na początek cyklu życia, termin kwitnienia, owocowania i zrzucania liści;
- charakterystyczne cechy rośliny, na przykład czy jest trująca lub lecznicza, czy ma owoce jadalne, czy jest wykorzystywana gospodarczo (na przykład na surowiec drzewny)

Swoją pracę uczniowie prezentują całej klasie.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Tablety należy podłączyć do rzutnika, tak by przygotowane zdjęcia mogła oglądać cała klasa. Gdy nie ma takiej możliwości, należy przygotować na tablicie folder ze zdjęciami, nazwy zdjęć należy pozmieniać na numery odpowiadające kolejnym etapom rocznego cyklu życia, na przykład *zdjecie_1* - *zdjęcie z marca*. Następnie folder przekopiować na komputer podłączony do rzutnika.

2. Pomiary długości cienia

Uczniowie analizują wykonywane w ciągu całego roku pomiary długości cienia.

Kiedy cień był najdłuższy, a kiedy najkrótszy?

Jaką miał długość najkrótszy cień?

Jaką miał długość najdłuższy cień?

Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zapisuje na tablicy wyniki w układzie kolumnowym: *grupa 1 | najdłuższy cień | najkrótszy cień*.

Jak długość cienia zmieniała się w ciągu roku?

Kiedy (w jakich miesiącach) długość cienia była bardzo podobna?

Ile razy dłuższy był cień w zimie od cienia „letniego”

Nauczyciel komentuje:

Spójrzcie na nasze wyniki, cień zimowy jest około (sześciokrotnie) dłuższy od letniego, ta informacja jest bardzo istotna na przykład przy sadzeniu roślin: jeśli za blisko domu posadzimy dużą roślinę to może ona zbyt silnie zacieniać nam dom. Podobnie, jeśli nie przeanalizujemy zacienienia letniego to możemy w złym miejscu posadzić roślinę ceniolubną - w lecie będzie ona nasłoneczniona i może źle rosnąć.

Obliczenia zacienienia stosuje się również w architekturze i zagospodarowaniu przestrzeni: odpowiednio ustawione budynki nie będą się wzajemnie zacieniać i w mieszkaniach będzie odpowiednio dużo światła słonecznego.

3. Pomiary temperatury

Przez cały rok mierzycie temperaturę powietrza. Podajcie najwyższą i najniższą zmierzoną temperaturę w cieniu oraz kiedy były one zanotowane.

Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zapisuje na tablicy wyniki w układzie kolumnowym: *grupa 1 | najniższa temperatura | najwyższa temperatura*

obliczcie różnicę skrajnych zanotowanych temperatur

Uczniowie obliczają, a nauczyciel dodaje jeszcze jedną kolumnę na tablicy: *amplituda* i zapisuje wyniki podane przez uczniów

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Nauczyciel nadzoruje obliczenia, zwraca uwagę, że w przypadku dwóch temperatur o przeciwnym znaku różnicę oblicza się, dodając zmierzone wartości.

Nauczyciel komentuje:

Różnicę zmierzonych temperatur nazywamy amplitudą temperatury. W informacjach meteorologicznych podaje się amplitudę dobową (różnica między najwyższą a najniższą temperaturą w ciągu doby), miesięczną oraz roczną.

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY

Termometr, jako urządzenie do określania ciepła i zimna, po raz pierwszy opisał w roku 210 przed Chrystusem grecki pisarz i inżynier - Filon z Bizancjum, a nieco później Heron z Aleksandrii. Pierwszych pomiarów dokonał Galileusz dopiero po 1800 latach, około 1602 roku, za pomocą termoskopu bez skali opisanego właśnie przez Filona. Pierwszą skalę wprowadził Sagerdo w 1613 roku. Dzisiaj używaną skalę do określenia temperatury (stopnie Celsjusza) zaproponował Celsjusz w 1740 r. jednak była inna od obecnej, ponieważ 0° to był punkt wrzenia wody, a 100° to punkt zamarzania wody. Dopiero Stromer w 1742 roku „odwrócił” tę skalę do formy używanej do dziś.

Wyniki najstarszych regularnych pomiarów temperatury pochodzą z roku 1850. Dziś w każdej stacji oraz posterunku meteorologicznym wykonywane są pomiary temperatury 3 razy dziennie, o 6.00, 12.00 i 18.00 lub za pomocą termometrów elektronicznych w sposób ciągły.

Najwyższe amplitudy dobowe notuje się na pustyniach, gdzie w ciągu dnia temperatury sięgają 50-60 stopni a w nocy mogą spaść poniżej 0. Najwyższa roczna amplituda temperatury zanotowana została w Ojmiakonie w Rosji: 104°C, -71°C zimą i +33°C latem. Dla Polski taki rekord to 80,5°C (+39,5 latem i -41 zimą).

edukacja
przyrodnicza
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
nasiona słonecznika

Podsumowanie zajęć

Jak myślicie, po co mierzy się temperaturę powietrza?

Do czego mogą się przydać różne obserwacje wykonywane regularnie, tak jak wy w ciągu roku szkolnego?

Jakie inne regularne obserwacje możecie wykonać w domu?

KOMENTARZ PANA OD PRZYRODY Regularność obserwacji jest podstawą do wyjaśniania procesów zachodzących w przyrodzie. Najstarsze regularne obserwacje pochodzą ze starożytności i na ich podstawie powstawały pierwsze dzieła naukowe opisujące przyrodę: astronomiczne, botaniczne czy inne. Astronomowie, regularnie obserwując kosmos, dają informacje na przykład o trasie przelatujących komet. Botanicy, obserwując cykl życia roślin, opisują je i wskazują, w jakich warunkach należy je sadzić, kiedy podlewać i nawozić, tak by rosły jak najlepiej. Hydrologicy obserwują poziomy wody w rzekach i mogą określić, czy jest zagrożenie powodziowe. Meteorolodzy przez wiele lat obserwowali i mierzyli składniki pogody, by określić rodzaj klimatu w danym miejscu.

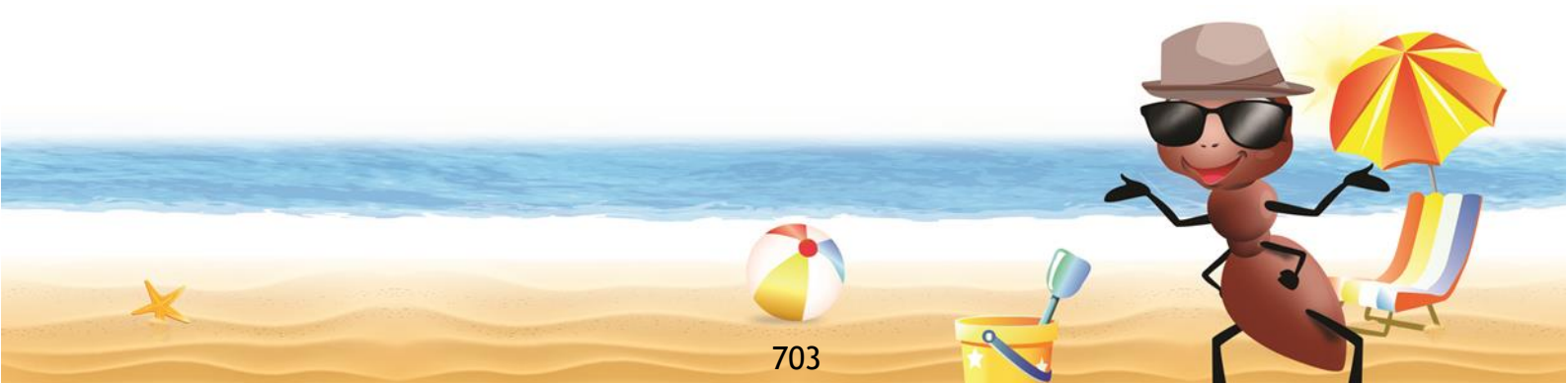
Propozycja dla chętnych uczniów:

Nauczyciel proponuje wykonanie obserwacji wzrostu z nasionka rośliny - słonecznika. Poproście rodziców o doniczkę z ziemią (średnica minimum 10 cm), podlejcie ziemię, wsadźcie ziarenko, lekko przysypując je ziemią i jeszcze raz delikatnie podlejcie. Postawcie na słonecznym parapecie w domu, pamiętajcie o codziennym delikatnym podlewaniu. Kiedy zacznie kiełkować, wykonujcie codziennie zdjęcia, tak przez około 15 dni. Po kilku dniach od wykiełkowania możecie roślinę wystawić na zewnątrz, pamiętajcie cały czas o podlewaniu. We wrześniu będziecie mogli porównać jakie były różnice i podobieństwa w kiełkowaniu tej rośliny, a same słoneczniki możecie przynieść do szkoły dla upiększenia waszej nowej sali

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/97

Tytuł	Pozostaną wspomnienia
Kształtowane kompetencje	językowe, myślenie twórcze, matematyczne, społeczne, emocjonalne, intrapersonalne, interpersonalne
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– uświadomienie faktu przemijania i ulotności życia,– zachęcenie do rejestrowania ważnych chwil swojego życia. <p>OPERACYJNE:</p> <p>uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) wypowiada się na podany temat,2) wykonuje w pamięci obliczenia w zakresie 1000,3) wspomina chwile ze swojej przeszłości,4) przekształca wypowiedź, rozwijając zdania,5) ilustruje gestem, mimiką, ruchem sceny z przeszłości,6) ma świadomość wpływu własnych decyzji na dalsze życie,7) wie, że czasu nie można zatrzymać, ale warto rejestrować ważne chwile ze swojego życia,8) projektuje wynalazek,9) współdziała w zabawie i podczas wykonywania zadań
Metody pracy	eksponujące (kroniki, zdjęcia, filmy), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe), aktywizujące (trening twórczości, burza mózgów, drama)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna, grupowa.
Środki dydaktyczne	kronika klasy, kronika szkoły, pamiątki, fotografie, filmy, dyplomy, prace uczniów, załącznik 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 75 minut– edukacja matematyczna - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja
matematyczna,
cele operacyjne: 2

Wprowadzenie do zajęć

1. Rachunek pamięciowy

Nauczyciel pyta:

Jeśli spędzamy ze sobą codziennie 4 godziny, to ile godzin jesteśmy razem od poniedziałku do piątku?

A ile to godzin w miesiącu?

Ile miesięcy w roku chodzimy do szkoły?

O ile miesięcy krócej niż rok szkolny trwają wakacje?

Ile godzin spędziliśmy razem w ciągu 3 lat?

Jeśli w tygodniu są 3 godziny zajęć w-f, to ile godzin w-f jest w ciągu 2 miesięcy?

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można wykorzystać kserokopie kartek z kalendarza poszczególnych miesięcy, wtedy pytania mogą być bardziej precyzyjne.

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne:
1, 3

Zajęcia właściwe

1. Wspomnienia

Nauczyciel pyta:

Jak wspomnacie pierwsze trzy lata nauki w naszej szkole?

Czy to są miłe wspomnienia?

Co najbardziej utkwilo wam w pamięci?

Dzieci wspólnie oglądają kronikę klasową, kronikę szkoły, zgromadzone pamiątki, nagrody, puchary, dyplomy, filmy, fotografie.

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne:
3, 5, 9

2. Scenki

Nauczyciel dzieli uczniów na grupy i przydziela im zadania do wykonania.

Uczniowie w grupach przygotowują scenki:

Gr. 1. - „Pierwszy dzień w szkole”,

Gr. 2. - „Pasowanie na ucznia”,

Gr. 3. - „Najlepsza wycieczka”,

Gr. 4. - „Zajęcia szkolne”, na przykład edukacja muzyczna.

Grupy prezentują przygotowane scenki, pozostali uczniowie odgadują przedstawione wydarzenia.

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
załącznik 1

3. Małomówny człowiek - rozwijanie zdań

Nauczyciel mówi:

Wyobraźcie sobie, że jesteście dorośli i przeprowadzacie wywiad ze sławnym człowiekiem. Jest to wasz dawny kolega, ale nie ułatwia wam zadania. Używa niewielu słów. Krótko

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne:
1, 3, 6, 7, 9

odpowiada na wasze pytania, a potrzebny wam ciekawy artykuł do gazety. Napiszcie go w parach (załącznik 1).

4. Jak można zatrzymać czas? (burza mózgów)

Dzieci podają propozycje zatrzymania czasu: w pamięci, zapiskach, fotografiach.

Czasu nie da się zatrzymać, ale można utrwalić wydarzenia.

5. Po co są wspomnienia? - wypowiedzi uczniów.

Miłe wspomnienia mogą być obiektem westchnień i tęsknoty. Mniej miłe można przepracować, zmienić w nowe, wyciągnąć wnioski, naprawić, zostawić za sobą i pójść w innym kierunku. To było kiedyś, teraz staję się kimś lepszym, mądrzejszym, dojrzałym, starszym. Przede mną dalsze życie, mogę wiele osiągnąć.

Podsumowanie zajęć

Dzieci kończą zdanie: Gdyby można było zatrzymać czas, to...

edukacja
polonistyczna,
cele operacyjne:
1, 9

edukacja
plastyczna,
cele operacyjne: 8

Praca domowa:

Zaprojektuj wynalazek „zatrzymywacz czasu”.

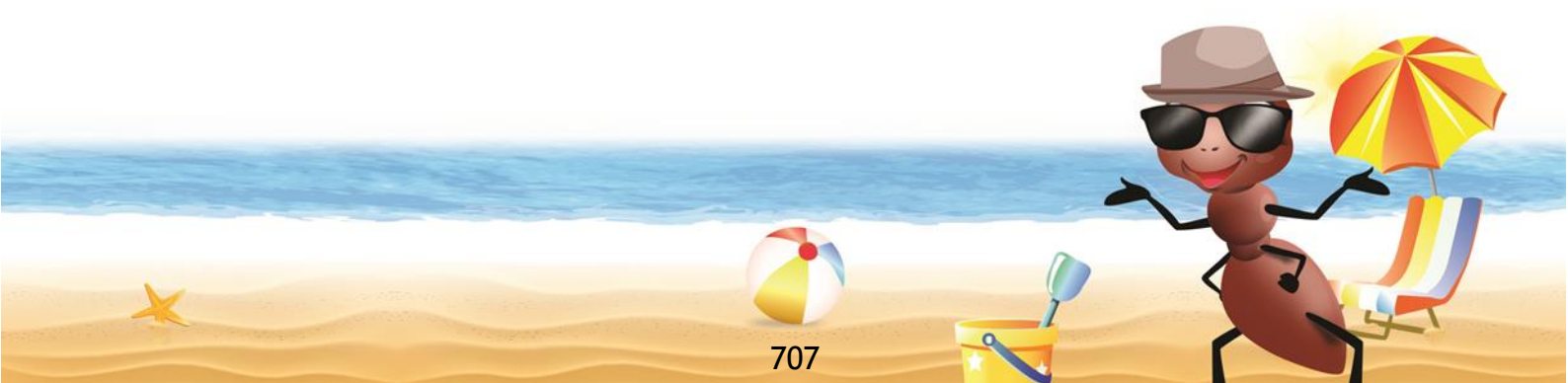
ZAŁĄCZNIK 1 SC. III/97

- Pamiętasz swój pierwszy dzień w szkole?
- Tak, nikogo nie znałem.
- Jak wspominasz szkolne lata?
- Miło.
- Jaki przedmiot lubiłeś najbardziej?
- Matematykę.
- Co robisz w wolnym czasie?
- Jeżdżę rowerem.
- Czy praca sprawia ci przyjemność?
- Lubię to co robię.
- Jak to jest być sławnym człowiekiem?
- Czasem jest trudno.
- Dziękuję bardzo za wywiad i życzę powodzenia w karierze.
- Dziękuję.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/98

Tytuł	Konkurs Logicznego Myślenia III
Kształtowane kompetencje	matematyczne, metapoznawcze, interpersonalne i społeczne, myślenie logiczne, myślenie twórcze
Cele zajęć	<p>OGÓLNE:</p> <ul style="list-style-type: none">– rozwijanie myślenia logicznego,– rozwijanie metapoznania,– rozwijanie współpracy z innymi w zabawie i nauce szkolnej. <p>OPERACYJNE: uczeń:</p> <ol style="list-style-type: none">1) oddaje za pomocą gestu/mimiki/układu ciała czynności/zjawiska wymieniane przez nauczyciela,2) wymyśla wraz z kolegami i koleżankami nazwę drużyny,3) układa okrzyk grupy zagrzewający do „walki”,4) wykonuje rysunek przedstawiający sposób cięcia ciasta (w przestrzeni),5) dostrzega zależności logiczne w seriach obiektów,6) dodaje w zakresie 100,7) rozumie relacje czasowe (następstwa/poprzedzania) między miesiącami,8) dostrzega związki logiczne między pojęciami,9) gratuluje drużynie przeciwnej
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy nr 1
Czas trwania	2 godziny, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja matematyczna - 60 minut– wychowanie fizyczne i edukacja społeczna - 30 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 1

Wprowadzenie do zajęć

Rozgrzewka twórcza

Uczniowie swobodnie poruszają się po sali (do dowolnej melodii). Kiedy nauczyciel zatrzymuje odtwarzanie muzyki, zadaniem uczniów jest pokazanie za pomocą gestów rąk/mimiki/ruchów ciała zjawiska lub czynności wymienianych przez nauczyciela:

- przedświąteczna gorączka,
- relaks na plaży,
- wspinaczka wysokogórska,
- dumanie podczas jesiennej szarugi,
- radość z wygranej w konkursie,
- emocjonująca dyskusja.

Uczniowie wzajemnie obserwują swoje propozycje, mogą łączyć siły i prezentować układy grupowe (na przykład przy przedświątecznej gorączce lub emocjonującej dyskusji).

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Ważną zaletą takiej formy wstępu do zajęć jest pozytywne pobudzenie afektywne uczniów, ułatwiające myślenie logiczne. Można wzbogacić ćwiczenie o konieczność wykorzystania do prezentacji każdej czynności/zjawiska przynajmniej jednego rekwizytu z gromadzonych w sali (dodatkowy bodziec kreatogenny).

edukacja:
polonistyczna,
społeczna
cele operacyjne:
2, 3

Zajęcia właściwe

1. Wprowadzenie do konkursu

Nauczyciel wyjaśnia uczniom, że podczas dzisiejszych zajęć odbędzie się konkurs logicznego myślenia. Głównym celem jest dobra zabawa i zachęcanie naszego umysłu do pracy. W konkursie wezmą udział dwie drużyny, a każdy uczeń musi należeć do jednej z drużyn. Nauczyciel dzieli klasę na dwa zespoły, stosując sprawdzone i akceptowane przez uczniów techniki.

Każdy zespół wymyśla swoją nazwę oraz okrzyk motywujący ich do walki z konkurencją.

Przykładowo:

Myśli nasze szybko krążą, do wygranej pewnie dążą!

My się konkurencji nie boimy, tylko za myślami naszymi gonimy!

2. Konkurs Logicznego Myślenia

Uczniowie otrzymują kartę pracy nr 1 z treścią poszczególnych zadań konkursowych.

edukacja
matematyczna
cele operacyjne:
4-8
środki dydaktyczne:
karta pracy nr 1

Podsumowanie zajęć

Podsumowanie konkursu

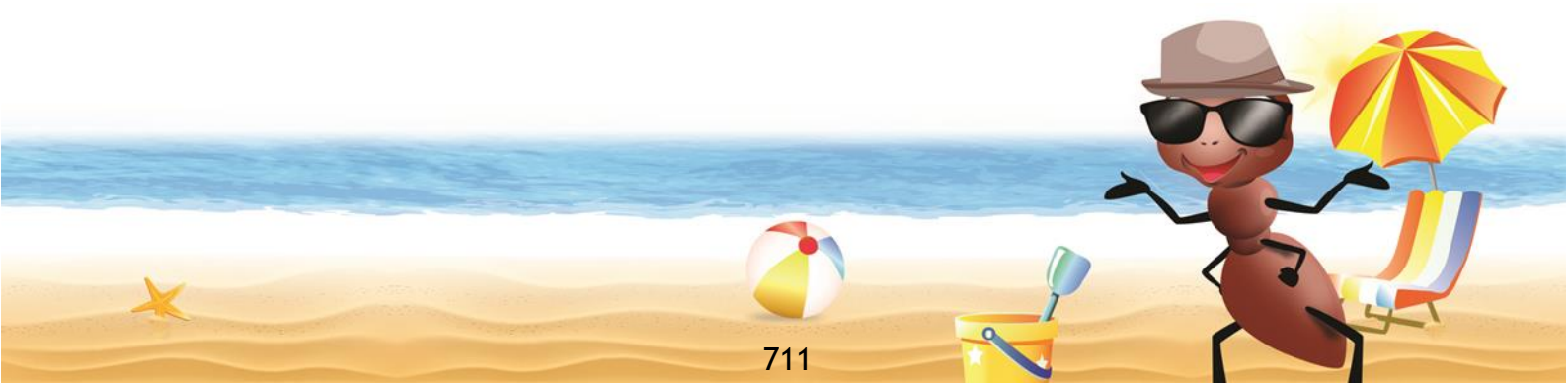
Nauczyciel wspólnie z uczniami sumuje zdobyte przez drużyny punkty. Następuje ogłoszenie wyników i wręczenie dyplomów. Drużyny składają sobie gratulacje.

edukacja społeczna
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
dyplomy

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/99

Tytuł	To już potrafimy
Kształtowane kompetencje	interpersonalne i społeczne, językowe, matematyczne, zdrowotne, myślenie naukowe, intrapersonalne i emocjonalne, myślenie twórcze
Cele zajęć	OGÓLNE: – wykorzystanie wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych. OPERACYJNE: uczeń: 1) potrafi zaplanować i zorganizować klasowy wyjazd, 2) potrafi w skupieniu wysłuchać czytanego tekstu, 3) wykorzystuje zdobyte informacje w praktyce, 4) umie odczytać potrzebne informacje z rozkładu autobusowego, 5) umie samodzielnie zakupić bilet, lody, 6) potrafi znaleźć praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy, 7) opisuje drogę do szkoły, używając słów i wyrażeń w języku angielskim
Metody pracy	podające (pogadanka, opis, wyjaśnienie), aktywizujące, praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	zbiorowa, indywidualna
Środki dydaktyczne	list od mrówki Eureka, karta pracy <i>English Ant 69</i>
Czas trwania	4 godziny 15 minut, w tym: – edukacja polonistyczna - 45 minut – edukacja społeczna - 45 minut – edukacja zdrowotna - 45 minut – edukacja matematyczna - 45 minut – język angielski - 15 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne: 1
edukacja
polonistyczna
cele operacyjne: 2
środki dydaktyczne:
list

Wprowadzenie do zajęć

Spotkanie przed szkołą. Nauczyciel przypomina, jaki jest cel dzisiejszych zajęć. Dzieci mają w sposób praktyczny wykorzystać to, czego nauczyły się w ciągu 3 lat.

Dzieci zaopatrzone są w plecaki, w których zamiast książek są: portfel z pieniędzmi, rozkład jazdy środka transportu z danej miejscowości(autobus, bus, szynobus, pociąg), drugie śniadanie i woda mineralna.

Nauczyciel przypomina o właściwym i bezpiecznym zachowaniu. W tym miejscu można odczytać pierwszy list od mrówki Eureka.

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Wyjazd musi być wcześniej zaplanowany i uzgodniona z rodzicami. Nauczyciel, jeśli jest taka konieczność, kontaktuje się z przewoźnikiem. Można również przygotować listy od mrówki Eureka i odczytać je w zaplanowanych miejscach.

WSKAZÓWKA DOTYCZĄCA PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

Chętni uczniowie mogą wcielić się w rolę przewodnika i przygotować na przykład: wiadomości o Starym Mieście danego miasta itp.

Zajęcia właściwe

Pierwszy etap wyprawy- dojazd

1. Wyjście z pod szkoły na przystanek autobusowy.
2. Po podjechaniu busa każde dziecko ma samo zakupić sobie bilet i zająć miejsce.
3. W mieście dzieci przypominają dalszy plan wycieczki i udają się na zaplanowane miejsce.

Drugi etap- realizacja planu wycieczki

1. W czasie wycieczki należy zrealizować zaplanowane elementy wycieczki: edukacyjne i rekreacyjne. Na każdy etap wycieczki można przygotować list od mrówki Eureka.

W części edukacyjnej może to być zwiedzanie zamku, muzeum, obejrzenie pomnika, Stare Miasto.

W części rekreacyjnej należy zaplanować zabawę: wyjątkowy plac zabaw najlepiej w parku i zakup lodów czy gofrów.

Dzieci samodzielnie podejmują decyzję, jakie lody lub gofry, koktajl mogą sobie kupić. Samodzielny zakup.

Wszędzie dzieci muszą same odliczyć pieniądze, zapłacić za siebie.

2. Wykorzystanie zdobytych wiadomości w praktyczny sposób.

Wszędzie dzieci same odczytują ważne informacje dotyczące godzin otwarcia, ceny biletów: normalnych i ulgowych, płacą za bilety, odczytują rozkład jazdy autobusów: trasę, godzinę odjazdu, korzystają z biletomatów

Trzeci etap - powrót do szkoły

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6

edukacja
polonistyczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6

edukacja zdrowotna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6

edukacja
matematyczna

cele operacyjne:
3, 4, 5, 6

edukacja społeczna
cele operacyjne:
3, 4, 5, 6

język angielski
cele operacyjne: 7
środki dydaktyczne
karta pracy *English*
Ant 69

Podsumowanie zajęć

1. Podsumowanie wycieczki

Po takim dniu, pełnym wrażeń, najważniejszym czasem na podsumowanie będzie następny dzień.

Można wtedy napisać sprawozdanie lub notatkę do kroniki. Można też obliczyć, ile dzieci wydały pieniędzy lub obliczyć jaka jest różnica między biletem ulgowym, a normalnym.

Narysować to, co według dzieci było najciekawsze, najatrakcyjniejsze.

2. *English Ant 69*

Uczniowie zapoznają się ze słowniczkiem, a następnie używają słów do opisu drogi do szkoły

ZAŁĄCZNIK 1 sc. III/99

dn. 15.06.2015 r.

Witam Was ponownie!

Przez trzy lata uczyliście się wielu potrzebnych rzeczy, przydatnych w życiu codziennym. Zdobywaliście wiedzę, ucząc się czytać, pisać, liczyć. Poznawaliście sposoby kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach i miejscach. Wiecie, co znaczą słowa: bon ton, savoir vivre nie tylko teoretycznie. Wiecie również, jak korzystać ze środków transportu i jak zachować się na drodze, by nie stwarzać zagrożenia dla siebie i innych. Nie zawsze mieliście możliwość wykorzystania zdobytej wiedzy.

Dzisiaj przed Wami właśnie taki dzień. Przekonacie się, czy potrafcie samodzielnie sobie radzić w codziennym życiu. Dlatego sami kupicie sobie bilet. Nie zapomnijcie o słowie poproszę i dziękuję. Wsiadając do autobusu wypada powiedzieć dzień dobry. Kulturalny młody człowiek wie, że należy ustąpić miejsca starszej osobie, kobiecie w ciąży, czy osobie z małym dzieckiem. Odczytując rozkład jazdy nie trzeba się przepychać. I jeszcze najważniejsze, pamiętajcie o właściwym zachowaniu na ulicy: o światłach, zasadach przechodzenia przez jezdnię, krótko mówiąc o bezpieczeństwie.

Życzę wspaniałej zabawy i nauki. Pa.

Wasza mrówka Eureka

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

ENGLISH ANT 69 sc. III/99

go down - jedź w dół

go up - jedź w górę

over a bridge- przejedź przez most

go left - jedź w lewo

go right - jedź w prawo

pass the church- przejedź obok kościoła

pass the playground - przejedź obok placu zabaw

through a tunnel - przejedź przez tunel

stop - zatrzymaj się

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

1. Describe your way to school

1 pass the playground

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

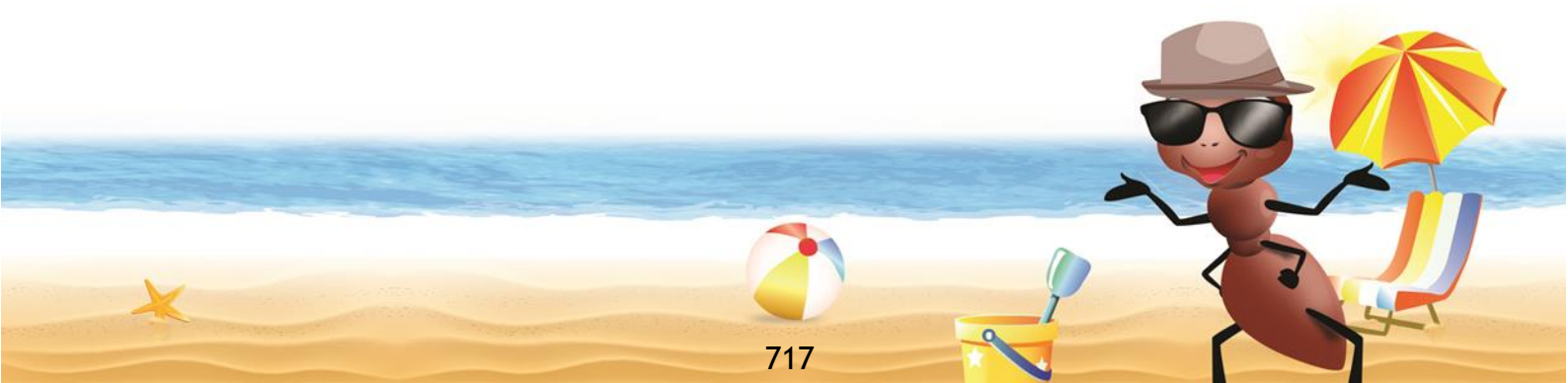
7 _____

8 _____

SCENARIUSZ ZAJĘĆ III/100

Tytuł	Co już wiemy?
Kształtowane kompetencje	myślenie twórcze, językowe i komunikacyjne, myślenie naukowe, metapoznawcze
Cele zajęć	OGÓLNE: <ul style="list-style-type: none">– utrwalenie wiedzy i umiejętności zdobytych w klasach I-III,– rozwijanie metapoznania,– rozwijanie pozytywnej postawy uczniów wobec nauki OPERACYJNE: uczeń: <ol style="list-style-type: none">1) podaje pomysły na sprawiedliwy podział klasy na cztery zespoły,2) wymyśla z kolegami i koleżankami nazwę własnej drużyny,3) wymienia mocne cechy swojego zespołu,4) układa listę wyrazów według kolejnych liter alfabetu,5) podaje informację dotyczące poszczególnych wyrazów,6) ocenia poprawność podanych informacji przez drużynę przeciwną,7) oddaje za pomocą ruchów i gestów proces stawiania się trzecioklasistą8) rozumie krótki tekst gratulacji w języku angielskim
Metody pracy	podające (opis, wyjaśnienie), praktyczne (ćwiczenia przedmiotowe)
Formy pracy	grupowa, indywidualna, zespołowa
Środki dydaktyczne	papier do flipcharta, mazaki, karta pracy <i>English Ant 70</i>
Czas trwania	2 godziny 10 minut, w tym: <ul style="list-style-type: none">– edukacja polonistyczna - 30 minut– edukacja przyrodnicza - 30 minut– edukacja społeczna - 15 minut– wychowanie fizyczne - 15 minut– język angielski - 10 minut

PRZEBIEG ZAJĘĆ

edukacja społeczna
cele operacyjne:
1, 2, 3

Wprowadzenie do zajęć

Jak podzielić się na cztery zespoły?

Uczniowie proponują zupełnie nowy (niepraktykowany dotąd), najbardziej sprawiedliwy sposób podziału klasy na cztery drużyny. Każda propozycja zostaje poddana dyskusji. Poprzez głosowanie wybrany zostaje najlepszy pomysł. Uczniowie tworzą w ten sposób cztery zespoły.

Każdy zespół wymyśla swoją nazwę i podaje swoje trzy najlepsze cechy, na przykład

Jesteśmy Posiadaczami Najwyższych Mocy. Nasze najlepsze cechy to: poczucie humoru, odwaga i duża wiedza!

WSKAZÓWKA METODYCZNA

Można wzbogacić ćwiczenie o dostarczenie uczniom rekwizytów, które wspomogą proces dzielenia się na grupy, na przykład monety, kostki do gry, zapałki itp.

Zajęcia właściwe

1. Alfabet wątków

Każda drużyna wypisuje w kolumnie przy lewej krawędzi kartki do flipcharta kolejne litery alfabetu (z pominięciem: ą, ę, ń). Następnie dopisuje do nich po jednym słowie rozpoczynającym się daną literą, które na pewno pojawiło się podczas zajęć w klasach I-III, na przykład

A - Azja

B - burak

C - cynamon

Ć - ćma

D - dodawanie

E - Europa

F - farby

2. Co o tym wiemy?

Drużyny wymieniają się przygotowanymi listami wyrazów. Zadaniem uczniów jest dopisanie w ciągu 45 minut do każdego wyrazu jednej informacji na jego temat, jaką zdobyli podczas zajęć w klasach I-III, na przykład:

A - Azja - To jest największy kontynent.

B - burak - Zawiera dużo żelaza.

C - cynamon - To przyprawa korzenna używana do wypieku pierniczków.

Ć - ćma - To owad, który lubi światło.

D - dodawanie - To działanie, którego wynikiem jest suma.

E - Europa - To kontynent, na którym leży Polska.

F - farby - To artykuł plastyczny. Mogą być olejne lub plakatowe.

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne: 4
środki dydaktyczne:
- papier do flipcharta,
- mazaki

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne: 5
środki dydaktyczne:
- papier do flipcharta
- mazaki

DOŚWIADCZAM – ROZUMIEM – WIEM

edukacja:
przyrodnicza,
polonistyczna,
matematyczna
cele operacyjne: 6
środki dydaktyczne:
dyplomy

wychowanie
fizyczne
cele operacyjne: 7
język angielski
cele operacyjne: 8
środki dydaktyczne:
dyplomy

3. Sprawdzenie informacji

Po upływie 45 minut wypełnione kartki wracają do zespołów, które były autorami listy wyrazów. Drużyny sprawdzają poprawność udzielonych informacji. Jeśli dana informacja jest zgodna z prawdą, przyznają 1 pkt, jeśli nie jest zgodna - 0 pkt. Sumują punkty. Nauczyciel ogłasza wyniki. Wręcza uczniom pamiątkowe dyplomy.

Podsumowanie zajęć

1. *English Ant* - the end

Uczniowie otrzymują dyplomy od mrówki Eureka. Mogą je pokolorować.

2. Od I do III klasy

Zadaniem uczniów jest wymyślenie układu ruchów i gestów, który będzie symbolizował ich przygodę ze szkołą podstawową w klasach I-III. Nauczyciel w ramach wprowadzenia zadaje uczniom pytania do autorefleksji:

Jacy byliście w I, II i III klasie?

Jak zmieniał się Wasz wygląd, a jak zmieniło się Wasze samopoczucie?

Jak czuliście się jako członkowie tej klasy na poszczególnych etapach Waszej edukacji?

Czy pamiętacie swój pierwszy tydzień w szkole? Czym on się różni od tego, jak czujecie się dziś?

Pokażcie ten proces stawania się trzecioklasistą!

DOŚWIADCZAM - ROZUMIEM - WIEM

ENGLISH ANT 70 sc. III/100

CONGRATULATIONS

You have finished your ENGLISH ANT course.

You were really good!

Good luck in learning English next year!

your English Ant

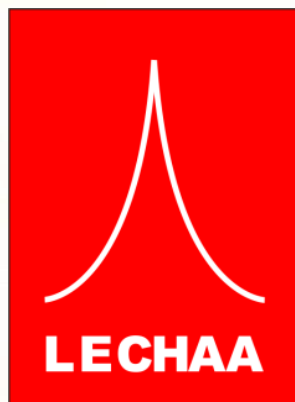
KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

CONSULTING

Lechaa Consulting Sp. z o.o.

Lublin 2015

Publikacja opracowana w ramach projektu „Doświadczam - rozumiem - wiem” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Poddziałania 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia - projekty konkursowe” Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Człowiek - najlepsza inwestycja